ประวัติ

พระพุทโธใหญ่ พระพุทโธน้อย

อุทิศบุญเรือนโกบุญเติม

[illegible]

พิมพ์ในงานทาบทองพระเนตรและสมโภช
พระพุทโธใหญ่ ๑๕-๑๗ ม.ค. ๑๓

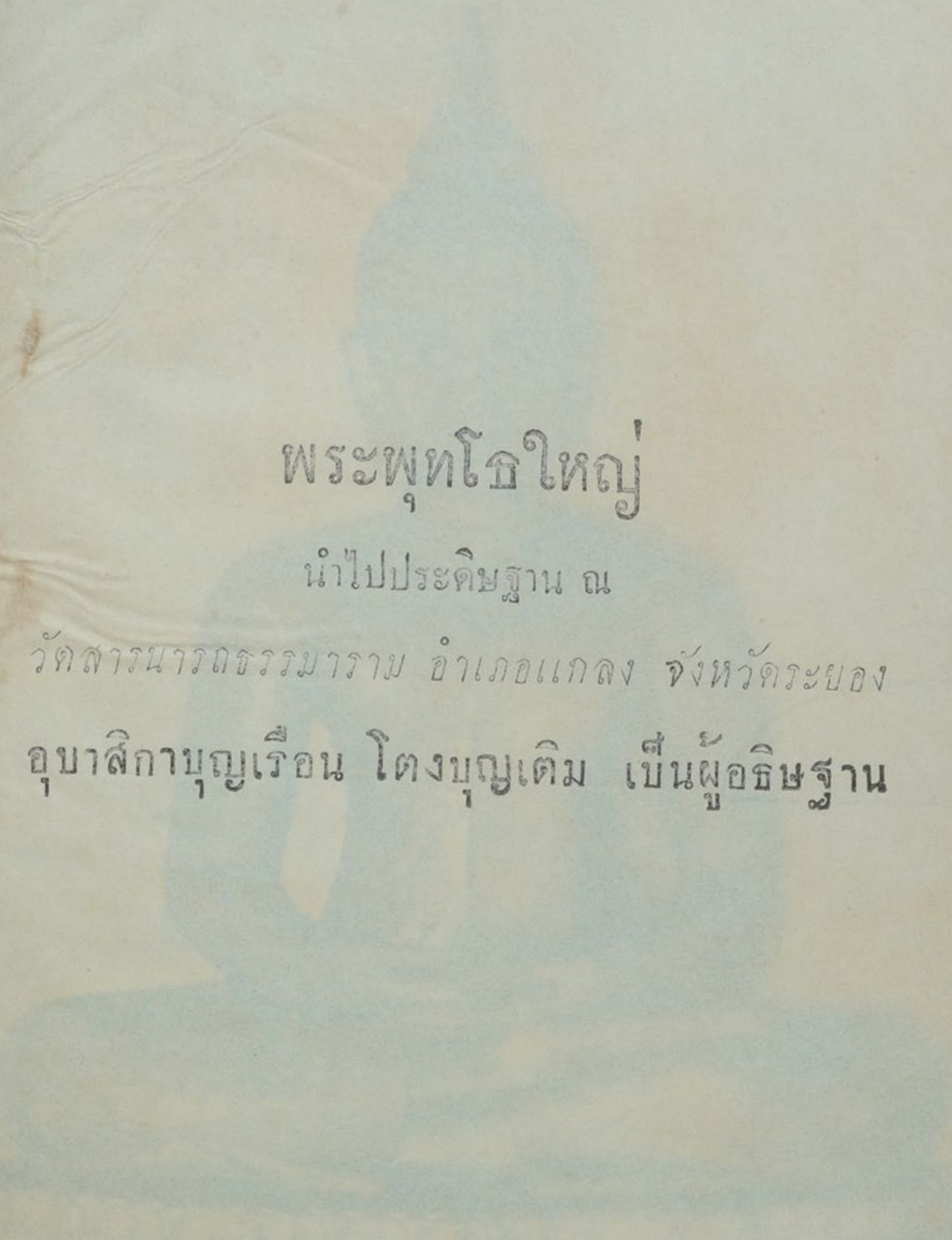
ประวัติ

พระพุทโธใหญ่
พระพุทโธน้อย

อุทิศก บุญเรือนโตงบุญเติม

บ๊วย ศิวพฤกษ์ ผู้จัดพิมพ์

พิมพ์ในงานถวายพระเนตรและสมโภช
พระพุทโธใหญ่ ๒๕.๒๗ ก.พ. ๗๖

พระพุทโธใหญ่

นำไปประดิษฐาน ณ

วัดสารนารถธรรมาราม อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

อุบาสิกาบุญเรือน โตงบุญเติม เป็นผู้อธิษฐาน

คำปรารภ

การที่คุณแม่บุญเรือน โตงบุญเติม ช่วยหล่อพระประธานองค์ใหญ่หน้าตักกว้างประมาณ ๓ ศอกคืบ ซึ่งช่างหล่อมาแล้ว ๒ ครั้ง แต่ไม่สำเร็จ มาบัดนี้คุณแม่บุญเรือนได้เป็นผู้อธิษฐานและให้ช่างหล่อขัดเงาเรียบร้อย โดยให้นิมนต์พระภิกษุมาสวดเข้าพิธี ๘๓ รูป และชยันโต ๓๐ รูป แล้วจะมีการสมโภชถวายพระเนตร ดิฉันจึงเห็นสมควรว่าพระพุทธองค์นี้ศักดิ์สิทธิ์ เพราะผู้อธิษฐานมีคุณธรรมอย่างพิสดารตามที่บันทึกไว้แล้ว ดิฉันเห็นสมควรว่าท่านผู้ที่ยังไม่รู้เห็นจะได้รู้เห็นด้วยกัน จึงได้จัดการพิมพ์หนังสือประวัติเล่มนี้ขึ้น เพื่อเป็นอนุสรณ์ในการหล่อพระหลวงพ่อพุทโธใหญ่ที่ศักดิ์สิทธิ์ เนื่องในการสมโภชและถวายพระเนตร จึงได้ขอประทานเรียนเจ้าคุณพระรัชชมงคลมุนี เจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศ์ เพื่อขออนุญาตรวบรวมประวัติของหลวงพ่อพุทโธใหญ่ และขออนุญาตต่อคุณแม่บุญเรือน โตงบุญเติม นำแนวทางขั้นต้นของผู้ปฏิบัติที่จะเข้าถึงพุทธธรรมบางตอนที่สำคัญ มารวมไว้ในเล่มเดียวกัน และดิฉันได้เก็บรวบรวมบันทึกของท่านทั้งหลายนำมาพิมพ์รวมไว้ด้วย พร้อมทั้งหนังสือเรื่องน่ารู้น่าเห็นซึ่งคัดเอามาบางส่วน.

บ๊วย ศิวพฤกษ์

สารบาญ

เจ้าคุณรัชชมงคลมุนี

วัดสัมพันธวงศ์ จังหวัดพระนคร

การสร้างพระพุทธปฏิมากรเป็นพระประธาน

ณ มหาปูชนียสถาน วัดสารนารถธรรมาราม

อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ควรทราบเพื่ออนุโมทนา ดังต่อไปนี้

ประกอบพิธีปั้นหุ่นและหล่อที่วัดสัมพันธวงศ์ พระนคร เมื่อวันศุกร์ขึ้น ๑๐ ค่ำ เดือน ๙ ปีมะโรง จุลศักราช ๑๓๐๔ (ร.ศ. ๑๗๑) ตรงกับวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ เวลา ๗.๔๘-๘.๐๖ น. ต่อมาให้โหรผูกดวงถวาย ทั้งดวงพระพุทธเจ้าและดวงพระพุทธรูปไว้ตามนิยม ดังนี้

ดวงพระพุทธเจ้า

ประสูติ ณ วัน ๕ ฯ๑๕ ๖ ค่ำ
ปีจอ อัฏฐศก ศักราช ๖๘
เวลา ๕ โมงเช้า ๑๑ น. ก่อน
คริสตศักราช ๖๒๒ ปี

สุทธิญาณอุดมเดช โลกเชฏฐ์อำนวยชัย
เกษมสันตินิราศภัย บรมนารถศาสดา ฯ

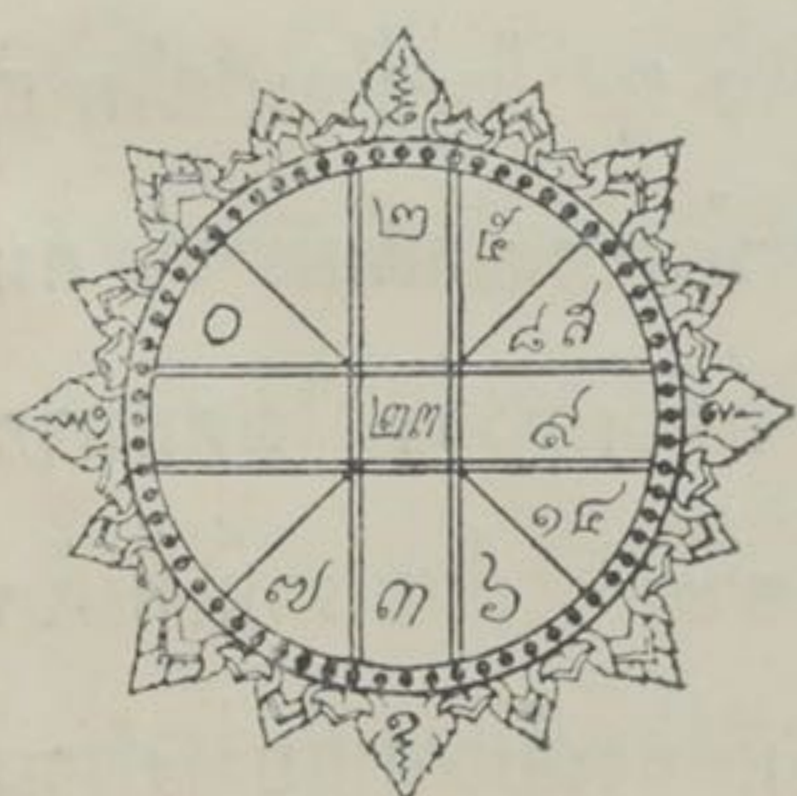
พระประธานองค์นี้ อุบัติขึ้นเนื่องด้วยพุทธศาสนิกชนร่วมใจกันสร้างวัดสารนารถธรรมาราม และสร้างพระอุโบสถงดงามขนาดใหญ่ เป็นมหาปูชนียสถาน พระประธานประจำอุโบสถ ก็จะต้องสร้างให้ใหญ่และงดงามสมควรกัน และให้เป็นพระศักดิ์สิทธิ์ด้วย เพื่อให้กุลบุตรกุลธิดา ผู้รู้เห็นนมัสการเกิดศรัทธาปสาทะ แล้วนิยมประพฤติธรรมสัมมาปฏิบัติ ให้เจริญด้วย ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข สมเป็นพลเมืองดี ซึ่งจะเป็นกำลังของประเทศชาติศาสนาต่อไป ฯ

เมื่อปรารภขึ้น ก็มีผู้ศรัทธาจะสร้างถวายถึง ๒ ราย แต่เห็นว่าอุโบสถมหาปูชนียสถานนี้ มีเจ้าของร่วมใจกันสร้างมากคน ถ้าผู้สร้างโบสถ์ไม่มีส่วนสร้างพระประธานด้วยดูไม่สมควร เกรงว่าบางคนจะเสียใจ

อนึ่ง เกรงว่าถ้าได้พระประธานไม่ใหญ่ หรือไม่งดงามตามประสงค์ ก็จะไม่ได้ความเจริญใจ ประชาชนผู้ได้ทัศนาสักการะ ก็จะไม่เลื่อมใสศรัทธา จึงขอให้ร่วมใจร่วมทุนกันสร้าง ทำการหล่อที่วัดสัมพันธวงศ์ เพื่อจะได้มีโอกาส

ติชมทักท้วงแก้ไขให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่ต้องการ เมื่อสืบราคาจากช่างและหารือกันดูแล้ว จึงได้ดำเนินการให้จ้างช่างหล่อพระประธาน ในชั้นแรกหน้าพระเพลา ๑๕๖ เซ็นต์ สูง ๒๓๐ เซ็นต์ สุดรัศมี หล่อติดกับฐานบัวคว่ำบัวหงาย เป็นแท่นพุทธอาสน์ ราคาทั้งค่าทอง ค่าหล่อ ค่าขัดเสร็จ รวม ๒๐,๐๐๐ บาท เริ่มแต่วันที่ ๑๐ ตุลาคม พ. ศ. ๒๔๙๔ กำหนดหล่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ เวลา ๗.๐๐ น. ถึง ๗.๔๐ น. แต่หล่อไม่สำเร็จ สันนิษฐานกันว่า ด้วยเหตุเผาหุ่นไม่สุกดี ทองจึงติดไม่ดี ต้องทำพิธีหล่อใหม่ ในชั้นต้นช่างคนที่หล่อเสีย จำนงจะทำการหล่ออีก อุบาสิกาบุญเรือน โตงบุญเติม ศรัทธามารับจะจัดการหล่อถวาย จึงยังไม่กล้าอนุญาต แต่ต่อมาช่างเก่าที่รับทำกลับใจรวนเรไม่รับ จึงไปสืบหาช่างใหม่ ขยายหน้าพระเพลาโตขึ้นอีก ๘ เซ็นต์ เท่ากับกำลังเทวดา ๑๐๘ บวกพระพุทธคุณ ๕๖ เป็น ๑๖๔ เห็นว่าจะเหมาะดี และหล่อพระอัครสาวกทั้ง ๒ องค์ สูงองค์ละ ๑๘๐ เซ็นต์ด้วย หล่อแต่งเรียบร้อย เฉพาะค่าแรงพระประธาน ๑๕,๐๐๐ บาท พระสาวก ๒ องค์ ราคา ๑๐,๐๐๐ บาท ๓ องค์ค่าขัดอีก ๓๐,๐๐๐ บาท รวม ๕๕,๐๐๐ บาท ทองเป็นของทางวัด

ปั้นหุ่นพระประธานและพระอัครสาวก ประกอบพิธีหล่อที่วัดสัมพันธวงศ์ เมื่อวันจันทร์ขึ้น ๑๑ ค่ำ เดือนยี่ ปีมะโรง ตรงกับวันที่ ๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๕ เวลา ๘.๒๗ น. เป็นปฐมฤกษ์หล่อ แต่ทำการหล่อพระประธานไม่ทัน คงหล่อแต่พระอัคร-สาวกทั้ง ๒ องค์ ใช้ทองหนักราว ๕๐๐ กิโลกรัม เมื่อตัดฉนวนขัดแล้ว ก็คงเหลือราวองค์ละ ๒๐๐ กิโลกรัม โหรผูกดวงถวายตามนิยมดังนี้

พระลักขณาสถิตย์ราศีกุมภ์ วาโยธาตุ เมื่อเททองรู้สึกเย็นสบายใจ และมีสัตว์เช่นนกมาเป็นนิมิตรก็ได้ (ครั้นเวลาหล่อ มีนกฝูงหนึ่งบินผ่านมาให้ฤกษ์จริง ๆ) ราหูเป็นเกษตร์ มีสง่าน่าเกรงขาม ราชครูเป็นเกษตร์ มีหลักธรรมมั่นคง จันทร์เป็นมหาจักร เป็นที่นิยมของคนชั้นสูงและคนทั่วไปได้อย่างรวดเร็วและมั่นคง และเป็นเสน่ห์แก่ปวงชนอย่างมหัศจรรย์ เสาร์เป็นอุจจาวิลาศ เป็นที่สักการบูชาของประชาชน ให้เกิดลาภ พุธอาทิตย์ ร่วมกันในราศีราชครู ทำให้ผู้สักการบูชามีปฏิภาณความรู้เฉียบแหลมดี

ส่วนการสร้างพระประธาน ต้องเลื่อนเวลาไปอีก ๓ วัน คือวันพฤหัสบดี ขึ้น ๑๔ ค่ำ ตรงกับวันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๕ กำหนดว่า เวลาบ่าย ๑๗ น.เศษ แต่หุ่นไม่สุก และทองก็ยังไม่ได้ที่ เลยกำหนดไปราวเวลา ๑๙.๓๗ น. จึงได้หล่อ การหล่อทำช้าไป ทองมิ้นมากไม่ติดบริบูรณ์อีก เป็นเสียการ ต้องจ่ายทุนไปหลาย ทั้งนายช่างผู้ทำหุ่นจัดการหล่อ และทางวัดจัดพิธีต่าง ๆ ในการหล่อ แต่นายหลัดเป็นช่างที่มีนิสสัยดี ผิดชอบรับเต็มที่ พูดกันตรง ๆ ไม่อ้างเลสใด ๆ รู้ว่าเพราะคนงานที่หาไว้ ๓๒ คน มาทำตามนัดเพียง ๑๖ คน จะจัดการแก้ไขไม่ทัน งานจึงเสีย ก็รับตรงว่า ผิดพลาดบกพร่องไป ต้องจ่ายไปมากก็ยอมขาด ฝ่ายเราก็เห็นใจ เป็นอันว่าจะจัดการหล่อกันใหม่ แต่สงสัยว่าหล่อ ๒ คราวไม่ดี คงจะโตยังไม่เต็มที่ หรือปางนั้นไม่เหมาะ จึงคิดจะสร้างให้โตขึ้นกว่าเก่าอีก ๑๐ เซ็นต์ เท่าทสพตญาณ เป็น ๑๗๔ เซ็นต์ และหล่อองค์กับบัวติดกัน เมื่อหล่อ ๒ คราวก่อนปางมารวิชัย คงจะไม่เหมาะ คราวนี้จึงเปลี่ยนเป็นปางสมาธิ แต่ยังไม่ทันจะได้จัดการอย่างไรลงไป อุบาสิกาบุญเรือน โตงบุญเติม ทราบว่าหล่อพระประธานติดไม่บริบูรณ์ จึงมา

แสดงความปรารถนาจะช่วยจัดการหล่อถวายอีก แต่ทางวัดยังไม่ทราบว่าจะหาช่างไหน นายช่างหลัดจะขัดข้องอย่างไรหรือไม่ จึงต้องรอปรึกษากันดูก่อน เมื่อปรับปรุงความเข้าใจกันดีแล้ว จะไม่มีใครต้องเสียใจ จึงอนุญาตให้อุบาสิกาบุญเรือน ดำเนินการจัดสร้างต่อไป อุบาสิกาบุญเรือน จึงบอกพวกพ้องให้ทราบ เพื่อรวมกำลังกันและจัดการให้สำเร็จด้วยดีตลอดมา เมื่อนายหลัดได้ทราบแน่ว่า จะได้เป็นช่างทำการสร้างพระประธานต่อไปแน่แล้ว จึงได้มาขอบอกเลิกสัญญาเก่าพระอัครสาวกที่หล่อแล้วก็ถวาย ไม่ขอคิดค่าอะไรทั้งหมด ขอทำสัญญาใหม่ฉะเพาะพระประธานทั้งปั้นหล่อและขัดเสร็จราคา ๖๐,๐๐๐ บาท (หกหมื่นบาท) หนา ๑ เซ็นต์ ใช้ทองที่หล่อประมาณ ๑๖๐๐ กิโลกรัม แต่ขัดตัดชนวนแล้วก็คงเหลือราว ๑๕๐๐ กิโลกรัม เมื่อตกลงกันแล้วก็จัดการปั้นหุ่น หล่อที่วัดสัมพันธวงศ์อีกต่อไป กำหนดหล่อใหม่วัน ๖ ๗ ๙ ค่ำ ปีมะโรงตรงกับวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ เวลา ๗.๔๘-๘.๐๖ น. ซึ่งได้แสดงไว้ในตอนต้นแล้ว คราวนี้นายช่างจัดการหมัดหมางยิ่งขึ้น รีบจัดการให้หุ่นเสร็จทันการ ปั้นหุ่นให้โตเต็มขนาดผึ่งผาย เมื่อหล่อขัดแล้ววัดหน้าพระเพลา ๑๗๔ เซ็นต์ แต่ถ้า

จะวัดถึงสุดข้างพระเพลาก็กว้างถึง ๑๘๐ เซ็นต์ นับว่าทำให้ดีถึงขนาดโดยไม่ได้ขอร้อง นอกจากจะทักท้วงให้แก้ลักษณะบางแห่ง เวลาหล่อคราวนี้ นายช่างหลัดเตรียมคนไว้ทำงานในพิธีหล่อถึง ๖๔ คน และก็มาครบจำนวน จึงมากกว่าคราวก่อน ๓ เท่า พอถึงฤกษ์ หุ่นพระก็สุก ทองก็ได้ที่ ฤกษ์ที่กำหนดคราวนี้ก็กำหนดกันเอาเอง โดยให้ธรรมบันดาลไม่ได้ให้โหรหาฤกษ์เหมือน ๒ คราวที่แล้วมา พิธีต่าง ๆ ก็ตัดให้น้อย ไม่มีมหรสพ ไม่มีสวดพุทธาภิเษกอีก เพราะสวดกันมา ๒ คราวแล้ว เป็นแต่มีพระสงฆ์ ๘๓ รูป สวดมนต์ตอนค่ำ เวลาเริ่มสุมทอง และเช้าถึงฤกษ์หล่อมีพระสงฆ์สวดชยันโต ๓๐ รูป มีสายสิญจน์วงรอบบริเวณพิธี เวลาหล่อก็ถือสายสิญจน์เฉพาะพระที่สวดชัยมงคล และอาตมาผู้ถือไม้แตะคานหามเบ้าทองอธิษฐานในการหล่อ ประชาชนนอกนั้นทั้งหญิงชาย มีอุบาสิกาบุญเรือนเป็นผู้นำ ให้พร้อมกันสำรวมใจอธิษฐาน ให้การหล่อพระประธานสำเร็จด้วยดี มีคุณภาพศักดิ์สิทธิ์ ด้วยอ้างคุณพระรัตนตรัยตามที่ตนถนัด ไม่ต้องถือสายสิญจน์ ต่อมา ปรากฏว่า การหล่อเป็นไปเรียบร้อยบริบูรณ์ ได้ผลดีสมประสงค์ ในการหล่อพระพุทธรูปคราวนี้

มีผู้สังเกตเห็นสิ่งที่เป็นมงคลต่าง ๆ เช่นแสงสว่างพิเศษที่บริเวณทำพิธีหล่อเป็นต้น

เมื่อรอหุ่นนอกดูรู้ว่าดีแล้ว ช่างก็เตรียมขัด ลงมือเมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ เป็นต้นมา โดยมากขัดวันละ ๒-๓ คน ๕ เดือนจวนแล้ว เมื่อวันที่ ๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๖ เที่ยงแล้ว จึงทำการถวายพระเนตรจำลอง มีสวดชยันโต ราว ๓๐ รูป คงจะขัดเสร็จในต้นเดือนกุมภาพันธ์ กำหนดถวายพระเนตรที่แท้จริง ในวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๖ มีการบำเพ็ญกุศลถวาย พร้อมด้วยมีมหรสพสมโภชน์ ๕ วัน ๕ คืน แล้วรอโอกาสว่า อุโบสถวัดสารนารถที่สร้างค้างอยู่จะหล่อพื้น หล่อทำชุกชี สร้างพระแท่นพุทธอาสน์แล้วเมื่อไร จะจัดการสมโภชน์แห่พระพุทโธจอมมุนีนี้ ไปประดิษฐานเป็นพระประธานที่อุโบสถวัดสารนารถนั้น ๆ

พระพุทธประธานองค์นี้ ประกอบพิธีหล่อถึงสามคราวจึงสำเร็จ นับว่าพระองค์นี้อุบัติขึ้นในโลกได้ยากอย่างยิ่ง สมจริงตามพระพุทธภาษิตที่ตรัสไว้ว่า "กิจฺโฉ พุทฺธานมุปฺปาโท" ความบังเกิดขึ้นแห่งพระพุทธเจ้าทั้งหลาย อันสัตว์ได้โดยยาก ซึ่งทรงหมายถึงความลำบากในการทรงสร้าง

พระบารมีสามสิบทัศน์ให้บริบูรณ์ต้องใช้เวลานานถึง๔อสงไขย แสนกัลป์เป็นอย่างน้อย จึงจะเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ ถึงเป็นพระสาวกพุทธ ก็ต้องมีใจเด็ดเดี่ยว กล้าเสียสละเพื่อประโยชน์สุขแก่ผู้อื่น ด้วยปฏิสันถาร อนุเคราะห์ บูชา ไมตรี และเพื่อบรรเทาความตระหนี่อาลัย ตั้งแต่ให้ของเล็กน้อย ของเลว ของปานกลาง ของดี ของที่รักใคร่ จนที่สุดแม้ชีวิตก็ยอมสละ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม หรือเห็นแก่ธรรมคือพระโพธิญาณ ซึ่งจัดเป็นทานบารมี ทานอุปบารมี ทานพระปรมัตถบารมี ประกอบด้วยมีใจเข้มแข็ง รักษาปรกติกาย วาจา ใจ ให้เรียบร้อย ด้วยเจตนาอธิษฐาน สมาทานตามฐานะ ไม่ให้เสร้าหมองด่างพร้อยขาดวิ่น ด้วยใช้วินัยสังวร ระวังตามวินัย อินทรียสังวร ระวัง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่ให้ยินดียินร้าย ขันติสังวร ระวังด้วยการอดกลั้นทนทาน สติสังวร ระวังด้วยสติระลึกรู้ก่อนที่จะทำ พูด คิด และต้องแกล้วกล้า หักใจจากความรักใคร่สนุกสนานประการต่าง ๆ เช่น ถือบวชบำเพ็ญพรต กำหนดรู้อารมณ์ด้วยปัญญา ความเพียร ความอดกลั้นทนทาน ให้เห็นความจริงประจักษ์ด้วยความจริงใจ มีความมุ่งหมายคุณประโยชน์

หรือสารธรรมถูกชอบแล้ว สามารถตั้งใจมั่น อธิษฐาน เป็นหนึ่งไม่ถอยหลัง พร้อมด้วยเมตตาที่จะช่วยตนและคนอื่นให้เป็นสุข และพ้นทุกข์ภัย แม้มีทุกข์ยากขัดข้องใด ๆ ก็พยายามที่จะไม่หวั่นไหวไปตาม คือเพ่งพินิจอยู่แต่กิจการอันเป็นหน้าที่ของตน ไม่พรั่นพรึงต่อทุกข์ยากลำบากนั้น ๆ ดังนี้จึงจะสมควรเป็นผู้ที่ตรัสรู้เป็นอนุพุทธ เป็นอริยสาวกได้ ถ้าหาไม่ก็จะต้องเป็นปุถุชน หรือกัลยาณชน เป็นพระสงฆ์ก็เป็นสมมติสงฆ์ ไม่ใช่พระอริยสงฆ์ดังนี้ ความเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้าทั้งหลายจึงยากนัก

พระพุทโธจอมมุนีองค์นี้ บังเกิดได้ยาก ก็ด้วยมากคนตั้งใจมุ่งหมายจะให้เป็นพระศักดิ์สิทธิ์ ดีอย่างยอดเยี่ยมสมกับอุโบสถที่ใหญ่และงดงาม ประกอบด้วยประณีตศิลป์ซึ่งเป็นปูชนียวัตถุชั้นดีเยี่ยม ด้วยมุ่งคุณหลายสถาน คือ

๑. ให้สร้างขนาดใหญ่ หน้าพระเพลาถึง ๑๗๕ เซ็นต์

๒. ให้งดงามพร้อมด้วยมหาปุริสลักษณะ

๓. แสดงแววฉลาดเป็นมหาบัณฑิต สมเป็นจอมปราชญ์

๔. เข้มแข็งองอาจมั่นคง

๕. บริสุทธิ์ผ่องใสงามสง่า

๖. พร้อมด้วยเมตตากรุณาพรั่มพราย จูงใจผู้ทอดทัศนาให้ศรัทธาเลื่อมใส

๗. สมเป็นพระธรรมราชา เป็นศาสดาเอกในโลก

๘. เป็นศิริมงคลแก่ผู้เคารพบูชา สักการะ

๙. มีอิทธิฤทธิ์เดชามหานุภาพ ปราบปรามชั่วร้ายให้กลายเป็นดีไม่มีภัยเวร

๑๐. ศักดิ์สิทธิ์สามารถดลบรรดาลประโยชน์สุข ซึ่งเป็นของไม่เหลือวิสัยให้สำเร็จด้วยดี ๆ

เพราะต้องการคุณภาพมากมายดังกล่าวมา จึงเป็นพระที่สร้างให้สำเร็จได้ยากยิ่ง คล้ายการบำเพ็ญตนเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจอมปราชญ์ ย่อมยากด้วยการสร้างบารมี ไม่ใช่พระสามัญที่สร้างกันทั่วไป แล้วแต่ช่างจะทำอย่างไร พอเป็นพระพุทธรูปสำหรับบูชาได้ก็แล้วกัน จะได้สำเร็จง่าย ๆ

อันพระพุทธรูปที่ใหญ่ และงามพร้อมด้วยมหาปุริสลักษณะ เป็นศิริมงคล ให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสแก่ผู้ได้ทอดทัศนา สักการะเคารพและนับถือกันว่า เป็นพระพุทธรูปที่ศักดิ์สิทธิ์ แม้จะเป็นพระหล่อปิดทอง เช่นพระพุทธชินราชวัด

พระศรีรัตนมหาธาตุจังหวัดพิษณุโลกนั้น ก็ว่าหล่อยากนักหนา ตามประวัติว่าหล่อถึง ๔ ครั้ง และมีเทพอารักษ์ช่วยจึงสำเร็จ พระมีหลายชนิดหลายอย่าง พระปั้น พระพิมพ์ด้วยดินและด้วยเกษร ด้วยปูนประสมก็มี พระหล่อ พระปั้มด้วยโลหะต่าง ๆ ก็มี ทั้งรูปงามทั้งไม่งาม เช่นพระเครื่องรางที่นิยมว่าขลังศักดิ์สิทธิ์ คงกะพันชาตรี และเมตตามหานิยมก็มี สักแต่ว่าเป็นรูปพระ ไม่ได้ลักษณะและคุณสมบัติที่จะจูงให้ศรัทธาก็มี เช่นพระสำหรับแก้บนหรือสะเดาะเคราะห์ ซึ่งเช่ากันที่สพานหันแม้พระที่หล่อด้วยโลหะองค์ใหญ่ แต่ไม่ได้ลักษณะและคุณสมบัติ ก็ไม่ก่อให้เกิดเลื่อมใส มักไม่สำเร็จประโยชน์แก่ใครที่ซ้ำร้ายทำให้เกิดโทษแก่คนเขลา เพราะกล้ากรายล่วงเกินไม่เคารพและดูหมิ่นเกลียดกลัวดังนี้ พระเหล่านี้สร้างไม่สู้ยากเพราะไม่ต้องลงทุนทรัพย์สมบัติและลงแรงมาก ไม่ต้องใช้ความคิดสติปัญญาสักเท่าไรก็สร้างได้ ถึงพระสงฆ์ก็เหมือนกันพระสงฆ์ที่บวชปฏิบัติดีจริง ๆ ศึกษาอบรมจริง ๆ จนเป็นผู้สามารถทำตนให้บริสุทธิ์สอาด ห่างไกลจากโลภโกรธหลงและมีเมตตากรุณาช่วยสอน ช่วยปกครองเลี้ยงดูผู้อื่นให้ได้ความสุข พ้นจากทุกข์ภัย เป็นกำลังในการเผยแผ่พระศาสนา

ก็หาได้แสนยาก เพราะต้องสร้างตนด้วยความยากลำบากยิ่งนัก แต่ที่บวชสักแต่ว่าพอเป็นนิสสัยปัจจัย บวชตามประเพณี บวชเพราะขัดบิดามารดาไม่ได้ บวชเพื่อจะเอาใจบิดามารดา ไม่ปรารถนาเพื่อจะขัดเกลากิเลสสันดานให้สอาด บวชเพื่อพักผ่อน หรือบวชตามเพื่อน เล่าเรียนก็เพื่อเอาประโยค เอาชื่อ เอาเกียรติ เพื่ออามิส มิได้คิดจะฝึกหัดกายวาจาใจ ให้เรียบร้อยสอาดประณีต ไม่สมบูรณ์ด้วยลักษณะเหล่านี้หาง่าย บวชง่าย สึกก็ง่าย เป็นธรรมดาโดยแท้ ที่ของเลวหาง่าย แต่ของดีหายากสร้างยากทุกอย่างไป ภาษิตโบราณจึงกล่าวไว้ว่า พลอยหินเพ็ชร์นิลมิได้มีทุกภูผา แก่นจันทร์กฤษณามิได้มีทุกหมู่ไม้ คนดีที่เป็นสัตบุรุษมีธรรมของสัตบุรุษก็หายาก ที่เป็นบุรพการี และกตัญญูกตเวทีก็หายาก คือคนทั้งโลกมากมาย แต่จะอุปการะเราก่อนมีไม่กี่คน ที่รักเรา อนุเคราะห์เราก่อน ก็คือบิดามารดาครูบาอาจารย์ ประเทศชาติ ผู้ปกครองประเทศโดยธรรมมีพระมหากษัตริย์เป็นต้นเท่านั้น นอกนั้นก็อาศัยพระพุทธศาสนาปกครองน้ำใจ ให้พวกเราโดยมากรู้จักเมตตาปราณีผ่อนผันสั้นยาว ไม่เอาแต่ความพอใจของตนเป็นประมาณ

ส่วนผู้กตัญญูกตเวทีเล่าก็มีน้อย พึงเห็นบุตรธิดาที่บิดามารดาเลี้ยงได้ตั้ง๑๐คน แต่๑๐คนนั้นมักเลี้ยงบิดามารดาไม่ค่อยได้ ที่จะคิดสนองคุณอุปัชฌายอาจารย์ก็น้อยร้อยละ ๑๐ ก็ทั้งยาก ประชาราษฎร์กับประเทศชาติก็เหมือนกัน ที่มีใจเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและกล้าเสียสละนั้นก็มีน้อย ถึงพุทธศาสนิกก็เช่นกัน ได้รับร่มเงาเยือกเย็นเป็นสุขจากพระพุทธศาสนามาก แต่น้อยคนจะเห็นคุณแล้วคิดตอบแทน เมื่อเป็นเช่นนี้ ดูเหมือนว่าโลกจะมีแต่เสื่อมโทรม แต่หาเป็นเช่นนั้นไม่ เพราะของดีมีคุณค่าสูง ย่อมยังประโยชน์ให้สำเร็จกว้างขวางพ้นประมาณ คนดีคนเดียวอาจดีกว่าคนทรามตั้งพันตั้งหมื่นตั้งแสน เช่นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นตัวอย่าง แม้พระสงฆ์สาวกที่ทรงคุณควรบูชา ก็ดีกว่าผู้ไม่มีคุณควรบูชา ดังพระพุทธภาษิตตรัสไว้ว่า ความบูชาท่านที่มีตนทรมานฝึกฝนดีแล้วแม้ครู่หนึ่ง ก็ดีกว่าผู้บูชาท่านที่มอมแมมด้วยกิเลสด้วยทรัพย์วันละพัน ๆ สิ้นร้อยปี ถึงพระพุทธรูป ๆ เปรียบของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์เดียวกัน แต่สร้างให้มีลักษณะคุณภาพต่ำแล้ว ๑๐๐,๐๐๐ องค์ ก็สู้องค์ที่สร้างใหญ่มีลักษณะได้ส่วนดี พร้อมทั้งคุณภาพองค์เดียวไม่ได้ เพราะฉะนั้น ควร

สำคัญเห็นว่าของดีหาได้ยาก ทำยาก เป็นส่วนที่ควรสงวน ควรเคารพสักการะบูชา เพื่อเป็นปัจจัยให้สำเร็จประโยชน์และความสุข แก่ตนและคนเหล่าอื่น ทั้งประเทศชาติ ศาสนาต่อไป แล้วเป็นผู้ที่หาโอกาศสร้างของดีสร้างของใหญ่พร้อมด้วยคุณภาพ เพื่อให้สำเร็จประโยชน์สุขกว้างขวาง ตลอดกาลนาน ๆ

ขอทุกท่านที่ได้มีศรัทธาร่วมใจกัน ออกกำลังทรัพย์ กำลังแรง กำลังความคิด สร้างพระพุทธโธจอมมุนี ๆ ฤ ๆ บรมนารถศาสดาพระองค์นี้ และสร้างอุโบสถพระบรมธาตุเจดีย์มหาปูชนียสถาน ณ วัดสารนารถธรรมาราม อันเป็นเครื่องเกื้อกูลแก่กุศลสัมมาปฏิบัติ พร้อมด้วยผู้อนุโมทนา จงเป็นผู้สมบูรณ์พูลสุข พ้นจากทุกข์โศกโรคภัย ด้วยอำนาจคุณพระรัตนตรัยและกุศลที่ได้ร่วมใจกันสร้างนี้ มีลาภผลที่พึงใจ ยินดีในการประพฤติธรรมโดยชอบไม่จืดจาง จนได้ถึงความเกษมนิรันดร์ทั่วกันเทอญ ฯ

พระธรรมดิลก (ลายมือชื่อ)

วัดสัมพันธวงศ์

พระธรรมที่ควรตั้งไว้ในใจ

พระรัชชมงคลมุนี นิทฺเทสโก
เจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศ์

แสดงทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พ. ศ. ๒๔๙๕

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ

ปญฺญํ นปฺปมชฺเชยฺย   สจฺจมนุรกฺเขยฺย
จาคํ อนุพฺรูเหยฺย   สนฺติเมว สฺสิกฺเขยฺยาติ ฯ

ขอบุญกุศลจงมีแก่ท่านผู้ฟังด้วยดีทั่วกัน ขอทุกท่านจงมีความสุขกายสบายใจ เสียงกับหูของท่าน จงเป็นสื่อรับกระแสพระธรรมเทศนาเข้ามาไว้ในใจ เพราะพระธรรมเทศนาแสดงความจริงอย่างประเสริฐ ล้วนเป็นบ่อเกิดแห่งทรัพย์สมบัติเครื่องปลื้มใจ เป็นบ่อเกิดแห่งคุณสมบัติ คือ ศิริมงคล ลาภยศ เกียรติศักดิ์ และเป็นเหตุจะให้ได้ประโยชน์ทั้ง ๓ คือ ประโยชน์ในปัจจุบัน ประโยชน์ภายหน้า และประโยชน์อย่างยิ่ง พร้อมด้วยความสุขกายสบายใจอย่าง

ประณีต สมปรารถนาตลอดกาลนาน มีมหิทธานุภาพกล้าหาญ สามารถปราบปรามมารมิให้พัวพัน ทั้งคุ้มครองป้องกันมิให้บังเกิดทุกข์ภัย

แต่คนในปัจจุบันนี้ ที่มีแต่มังสะจักษุ ไม่มีญาณทัศนะ ไม่สนใจในพระพุทธศาสนา มักจะยกย่องกันว่าฉลาดกว่าคนโบราณ เพราะเข้าใจว่า การศึกษาค้นคว้าปัจจุบันดีเยี่ยม การพิศูจน์ศิลปวิทยาทุกแผนกทุกแขนง ได้เจริญแพร่หลาย และอาศัยศิลปวิทยานั้น ประดิษฐ์เครื่องนุ่งห่มเครื่องใช้สอยต่างๆได้ตามความประสงค์ ให้ได้ลักษณะสวยงามพร้อมด้วยคุณภาพ และได้จำนวนมากมาย สามารถประดิษฐ์ที่อยู่อาศัยดุจวิมาน สร้างยวดยานพาหนะ ถนนหนทางได้ดี ให้สดวกแก่การคมนาคม ทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ และสามารถใช้ ดิน น้ำ ไฟ ลม ให้ทำงานแทนมนุษย์ได้มากยิ่งกว่าคนแต่ก่อนเป็นต้น จึงเพลิดเพลินมัวเมา เคลิบเคลิ้มหลงใหลในกามารมณ์และอบายมุข ไม่เห็นคุณของประเทศชาติและคุณของพระศาสนา มุ่งแต่ที่จะได้กามารมณ์ให้สมใจถึงยอมพล่าชื่อเสียงความดี แลกกับกามารมณ์นั้น ๆ โดยหวังเอาแต่ความมั่งมี ผู้ฉวยโอกาศถือว่าที่ใครหมั่น

ก็มักไม่ได้ความสุขที่หวังไว้ กลับได้แต่ทุกข์หรือสุขเทียม ชั่วคราว เหมือนเวมานิกเปรต คือ สุขบ้าง ทุกข์บ้าง เช่น สุขกลางวันแต่ทุกข์กลางคืน หรือทุกข์กลางวันแต่สุขกลางคืน หรือทุกข์ทั้งกลางวันกลางคืน คนสมัยปัจจุบันจึงมักถูกตำหนิว่า ห่างเหินจากศีลธรรม มักเจริญในอกุศลกรรมก่อทุกข์ได้มาก ทัดเทียมกันไปกับความเจริญของโลก เป็นเหตุให้เสื่อมความรักใคร่ไว้วางใจ เสียสามัคคีอันเป็นที่ตั้งของความสุข ยิ่งเพลิดเพลินมัวเมาในลาภยศอำนาจกามสุข ไม่มีสติ ไม่ดำริห์ที่จะจับเหตุผล ให้ปัญญาของตนปรากฏเฉพาะหน้า มัวยินดีเสียใจไปกับ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ใจก็ย่อมเศร้าหมองมืดมนธ์ ไม่เห็นตนไม่เห็นของจริง ไม่รู้ว่า จิตต์สอาดฉลาดสามารถอำนวยสุขประโยชน์เพียงไร จิตต์โสมม เศร้าหมองด้วย โลภ โกรธ หลง อำนวยทุกข์โทษเพียงไร ย่อมพอใจแสวงหาลาภผล และสนุกสนานจนเกินขอบเขตของมนุษยธรรม คือ ผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรม ไม่คิดบั่นรอนความอยากความพอใจให้เบาบาง ยิ่งได้ยิ่งพอใจ เหมือนโหมไฟด้วยไม้แห้งและน้ำมัน เมื่อมีกำลังกล้าเท่าไร ก็กล้าทำผิดได้มากเท่านั้น หนักเข้าก็ถึงความพินาศ ด้วยอำนาจ

อกุศลกรรมที่ทำไว้ ไม่จำกัดว่าเป็นเพศไหนวัยไหน เมื่อมีภัยมาถึงตัวแล้วก็อยากจะแก้ แต่ก็มักสายเกินไปจนแก้ไม่ไหว กลับตัวไม่ทัน จำต้องรับความทุกข์ร้อนไปตามยถากรรม

อันที่จริงมนุษย์เป็นสัตว์มีใจสูง ปรารถนาความดี ความอิสสระ ความสมบูรณ์พูลสุข พร้อมทั้งความสามัคคีด้วยกัน มีแก้วสารพัตรนึกอยู่ด้วยกัน แต่เพราะศึกษาอบรมด้านจิตต์ใจไม่สมดุลย์กับเครื่องล่อ มัวเมามุ่งมั่นอยู่ในวัตถุกามมาก ความอยากได้ทำให้ดิ้นรน จึงมองข้ามของวิเศษในตนไปเสีย ไม่มีปัญญารู้คุณค่าของสันโดษ มุ่งประโยชน์สนุกสนานเกินการณ์ จึงถูกมายาของมารผูกมัดครอบงำให้ทำผิด ทำชีวิตให้เป็นหมัน และต้องตกอยู่ในอันตราย ดุจมฤคทรายตกซอกเขา หรือเหมือนคนเมาสุราตกทะเล จำต้องวุ่นวายอยู่ในน้ำท่ามกลางคลื่นลม

สมเด็จพระบรมศาสดา ทรงอาศัยพระมหากรุณาปรารถนาจะบรรเทาความมัวเมาประมาท บำบัดทุกข์ร้อนในหมู่สัตว์ จึงตรัสพระธรรมที่ควรตั้งไว้ในใจ เพื่อให้เวเนยยชนหันมาสนใจศึกษาสดับด้วยดี จะได้มีโอกาศน้อมเอาคุณธรรมนั้น ๆ มาเป็นหลักปฏิบัติ ขจัดความมัวเมาทุจจริต

ทุกข์ร้อนให้เสื่อมหาย เปลี่ยนฐานะจากคนมีทุกข์โทษ มาเป็นคนมีสุขประโยชน์ เหมือนช่วยคนตกทะเลให้ได้ขึ้นถึงฝั่ง ฯ

หลักธรรมที่ควรตั้งไว้ในใจนั้น พระพุทธเจ้าตรัสประทานไว้ ดังที่ได้เชิญมาเป็นนิเขปบท ณ เบื้องต้นว่า "ปญฺญํ นปฺปมชฺเชยฺย" คนไม่ควรประมาทปัญญา "สจฺจมนุรกฺเขยฺย" ควรตามรักษาสัจจะ "จาคํ อนุพฺรูเหยฺย" ควรตามสละข้าศึกแห่งความจริงใจ "สนฺติเมว สุสิกฺเขยฺย" ควรศึกษาความสงบด้วยดีนั่นเทียว ฯ

จักบรรยายความเพื่อเป็นแนวทางสำหรับกำหนดรู้ เมื่อกำหนดรู้ด้วยดี อธิษฐานให้คุณธรรมทั้ง ๔ มีไว้เป็นหลักประจำใจ ก็ชื่อว่าได้ที่พึ่งอย่างประเสริฐ มีสมบัติเครื่องปลื้มใจ มีอิสสระอย่างเต็มที่ ไม่มีศัตรูหมู่มาร ภัยพิบัติขัดข้องย่อมอันตรธานไป เพราะฉนั้น จึงควรตั้งใจกำหนดด้วยดี ฯ

ข้อที่ว่า ไม่ควรประมาทปัญญานั้น หมายความว่าไม่พึงเดินเล่อที่จะสร้างสมอบรมปัญญา เพราะว่าปัญญาเป็นคุณชาติพิเศษ คุ้มครองคนให้พ้นจากลามกทุกข์ร้อนมีประการต่าง ๆ ไม่ตื่นเต้นเห็นผิดเป็นชอบ ไม่ให้ประกอบกรรมชั่ว

สามารถทำความดีให้มีผลเป็นที่พอใจ ทำชีวิตและชื่อเสียงให้ผ่องใส ทั้งทำประโยชน์ปัจจุบัน ประโยชน์ภายหน้า ตลอดถึงประโยชน์อย่างยิ่ง คือ มรรค ผล นิพพาน ให้สมบูรณ์ได้

ผู้ไม่ประมาทปัญญา สังเกตกำหนดเหตุการณ์ที่เกิดอยู่ หมั่นสดับธรรมของสัตบุรุษอยู่ อบรมฝึกฝนอยู่ เพ่งพินิจอยู่ ย่อมรู้ลักษณะของสัตว์ บุคคล และของที่ปรุงแต่งพร้อมทั้งผู้ปรุงแต่ง รู้ลักษณะของศีล สมาธิ ปัญญา รู้อานิสงส์ของศีล สมาธิ ปัญญา ว่ามีอานุภาพมากอย่างไร รู้ตลอดถึงวิธีการที่จะบำเพ็ญคุณนั้นให้เจริญ และขจัดโทษทั้งปวงให้หมดไป ผู้ไม่ประมาทหมั่นเพ่งพิจารณ์ ปัญญาย่อมไพบูลย์ และสามารถทำตนให้บริสุทธิ์ได้ โดยนัยพระพุทธภาษิตว่า "ปญฺญาย ปริสุชฺฌติ" คนย่อมบริสุทธิ์ได้ด้วยปัญญา ผู้พยายามศึกษาอบรมความรู้อยู่ ไม่ให้เวลาล่วงไปเปล่าดังกล่าวมา ชื่อว่าเป็นผู้ไม่ประมาทปัญญา

แต่ผู้ศึกษารู้จักเหตุผลว่า ควรประพฤติอย่างนี้ ๆ แล้วถ้าใจไม่แนบกับความจริง ไม่มีสัจจะความจริงใจสนับสนุนก็อาจถูกความโลภ ความโกรธ ความหลง เข้าครอบงำ ฝืนทำความชั่วทั้งรู้อยู่ก็ได้ เข้าตำราที่ว่าความรู้ท่วมหัวเอาตัว

ไม่รอดก็มี เพราะเหตุนี้ จึงทรงแสดงธรรมควรตั้งไว้ในใจเป็นข้อที่ ๒ ว่า "ควรตามรักษาสัจจะ" ดังจะได้อรรถาธิบายต่อไป

สัจจธรรม ความจริงที่ได้ตรองเห็นแล้ว ที่ได้พยายามกำหนดรู้แล้ว ได้ศึกษาทดลองสอบสวนแล้ว ทั้งส่วนที่เป็นสมมติสัจจะ และปรัตถสัจจะ ทั้งส่วนเหตุทั้งส่วนผล ทั้งส่วนรูปทั้งส่วนนาม เช่น โลกสมมติว่า บิดามารดา บุตรธิดา อุปัชฌาย์อาจารย์ สัทธิวิหาริก อันเตวาสิก สามีภรรยา คฤหัสถ์บรรพชิต ญาติมิตร์สหาย ผู้ใหญ่ผู้น้อย เหล่านี้มีหน้าที่ซึ่งจะปฏิบัติแก่กันให้เกิดประโยชน์อย่างไร ให้รู้ให้เข้าใจแจ่มแจ้ง บาปอกุศลให้ผลเป็นทุกข์อย่างไรก็เข้าใจ บุญกุศลให้ผลเป็นสุขอย่างไรก็เข้าใจ แต่ไม่พยายามรักษาความจริงที่รู้นั้น ก็อาจจะอันตรธานได้ เพราะสัญญาไม่เที่ยง เมื่อตามรักษาสัจจะความจริงที่ได้รู้เห็นไว้ ความจริงยังคงปรากฏอยู่กับใจ และปฏิบัติให้สำเร็จประโยชน์ ก็ย่อมเกิดสุขโสมนัสเอิบอิ่มตลอดกาลนาน ยิ่งกว่ารสอาหารและรสสัมผัสส์ อันเกิดแต่ความใคร่อื่น ๆ ทั้งหมด เพราะรสอาหารอร่อยชั่วครู่ชั่วยาม รสกามอร่อยแล้วกลับเป็นทุกข์ เหมือน

น้ำตาลเคลือบยาพิษ เหมือนเหยื่อที่เกี่ยวเบ็ด หรือเหมือนเกาแผลที่คัน ผู้หลงเพลิดเพลินรสอาหารเกินพอดีก็มีอันตราย ผู้หลงติดรสกามมากมายก็ทุกข์ร้อน โดยนัยพระพุทธภาษิตแสดงความข้อนี้ไว้ว่า "กามโต ชายเต โสโก" ความโศกเกิดแต่ความใคร่ "กามโต ชายเต ภยํ" ภัยยอมเกิดแต่ความใคร่ดังนี้ รสอาหารและรสกาม จึงสู้รสแห่งสัจจะธรรมความจริงไม่ได้ เพราะไม่ก่อโทษภัยให้แก่ผู้เสพ มีแต่คุณฝ่ายเดียว ถ้ายิ่งพยายามอบรมกำหนดรู้ปรัตถสัจจะส่วนโลกุตตระ ความจริงที่เหนือโลก ก็ยิ่งมีรสประเสริฐเลิศล้นพ้นคณนา เพราะให้ผู้รู้แล้วเป็นผู้พ้นจากข้าศึกตลอดกาลนานมีแต่เกษมสำราญเนืองนิจ สมดังบาลีพุทธภาษิตแสดงความข้อนี้ไว้ว่า "สจฺจํ หเว สาธุตรํ รสานํ" ความสัจจ์แลเป็นรสประเสริฐกว่ารสทั้งหลาย ผู้มีปรีชาจึงควรตามรักษาสัจจะไว้โดยเคร่งครัด คือปฏิบัติตามธรรมที่ได้ตรองเห็นแล้วทั้งในการปหานะ ละความชั่ว และภาวนา ทำความดีด้วยความจริงใจ เพื่อไม่คลาดจากสุขเป็นนิตยกาล ฯ

แต่การที่จะตามรักษาสัจจะ ทั้งส่วนสมมติและส่วนปรมัตถ์ ให้พร้อมมูลด้วย กาย วาจา ใจ ได้ จะต้องประกอบ

ด้วยอุบายอันแยบคาย คือทำลายถ่ายถอนสละทิ้งสิ่งที่เป็นข้าศึกแก่ความจริงให้หมดสิ้นไปจากใจ ถ้าหาไม่ก็อาจเข้าถึงแต่สัจจธรรมปลอม เช่นเห็นว่าการเกียจคร้าน ซึ่งทำให้การงานเสียหาย เป็นโทษไม่ควรทำ แต่ปล่อยให้ความอ่อนแอครอบงำไม่กำจัด ก็ย่อมทำความเพียรดีไม่ได้ คือยังคงเป็นคนเกียจคร้านอยู่ การตั้งกฎหมายป้องกันการทุจจริตคดโกงเบียดเบียฬ ซึ่งก่อให้เกิดทุกข์ร้อน มีการห้ามปรามทำโทษผู้ละเมิด เห็นว่าเป็นยุติธรรมจริง แต่ปล่อยให้ความอ่อนแอความมักได้ มีความโลภเป็นต้น ซึ่งเป็นข้าศึกแก่ความจริงยังคงอยู่ในใจ ก็ย่อมจะทำให้เห็นความจริงกลายเป็นเห็นอย่างเลือน ๆ จนเห็นผิดเป็นชอบ สามารถให้ตนละเมิดเองหรือให้พวกพ้องละเมิด ดังนี้ ชื่อว่าถึงแต่สัจจะปลอม

เพราะฉนั้น สมเด็จพระบรมศาสดา จึงได้ตรัสพระคาถาบาทที่ ๓ เป็นหลักที่ควรตั้งไว้ในใจว่า "จาคํ อนุพฺรูเหยฺย" ควรตามสละเสียซึ่งสิ่งที่เป็นข้าศึกแก่ความจริงใจ เช่นกิเลสเครื่องเศร้าหมองต่าง ๆ อันได้ชื่อว่าอุปกิเลส ๑๖ คือ

๑. อภิชฌาวิสมโลภ โลภเกินขอบเขตต์

๒. โทสะ ร้ายกาจ

๓. โกธะ โกรธ

๔. อุปนาหะ ผูกโกรธไว้

๕. มักขะ ลบหลู่คุณท่าน

๖. ปลาสะ ตีเสมอ

๗. อิสสา ฤษยา

๘. มัจฉริยะ ตระหนี่

๙. มายา มารยา

๑๐. สาเถยยะ โอ้อวด

๑๑. ถัมภะ หัวดื้อ

๑๒. สารัมภะ แข่งดี

๑๓. มานะ ถือตัว

๑๔. อติมานะ ดูหมิ่นท่าน

๑๕. มทะ มัวเมา

๑๖. ปมาทะ เลินเล่อ

เหล่านี้เป็นต้น ล้วนแต่เป็นข้าศึกแก่ความจริงทั้งนั้น เพราะจะบั่นทอนไม่ให้ทำความดีสำเร็จ พึงเห็นเช่นพิจารณารู้ตามจริงแล้วว่า คนสมควรมีกตัญญูกตเวที ต่อมารดาบิดาอุปัชฌาย์อาจารย์ ประเทศชาติ ศาสนา เพราะเป็นผู้ให้กำเนิด

ให้แสงสว่าง ให้ความคุ้มครอง ให้ความสงบสุข เมื่อได้เลี้ยงดู ทำนุบำรุงด้วยกำลังทรัพย์ ด้วยกำลังกาย ด้วยกำลังใจสมควรแก่กำลังและฐานะ เพื่อให้ส่วนที่มีคุณนั้น ๆ เจริญมั่นคงถาวร เป็นประโยชน์ยืดยาวต่อไป เป็นการได้สนองคุณท่านที่ให้กำเนิดและเลี้ยงดู ให้วิชาความรู้ ความคุ้มครองด้วยเมตตากรุณา ไม่เป็นคนตระบัดหนี้ท่านเป็นต้น เหล่านี้ถ้าความโลภและความตระหนี่เป็นต้นมีมาก ก็จะไม่สละกำลังกาย ไม่จ่ายทรัพย์ของตนเลี้ยงดูทำนุบำรุง หรือเลี้ยงดูทำนุบำรุงก็สักแต่ว่า ไม่สมฐานะนิยมบ้าง ที่ซ้ำร้ายกลับทำลายเบียดเบียนบ้าง ดังนี้

เพราะฉะนั้น จึงควรตามสละอุปกิเลส ซึ่งเป็นข้าศึกแก่ความจริงเหล่านี้ เหมือนใช้ยาถ่ายระบายโรค ให้เด็ดขาดจากสันดานด้วยตั้งใจมั่น สละด้วยความองอาจกล้าหาญเด็ดเดี่ยว ปัญญาสัจจะจึงจะมีกำลัง

อนึ่ง แม้วัตถุสมบัติ สัตว์ บุคคล ลาภยศ สรรเสริญสุขใด ๆ อื่นก็ดี เมื่อเห็นเป็นความขัดข้องแก่การประพฤติศีลธรรมมรรคผล ความดีที่ตนได้ตรองเห็นแล้ว ก็ต้องพยายามตั้งใจสละให้เบาบางหมดสิ้นไป หักใจจากความนิยม

ยินดีในสิ่งนั้น พร้อมด้วยการเพ่งโทษ เหมือนนายเรือบิดหางเสือให้หัวเรือเดินไปตามร่องน้ำที่ห่างอันตราย เพื่อได้ประโยชน์สุขใหญ่หลวงกว่า ดุจพระพุทธภาษิตที่ตรัสประทานไว้ว่า

"มตฺตาสุขปริจฺจาคา ปสฺเส เจ วิปุลํ สุขํ
จเช มตฺตา สุขํ ธีโร สมฺปสฺสํ วิปุลํ สุขํ"

ความว่า ถ้าผู้มีปัญญามาเห็นสุขอันไพบูลย์ เพราะสละสุขพอประมาณ ก็พึงสละสุขพอประมาณเสีย เพื่อได้สุขอันไพบูลย์ ดังนี้ ฯ

ปัญญา สัจจะ จาคะ ทั้ง ๓ ประการนี้ เมื่อพยายามสร้างสมอบรมให้มีในใจได้มากเพียงไร ก็จะดับความเดือดร้อนกระวนกระวายได้มากเพียงนั้น แก้ระส่ำระสายยุ่งเหยิงโกลาหลอลหม่านให้สงบระงับ แต่การดับความดิ้นรนกระวนกระวายยุ่งเหยิงให้สงบระงับนั้น มีหลายชั้น สงบแต่ส่วนหยาบชั่วครู่ชั่วยามก็มี สงบส่วนกลาง ๆ ได้นาน ๆ ก็มี สงบแล้วสงบจริงไม่กลับกำเริบอีกก็มี ถ้ายังไม่ได้ศึกษาสันติให้ดีก็นับว่าทำงานไม่แล้ว ยังไม่เป็นสุขเต็มที่ เพราะเหตุนี้ สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า จึงตรัสพระคาถาที่ ๔ ว่า ควรตามศึกษา

สันติด้วยดี เพื่อพิสูจน์ให้ชัดแจ้ง ด้วยพะยานหลักฐานว่า เราได้มีหลักธรรมสำหรับประพฤติ กาย วาจา ใจ อย่างไร สมแก่ภาวะของมนุษย์แล้วหรือยัง เราเป็นมนุษย์ผู้มีหน้าที่เดินทางก้าวหน้าไปหาประโยชน์และความสุขนั้น ได้เดินทางไปตามแผนที่อันปลอดภัย ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงชี้ไว้ดีแล้วหรือไม่ ได้เครื่องมือสำหรับอุปกรณ์แก่การงาน ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงประทานไว้แล้วหรือยัง ได้อาหารแก้หิวที่พระพุทธเจ้าทรงประทานไว้แล้วหรือยัง ได้อาหารแก้หิวที่พระพุทธเจ้าทรงประทานแล้วหรือยัง ได้โอสถแก้ไข้ที่พระ-พุทธเจ้าทรงประทานไว้แล้วหรือยัง ได้เครื่องอุปโภคบริโภคที่พระพุทธเจ้าทรงประทานแล้วหรือยัง ถ้ายังไม่ได้สิ่งที่ต้องการตามสมควร ยังมีอาการดิ้นรนกระวนกระวาย ยังไม่ได้สันติสุข ก็สมควรเร่งรีบพยายามศึกษาอบรมสันติให้แจ้งชัด ขวนขวายอบรมคุณสมบัติเครื่องเกื้อกูลแก่สันติให้สำเร็จสมประสงค์ หายดิ้นรน หายหิว หายอาพาธ และสมบูรณ์ด้วยความสุขนิรันดร ฯ

สันตินั้น ถ้าจะบรรยายจำแนกพอเป็นบรรทัดฐานแห่งการศึกษาโดยย่อดังนี้ คือ สงบกาย ไม่ต้องทำทุจจริต

ด้วยกำลังราคะหรือโลภโกรธหลง สงบวาจา ไม่ต้องพูดทุจจริต ด้วยโลภ โกรธ หลง สงบใจ ไม่ต้องคิดทุจจริตด้วย โลภ โกรธ หลง แม้อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างดังนี้ก็เป็นความดีมีความสุข ไม่เดือดร้อนส่วนหนึ่ง ซึ่งอาจเห็นได้เมื่อตรวจดูกายวาจาใจของตนเองโดยชอบ

อีกนัยหนึ่ง สงบจากการงานที่ลามกอากูล คือทำแต่งานสอาดเป็นระเบียบสมหน้าที่ ไม่เกลื่อนกลื่น พอประมาณสงบจากเสียงที่เป็นอัปปมงคล ซึ่งจะยั่วยวนให้ฟุ้งส้านรำคาญ หรือสงบจากอารมณ์ที่ชวนให้กำหนัดขัดเคืองลุ่มหลงมัวเมาไปด้วยกิเลส นี้เป็นความสงบชั้นหยาบส่วนหนึ่ง ซึ่งควรปรารถนาก่อน ด้วยพยายามตัดรอนแก้ไขหลบหลีกเลี่ยงถอนด้วยดี.

สงบจากนิวรณ์เครื่องกั้นกางไม่ให้บัลลุความดี คือสงบจากกิเลสอันได้แก่ความสงบจากกามฉันท์ ความพอใจในกามคุณ ๑ สงบจากพยาบาท ความคิดจองล้างจองผลาญ ๑ สงบจากถีนะมิทธะ ความง่วงเหงาซบเซา ๑ สงบจากอุทธัจจะกุกกุจจะ ความฟุ้งส้านรำคาญ ๑ สงบจากวิจิกิจฉา ความเคลือบแคลงสงสัย ๑ เหล่านี้ ที่กลุ้มรุมใจให้หม่นหมอง

ด้วยอาศัยสมถะวิถีเป็นอุปการะ คือเจริญสมถะ โดยระลึกหรือกำหนดอารมณ์อันเป็นที่ตั้งแห่งความสงบ ๔๐ ได้แก่ อสุภ ๑๐ มีทรากศพที่ขึ้นพองเน่าเป็นต้น กสิณ ๑๐ มี ดิน น้ำ ไฟ ลม ปฐวีกสิณเป็นต้น อนุสสติ ๑๐ มี พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นต้น พรหมวิหาร ๔ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา อรูป ๔ มี อากาสานัญจายตนะฌานเป็นต้น และธาตุววัตถาน ๑ อาหาเรปฏิกูลสัญญาเห็นอาหารโดยเป็นของน่าเกลียด ๑ เหล่านี้ เฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างก็ได้ นี้เป็นความสงบขั้นกลางที่ควรพยายามปฏิบัติในลำดับ

สงบจากอุปธิกิเลสาสวะนุสัย คือธรรมเป็นที่ยึดถือซึ่งได้แก่ขันธูปธิ และกิเลสูปธิที่นอนเนื่องในสันดาน จัดประเภทตามอาการเป็นกามานุสัย คือความใคร่ที่นอนสงบอยู่ในสันดาน ๑ ภวานุสัย ความเข้าใจถือว่ามีว่าเป็น อันนอนอยู่ในสันดาน ๑ ทิฏฐานุสัย ความเห็นผิดที่นอนอยู่ในสันดาน ๑ อวิชชานุสัย ความไม่รู้ตามเป็นจริงที่นอนอยู่ในสันดาน ๑ ทั้ง ๔ นี้ มีชื่อตามโทษนิมิตรว่า โอฆะ คือเป็นดุจห้วงน้ำก็มี เรียกว่าอาสวะ คือเป็นดุจของดองที่ทำให้

มึนเมาเช่นเมรัยก็มี เครื่องเศร้าหมองเหล่านี้ ต้องสงบด้วยอาศัยวิปัสสนา พยายามให้เกิดมีวิปัสสนาญาณ มีอุทธัพยญาณเป็นต้น อารมณ์ของวิปัสสนาสำหรับกำหนดพิจารณาให้เรื่องปัญญามีมาก คือ ขันธ์ ๕ อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘ อินทรีย์ ๒๒ จำแนกโดยย่อ เช่น ขันธ์ ๕ จำแนกพิศดารเป็น๔๐ เพื่อพิจารณาโดยลักษณะต่างๆ คือ อนิจจลักษณะ๑๐ มีอนิจจโต เพ่งความไม่เที่ยงเป็นต้น ทุกขลักษณะ ๒๕ มีทุกขโต เพ่งสภาพความเป็นทุกข์เป็นต้น อนัตตลักษณะ ๕ มีอนัตตโต เพ่งสภาพไม่ใช่ตัวตนเป็นต้น อารมณ์แห่งวิปัสสนานี้ พระพุทธเจ้าทรงแสดงหลายวิธี เช่นทรงแสดงโพธิปักขิยธรรม ๓๗ ประการเป็นต้น จะทรงแสดงอย่างไหนก็ตาม ความสำคัญก็ไม่พ้นไปจากขันธ์ ธาตุ อายตนะเนื่องด้วยไตรลักษณ์ และทางอันประเสริฐ คืออริยมรรคที่ให้ผู้ดำเนินไปด้วยดีแล้ว ถึงความเป็นผู้ประเสริฐ ไม่มีเวรถึงแดนเกษมนิราศภัย โดยรู้แจ้งสังขารตามความเป็นจริงแล้วเบื่อหน่ายคลายกำหนัด ปล่อยวาง ดับจากนามรูปได้ ก็เป็นผู้ประเสริฐ ไม่มีข้าศึกศัตรูหมู่มารที่จะรังควานต่อไป ถึงความเป็นใหญ่เป็นอิสสระ สมบูรณ์พูลสุขยั่งยืนนิรันดร์ การ

ตามศึกษาสันติเหล่านี้ด้วยสติปัญญาอุตสาหะ จึงเป็นหลัก สำคัญที่ควรทำไว้ในใจ เพื่อปฏิบัติให้ได้ความสุขประณีต โดยลำดับ และรับรองพระพุทธภาษิตว่า "นตฺถิ สนฺติ ปรํ สุขํ" สุขอื่นจากความสงบไม่มี ด้วยความมั่นใจ เมื่อบุคคลทุกครอบครัว ทุกบ้านเมืองและประเทศชาติ มีธรรม ๔ ประการนี้ตั้งไว้ในใจ สงบจากความชั่วร้าย อย่างหยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียด โดยลำดับอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้ง ๓ อย่าง ไม่เป็นศัตรูรุกรานกัน ไม่เบียดเบียนกัน มีแต่ความเกษมสำราญเนืองนิตย์

เพราะฉะนั้น ขอทุกท่านจงมีธรรมทั้ง ๔ ประการนั้นตั้งไว้ในใจ ไม่จืดจาง จงมีใจสว่าง มีความรุ่งเรืองสดใส สมบูรณ์ด้วยประโยชน์และความสุขสวัสดินิราศภัย โดยลำดับตลอดกาลนานทั่วกัน เทอญ ฯ

— จบ —

ประวัติพระพุทโธน้อย

ของ

โฆสโก ภิกขุ

วัดอาวุธวิกสิตาราม บางพลัด ธนบุรี

อุบาสิกาบุญเรือน โตงบุญเติม เป็นผู้อธิษฐาน.

แถลงเรื่องพระพุทโธ
(องค์เล็ก)

☆

ก่อนจะเข้าเรื่องพระพุทโธองค์เล็ก ขอท้าวความถึงท่านผู้อธิษฐานไว้พอเป็นสังเขป อุบาสิกาบุญเรือน โตงบุญเติม ผู้นี้เดิมอยู่โรงพักสัมพันธวงศ์ เป็นศิษย์อาจารย์เดียวกับข้าพเจ้า คือ ท่านเจ้าคุณรัชชมงคลมุนี วัดสัมพันธวงศ์ นิสสัยปกติน้อมไปในทางสัมมาปฏิบัติ วันอุโบสถและวันธรรมสวนะสู้อุตส่าห์ปลีกเวลาการงานทางบ้านเข้าวัดรักษาศีล ฟังธรรมเจริญกัมมัฏฐาน จนเป็นที่คุ้นเคยกับภิกษุสามเณรในยุคนั้นเป็นอย่างดี และได้ทำการอุปสมบทสามีที่วัดสัมพันธวงศ์ ในกาลต่อมาเมื่อสามีได้ลาสิกขาบทออกไปแล้ว คงจะมีความนึกคิดไปในแง่ที่ว่าการครองเรือนหรือแสวงหาทรัพย์ เป็นประหนึ่งเที่ยวแสวงหาก้อนเชพะที่ผู้รู้ถมทิ้งเสียแล้ว จะมีประโยชน์อะไรเล่า จึงสละบ้านเข้านุ่งขาว ย้ายไปอยู่ศาลาการเปรียญแต่ผู้เดียว (แต่อุบาสิกาผู้อื่นเขาก็มีเรือนอยู่ข้างศาลาการเปรียญนั้น) ตั้งหน้าปฏิบัติด้วยความเด็ดเดี่ยว ด้วยกำลังจิตต์ใจแข็งแกร่ง เขยิบขึ้นในธรรมปฏิบัติสูงดียิ่งขึ้น เพราะการปฏิบัติดีนั้น จึงได้ปรากฏในเรื่องน่ารู้น่าเห็น

ในการต่อมาความอัศจรรย์ต่าง ๆ ได้แพร่สพัดกับมีคนจำนวนมากขึ้น เสียงเล่าลือเหล่านั้นจึงไปรวมอยู่ที่สถานกลาง คือ ท่านเจ้าคุณอาจารย์ๆ จึงส่งข่าวสืบเอาความจริงจากสานุศิษย์และผู้คุ้นเคย ใครได้พบเห็นความอัศจรรย์ของอุบาสิกาบุญเรือน โตงบุญเติม อย่างไรบ้าง ขอให้เขียนบันทึกส่งไปที่ท่าน เมื่อรวมเรื่องได้พอควร ท่านเจ้าคุณอาจารย์จึงเชิญนัดกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีทั้งพระฐานาและฆราวาสผู้ใคร่ในธรรมปฏิบัติหลายท่านด้วยกัน เพื่อหารือในเรื่องคุณธรรมและอัศจรรย์ตามที่ผู้รู้เห็นจากอุบาสิกาบุญเรือน โตงบุญเติมเหล่านี้อาจมีอาจเป็นได้หรืออย่างไร ขอให้ช่วยกันพิจารณาให้ได้ความแน่นอน ในที่ประชุมมีการถกเถียงกันไปตามความรู้ความเห็นของตนๆ ครั้นสุดท้ายรวมความว่า ผู้สามารถทำจิตต์ให้เป็นฌานอาจบันดาลให้สำเร็จได้ตามใจประสงค์ เพราะมีเรื่องปรากฏในพระไตรปิฎกรับรองอยู่มากแล้ว และอุบาสิกาบุญเรือนก็ยังมีชีวิตอยู่

ส่วนข้าพเจ้าถึงแม้จะเคยนับถือ อุบาสิกาบุญเรือน โตงบุญเติม ตั้งแต่อยู่วัดสัมพันธวงศ์มากจริง แต่ก็ไม่ถึงกับจะเลื่อมใสในเรื่องอิทธิฤทธินัก เพราะยังไม่เคยทำปาฏิหาริย์ให้

เห็นเช่นคนอื่นเขาเห็นบ้าง ครั้นหากถูกกรรมลิขิตบันดาล ต้องถูกย้ายไปวัดอาวุธวิกสิตาราม ในปีที่ ๗ ของการย้ายไป (๒๔๘๙) มีเรื่องที่น่าวิตกมาก สมุฏฐานเกิดจากเปิดเรื่องซื้อที่ดินเป็นธรณีสงฆ์ ต้องเป็นหนี้เขา ๓๓,๐๐๐ บาท ให้ไวยาวัจจกรทำสัญญาซื้อขายมีกำหนด ๑ ปี ไม่มีทุนสักเก๊เดียว ตัววิตกมันกินใจเสียแทบกร่อน ฉันไม่ได้ นอนไม่หลับ กลัวไปเสียจิปาถะ จะไม่มีทุนให้เขาบ้าง จะหมดอายุสัญญาบ้าง จะเสียชื่อเสียงบ้าง ต้องล้มป่วยลงด้วยหนักใจจวนตาย ข่าวเจ็บป่วยนี้จะมีใครก็ไม่ทราบส่งข่าวไปถึงอุบาสิกาบุญเรือน ในวันหนึ่งบังเอิญไปพบที่วัดสัมพันธวงศ์ จึงทักข้าพเจ้า "อะไร"! เที่ยวตามหาอยู่ ได้ทราบว่าไม่สบาย นิมนต์ไปที่บ้านหน่อย จะอธิษฐานให้หายโรค จะได้มีชีวิตช่วยทำกิจพระศาสนาต่อไป" ครั้นไปที่บ้านแล้วจึงให้ข้าพเจ้าลงชื่อไว้ในสมุด ถวายน้ำอธิษฐานกับปูนสำหรับทานับว่าได้ผลดี ส่วนการเงินเป็นจำนวน ๓ หมื่นเศษชำระเสร็จสิ้นใน ๖๗ วัน ทั้งนี้เนื่องจากดื่มน้ำอธิษฐานและทาปูน โรคก็ได้หาย รอดตายไปทีนี้เป็นคนแรกที่ชวนให้เกิดความเลื่อมใส

ต่อมาข้าพเจ้าเป็นไข้ ไม่ใช่ไข้หนัก และก็ไม่หาย มี

อาการคลุมเครือ พอหมดกำลังของยาไข้ก็เป็นอีก อุบาสิกาบุญเรือนไปเยี่ยมที่วัด เมื่อเสร็จจากอธิษฐานน้ำแล้ว นั่งเพ่งอยู่พักใหญ่ ครั้นเสร็จแล้วจึงถาม "วันนี้ทำไมจึงนาน" ตอบว่า "ฉันเลยดูท่านด้วย" ถามว่า "ดูอะไร." ตอบ "ดูไข้ของท่าน" ข้าพเจ้าถามว่า "จะเป็นไข้บังเอิญหรือไข้ธรรมดา" คงได้ความว่าเป็นไข้ด้วยบังเอิญ เพราะไปถูกปลายไม้เท้าผี ถาม "ผีอะไร?" ตอบ "ผีคนนี้เห็นเป็นคนแก่ผมหงอกหลังโกง สรวมกางเกงขาวขาสั้น ถือไม้เท้า ท่านไปถูกปลายไม้เท้าผีคนนี้จึงเป็นไข้ "ข้าพเจ้านึกยิ้มอยู่ในใจ พูดอย่างนี้ใคร ๆ ก็พูดได้ เพราะเป็นกิริยาของคนแก่ อุบาสิกา-บุญเรือน เล่าต่อว่า ผีตนนี้ตายไปแล้วยังไม่ได้เกิด เดินวนเวียนอยู่ในวัดนี้ ชื่อ ชุ่ม พอเล่าถึงตอนนี้เป็นวาระที่บังคับให้เลื่อมใส อย่างไม่ต้องสงสัยอะไรอีก เพราะเป็นเรื่องตรงกับความจริง เนื่องจากนายชุ่ม โกมารพิมพ์ เป็นอุบาสกในวัดนี้ และได้มาคุยกับพระแทบทุกวัน และได้สิ้นชีวิตในระยะไม่ช้านี้เอง และต่อจากนั้นอุบาสิกาบุญเรือนได้บอกว่า "ให้ตรวจน้ำให้ตาชุ่มเสีย โรคก็จะหาย" วันรุ่งขึ้นก็ได้ปฏิบัติตามโดยการตรวจน้ำให้ โรคก็ได้หายไปตามจริง ๆ ตั้งแต่วันนั้นมาถึงบัดนี้

และในเวลาต่อมาอีกจึงได้พาคนไข้มาลงชื่อที่สำนักอุบา-สิกาบุญเรือนๆได้เล่าถึงความนึกคิดของประชาชนทั้งในหนังสือเก่า ๆ กล่าวด้วยเรื่องพระพุทธศาสนาว่า เมื่อถึง ๒๕๐๐ พรรษากึ่งพุทธศาสนากาลล่วงแล้ว ศาสนธรรมของพระพุทธเจ้าจะเจริญเต็มที่ ในอดีตล่วงแล้วทรุดโทรมมา ๑ ครั้ง ที่เปรียบด้วยเหมือนสากตำข้าวคอดกลาง แต่เพื่อจะพิสูจน์ข้อเท็จจริงของเรื่องนี้ จึงทำการอธิษฐานกับวัตถุไม่มีวิญญาณ ขอให้แสดงความจริงให้ปรากฏ คืออธิษฐานกับต้นมะม่วงที่ปลูกด้วยเม็ด มีอายุเพียง ๑๓ เดือน อยู่ที่รั้วหน้าบ้าน ถ้าพระ-พุทธศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองต่อไปแล้วไซร้ ขอให้มะม่วงออกช่อ หากจะถึงความย่อยยับเสื่อมโทรมอย่าให้มะม่วงออกช่อธรรมก็บันดาลบังเอิญให้ช่อมะม่วงออกมา ไม่ใช่ฤดูกาล(ประมาณข้างขึ้นเดือน ๔) ช่อมะม่วงที่ออกมานั้นมีผู้รู้ผู้เห็นหลายคน แล้วก็หดหายเข้าไปในต้น เมื่อเล่าเรื่องช่อมะม่วงจบแล้ว ข้าพเจ้าเห็นดอกไม้ในพานและแจกันที่โต๊ะบูชาพระอย่างมากมาย ครั้นจะขอดอกไม้โดยตรง ก็ขัดกับพระวินัยท่านผู้นี้ไม่ใช่ญาติและปวารณาไว้ เลยนึกไปถึงเรื่องพระรัฐบาลเป็นบุตรเศรษฐี ท่านเป็นพระบวชใหม่ ไปบิณฑบาตเห็น

นางปุณณทาสีเป็นคนใช้ในบ้านของท่านเอง ได้เดินผ่านหน้าท่าน จะนำขนมบูดไปเททิ้ง ท่านกล่าวว่า "ขนมบูดนี้มันจะทิ้งเป็นธรรมดาแล้ว จงใส่ลงในบาตรของอาตมา" ส่วนดอกไม้เล่าจะพูดอย่างไรดี จึงพูดเป็นเชิงปรารภขึ้นว่า "มีดอกไม้มาก ๆ อย่างนี้จะเอาไปทำอะไร ? อุบาสิกาบุญเรือนตอบว่า "เททิ้ง" ข้าพเจ้าจึงพูดว่า "ขอให้อาตมาได้ไหม" อุบาสิกาบุญเรือนถาม "จะเอาไปทำอะไร" ตอบ "บดทำเป็นผงสร้างพระ เนื่องด้วยออกพรรษาปีนี้ พ.ศ. ๒๔๙๔ มีคุณนายทองศุข เยาวนัช กับคุณนายบุญเรือน ศิวดิษฐ์ เป็นหัวหน้า จะถวายผ้ากฐินสามัคคีเพื่อรวบรวมทุนสร้างเตาเผาศพ เข้าใจว่าจะมีคนมากทางวัดจะสร้างพระเล็กๆสำหรับแจกเป็นของขวัญกับผู้ไปร่วมกุศล" เมื่อทราบความประสงค์ อุบาสิกาก็พลอยอนุโมทนาและรับจะอธิษฐานดอกไม้ให้ ๙ เส้าร์ พร้อมด้วยน้ำอธิษฐานสำหรับพิมพ์พระอีกด้วย และบอกว่าถ้าจะสร้างพระควรทำไว้ให้มาก ๆ และจะต้องให้ดีฉันหมื่นหนึ่ง จะอธิษฐานพระองค์เล็ก ๆ ให้ฉะเพาะวัดอาวุธ และจะทำหนเดียวเท่านั้น พูดคล้ายกับพูดเล่น ข้าพเจ้าจึงถือโอกาสพูดขึ้นว่า" ต้นมะม่วงเล็กนิดเดียวยังอธิษฐานออกช่อได้ อธิษฐานพระทำไมจึงไม่

ศักดิ์สิทธิ์ ต้องศักดิ์สิทธิ์ซิ!" เมื่ออุบาสิการับว่าจะอธิษฐานให้แล้ว ต่อมาจึงกำหนดวันฤกษ์ดีให้ ตรงกับวันจันทร์ตรีเวลา ๘.๓๕ นาฬิกา เป็นฤกษ์งาม ทำพิธีในพระอุโบสถพระสงฆ์สวดไชยมงคลทำการพิมพ์ ๆ อยู่เป็นเวลา ๓๕๒ วัน กำหนดไว้เดิมว่าจะอธิษฐานวันออกพรรษาในปีนั้น แต่อุบาสิกาบุญเรือน ตั้งอธิษฐานให้ธรรมบันดาล กำหนดเวลาให้เองโดยอธิษฐานว่าถ้าช่อมะม่วงออกอีกจะอธิษฐานในเดือน ๑๐ ถ้าไม่มีช่อออกจะอธิษฐานในวันออกพรรษา แต่ธรรมบันดาลให้ช่อมะม่วงปรากฏออกมาอีก ส่วนช่อที่บานมีกลิ่นหอมและมีคนดมดูหลายคน ต่างพากันรับรองว่าไม่ใช่กลิ่นช่อมะม่วงธรรมดา เพราะหอมชื่นใจ คนที่ดมดูพากันนึกแปลก เพราะไม่รู้ว่าหอมเหมือนกลิ่นอะไร จะเป็นกลิ่นของดอกไม้อะไรก็ตอบไม่ถูก ได้เก็บช่อเหล่านั้นมาผสมลงในเกษรที่สร้างพระคราวนี้ด้วย จึงกำหนดเริ่มทำพิธีอธิษฐานในเดือน ๑๐ ตรงกับวันที่ ๑๑-๑๒-๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๔๙๔ งานวันต้นพระสงฆ์ ๑๓ รูป เจริญพระพุทธมนต์ ถวายอาหารเพล เปิดโอกาสให้ศานุศิษย์และประชาชนทั้งชายหญิงบำเพ็ญกุศลร่วมกัน

ส่วนงานวันที่ ๒ คล้ายกับวันแรก แต่มีแปลกจาก

วันก่อนบางประการ สำหรับวันนี้ห้ามหญิงเข้าในเขตต์ชายคาบ้าน ให้มีแต่ชายล้วน แม้ผู้อธิษฐานเองก็ไม่ได้ไปเกี่ยวข้อง ตั้งแต่อรุณขึ้นจนถึงเวลาพระอาทิตย์ตก ถึงตอนค่ำอุบาสิกาจึ่งได้มาอธิษฐานให้ในคืนวันนั้น

งานวันที่ ๓ มีอุบาสิกา (คนนุ่งขาว) ถวายพรพระแล้ว มีการเลี้ยงอาหารเพล เป็นอันเสร็จพิธี

ในงานนี้มีผู้ไปช่วยบำเพ็ญกุศลอย่างล้นหลาม ถ้าจะเทียบเรื่องของคนมากในวันต้น จงดูในวันตรุษจีนที่เจ๊กเขาไปไหว้เจ้าจะไม่ผิดแผกอะไรกันนัก อาหารการบริโภคที่ถวายพระหยิบถ้วยละหนึ่งคำก็แทบจะอิ่ม

พระชุดนี้สำเร็จด้วยอำนาจอธิษฐานให้พระธรรมบันดาล (ไม่ใช่เศก) ผสมด้วยวัตถุธาตุต่าง ๆ มี ว่าน เกษรดอกไม้อธิษฐาน ๙ เสาร์ ผงพระเก่า ๆ และผงพระธรรมใบลานสุมไฟ ถวายพระนามว่า "พระพุทโธ" มีอักษรขอมปรากฏอยู่ข้างหลัง สร้างขึ้นเป็นจำนวนประมาณหนึ่งแสนองค์ ต่อจากสร้างแล้วข้าพเจ้าไปที่บ้านอุบาสิกาบุญเรือน อุบาสิกาให้ชื่อพระว่า "พระพุทโธ" แล้วข้าพเจ้าจึงว่าเออ ทำไมให้ชื่อตรงกัน การทำพระก็ได้เขียนตัวหนังสือขอมไว้ด้านหลัง

อ่านว่า พระพุทโธ ซึ่งต่างก็ไม่ได้นัดหมายกัน ทำไมอุบาสิกามาให้ชื่อตรงกันกับที่ข้าพเจ้าได้ทำไว้ เพราะไม่ได้บอกให้อุบาสิกาทราบ จึงเป็นสิ่งที่น่าแปลกอยู่เหมือนกัน เพราะข้าพเจ้าก็ไม่ได้บอกอุบาสิกาเหตุไฉนจึงบังเอิญให้ชื่อตรงกันได้ การกระทำดังนี้ วันต่อมาข้าพเจ้าจึงได้นำพระไปให้อุบาสิกาดูว่ามีตัวขอมเช่นนี้ เมื่ออุบาสิกาทำการอธิษฐานเสร็จแล้วข้าพเจ้าก็ได้แบ่งพระให้หนึ่งหมื่นองค์ตามสัญญา เพื่อถวายและแจกจ่ายในที่หลายแห่งคือ :—

๑. ถวายท่านเจ้าคุณรัชชมงคลมุนี วัดสัมพันธวงศ์ ๒๐๐๐ องค์

๒. มอบให้ตำรวจ ๑๐๐๐ องค์

๓. มอบให้ทหาร ๑๐๐๐ องค์

๔. ส่งไปภาคอิสานและลำปาง ๒๐๐๐ องค์

๕. สำหรับแจกผู้มาช่วยในพิธีอธิษฐาน ๒๐๐๐ องค์

๖. ส่งไปเชียงใหม่ ๒๐๐๐ องค์

ส่วนเหลือนอกนี้ถวายไว้กับวัดอาวุธ ฯ

พระพุทโธศักดิ์สิทธิ์อย่างไร ข้าพเจ้าเป็นผู้ปรารถนาเองที่มุ่งให้เกิดผลดลบันดาลแก่ผู้มีติดตัวไว้สักการะบูชา ทางคลาด-

แคล้ว เมตตา มหานิยม เจริญโภคสมบัติ กำจัดโรคร้าย (เว้นโรคเวรโรคกรรม) ผู้อธิษฐานพระคืออุบาสิกาบุญเรือน นั้นมีฤทธิ์เพียงใดนั้น ย่อมปรากฏอยู่แก่ผู้รู้เห็นนับด้วยจำนวนไม่น้อย ถ้าท่านประสงค์จะรู้ความจริงจงดูตามบันทึกของท่านทั้งหลาย แล้วท่านจะทราบได้โดยตนเอง สำหรับพระผู้ที่ได้รับแจกไปแล้วได้รับผลอันเป็นที่พึงพอใจต่าง ๆ กัน และใครอยู่ที่ไหนไม่สามารถจะบันทึกให้ครบถ้วนได้ เพราะมีจำนวนมากคนด้วยกัน ทั้งมีหน้ากระดาษจำกัด ข้อสำคัญความศักดิ์สิทธิ์ย่อมปรากฏกับผู้เลื่อมใสศรัทธาจริง ๆ เพียงแต่เห็นเขาได้พระพุทโธไว้ ท่านก็อยากได้กับเขาบ้างแล้วไม่นำติดตัวไป ไม่หมั่นระลึกหรืออธิษฐานให้เป็นอนุสสติประจำใจแล้วไซร้ จะโทษพระพุทโธไม่ได้ เพราะใจของท่านมีศรัทธาเลื่อนลอย ผลอันจะพึงได้ก็เลื่อนลอยเช่นกัน โดยฉะเพาะคำว่า "พุทโธ" เป็นของมีคุณเกินค่าอยู่แล้ว ถ้ามีพุทโธขึ้นในใจแล้วจะประเสริฐเพียงไร ท่านย่อมทราบอยู่ ต่างกันกับพระที่อธิษฐานภายนอก ถ้าได้ไว้ทั้งพุทโธภายในและทั้งพระอธิษฐานองค์เล็ก ๆ ภายนอกด้วยแล้วจะให้ผลดียิ่งขึ้นถึงเพียงไหน

อนึ่งในการสร้างพระครั้งนี้ ได้อาศัยท่านที่มีจิตต์เป็นกุศล คือ พระภิกษุสามเณร และอุบาสิกาได้ช่วยกันจึงเป็นองค์พระขึ้นได้ และมีผู้บริจาคเครื่องอุปกรณ์ ทั้งกำลังใจ กำลังกาย คือ อุบาสิกาบุญเรือน โตงบุญเติม ผู้อธิษฐานและรับภาระทุกอย่างจนเสร็จงาน

บริษัทเอื้อวิทยา บริจาคปูนซิเมนต์ขาว ๕ ถุง หินละเอียด ๑ ถุง

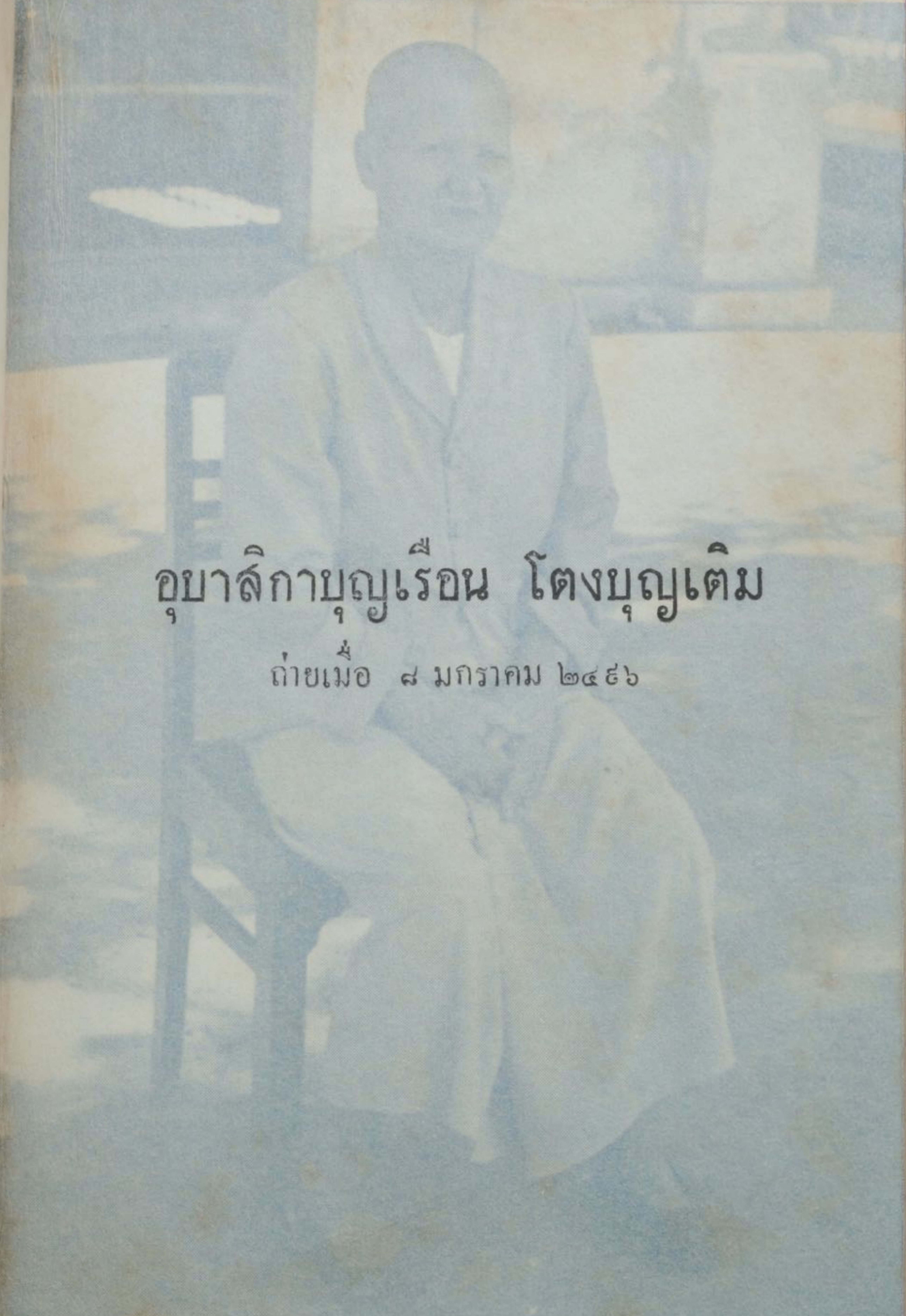
คุณนายบ๋วย ศิวพฤกษ์ รับพิมพ์ประวัติพระพุทโธองค์ใหญ่ที่วัดสัมพันธวงศ์ จึงได้ขอประวัติหลวงพ่อพุทโธองค์เล็กไปรวบรวมไว้ด้วย

ขออัญเชิญอำนาจความศักดิ์สิทธิ์ของพระพุทโธที่อธิษฐานให้พระธรรมบันดาลขึ้นณครั้งนี้ จงประสิทธิ์ประสาทให้บรรลุผลของบุคคลที่ปรารถนาจงทุกประการเทอญ

โฆสโก ภิกขุ

วัดอาวุธวิกสิตาราม บางพลัด ธนบุรี

๑๔ ธันวาคม ๒๔๙๕

อุบาสิกาบุญเรือน โตงบุญเติม

ถ่ายเมื่อ ๘ มกราคม ๒๔๙๖

เรื่อง

พระประธาน วัดสารนารถธรรมาราม

โดย

อุบาสิกาบุญเรือน โตงบุญเติม

ผู้อธิษฐาน

การหล่อพระประธานที่จะนำไปวัดสารนารถธรรมาราม นั้น ท่านอาจารย์ของดิฉัน คือท่านเจ้าคุณพระรัชชมงคลมุนี เจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศ์ ได้สร้างโบสถ์ไว้ที่อำเภอแกลง จังหวัดระยอง แต่โบสถ์ยังไม่เสร็จเรียบร้อย ท่านมีเจตนาว่าจะสร้างพระประธานก่อน บรรดาสานุศิษย์และประชาชนพุทธบริษัททั้งหลาย ได้มีฉันทะร่วมกับพระเดชพระคุณท่าน เพราะฉะนั้น จึงได้พร้อมใจกันสละเครื่องทองเหลืองทองแดง นำมารวมกันที่วัดสัมพันธวงศ์ แต่ดิฉันเห็นว่าควรจะหล่อในเดือน ๔ ได้พูดกับพระเดชพระคุณท่านแล้ว ดิฉันก็ได้ลาไปเชียงใหม่ กลับจากเชียงใหม่ ได้ทราบว่าท่านจะหล่อเดือน ๓ พ. ศ. ๒๔๙๔ ดิฉันก็ได้ไปถามท่านว่า ทำไมพระ-

เดชพระคุณเลื่อนมาหล่อเดือน ๓ ท่านบอกว่าความเห็นส่วนรวมเป็นใหญ่ เพราะเป็นพระของประชาชนส่วนรวม จึงต้องหล่อเดือน ๓ ดิฉันก็ไม่ว่าอะไร มาหล่อพระเดือน ๓ พระก็ไม่สำเร็จเป็นรูปได้ สันนิษฐานกันว่า เพราะเผาหุ่นพระไม่สุกดี ดิฉันเห็นว่าเดือน ๓ กับเดือน ๔ พ. ศ. ๒๔๙๕ ที่กะไว้บางทีจะทัน ก็ได้ชวนคุณไสว ศรีงาม ไปที่วัดสัมพันธวงศ์ เพื่อขออนุญาตจัดการหล่อถวาย จะได้ให้พุทธบริษัท ๔ เจริญตามความเห็นของดิฉัน เพราะเป็นเดือน ๔ ตามที่กะไว้ พระเดชพระคุณท่านก็ไม่อนุญาตให้ เพราะเกรงใจช่างเก่า ที่เขายังจ้านงจะทำ เขายังไม่ได้บอกเลิกไป ดิฉันก็เห็นว่าสุดวิสัยที่จะฝืนธรรมดาได้ ต่อมาในเดือน ๔ ....

ดิฉันอยู่ที่บ้านสามัคคีวิสุทธิ มีคุณนายถนอม เออวิทยา ได้ทำเทียนวันเกิดของคุณกมล เออวิทยา มาจุดบูชาพระ ดิฉันจึงถือโอกาสให้คุณนายถอม และพี่คุณนายถนอม และคุณแกมแก้ว ให้ตรวจต้นมะม่วงที่ปลูกไว้ได้ ๑ ปีกับ ๑ เดือนว่าจะออกช่อได้ไหม คุณทั้ง ๓ ก็ดู คุณแกมแก้วยืนยันว่าเห็นจะออกไม่ได้เพราะต้นยังเล็กมาก ในค่ำวันนั้นดิฉันก็ถือโอกาสตั้งสัจจะอธิษฐานว่า โดยความมั่นในศรัทธาของ-

ข้าพเจ้ามิได้ท้อถอย จะช่วยพระเดชพระคุณท่านหล่อพระประธานให้สำเร็จให้ได้ และตามที่เขาว่ากันว่า ศาสนากำลังจะคอดเป็นประดุจคอสากนั้น ถ้าศาสนาจะเสื่อมลงไปอย่างเขาว่า ก็ขอมะม่วงต้นนี้อย่าได้ออกช่อเลย ถ้าข้าพเจ้าจะช่วยในด้านพุทธศาสนาได้บ้าง และพระประธานที่พระเดชพระคุณหล่อนี้จะศักดิ์สิทธิ์ ก็ขอให้มะม่วงซึ่งปลูกด้วยเม็ด เพียง ๑๓ เดือนให้ออกช่อ และให้บานในคืนวันพุธนั้น สำหรับกิ่งหนึ่งเป็นการช่วยชาติให้เจริญ อีกกิ่งหนึ่งสำหรับทางศาสนา ถ้าจะเจริญได้ทั้งทางโลกและทางธรรมก็ขอให้ออกช่อทั้ง ๒ กิ่ง เขตอธิษฐานหมดเพียง ๕ ทุ่มของวันพฤหัสบดีเท่านั้น จะได้เป็นพะยานแห่งความจริง เพื่อให้ท่านทั้งหลายได้ประจักษ์ว่าศาสนากำลังจะเจริญได้อยู่

พอรุ่งเช้า ดิฉันออกไปดูที่ต้นมะม่วงนั้น ทางด้านโลกกิ่งเดียวที่แยกออกมาจากกิ่งของทางศาสดา ได้ออกช่อมาอย่างงดงาม ตรงยอด ๆ เดียวถึง ๙ ช่อ บาน ๕ ช่อที่ยังไม่บาน ๔ ช่อสลับกัน ช่อยาวประมาณ ๒ นิ้วฟุตเศษมีกลิ่นหอมคล้ายดอกพิกุล ส่วนอีก ๓ ช่อนั้นออกตามกิ่งเรียงกันเป็นแถวทางด้านศาสนาดังที่อธิษฐานไว้ ดิฉันก็ได้

เรียนให้ท่านเจ้าคุณท่านทราบไว้เหมือนกัน และใคร ๆ ก็ได้มาดู

ต่อมาถึงวันอาทิตย์ขึ้น ๑๑ ค่ำเดือน ๔ ดิฉันก็ได้นำเครื่องบวชเด็กเป็นเณร ไปให้ท่านพระครูนิเทศธรรมจักรบวชเณร เพราะดิฉันได้อธิษฐานไว้ว่า จะช่วยหล่อพระประธานในเดือน ๔ นั้น ไม่ได้หล่อ เพราะมาหล่อเสียในเดือน ๓ ดิฉันจึงบวชเณรแทนการหล่อพระ เพราะเวลาพระท่านให้ศีลเณรนั้น ท่านต้องให้ว่า พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ ฯ ล ฯ ดิฉันถือเอาว่ารูป พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เกิดขึ้นแล้วพร้อมทั้งเณรด้วย

รุ่งขึ้นวัน ๑๒ ค่ำเดือน ๔ ตรงกับวันจันทร์ ดิฉันได้ไปแผ่กุศลให้คุณนายน้อม มากดาราล ที่ซอย ๑๑ ซึ่งเขาให้ไตรมาบวชเณร บังเอิญดอกประดู่ที่บ้านเขาบานเต็มต้น เขาได้ให้คนใช้เก็บมาให้ดิฉันมาหอบใหญ่ ดิฉันก็นำมาถวายพระ จัดใส่แจกันไว้ที่โต๊ะบูชาเต็มทุกแจกัน ในวันนั้นบังเอิญท่านพระครูธรรมธร เจ้าอาวาสวัดอาวุธวิกสิตาราม ได้มาที่บ้านดิฉัน โดยการนำคนใช้มาเพื่อให้รักษา ท่านได้พูดขึ้นว่า อาตมาเห็นดอกไม้บนที่บูชามาก ดิฉันเรียนกับท่านว่า

วันนี้วันดี ดิฉันได้อธิฐานดอกประดู่ไว้ ให้เป็นประโยชน์ในการที่ใครได้มาไหว้พระ และได้พบเห็นจะได้มีความสุขความเจริญ ท่านพระครูพูดขึ้นว่า ดอกไม้นี้จะนำไปไหนเล่า ดิฉันก็ตอบว่า "ก็เททิ้ง" ท่านบอกว่า ถ้าอาตมาจะขอได้ไหม ดิฉันก็ตอบว่า ท่านจะขอไปทำอะไร ท่านเลยเล่าว่า นายบุญเรือนเขาจะมาทอดกฐินสามัคคี ที่วัดอาวุธ ฯ อาตมาจะไปทำพระเพื่อแจกในวันกฐินนั้น แล้วท่านกล่าวขึ้นว่า อาตมาทำแล้วจะนำมาให้อธิษฐานจะได้ไหม ดิฉันก็พูดสัพยอกกับท่านว่า ดิฉันจะอธิษฐานครั้งเดียว ไม่อธิษฐานให้ใครนอกจากวัดอาวุธ ฯ เท่านั้น (คืออธิษฐาน-พระ) ท่านเลยพูดขึ้นว่า แต่มะม่วงเด็กนิดเดียวเท่านั้นยังอธิษฐานให้ออกช่อได้ แล้วทำไมอธิษฐานพระจะไม่ศักดิ์สิทธิ์หรือ ต้องศักดิ์สิทธิ์ซิ เลยกลายเป็นเรื่องจริงขึ้น ดิฉันได้พูดไปแล้วก็เลยต้องรับอธิษฐานให้ท่าน แต่ดิฉันบอกว่าแล้วแต่ท่านจะปรารถนาเอาเอง และต้องนิมนต์พระมาสวดช่วยดิฉัน ๒ เวลา คือพระมหานิกาย ๑ เวลา แล้วรุ่งขึ้นนิมนต์พระธรรมยุตต์มาสวดอีก ๑ เวลา ถวายอาหารเพลทั้ง ๒ วัน แต่ส่วนวันที่พระธรรมยุตต์มานั้น ดิฉันห้ามไม่ให้

พวกผู้หญิงมาบนบ้านสามัคคีวิสุทธิ ที่อนุญาตให้แต่ผู้ชายเท่านั้น ตลอดกระทั่งดิฉันเองซึ่งเป็นผู้หญิงก็ไปอาศัยรับแขกที่บ้านนายพัชนี พรพิมุลย์ ซึ่งมีบริเวณติดกัน เมื่อเลี้ยงอาหารและพวกอุบาสกไปหมดแล้ว ดิฉันจึงได้เข้ามาในบ้านสามัคคี ๆ แต่ผู้เดียว เพื่ออธิษฐานพระพุทธองค์เล็กในค่ำวันนั้น ๖ ชั่วโมง ดิฉันได้นั่งปลงสังขารรวมทั้งสวดมนต์และถวายพรพระด้วย ก็เป็นอันว่าตลอดคืน ดิฉันไม่ได้นอน รุ่งขึ้นก็มีการฉลองพระเลี้ยงแม่ชี ๑๓ คน และเลี้ยงพวกผู้หญิงหลายสิบคน เป็นอันเสร็จพิธีเรื่องพุทธองค์เล็ก

การที่เล่ามานี้เพราะเป็นเรื่องติดต่อกัน ต่อมาช่างคนก่อนกลับใจไม่ทำ พระเดชพระคุณท่านก็ได้จัดการให้หาช่างมาหล่อพระประธานอีก สร้างให้โตขึ้นอีก หน้าพระเพลากว้างกว่าเก่า ๘ เซ็นต์เป็น ๑๖๔ เซ็นต์ และสร้างพระอัคค-สาวกอีกสององค์ สูงองค์ละ ๑๘๐ เซ็นต์ ดิฉันก็ได้ไปช่วยแต่แล้วช่างได้เทพระไม่สมบูรณ์อีก คราวนี้สันนิษฐานกันว่า เพราะช่างที่มาทำงานน้อยเพียง ๑๖ คน ทำงานไม่ทันกาล เป็นอันว่าทั้ง ๒ คราวไม่ได้พระประธาน แต่โดยธรรมบันดาลให้ดิฉันพูดถึงเรื่อง ดิฉันขอหล่อพระถวาย เมื่อ

ครั้งที่ ๒ แล้วอีก พระเดชพระคุณท่านก็เฉย ๆ ไม่ว่ากระไร เพราะจะต้องพูดกับช่างที่หล่อนั้นฟังดู ต่อมาท่านได้พูดจาปรับปรุงความเข้าใจกับช่างดีแล้ว จึงมาที่บ้านสามัคคีวิสุทธิ เมื่อได้พูดจากันแล้ว จึงได้อนุญาตให้หล่อตามความประสงค์ของดิฉัน ดิฉันก็ถือโอกาสขอพร ๗ ข้อ และขอให้คุณยุทธจัดการเขียนถวายดังนี้ คือ:—

ข้อ ๑ พระเดชพระคุณนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์ทำพิธี ๘๓ รูป (นิมนต์แล้วไม่ถวายปัจจัย)

ข้อ ๒ พระที่ชยันโตเวลาเททอง ๓๐ รูป (นิมนต์แล้วไม่ถวายปัจจัย)

ข้อ ๓ สายสิญจน์จะวงรอบสูง ทางสายสิญจน์มาลงที่พระสวดต่อไป ที่สุดของสายสิญจน์ ให้พระเดชพระคุณถือสำหรับเททอง

ข้อ ๔ ส่วนทองสำหรับจะหล่อพระพุทธรูป เป็นหน้าที่ของพระเดชพระคุณหาให้ครบ

ข้อ ๕ ไม่ให้พระเดชพระคุณลงมือทำพระเอง เพียงแต่ว่าติได้ ว่าที่ใดไม่เหมือนแบบให้ทำให้เหมือนแบบ

ข้อ ๖ ไม่มีการตั้งเทียน (เก็บเงิน) ในวัดสำหรับ

วันหล่อพระ

ข้อ ๗ ไม่มีมโหรสพใด ๆ

ท่านรับว่าอนุญาตให้ได้ แต่ท่านกำหนดไว้ว่าจะหล่อให้ใหญ่กว่าคราวที่ ๒ อีก คือหน้าพระเพลากว้างอีก ๑๐ เซ็นต์เป็น ๑๗๔ เซ็นต์ ด้วยมุ่งหมายให้ได้กำลังเทวดา ๑๐๘ พุทธคุณ ๕๖ และทศพลญาณอีก ๑๐ จึงเป็น ๑๗๔ เซ็นต์ หล่อทั้งองค์และบัวที่ประทับเสร็จ (ไม่ให้หล่อเป็นท่อนมาต่อกัน) เป็นอันว่าตกลงกัน ดิฉันก็กะว่า พระประธานองค์นี้ ดิฉันจะให้ค่าหล่อและขัด ๖ หมื่นบาทถึงจะหล่อสำเร็จ เป็นอันว่าตกลงหล่อพระองค์นี้ ดิฉันก็เลยส่งคุณเอี่ยมไปตามช่างมาพบดิฉันแต่เป็นช่างคนเดียวกับที่หล่อพระครั้งที่ ๒ การหล่อครั้งที่ ๓ ที่วัดสัมพันธวงศ์ เมื่อวัน ๖ ๑๐ ๗ ๙ ค่ำ ตรงกับวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๔๙๕ เวลา ๗.๔๕-๗.๕๐ เป็นต้นไปราว ๑๕ นาทีเสร็จ คราวนี้สำเร็จเรียบร้อยดี คนงานทำการหล่อ ๖๐ คนมากกว่าคราวที่ ๒ ราว ๔ เท่า

การที่เล่าเรื่องมานี้ เพื่อจะให้เป็นที่เตือนใจของท่านผู้ที่เสียสละทรัพย์รวมหล่อมาทั้ง ๓ คราว จนสำเร็จด้วยดีเช่นนี้ ให้เห็นว่าด้วยศรัทธาบารมีเป็นที่ตั้ง ถ้าว่าหมด

ศรัทธาเสียก็จะหมดหวังในการก้าวหน้าไปด้วย เพราะศรัทธามั่นของพระเดชพระคุณท่าน และไม่ละความพยายามจึงเป็นผลสำเร็จ ดิฉันจะขอพูดในเรื่องศรัทธา ความเชื่อสักเล็กน้อย

ศรัทธาคือความเชื่อในคุณพระรัตนตรัย และปลูกศรัทธามั่นในความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าว่า พระองค์ตรัสรู้โดยลำพังพระองค์เอง สอนให้ผู้อื่นรู้ตามได้ด้วย และเชื่อในคุณธรรมของพระพุทธเจ้าว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เชื่อกรรมการกระทำ เชื่อผลของการกระทำ ความดีย่อมส่งผลให้ได้รับความดี เช่นเชื่อคำสอนของพระพุทธองค์ว่า ให้ละชั่วประพฤติดี ทำอินทรีย์ ๕ ให้แก่กล้า ทำจิตต์ให้ขาวสอาด แล้วปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบตามธรรมวินัย ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงทรงบัญญัติ ขจัดเสียซึ่งความโง่เขลาเบาปัญญา เร่งเร้าให้จิตต์กล้าทำความดีซ้ำ ๆ กระหน่ำไปดังท่านเจ้าคุณได้หล่อพระถึง ๓ ครั้ง จึงได้ดีเช่นนี้ ควรจะยกมาเป็นคติได้ประการหนึ่ง ๆ การที่ได้พยายามหล่อพระประธานไว้เพื่อเป็นที่สักการบูชา ด้วยความกตัญญูกตเวทีต่อพระชินสีห์สัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นคุณที่ประเสริฐสุดของ

มนุษย์และเทพยดาทั้งหลาย เมื่อได้ไว้ไหว้นมัสการ ย่อมไม่ประมาท มีสตินอ้มไปในคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ สติความไม่ประมาทเป็นประธานพระแห่งศาสนา สำหรับให้เกิดปฏิสัมภิทาและอภิญญาขึ้นได้ในพุทธบริษัท

พูดถึงศรัทธาความเชื่อ เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้านั้น จะต้องรู้ว่า พระพุทธองค์ทำอย่างไร ถึงได้หลุดพ้นจากอาสวะเครื่องเศร้าหมองทั้งหลาย ซึ่งเป็นประดุจมหรรณพกางกั้น มีทั้งคลื่นสั้นคลื่นยาว ดังทั่วทยุเขามีกันอยู่ทุกวันนี้ ถ้าจะสังเกตดูให้ละเอียดแล้วจะเห็นได้ว่าเปิดวิทยุหลายสถานี ย่อมมีคลื่นต่าง ๆ กัน ยิ่งสมเด็จพระภควันสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ก่อนตรัสรู้ก็มีเครื่องกั้นกางมาก เปรียบประดุจคลื่นในมหาสมุทร คลื่นคือตัณหาราคะ โทสะ โมหะ ซึ่งมีอยู่รอบพระองค์ทีเดียว เพราะว่าพระองค์เป็นกษัตริย์อันประเสริฐ ย่อมมีภาระมาก แต่พระองค์ยังตัดพระหฤทัย เสด็จออกจากพระนครไปแรมไพร เพื่อแสวงหาอมตธรรมและวิเวกที่จะเป็นเครื่องตรัสรู้อมตธรรมให้จงได้ พระองค์ทรมานพระกายไม่สำเร็จ จึงเสด็จออกจากการทรมานนั้น เพื่อแสวงโภชนาหารมาเสวย จะได้มี

กำลังเพื่อกระทำความเพียรโดยศรัทธาไม่ท้อถอย จึงเป็นเหตุให้ปัญจวัคคีย์สงสัยในพระพุทธองค์ ว่าพระองค์ละจากความเพียรแล้วสิหนอ เมื่อปรึกษากันตกลง ก็ปลาศนาการไปอยู่ที่อื่น เพื่อแสวงหาความรู้ต่อไป เมื่อปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ได้จากพระองค์แล้ว พระพุทธองค์ก็ทรงมีความวิเวกขึ้นกว่าเก่า เพราะไม่มีผู้ใดรบกวน การที่พระองค์ได้มีความมัธยัสถ์ในการสังวรอินทรีย์ พอเป็นที่เหมาะสมกับสมณะเพศอันถูกต้อง พระองค์ได้ตรัสรู้แล้วก็ระลึกชาติได้ ตั้งแต่ ๑-๒-๓ ชาติ จนถึงอเนกชาติ

พระพุทธองค์ได้สร้างโพธิสมภารมาเป็นอเนกอนันต์เหลือที่จะนับจะประมาณได้ เพราะเป็นวิสัยของพระพุทธเจ้าต้องสร้างบารมีให้เต็มรอบ

พระองค์มีนิพพิทาญาณแจ้งชัดเป็นมหัศจรรย์น่าเลื่อมใส คือทรงรู้ซึ่งทุกข์โทษของสังขาร และกิเลสแจ้งชัดจนทำให้เบื่อหน่ายส่วนนั้น ๆ อย่าดูอื่นไกลเลย ดูแต่เมื่อครั้งพระองค์ประสูติแล้วยังทรงพระดำเนินได้ถึง ๗ ก้าว มีดอกบัวรับทุกย่างก้าว ข้อนี้เทียบเท่ากับพระองค์ประสูติแล้วก็มีปุริสลักษณะเต็มไปด้วยบุญฤทธิ์ เทียบเท่ากับพระองค์มีสัปปุริส-

ธรรมทั้ง ๗ ประการครบถ้วน คือ:—

๑ รู้ธรรม ได้แก่รู้จักเหตุแห่งผล เช่นรู้ว่าทุจจริตเป็นเหตุแห่งทุกข์ สุจริตเป็นเหตุแห่งสุข ดังนี้เป็นต้น

๒ รู้อรรถ ได้แก่รู้จักผลประโยชน์และเนื้อความแห่งเหตุ เช่นรู้สุขเป็นผลแห่งสุจริต ทุกข์เป็นผลแห่งทุจจริตเป็นต้น

๓ รู้จักตน ได้แก่รู้จักว่าตน มีชาติตระกูล ทรัพย์ ยศและคุณธรรมอย่างไร แล้วประพฤติให้เหมาะ

๔ รู้จักประมาณ ได้แก่รู้ทำ รู้พูด รู้คิด รู้แสวงหา และบริโภคเป็นต้น ให้พอสมกับเหตุการณ์

๕ รู้จักกาล ได้แก่รู้จักเวลาอันสมควร ในการประกอบกิจนั้น ๆ ทั้งส่วนคติโลกคติธรรม

๖ รู้จักบริษัท คือประชุมชน ที่จะต้องประพฤติต่อกันให้เป็นประโยชน์ตามควรแก่ภูมิชั้น

๗ รู้จักเลือกบุคคล ว่าควรคบหรือไม่ควรคบ แล้วรู้หลบเลี่ยงจากคนพาลทุจจริต ทรงเป็นพระโพธิสัตว์มีความสัตย์ความจริงทุกประการ ในแบบว่าเมื่อพระองค์ยังทรงพระเยาว์นั่งขัดสมาธิดำรงพระกายตรง เงาของต้นหว้าก็ตรงด้วย

เป็นมหัศจรรย์ยิ่งนัก ท่านจะหาอ่านได้ในปฐมสมโพธิ์ เพราะเหตุนี้ จึงนับได้ว่า พระองค์เข้าถึงอธิจิตต์ชั่วขณะ และต่อมาพระองค์ก็ได้เรียนวิชาถึงชั้นสูงสุด จนไม่มีครูจะสอน เพราะฉะนั้น พระองค์จึงต้องเสด็จจรไป เพื่อแสวงหาโมกขธรรมถึงแดนไกล ก็เท่ากับพระองค์รู้จักอุทกภัย อัคคีภัย โจรภัย วาตภัย อุทกภัย คือน้ำพระทัยของพระองค์ เมื่อครั้งยังไม่สิ้นกิเลส ก็เท่ากับอยู่ในห้วงมหรรณพอันท่วมทับและลึกล้ำ ถ้าพระองค์จะไม่เสด็จข้ามก็เท่ากับตกอยู่ในโอฆะกันดาร น้ำใดไม่ปานน้ำพระธรรมอันล้ำลึก เมื่อครั้งหนึ่งพระองค์เสด็จไปทรมานชฎิล พระองค์ลงไปนั่งในน้ำ ๆ ก็กลายเป็นคล้ายขอบขัณฑสีมา เพื่อปราบชฎิลที่มีทิฏฐิกล้าให้เสื่อมคลาย พระองค์ยังลงไปนั่งเข้านิโรธได้ในระหว่างน้ำนั้น เป็นมหัศจรรย์ยิ่งนัก เพราะประจักษ์กับตาที่ท่านได้ทัศนาเมื่อครั้งกระโน้น จึงได้จารึกเป็นแบบฉบับตกทอดมาจนถึงทุกวันนี้ เพราะพระธรรมมีฤทธิ์ถึงปานนั้น ด้วยสัจจะอธิษฐานของพระพุทธองค์นั่นเอง จึงปราบชฎิลทั้งสามพี่น้องได้ ชฎิลทั้งสามนั้นจะเทียบเท่ากับ ทิฏฐิ อวิชชา ตัณหา ซึ่งนอนเนื่องอยู่ในขันธสันดานของเวไนยก็ได้ ถ้า

ปรารถนาจะไปนิพพานแล้วต้องข้ามโอฆะทั้ง ๓ ข้ามได้เพราะใจไม่ยึดตลอดถึงอุปาทานขันธ์ ดังสมเด็จพระภควันข้ามพ้นห้วงอุทกภัยได้ดังกล่าวแล้ว

การจะข้ามพ้นจากอัคคีภัย คือ ราคะ โทสะ โมหะ ซึ่งเป็นประดุจไฟอันแรงกล้า ที่ลุกลามเผาผลาญสรรพสัตว์ให้เดือดร้อนประการทั้งปวง เป็นประดุจปลูกบ้านไว้กลางป่าไม่ถางหญ้าให้รอบบ้าน ถ้าไฟป่าคือเหตุภายนอกลุกลามเข้ามาภายใน ก็เหมือนดังใจที่ถูกไฟเผา อันเร่าร้อนไฟภายนอกพอป้องกันได้ แต่ไฟภายในคืออัคคีนี้ร้อนแรง แสดงฤทธิ์ได้มากอย่าง ถึงกระนั้นพระพุทธองค์ยังทรงดับเสียได้ ทั้งไฟภายนอกและไฟภายในไม่ให้เผาผลาญพระองค์ได้ พระองค์ได้เสด็จไปพระนิพพานเบิกบานเต็มที่ จนเป็นที่พึ่งของพุทธบริษัทมาจนถึงทุกวันนี้ เพราะฉะนั้น จึงต้องมีการหล่อพระประธานไว้แทนพระรูปของพระองค์ไว้สำหรับสักการะและนมัสการ จึงให้ชื่อว่าพระประธาน วัดโน้นวัดนี้มีทุกปางสร้างกันเรื่อยโดยมีศรัทธาอันแรงกล้า เพื่อจะเป็นอนุสรณ์แห่งการชนะตัณหาให้สิ้นเชิงได้เมื่อไรก็พ้นร้อนใจเมื่อนั้น

โจรภัยนั้นร้ายมาก เพราะประเดี๋ยวจะอยากเป็นโน้น

เป็นนิมิตอันดี ใจนั้นเจือปนไปด้วยอารมณ์และมารยา ถ้าไม่รู้เท่าอารมณ์ก็จะเป็นโจรกรรมเข้าทำลายคุณธรรม หรือแย่งคุณความดีไปเสียจากตน จึงได้ชื่อว่าเป็นโจรที่ปล้นความดีจากใจที่บริสุทธิ์ของบุคคล เว้นเสียแต่องค์พระทศพลสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น ที่พระองค์มีเครื่องป้องกันครบถ้วน ทั้งมีบารมี ๓๐ ทัศเป็นเครื่องขจัดอัคคีภัย โจรภัย วาตภัยได้ทั้งมวล

ส่วนวาตภัยนั้นร้ายมาก มีหลายหลาก ใต้ฝุ่นวุ่นจริง ๆ ส่วนใต้ฝุ่นนั้นรู้ง่าย เพราะประเทศไทยมีกองอุตุนิยมวิทยารู้ล่วงหน้าทุกครั้ง เหมือนกับเมื่อครั้งกระโน้นที่พระพุทธองค์อื่นพระอัสสาสะ ปัสสาสะ จึงเป็นเหตุให้พระองค์ทรงมีพระรัศมี แต่วาตภัยภายนอกนั้นป้องกันได้ด้วยวิริยบารมีธรรม ส่วนโอฏฐภัยป้องกันยาก แต่ก็ป้องกันได้ด้วยหัดละความชั่วและประพฤติความดีจึงไม่มีวาตภัย เป็นสุขได้หายใจสดวกคล่อง เปรียบเหมือนผู้ฝึกจิตดีแล้ว และมีเจตนาวิรัตตามแบบของพระพุทธองค์ ก็เป็นปิยบุตรของพระตถาคต เพราะจิตที่ฝึกฝนเจตนาวิรัตขาดจากกามคุณจึงจัดว่าจิตที่เป็นปราชญ์ เมื่อเป็นบัณฑิตแล้วย่อมมีแต่

ความบริสุทธิ์ส่วนเดียว เพราะรู้เท่าขันธมารทั้ง ๕ ดังพระบรมศาสดาจารย์ได้ชนะมารมาแล้ว ก็สักแต่ว่ามีชีวิตอยู่ไปวันหนึ่ง ๆ เท่านั้น ไม่มีทุกข์โทษเกิดขึ้นได้ เพราะตื่นอยู่ด้วยสติ จึงจัดว่าเหตุดีมีมงคลรอบจักรวาฬ และได้พระนามว่า พระพุทโธ ดังนี้

สาธุชนมารู้สัปปุริสธรรมของพระพุทธเจ้าตามแบบ ก็ได้ชื่อว่ารู้สุตตันตปิฎก เมื่อผู้ใดปฏิบัติตาม ก็เท่ากับมีพระไตรปิฎกอยู่ในตน ไม่เจือปนเหตุชั่วเกลือกกลั้วภัย

อนึ่ง เมื่อสาธุชนพุทธบริษัท จะดำเนินตามพระพุทธองค์แล้ว ต้องพยายามทำตนให้มีอริยทรัพย์ทั้ง ๗ ประการให้ครบถ้วน คือ:—

๑. **สทฺธาธนํ** ทรัพย์คือความเชื่อประกอบตนด้วยเหตุผล.

๒. **สีลธนํ** ทรัพย์คือศีล ได้แก่ปกติกาย วาจา ใจ.

๓. **หิริธนํ** ทรัพย์คือความละอายต่อบาป.

๔. **โอตฺตปฺปธนํ** ทรัพย์คือความเกรงกลัวต่อบาป.

๕. **สุตธนํ** ทรัพย์คือการสดับตรับฟังธรรมคือความจริงอันประกอบด้วยเหตุผล.

๖. **จาคธนํ** ทรัพย์คือการสละส่วนที่ควรสละ และสละข้าศึกแก่ความจริงใจ.

๗. **ปญฺญาธนํ** ทรัพย์คือปัญญาเครื่องกำหนดรู้.

ศีล หิริ โอตตัปปะ สุตะ และปัญญา ได้อธิบายไว้ในแดนมธุรสแล้ว จึงไม่จำเป็นจะต้องอธิบายไว้ในที่นี้อีก ส่วนข้อ ๖ จาคธนํ นั้น จักอธิบายไว้ตามสมควร

จาคะ หรือทานการให้ คือให้สิ่งที่ควรให้ เช่นให้ข้าวน้ำและจตุปัจจัยทั้ง ๔ แก่พระภิกษุพุทธบริษัท เพื่อเป็นทานบารมี ให้เช่นนี้ควรให้ หรือบริจาคให้เป็นบุญกุศล เช่นโรงพยาบาลสงฆ์เป็นต้น หรือเสนาสนะซึ่งเป็นที่พำนักอาศัยสำหรับใช้เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับบรรพชิต เช่นสร้างโบสถ์ สร้างวิหาร สร้างโรงเรียนนักธรรม และโรงเรียนประชาบาลล้วนแต่เป็นทานทั้งสิ้น แต่การให้เพื่อตอบแทนบุญคุณไม่นับเข้าในทาน ณ ที่นี้ การให้ธรรมเป็นทาน ให้อภัยทาน หรือให้ชีวิตเป็นทานย่อมประเสริฐสุด สมมุติว่าบุคคลผู้หนึ่งถึงคราวจะต้องตายอยู่แล้ว บังเอิญมีผู้ให้โลหิต เพื่อช่วยชีวิตของผู้นั้นจะเรียกว่าให้ชีวิตเป็นทานก็ได้ คนหรือสัตว์มีความผิดโทษถึงประหารชีวิต แต่เราไม่เอาผิดปล่อยให้ชีวิต

เขาปลอดภัย ก็ชื่อว่าให้อภัยทาน ให้ชีวิตเป็นทาน เรียกว่าเป็นทานอันประเสริฐ พูดถึงทานแล้วรู้สึกว่าไม่จบสักที เพราะมีทานชั้นสูง ชั้นกลาง ชั้นต่ำ ดังพระท่านอธิบายไว้หลายอย่าง จึงไม่จำเป็นจะอธิบายไว้ในที่นี้ การให้ทานนั้นต่างกัน ให้นามธรรม เช่นให้อภัยทาน หรือให้ธรรมทานบ้าง ให้รูปธรรม เช่นให้ปัจจัยเครื่องเลี้ยงชีพบ้าง ทานชั้นต่ำที่เรียกว่าทาสทานนั้น คือให้ของเลว เช่นของที่เขาให้แก่ทาสแต่ก่อนนั้นให้แก่วณิพกยาจกเช่นใจ ก็ยังมีผลานิสงส์เช่นกันถ้าผู้ให้ ๆ โดยสัจจะเคารพแล้วย่อมได้อานิสงส์มาก แต่ไม่เท่าสร้างพระประธานไว้เป็นที่สักการะบูชา ของพุทธศาสนิก-ชน พร้อมทั้งสร้างโบสถ์ด้วย เพราะก่อให้เกิดกุศลและบำเพ็ญประโยชน์ทั้ง ๓ ให้บริบูรณ์ เหตุนี้จึงจัดเข้าในทานประเภทที่หนึ่ง

การที่ได้พร้อมใจกันสละทรัพย์และทองเหลืองทองแดงได้สร้างพระประธานองค์ใหญ่เช่นนี้ เรียกว่าเป็นบุญลาภอันประเสริฐ เพราะเป็นสิ่งสักดิ์สิทธิ์สำหรับสาธุชนพุทธบริษัทได้นมัสการและสักการะบูชาอยู่เสมอ เท่ากับเป็นที่ยึดเหนี่ยวและได้เห็นพระรูปพระโฉมของพระพุทธองค์ ภาพของพระ

องค์ทีเดียว อาจเป็นเหตุจูงใจให้ระลึกถึงพระคุณของพระองค์ คือพระธรรมความจริงและพระสงฆ์สาวก ผู้ได้ศึกษาปฏิบัติให้สำเร็จประโยชน์สืบมา ถ้าผู้ปฏิบัติไม่มีที่ยึดที่เหนี่ยวก็จะไม่ทราบว่า จะได้สิ่งใดเป็นที่กระตุ้นเตือนกุลบุตรกุลธิดาทั้งหลายในด้านทัสสนานุตตริยะอีกด้วย เป็นเหตุให้ช่วยในด้านคำสอน คือถ้าฟังแต่คำสอนแล้วไม่เห็นพระองค์ท่านเสียเลยก็จะไม่เชื่อมั่น เพราะฉะนั้น เขาจึงหล่อพระประธานไว้เป็นองค์พะยานแห่งพระพุทธเจ้าทีเดียว นับตั้งแต่เกิดมาได้พบพระพุทธศาสนา ดิฉันก็เพิ่งจะได้ร่วมใจกับพุทธบริษัท สร้างพระประธานขัดเงาคราวนี้ ที่เป็นพระองค์ใหญ่หน้าตักถึง ๓ ศอกคืบ ท่านทั้งหลายที่ได้พร้อมใจกันสร้างพระประธานที่ศักดิ์สิทธิ์เช่นนี้ นาน ๆ จึงจะมีสักครั้งหนึ่ง เพราะโดยมากเขาสร้างพระบิดทองกันเป็นส่วนมาก พระขัดใหญ่ ๆ เช่นพระพุทโธใหญ่อย่างองค์นี้เห็นว่ามีน้อย ไม่ใคร่จะได้ทำบุญอย่างงดงามเช่นนี้เลย ท่านทั้งหลายได้บริจาคแล้ว ท่านจะปรารถนาสิ่งใดในการสร้างครั้งนี้ขอให้ท่านจงสำเร็จด้วยดี ให้ได้ร้อยเท่าพันทวีเป็นปัจจุบัน เพราะดิฉันได้อธิษฐานทอง และเมื่อคราวหล่อ ก็ได้อธิษฐานช่วยพระเดชพระคุณท่าน จน

เป็นผลสำเร็จมาชั้นหนึ่งแล้ว คราวนี้จะขอถวายพระเนตรและเบิกพระเนตรเป็นการสมโภชครั้งใหญ่ ถ้าท่านทั้งหลายได้สร้างพระพุทธใหญ่ไว้เป็นที่ระลึกในการบริจาคทานแล้ว ก็จะมีแต่ความเกษมสำราญนิราศภัย แม้มาคนเดียวไม่มีเพื่อนสอง แต่กลับมีศรัทธาเป็นเพื่อนสองของท่าน จึงป้องกันภยันตรายพิบัติขัดข้องทุกประการ ถ้าท่านปรารถนาเอาทรัพย์ยศ ศฤงคารในปัจจุบัน ก็จงได้ในชาตินี้สมประสงค์ดังความปรารถนาของท่าน ทายกทายิกาทั้งหลายที่ท่านพร้อมใจกันสละทรัพย์ เกือบจะนับได้ว่าเป็นแสน ถ้าท่านจะระลึกกำหนดให้กุศลทานนี้ทดแทนในชาตินี้ ให้มั่งมีเป็นเศรษฐีรุ่งเรืองสุขใสใจเป็นธรรมจะได้ข้ามโอฆะกันเสียที เพราะมีพระประธานไว้เป็นที่ระลึก ให้เร่งศึกษาตามรอยของพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า จะได้รู้เท่ากันเสียที ให้เป็นเศรษฐีทุก ๆ คน สวัสดี. บุญเรือน โตงบุญเติม.

ป. ศิริรัตน์ คัด

๓ มกราคม ๙๖

อนุสาวรีย์ ๔ ทัศนะ

☆

ภาคที่ ๑ คือ ความเกิด เกิดย่อมได้รูปมีลักษณะ ๔ คือ

๑ นอน

๒ นั่ง

๓ ยืน

๔ เดิน

ทั้ง ๔ อิริยาบถนี้ ถ้าผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบในด้านพุทธ-ศาสนา ก็มีรูปพระพุทธเจ้าและพุทธสาวก เขายังได้ทำรูปไว้เป็นอนุสรณ์แห่งความดีความชอบ ในด้านโลกก็เช่นกัน สมัยปัจจุบันยังมีพระบรมรูปพระปิยมหาราชทรงม้าเป็นอนุสรณ์สำหรับราษฎรจนมาถึงนักเรียน และข้าราชการทหารตำรวจพลเรือนทุกกรมกองได้ถวายบังคมทุกปี เป็นอนุสาวรีย์แห่งความดีของพระมหากษัตริย์ อันประกอบด้วยทรงคุณอันสูงสุดของอาณาประชาราษฎรทั้งมวล และนานาชาติได้ประสพพบเห็นก็เป็นที่สักการะของชาวประชาทั่วราชอาณา-จักรไทย เพราะประเทศไทยมีปูชนียสถานไว้สำหรับสักการ-บูชา ต่อมาก็ได้เริ่มสร้างสพานพระพุทธยอดฟ้าข้ามแม่น้ำ

เจ้าพระยาซึ่งเป็นถาวรวัตถุ แล้วยังได้สร้างพระบรมรูปของสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ซึ่งเป็นปฐมบรมวงศ์จักรี ด้วยมีความกตัญญูมั่นกับผู้ที่กระทำความดี มีตัวอย่างตลอดกระทั่งรัชกาลที่ ๖ เขาสร้างพระบรมรูปเป็นอนุสาวรีย์แห่งพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ ไว้ที่สวนลุมพินี แล้วยังมีอีกมากมายตลอดถึงรูปผู้หญิง คือท่านผู้หญิงโมเป็นต้นทางฝ่ายหญิง เหตุทั้งนี้เพราะว่าได้ทำความดีไว้ ย่อมเป็นประธานทางฝ่ายคดีโลกได้ส่วนหนึ่ง

นางบุญเรือน โตงบุญเติม

เมื่อท่านผ่านไปทางถนนราชดำเนินตรงไปทางพระที่นั่งอนันตสมาคมซึ่งใช้เป็นที่ประชุมรัฐสภานั้น ท่านจะเห็นพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงม้าอยู่กลางลานกว้างเป็นศรีสง่าแก่พระนคร อนุสาวรีย์ประชาชนได้พร้อมใจกันบริจาคทรัพย์สร้างอุทิศถวายแด่องค์พระปิยมหาราช เพราะพระองค์เป็นพระมหากษัตริย์ที่ได้สร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศไทยนับอเนกประการ เช่นในด้านการศึกษาทรงโปรดให้สร้างโรงเรียนขึ้นเพื่อให้กุลบุตร

กุลธิดาให้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ เพราะพระองค์ตระหนักในพระราชหฤทัยว่า ชาติจะเจริญรุ่งเรืองได้ก็เพราะพลเมืองมีการศึกษาดี ในด้านการบริหารประเทศ พระองค์ก็ทรงจัดระเบียบการปกครองใหม่ แก้ไขกฎหมายเพื่อให้เหมาะสมกับสมัยในด้านการต่างประเทศ พระองค์ได้เจริญทางพระราชไมตรีกับพระเจ้าแผ่นดินนานาประเทศ ทรงอุตสาหะเสด็จประพาสยุโรปถึง ๒ ครั้ง ทั้งโปรด ฯ ให้พระราชโอรสไปศึกษาวิชาการต่าง ๆ ในยุโรป เพื่อนำวิชานั้นมาทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติสืบไป พระองค์โปรด ฯ ให้เลิกทาส เพราะเห็นว่าเป็นเครื่องถ่วงความเจริญของประเทศ ทรงพระมหากรุณาพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์เพื่อถ่ายทาสให้เป็นอิสสระเป็นจำนวนมาก ทั้งนั้บว่าเป็นการปลดเปลื้องความทุกข์แก่พสกนิกรของพระองค์ ซึ่งเป็นพระราชกรณียกิจที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่กล่าวมานี้เป็นพระราชกรณียกิจอย่างย่อ ๆ เท่านั้น พระมหากษัตริย์พระองค์มีคุณแก่ชาติไทยอย่างใหญ่หลวงเหลือที่จะประมาณได้ สมกับที่ว่า

"ทวยราษฎร์รักบาทแม้ ยิ่งด้วย บิตุรงค์"

ดังที่ได้กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่า คนเราเมื่อทำความดี

ถึงแม้จะตายไปแล้ว ชื่อเสียงและคุณงามความดีก็ยังคงปรากฏอยู่ ดังนั้น พระมหากษัตริย์พระองค์นี้ แม้จะเสด็จสวรรคตไปแล้วหลายสิบปี แต่ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินของพระองค์ ก็มิได้คลายความภักดีในพระองค์เลย จะเห็นได้ว่าในวันที่ ๒๓ ตุลาคม ซึ่งเป็นวันคล้ายวันสวรรคตของพระองค์นั้น ประชาชนได้พากันไปถวายบังคมพระบรมรูปของพระองค์คับคั่งทุก ๆ ปี

นอกจากพระบรมรูปทรงม้าแล้ว ยังมีอนุสาวรีย์ซึ่งสร้างขึ้นเป็นอนุสรณ์แห่งคุณความดีอีกหลายแห่ง เช่นพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ที่สะพานพระพุทธยอดฟ้า ฯ พระบรมรูปพระมหาธรรมราชเจ้าที่ลุมพินีฝ่ายหญิงก็ยังมีเช่น อนุสาวรีย์คุณหญิงโมที่นครราชสีมาเป็นต้น ผู้ที่ได้พบเห็นอนุสาวรีย์เหล่านี้ นอกจากจะเตือนใจให้ระลึกความดีของท่านเหล่านั้นแล้ว ยังเป็นเครื่องเตือนใจให้เราทำความดี ละความชั่วและประพฤติตนให้สมกับที่ได้ถือกำเนิดเกิดมาเป็นมนุษย์ ไม่เสียชาติเปล่า เพราะไม่ได้ละโอกาสที่จะทำประโยชน์ให้แก่เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน คนที่เกิดมาแล้วมีความสมบูรณ์พูนสุขมาตั้งแต่เด็กแต่น้อย ดังที่มีคำ

ฟังเพยว่า "เกิดในช้อนเงิน ช้อนทองนั้น ถ้ามัวแต่หาความสุขใส่ตัวถ่ายเดียว ก็อุปมาดังบุคคลที่หาอาหารมาเลี้ยงร่างกายมื้อหนึ่ง ได้รับความอิ่มเอมเพียงครู่เดียวแล้วก็หิวกระหายต่อไปอีก คือมีความกระหายอยากได้นั่นได้นี่ต่อไปไม่รู้จักอิ่มส่วนผู้ที่ประกอบความดีนั้น เปรียบเหมือนผู้ที่หาอาหารมาหล่อเลี้ยงดวงใจ เพราะได้รับความอิ่มใจเป็นสุขไปตลอดชาติ แต่ก็ไม่ถาวรเพียงไร ไม่เหมือนกับพระบรมโลกนาถศาสดาจารย์เมื่อครั้งกระโน้น พระองค์ได้เสด็จออกสู่มหาภิเนกษกรม เมื่อตรัสรู้แล้วก็ทรงพระมหากรุณาสั่งสอนสรรพสัตว์ให้หลุดพ้นตามพระองค์เป็นจำนวนมาก เปรียบเสมือนพระองค์ได้ปลดทาส คือ มนุษย์ผู้เป็นทาสของกิเลส ได้แก่ความโลภ โกรธ หลง ให้เป็นไทย ข้ามพ้นห้วงมหรรณพคือ วัฏฏสงสาร ให้ถึงฟากฝั่ง คือ อมตมหานิพพานด้วยพระมหากรุณาธิคุณนี้ พระองค์จึงได้นามว่า "พระพุทโธ" ผู้ตื่นอยู่เสมอ เขาจึงได้สร้างรูปของพระองค์ไว้สักการบูชาเพื่อจะได้ตื่นตามพระองค์บ้าง

ที่เขียนนี้ ก็เพราะคุณยายบุญเรือนบังคับให้เขียน ขอท่านผู้อ่านได้โปรดอภัยให้ดิฉันผู้รู้น้อยด้วยเทอญ สวัสดี

วรณี สุทรเวช

พูดถึงความเกิด เมื่อเกิดมาแล้วทุกคนจะต้องปฏิบัติขวนขวายหาความดีมีเกียรติยศชื่อเสียงมาสู่ตน และวงศ์-ตระกูลของตน เพื่อจะได้เป็นตัวอย่างอันดีของอนุชนผู้ที่จะเดินตามรอยของท่าน เมื่ออนุชนผู้เดินตามหลังท่านมาได้มาเห็นคุณงามความดีของท่านที่กระทำไว้ อนุชนเหล่านั้นก็จะได้ดำเนินตามรอยของท่าน เพราะถือเอาความรู้ความสามารถความดีของท่านที่ได้ปรากฏแก่ตาของเขานั้นมาเป็นเครื่องเตือนใจ กระตุ้นเขาให้พยายามเขาสร้างคุณธรรมให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป อาทิเช่น พระบาทสมเด็จพระปิยมหาราชเจ้าได้ทรงเป็นผู้มีคุณธรรมอย่างสูงปกเกล้าปกกระหม่อมของประชาชาวไทยให้มีความร่มเย็นเป็นสุข และให้ชาวไทยพ้นภัยได้ อาศัยพระบารมีเหล่านี้จึงทำให้เหล่าประชาราษฎรมีความจงรักภักดียึดมั่นในความกตัญญูกตเวทีแน่นแฟ้นจนได้พากันสละทรัพย์สร้างพระบรมรูปทรงม้านี้ขึ้น เพื่อให้เห็นอนุสรณ์แก่ปวงชนสำหรับจะได้ระลึกถึงพระองค์ท่าน ต่อจากนั้นก็ยังมีพระบรม-รูปของสมเด็จพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกซึ่งประดิษฐานที่เชิงสพานพุทธยอดฟ้าอีก ก็เนื่องจากเหตุที่พระองค์เป็นต้นปฐมบรมวงศ์จักรี ได้ทรงมีคุณธรรมความดีแก่ชาวประชาอย่างอนันต์

และที่สวนลุมพินีทุกวันนี้ก็มีสิ่งที่สักการะบูชาของชาวไทยอีกแห่งหนึ่ง เพราะที่นั่นมีพระบรมรูปของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ ประดิษฐานอยู่กลางลานหน้าสวน นอกจากนี้ทางฝ่ายผู้หญิงที่เป็นวีรสตรีก็มีอยู่บ้าง เพราะตามธรรมดาผู้หญิงก็มีหน้าที่ ๆ จะดูแลบ้านเรือนเอาใจใส่หน้าที่แม่บ้าน คอยอบรมกล่อมเกลาบุตรและธิดาให้เป็นผู้ตั้งมั่นอยู่ในความสัตย์สุจริต ประกอบการงานโดยสัมมาอาชีวะ ตักเตือนสั่งสอนให้เป็นพลเมืองดีได้ จะได้พากันช่วยค้ำจุน ชาติ ศาสนา ให้รุ่งเรืองต่อไปเท่านั้น แต่ก็ยังมีท่านที่ยังมีความสามารถเพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติดังกล่าวมาข้างต้นแล้ว และยังมีความเก่งกล้าในการจับอาวุธเพื่อกอบกู้อิสสรภาพแก่ชาวไทยอีกผู้หนึ่ง ท่านผู้นั้นก็คือท่านผู้หญิงโม้ ซึ่งเป็นผู้หญิงคนสำคัญคนหนึ่งของชาวไทย จนราษฎรพากันยกย่องเชิดชูเป็นวีรสตรี เมื่อท่านผู้นี้ได้สิ้นชีพไปแล้ว คุณงามความดีของท่านก็ยังปรากฏอยู่ โดยมีอนุสาวรีย์ของท่านที่จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้เป็นสิ่งเตือนใจให้หญิงไทยได้ตั้งหน้าทำความดีให้เหมือนท่าน

ตามที่มีอนุสาวรีย์ตั้งขึ้นนี้ ก็เพราะได้อาศัยหลักธรรม

ของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าท่านทรงคุณธรรมอันล้ำเลิศ เมื่อพระพุทธองค์ล่วงลับไปแล้ว พุทธศาสนิกชนทั้งหลายก็ยังเลื่อมใสในศาสนาของพระองค์อยู่มิวาย ด้วยความยึดมั่นกตัญญูในพระองค์ จึงได้พากันบริจาคสิ่งของที่มีค่าและเงินทองร่วมกันสร้างพระพุทธรูปขึ้น เพื่อสมเกียรติของพระองค์ และเพื่อไว้เป็นที่ระลึกสักการบูชากราบไหว้ของอนุชนรุ่นหลังทั้งหลายประการหนึ่ง และเพื่อค้ำจุนศาสนาให้รุ่งเรืองตลอดถึง ๕,๐๐๐ พรรษา ต่อไปอีกประการหนึ่งด้วย

ศรีนวล พันธ์พงษ์
เชียงใหม่

การเกิดขึ้นแล้วดับไปเป็นกฎธรรมชาติของโลก ไม่มีอะไรจะยั่งยืนทนทานต่อกฎธรรมชาตินี้ได้ คนเราเกิดมาแล้ว บางคนก็ดับเสียแต่อยู่ในครรภ์มารดาก็มี ออกมาจากครรภ์มารดาวันหนึ่งสองวันแล้วดับไปก็มี บางคนอยู่ได้ถึง ๗๐-๘๐ ปี แต่ไม่มีใครจะอยู่ไปนาน ๆ ถึง ๒๐๐-๓๐๐ ปี เลยสักคนเดียว ฉะนั้นผู้ใดที่ได้ประกอบคุณงามความดีมีศีลมีสัตย์ ย่อมอยู่ในจำพวกมนุสสเทโว มีแต่คนเคารพกราบไหว้บูชา ตรงกัน

ข้าม บุคคลที่ประกอบแต่กรรมชั่วก็จะได้รับแต่คำสาปแช่งให้ดับไปเสียโดยเร็ว คนไทยเป็นชาติที่มั่นอยู่ในความกตัญญูกต-เวที พยายามระลึกถึงผู้ที่ได้ประกอบแต่คุณงามความดีให้แก่ประเทศ แต่จะเป็นมนุสโส หรือมนุสสเทโวก็จะหนีกฎธรรมชาติคือความดับไปมิได้ เมื่อเป็นดังนี้เราจึงได้สร้างสิ่งที่ระลึกถึงไว้เคารพสักการะต่อไป เมื่อบุคคลที่เคารพได้ล่วงลับไปแล้ว อาทิ.ช่น สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงคุณอันประเสริฐ เพราะคำสอนของพระองค์ได้สอนให้เราผู้ปฏิบัติตามบรรลุความสุขทั้งธรรมดา และอย่างยอดเยี่ยมได้ เราจึงพากันสร้างพระพุทธรูปไว้ทั่วประเทศเพื่อกราบไหว้ต่อไป ประเทศไทยมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นประมุข ทรงนำชาติไทยให้อยู่เย็นเป็นสุขมาได้จนบัดนี้ ก็เพราะทรงบุญญาบารมีปกเกล้าชาวไทย จึงนับว่าพระมหากษัตริย์ทรงคุณเหลือคณนายิ่งกว่ามารดาบิดาเราเอง เมื่อพระองค์สวรรคตแล้วก็พร้อมใจกันสร้างอนุสาวรีย์ไว้เป็นที่เคารพบูชาต่อไป เช่น พระบรมรูปของรัชกาลที่ ๕ ที่ ๖ และที่ ๑ เป็นต้น บุคคลอื่น ๆ ที่ช่วยประเทศชาติไว้ให้ชาติไทยเป็นเสรีอยู่ได้ก็มีอีก เช่น ฝ่ายหญิงมีท้าวสุรนารี ซึ่งชาติไทยได้จัดสร้างรูปไว้ที่

จังหวัดนครราชสีมา นอกจากรูปแบบจำลองภาพตัวจริง เรายังได้สร้างเป็นรูปอย่างอื่น ๆ เช่น เป็นรูปพระเจดีย์ สำหรับระลึกถึงสมเด็จพระศรีสุริโยทัยที่จังหวัดอยุธยา เป็นรูปดาบปลายปืนเช่นที่อนุสาวรีย์ไชยสมรภูมิ เพื่อระลึกถึงทหารที่เสียชีวิตเพื่อประเทศชาติเป็นต้น และยังมีอื่น ๆ อีก

ชาติไทยเป็นชาติมั่นคงในความกตัญญู จึงได้สร้างอนุสาวรีย์ที่ระลึกถึงบุคคลต่าง ๆ ที่มีพระคุณต่อชาติ ชาติไทยจึงเป็นชาติเสรีมีความเจริญรุ่งเรืองเป็นอารยประเทศ มาได้จนทุกวันนี้ และในอนาคตตลอดกาลนานชั่วฟ้าดินสลาย ชาติไทยไม่กลับกลายเป็นชาติอื่น ขอความสวัสดีจงมีแด่ท่านทั้งหลาย

ฉลวย สมบูรณ์

แนวทางแห่งวิมุติ

ขอสาธุชนจงหยั่งรู้สภาพปกติแห่งสังขารโดยเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา มิได้มีความถาวรมั่นคงดำรงอยู่ได้ ล้วนเป็นของมีความพิโยค แปรผันเสื่อมสิ้นไปเป็นธรรมดา เพราะว่าอันอุปาทานขันธ์และสังขารร่างกายที่มี เวทนา สัญญา และเจตนาครองนี้ ย่อมตกในวิสัยแห่งชรา มรณะ ถ่ายเดียว มิได้มีผู้ใดล่วงพ้น แม้แต่องค์พระตถาคตทศพล สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเป็นพระศาสดาผู้ประเสริฐในโลกมิได้มีผู้ใดจะเปรียบปาน ยังมาเสด็จดับขันธปรินิพพานมิถาวรดำรงอยู่ได้ ควรแล้วที่สาธุชนจะพึงมีความสังเวชและไม่ประมาท จงแสวงหาอุบายที่เป็นที่พึ่งแก่ตนในทางกุศลสัมมาปฏิบัติ เพื่อจะสำเร็จเป็นมรรคาแห่งสุคติสวรรค์ นิพพาน โดยอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและมรรคมีองค์ ๘ ดังจะได้บรรยายต่อไปนี้

ผู้ปฏิบัติธรรมเบื้องต้น ต้องมีการนอบน้อมต่อคุณพระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แล้วต้องปฏิบัติศีล ๕ คือเว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการลักขโมย เว้นจาก

การล่วงละเมิดลูกเมียของผู้อื่น เว้นจากการพูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ เว้นจากการดื่มกินซึ่งเครื่องดองของเมา เมื่อปฏิบัติตนให้ตั้งมั่นอยู่ในศีล ๕ ประการ ดังกล่าวนี้แล้ว ก็ปฏิบัติตนให้เดินไปตามทางอย่างประเสริฐ ๘ อย่าง เรียกว่า มรรค มีองค์ ๘ คือ

๑ สัมมาทิฏฐิ ความเห็นชอบเห็นว่าพระพุทธเจ้าท่านตรัสรู้โดยพระองค์เอง แต่ผู้ปฏิบัติจะต้องรู้ว่าพระองค์ตรัสรู้อะไร เมื่อพิจารณาก็จะทราบว่าพระองค์ตรัสรู้ของจริง ๔ อย่าง คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ก่อนที่พระองค์จะตรัสรู้ของจริง ๔ ดังกล่าวแล้ว พระองค์ได้พบเห็นเทวทูตทั้ง ๔ คือ ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ก่อนโดยได้พบเห็นคนแก่ แล้วพบคนเจ็บ แล้วพบคนตาย ครั้งหลังที่สุดก็ได้พบเห็นคนแก่ คนเจ็บ คนตาย และคนเกิดด้วย ถ้าจะชี้ให้เห็น ๆ ก็คือการที่พระองค์ได้ทราบว่า พระพิมพาพระมารดาของพระราหุลประสูติพระราหุล ก็เท่ากับได้พบเห็นเทวทูตทั้ง ๔ เนื่องจากพระองค์ได้บำเพ็ญปัญญาบารมีมาเต็มที่แล้ว พระองค์พิจารณาด้วยปัญญาจึงเกิดความเบื่อหน่าย เมื่อความเบื่อหน่ายเกิดขึ้น จึงได้ทรงตรัสรู้ของจริง ๔ อย่างดังกล่าวแล้วข้างต้น

ผู้ปฏิบัติจะต้องมีความเชื่อตามความเป็นจริง โดยนัยที่พระ-พุทธองค์ตรัสรู้นั้นจึงนับเข้าในขั้นศรัทธาแท้

๒ สัมมาสังกัปโป ความดำริชอบ คือดำริจะออกจากกามคุณ ๖ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธัมมารมณ์ ทั้ง ๖ อย่างนี้ เป็นคู่ต่อก่อให้เกิดรักบ้างชังบ้าง ดังเช่นพระองค์เมื่อดำรงยศเป็นพระยุพราชในเมืองกบิลพัสดุ์ พระองค์ได้ทอดพระเนตรเห็นสาวสนมกำนัลใน ในเวลานอนหลับพากัน เอามือก่ายหน้าผากบ้าง เกยทับกันบ้าง น้ำลายไหลบ้าง เสื้อผ้าที่สวมใส่เปิดบ้าง บางคนเอาหัวขึ้น บางคนเอาหัวลง เมื่อทอดพระเนตรเห็นอาการเหล่านี้ พระองค์พิจารณาด้วยปัญญาก็บังเกิดความเบื่อหน่ายซึ่งเรียกว่านิพพิทา คือเบื่อหน่ายในรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ เห็นว่าไม่เที่ยงแปรผันไปตามสภาพ เดี๋ยวเกิด เดี๋ยวแก่ เดี๋ยวตาย เมื่อเบื่อหน่ายก็เรียกว่าเห็นทุกข์แท้ เมื่อพ้นทุกข์จนได้ชื่อว่าสัพพัญญูแล้ว ก็ทรงสั่งสอนพุทธบริษัทให้รู้ตามไปด้วย ผู้ปฏิบัติธรรมควรดำริให้ถูกตามนัยนี้จึงจะได้ชื่อว่าดำริชอบ

๓ สัมมาวาจา กล่าววาจาชอบ คือพูดอะไรก็ให้มีสัจจ์มีจริง คือไม่พูดปด ไม่พูดยุยงส่อเสียดให้ผู้อื่นแตกร้าวกัน

ไม่พูดเพ้อเจ้อโปรยเสียซึ่งประโยชน์ คือ ไม่พูดตลกคนอง ไม่พูดคำหยาบคาย ควรพูดให้อยู่ในคลองธรรม อาศัยสติและสัมปชัญญะโดยความไม่ประมาท ให้ตริตรองตามเหตุและผลเสียก่อนจึงค่อยพูด เพราะเมื่อพูดพล่อย ๆ ปราศจากสติย่อมขาดทุน ไม่นับเข้าในสัมมาวาจา คำที่พูดออกไปโดยมีสติและสัมปชัญญะกำกับคือการพูดโดยสัจจะนี้ จึงได้ชื่อว่าสัมมาวาจา

๔ สัมมากัมมันโต การงานชอบ คือประกอบการงานอันใดก็ต้องพิจารณาให้ถ่องแท้ว่าจะสมควรทำหรือไม่ประการใด เช่นชาวโลกประกอบอาชีพทำนาทำสวนเป็นต้น ก็เป็นการงานชอบตามปกติอย่างหนึ่งตามธรรมดาของชาวโลก แต่ผู้ปฏิบัติธรรมโดยเคร่งครัดแล้วจะไปทำอาชีพดังนั้นไม่ได้ นอกจากการรักษาศีลไหว้พระสวดมนต์ทำวิปัสสนาภาวนา การช่วยเหลืออนุกูลกันก็ทำได้ตามกรอบของศีล งานของผู้ปฏิบัติจึงจะไม่พลาดงานใหญ่ของปฏิบัติธรรมก็ต้องกำจัดกิเลสอย่างหนาอย่างบางอย่างละเอียด ซึ่งเรียกว่ารบกับพระยามารและเสนามาร การรบกับพระยามารและเสนามารคือกิเลสนี้เป็นงานหนักต้องอาศัยอาวุธ ๓ อย่าง คือ สุตะ การฟังเป็นอาวุธ

รบกับกิเลสอย่างหยาบ ขันติ ความอดทนเป็นอาวุธสำหรับรบกับกิเลสทุกอย่าง เพราะเป็นคุณธรรมที่ทนต่ออารมณ์ที่เข้ามายั่วทุกประเภทได้ เนื่องจากเมื่อมีขันติแล้ว สติย่อมตั้งมั่นเป็นเหตุให้เกิดปัญญาด้วย และปัญญาความฉลาดรอบรู้เป็นอาวุธสำหรับรบกับกิเลสทุกอย่าง ตลอดเป็นกำลังกำจัดอาสวะให้สิ้นไปด้วย

พระพุทธเจ้าพระองค์ได้ชนะข้าศึก คือพระยามารและเสนามาร ซึ่งเป็นกิเลสติดเนื่องอยู่ในนิสสัยสันดานได้ด้วยอาศัยกำลังบารมีทั้ง ๑๐ ซึ่งมีปัญญาบารมีเป็นกำลังหนุนอย่างสำคัญ สำหรับผู้ปฏิบัติธรรมต้องอาศัย ศีล สมาธิ ปัญญา เพราะเป็นงานที่จะต้องปฏิบัติทาง กาย วาจา ใจ เป็นงานยากและหนักของผู้ไม่ปฏิบัติ สำหรับผู้ปฏิบัติก็เห็นว่าเป็นงานที่ไม่เหลือวิสัย สามารถจะทำตนให้พ้นมารดังกล่าวแล้วข้างต้นไปได้ ผู้มีศรัทธาควรปฏิบัติตามก็จะได้ชื่อว่าใช้อาวุธวิเศษรบกำจัดข้าศึก คือความโลภ ความโกรธ ความหลง ซึ่งเรียกอีกอย่างหนึ่งว่ากิเลสหรือพระยามารและเสนามารได้ไม่มากก็น้อย เมื่อกำจัดสำเร็จการขาดทุนย่อมไม่มี มีแต่กำไร เพราะเป็นการงานที่ชอบ

๕ สัมมาอาชีโว การเลี้ยงชีพชอบ ผู้ประกอบอาชีพเป็นธรรมก็เรียกว่าสัมมาอาชีโวผู้เลี้ยงชีพชอบ ธรรมคือเชื่อจริงและปฏิบัติตามได้จริง สำหรับผู้ปฏิบัติ และเห็นจริงต้องเห็นด้วยปัญญาตรัสรู้ในอริยสัจจ์ ๔ แจ้งประจักษ์โดยลำพัง เป็นปัจจัตตังจำเพาะตัว ธรรมนั้นอยู่หล่อเลี้ยงน้ำใจผู้ปฏิบัติจัดเป็นสัมมาอาชีโว ประกอบเป็น สัมมาปฏิบัติให้สม่ำเสมอ ย่อมได้อาหารคือธรรมเป็นเครื่องหล่อเลี้ยง เมื่อผู้ใดประพฤติธรรม ๆ ย่อมคุ้มครองรักษาผู้นั้นด้วย แต่ทางโลกิยะก็ต้องประกอบการงานที่ปราศจากโทษ ได้ประโยชน์ที่ควรได้ ไม่ขวนขวายในทางทุจจริตประกอบกิจ เพื่อเลี้ยงชีพตามแนวอริยมรรคจึงควรแท้

๖ สัมมาวายาโม ความเพียรชอบ เพียรละกรรมที่เป็นอกุศลในตนให้สิ้นไปและเพียรทำกรรมที่เป็นกุศลที่ตนทำได้ทรงอยู่เป็นธรรมดา ในที่นี้จักจัดเพียรไว้ ๒ อย่าง คือ เพียรทำความดี ก็จัดเข้าในมรรคมีองค์ ๘ นี้ ถ้าเพียรทำความชั่วก็จัดเข้าในอกุศล เพราะทำความชั่วก็ต้องมีเพียรเหมือนกัน เช่นตัดช่องย่องเบาวิ่งราวเหล่านี้ต้องมีความเพียร เพราะกลัวเจ้าหน้าที่จะจับได้ เพียรเหล่านี้ไม่นับเข้าในฝ่ายกุศล บุคคลผู้ปฏิบัติไม่ควรประกอบกรรมที่เป็นโทษเช่นนี้

๗ สัมมาสติ ระลึกชอบ คือให้มีสติตื่นอยู่เสมอ คือตนจะต้องรู้ตนด้วยตนเอง โดยเป็นผู้ตื่นอยู่ในที่แจ้ง หมายถึงแจ้งด้วยปัญญารู้เท่าเหตุไม่มีที่ลับ จงอย่าตื่นอย่างนิทานกระต่ายตื่นตูมเช่นถือมงคลตื่นข่าว ไม่มีสติสัมปชัญญะยับยั้งไว้อย่าปล่อยให้เป็นไปตามอารมณ์ จึงจะจัดเข้าในหลักของสัมมาสติ ถ้าปล่อยให้เป็นไปอย่างตรงกันข้ามดังว่ามานี้ไม่นับเข้าในสัมมาสติ

๘ สัมมาสมาธิ ตั้งจิตต์ชอบ คือจิตต์เป็นสมาธิมั่นไม่หวั่นไหวไปตามอารมณ์ที่เข้ามายั่วยวน ไม่โยกคลอนดุจศิลาแท่งเดียวไม่หวั่นไหวในโลกธรรม ๘ ผู้ปฏิบัติที่มีสมาธิมั่นเปรียบเหมือนกับภูเขาที่ไม่มีต้นไม้ เมื่อถูกลมพัดย่อมไม่หวั่นไหว ผู้ปฏิบัติธรรมมีสติตั้งมั่นเข้าถึงคุณธรรมของพระไตรรัตน์เสียแล้วก็เหมือนกับภูเขาและแผ่นดิน ซึ่งไม่หวั่นไหวไปตามโลกธรรม เมื่อปฏิบัติได้อย่างนี้ก็เรียกว่าได้ปฏิบัติตามแนวอริยมรรคองค์สัมมาทิฏฐิอันแท้จริง ฯ

จบมรรค ๘

ต่อไปนี้จะขอนำบทกลอนอันเป็นกายคตาสติกัมมัฏฐานพิจารณากายเข้าสู่พระไตรลักษณ์ให้เกิดสังเวช เป็นเหตุให้ถึง

ความหลุดพ้น ดังนี้

เกสา คือผม อย่าชื่นชมว่าผมโสภา แก่เฒ่าชรา ผมหงอกสาธารณ์ เป็นดินเป็นเถ้าในป่าช้าสังสาร ผมเผ้ามิเป็นการ พระทุกขัง พระอนิจจัง พระอนัตตา

โลมา คือขน งอกทั่วตัวตน เรียกว่าขนสาธารณ์ เป็นดินเป็นเถ้าในป่าช้าสังสาร ขนเล่ามิเป็นการ พระทุกขัง พระอนิจจัง พระอนัตตา

นะขา คือเล็บ งอกนักหักเจ็บ เรียกว่าเล็บสาธารณ์ เป็นดินเป็นเถ้า ในป่าช้าสังสาร เล็บเล่ามิเป็นการ พระทุกขัง พระอนิจจัง พระอนัตตา

ทันตา คือฟัน สามสิบสองอัน ทั้งล่างทั้งบน งอกนักหักหล่น ย่อมเป็นอนัตตา

ตะโจ คือหนัง หุ้มรอบกายา เรียกว่าหนังสาธารณ์ เป็นดินเป็นเถ้า ในป่าช้าสังสาร หนังเน่ามิเป็นการ พระทุกขัง พระอนิจจัง พระอนัตตา

จะอธิบายพอเข้าใจความในศีล สมาธิ ปัญญา วิชชา วิมุติ มรรค ผล พระนิพพาน เป็นต้นเป็นคุณธรรม บรรดาคุณธรรมนั้น ๆ เราเข้าใจ เรารู้ลักษณะของคุณธรรมนั้น ๆ

ชื่อว่า อัตถัญญู ผู้รู้ความ อัตตัญญู ผู้รู้ตน ๆนั้น หมายผู้รู้ธรรมเป็นตน รู้ตนเป็นธรรม ที่ว่ารู้ธรรมเป็นตนนั้น คือ รู้ว่าสกลกายนี้แหละเป็นธรรม คือ สภาวธรรม ที่รู้ตนเป็นธรรมนั้นคือ รู้คุณของธรรม รู้ว่าตัวของเราเป็นศีล เป็นสมาธิ เป็นปัญญา เป็นวิชชา เป็นวิมุติ เป็นมรรค เป็นผล เป็นนิพพาน รู้อย่างนี้ชื่อว่า อัตตัญญู ผู้รู้ตน รู้ว่าตนของตนเดียวนี้เป็นประเภทนี้ ๆ รู้อย่างนี้แหละชื่อว่า รู้วิชชา ถ้าไม่รู้เป็นอวิชชา เมื่อรู้ตนว่าตนเป็นธรรมประเภทใด ก็ได้ชื่อว่าได้ธรรมประเภทนั้นไว้เป็นที่พึ่ง ไม่ถึงเดิมตนเป็นสรณะเป็นที่พึ่ง ถ้าตกอยู่ในอำนาจของอวิชชาแล้ว จะหาที่พึ่งไม่ได้ จะมองดูอะไร ๆ ก็เป็นของไม่เที่ยงไปหมด จะมองดูอะไร ๆ ก็เป็นทุกข์ไปหมด จะมองดูอะไร ๆ ก็เป็นอนัตตาไปหมด ก็เลยเห็นเป็นของสูญ กลายเป็นอนัตตาสูญไป ของที่มีอยู่คือสกลกายนี้ก็เลยแยกให้สูญไปเสีย ที่นี้คุณพระพุทธ คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ คุณบิดามารดา คุณครูบาอาจารย์ คุณทาน คุณศีล คุณภาวนาก็ขาดลอยหมด หมดที่พึ่งที่หวัง กลายเป็นอวิชชาไป ก็เลยเป็นนิพพานอนัตตา ถ้าใครเข้าใจว่าพระนิพพานสูญอย่างที่ว่ามานี้ กลายเป็นนิพพานของคนยากคนจน เห็นผิด เป็นมิจฉา

ทิฏฐิ เช่นพระเทวทัตเป็นตัวอย่าง ท่านเห็นผิดเลยเป็นศัตรูต่อพระพุทธศาสนาด้วย ไม่ใช่จะผิดแต่ตนของตนเท่านั้น ยังทำให้คนอื่นเดือดร้อนไปด้วย เพราะความเห็นผิดของตนเลยเป็นคนจนไป คือจนอริยทรัพย์ ชาตินี้ก็จน ตายไปก็ไปจนอีก นี้ตัวอย่างข้างผิด ไม่เหมือนพระนิพพานของพระพุทธเจ้า เป็นพระนิพพานมั่งมี ต้องบริบูรณ์ไปด้วยบารมี ๑๐ มีทาน ศีล เป็นต้น มีอริยทรัพย์ ๗ มีศรัทธาเป็นต้น มีโพธิปัก-ขิยธรรม มีสติปัฏฐานเป็นต้น มีอริยทรัพย์ภายในก็บริบูรณ์ เมื่อทรัพย์ภายในบริบูรณ์แล้ว ทรัพย์ภายนอกก็ล้นเหลือ บุคคลผู้บริบูรณ์เช่นนั้นจึงจะไปนิพพานของพระพุทธเจ้าได้ พวกคนยากคนจนไปนิพพานไม่ได้เลย นี้หมายถึงจนอริยทรัพย์ เช่นพระเทวทัตเป็นต้น ให้ดูความมั่งมีของพระพุทธเจ้าและสาวกเป็นตัวอย่าง ใครบ้างที่ท่านว่าเป็นคนจน ล้วนแต่ท่านบริบูรณ์มั่งคั่งตั้งอยู่ในภูมิมหาลาโภ มหาโภโค มหายโส มหาปริวาโร ทั้งนั้น เป็นนิพพานน่ายินดีที่จะไป ลาภ ยศ สรรเสริญความสุขเป็นของ อริยเจ้า เว้นแต่ท่านไม่ติดไม่หลง ท่านไม่ให้โลกธรรมมาท่วมทับท่านได้ ท่านเป็นผู้รู้เหนือโลกธรรมสบายใจ ถ้าท่านผู้ใดพอใจจะไปนิพพานของพระพุทธเจ้า

เป็นนิพพานมั่งมีก็อย่าพากันหมิ่นประมาท ทาน ศีล ภาวนา ให้เพียรบำรุงจรณธรรม มีโพธิปักขิยธรรมเป็นต้นให้บริบูรณ์ เพียงแต่เดินทางถูกเท่านี้ ก็ได้รับความสุขความสบายเสียแล้ว ถ้าได้สำเร็จพระนิพพานจะมีความสุขสักเพียงไร ข้อนี้จะพึงวินิจฉัยได้ด้วยมรรคปฏิปทา ผู้ใดดำเนินในอริยมรรคจะได้เห็นความสุขด้วยตนเองเป็นปัจจัตตัง มรรคเป็นแต่ทางปฏิบัติยังได้รับความสุขถึงเพียงนี้ ก็คาดความสุขในพระนิพพานได้ไม่ต้องสงสัย การที่อธิบายมานี้มีความประสงค์เพื่อจะให้รู้ตนเป็นข้อสำคัญ เมื่อรู้ตนรักษาตน ปฏิบัติฝึกหัดตน ให้ทรงไว้ซึ่งคุณธรรมชั้นปฏิปทาตลอดจนถึงนิพพานธรรม ก็ได้ชื่อว่าเป็นยอดแห่งบัณฑิต เพราะไม่มีความประมาทแล้ว ถ้าผู้ใดต้องการเป็นบัณฑิตก็พึงมนสิการให้สำเร็จประโยชน์ เทอญ.

สุขประโยชน์

พิมพ์เป็นที่ระลึก

ในพิธีอธิษฐานพระพุทโธองค์น้อย ๆ

ที่บ้านสามัคคีวิสุทธิ

ของ

ท่านพระครูธรรมธร

วัดอาวุธวิกสิตาราม

๑๓ กันยายน ๒๔๙๔

คำนำ

การที่ดิฉันได้จัดพิมพ์ หนังสือ สุขประโยชน์เล่มนี้ขึ้นก็ด้วยความกตัญญูต่อคุณพระรัตนตรัย และเป็นการส่งเสริมในด้านสามัคคีธรรม การกตัญญูกตเวทีและสามัคคีพร้อมเพรียงกัน ย่อมทำให้หมู่เจริญได้ ด้วยอำนาจคุณพระรัตนตรัยโดยตรง

การที่ท่านพระครูธรรมธรได้จัดสร้างพระพุทธรูปไว้แทนพระรูปพระนามของพระพุทธเจ้า ก็เพื่อช่วยสนับสนุนพุทธบริษัทผู้สนใจให้มีไว้เป็นที่สักการบูชา และแจกให้ท่านสาธุชนเก็บไว้คุ้มครองตน เป็นการป้องกันอันตรายในด้านจิตต์ใจ เพราะว่าพระรูปของพระพุทธองค์น้อย ๆ ย่อมห้อยคอติดตัวไปเป็นที่ระลึกได้ง่ายเป็นการอุ่นใจ ทำให้กำลังใจเข้มแข็ง และจะได้ประกอบสัมมาอาชีวะได้สดวก เมื่อใจมั่นหมั่นเพียรเรียนทั้งทางโลกทางธรรม ประกอบกรรมที่เป็นกุศลทุกชนิด มีจิตต์ดี เพราะมีพระคุ้มครอง นึกแก้วก็ได้คล่อง นึกทองก็ได้ง่าย มีปัจจัยทั้ง ๔ และอริยทรัพย์ทั้ง ๗ ประการ ดังพระบรมศาสดาจารย์ทรงประทานแก่พระราหุลเป็นตัวอย่าง ถ้าสาธุชนรุ่นหลังเป็นผู้สนใจในพระบวรพุทธศาสนา จะได้ทำการปฏิบัติบูชาและอามิสบูชาตาม

ประเพณีนิยมด้านสังคมมิให้ขาด จะได้ไม่เสียชาติที่เราได้เกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนาเข้าแล้ว เปรียบเหมือนได้แก้วสารพัดนึก ให้เร่งศึกษาตามแต่กำลังปัญญา ให้มีศรัทธาทั้งทางโลกและทางธรรมทั้งสองประการ ขอให้มีดวงจิตต์ชื่นบาน มีธรรมประจำใจ ถ้าผู้ใดได้อ่านหนังสือเล่มนี้ หรือได้ฟังแล้วเก็บเอาถ้อยคำบางข้อมาใช้ให้เป็นประโยชน์เถิดจะได้ไม่ต้องเกิด ไม่ต้องตายไปด้วยโมหะ ถ้าชนะได้ทั้งทางโลกและทางธรรม ที่เรียกว่าชนะภายนอก ถ้าชนะตนเองนั่นแหละจึงจะเรียกว่าชนะจริง ๆ ไม่ต้องมัวประวิงให้เสียเวลาจงหาทรัพย์ภายนอกให้ล้นเหลือ จะได้ช่วยเหลือพุทธบริษัทได้เต็มที่ จะได้เป็นศรีของศาสนา ให้มีทั้งกำลังกาย กำลังวาจา กำลังใจ จะได้เป็นไทยกันเสียที ถ้ามีวาสนาบารมีสังวรอินทรีย์ให้มั่นคง ดำรงอยู่ในอริยมัคคสัจจ์ ก็จะได้ตื่นเต็มที่ตามชื่อของพระพุทโธ

บุญเรือน โตงบุญเติม

วันที่ ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๔

จะพูดถึงการดูภายนอก ซึ่งเป็นการดูไม่จริง แม้แต่ลูกเงาะซึ่งอยู่บนต้น ใครมองก็เห็นว่าเงาะ ๔ ผลใหญ่เหลือเกิน น้อยคนนักที่จะนับถ้วน เพราะว่าเป็นเงาะกะเทยติดอยู่ถึง ๖ ผล ไม่มีใครนับ รวมเงาะกิ่งเดียวมีถึง ๑๐ ผล แต่เงาะทั้ง ๑๐ นั้นมีเนื้อเพียง ๔ ผล ถ้าจะพิจารณาเป็นกัมมัฏฐานแล้ว ก็ตรงกับผล ๔ คือ มรรค ๔ ยกเสีย ไม่พูดในที่นี้ เพราะมักน้อยสันโดษเป็นพะยานอยู่แล้ว

ผลที่ ๑ การนอน คือจะนอนก็ให้มีผล เพราะตัดกังวลในกิจการภายนอก ไม่คิดฟุ้งซ่านในอารมณ์ต่าง ๆ เช่นนอนในท่าปลงสังขารว่า นอนท่านี้ถ้าไม่ตื่นก็ตาย นอน ให้นอนอย่างพระ ไม่ให้คิดนึกในสิ่งต่าง ๆ นอนแล้วยังมีฝันดีฝันร้าย หรือ คิดอดีต อนาคต อย่างนี้เรียกว่านอนไม่มีผล บางคนบอกว่าห่วงงานจนนอนไม่หลับ เช่นนี้ก็ใช้ไม่ได้ การนอนต้องนอนให้รู้ตัวว่า เวลานี้เป็นเวลานอนแล้ว ให้เลิกคิดถึงงานที่ต้องทำ เพราะเป็นเวลาที่จะพักผ่อนร่างกายแล้วจะได้มีผลแก่ร่างกาย ได้ระงับเวทนา จะได้เกิดกำลังปัญญาการพักผ่อนร่างกายอย่างนี้เรียกว่านอนดี มีความสุข

นอนได้ผล เรียกว่าผลที่ ๑

ผลที่ ๒ การนั่งได้ผลนั้น จะต้องไม่นั่งขวางทางหรือขวางประตูที่คนจะเดิน นั่งแล้วเที่ยวมองผู้อื่นว่าคนนั้นสวย คนนี้ไม่สวย คนนั้นแก่ คนนี้สาว นั่งอย่างนี้เรียกว่านั่งเสียผล นั่งดูหนัง ดูลคร หรือ นั่งเล่นการพนัน อย่างนี้เรียกว่านั่งเสียผล นั่งรถไฟ รถยนต์ หรือนั่งเรือบินไปกิจธุระแล้วปลงกัมมัฏฐานไปในตัว ไม่ให้ใจเร็วไปกว่าเรือหรือรถ นั่งในท่าสงบ นั่งวิปัสสนา นั่งฟังธรรม นั่งกัมมัฏฐาน นั่งสอนศาสนา อย่างนี้เรียกว่านั่งมีผล แม้แต่จะนั่งรับประทานอาหาร ก็ให้พิจารณาอาหารในจานว่าไม่เที่ยง เป็นปฏิกูลทั้งสิ้น เมื่อรับประทานข้าวหรืออาหารต่าง ๆ เข้าไปในปากก็ให้รู้สึกว่าสกปรกกว่าในจานเสียแล้ว เมื่อล่วงลำคอลงไปก็เป็นอาหารปฏิกูลทั้งสิ้น อย่างนี้เรียกว่านั่งมีผล นับเป็นผลที่ ๒ ต่อจากการนอนเป็นนั่ง

ผลที่ ๓ ได้แก่การยืน การยืนมีผลนั้น เช่นเรานั่งไปในรถยนต์สองแถว เมื่อเห็นคนแก่ หรือสตรี หรือเด็กขึ้นมาเราก็ลุกขึ้นยืนเป็นการเปิดโอกาสให้เขานั่ง หรือยืนเคารพธงชาติตอน ๘.๐๐ น. เรียกว่ายืนได้ผล คือตนเป็นคนรักชาติ

ยืนขับรถรางก็ได้ผลคือเงินเดือน ยืนอย่างจราจรยืนที่บ้อมเพื่อทำความปลอดภัยให้แก่ยวดยานพาหนะ และประชาชนที่สัญจรไปมาทั้ง ๔ ด้าน ยืนปาฐกถาให้สาธุชนเลื่อมใสในพระบวรพุทธศาสนา ยืนอย่างนี้เรียกว่ายืนได้ผล จัดเบ็นผลที่ ๓ คือการยืนมีผล

ผลที่ ๔ คือการเดินมีผล เช่นเดินไปโรงเรียน หรือเดินทางไปเรียนนอกประเทศ เดินไปวัด (ไม่ใช่เดินไปประกอบกรรมทุจจริต) เรียกว่าเดินมีผล แต่การเดินไปฟังธรรมมีผลมาก เบ็นการช่วยตัวเองและได้ความรู้ เดินทางดีที่เรียกว่าเดินทางมรรค คือมรรค ๔ ผล ๔ ที่ใคร ๆ เคยอธิษฐานว่าขอให้ได้มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ เหล่านี้จนชินหู แต่ไม่รู้ว่าอะไรคือมรรค อะไรคือผล น้อยคนนักที่จะรู้ แต่ส่วนมรรค ๘ นั้น ท่านกว่าเบ็นมรรคาของผู้ปฏิบัติที่จะเดินเข้าสู่ธรรมได้ แต่พระท่านยังเดินธุดงค์ ประสงค์เพื่อจะหาผล ๔ นิพพาน ๑ ให้ได้ จึ่งต้องเดินไปจริง ๆ แบกกรดสะพายย่ามพร้อมทั้งบาตร การเดินสะพายบาตรนั้นนอกจากเบ็นเครื่องมือสำหรับบิณฑะตามมีตามได้มาประทังชีวิตให้เบ็นไปโดยสมควรแก่อัตตภาพแล้ว ย่อมจะเบ็นเครื่องเตือนใจให้

พระผู้สะพายบาตรระลึกถึงอิทธิบาท ๔ สำรวมอินทรีย์ไปธุดงค์ ปลงสังขารในการเดินอีกด้วย เช่นนี้เรียกว่าเดินมีผล กรมรังวัดเขาเดินรังวัดที่มีผล แต่การเดินรังวัดนั้น ไม่เหมือนกับเดินในทางวัตตปฏิบัติ เมื่อปฏิบัติจริง ๆ ย่อมเห็นผล ไม่ไม่ต้องใช้สังขารเดิน อาการของการปฏิบัตินั้นเรียกว่า นาดเข้าหาธรรม คือกำหนดขันธ์ ๕ สภาวธรรม นามรูป เห็นความเกิดขึ้นตั้งอยู่ และดับไปของนามรูป จนเห็นชัดว่าไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ปรากฏแจ่มแจ้ง หมดความสงสัยว่า มีตัว มีตน เป็นสัตว์ เป็นบุคคล โดยขาดเด็ดนี่แหละเป็นทางยังจิตต์ให้พ้นจากกิเลสอาสวะทั้งหลายเหล่านี้ท่านเรียกว่าเดินทางมรรค (นี่แหละดิฉันเรียกว่าผล ๔ ถะ คือ นอน นั่ง ยืน เดิน ทั้ง ๔ อิริยาบถมีแต่ผล)

อายตนะ ๖ ก็กลายเป็นกะเทย เหมือนกับเงาะทั้ง ๖ ผลที่เขาเรียกว่าเงาะกะเทย ผลเล็กกว่าเงาะธรรมดา เพราะสนเชื้อ เพาะไม่ขึ้น ผู้ปฏิบัติถ้ามีผล ๔ ดังกล่าวนี้ก็พอคุ้มตัวได้ เช่น

ข้อที่ ๑ ตาเห็นรูป ก็ไม่ยินดีในรูป และไม่เพ่งเล็งในสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ของตน เมื่อเห็นอะไรก็น้อมมาเป็นธรรม ตัด

สังโยชน์ในรูปทั้งสิ้นให้เป็นของธรรมดาจึงจะใช้ได้

ข้อที่ ๒ หูฟังเสียง ก็ไม่ยินดี–ยินร้ายในเสียงดนตรี หรือ–เสียงพูด แม้เสียงพระแสดงธรรม หรือเสียงที่เป็นคติ ก็เพียงแต่นำไปสอนตนและสอนผู้อื่นเท่านั้น เพราะเป็นคติที่ควรฟัง สิ่งที่ไม่เป็นคติก็ควรงดการฟัง คือทำเป็นเหมือนกับไม่มีหูจะฟัง อย่างนี้จึงจะเรียกว่าเพาะไม้ขึ้น การได้ยินเสียงอึกทึกในเวลานั่งกัมมัฏฐาน ก็ให้รู้เท่ากาลเวลาหรือเสียงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ให้ตื่นตกใจ ให้มีสติสัมปชัญญะและรู้เท่าเหตุ

ข้อที่ ๓ จมูก เมื่อได้กลิ่นต่าง ๆ ก็ให้รู้เท่าว่า หอมหรือเหม็น ถ้ากลิ่นหอมก็ให้ระลึกว่า สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ควรบูชา ถ้าเป็นกลิ่นน้ำหอมหรือเครื่องสำอางค์ที่มีกลิ่นหอม ก็ให้รู้เท่าคติธรรมดาว่า สิ่งต่าง ๆ ที่ปรุงขึ้นนั้น เพื่อต่อให้เสียทรัพย์ภายนอกทั้งสิ้น ให้ตัดยินดีในสิ่งเหล่านั้น เพราะกลิ่นหอมทั้งหลายไม่หอมเท่ากลิ่นศีลของพระบรมศาสดาที่ประทานไว้ในศาสนา ถ้าใครรักษาศีลบริสุทธิ์ แม้แต่ศีล ๕ (รับอพรหมจริยาเวรมณี) ให้มั่นเป็นปรกติอยู่เป็นนิตย์ ก็ยังนับได้ว่ามีชื่อเสียงหอมฟุ้งทวนลมได้ยิ่งกว่ากลิ่นดอกไม้และของ

หอมไปเสียอีก เพราะเป็นสิ่งที่หอมไม่ต้องใช้จมูกดม จึงเรียกว่าหอมทวนลม ศีลของพระอริยสาวกทั้งหลาย ยิ่งหอมไกล ตามแบบว่าหอมถึงพระพรหมโลก เพราะฉะนั้น ผู้ปฏิบัติ ถ้ารู้เท่าจมูกว่า ภายในล้วนแต่มีกลิ่นเหม็นทั้งนั้น ก็ควรสังวรในเรื่องจมูกให้มาก ถ้าตัดยินดี-ยินร้ายในด้านจมูกได้ ก็เรียกว่าเพาะไม่ขึ้น

ข้อที่ ๔ คือลิ้น ลิ้นนี้สำคัญมาก เพราะทุก ๆ คนต้องยินดีในรสอาหารต่าง ๆ เช่นบริโภคอาหารตามเหลา หรือเนื้อสัตว์ที่ตนต้องไปเบียดเบียฬเขามาบริโภค เช่นฆ่าสัตว์ที่มีชีวิตมาบริโภคเป็นอาหารของตน เช่นนี้ใช้ไม่ได้ ผู้ปฏิบัติจะต้องพิจารณาอาหารซึ่งมีขึ้นฉะเพาะมื้อหนึ่ง ๆ ต้องพิจารณาว่า การบริโภคอาหารนี้เป็นการยังชีพให้เป็นไปเท่านั้น ไม่ให้ติชมว่าจืดหรือเค็ม จะต้องพิจารณาว่า อาหารนี้เป็นปฏิกูลทั้งสิ้น

การพูดก็ต้องอาศัยลิ้น เพราะฉะนั้นจะต้องระวังให้ดีในการพูด เสียงที่ออกมาทางปาก เช่นพระที่ให้ศีลแก่นาคเมื่อเวลาบวช ถ้านาคว่าไม่ชัด ท่านให้ว่าใหม่ บ้างคนลิ้นคับปากพูด ระ หรือ โร ไม่ได้ ก็บวชได้เพียงสามเณรเท่านั้น ดัง

นั้นจึงจัดว่าลิ้นสำคัญมาก เพราะจะพูดอะไรก็ต้องอาศัยลิ้น พูดแต่คำที่เป็นความสัตย์ความจริงทั้งสิ้น จึงเรียกว่าลิ้นที่เพาะไม่ขึ้น

ข้อที่ ๕ คือกาย กายจะต้องไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ผิดประเวณีกับชายอื่นหรือหญิงอื่น ซึ่งไม่ใช่คู่ครองของตน และต้องขาดจากเมถุนธรรม ซึ่งเป็นธรรมของชาวบ้านอีกประการหนึ่ง จะต้องรักษากายในด้านความสอาดด้วย เมื่อเห็นสิ่งของ ๆ ผู้ใดกายจะต้องไม่แตะต้องสิ่งเหล่านั้น โดยเจ้าของเขาไม่อนุญาต การลักทรัพย์ การโจรกรรมต่าง ๆ จะต้องงดเว้นให้ขาดเด็ด การประดับร่างกายด้วยดอกไม้ของหอม เครื่องย้อม เครื่องทา เครื่องผัดผิวให้งามต่าง ๆ นา ๆ เหล่านี้ควรใช้แต่พอเหมาะ พอควร แต่ถ้าละได้ตลอดกะทั่งนอนบนฟูก เบาะ เบาะ หมอน เตียงตั่งที่กายสัมผัส ไม่ยินดียินร้าย ก็เท่ากับเพาะไม่ขึ้น

ข้อที่ ๖ คือใจ ใจนี้สำคัญมากกว่าสิ่งทั้ง ๕ ที่กล่าวมาแล้ว เพราะประสาทของสิ่งทั้ง ๕ รวมอยู่ที่ใจทั้งสิ้น เช่นตาเห็นรูป ก็ส่งมาให้ใจก่อน ถ้าใจไม่รู้เท่าก็จะไปรับสิ่งต่าง ๆ เข้ามาเป็นอารมณ์ เพราะความไม่รู้เท่าคติธรรมดา กิเลส

ตัณหา อวิชชา ซึ่งเบียดบังใจจนเคยชินเป็นนิตย์ ติดมาตั้งแต่เยาว์ เพราะเรียนขั้นต้นก็ได้เรียนอาการของโลกทั้งสิ้น ครั้งพุทธกาล เมื่อพระบรมศาสดาจารย์ยังทรงเป็นพระยุพราชในเมืองกบิลพัสดุ์ พระองค์ก็ได้อบรมทางโลกมาก่อนเหมือนกัน ผู้ที่ได้อรหัตต์ อย่างน้อยก็ไม่ต่ำกว่า ๗ ขวบ เพราะฉะนั้นจึงจัดว่า ใจถูกอบรมทางโลกมาก่อนทางธรรม การอบรมจะต้องอาศัยสิ่งแวดล้อม คือ การคบบัณฑิต ได้แก่การหาครูอาจารย์ที่มีศีลมีธรรมตามหลักของพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งได้ประทานศีลไว้ในศาสนา พระองค์ประทานมรรคาไว้แล้ว คือมรรค มีองค์ ๘ และโพธิปักขิย-ธรรม ๓๗ ประการ เพื่อจะได้วิจารณ์พิจารณาอบรมบ่มนิสสัยใช้สติสัมปชัญญะ มีความไม่ประมาทเป็นหลัก ถ้าฝึกฝนอบรมจริง ๆ ไม่ว่าใจหญิงหรือใจชายก็คล้ายกัน ถ้าใจมั่นในคุณพระรัตนตรัยทั้ง ๓ ประการ สังหารนิวรณ์ ทั้ง ๕ ให้หาย ตัดสังโยชน์ทั้งปวงได้ เข้าถึงคุณพระรัตนตรัยจริง ๆ ธรรมของพระพุทธเจ้าก็มาสิงอยู่ที่ใจ ที่เรียกว่าไม่มีในไม่มีนอก ไม่มีหลอกตนและหลอกคนอื่น ไม่เหมือนผลเงาะซึ่งลวงตาคน อยู่บนต้นถึง ๑๐ ผล ยังมีคนนับเพียง ๔ ผล

แต่บางท่านก็นับถ้วนควรคิดดู ต้องรู้ปัจจุบันจัดตั้งและต้องรู้ตามตัวอย่างพระพุทธเจ้า จึงจะเรียกว่าใจที่ไม่ต้องเกิดอีก ผู้ดำเนินถึงมรรคแล้ว ตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นลิ้มรส กายผัสสะ ส่วนใจย่อมไม่มีอารมณ์ หรือเจตสิกใดๆ รูป เสียง กลิ่น รส ที่มาปรากฏแก่ท่านก็เพียงสักแต่ว่า ได้เห็น ได้ฟัง ได้กลิ่น ได้ลิ้มรสเท่านั้น แต่ความยินดียินร้ายอันเป็นเหตุให้เกิดโทษทุกข์ย่อมไม่มี และเรื่อง เกิด แก่ เจ็บตาย ที่เรียกว่าเวียนตายว่ายเกิดก็ย่อมหยุดไปเอง นี่เรียกว่าผลแท้ (เหมือนกับเงาะกะเทยที่ไม่มีเม็ดจะเพาะฉะนั้น)

การพูดเปรียบเทียบเพื่อ โลก กับ ธรรม เช่นลูกเงาะบนต้นไว้สู้กันฟัง ก็เนื่องจากพระครูธรรมธรวัดอาวุธวิกสิตาราม ท่านได้ขอเกษรดอกไม้ที่อธิษฐานแล้ว เพื่อนำไปประกอบวัตถุเป็นพระพุทโธแจกท่านสาธุชนทั้งหลาย ดิฉันเห็นว่าควรสนับสนุน จึงช่วยเก็บดอกไม้ถวายท่านเป็นลำดับมา จะเก็บแต่ดอกไม้อย่างเดียว เกรงว่าจะไม่ได้ประโยชน์เต็มที่ จึงได้เก็บผลเงาะมาเรียบเรียงไว้ในที่นี้ด้วย เพื่อจะได้เป็นคติในการเก็บ การฟังธรรมเทศนา หรือปาฐกถาที่พุทธบริษัทแสดง ถ้าได้เก็บถ้อยคำของท่านมาปฏิบัติ อบรม

บ่มอินทรีย์ให้แก่กล้า เจริญกัมมัฏฐาน สมถภาวนาและวิปัสสนาภาวนาเป็นธุรกิจอยู่เนืองนิตย์มิได้ขาด ก็จะสะอาดได้ทั้งอายตนะ ๖ เพราะยกตนขึ้นจากหล่ม คือตัณหา ราคะ โทสะ โมหะ อันเป็นประตูจเบื้องต่ำตามอย่างพระบรมครูสัพพัญญูเจ้า ซึ่งได้เสด็จแล้วโดยทางมรรค ๘ ประการ พระองค์ได้ทำพระนิพพานให้แจ้งขึ้นในพระองค์ หักกำกงแห่งสังสารวัฏฏ์ขจัดกิเลสข้ามเขตต์สังสารทุกข์ ได้พระบรมสุขเป็นตัวอย่าง เพราะฉนั้น สาธุชนรุ่นหลัง ควรสละความสุขนิดหน่อยเพื่อแลกกับความสุขอันยิ่งใหญ่ ดิฉันพูดตามความจริงทั้งสิ้น คือคุณนายบุญนาคได้นำต้นเงาะมาปลูกที่หน้าบ้านพักของดิฉันดิฉันก็หมั่นรดน้ำ พรวนดินให้บ้างเป็นบางเวลา ปลูกได้ปีกว่าเงาะก็อุตส่าห์ออกผลเสียเต็มต้น ดิฉันเห็นว่าต้นยังน้อย คงทานน้ำหนักของผลไม่ไหว ดิฉันจึงตัดทิ้งเสียร้อยกว่าผล เหลือติดต้นไว้เพียง ๓๐ ผลเท่านั้น ดิฉันได้จัดเป็นฉลากให้กัลยาณชนทั้งหลายจับตามความปรารถนา แต่เห็นจะมีเนื้อให้รับได้เพียง ๔ ผลเท่านั้น ดังที่ดิฉันเรียนมาข้างต้น ขอให้ค้นดูให้ดี ถ้าโชคเหมาะเคราะห์ดีคงจะได้รับผลหนึ่งเป็นแน่แท้เพราะเกิดแก่เจ็บตายก็คล้ายกัน ดิฉันพูด

เป็นแต่ธรรมะปัจจุบัน เพราะอาศัยขันธ์เป็นเครื่องพูด แต่เงาะเขายังให้ชื่อว่าเงาะบ้างยี่ขัน ส่วนพระธรรม เขาก็เรียกว่าพระธรรมขันธ์เจ้า ขอให้ไทยเรามีธรรมเต็มขันธ์ขยันคิดประดิษฐ์พระมาแจกกันมากมาย หลายรายหลายปางต่าง ๆ ศก เท่ากับยกพระพุทธองค์ทรงพระรูปพระนามไว้เป็นที่ระลึก และป้องกันภยันตราย รักษากาย รักษาทรัพย์ให้กลับเจริญสุขทุก ๆ อย่าง ใครมีไว้ก็เหมือนได้องค์พระพุทโธ มีเดชมีศรี มีอายุ ทั้งมีทรัพย์ภายนอกภายในไม่อนาโถ เหมือนมีร่มโพธิ์กันกางสว่างใจ ร่มโพธิ์นั้นใช่อื่นไกล คือได้กับโพธิปักขิยธรรม ๓๗ เพราะเข้าพิธีสวดพุทธาภิคุณตามหลักประเพณีวิธีพระที่ศักดิ์สิทธิ์สมประสงค์องค์พุทโธ ก่อนที่จักเป็นองค์พุทโธได้นั้น ต้องอาศัยมีศรัทธา ความเชื่อในสิ่งที่ควรเชื่อ และเชื่อความตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อันเป็นการเชื่อโดยเหตุผลด้วยประการทั้งปวง เมื่อเชื่อแล้ว ปฏิบัติตามธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วทุกประการ อบรมบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ตนและประโยชน์ท่านจึงจะชอบ เพราะทุกข์สุขทั้งสองนี้อยู่ที่การกระทำทั้งสิ้น ทำดีก็ได้รับผลดี ทำชั่วก็ได้รับผลชั่ว ซึ่งนักปราชญ์ทั้งหลายท่านได้แสดงกันมามาก

แล้ว จึงพูดมาแต่พอเป็นสังเขป

การทำพระเครื่องแจกพระพุทธบริษัทนั้น ดิฉันไม่มีเจตนาจะทำขึ้นแม้แต่น้อย เป็นเพราะธรรมหากบันดาลให้เป็นไปเอง คือท่านพระครูธรรมธรได้ขอร้องให้ดิฉันเก็บดอกไม้ที่ดิฉันบูชาพระถวายท่าน ดิฉันจึงเก็บให้ตามความประสงค์ของท่านผู้หวังดีต่อพุทธบริษัทเท่านั้น ดิฉันเห็นว่า การทำความดีไม่รู้จักจบสักที แต่ก็ต้องกระทำตาม เพราะพระพุทธองค์ท่านได้ทรงทำเป็นตัวอย่างไว้แล้ว ผู้ปฏิบัติทั้งหลายจึงต้องทำตามพุทธประสงค์ตลอดมา เพื่อต้องตามอัธยาศัยของสาธุชนรุ่นหลัง จะได้จูงใจให้มั่นในคุณพระรัตนตรัย ท่านจึงประดิษฐ์รูปพระพุทโธองค์เล็ก ๆ ขึ้น จะได้นำติดตัวไปไหนต่อไหนได้ แต่ทว่าจะให้เหมือนกับทำความบริสุทธิ์ของพระพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ มาประดิษฐานไว้ในใจนั้นไม่ได้ เพราะปลอดภัยทุกอย่าง คือ:–

๑. ไม่หาย

๒. ไม่เศร้าหมอง

๓. ไม่ต้องเลี่ยม

๔. ไม่ต้องแขวนคอ

ปฏิบัติเพื่อจะข้ามห้วงแห่งวัฏฏทุกข์ได้สมความปรารถนา ทั้งโรคภัยไข้เจ็บก็จะไม่มีบีฑา เพราะเรื่องวันวิสาขบูชาล่วงหน้าไว้หลายเดือน เพื่อจะเตือนมิให้มีความประมาทในที่ทุกสถาน เพราะเป็นวันประสูติ วันตรัสรู้ วันปรินิพพาน เป็นวันปฐมโพธิญาณ จึงต้องเรียงไว้สำหรับพระพุทโธ ถ้าประกอบพิธีแล้วเมื่อใด ท่านก็จะนำมาแจกจ่ายแก่ผู้สนใจในบวรพุทธศาสนา จะได้ไม่เสียกาลเวลาที่ล่วงไป ถ้าทำช้าก็ไม่ได้ เพราะฉะนั้น ท่านทั้งหลายที่ได้รับหนังสือนี้ ขอให้ใจเป็นธรรม มีความสันโดษไปในตัว จึงจะสมความปรารถนาทุกประการ มีจิตต์เจตนาปรารถนาพระนิพพานตามพระองค์จงสมความประสงค์ของสาธุชน อำนาจแห่งผลความกตัญญูกตเวทีต่อพระชินศรีสัมมาสัมพุทธเจ้า ขอบุญญฤทธิ์และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายของท่านที่ได้อบรมสร้างสมไว้จงให้พร้อมใจกัน ช่วยตัวเอง เมื่อช่วยได้ก็ต้องเก่งเหมือนกับสร้างพระจะไปไหนก็มีพุทธรักษา ธรรมรักษา สังฆรักษา อย่างนี้เรียกว่าดีกว่า เพราะไม่ต้องกังวล เพราะเหตุนี้ ขอสาธุชนพุทธบริษัททั้งหลายจงขวนขวายสร้างบารมีทั้ง ๑๐ และโพธิปักขิยธรรม- ๓๗ ให้มีขึ้นในสันดานตน จะได้เป็นกุศลสัมมาสัมพุทโธไว้ในตน ใครได้ไว้ก็คงได้ผลสมความปรารถนาของท่าน

ทั้งหลาย จงสำเร็จความสุขกาย สุขใจ อายุ วัณโณ สุขัง พลัง

บุญเรือน โตงบุญเติม

วันที่ ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๔

วันนี้เป็นวันวิสาขบูชา ท่านทั้งหลายได้พากันมาประชุมที่บ้านสามัคคีวิสุทธิประมาณ ๑๐๐ กว่า ได้มารับสิ่งของที่บูชาหลวงพ่อพุทโธไปเพื่อประโยชน์ตน เพราะท่านทั้งหลายได้ละสักกายทิฏฐิมาประชุมกันในด้านกัลยาณมิตรศิษย์ร่วมอาจารย์ เป็นการส่งเสริมศาสนาและกตัญญูกตเวที เพราะวันนี้เรียกว่าเป็นวันที่หาได้ยาก คือเป็นวันประสูติ วันตรัสรู้ วันนิพพาน ของพระบรมศาสดาจารย์สัมมาสัมพุทธเจ้า นับเป็นวันประเสริฐอย่างยิ่งที่ชีวิตเราได้ล่วงไป มิได้ล่วงไปเปล่า มาประจบรอบปีถึงวันวิสาขบุรณมี เพ็ญเดือน ๖ อันเป็นวันที่พระจันทร์เสวยวิสาขฤกษ์ เช่นนี้ ทำให้เราได้บำเพ็ญตนตามรอยพระพุทธเจ้าในกลางเดือน ๖ จงทำอายตนะ ๖ ให้เป็นกลาง และเดินตามมรรคมีองค์ ๘ ท่านทั้งหลายที่มีวัยได้ผ่านมาแล้ว จะเจริญไปข้างหน้าก็เพราะบำเพ็ญตนเป็นกลาง

วันนี้เป็นวันอาทิตย์ พระประจำวันเสวยอายุ ๖ ปี ก็เท่ากับอายตนะ ๖ ซึ่งฉันเรียงไว้แล้วในเรื่องเงาะกะเทย เพราะการกระทำเป็นใหญ่ เช่นทำความดีก็ต้องได้ผลดี ดูแต่เงาะต้นนี้เด็กนิดเดียว ยังมีผลได้ใหญ่เท่าเงาะธรรมดา สาธุชนในพระบวรพุทธศาสนา ถ้าเพียรละชั่ว ประพฤติดี ก็ย่อมจะมีผลแก่ตนตามรอยพระทศพลได้ดำเนินแล้ว พุทธบริษัทมีความกตัญญูต่อพระองค์จริง ๆ ก็เท่ากับช่วยศาสนาให้เจริญได้ ถ้าไปฟังธรรมโดยความกตัญญู ตนจะต้องไปไม่ให้เสียเที่ยวเปล่า ฟังแล้วต้องน้อมนำคุณพระรัตนตรัยมาปลูกไว้ในพื้นที่คือศรัทธา ปสาทะ อุตสาหะ วิริยะ เหล่านี้ จงเก็บผลความดีให้เหมือนกับมีศรัทธามารับของแจก ไม่เสียเที่ยวเปล่า เช่นวันนี้เป็นต้น ได้ผลต่าง ๆ กัน บางท่านก็ได้ไปทำบุญตามวัดและไปสดับพระธรรมเทศนาตามประเพณี มีการเวียนเทียนเป็นการส่งเสริมปสาทะในคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และเมื่อพิจารณาให้ลึกลงไป การเดินวนเวียนเทียน ก็เท่ากับความเวียนว่ายตายเกิดของสรรพสัตว์ เดินเช่นนี้ได้ชื่อว่าไม่เดินเปล่า และการเดินเวียนเทียนนั้นมีความสว่างติดไปด้วยเพราะในมือถือดอกไม้ธูปเทียนเครื่องสักการบูชา กุลบุตร

กุลธิดาจะได้เวียนตามจักราศรีไปด้วยความสวัสดี โดยมาก เขามักจะไปบูชาที่พระเจดีย์ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ จะได้ระลึกถึงคุณงามความดีของพระบรมศาสดา อันประดับประดาไปด้วยคุณธรรมอันยิ่งใหญ่ เกิดเป็นคน มีใจเป็นใหญ่ ใจต้องมีดุจพระเจดีย์ในพระอาราม ซึ่งไม่หวั่นไหวต่อการที่เขานำเทียนธูปมาปักไว้ จะได้ตรัสรู้กันเสียที เพราะเป็นวันที่ดี เรียกว่ามีความเจริญสุขทุกถ้วนหน้า ขอให้พากันเจริญทุกทิพาราตรีกาลตลอดกาลทุกเมื่อเทอญ

บุญเรือน โตงบุญเติม

บ้านสามัคคีวิสุทธิ

พฤหัสบดี แรม ๑ ค่ำ ๑๙ กรกฎาคม ๒๔๙๔

ได้ไปถวายผ้าจีวร วันปวารณาพรรษา ประจำปีตามประเพณีของพุทธศาสนา ตั้งแต่ครั้งโบราณกาลมา ก็ทำกันเช่นนี้เรื่อยมา พระบรมศาสดาทรงบัญญัติไว้เพื่อจะให้สาธุชนรุ่นหลังใช้ปฏิบัติตาม เพราะว่าพระภิกษุพุทธบริษัทท่านสอนให้รู้จักศีลธรรม และปลูกเมตตาในกันและกันให้มั่นอยู่ใน

กตัญญูกตเวทีจึงต้องสดับตรับฟังพระธรรมเทศนา หรือปาฐกถาตามพุทธนิคมหรือทั่ว ๆ ไป แต่สำหรับในพรรษาเป็นเขตต์ของภิกษุโดยตรง แต่ไม่จำกัดโดยจำเพาะพระเท่านั้น พุทธบริษัทหญิงชายก็ปฏิบัติได้เช่นกัน เพราะฉนั้นไม่ควรจะให้ชีวิตของเราล่วงไปเปล่าโดยใช่เหตุ ถ้าจะมัวดูผู้อื่นเขาทั้งหลาย ก็ไม่ควรอย่างยิ่ง การดูเขา ติเตียนเขา หรือเขาว่าเรา ถ้าเราไม่นึกถึงเขาเลย ก็ไม่มีเราเข้าไปรับ เพราะว่าเข้าพรรษาแล้ว เราควรจะเก็บใจของเราไว้ในกายไม่ให้อารมณ์ฟุ้งซ่านออกไปเพ่งโทษคนอื่นเขาหรือชมเขามันเป็นเรื่องภายนอกทั้งสิ้น ถ้าจะพูดจำเพาะกิจของตน ให้เป็นคนรู้ผิดชอบ ประกอบสิ่งใดก็ให้มีสติสัมปชัญญะและไม่ประมาท เพราะกาลเวลาได้กินอายุของเราไปทุกวันทุกเวลาในระหว่างพรรษาเราต้องปฏิบัติดูให้เคร่งครัดเต็มที่ และปฏิบัติให้ดีทุกอิริยาบถ ถือศีลอุโบสถหรือศีล ๕ กรรมบถ ๑๐ ให้เคร่งครัดมัธยัสถ์ ในการกระทำทุกอิริยาบถ ตนจะต้องกำหนดรู้ทุกอย่าง ทุกย่างก้าว จะเดิน ก็ไม่ให้เดินเปล่า ว่าสัพเพ สัตตา ไปด้วย ก็เท่ากับได้เดินจงกรม เพราะไม่เที่ยวไปติชมเขาทั้งหลายว่าสวยงาม หรือไม่สวยเป็นเรื่องของ

ภายนอกทั้งสิ้น รูปและนามเท่านั้น แต่ฉันเห็นว่าที่บางคนพูดว่าฉันรู้เท่ารูปนามก็แล้วกัน ไม่เห็นจะลำบากอะไร อย่างนี้พอฟังได้ ถ้าฟังให้เป็นธรรมก็ฟังได้ แต่ถ้าจะฟังเพื่อเพ่งเล็งคนอื่นเขา ว่าจะปฏิบัติได้หรือไม่นั้น ไม่ควรอย่างยิ่ง เพราะไม่ใช่หน้าที่ของผู้ปฏิบัติโดยตรง เพราะว่าใครทำใครได้ ใครกินใครอิ่ม เช่นนี้ไม่ควรจะติเตียนคนอื่น เป็นการเสียประโยชน์ สู้ติเตียนตนของตนเองไม่ได้ ตนจะต้องเตือนตนของตนเอง ว่าอย่าไปโลภ โกรธ หลงเลยไม่เข้าท่า เพราะเวลาหรือก็น้อยไม่คอยท่าเรา ความตายก็ไม่ยอมให้ผัดเพียนเสียเลย ไม่เลือกว่าเด็กสาว ก็ต้องตายทั้งสิ้น แต่อย่าให้ตายอนาถาเลย น่าอนาถเพราะว่าเราได้ชาติที่เป็นมนุษย์เรียกว่าได้เปรียบอยู่แล้ว ให้เร่งปฏิบัติให้เข้าถึงธรรมที่เป็นแก่นสาร ทำพระนิพพานให้แจ้งขึ้นในสันดานตน ที่เรียกว่าพ้นทุกข์พบสุขอันไพศาล จะได้ไม่ต้องเป็นพาลอีกต่อไป เพราะได้อาศัย ศีล สมาธิ ปัญญาจะได้ก้าวหน้า ให้รู้เท่ากาลเวลาเสียในพรรษานี้ จะได้ไม่เสียทีที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ รู้จักทำความบริสุทธิ์ของตน และครอบครัวของตนและหมู่คณะของตนและประเทศชาติของตน และรู้เท่าเหตุ ก็เรียกว่าทำชีวิตให้

เป็นประโยชน์ส่วนตัว และศาสนาในด้านหนึ่งด้านใด ก็ยังดีกว่าไม่รู้เท่าเหตุ ขอให้สังเกตตัวเองว่าจะปฏิบัติได้หรือไม่ จะต้องรู้เป็นปัจจัตตัง จึงจะเรียกว่าตนของตนได้เป็นที่พึ่งแก่ตนอันแท้จริง ไม่ว่าเพศหญิงเพศชายถ้าจะได้ก็ได้ผลเท่ากัน เพราะเป็นวันเข้าพรรษา จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

บุญเรือน โตงบุญเติม

เบ็ดเตล็ด

ของ

อุบาสิกา บุญเรือน โตงบุญเติม

บันทึกเมื่อ ๒๒ มี.ค. ๙๔

☆

วันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๔

ตอนเช้าได้เก็บเม็ดพุทธรักษาอย่างเม็ดดำ ๑๕ เม็ด อย่างเม็ดสีขาว ๗ เม็ด ได้มอบให้นางสาวภิญญาเก็บไว้ แล้วได้ตัดช่อของผลเงาะผลยังเล็กทิ้งเสียประมาณ ๑๐๐ กว่าผล ยังเหลืออยู่ที่ต้นอีกหลายผล พอตัดเงาะเสร็จภิญญาก็ถามว่าคุณแม่ตัดทำไม ฉันได้ตอบไปว่า การตัดผลเงาะทิ้งนั้น ได้แก่ผู้ปฏิบัติ เมื่อรู้ตนของตนว่าไม่ควรทำอิทธิผลให้เกินกว่าวิสัยแห่งตน เพราะว่า ภิญญาก็ดี อภิญญาก็ดี อิทธิฤทธิ์ก็ดี ไม่ควรจะใช้จำเจ เพราะว่าไม่ใช่วิสัยแห่งตน เป็นแต่ผลพลอยได้มาจากบารมีเท่านั้น ไม่เหมือนพระพุทธองค์ท่าน ซึ่งเป็นเสมือนต้นไม้ใหญ่ ถึงคราวออกผลต้นก็ทนได้ไม่จำเป็นจะต้องตัดทิ้ง พระองค์จึงได้ประกาศกับสาวกทั้งหลายไม่ให้ทำอิทธิปาฏิหาริย์เหมือนกับเงาะต้นนี้ ต้นยังเล็กมีผลหรือก็ดก ถ้าขืนทิ้งไว้ต้นอาจเฉาหรือถึงตายก็เป็นได้ จึงต้องตัดผลเงาะที่ต้นทิ้งเสียบ้าง พอผลน้อยผลเข้า ต้นก็จะได้ทนอยู่ได้ ผลเงาะก็อาจใหญ่หรืองดงามได้เต็มที่ การตัดผลเงาะ

นี้ตัดเพื่อสอนท่านทั้งหลายว่า ควรจะรู้ตนของตนให้เหมือนกับรู้ว่าต้นเงาะผลดกแล้ว ไม่ตัดทิ้งเสียบ้างก็เท่ากับได้ฌานแล้วติดฌานก็เช่นกัน ถ้าผู้ปฏิบัติต่อ ๆ ไปควรจะถือวินัยเป็นหลัก จะทำอะไรก็ให้รู้เท่ากาลเวลา เพราะว่าสมัยนี้ไม่มีพยานและไม่มีอาจารย์ตัดสินตนของตน ตนจะต้องตัดสินตนเองให้เป็นไปตามสภาวธรรม หรือไม่ถ้าจะตัดสินตนเองก็ให้ธรรมตัดสิน หรือคติโลกคติธรรมจะตัดสินให้เองไม่ต้องสงสัยหรือถามใคร จึงจะเรียกว่ารู้เป็นปัจจัตตัง ท่านทั้งหลายที่ได้อ่านหรือได้ฟังหรือได้บันทึกไว้ ก็ขอให้สวัสดิมีชัยให้ใจใสเหมือนแก้ว แก้วอยู่ในหิน ให้ภิญโญยิ่ง ๆ ทั้งหญิงชาย ขอให้ได้พระนิพพานปัจจุบันในชาตินี้ ให้มีอภิญญาณด้วยจะได้ช่วยกันยกสังคายนายกันเสียที ถ้าบุญมีแล้วไม่ต้องหวั่นในเหตุการณ์ใด ๆ ชาวไทยทั้งหลายขอให้พร้อมใจกันกู้ชาติศาสนาให้เจริญเทอญ.

ไตรสรณคมนกถา

☆

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

(ว่า ๓ หน)

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาค อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น.

พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ ข้าพเจ้าขอถึงซึ่งพระพุทธเจ้าว่าเป็นสะระณะที่พึ่ง ที่ระลึก.

ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ ข้าพเจ้าขอถึงซึ่งพระธรรมเจ้าว่าเป็นสะระณะที่พึ่ง ที่ระลึก.

สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ ข้าพเจ้าขอถึงซึ่งพระสงฆเจ้าว่าเป็นสะระณะที่พึ่ง ที่ระลึก.

ทุติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ แม้วาระที่สอง. ข้าพเจ้าขอถึงซึ่งพระพุทธเจ้า ว่าเป็นสะระณะที่พึ่ง ที่ระลึก.

ทุติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ แม้วาระที่สอง ข้าพเจ้าขอถึงซึ่งพระธรรมเจ้า ว่าเป็นสะระณะที่พึ่ง ที่ระลึก.

ทุติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ แม้วาระที่สอง ข้าพเจ้าขอถึงซึ่งพระสงฆเจ้า ว่าเป็นสะระณะที่พึ่ง ที่ระลึก.

ตะติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ แม้วาระที่สาม ข้าพเจ้าขอถึงซึ่งพระพุทธเจ้า ว่าเป็นสะระณะที่พึ่ง ที่ระลึก.

ตะติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ แม้วาระที่สาม ข้าพเจ้าขอถึงซึ่งพระธรรมเจ้า ว่าเป็นสะระณะที่พึ่ง ที่ระลึก.

ตะติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ แม้วาระที่สาม ข้าพเจ้าขอถึงซึ่งพระสงฆเจ้า ว่าเป็นสะระณะที่พึ่ง ที่ระลึก.

การที่ผู้ปฏิบัติมาปฏิญาณตน ขอถึงซึ่งสะระณะทั้งสาม ว่าเป็นที่พึ่ง ที่ระลึก ตนจะต้องรู้ว่า คุณพระรัตนตรัยแก้วทั้งสามประการนั้นมีอย่างไร เพราะว่าพระกรุณาธิคุณของพระพุทธเจ้านั้นยิ่งใหญ่ จะอุประมาอุประมัยหาสิ่งใดมาเปรียบเทียบไม่มีเลย เพราะฉะนั้นผู้ที่จะน้อมนำพระรัตนตรัยแก้วมาประทับที่ใจตน จะต้องตรวจดูตนของตนว่า ตนมีบารมีทั้ง ๑๐ และศีลบริสุทธหมดจดจากกิเลส ได้ทำอินทรีย์ให้ขาวรอบสมเป็นที่ประทับของพระพุทธเจ้าแล้วหรือยัง ถ้ายังไม่เข้าใจตรวจ ก็ให้ดูตามนี้

๑. ทาน ๒. ศีล ๓. เนกขัมมะ ๔. ปัญญา ๕. วิริยะ ๖. ขันติ ๗. สัจจะ ๘. อธิฏฐานะ ๙. เมตตา ๑๐. อุเบกขา บารมีทั้ง ๑๐ ประการนี้ ตนได้มีอยู่บ้างหรือเปล่า ถ้าสิ่งไร

บกพร่องก็ให้เร่งปฏิบัติอย่ามัวผัดเพี้ยน เพราะเวลาไม่คอยท่า ให้เร่งละ โลภ โกรธ หลง จึงจะได้ชื่อว่าผู้ปฏิบัติถูกต้องตามพุทธบัญญัติ ได้ดำเนินตามพระพุทธองค์ ตั้งแต่ครั้งพุทธกาล พระองค์ได้ทรงทรมานอาฬวกยักษ์ให้เลื่อมจากพยศได้ด้วยขันติ อดทน เช่นพระองค์เสด็จไปประทับในปราสาทยักษ์ ยักษ์กลับมา เห็นพระพุทธองค์ก็โกรธมาก สั่งว่าพระสมณะองค์นี้จงออกมาข้างนอก พระองค์ก็เสด็จออกมาตามสั่ง ยักษ์ก็ว่าพระสมณะองค์นี้ว่าง่ายจริง แล้วก็สั่งให้พระองค์ไปประทับ ณ ที่เดิม พระองค์ก็เสด็จไปประทับ ณ ที่เดิมตามสั่ง ยักษ์ก็ว่าพระสมณะองค์นี้ว่าง่ายจริง ตอนหลังยักษ์กล่าวดังหนหลัง พระองค์ก็ไม่เสด็จออกไป ยักษ์ก็โกรธใหญ่ทำอิทธิฤทธิ์หลายประการ พระองค์ก็มิได้หวั่นไหว เพราะอาศัยขันติเป็นหลัก จึงปราบยักษ์ให้ละจากพยศร้ายด้วยพุทธานุภาพอันยิ่งใหญ่ของพระองค์ได้ ยักษ์ที่แสนร้ายพระองค์ยังทรมานให้ละพยศร้ายได้ดังพรรณนามานี้ แต่ส่วนยักษ์ใน คือใจของแต่ละคนนี้ปราบยากนัก เดี๋ยวก็ยักไปโลภไปโกรธ ไปหลง เถอะเถือนไม่เหมือนกับยักษ์นอกที่ช่างเขาปั้นไว้ตามหน้าวัด ก็เป็นการเตือนใจผู้ปฏิบัติให้ฝึกหัดตนให้

เหมือนกับพระทศพลทรมานยักษ์ เราต้องฝึกหัดใจอย่าให้กลายเป็นยักษ์ เป็นยักษ์ในวัดยังไม่เกิดโทษ มีประโยชน์หลายอย่างให้ต่างชาติเขามาชม เช่น ยักษ์ในวัดพระแก้วเป็นต้น

อีกตอนหนึ่ง พระพุทธองค์ทรงปราบช้าง นาฬาคีรี ซึ่งถูกมอมเหล้าจนเสียสติจะมาทำร้ายพระองค์ พระองค์ทรงแผ่เมตตา พระสาวกทั้งหลายผู้มีกตัญญูกตเวที จะทรมานช้างแทนพระองค์ พระองค์ก็มิได้ทรงอนุญาต แต่ช้างที่เสียสติพระองค์ยังทรมานให้ละพยศร้ายได้ด้วยการแผ่เมตตา เช่นนี้จะเห็นว่าช้างอันแสนร้ายยังทรมานได้ ใจของแต่ละคนก็ต้องทรมานได้เช่นเดียวกัน เพราะมีตัวอย่างอยู่แล้ว.

อีกตอนหนึ่ง พระองค์ได้ทรงทรมานพระองคุลิมาลให้ละพยศร้ายด้วยพระกรุณาอันยิ่งใหญ่ อาศัยสัจจบารมีหนหลัง เมื่อพระองคุลิมาลละพยศได้แล้วไปบิณฑบาตหญิงมีครรภ์แก่คนหนึ่ง เมื่อแลเห็นองคุลิมาลก็วิ่งหนี ลอดรั้วติดอยู่ที่ท้อง พระองคุลิมาลจึงกล่าวให้หญิงนั้นหายกลัว ดังปรากฏในองคุลิมาลปริตร ซึ่งใช้สวดกันอยู่จนทุกวันนี้ ว่าดังนี้

"ยะโตหัง ภะคินิ อริยายะ ชาติยา ชาโต นาภิชานามิ สัญจิจจะ ปาณัง ชีวิตา โวโรเปตา เตนะ สัจเจนะ โสตถิ เต

โหตุ โสตถิ สัพพทา”

พระองคุลิมานจะเดินไปทางไหน ก็มีไม้ฆ้อน ก้อนดิน ขว้างปามาจากทิศต่าง ๆ ถูกศีรษะแตกเลือดไหลโทรม พระองคุลิมานก็มิได้ย่อท้อต่อสมณะเพศ ยังคงมีศีลมั่นไม่ทำร้ายใคร จึ่งได้นามว่าอหิงสกะ แปลว่าเป็นผู้ไม่เบียดเบียน เพราะฉะนั้นผู้ปฏิบัติก็ควรจะเป็นผู้ไม่เบียดเบียนตนและคนอื่น เพราะได้ปฏิญาณตนว่า ได้ถึงพระรัตนตรัยแก้วทั้งสามประการเป็นสะระณะที่พึ่งที่ระลึกดังกล่าวแล้ว.

ในที่สุดนี้ขอคุณพระศรีรัตนตรัยแก้วทั้งสามประการ จงดลบันดาลให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายป้องกันภัยอันตรายพิบัติขัดข้อง มิให้พ้องพานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับพระบรมราชินี พระราชกุมารี และพระบรมวงศานุวงศ์น้อยใหญ่ ตลอดกระทั่งข้าราชการ ตั้งแต่ผู้ใหญ่ถึงผู้น้อย ทุกกระทรวงทบวงกรม ขอให้ได้ชมพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มาปกปักรักษาอาณาประชาราษฎร์ให้กลับร้อนเป็นเย็น จะได้มีแต่ความสุขทุกทิวาราตรีกาลตลอดกาลทุกเมื่อเทอญ.

(พิมพ์แจกในการทอดกฐินสามัคคีที่วัดอายุธวิกสิตาราม ปี ๙๔)

บันทึกคราวไปปากน้ำ พ.ศ. ๒๔๙๕

☆

การที่ไปที่สถานีปากน้ำ ได้ลงเรือจ้างข้ามฟากไปไหว้พระที่วิหาร ที่บริเวณของพระเจดีย์กลางน้ำ ส่วนท้องค์พระเจดีย์นั้นมีบันไดสี่ทาง มีสิงห์โตที่หัวบันได บันไดละ ๒ ตัว ที่พระเจดีย์ข้างล่างมี ๕๐ ช่อง มีช้างประจำทุกช่อง แต่ช้างอันตรธานไป ๑ ช่อง ถ้าท่านข้ามไปที่พระเจดีย์กลางน้ำ ท่านจะเห็นของสำคัญคือ รูปไม่เที่ยง เมื่อข้าพเจ้าเล็ก ๆ เคยไปไหว้พระธาตุเจดีย์ ยังได้เห็นเขาพายเรือทักษิณาวัตรได้รอบพระเจดีย์ เวลานั้นมีความรู้สึกว่าพระเจดีย์นั้นเกิดขึ้นที่กลางแม่น้ำจริง ๆ มาสมัยอายุ ๕๗ ปี ได้ไปอีก ๑ ครั้ง แทนที่จะเห็นพระเจดีย์อยู่กลางน้ำเหมือนเมื่อครั้งกระโน้น กลับตรงกันข้ามคือได้เห็นพระเจดีย์อยู่ริมตลิ่งเสียแล้ว แทนที่จะมองเห็นน้ำอย่างเดิม กลับกลายเป็นสวนจากไปเสียสิ้น เพราะเหตุนี้จึงเห็นได้ว่ารูปไม่เที่ยง ส่วนช้างที่รอบพระเจดีย์นั้นก็สลักหักพังไปไม่สวยงามเหมือนดังเดิม บ้านช่องช้างหายไปเลย เพราะฉะนั้นจึงจัดว่ารูปไม่เที่ยงไม่คงทนถาวร เช่น วัตถุภายนอกย่อมเป็นที่เตือนสติผู้ปฏิบัติได้เหมือนกัน ตรงบันไดขึ้นไป

มีทั้งสิงห์โตและพระเจดีย์เล็ก ๆ ตั้งเคียงพระเจดีย์ใหญ่นี้ ท่านจะให้สาธุชนมีอริยทรัพย์ ๗ และศีล สมาธิ ปัญญา สำหรับจะก้าวขึ้นสู่โลกุตตรธรรมได้ เพราะอาศัยศรัทธาบารมี ทำใจให้ดีเหมือนกับพระเจดีย์ที่กลางน้ำ ถึงพระเจดีย์จะไม่กลางน้ำก็ช่าง ใจเราตั้งให้เป็นกลาง ก็เหมือนกับท่านสร้างพระเจดีย์ไว้ให้สักการะบูชา มีพระปฏิมากรห้ามสมุทัย คือตัณหา แต่บางท่านเรียกว่าพระห้ามญาติ ก็คือ ราคะ โทสะ โมหะ ที่นอนเนื่องอยู่ในขันธสันดาน นั่นคือญาติอย่างยิ่งทีเดียว แต่ไปคราวนี้กลับได้เห็นของจริง คือสังขารนั่นเอง พอแลเห็นก็เปิดเผยทีเดียวว่าเขาสร้างขึ้นทีหลัง ไม่ใช่พระเจดีย์อยู่บนเกาะนั้นแต่ไรมา การปฏิบัติธรรมก็เหมือนกัน ต้องสร้างกุศลกรรมที่เป็นความดีทั้งนั้น เมื่อจะเป็นคนดีใหญ่ก็ให้ทำใจให้เป็นกลาง ถ้าใจยังไม่เป็นกลาง ก็เหมือนกับพระเจดีย์ที่ตรงบันได ขึ้นไปบนองค์พระเจดีย์ใหญ่ ปฏิบัติเป็นกลางคือปฏิปทาเป็นกลางและไม่ติดดี มีวิหารธรรมครบถ้วน ก็เหมือนมีวิหารอยู่ใกล้พระเจดีย์ ถ้าท่านสันนิษฐานดูจะเห็นได้ที่พระยืน ท่านไม่ได้หันพระพักตร์ไปทางพระเจดีย์ ท่านหันหลังให้พระเจดีย์ ข้อนเตือนให้รู้ว่า ถ้าติดดีก็จะไม่มี

เจดีย์ที่กลางน้ำ จะกลายเป็นเจดีย์ที่บนฝั่งตั้งอยู่ใกล้ป่า จาก ข้อนี้สอนให้รู้ว่า ต้น เขาก็เรียกว่า ต้นจาก ใบ เขาก็เรียก ว่า ใบจาก ลูก เขาก็เรียกว่า ลูกจาก ต้น เขาก็เรียกว่า ตะโพกจาก เมื่อตัดลูกออกได้และต้องตัดจากกอด้วย เขา ใช้เป็นแซ่ปัดยุงและปัดที่นอน ทำไมไม่เรียกว่าต้นจากเล่า เพราะฉะนั้นผู้ปฏิบัติควรจะตัด และละโภคสมบัติ

ข้อที่ ๒ ต้องตัดใบจาก ให้เขาไปมุงหลังคานี้ หมายถึง ตัดบุตร ธิดา ปลูกเหย้าสร้างเรือน ปลูกฝังให้ลูกเต้าไปจาก อก ก็เหมือนตัดลูกจากไปขาย เมื่อตัดลูกให้ไปเป็นฝาฝั่ง ด้วยการอยู่ดีกินดี เหมือนกับพระเจดีย์อยู่ที่ใกล้ป่าจาก เป็นเครื่องหมายเราจากกันเลยตั้งแต่ยังเป็นนั่นแหละ เป็นการ ดีเหมือนกับเรามีศีล เหมือนมีแซ่ปัดยุง จะได้กางมุ้งให้สบาย ไปนิพพานได้เพราะได้แซ่ขาว จะไปหาลูกสาวในวันพูก สนุก ไหมเธอ และโอกาสหน้ามาเจอกันใหม่ ภาคใต้กับภาคพายัพ จับกันม่วนน่อ สวัสดี.

(บรรทึกนี้เรียงให้คุณนายหล้า ศักดาธร ซึ่งลงมาจาก เชียงใหม่และพักอยู่บ้านสามัคคีวิสุทธิ ๒-๓ เดือน จะกลับไป เชียงใหม่.)

อุบาสิกาบุญเรือน โตงบุญเติม

ภาพที่เตรียมลงหน้าปกหนังสือแดนมธุรสเล่ม ๙

แต่เจ้าของไม่อนุญาตให้นำลงได้

ลอยกลางน้ำ จะกลายเป็นเจดีย์ทองตั้งตรงอยู่ใกล้ [illegible] ขอชี้ช่องให้รู้ว่า ต้น เขาก็เรียกว่า ต้นจาก ใบ เขาก็เรียกว่า ใบจาก ลูก เขาก็เรียกว่า ลูกจาก ต้น เขาก็เรียก [illegible] ตะโพกจาก เมื่อตัดออกจากโคนตะโพกต้องตัดจากกอต้น [illegible] ใช้เป็นเครื่องหุงแดงบังกาลอน ทำไมไม่เรียกว่าต้น [illegible] เพราะจะนั้นผู้ปฏิบัติควรจะจด และจะโกดจดเนื้อ [illegible] หมายถึง ลูกบุตร ธิดา ปลูกเหย้าสร้างเรือน [illegible] ให้ลูกได้ใบจาก [illegible] ด้วย [illegible] เกิดบ้านจาก เป็นเครื่องหมายเราจากกันเถิด [illegible] เป็นการดีเหมือนกับเรามีคิด เหมือน [illegible] มุ่งให้สบาย ไปนิพพานได้เพราะได้แต่ราว [illegible] หลุด ลุก ไหมเชย และโอกาสหน้ามาเจอ [illegible] พบพายัพ ตั้งกันบ่วนน้อย สวัสดี.

(บรรทึกนี้เรียงให้คุณนาย [illegible] ส่งมาจากเชียงใหม่และพักอยู่บ้าน [illegible] จะกลับไปเชียงใหม่.)

แนวทางขั้นต้น

ของ

ผู้ปฏิบัติที่จะเข้าถึงพุทธธรรม

โดย

อุบาสิกา บุญเรือน โตงบุญเติม

ซึ่งพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือ "แดนมธุรส"

ของกรมการรักษาดินแดน

แนวทางขั้นต้น.

๑

การปฏิบัติขั้นต้นของผู้ที่มีศรัทธาที่จะให้เข้าถึงพุทธธรรม จะต้องเชื่อมั่นในความตรัสรู้ของจริงของพระพุทธเจ้า เช่น พระองค์ได้ตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ โดยวิธีอย่างไร พวกเราชาวพุทธศาสนิกทั้งหลายก็พอจะเข้าใจกันบ้างแล้ว จึงไม่จำเป็นจะต้องพูดไว้ในที่นี้ การปฏิบัติเพียงแต่มีสัจจะมั่นในคุณพระรัตนตรัยแล้ว และเพียรรักษา กาย, วาจา, ใจ ให้เรียบร้อย กับให้มีศีลบริสุทธิ์โดยละอกุศลมูลทั้ง ๓ คือ โลภ, โกรธ, หลง ให้เบาบาง จึงจะได้ชื่อว่าปฏิบัติตามแนวของอริยมรรคโดยแท้.

การทำสมาธิให้ลุล่วงตามแบบของพระพุทธองค์นั้น ยังไม่เพียงพอ จำเป็นต้องรักษาศีลให้บริสุทธิ์ด้วย แม้แต่ศีล ๕ รับอพรหม ก็จะเป็นเสมือนมีเรือที่จะข้ามโอฆะให้ถึงฝั่งได้แล้ว แต่ถ้าไม่มีกรรมบถ ๑๐ หรือบารมีทั้ง ๑๐ ให้สมบูรณ์ ก็จะเป็นเสมือนเรือที่ไม่มีพาย ต่อให้นั่งหลับตาทำสมาธิสักเท่าไรก็จะเกิดผลที่ถูกทางนั้นไม่ได้ เพราะไม่มีศีลวิสุทธิ จึงนับได้ว่าเสียเวลาเปล่า ถ้าจะปฏิบัติให้ถูกแล้ว เพียงแต่มีศีล

ดังกล่าว ก็อาจจะได้รับความสุขได้ เพราะ กาย, วาจา, ใจ ทั้ง ๓ เป็นของฝึกได้ไม่ยากนัก เช่นถวายชีวิตกับพระรัตนตรัยแล้ว ก็เชื่อฟังถ้อยคำที่พระภิกษุพุทธบริษัทแสดงธรรมคำสอน เมื่อได้สดับแล้วจงจำมาปฏิบัติลองดูสักครั้งวิธีง่าย ๆ ให้ดูที่สังขารร่างกายของเราว่า มีอะไรเป็นสิ่งที่น่ารักบ้าง มีแต่ขี้ทั้งนั้น ขี้เต็มตัว แต่ขี้เกียจนั้นสิร้ายกว่าเพื่อน ถ้าจะสันนิษฐานดูให้ละเอียด จะเห็นได้ที่คนอื่นก่อนอาทิเช่นผิวหนัง ตามร่างกายเนื้อดี ๆ พอถูกข่วนหนังถลอกก็อาจจะมีหนองได้ เช่นนี้เห็นง่าย หรือ ผม, เล็บ, ฟัน, หู, จมูก เหล่านี้ ควรจะพิจารณาให้เกิดธรรมสังเวชให้ได้ ถ้าเกิดธรรมสังเวชในขณะใด ก็ให้เร่งรีบเพ่งดูให้ชัด เผื่อจะเป็นเหตุให้เห็น "ของจริง" ได้บ้าง.

ของจริงนั้นมีอยู่ ๔ ประการ คือที่เรียกว่า เชื่อจริง, ทำจริง, ได้จริง, เห็นจริง เหล่านี้ เรียกว่าจริงแค่ความเห็น ถ้า "จริงสภาวะ" นั้นจะไม่ต้องมีใครบอก ธรรมจะบอกเองทั้งสิ้น เมื่อเวลาทำสมาธิให้เห็นสังขารว่าสักแต่ว่ากายไม่ใช่ของเรา เป็นแต่เพียง ดิน, น้ำ, ลม, ไฟ มาประชุมกันเข้า จึงเรียกว่านำเรือข้ามได้ เพราะตรงกันข้ามกับ โลภ,

โกรธ, หลง หรือทางโลกนั่นเอง.

เราสมมุติกันบ่อย ๆ ว่า สังขารร่างกายเป็นประดุจนาวาสำหรับที่จะข้ามฟากเท่านั้น ไม่ใช่จะแบกสังขารร่างกายไปนิพพานได้เมื่อไร เหมือนกับเราลงเรือจ้างข้ามฟาก พอถึงฝั่งตรงข้ามก็ขึ้นจากเรือ ไม่ต้องเป็นห่วงรักษาเรือจ้างอีกฉันใด ผู้ปฏิบัติธรรมก็ต้องทำฉันนั้น หากจะไปเป็นเจ้าของเรือ หรือนายท่าเสียเองจะยุ่งใหญ่ ถ้าเพียรละตะพืดตะพือไป ต้องสำเร็จแน่ไม่ต้องสงสัย ละที่ใจไม่ลำบากยากเย็นเพียงแต่ปฏิบัติตามก็แล้วกัน อาจจะบรรลุอริยธรรมได้สมประสงค์ทุกท่าน.

พระธรรมมีอยู่ประจำทุกท่าน หากแต่ยังไม่มีศรัทธาเต็มที่ ซึ่งจะได้อธิบายให้ฟังในโอกาสต่อไป.

๒

วิรัติ

การที่จะเข้าถึงศีลนั้นมี ๓ อย่าง

อย่างที่ ๑ จะต้องอาราธนากับผู้อื่น เช่นพระภิกษุสามเณรเป็นต้น.

อย่างที่ ๒ คือ เจตนาวิรัติเอาเองว่า จะงดเว้นตั้งแต่ศีลหนึ่งถึงศีลห้าหรือศีลแปด สมมุติว่าผู้ที่จะไปรับศีลแปดหรือศีลอุโบสถต่อภิกษุพุทธบริษัท ควรจะอาราธนาเสียตั้งแต่เช้า เช่นตื่นนอนก็ต้องรีบจัดการเจตนาวิรัติงดเว้นเสียตั้งแต่เช้า ถ้ามีห้องพระหรือในที่นอนก็ได้ ต้องไหว้พระเท่าที่จะจำได้ แล้วอาราธนาศีลเอาเอง กำหนดจิตงดเว้นให้ครบทุกสิกขาบท โดยมากรับศีลอุโบสถท่านกำหนดให้วันหนึ่งคืนหนึ่ง แต่เวลาพระท่านให้ศีลส่วนมากเป็นเวลาสองโมงกว่าสามโมง แล้วผู้ที่รับศีลก็ประกาศว่า วันหนึ่งคืนหนึ่งในเวลาวันนี้ กล่าวกันเช่นนี้ ถ้าผู้รักษาศีลไม่ได้อาราธนาเจตนาวิรัติเสียตั้งแต่เช้าแล้วก็จะกลายเป็นพูดปด เพราะไม่เต็มวันหนึ่งคืนหนึ่ง ถ้าต้องการจะได้ศีลบริสุทธิ์แล้วก็ต้องปฏิบัติตามนี้.

อย่างที่ ๓ คือ สัมปัตตวิรัติ สมมุติว่าเกิดอุปสรรคขึ้นปัจจุบัน สิ่งที่ควรฆ่า ผู้ปฏิบัติจะต้องไม่ยอมฆ่า ตั้งต้นตั้งแต่สัตว์ใหญ่ตลอดถึงสัตว์เล็กเป็นที่สุด เช่นยุงเป็นต้น การถือศีลนั้นจะต้องสังวรณ์อินทรีย์ ๕ เช่น ตาเห็นรูปไม่ได้ยินดีในรูป หูฟังเสียงก็ไม่ได้ยินดีในเสียง การนินทาหรือสรรเสริญก็ต้องงดเว้น การฟังทำเป็นเสมือนไม่มีหูจะฟัง

จมูกดมกลิ่นก็ได้รู้เท่าว่ากลิ่นนั้นหอมหรือเหม็นประการใด ใจจะต้องรู้เท่าว่าสิ่งนี้เป็นของหอม ควรจะงดเว้นถวายพระเสีย ถ้าสิ่งที่เหม็นเมื่อสูด ก็ให้พิจารณาดูในตนของตน ภายในก็มีกลิ่นเหม็นเหมือนกัน เพราะฉะนั้น ไม่ควรยินดียินร้ายในกลิ่นต่างๆ ลิ้นลิ้มรสก็ต้องสังวรณ์ว่าการบริโภคอาหารทุกชนิดก็เพียงแต่ประทังชีวิตให้เป็นไปมื้อหนึ่งๆ เท่านั้น ไม่ให้ติชมในเรื่องรสอาหาร สมมุติว่าจืด ถ้ามีน้ำปลาก็เติมได้ แต่ถ้าไม่มีก็ไม่ต้องเรียกร้องจากผู้อื่น จึงจะเรียกว่า "สังวรณ์" สมมุติว่าเค็มจัดหรือเปรี้ยวจัดก็บริโภคตามมีตามได้ไม่ให้ติชม กายผัสสะ เช่นนอนบนที่นอนอันนุ่มนวลชวนให้สบาย ก็ตัดกังวลในเรื่องกายไม่ได้ยินดีในที่นอนนั้น แม้แต่ที่หนึ่งที่ใดเป็นที่กระด้าง ไม่เป็นที่สบายกาย ก็ให้เห็นว่าสักแต่ว่านอนไปชั่วครู่เท่านั้น ไม่ใช่จะนอนทั้งคืนทั้งวัน นอนเพื่อประทังชีวิตให้เป็นไปที่จะได้ทำคุณงามความดีให้มีศีลบริสุทธิ์ได้ การรักษาศีลจะต้องมีหิริโอตตัปปะเป็นเครื่องคุ้มครอง หิริ คือความละอายต่อบาปในที่ลับและที่แจ้ง, โอตตัปปะ ความสะดุ้งกลัวต่อบาป ไม่ให้ทำบาปด้วยกายหรือวาจาใจ ธรรมสองประการนี้รวมความว่า ผู้ปฏิบัติมีประจำอยู่ในสันดานแล้ว

จะประกันไม่ให้ตกไปฝ่ายต่ำ เช่นทำอกุศลกรรมเป็นต้น ต้องงดเว้นเด็ดขาด การถือศีลที่อาราธนานั้นเป็นเพียงอาการของผู้ถือศีล หรือวิธีให้มีพระเป็นพยานจะได้แน่นแฟ้น ข้อสำคัญอยู่ที่การงดเว้นต่างหาก เช่นคนแก่หรือคนป่วยหรือผู้ที่ไม่ว่างงานจะเจตนางดเว้นที่บ้านก็ได้ จึงจะเป็นองค์ศีลที่แท้จริง อาราธนามาแล้วไม่งดเว้นในสิกขาบทนั้น ๆ ก็เท่ากับลวงตัวเอง ผู้ปฏิบัติจะต้องมีกตัญญูกตเวทีต่อคุณธรรมในตนของตนเอง ถ้ากายหรือวาจาไม่พร้อมเพรียงกับใจแล้วก็เท่ากับทรมานตนเองให้ขาดจากคุณธรรม เมื่อถึงคุณพระรัตนตรัยแล้วแสงของกตัญญูนั้นก็จะส่องออกทางกายหรือวาจา การที่พูดมานี้หมายถึงผู้ที่จะเข้าถึงพุทธธรรมโดยแท้ เพราะขั้นศีลก็ดูกันได้ที่กายและวาจาเท่านั้น จึงต้องสังวรณ์อินทรีย์ตามแบบของพระพุทธองค์ เรียกว่า "เดินทางถูก" เช่น มรรคมีองค์ ๘ มีสัมมาทิฏฐิเป็นต้น ตนจะต้องมีทิฏฐิเห็นตรงว่าพระพุทธเจ้าท่านตรัสรู้โดยลำพังพระองค์ และสอนผู้อื่นให้รู้ตามได้ด้วย จึงจำเป็นต้องมีศรัทธาความเชื่อในคุณพระรัตนตรัยแก้วทั้ง ๓ ประการให้แน่นแฟ้นแล้ว ก็ปักใจที่จะปฏิบัติตามโดยแท้.

ศีล ๕

ผู้ที่จะดำเนินให้เข้าถึงคุณพระรัตนตรัยนั้น จำเป็นต้องรักษาศีลให้มั่นโดยมีสัจจะเป็นรากฐาน การที่จะเข้าถึงศีลข้อที่ ๑ นั้นจะต้องมีการงดฆ่าสัตว์ที่มีชีวิต และไม่ใช้ผู้หนึ่งผู้ใดฆ่า นอกจากศีลแล้วยังต้องมีการปลูกเมตตาซึ่งกันและกันเป็นเครื่องสนับสนุนช่วยให้ศีลบริสุทธิ์ได้ เช่น มีเมตตาต่อเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งสิ้น ไม่มีอาฆาตพยาบาทจองเวรเพื่อล้างผลาญกันโดยการเห็นแก่ตน ถ้ามีศีลแล้วจะไม่ล่วงศีลโดยการทุศีล ต้องรักษาโดยความไม่ประมาทหมดจด ไม่ลักลั่นสับสนด้วยจิตต์แผ่เมตตา ไม่ฆ่าสัจจะของตนด้วยความมั่นคงไม่ท้อถอย ตั้งแต่สัตว์น้อยถึงสัตว์ใหญ่ก็จะไม่ยอมฆ่า การอธิบายมาไม่หมายถึงสาธุชนที่ยังครองเรือน พูดไว้ฉะเพาะผู้ที่ปักใจมั่นจะเข้าถึงพุทธธรรมเท่านั้น แม้แต่ท่านศาสนิกชนพุทธบริษัททั้งหลาย เมื่อจะปฏิบัติก็ปฏิบัติได้เพราะศีลเป็นของกลาง การมีศีลเป็นประดุจไม้ที่มีแก่น เพราะไม่เบียดเบียฬตนและคนอื่น ในประเทศไทย

เราโดยมากพระท่านสอนให้แผ่เมตตากันร่ำไป แต่ไม่ใคร่จะมีใครปักใจเรียนเป็นข้อ ๆ ให้รู้จักว่าข้อนี้เป็นอย่างนี้ สมมุติว่าคน ๆ หนึ่งเป็นเจ้าของโค จำเป็นที่เขาผู้นั้นจะต้องรู้จักโคของเขาว่ารูปพรรณสัณฐานเป็นอย่างไรในเมื่อยามเลี้ยงโค ถ้าไม่รู้จักโคของตนแล้วจะไม่ทราบว่าโคตัวไหนหายไป อุปมาเหมือนกับผู้ที่รักษาศีล ถ้าไม่รู้จักองค์ศีลที่แท้จริง และไม่รู้จักเครื่องเศร้าหมองของศีลแล้ว ศีลก็จะบริสุทธิ์หมดจดได้ยาก เพราะฉะนั้น จึงจำเป็นต้องรู้ลักษณะของศีลด้วยการพิจารณาอยู่เสมอ โดยมีเครื่องสนับสนุนดังกล่าวแล้ว ศีลข้อที่ ๑ จึงจักบริสุทธิ์ได้.

ศีลข้อ ๒ อทินนาทาน คือ ห้ามมิให้ลักของที่เจ้าของเขาหวงห้าม และไม่ใช้ให้ผู้หนึ่งผู้ใดลักโดยอาการเป็นขะโมยและโจรกรรมต่าง ๆ นอกจากศีลแล้วยังต้องงดเว้น เช่นข่าวสารการเมืองที่เขาสงวนเป็นความลับ ผู้ปฏิบัติจะต้องไม่นำมาพูดโดยแอบพูด ซุบซิบในเรื่องการเมืองหรือเรื่องราวที่เจ้าของเขาปกปิด ถ้านำเอามาพูดก็เท่ากับอทินนาทานเหมือนกันเพราะเจ้าของไม่ได้อนุญาต จงเพียรสังวรณ์ในการงดทั้งกายและวาจา ศีลข้อ ๒ จึงจะบริสุทธิ์ได้.

ศีลข้อ ๓ กาเม ฯ และอพรหม ฯ ส่วนกาเมนั้นห้าม มิให้เป็นชู้กับสามี ภรรยา บุตร ธิดา ของผู้อื่นที่มิใช่คู่ครอง ของตน ต้องมีความสันโดษในเรื่องกามคุณทั้ง ๕ ด้วย ส่วนผู้ปฏิบัติที่จะให้เข้าถึงศีลองค์ในแล้ว จะต้องละจากคู่ครอง ของตน และตนจะต้องรักษาใจไม่เพ่งเล็งเอาสิ่งของ ๆ ผู้อื่น มาเป็นของตนโดยจิตต์ละโมภ คิดจะเอาเปล่าเท่ากับตนได้ เสพในรูปรสเสียงแล้ว ถ้าเราไม่เมามีเพียรเพ่งอยู่ภายในว่า เราจะไม่ล่วงละเมิดในสิทธิของผู้อื่น จะต้องตัดความยินดี ยินร้ายในเรื่อง รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ เหล่านี้ให้เด็ดเดี่ยว จึงจะจัดว่าหมดจดได้โดยศีลข้อ ๓ ที่เรียกว่า "ศีลใน" คือ "อพรหม"

ศีลข้อ ๔ มุสา ฯ ห้ามมิให้พูดปดเด็ดขาดโดยมีสัจจะมั่น ใครจะฆ่าให้ตายก็ไม่ยอมพูดปดเลยจนคำเดียว ตลอดถึงตัวเองก็ไม่ให้ปด บางทีระลึกว่าจะทำอย่างนี้แล้วก็ไม่ได้ทำ นั่นก็เป็นอาการของปดด้วย บางคราวจัดแจงจะไหว้พระ บอกว่านอนเสียสักประเดี๋ยวเลยหลับไปก็ไม่ได้ไหว้พระ เหตุเหล่านี้มันมากอย่างนักสุดที่จะพรรณนา แต่ท่ว่ามีสัจจะมั่น เป็นปัจจุบันธรรม พอจะทำอะไรก็ให้ทำไม่ผิดเพี้ยนตรงต่อ

เวลา มีศรัทธามั่นไม่คลอนแคลนจึงจะเข้าถึงแก่นธรรมได้ เพราะสัจจบารมีนั้นมีอานุภาพยิ่งใหญ่ เช่นทหารเขายังมีการสาบาลธงซื่อตรงต่อผู้บังคับบัญชา ตลอดถึงพระมหากษัตริย์อันสูงสุด ไม่โป้ปดคดเคี้ยวจึงนำชาติให้ก้าวหน้า ตั้งแต่ครั้งก่อนเขาถือน้ำพิพัฒน์สัตยา เพื่อจะรักษาสามัคคีในเรื่องการจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทุก ๆ องค์ มั่นคงจงรักภักดีมีสัจจะอธิษฐานบารมี เพราะคุณพระศรีรัตนตรัยแก้วคุ้มครอง เมืองไทยจึงเป็นเมืองทอง เพราะสัจจธรรมเป็นเครื่องสนับสนุนคนไทยให้มีใจการุญเกื้อกูลอนุกูลกัน แม้แต่จะทำสัมพันธไมตรีต่อนานาชาติ ก็ไม่เคลื่อนคลาดจากสัจจ-วาที ไมตรีตรงไม่พูดปดและยุยงส่งเสริมให้แตกร้าวกัน จึงจะจัดว่าศีลมั่นไม่มุสาวาทประการใด ปักใจละจะเข้าถึงศีลข้อ ๔ ที่บริสุทธิ์ได้.

ศีลข้อ ๕ สุรา ฯ ห้ามมิให้เสพสุรา และเครื่องดองของเมาทุกชนิด ตลอดกระทั่งอามิสบูชา เป็นเหตุให้เสียสติในการรักษาศีล อาการเมาต่าง ๆ ยังล่างได้ เมาวัยเมาจิตต์นั้นฤทธิ์มากปราบยากเพราะมากอย่าง ผู้ปฏิบัติจะต้องระวังไม่ให้เมาไปด้วยความประมาท โดยมีสติสัมปชัญญะพิจารณา

อยู่เนืองนิตย์ ตั้งจิตต์เจตนาวิรัติให้ขาดจากการเมาจึงจะเข้าถึงศีลองค์ใน คือ สุราเมรัยข้อที่ ๕.

การเรียงศีล ๕ โดยย่อพอเข้าใจความเพียงเท่านี้ ถ้ามีศรัทธาบารมีอันแก่กล้าโดยสัจจะเจตนาวิรัติให้เด็ดขาด อาจจะเข้าถึงพุทธธรรมที่แท้ได้โดยง่าย.

---๔

อิริยาบถ ๔

การที่ผู้ปฏิบัติได้รับศีลมาแล้ว โดยทิฏฐิเห็นตรงต่อองค์มรรค ๘ เบื้องต้น เพราะสัมมาทิฏฐิที่เห็นชอบและปฏิบัติตามโดยการรักษาศีล จะต้องมีเพียรทั้งสี่อิริยาบถ เช่นจะนอนก็เพียรละกิจกังวลในเรื่องการงานให้จิตต์สงบ เป็นไปตามแนวของผู้ที่รักษาศีล จะต้องพิจารณาว่า การนอนนี้เพื่อระงับเวทนาทางกายมิให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บขึ้นได้ด้วย การปลงสังขารว่าจะต้องนอนท่าพระ เพราะว่าพระท่านมีสติตื่นอยู่มิได้นอนหลับอย่างคนโลภ แต่จะต้องละ โลภ โกรธ หลง

ให้โลกเขา เพราะเวลาที่จะได้ระงับ กาย, วาจา ในท่านอน ถ้าเห็นว่าจิตต์สงบก็ให้รู้เท่าว่าตนได้เป็นสุขแล้ว เพราะการละงานกลางวันไม่เก็บมาใส่ใจจึงจะชอบ การนั่งจะต้องนั่งให้มีผล ไม่นั่งขวางประตูหรือทางที่คนเขาจะเดิน และไม่นั่งนินทาผู้อื่นโดยไม่ใช่กิจของผู้ปฏิบัติ การนั่งฟังธรรมก็ต้องสำรวมอินทรีย์เพื่อสดับตรับฟังพระธรรมเทศนาให้ได้ใจความและน้อมมาปฏิบัติเพื่อตน การสังวรณ์ระวังและเพียรละอกุศลไม่ให้เกิดขึ้นในสันดานตน และเพียรทำกุศลในตนให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป เพราะอาศัย "สุตะ" การฟังเป็นบ่อเกิดแห่งปัญญาด้วย อีกนัยหนึ่ง เมื่อฟังแล้วยังส่งเสริมในด้านสามัคคีธรรมอีกส่วนหนึ่ง เพราะว่า กาย วาจา ใจ ได้สามัคคีกันในการฟังธรรมนั้น เพราะมีท่าอันสงบเสงี่ยมตามระเบียบของชาววัด ขัดเกลานิสสัยที่มีความโลภ โกรธ หลง ออกจากใจ เพราะอาศัยกายสามัคคีมีสัจจธรรมโดยความเคารพต่อคุณพระธรรมคำสอนที่เรียกว่าศาสนาพุทธ นั่งเช่นนี้นั่งมีผล แม้แต่สาธุชนจะนั่งตามบ้านก็ลองสำรวมอินทรีย์ดูบ้าง อาจจะได้พบความสุขตามควร.

"ยืนมีผล" ไม่พูดถึงคนโลกที่เขายืนธรรมดา จะพูด

ไว้แต่ผู้ปฏิบัติเท่านั้น แม้แต่จะยืนเป็นอิริยาบถก็ให้รู้ว่าตนได้ตรงต่อสัจจะมั่นเป็นผู้ที่ซื่อตรงต่อตนเอง ถ้าลงปฏิบัติอย่างไหนก็จะต้องปฏิบัติให้ตรงกันข้าม เช่นศีลเป็นต้นดังกล่าวแล้ว เพราะว่าได้ละ โลภะ โทสะ โมหะ เสียได้สิ้นเชิง ที่เขาเรียกว่า ตรงกันข้าม เช่นนี้ และสมมุติว่า ยืนตรง เพราะตรงต่อสัจจธรรมคำสอนของพระชินวรสัมมาสัมพุทธเจ้า จะต้องตรงต่อศีลที่ตนรักษา ไม่ยอมจะล่วงศีลเป็นอันขาด ประพฤติตนให้เป็นคนตรงต่อศีลธรรมอยู่เสมอ ที่เรียกว่ายืนก็ตรง เดินก็ตรง คือเดินทางมรรค ไม่รักไม่ชัง เพราะอาศัยศรัทธาและสัมมาทิฏฐิแท้ทั้งสี่อิริยาบถเช่นนี้ เรียกว่าเดินตรง ก้าวหน้าไม่ถอยหลังไปโลภ โกรธ หลง เลอะเลือนเหมือนหนหลัง ชั้นแรกผู้ที่ยังต้องรักษาศีลหรือรับศีลมาแล้ว กลัวศีลจะขาดและจะด่างพร้อย ต้องระวังกันเป็นการใหญ่ ถึงกับต้องนอนวัดจำศีลภาวนากันตั้งแต่สาวจนแก่ พูดถึงคนบ้านเท่านั้นไม่พูดถึงผู้ปฏิบัติหรือแม่ชีบางคน เมื่อถามดูว่าปฏิบัติอย่างไรที่มานอนวัด จะได้รับคำตอบว่า “ฉันนอนวัดนั้นเป็นการดีที่สุดเพราะไม่ต้องกังวลต่อครอบครัวหรือบุตรหลานเป็นต้น วันหนึ่ง-คืนหนึ่ง แล้วเวลาจะกลับบ้านก็มีการลาศีล หรือบาง

คราวก็กล่าวคำลาต่อพระสงฆ์" อีกวิธีหนึ่ง เช่นขอโทษพระโดยการว่า "กาเยน วาจาย ว เจตสา วา" ถ้าสันนิษฐานดูแล้วจะเห็นได้ว่า ไปทำความชอบโดยการรับศีล แล้วเหตุไฉนจึงไปกลัวพระ ต้องขอโทษทั้งพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ให้งดโทษให้ ทำไมไม่นึกว่าพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์นั้นคุณของพระรัตนตรัยแก้วทั้งสาม ที่ได้น้อมนำมาไว้ในใจตนเมื่อตอนรับศีลแล้ว ทำไมจึงจะกลับไปกลัวอีกล่ะ! ผู้ปฏิบัติต้องปฏิบัติจริงโดยมีสัจจะมั่นไม่คลอนแคลน โดยรักษากายสุจริต วจีสุจริต มโนสุจริต ทั้งสามให้ตรงตามมรรคคือปฏิปทาเป็นทางกลาง ถ้าจะพูดไทย ๆ ก็คือไม่รักไม่ชังนี่เอง การถือศีลไม่เข้าใจถือโดยการไปยึดเอาสิกขาบทโดยไม่รู้จักอาการของศีล หรือการละเว้นดังกล่าวแล้ว ก็จะเข้าถึงความเป็นไทแก่ตนเองไม่ได้ การเป็นไทแก่ตนนั้นสมมุติว่าตนได้รับศีลข้อหนึ่งข้อใด นำมาปฏิบัติให้ศีลเป็นตนให้ตนเป็นศีลเสียเองแล้วก็จะเป็นไท ไม่ใช่ทาสของความหลงโดยการงดเว้นข้อห้าม พระท่านไม่ให้ทำชั่วก็ไม่ต้องทำชั่วให้เดือดร้อน เพราะความชั่วร้ายนั้นเป็นศัตรูต่อพรหมจรรย์ต้องละเลิกโดยวิธีรักษาศีลให้มั่น เป็นเครื่องตัดรอนความชั่ว

ทั้งมวล เมื่อทำแต่ความดีให้เต็มรอบแล้วก็จะเป็นผู้ทำถูก ตามพุทธวจนะของพระพุทธองค์ ละโลภ โกรธ หลง ให้เด็ดขาดได้เมื่อไร ก็จะเป็นไทแก่ตัวเมื่อนั้น.

๕

การทำสมาธิขั้นต้น โดยมากตามแบบท่านให้นั่งขัดสมาธิ ขาขวาทับขาซ้าย มือขวาทับมือซ้าย ตั้งกายให้ตรง ดำรงสติให้มั่น ตามหลักท่านมักจะสอนตามแบบนี้ และให้เจริญกัมมัฏฐาน ๔๐ หรือ พุทโธ อรหํ อานาปานสติ ให้เลือกเอาตามแต่นิสสัยของผู้ที่จะปฏิบัติ เพราะฉนั้น จึงยากกับการเรียน ไม่เหมือนกับเรียนแค่สติปัฏฐาน ๔ หรือ อานาปา เพียงแต่กำหนดให้เอาใจไว้ในกาย ทำใจให้รู้ว่าหายใจได้อยู่เท่านั้น พอจิตต์ส่องไปรับอารมณ์ภายนอกเข้ามา ก็ให้รู้เท่าว่าจิตต์ออกนอกกาย ให้มีสติกำหนดรู้ทุกอิริยาบถ ถ้าจะทำกัมมัฏฐานอย่างสมัยใหม่จะต้องรู้เท่าว่า ลืมตาเห็นรูปก็ให้จิตต์อยู่ในกาย ไม่ให้รับอารมณ์ที่ส่องเข้ามาภายใน พยายามทำสมาธิด้วยจิตต์ที่มีศีล เป็นประดุจนายบ้านที่มีประตู

กันแข็งแรง และมีกระดิ่งอาณัติสัญญาณเครื่องหมายเปิดประตู เหตุภายนอกเหมือนกับคนที่กดกระดิ่ง อารมณ์เหมือนเสียงกระดิ่งที่แล่นมาตามสายหรือกระดิ่งไฟฟ้าเป็นต้น สติสัมปชัญญะเป็นประดุจนายบ้าน มีสมาธิอยู่ในตัว อาจรู้เท่าว่าใครคนดีหรือคนชั่วที่จะเข้ามาในบ้านนั้น เพราะเห็นก่อนที่จะเปิดประตูให้ ถ้าคนร้ายก็ไม่ยอมเปิดรับ ผู้ทำสมาธิก็เช่นกัน จะเป็นเหตุดีหรือเหตุชั่ว ก็อาจรู้ได้โดยความเห็นด้วยปัญญาอันแก่มาจากศีลที่อบรมดี จึงมีขันติและสติคุมกันมา เพราะสติปัญญาต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ขันติยังแยกกันไม่ได้ ต้องมีสติ ขันติ สมาธิ จึงจะมั่น พอสมาธิมั่นใจก็จะมีแสงสว่าง ประดุจแสงไฟฟ้าหรือแสงจันทร์ จึงป้องกันอารมณ์ภายนอกได้ เพราะฉะนั้น ผู้ปฏิบัติจะต้องระวังในเรื่องสมาธิหลับตาให้มาก พอจิตต์แน่วแน่เป็นสมาธิก็ไปเห็นโน่นเห็นนี่โดยมโนภาพหรือแสงของเปลือกตา หาใช่ญาณทัสสนะไม่ เป็นเพียงแสงของศีลบริสุทธิ์ต่างหาก ศีลจะบริสุทธิ์ในชั่วครู่ชั่วเวลาอันควรแล้วแต่ช้าหรือเร็ว ที่มีอาการเยือกเย็นนั้นเรื่องของศีลต่างหาก ถ้าผู้นั้นจิตต์ยังไม่ตกกระแสธรรมอันแท้จริงแล้ว จะหลงไปตามมโนภาพทั้งสิ้น เพราะตาม

แบบท่านบอกล่อไว้แล้วว่า สิ่งนั้นเป็นอย่างนั้นสิ่งนี้เป็นอย่างนี้ พอหลับตาระลึกมาก ๆ เข้าก็ตกเป็นทาสของอารมณ์ เพราะการภาวนานั้นได้มีอารมณ์เจือปนอยู่ด้วย สู้ลืมตาทำสมาธิไม่ได้ การลืมตาได้เห็นของจริงทั้งนั้น สมมุติว่าแลเห็นสิ่งที่เจริญตาก็ให้รู้เท่าว่าสิ่งนั้นไม่เที่ยงให้เห็นอยู่เสมอ ถ้าจิตต์เป็นสมาธิแล้วแม้แต่จะประกอบการงานอะไรและมีใครมายั่วก็ไม่ยอมเปลี่ยนไปเป็นอื่น เช่นคนทำนาเป็นต้น แม้แต่จะได้ผลปีละหนหรือสองหนเขาก็ต้องเพียรทำไปจนได้ผล ถ้ามีใครมาบอกว่าให้ไปขับเครื่องบินหรือเครื่องยนต์ เขาจะต้องปฏิเสธว่าใช้เครื่องไม่เป็น เช่นนี้ ทำสมาธิก็เหมือนกัน งานยากถ้ามีสมาธิแล้วไม่ส่งจิตต์ไปรับอารมณ์ภายนอก งานนั้นก็ต้องลุล่วงไปด้วยความเพียรเพ่งโดยฉะเพาะ ไม่เหมือนผู้ที่ไม่มีสมาธิ เช่นคนที่รีดผ้า เขาจะต้องมีสมาธิมั่น ถ้าเผลอสติผ้าก็ไหม้ หรือไม่มีสมาธิทั้งให้เตาร้อนจัดและโดยขาดสตินำเตาที่ร้อนจัดมาวางลงที่ผ้านั้นก็จะไหม้ทันที นี่ตัวอย่างข้างที่ไม่มีสติสัมปชัญญะและสมาธิไม่มั่น จะยกตัวอย่าง พระมหาปันถกพี่ พระจุลปันถกน้องได้บวชอยู่ในสำนักพระพุทธเจ้าทั้งสององค์ แต่พระจุลปันถกนั้นโง่มาก เพียงแต่คาถาสี่บท

ก็ยังจำไม่ได้ พระพี่ชายจึงขับไล่ออกจากสำนักไป พระพุทธองค์ทรงทราบประพฤติเหตุนั้น พระองค์จึงเปล่งรัศมีให้เลื่อมใสศรัทธาในคุณธรรม ด้วยการอธิษฐานผ้าขาวผืนน้อยๆ ให้ลูบคลำไปๆ มาๆ โดยการพิจารณาและสมาธิไปในตัว เพียงแต่ท่านเห็นของขาวกลับเศร้าหมองเป็นสีดำ โดยการลูบคลำของท่านก็เกิดธรรมสังเวชขึ้นในขณะนั้น เลยได้อรหัตตผลเป็นปัจจุบันธรรม และมีฤทธิ์มากด้วยการลืมตาเห็นธรรม การสำเร็จมรรคผลนั้นสำเร็จได้ด้วยศรัทธา ความเชื่อมั่นในคุณพระพุทธเจ้าต่างหาก ตั้งแต่ครั้งพระองค์จะตรัสรู้อนุตตร-สัมมาสัมโพธิญาณ พระองค์ได้ปฏิญาณว่า เลือดเนื้อจะเหือดจะแห้งไปก็ตามที พระองค์ก็จะไม่เคลื่อนจากสมาธิ แต่โดยขันธมารและกิเลสมารบีบคั้นในสังขารร่างกายของพระองค์ จนเป็นเหตุให้ต้องสดุ้งมารจนลืมพระเนตร และมีท่าสดุ้งมารที่เขาหล่อรูปพระพุทธองค์ไปเป็นประธานในการชนะมารด้วยสัจจบารมี พระองค์จึงไม่เขยื้อนที่จากรัตนบัลลังก์หญ้าคาทั้ง ๘ กำ อันเทียบเท่ากับมรรคมีองค์ ๘ ประการ และบารมีทั้ง ๓๐ ทัศ เป็นผู้ช่วยสนับสนุนด้วยพระกรุณาธิคุณของพระองค์ที่มั่นคงดุจแผ่นปฐพีดล ไม่ย่อท้อต่อกิจกังวลในทาง

โลกิยวิสัย พระองค์ได้ปักพระหฤทัยไม่ท้อถอยจนได้บรรลุอนุตตรธรรม ชนะกิเลสมารและขันธมาร เทวบุตรมาร มัจจุมาร ข้ามโอฆกันดาร ได้พระนิพพานมาสอนสรรพสัตว์ที่เรียกว่า "ศาสนา" มาจนทุกวันนี้.

เพราะฉนั้น ขอพุทธศาสนิกชนทั้งหลายที่ขวนขวายเพื่อจะข้ามโอฆกันดาร ทำพระนิพพานให้แจ้งในสันดานตน ก็จะต้องสร้างกุศลตามแบบพระพุทธองค์ที่ได้ทรงดำเนินแล้ว ดังจะอธิบายโดยย่อต่อโอกาสหน้า.

๖

ผู้ปฏิบัติที่จะทำสมาธิลืมตานั้น จะต้องมีเจตนาแน่วแน่ว่า ตนจะทำสมาธิให้ลุล่วงไปตามแบบของพระพุทธองค์โดยแท้ เพราะได้รู้อาการของมารและเสนามารดังกล่าวแล้ว สมมุติว่าตื่นจากที่นอน พอลืมตาก็ให้รู้เท่าว่าการนี้เป็นการงานที่ควรจะทำตามหน้าที่ เช่นเยาวชนที่จะไปศึกษาในโรงเรียนใดก็ต้องปักใจไปเรียนในโรงเรียนนั้น ไม่เห็นลัทธิของโรงเรียนอื่นดีกว่าโรงเรียนตน อย่างนี้ก็เท่ากับมีสมาธิอยู่

แล้ว อีกอย่างหนึ่ง นักเรียนได้ไปเรียนที่โรงเรียนศาสนาคริสต์ก็จริง แต่ส่วนการปฏิบัติในด้านศาสนาก็ไม่ยอมละศาสนาพุทธ เช่นนี้ก็จัดว่าเป็นผู้ที่ซื่อตรงจงรักภักดีต่อศาสนาของตน และมีขันติอดทนต่ออารมณ์ที่เข้ามายั่วก็ไม่ยักย้ายไปถือศาสนาอื่น การทำสมาธิก็เช่นกัน ผู้ที่ปักใจมั่นเพียรละอกุศลออกจากจิตที่ละน้อย ๆ ก็ต้องหมดไป เมื่อจิตต์บริสุทธิ์หมดจดแล้ว ก็จับอารมณ์ที่ขุ่นมัวได้ด้วยอินทรีย์แก่มาแล้วเพราะการอบรมขั้นต้น เวลาจะทำการงานก็ให้มีสติรู้เท่า ว่าการกระทำนั้นทำไปเพื่อความยุติธรรม และทำเพื่อความรู้ สมมุติว่าความรู้นั้นแน่วแน่อยู่ในการกระทำจะมีเสียงหรือเหตุอื่นมายั่วยวน จิตต์ก็จะไม่รับเหตุนั้นมาเป็นอารมณ์หรือไม่ยอมเลิกล้มการกระทำโดยเวลาจำกัด ต้องเอาชนะโดยการมีสติสัมปชัญญะ ถ้านั่งนานทุกข์เกิดก็ให้กำหนดทุกข์ว่า ทุกข์นี้เกิดขึ้นเพราะขันธ์ต่างหาก ขันธ์ไม่ใช่ตนเป็นเพียงเครื่องอาศัยเท่านั้น ดูอะไรก็ให้เห็นว่าสิ่งทั้งหลายเป็นเพียงสมมุติเท่านั้น ไม่ใช่แก่นสารอะไร ชีวิตที่ได้มาโดยกุศลบันดาลให้ได้สังขารไว้สำหรับใช้ทำคุณงามความดี ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ตอนที่ผู้ที่จะต้องการให้หลุดพ้น จะต้องกัน

ให้พบสิ่งที่ไม่เที่ยงในตนให้ได้ ถ้าเห็นชัด ๆ เมื่อไรก็จะถอนจิตต์ออกจากสมมติได้โดยการเห็นสภาวทุกข์ แต่ต้องเห็นจริง ๆ เห็นด้วยการสงบ แต่สงบในที่นี้ไม่ใช่สงบคำพูดหรือกายสงบ เพียงแต่จิตต์สงบจากบาปอกุศลทั้งปวงด้วยปัญญาที่เห็นหน้าตาของตัณหา เพราะตัณหาแซกซึมอยู่ในใจจึงฆ่ายาก ถ้าต้องการพบความสุขต้องฆ่าตัวตัณหาทั้ง ๓ ถ้าฆ่าไม่ได้ก็ขับไล่ไปให้พ้นอย่างพระพุทธองค์ทรงขับไล่ธิดามารทั้ง ๓ พอจิตต์จะเกิดความรักในรูปของตนก็ให้ตัดพ้อว่า รูปไม่เที่ยงเป็นทุกข์ รูปไม่ใช่ของตน ถ้ารูปเป็นของตนแล้วใช้รักจะต้องห้ามได้ว่าไม่ให้แก่ ก็ไม่แก่ เพราะห้ามไม่ได้จึงเรียกว่าไม่ใช่ของตน พอจิตต์เชวไปก็จะเกิดทุกข์หรืออารมณ์ดีอารมณ์ร้ายจะเข้ามายั่วได้อีก ต้องเด็ดขาด ความชั่วหรืออารมณ์จะไม่ยอมให้ซึมเข้ามาในสันดานได้เป็นอันขาด ลงเจตนาวิรัติว่าจะทำอย่างไหนต้องทำอย่างนั้น โดยเอกัคคตาจิตต์ที่บริสุทธิ์นั้นทรงอยู่ได้นาน ๆ อารมณ์ก็จะดับไปเอง จิตต์ก็จะมีอานุภาพขึ้นตามลำดับ เพราะเห็นหน้าตาตัณหา เช่นรักมีที่ไหนทุกข์ก็มีที่นั่น สมมุติว่ารักจะสวย แต่บังเอิญขาด

ทรัพย์ภายนอก คือสตางค์ก็เกิดทุกข์แล้ว เพราะค่าตัดผม ค่าเสื้อผ้า ค่าลิปสติค ค่าแป้งผัดหน้าจิปาถะ แต่เพียงรักสวยยังเกิดทุกข์ถึงเพียงนี้ ถ้าไล่ความอยากสวยไปเสียให้พ้น ตัดสิ่งเหล่านี้เสียให้สิ้นเชิงก็จะสิ้นทุกข์ เช่นนี้เห็นง่าย เพราะยินดีแต่ของแท้คือธรรมที่ตนรักษา ไม่ยึดเอาอารมณ์อีกต่อไป ไม่ติดความรู้ ไม่ติดสังขารโดยเด็ดขาด เพราะความรู้เป็นของกลางเป็นของจริงเป็นของสามัญ ขั้นต้นได้อาศัยศีลสามัญ ขั้นสุดท้ายก็กลายเป็นอริยกันตศีล คือศีลที่มั่นคงเรียกว่าศีลเป็นเอง เพราะมีสภาพของธรรมที่มีประจำอยู่ในสังขารโลกที่ฝึกแล้ว อีกนัยหนึ่ง ผู้ปฏิบัติจะต้องพิจารณาตนเองว่า ตนหมดความโลภหรือยัง หมดความโกรธหรือยัง หมดความหลงหรือยัง สมมุติว่าใครให้เงินให้ทองเยอะแยะ ตนยังมีความยินดีไหม ถ้าไม่มียินดีในสิ่งต่าง ๆ คือจิตต์เฉยเป็นเอกัคคตาอยู่เสมอก็อาจจะเข้าถึงความหลุดพ้นได้เอง ให้เป็นเสมือนกาย วาจา ใจ ไม่มีที่ยึดเหนี่ยวสักสิ่ง ข้อนี้หมายถึงละทางโลกเสียได้สิ้นเชิง จึงมีแต่คุณธรรมของพุทธเจ้าเข้ามาสิงสถิตอยู่ในตนเต็มที่ ไม่มีอดีต อนาคต ที่ตั้ง ที่หมาย

เพราะเลิกกายเลิกใจที่มีอุปาทาน ก็จะเห็นสังขารไม่ใช่ของตนโดยธรรมชาติปรุงแต่งต่างหาก ผู้ปฏิบัติท่านเรียกว่า "ธรรมบันดาล" สิ่งที่ควรรู้ก็คือรู้เท่า ถ้าไม่ขาดสติตื่นอยู่ทั้งกลางวันกลางคืนไม่หลง ไม่ลืม ไม่คิดนึก ดับสนิทก็หมดพิษลูกศรอาบยาที่จะมาทำร้ายร่างกายชีวิตจิตใจ หายตัวได้เพราะไม่ได้ยึดว่าตัวตนเป็นของเรา เพราะรู้เท่าสมมุติ ตอนนี้ธรรมจะตัดสินเอง.

จะอธิบายในเรื่องหายตัวได้สักหน่อย สมมุติว่าใครจะด่าเรา ใครจะนินทาเรา โดยโลกธรรม ๘ ก็ไม่มีตัวตนที่จะเข้าไปรับ สมมุติเหล่านั้น จึงเรียกว่าหายตัวได้ แต่ถ้ายังอาศัยสมมุติอยู่ ก็จำเป็นจะต้องอาศัยกายบริหารในด้านสามัคคีธรรม ประกอบแต่กรรมที่เป็นกุศลเพื่อสนับสนุนพุทธบริษัท เป็นการปฏิบัติตามพุทธบัญญัติของพระพุทธองค์ให้เป็นไปตามพระราชประสงค์ของพระบรมศาสดา จึงต้องบำรุงพระพุทธศาสนาตามมีตามได้เพราะกายยังอยู่ ขอให้ท่านทั้งหลาย จงมีความวัฒนาถาวรในบวรพุทธศาสนาทั่วทุกท่าน เทอญ.

จะอธิบายในลักษณะของการปฏิบัติที่จะเข้าถึงวิสังขารนั้น จะต้องเห็นสังขารเครื่องปรุงแต่งให้ชัดเจนเสียก่อน อาทิเช่นงานรัฐธรรมนูญเป็นต้น เมื่อตอนก่อนวันงานเขาได้ก่อสร้างโครงการณ์ขึ้นก่อน เช่นปลูกสร้างสถานที่ต่าง ๆ โดยทุ่มเททุนทรัพย์ลงทุนลงแรงรายละมาก ๆ ก็เพื่อหวังประโยชน์รายได้ส่วนเดียว ไม่คำนึงถึงรายจ่าย เพราะต้องประกวดประชันเพื่อให้สวยงามและแข็งแรง เพื่อปลอดภัยของผู้ที่ไปชมในวันงานนั้นต้องจะมองเห็นได้ชัดเจนว่า สังขารที่ปรุงขึ้นนี้ก็ปรุงขึ้นเพื่อลวงเก็บสตางค์ท่านที่หวังหย่อนใจในการฤดูหนาวในงานรัฐธรรมนูญ พอเลิกงานแล้ว ตามปกติเขาต้องรื้อและขนไปให้พ้นสถานที่มีงานนั้น ก็เท่ากับแลเห็นอนิจจังไม่เที่ยงของสังขารที่เปลี่ยนแปลงเป็นอนัตตาไป เพราะปลูกแล้วก็รื้อเช่นนี้แหละจึงเรียกว่าสังขารที่ปรุงขึ้นชั่วคราว เมื่อรื้อไปสิ้นแล้วก็จะเห็นได้ว่าตอนนั้นแหละเป็นวิสังขารละ เพราะไม่มีสิ่งปลูกสร้างเหลือแต่ที่ว่าง ๆ เขาจึงเรียกว่าไม่มีปรุงเป็นวิสังขารชั่วคราว แต่ภายนอกยังพอแลเห็นได้ ส่วนใจที่เต็ม

ไปด้วยสัมภาระเช่นจิตที่มีตัณหา ราคะ โทสะ โมหะ ด้วยแล้ว ก็ชวนให้ปรุงทั้งทางดีและทางชั่วไม่รู้จักจบสักที เพราะเหตุนี้จึงต้องรักษาศีลและทำสมาธิเพื่อให้เกิดปัญญา จะได้เข้าใจในอาการกิริยาของจิตที่เกิดดับ จะได้อุตส่าห์ทำสมาธิลืมตาจะได้เห็นของจริง เช่นออกจากบ้านไปทางไหนก็จะได้พิจารณาเป็นวิปัสสนาธุระไปทุกอย่าง เช่นเห็นรถพังๆ ตามข้างถนนก็ยังให้พิจารณาเห็นว่า ความไม่เที่ยงของสังขาร โรงซ่อมรถก็คล้ายกับโรงพยาบาลกลางซึ่งตั้งอยู่แทบทุกตำบล จะเห็นได้ว่าซ่อมรถยังดีกว่าซ่อมคน เพราะเขาตัดเอาสิ่งต่างๆ ของรถออกและเปลี่ยนเสียเป็นบางอย่าง รถก็ไม่ได้มีความอาลัยอาวรณ์ในตัวรถเลย เปรียบเสมือนกับผู้ที่เข้าถึงวิสังขารแล้วก็เช่นกัน เพราะถ้าผู้ใดเข้าถึงวิสังขารแล้วก็ยังต้องอาศัยธาตุทั้งสี่ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ ประชุมกันอยู่จึงจะอยู่ได้ สมมุติว่าตัวรถทั้งคันก็เหมือนกัน ถ้าไม่อาศัยดิน น้ำ ลม ไฟ แล้วก็จะใช้ขับขี่ไม่ได้เลย ธาตุดินก็คือตัวรถทุกส่วน ธาตุไฟก็คือต้องมีหม้อแบตเตอรี่ก็เหมือนกองไฟธาตุ ธาตุน้ำก็คือมีน้ำธรรมดา น้ำมันเบนซิน น้ำมันเครื่องและจาระบี และยังมีน้ำกลั่นที่เทียบกับน้ำใจบริสุทธิ์ เช่นลมก็สำคัญ

เหมือนกัน ต้องมีลมในยางและพัดลมและท่อไอเสีย คือลมที่ดันควันออกทางท้าย เขาเรียกว่าท่อไอเสีย ก็เปรียบเสมือนผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่จะต้องปล่อยไอเสีย คือผายลม แต่ต้องระวังอย่าให้ไอเสียออกผิดที่ได้ เช่นเวลาโมโหจัด ถ้าปล่อยไอเสียออกทางปากโดยกล่าวคำหยาบ หรือยุยงส่อเสียดให้เขาแตกร้าวกันโดยการพูดไม่จริงและพูดไปในด้านอกุศลแล้ว จะกลายเป็นลมไต้ฝุ่น ซึ่งพอใครได้ยินชื่อก็ตกใจกลัวเป็นกำลัง ไม่ใคร่จะไว้ใจในลมนั้นเลย เช่นลมปากคนพาล ต่างกับผู้ที่เข้าถึงวิสังขารแล้วก็เพียงสักแต่ว่า อาศัยสังขารทำคุณงามความดีเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเป็นข้อใหญ่ เพราะเครื่องหมายอยู่ภายในตัวรถคือพัดลมไม่มีใครเห็น เพราะเป็นลมภายในเป่าให้เครื่องเย็นรถจึงจะไปได้ไม่ระเบิด *ถ้าผู้ปฏิบัติทำความหมุนเวียนของใจให้หยุดได้ ก็จะได้ชื่อว่าเข้าถึงวิสังขาร* ปล่อยให้สังขารร่างกายหมุนเวียนไปเหมือนตัวรถนั้น ส่วนใจจะมีอาการหยุดหมุนเวียนและมีความปกติอยู่ที่เรียกว่า สภาวธรรม จึงจัดว่าเข้าถึงวิสังขารได้ เพราะหมดปรุงในทางที่ผิดศีลธรรม เช่นอาการเกิดดับย่อมไม่มี มีแต่อาการกิริยาที่กระทำไปตามสภาวะเท่านั้น เพราะว่าธรรมชั้น

วิสังขารนั้นจะรู้ได้เป็นปัจจัตตัง ซึ่งเคยรัก ถ้าหยุดเสียซึ่งความรัก ความรักก็ดับไปจากใจ ถ้าไม่มีรักแล้วจะมี โลภ โกรธ หลง มาแต่ไหน เพราะว่ารักมีที่ไหนทุกข์ก็มีที่นั่น สมเด็จพระภควันสัมมาสัมพุทธเจ้าจึ่งได้ประทานศาสนาและคำสอนไว้เพื่อดับทุกข์ของสาธุชนพุทธบริษัทไว้ครบถ้วนทุกประการ เมื่อเห็นสังขารไม่เที่ยง เป็นทุกขัง เป็นอนิจจัง เป็นอนัตตา ถ้าผู้ปฏิบัติเห็นอนัตตาดังกล่าวแล้ว ย่อมเข้าถึงวิสังขารได้เองไม่ต้องสงสัย ถ้าสิ้นสงสัยได้เมื่อใดก็จะได้ชื่อว่ารู้การกระทำของตนเป็นปัจจัตตังเวทิตัพโพ วิญญูหิติ.

สมมุติว่าจะสร้างพระประธานสักองค์หนึ่ง ก็ต้องลงทุนลงแรงทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ บริจาคกันเป็นการใหญ่ เพราะหวังได้พระประธานไว้เป็นที่สักการบูชาเป็นพุทธานุสสติ เป็นธรรมานุสสติ สังฆานุสสติ เพราะเวลาเช้าพิธีต้องมีพระภิกษุสงฆ์เจริญพุทธมนต์ถึง ๘๓ รูป และเวลาเททองก็ยังมีพระสงฆ์สวดชยันโตถึง ๓๐ รูป และวันถวายพระเนตรก็มีพระสวดในพิธีฝังพระเนตรอีก ๓๗ รูป รุ่งขึ้นวันพฤหัสบดีขึ้น ๑๓ ค่ำ เดือน ๔ ก็ได้มีการเบิกพระเนตร มีพระชยันโตอีก ๓๗ รูป และถวายพระนามว่า พระพุทธโธใหญ่ เมื่อ

ตอนนั้นหุ่นก็เทียบได้กับสังขาร ซึ่งปรุงขึ้นให้เป็นรูปพระพุทธเจ้า แล้วได้ลงขี้ผึ้งแล้วแต่จะหนาบางเพียงไร เปรียบเหมือนผู้ปฏิบัติฝึกหัดใจสังวรณ์อินทรีย์ และยึดพระพุทธคุณเป็นอารมณ์แล้ว ก็พิจารณาสังขารร่างกายว่าเต็มไปแต่ของไม่งามคือมูตรคูถทั้งสิ้น เพราะเวลาเขาพอกหุ่นด้วยขี้ผึ้งนั้นแล้วต้องพอกดินอีกชั้นหนึ่ง เขาเรียกว่าดินมูลโค เมื่อเห็นสังขารไม่เป็นที่เจริญตาแล้วย่อมตกเข้าในกระแสธรรมที่เรียกว่า ทำความเพียรเพ่งเผากิเลสอยู่เพื่อจะให้ภายในโปร่งเพื่อจะสำรอกขี้ผึ้งออก ผู้ปฏิบัติก็เช่นกัน ต้องทำความเพียรเพ่งเผากิเลสอยู่จิตจึงจะเข้าถึงวิสังขารได้ เพราะอาศัยอิทธิบาททั้ง ๔ เข้าประกอบ เหมือนกับช่างเขาก่ออิฐและสุมไฟทององค์พระ และทำวิปัสสนาก็เหมือนกับคนชักสูบเพื่อไล่สนิมของทองในเบ้านั้น เพราะบางท่านก็ได้ทำอานาปานสติบ้าง มรณานุสสติบ้าง กสิณ ๑๐ อสุภ ๑๐ อนุสสติ ๑๐ อาหารปฏิกูลสัญญาอะไรเหล่านี้ ก็เหมือนกับเครื่องทองเหลืองทองขาวของเก่า ๆ ที่เขานำมารวม และใช้หล่อพระประธาน เช่นวันสุมทองเราจะได้เห็นสิ่งทั้งหลายได้ไหม้ละลายไป เป็นสังขารชนิดหนึ่งซึ่งอยู่ในเบ้า ถึงคราวเททองช่างเขาได้เทลงไปในองค์

พระ ทองในเบ้าก็สิ้นไป เราจะเห็นได้ว่าในเบ้าไม่มีอะไรเป็นวิสังขารไปตอนหนึ่ง เมื่อเททองแล้วกระเทาะดินพอกออกหมดแล้ว ก็ขัดเงาหรือลงรักปิดทอง ก็กลับเป็นสังขารขึ้นอีก ต้องปรุงกันอีก กว่าจะสำเร็จเป็นองค์พระนั้นก็แสนจะยาก จึงต้องมีศรัทธาเป็นตบะใหญ่ และอธิวาสนขันติไปในตัว ถ้าไม่มีขันติ สติ สมาธิ ปัญญา สมบูรณ์แล้วก็แทบจะเสียสติไปทีเดียว เพราะว่าครั้งหนึ่งครั้งสองต้องมีขันติ ถึงวาระที่สามจึงได้ผลอย่างงดงามเช่นนี้ ตรงกับละ โลภ โกรธ หลง ได้สิ้นเชิง เมื่อขัดเงาและนายช่างได้กระทุ้งซึ่งหุ่นดิน ณ ภายในออกแล้ว ก็ย่อมเป็นวิสังขารอยู่เอง พวกที่ได้หล่อพระและมาในงานนั้น บางคนอาจจะไม่เห็นภายในว่าเป็นอย่างไร เพราะไม่ได้เห็นเวลาทำวิสังขารภายใน ไม่มีใครจะแลเห็น จะแลเห็นได้ฉะเพาะตนจริง ๆ สมมุติว่าได้อัญเชิญพระประธานไปประดิษฐานไว้ในพระอุโบสถแล้ว อนุชนรุ่นหลังจะไม่ทราบว่าภายในโปร่งหรือเต็ม การเข้าถึงวิสังขารหรือถึงพุทธธรรมก็เช่นกัน ถ้าท่านไม่หมดศรัทธาและมีความเพียรย่อมจะเห็นได้เป็นปัจจุบันธรรม.

วันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๕

วันนี้เป็นวันชาติ มีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเปิดรัฐสภาพร้อมด้วยข้าราชการผู้ใหญ่และผู้น้อย ข้อนี้เทียบได้กับสมาชิกตอนปลายของตอน ๖ ที่เรียงไว้แล้ว ผู้ปฏิบัติที่จะให้ได้ธรรมที่แท้ คือ "สันติธรรม" นั้นจะต้องมีการบริหารกาย วาจา ใจ ให้พรักพร้อมกัน เหมือนกับการเปิดสมัยประชุมสภาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งเป็นประมุขของชาติ ซึ่งเคารพรัฐธรรมนูญเป็นใหญ่ฉันใด ผู้ที่ฝึกหัดก็จะต้องอาศัยใจเป็นใหญ่ฉันนั้น.

ข้อสำคัญอยู่ที่ผู้ปฏิบัติที่จะทำสมาธิลืมตาให้เข้าทางนั้นจะต้องอาศัยหลักดังกล่าวแล้ว ต้องมีกตัญญูกตเวทีเป็นที่ตั้ง มีตัวอย่างเช่นพระอานนท์เป็นต้น ได้เชื่อฟังคำสอนและคำพยากรณ์ของพระพุทธองค์ว่า จะต้องได้อรหัตตผลในชาติปัจจุบัน แต่พระอานนท์นั้นมีงานมากโดยการจดจำเหมือนเงาตามพระพุทธองค์ทีเดียว พระองค์จะเสด็จไปโปรดเวไนยสัตว์ที่ไหนพระอานนท์ก็ต้องไปที่นั่น ไม่ว่าทรงเทศนาครั้งใด

พระอานนท์ก็ทรงจำไว้ได้ทุกหมวดทุกเหล่า เพราะมีสติ ขันติ สมาธิ และกตัญญูกตเวทีต่อพระชินสีห์สัมมาสัมพุทธเจ้า จนกลายเป็นคลังพระธรรม ระหว่างที่กำหนดจดจำนั้นแหละเป็นสมาธิไปในตัว ถึงกระนั้นท่านก็ยังไม่ละความเพียรและเชื่อถ้อยฟังคำมั่นคง ตั้งแต่ครั้งพระพุทธองค์ยังดำรงพระชนม์อยู่จนถึงดับขันธปรินิพพาน พระอานนท์ก็มิได้มีการเปลี่ยนแปลงประการใด เคยปูพระที่จัดตั้งเครื่องเสวยจนมีตัวอย่างถวายข้าวพระจนทุกวันนี้ เพราะความดีที่พระอานนท์ได้อบรมไว้ ยุวชนทั้งหลายก็ควรจะตามอย่างพระอานนท์ทำความดี ดูแต่ประเทศไทยเราเมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังทรงพระเยาว์ ข้าราชการทุกเหล่าตลอดถึงท่านนายกรัฐมนตรีและมีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ซื่อตรงจงรักภักดีไม่มีหวั่นไหวด้วยประการทั้งปวง จึงข้ามพ้นห้วงอันตรายที่แล้วมาจนถึงสมัยปัจจุบันนี้ ด้วยความกตัญญูกตเวทีของประชาชนทั่วประเทศเขตต์สยามรัฐปัจจุบันด้วยไทยมั่นในสมาธิถมตาเพราะปรีชาสามารถของคณะรัฐมนตรีได้ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญทุกบทบัญญัติ มีสมาธิจิตต์มั่นต่อพระมหากษัตริย์ จึงได้สมความปรารถนา ประเทศไทยจึงได้มีความวัฒนาถาวร

ต่อไปในกาลข้างหน้าชั่วดินฟ้าสลาย ธรรมไม่กลับกลาย เพราะเป็นสมัยรัฐธรรมนูญ.

ตัวอย่างสมาธินั้นเช่นครั้งยกสังคายนา พระอานนท์ได้นั่งสมาธิหลับตาแทบตลอดคืนจนใกล้รุ่ง ก็ยังไม่สำเร็จมรรคผลประการใด พระอานนท์จึงได้ละการหลับตา ลืมตาขึ้นโดยถอนอุปาทานว่า จะเอนกายเสียที พอถอนอุปาทานเสียได้ เอนกายครึ่งนั่งครึ่งนอนตามแบบท่านว่า ก็บรรลุอรหัตตผล ไปปรากฏองค์อยู่ที่อาสนะที่จัดไว้สำหรับพระอานนท์ทีเดียว เช่นนี้จะเห็นได้ว่าลืมตารู้ดีกว่าหลับตาเพราะรู้ง่ายเพียงแต่เห็นทุกข์ในการนั่งแทบตลอดคืน พอลืมตาเอนกายวางสังขารถอนอุปาทานละทิฏฐิในการแข่งดี จึงมีอิทธิฤทธิ์มากถึงปานนั้น ละทิฏฐิและตัวกังวลในเรื่องโลกธรรมเสียทีเดียว ดูแต่ต้นพุดซาเขายังต่อตาและตัดต้นเดิมทิ้งเสีย ต้นใหม่ย่อมเจริญและผลใหญ่ มรรคผลทางธรรมก็เช่นกัน เมื่อตาเนื้อไม่ยินดียินร้ายกับรูปแล้วย่อมได้ตาปัญญามาต่อ ก็จะได้แสงสว่างในทางธรรม สาธุชนควรจะหมั่นทำใจให้เป็นสมาธิอยู่เนืองนิตย์ ดูที่จิตต์ให้รู้เท่าว่ากำจัดกิเลสเครื่องเศร้าหมองให้ออกจากใจเสียให้สิ้น ประกอบแต่ความดีโดย

มีสติสัมปชัญญะ และไม่ประมาทก็อาจจะเห็นหน้าตาของขันธมารได้ไม่ยากนัก เช่นสภาวทุกข์มีประจำอยู่แล้ว คือ หิวข้าว หิวน้ำ ง่วงนอน ฯลฯ เรียกว่าสภาวทุกข์ ถ้าไปนำเอาทุกข์จรเข้ามาไว้ในใจ ก็จะกลายเป็นเสมือนคนหลับตา เพราะไม่แลเห็นแสงสว่างหรือทางของความดี คือทางมรรคทั้ง ๘ ประการเป็นทางดำเนินเข้าหาความสิ้นทุกข์ ทุกข์มีที่ไหน? ทุกข์มีที่ความยึดว่าเป็นเขาเป็นเรา ถ้าไม่ยึดว่าเขาจะดีกว่าเรา หรือยกตนว่าดีกว่าเขา เหล่านี้เรียกว่าไม่มีเมตตาตัวเอง สมมุติว่า นาย ก. เรียนเก่งกว่านาย ข. ๆ มัวดูนาย ก. เก่ง และมีความอิจฉานาย ก. และนาย ข. ไม่พยายามทำตนให้ทัดเทียมนาย ก. แล้วไซร้ นาย ข. ก็จะตกเป็นทาสของความเขลาทีเดียว ถ้านาย ข. เห็นนาย ก. เรียนเก่งกว่านาย ข. จะต้องมีความหมั่นขยันและมีสมาธิในการเรียน ไม่พยายามจะไปเพ่งโทษนาย ก. เพราะนาย ข. รู้ตัวว่า ตัวไม่เก่งเทียมเขา มีความพยายามหมั่นขยันเล่าเรียน นาย ข. ก็จะเป็นคนฉลาดทัดเทียมนาย ก. หรือไม่ก็อาจฉลาดกว่า เพราะไม่เพ่งโทษคนอื่นด้วยการแผ่เมตตาต่อเพื่อน ผลนั้นจึงสท้อนมาเป็นเมตตาตัวเอง นาย ข. ก็เลยเรียนเก่งสอบไล่ได้ที่หนึ่ง

ด้วยการสมาธิลืมตา และมีปัญญารู้เท่าว่าตนไม่ฉลาด จึงพากเพียรฝึกฝนทำความดี จนเกิดปัญญาเฉลียวฉลาดขึ้นเทียมเขาทั้งหลายด้วยความไม่ริษยาเพื่อนเช่นนี้จึงจะถูก.

การทำความดีนั้นไม่ฉะเพาะบุคคล เพราะพระธรรมมีเต็มโลก ไม่เลือกวัยเลือกเพศ ใครเรียน ใครรู้ ใครดู ใครเห็น เช่นจิตต์ที่มีอารมณ์ดี อารมณ์ร้าย ถ้าพยายามกำจัดอารมณ์ร้าย คือ "ความโกรธ" ให้สิ้นไป ก็จะได้ความไม่โกรธมาแทนที่ ความดีทุกคนทำได้ ดังจะอธิบายต่อไปในตอนหน้า.

๘

การทำความดีนั้นไม่ต้องลงทุน เพียงแต่ใช้กำลังใจที่เข้มแข็งเหมือนกับจับกังที่ยกของหนัก ๆ เช่นข้าวสารหนึ่งหรือสองกระสอบเขาก็ยกไหว เพราะอาศัยกำลังกายที่แข็งแรงประกอบด้วยจึงจะได้.

ส่วนการเรียนธรรมนั้น ไม่ต้องแบกเหมือนกระสอบข้าวสาร เพียงแต่ "ละ" เท่านั้น เช่นละทิฏฐิอันผิดของตน

ให้สิ้นไป ก็จะกลายเป็นสัมมาทิฏฐิแท้ ด้วยอำนาจของจิตต์ที่อบรมฝึกฝนแก่กล้า การที่เรียกว่า "แก่กล้า" นั้นหมายถึงอินทรีย์แก่ ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นนั้นแล้ว "กล้า" นั้นได้แก่กล้าทำความดีทุกชนิด เมื่อจิตต์ดีมีสมาธิแน่วแน่ กิจการทั้งหลายก็ก้าวหน้า.

การเรียนถ้ามีสมาธิตั้งแต่เด็ก โดยมากนักเรียนผู้นั้นจะต้องเป็นคนเรียนเก่ง หรือเด็กบางคนไม่ได้เที่ยวเตร่ไปไหนเลย ปักใจเรียนจริง ๆ นับวันเกินไปนาน ๆ เข้า เด็กคนนั้นก็เริ่มอ่อนแอลงทุกที บางคราวไม่สบายเสียบ้าง อย่างนี้เรียกว่ามีความเพียรแก่กล้าเกินไป ผู้ปกครองบางคนบังคับลูกไม่ให้เล่น หรือไม่ให้ไปตากอากาศ ให้เรียนเกินกว่าสมองของเด็กที่จะทำงาน เลยกลายเป็นคนอ่อนแอ ฉะนั้นเยาวชนทั้งหลายที่จะเรียนทางโลก ต้องรู้จักแบ่งเวลาให้พอดี อย่าหักโหมจนเกินไป อย่าท่องหนังสือตลอดรุ่ง ควรตื่นแต่เช้ามืดลุกขึ้นท่องหนังสือจะได้ผลมาก เพราะตอนเช้าอากาศโปร่งและสมองก็โปร่ง การรู้ศิลปวิทยานั้นเป็นไปด้วยจิตตานุภาพโดยแท้ ต้องอาศัยธรรมานุภาพตามสภาวะเข้าประกอบด้วย การเรียนศีลธรรมควบกับการเรียนหนังสือมาตั้งแต่

เยาว์วัยนั้นได้ผลมาก เพราะว่ามีอารมณ์อันดีงามเยือกเย็นเข้าไปแทรกซึมอยู่ในสันดาน ผู้ปกครองควรรู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาวให้พอเหมาะกับวัยของเด็กและฐานะของตนจึงจะชอบ ถึงผู้ปกครองจะอยู่ในฐานะที่ไม่ร่ำรวยพอที่จะส่งบุตรธิดาไปเรียนต่างประเทศได้ ถ้าเด็กมีความเพียรจริงแล้ว เด็กก็อาจจะมีโอกาสดีโดยการสอบชิงทุนรัฐบาลไปเรียนได้ ขอให้เยาวชนทั้งหลายปักใจในการเรียนด้วยมีสมาธิ ไม่ยักย้ายจับจด จะเรียนวิชาใดก็เรียนให้สำเร็จลุล่วงไปแต่อย่างเดียว เช่นนี้จึงจะจัดว่าเป็นสมาธิขั้นต้นของเยาวชนทั้งหลาย การปักใจเรียนจริง ๆ นั้นโดยอาศัยทุนรัฐบาล หรือทุนส่วนตัวก็เรียนให้สำเร็จผลได้เช่นกัน มหาวิทยาลัยในประเทศไทยก็สอนให้รู้จักประเพณีและให้มั่นในศาสนา ถึงจะไปเรียนต่อในประเทศใดก็เชื่อมกันได้ทั้งนั้น เพราะรู้จักช่วยตนเองและกตัญญูต่อชาติของตนมั่น เมื่อกลับมาได้นำวิชามาเผยแพร่และช่วยชาติของตน ไม่ใช่ไปเรียนสักแต่ว่าให้ได้ชื่อว่าไปนอก.

การเรียนธรรมก็เหมือนกัน ไม่ต้องไปทำความเพียรถึงขนาดเข้าป่า หรือกักตัวไม่พูดจากับผู้ใด ไม่เอาใจใส่ในกิจการบ้านเรือน ปลีกตัวออกห่าง สละครอบครัวให้หมด

กังวล เพื่อความสุขของตนแต่ผู้เดียวนั้นไม่เหมาะกับสมัยใหม่ จะต้องเรียนลืมตาให้รู้เท่าเหตุ เพราะเศรษฐกิจยังตกต่ำ ไม่ก้าวหน้า ไม่เหมือนครั้งพระบรมศาสดายังทรงพระชนม์อยู่เมื่อครั้งกระโน้น เขาเรียนตามแบบพระบรมครูโดยแท้ ด้วยการสดับตรับฟังพระธรรมเทศนาก็ได้บัลลุมรรค ผลด้วยการลืมตาเป็นส่วนมาก แต่ครั้นต่อมา เกจิอาจารย์ทั้งหลายได้สอนให้ทำสมาธิหลับตา จึงกลายเป็นตาบอดคลำช้าง ดังที่เจ้าคุณอุบาลีแสดงธรรม "มีตาบอด ๖ คนแยกย้ายกันไปดูช้าง คนหนึ่งคลำถูกสีข้างช้างก็บอกว่า ช้างมีรูปแบน ๆ เหมือนเสื่อลำแพน คนที่ ๒ คลำถูกขา บอกว่าช้างเหมือนต้นเสาหรือตะลุมพุก คนที่ ๓ คลำถูกหางก็ว่า ช้างเหมือนแซ่ปัดยุง คนที่ ๔ คลำถูกหูก็ว่า ช้างเหมือนพัดด้ามจิ๋ว คนที่ ๕ คลำถูกงาก็ว่าช้างแหลมเหมือนคันหลาว คนที่ ๖ คลำถูกงวงก็บอกว่าช้างเหมือนกับเชือกเส้นใหญ่" ทั้ง ๖ คนเมื่อกลับมาแล้วต่างก็โต้เถียงกันเป็นการใหญ่ว่า ช้างเป็นอย่างนั้น ๆ ตามที่ตนได้รู้มาแล้ว การเรียนธรรมก็เหมือนกัน ถ้าจะเรียนแต่สมาธิหลับตาอย่างเดียว ก็เท่ากับตาบอดคลำช้าง หรือเรียนดีเกินไป เช่นเรียนอภิธรรมอย่างเดียวโดยศีลไม่บริสุทธิ์

หรือไม่ละโลภ โกรธ หลง ให้สิ้นเชิงแล้ว ก็จะเป็นเสมือนนักเรียนไทยไปเรียนภาษาคนอื่น โดยลืมภาษาของตนเสีย สมมุติว่าไปเมืองนอกรู้ภาษาต่างประเทศ เมื่อกลับมานำมาใช้กับชาวนาชาวสวนก็เลยพูดไม่เข้าใจกัน เช่นเดียวกับอภิธรรมสังคหะ ถ้าเรียนตามแบบก็เท่ากับไปเรียนเอายอดของความรู้ที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วมาเรียงไว้ เท่ากับปลูกต้นไม้เอายอดลง ความเป็นจริงในเบื้องต้นในพระปฐมสมโพธิที่ได้เรียนกันเป็นแบบฉะบับนั้น ก็มีพระอภิธรรมควบกันมาด้วย ฉะนั้นแม้แต่เรียนปริยัติก็จริง เท่ากับเรียนอภิธรรมไปในตัว ไม่จำเป็นที่จะไปเรียนชั้นสูงสุดลงมา การเห็นจิตต์เจตสิกของตนนั้นเป็นการเห็นยาก ถ้าจิตต์ไม่สงบจากบาปแล้วจะเห็นจิตต์ที่บริสุทธิ์ไม่ได้เลย แต่จิตต์ดวงเดียวยังคุมไว้ไม่ใคร่จะอยู่ ยังไปแยกเจตสิกซึ่งเป็นของลวงออกมานับด้วยยิ่งไปกันใหญ่ มัวแต่นับและจำไม่รู้จักจบสักที วิธีง่าย ๆ ก็คือ "สมาธิลืมตานั่นเอง" เพียงแต่รู้เท่าอายตนะภายใน ๖ ภายนอก ๖ และกองวิญญาณ ๖ รวมเป็น ๑๘ คือ ธาตุ ๑๘ นี้ ถ้ามีสมาธิมั่น และต้องมีอธิวาสนขันติ สติ สมาธิ ปัญญา

สำเร็จสมความปรารถนา.

กำกับอยู่แล้ว ธาตุทั้ง ๑๘ นี้จะดับไปเอง ดังอธิบายมาแล้วในตอนต้น.

๙

มีผู้ตั้งคำถามมาว่า ทำอย่างไรจึงจะเกิดปัญญา ปัญหาข้อนี้เคยเรียงไว้แล้วในตอนก่อน ๆ แต่เมื่อมีผู้สนใจถามซ้ำมาอีก จึงจำเป็นต้องอธิบายต่อไป.

สาธุชนทั้งหลายย่อมทราบว่า ตัวเองมิได้เกิดมาเป็นนักปราชญ์ราชบัณฑิต ฉะนั้น การทำให้เกิดปัญญา จึงเป็นเรื่องที่สาธุชนทั่วไปอยากได้ และเมื่อมีปัญญาแล้ว ย่อมเกิดความสุข วิธีทำให้เกิดปัญญาอย่างง่ายที่สุด คือการใช้หูของเรานี่เอง การใช้หูให้เป็นประโยชน์ในการก่อให้เกิดปัญญา คือฟังในสิ่งที่ควรฟัง สิ่งที่ควรฟังนั้นได้แก่การฟังบิดามารดาครูอาจารย์พุทธบริษัท เพราะท่านเหล่านี้ย่อมสอนแต่ในทางที่ถูกที่ควร สอนให้รู้ในสิ่งที่ควรรู้ สอนให้ปฏิบัติในสิ่งที่ควรปฏิบัติ จงใช้หูฟังคำสอนของท่านเหล่านี้ เมื่อหูฟังแล้วก็ต้องนำมาปฏิบัติ จึงจะเกิดปัญญา ถ้าไม่น้อมนำมา

ปฏิบัติก็เกิดปัญญาไม่ได้ ตรงกันข้าม ถ้าฟังลิเก ฟังเพลงเหล่านี้จะทำให้เกิดปัญญาได้ยาก เว้นเสียแต่ว่าผู้มีปัญญารู้จักกลับโลกมาเป็นธรรมได้ หูจึงเป็นเสมือนประตูให้ปัญญาเข้ามาถึงตัว ถ้าประตูของตัวรู้จักเปิดรับแต่เสียงที่ดี ก็จะก่อให้เกิดปัญญา ผู้นั้นก็จะกลายเป็นปราชญ์ได้ในวันหนึ่งอย่างแน่แท้ ถ้าประตูของผู้ฟังไม่เปิดรับเสียงที่ให้เกิดปัญญาก็ย่อมกลายเป็นคนหูเหล็กหรือหูกะทะ ไม่ใช่หูเนื้ออย่างสาธุชนทั่วไป.

แต่การฟังที่ดี หรือการใช้หูให้ถูกต้องเพื่อหาปัญญาใส่ตัวแล้ว ต้องรู้จักวิธีฟัง คือในเวลาฟังจะต้องมีสมาธิมั่นตั้งจิตต์แน่วแน่อยู่ฉะเพาะเรื่องที่จะฟัง ไม่ใช่นั่งฟังอาจารย์สอนแต่ใจกลับไปอยู่เสียที่อื่น ใจของสาธุชนย่อมหลุกหลิกลุกลนและปรูดปราดยิ่งกว่าอะไร ๆ ในโลก ประเดี๋ยวไปอยู่ที่อเมริกา ประเดี๋ยววกมาเมืองจีน ประเดี๋ยวกลับไปอยู่ที่สนามฟุตบอลล์ ถ้าเราปล่อยให้ใจไปเสียที่อื่น หูจึงฟังไม่ได้เรื่อง อย่างที่ผู้ใหญ่ว่า เข้าหูซ้ายทะลุหูขวา ขณะที่เราไม่ทำสมาธิ และใจไปอยู่เสียที่อื่นแล้ว เท่ากับเราปิดประตูไม่ยอมรับปัญญาเข้ามานั่นเอง จึงต้องมีสมาธิไว้เสมอ.

การทำสมาธิที่ถูกคือ ลืมตาทำสมาธิ ถ้าเราไปหลับตาฟังครูบาอาจารย์อยู่ ก็คงจะถูกหาว่าเป็นคนนั่งหลับฟัง การทำสมาธิที่ถูกจึงเป็นสมาธิลืมตา ดังที่เคยเขียนมาแล้วในตอนต้น ๆ.

ความขยันหมั่นเพียรเป็นองค์ประกอบอันสำคัญอีกอย่างหนึ่งของปัญญา ผู้หวังจะเจริญด้วยปัญญาจึงต้องมีวิริยะอุตสาหะปฏิบัติไปเป็นเดือนเป็นปี แม้พระพุทธองค์เองจะเป็นปราชญ์โดยกำเนิด ก็ทรงพากเพียรในการค้นหาสันติอันแท้จริงอยู่เป็นเวลานาน และในที่สุดด้วยความเพียร พระองค์จึงทรงค้นพบสันติจนได้ แต่สมัยปัจจุบันนี้ พระธรรมคำสอนมีอยู่แล้ว ผู้ปฏิบัติจะปฏิบัติตามคำสอนโดยง่าย ๆ เช่น "สมาธิลืมตา" เป็นต้น ก็อาจจะได้ผลคือปัญญาโลกุตตระ.

แต่ปัญญาที่ดีหรือพึงประสงค์ของสาธุชนทั่วไป คือปัญญาที่เกิดมาในตัวบุคคลเอง โดยไม่ต้องใช้ความเพียรมากมายนัก ตัวอย่างเช่นพระมโหสถที่รอบรู้เฉลียวฉลาดทุกอย่าง จนชื่อเสียงลือไปถึงพระราชวังของท้าววิเทหราช ๆ จึงทรงรับสั่งให้พระมโหสถเข้าเฝ้า และทรงตั้งให้เป็นปราชญ์ประจำพระองค์ต่อไป ผู้ที่มีปัญญาที่เกิดในบัณฑิตนั้นโดย

มากสอนง่าย พอได้ฟังครูอธิบายซ้ำ ๆ ไม่กี่ครั้งก็ปฏิบัติได้ หรือได้เห็นใครทำอะไร เพียงแต่ตาเห็นก็ทำได้ เช่นการฝีมือ เป็นต้น ถ้าท่านไม่เชื่อลองสังเกตบุตรธิดาของท่าน บางคนไม่ต้องสอนเลย เพียงแต่สอนคนอื่นบุตรธิดาของท่านก็ฉลาดมีไหวพริบดี จำมาสอนผู้ใหญ่ก็มี ปัญญาพวกนี้เรียกว่า "ปัญญาบารมี" เกิดมาจากทานบารมี ศีลบารมี เมตตาบารมี เมื่อมีเมตตาแล้วย่อมเกิดปัญญา โดยมากผู้ที่แผ่เมตตากับเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกัน ย่อมมีปัญญารอบคอบ เช่นรัฐบาลเป็นต้น ท่านแผ่เมตตาถึงไพร่บ้านพลเมืองไม่ให้เดือดร้อน ผลเมตตานั้นจึงจะสะท้อนให้ฉลาดรอบคอบ จนได้ชื่อว่าปลอดภัยมาจนทุกวันนี้.

ผู้ที่ขาดเมตตานั้น ด้วยความโง่เขลาเบาปัญญาเห็นแต่ได้ฝ่ายเดียว ไม่เห็นอกเขาอกเรา เลยกลายเป็นคนอับเฉามีแต่หนทางเสื่อม ไม่เกิดปัญญารุ่งโรจน์เหมือนผู้ที่แผ่เมตตา สมมุติว่าได้ฟังเรื่องพระรถ พระรถมีกตัญญูต่อมารดา ไปตีไก่พะนันนำน้ำสิบสองเต้า ข้าวสิบสองกระบอกมาให้มารดาและป้า ๆ รับประทาน เรียกว่าเป็นทาน โดยการเป็นทาสกตัญญู ถึงตนจะอับจนก็มีผู้ค้ำชู เช่น สารผูกคอมโนมัย

ฤาษีได้แปลงให้ร้ายกลายเป็นดี "ถึงกลางวันให้กินกลางวัน ถึงกลางคืนให้กินกลางคืน" ฤาษีแปลงสารเสียว่า "ถึงกลางคืนให้รับกลางคืน ถึงกลางวันให้รับกลางวัน ผัวแก้วผัวขวัญของนางเมรี" กุศลทานนี้แม้แต่จะมีเพียงแคบ ๆ คือเมตตาตัวเองไม่ให้ทำบาปดังกล่าวแล้ว ก็จะเกิดปัญญาโลกุตตระขึ้นได้ฉับพลัน.

๑๐

จะว่าด้วยกายสุจริต

๑. ไม่ฆ่าสัตว์

๒. ไม่ลักทรัพย์

๓. ไม่เป็นชู้กับสามีภรรยาผู้อื่น

๔. ไม่แต่งกายให้เกินกว่าวัย ต้องสังวรณ์ให้เป็นไปทางสุจริตโดยแท้ แม้แต่สิ่งของที่เจ้าของเขาไม่อนุญาตก็ไม่ต้องไปหยิบฉวยเอามาเป็นของตน จึงจะเรียกว่า กายสุจริต ที่แท้.

วจีสุจริตนั้น

๑. ไม่พูดปด หรือพูดไม่ตรงความจริง บางทีนั่งทำงานอยู่มีใครถามว่า ทำอะไร บอกว่า "เปล่า ฉันหุงข้าว" หรือทำสิ่งอื่น เมื่อใช้คำว่า "เปล่า" ในเวลาประกอบกิจการใด ๆ ก็เท่ากับพูดปดเสียแล้ว จึงจัดว่าไม่สุจริตทั้งนั้น ถ้าเป็นไปเพื่อความสุจริตแล้ว ก็พูดสิ่งนั้นเป็นปัจจุบันไม่หลงลืม โดยมี สมาธิ สติ ขันติ ปัญญา ดังได้กล่าวมาแล้ว.

๒. ไม่พูดยุยงส่อเสียดให้เขาแตกร้าวกัน เช่นเรื่องราวของคนอื่น แม้แต่เป็นความจริง ถ้าสิ่งนั้นไม่ควรพูดก็ต้องงดเป็นเด็ดขาด.

๓. ไม่พูดเพ้อเจ้อเปรยเสียซึ่งประโยชน์ ให้พูดแต่สิ่งที่ควรพูด คือพูดอยู่ในคลองธรรม ที่เรียกว่า "สัมมาวาจา" กล่าววาจาชอบ.

๔. ไม่พูดจาตลกคนอง และไม่ให้พูดนอกเรื่อง เช่นการเมืองเป็นต้น ตลอดถึงพูดที่ไม่เป็นมงคลทุกชนิด หรือพูดข่าวอกุศล จึงจะเรียกว่า วจีสุจริต.

มโนสุจริตนั้น

๑. ต้องไม่คิดคดกบฏต่อชาติ ต้องมีสมาธิมั่นและรักชาติของตนให้ยิ่งกว่าชีวิต จึงจะได้ชื่อว่ามโนสุจริต ไม่คิด

ริษยา อาฆาต พยาบาท จองเวรซึ่งกันและกัน ไม่คิดประหัต ประหารกันด้วยวิธีหนึ่งวิธีใด ต้องปักใจรักแต่ความสงบ หรือศีลธรรม จึงจะได้ชื่อว่า "มโนสุจริต"

๒. ไม่คิดเพ่งเล็ง เอาทรัพย์สมบัติของคนอื่นมาเป็นของ ตนด้วยการสมาธิมั่น ไม่ยอมให้โลภ โกรธ หลง เข้าครอบ งำจึงจะบริสุทธิ์ได้.

๓. ไม่คิดประทุษร้าย ต้องซื่อตรงจงรักภักดีต่อพระ-บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทุก ๆ พระองค์ ดำรงอยู่ในมโน-สุจริต ด้วยจิตตานุภาพที่ได้อบรมแล้ว ที่เรียกว่าปัญญาแก่ มาจากศีล.

เมื่อมีมโนสุจริตแล้ว กาย วาจา ก็สุจริตไปด้วย เพราะฉะนั้น ท่านสาธุชนทั้งหลายที่ยังขวนขวายในขั้นต้นแล้ว ขอได้กรุณาพากเพียรให้เต็มที่ ด้วยกุศลบุญราศีที่ได้อบรม บ่มนิสสัย ดังได้อธิบายมาแล้วในตอนต้นของ "แดนมธุรส" นั้น ถ้าผิดพลาดประการใด ท่านได้โปรดให้อภัยกับผู้ที่ไม่ได้ มีเจตนาจะผิดเลย เพราะได้อาศัยความเคยชินที่ได้ปฏิบัติมา ก็พูดไปตามภาษาคนรู้น้อย ท่านทั้งหลายถ้าหมั่นอบรมจิตต์ ด้วยการแผ่เมตตาตัวเองจึงจะชอบ เพราะโกรธที่ไรก็โกรธ

ให้ตัวเอง โทษก็คือกินไม่ได้นอนไม่หลับ ถ้าพยายามไม่โกรธได้ตลอดวันตลอดคืนตลอดปีตลอดชาติ ก็จะได้ชื่อว่ามโนสุจริต การปฏิบัติในวิธีสมาธิลืมตานี้ จะต้องรู้เท่าทันอายตนะดังกล่าวแล้ว ถ้าไม่เข้าใจก็ให้ดูที่ตนเองว่าเวลานี้ทำอะไรอยู่ ตนทำงานหรืออ่านหนังสือก็ตาม ถ้าใจวอกแวกไปรับอารมณ์อื่นเข้ามาเป็นกังวลแล้ว สมาธิก็จะไม่แน่วแน่ เพราะฉะนั้นทำสิ่งไหนก็ต้องให้สำเร็จไปด้วยดี สมมุติว่าจะเรียนหนังสือ บังเอิญมีแขกมาหาหลายท่าน ผู้เรียนก็ไม่ยอมละเลิก มีความเพียรพยายามเรียนไปจนตลอด กิจการทั้งหลายอาศัยสติดังที่ว่ามานี้ เมื่อปัญญาเกิดขึ้นแล้ว ก็จะรู้ได้ทันทีว่าสิ่งนั้นควรกระทำ สิ่งนั้นควรละ ประดุจคนที่จะยิงเป้าที่โรงฝึกยิงปืนของนักศึกษาและประชาชนที่กรมการรักษา-ดินแดน จะต้องมีสมาธิมั่นคง อายตนะทั้ง ๖ จะต้องรวมเป็นจุดเดียว ในเมื่อประกอบกิจการทั้งมวล.

จะอธิบายประกอบ เช่นจะหล่อพระสักหนึ่งองค์ พอบอกว่าจะหล่อพระ ก็มีท่านทั้งหลายได้นำเอาของเก่า ของใหม่ ของดีมีราคา ตลอดกระทั่งเงินตราค่าหล่อพระ ได้ทุ่มเทมาให้ด้วยใจศรัทธา การหล่อพระนั้นเขามักจะเก็บของ

เก่า ๆ ที่ใช้ไม่ได้เอามาหล่อ หรือบางท่านก็นำแหวนทองของมีค่า ฯ ล ฯ มาหล่อ มีทั้ง ๒ ประการ สมมุติว่าเราจะทำใจให้เป็นพระ เราก็ต้องเอาของเก่า ๆ คือ โลภ โกรธ หลง ซึ่งเป็นทางแห่งความเสื่อมออกมาจ่าย หรือให้ปั่นให้หมดสิ้นไป เมื่อโลภ โกรธ หลง สิ้นไปแล้วใจก็จะกลายเป็นพระ เพราะว่าพระพุทธเจ้าพระองค์ไม่โลภ โกรธ หลง พระองค์สละดังที่ท่านทั้งหลายได้ทราบมาแล้ว ข้างฝ่ายช่างก็เหมือนกับผู้ที่ทำสมาธิใหม่ ๆ ต้องมีฉันทะ ความพอใจที่จะหล่อพระนั้น เมื่อตกลงแล้วเขาก็เริ่มปั้นหุ่นก่อน คือทำรูปพระกายขึ้นก่อน ฉะนั้นผู้ที่จะเรียนสมาธิต้องมีศีลก่อน เมื่อมีศีลแล้วก็ต้องอาศัย จิตตะ วิริยะ วิมังสา หรือทำอานาปานะเหมือนนายช่างสูบทอง เพื่อไล่ขี้สนิมหรือของสกปรกให้สิ้นไป จึงจะใช้เทลงในองค์พระได้ ถึงจะเป็นพระแล้วก็ตาม ช่างก็ยังต้องมีการขัดสิ่งที่ขรุขระออกให้เรียบร้อย การรู้ธรรมก็เหมือนกัน บางคนรู้แล้วไม่สังวรณ์ในความรู้นั้น ก็จะกลายเป็นเหมือนพระทีบดทอง เมื่อผู้รู้หมั่นพิจารณาและสังวรณ์ญาณอยู่เป็นเนืองนิตย์ ก็จะเป็นเสมือนกับพระที่ขัดเงามีสง่าแล้วแต่จะพิจารณาเอาเอง... ส่วนคุณเล็ก ๆ ที่เคยฟังนิทาน

ของผู้เรียงนั้น ถ้าต้องการฟังจะเล่าให้ฟังอีก.

มีนิทานเรื่องนึ่ง มียายกับตาสองคน ไปปลูกเผือกปลูกมันที่ไร่ วันหนึ่งมีวานรตัวหนึ่งมาพบยายกับตากำลังปลูกเผือก วานรตัวนั้นก็บอกว่า "ตายายปลูกเผือกอย่างนี้ไม่งาม ถ้าจะปลูกให้งามต้องเชื่อฉัน" ยายก็ถามว่า "จะปลูกอย่างไร" วานรก็บอกว่า "ไปซื้อเผือกมาศีร์ษะใหญ่ๆ ต้มให้สุกแล้วเอามาฝังหลุมละศีร์ษะ น้ำอ้อยหลุมละแผ่น เผือกนั้นก็จะโต ในวันเดียวก็จะได้ผล" ยายปรึกษากับตาว่าควรจะปลูกวันเดียวได้ผลดีกว่า จะขนไปขายไม่ไหวทีเดียว ตาบอกว่าเผือกต้มแล้วมันจะขึ้นได้อย่างไร แต่โดยอำนาจของความเชื่อยายจนเคยชิน ยายบอกว่าลองดูสักครั้ง ก็ไปต้มเผือกขึ้นหลายสิบศีร์ษะ เอามาปลูกตามลิงแนะนำ พอปลูกแล้วยายตาก็กลับบ้าน ลิงเห็นยายกับตากลับบ้านแล้วก็เข้าป่าไปบอกบริวารให้ไปเก็บต้นบอนมาตัวละต้น พอมาถึงไร่ของยายกับตาก็วางบอนเสีย ขุดเอาศีร์ษะเผือกกับน้ำอ้อยมา แล้วปลูกบอนไปแทนที่ พอรุ่งเช้ายายกับตามาที่ไร่ ยายดีใจว่าวิธีที่ลิงบอกนี้เก่งจริง พอปลูกคืนเดียวก็โตเท่าต้นบอนทีเดียวโดยขาดสติ ส่วนตาชักสงสัยตรงเข้าไปฉุดต้น

บอน ซึ่งสำคัญว่าต้นเผือกนั้นขึ้นมาจากกอก็ยิ่งสงสัยหนักขึ้น เลยใช้จอบฟันทีเดียวงัดขึ้นมา ก็ไม่เห็นศีรษะเผือกเลยจนศีรษะเดียว.

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า จะทำสิ่งใดอย่าใจเบา จงยับยั้งใจเราไว้ก่อนจึงจะชอบ แม้จะมีเหตุผลดีสักปานใด ก็ไม่ควรจะไว้ใจผู้อื่นโดยขาดสติสัมปชัญญะ และมีความประมาทก็จะเกิดเดือนร้อนเหมือนกับยายกับตาที่ทำไร่ เพราะใจเบาเชื่อเจ้าวานรเผือกเลยกลายเป็นบอน ถ้านักเรียนจะเชื่อครูสอนก็ต้องไตร่ตรองดูว่า ควรจะมีปัญญาฉลาดจดจำคำครูสอนมาคิดขึ้นเอง โดยมีสติสัมปชัญญะและสมาธิในการเรียน.

๑๑

ตอนนี้จะอธิบายในเรื่องที่จะให้เข้าถึงพุทธธรรมโดยง่าย โดยอาศัยสติปัญญาเป็นบ่อเกิดแห่งความสิ้นทุกข์นั้น ถ้าผู้ปฏิบัติมีแต่ปัญญาไม่มีวิริยะอุตสาหะแล้วไซร้ ก็จะไม่ก้าวหน้าเข้าหาปัญญาโลกุตตระได้ ต้องมีวิริยะความเพียร ละบาป

อกุศลทุกชนิดซึ่งมีอยู่ ณ ภายใน เพียรระวังมิให้เหตุภายนอกเข้ามาถึงภายใน โดยอาศัยศีลสังวรดังกล่าวแล้ว เพียรทำสมาธิลืมตาให้รู้เท่าเหตุว่า เหตุนั้นจะเป็นเหตุร้ายก็ให้กลับเหตุนั้นให้กลายเป็นดีโดยอธิวาสนขันติ ซึ่งเป็นหลักสำคัญ ถ้าเหตุดีก็หมั่นปฏิบัติให้เจริญยิ่งขึ้น สมมุติว่ามีใครมาว่าเรา ถ้าเรามีสมาธิมั่นแล้ว เหตุนั้นก็จะกลายเป็นดี เพราะความอดทนย่อมเป็นเหตุให้กิจการหรือการปฏิบัติลุล่วงไปได้ทุกประการ แต่ผู้ปฏิบัติจะต้องเพียรละกิเลสคือ โลภ โกรธ หลงให้สิ้นไป และเพียรรักษาความดีที่ตนปฏิบัติได้แล้วให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป และรักษาธรรมที่ปฏิบัติได้แล้วให้ทรงอยู่เป็นธรรมดา สมมุติว่าจะมีใครมาจากสารทิศใดก็ตาม เมื่อผู้ปฏิบัติไม่มีความบกพร่องแล้ว ท่านเหล่านั้นก็จะมาโดยเป็นมิตรทั้งสิ้นจะหาศัตรูไม่ได้เลย เพราะถือคติธรรมดาว่าจะต้องเพียรเพ่งดูภายในกายว่า มีอะไรบกพร่องอยู่หรือเปล่า ถ้าศีลบกพร่องก็ให้อาราธนาเสียใหม่ ทุกวินาทีจะต้องรู้ทุกข์ว่า พูดมากก็เหนื่อย ทานอิ่มก็อึดอัด หิวก็เพลียไม่มีกำลัง เพราะฉะนั้น จึงต้องเติมอาหารเพื่อแก้ทุกขเวทนาทางกาย ส่วนอาหารทางใจนั้นซิยากมาก เพราะไม่รู้จักพอ

ไม่รู้จักอิ่ม วันนี้ได้เท่านี้เดือนนี้ได้เท่านี้ก็ไม่รู้จักพอ จึงเกิดทุกข์ สมมุติว่าถูกลอตเตอรี่ที่ ๑ แล้วก็ยังไม่พอว่าขอให้ถูกอีกสักครั้งเถอะเช่นนี้ ผู้ปักใจเรียนจริง ๆ นั้นต้องทำความพอเสียก่อน จึงจะเข้าถึงพุทธธรรมโดยแท้ได้ จึงต้องอาศัยความเพียรเป็นหลักของการปฏิบัติ จะนั่งจะนอนจะยืนจะเดินจะพูดก็ให้อยู่ในสัมมาสติ มีสติตื่นอยู่ทั้งกลางวันทั้งกลางคืน ให้เพ่งดูความไม่เที่ยงของสังขารที่ปรุงขึ้นนั้นจะเป็นทางถูกตามพระวินัยบัญญัติหรือไม่ ถ้าเป็นไปตามทางมรรคทั้ง ๘ ประการแล้วไซร้ก็เรียกว่าปฏิบัติถูก แต่ต้องอาศัยการฟังหรืออ่านหนังสือว่า เราได้ปฏิบัติถูกต้องหรือยัง ถ้ายังไม่ถูกต้องตามแบบ ก็พยายามละทิฏฐิอันผิดนั้นให้สิ้นไปจากใจ โดยการเพ่งพินิจพิจารณาดูว่าวันนี้เราได้ประมาทพลาดพลั้งด้วยกายหรือวาจาบ้างหรือเปล่า ถ้าไม่มีบกพร่องเลยก็ให้กำหนดไว้ว่าวันนี้ปฏิบัติได้หนึ่งวัน ให้จดบันทึกไว้ เวลาจะเข้านอนนั้นให้พิจารณาว่า ถ้าไม่ตื่นก็ตาย ถ้าตื่นก็ไม่ตาย เวลาเช้าตื่นนอนก็หัดให้มีสติรู้ว่า อ้อ! ยังไม่ตาย เราควรประกอบกิจการอะไรในตอนต่อไป ตอนนี้ให้รู้เอาเอง ให้เป็นสมาธิทั้งหลับตาลืมตาตลอดทั้งกลางวันกลางคืน เวลา

ตนก็ให้รู้ทันอารมณ์ต่าง ๆ ว่าอารมณ์จะดีหรือร้าย ถ้าอารมณ์ร้ายก็ให้พิจารณาจนกว่าอารมณ์จะเชื่องเป็นสมาธิก็จะเกิดปัญญาชัดขึ้นทุกที่ เพราะว่าการเพ่งโทษของตนอยู่ทุกขณะว่าสิ่งใดเป็นโทษ แล้วก็เพียรละไปๆ ในชีวิตจะต้องเห็นทุกข์ในตนเองหรือเห็นทุกข์ภายนอกก็ได้ เช่นเห็นคนอื่นเจ็บป่วยที่ทนทุกขเวทนาถึงขนาดเราอาจเห็นได้ วิธีง่ายๆ ก็คือสมาธิมั่นหมั่นเพ่งกายเวทนาก็ได้ จะเพ่งจิตต์เวทนาก็ได้ สมมุติว่าใครทำให้ไม่ถูกใจก็เกิดเวทนาทางจิตต์ ถ้าขาดสติก็จะไม่เห็นหน้าตาเวทนากลายเป็นโทสะเข้าครอบงำ ก็ตกเข้าไปในอำนาจอกุศล เพราะฉะนั้น ให้ตามรักษาจิตต์ของตนอยู่เสมอ ถ้ามีปัญญาแล้วก็จะเป็นเสมือนมีนายแพทย์ประจำตนทีเดียว เพราะรู้จักผ่อนปรนแก้ไขด้วย สติพลัง, ปัญญาพลัง โดยมีอธิวาสนขันติอยู่แล้วย่อมชนะเหตุใดๆ ทั้งสิ้น เปรียบเหมือนคนขยันหมั่นกวาดบ้านถูบ้าน บ้านย่อมสะอาดไม่มีฝุ่นละอองเปื้อนฉันใด ผู้ปฏิบัติมีเพียรเพ่งเผาทุกข์อยู่ย่อมสิ้นอาสวะกิเลสฉันนั้น แต่สำหรับผู้ฝึกใหม่ก็ต้องประกอบในทางสัมมาทิฏฐิความเห็นชอบ เห็นว่าการเรียนเป็นใหญ่ เห็นว่าการค้าเป็นใหญ่ เห็นว่ารับราชการ

เป็นใหญ่ เพื่อสัมมาอาชีวะ แต่ถ้าอยู่ในโลกจะต้องเห็นส่วนรวมเป็นใหญ่จึงจะชอบ เช่นครอบครัวหนึ่งจะต้องสามัคคีกันในด้านบุตรธิดา และญาติมิตรทั้งหลายในครอบครัวก็ดี เกี่ยวเนื่องถึงสังคมก็ดี มิให้มีอคติขึ้นได้ ให้เห็นว่าเป็นเสมือนบุตรที่ร่วมบิดามารดาเดียวกัน โดยถือชาติกำเนิดว่า ตระกูลไทย ต้องเป็นไทยให้สมชื่อ ซื่อตรงต่อบิดามารดาโดยกตัญญูกตเวทีเป็นที่ตั้ง ถึงจะมีความประมาทพลาดพลั้งระหว่างกันก็ให้อภัยกัน ด้วยการอโหสิกรรม ไม่ให้เกี่ยงแย่งแข่งดีกันในระหว่างครอบครัว ให้ทำแต่ความดีอ่อนน้อมยอมเชื่อผู้ปกครองจนเคยชินเป็นนิตย์ติดนิสสัย เมื่อเติบใหญ่จะเข้าสังคมก็กลมเกลียวกันได้ เพราะมีคารวะ โดยพุทธะคาระวะตา มีความเคารพพระพุทธเจ้า ธัมมะคาระวะตา มีความเคารพพระธรรมเจ้า สังฆะคาระวะตา มีความเคารพพระสงฆเจ้า บิดาคาระวะตา เคารพบิดา มารดาคาระวะตา มีความเคารพมารดา ครูบาอาจาริยะ-คาระวะตา มีความเคารพครูบาอาจารย์ ทั้ง ๖ ประการนี้ เป็นเรื่องของการปฏิบัติในวงศ์ตระกูล เมื่อไม่บกพร่องแล้ว ย่อมเจริญในด้านสมาคมต่าง ๆ เช่นรู้จักประมาณตนว่า

ตนเป็นคนชั้นไหน และจะต้องรู้จักพุทธบริษัทที่ต่ำที่สูง ต้องรู้จักควรไม่ควร ไม่ให้ตีเสมอผู้ใดในยามเข้าประชุม แม้แต่ผู้นั้นระมีศักดิ์เป็นน้องหรือฐานเพื่อนก็ตาม แต่ในการประชุมจะต้องวางตนให้สมแก่ฐานะแห่งตน ไม่ให้อวดตนว่าเป็นคนดีกว่าผู้อื่น ให้มีการยับยั้งโดยอาศัยสมาธิลืมตา ไม่ให้กล่าววาจาตลกคนองในระหว่างทำงาน ให้มีสมาธิมั่นในงานนั้น ไม่ให้ทำไปเล่นไป อย่างกับคนที่ไร้การศึกษา ให้รักษากิริยาที่เรียบร้อยโดยมีศีลและสมาธิเสียตั้งแต่ยังเยาว์ ประเทศไทยเราจะได้ก้าวหน้าทัดเทียมอารยชาติเขา ซื่อตรงจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นประมุขของชาติโดยความจงรักภักดี จึงจะจัดว่ามีศีลธรรมสมกับได้กำหนดมาในบวรพุทธศาสนา มีหลักธรรมของพระบรมศาสดา ประทานไว้กับพระมหากษัตริย์อันสูงสุดด้วยความยุติธรรมสม่ำเสมอทุกประการ เวลานี้ชนทั้งชาติกำลังเบิกบานด้วยปีติว่า ไทยมีบุญ ได้เจ้าฟ้าชาย มาอุดหนุนวงศ์จักรีให้ถาวรบรมสุขทั้งยุคปัจจุบันและอนาคตกาล เพราะไทยมั่นในพระมหากษัตริย์ นิยมรัฐธรรมนูญตลอดกาลเบื้องหน้าชั่วฟ้าดินสลาย ขอให้เผ่าไทยจงเจริญเทอญ.

๑๒

พูดต่อในเรื่อง ผู้ที่จะปฏิบัติตรงเข้าถึงพุทธธรรมทีเดียว ในเรื่องศีลสมาธิปัญญาก็ได้อธิบายไว้ในตอนต้นนั้นแล้ว ตอนนี้จะพูดถึงทิฏฐิแท้ เช่นทำสมาธิลืมตาให้เห็นสังขารร่างกายนั้น ทั้งภายนอกภายในว่าเป็นของไม่เที่ยงและเป็นทุกข์ ถ้าจะให้เห็นทุกข์ชัด ๆ ต้องพยายามเอาใจไว้ในกาย ไม่ให้ยักย้ายออกไปรับอารมณ์ภายนอก ให้กำหนดจิตว่าเวลานี้เราจะทำความสิ้นทุกข์ให้จงได้ มองดูที่ใจจะดิ้นรนกวัดแกว่งไปรับอารมณ์ภายนอกหรือเปล่า ถ้าจิตยังไม่อยู่ให้นึกถึงความไม่เที่ยงของสังขารซ้ำ ๆ ว่า ถ้าเกิดก็เป็นทุกข์ ความเจ็บไข้ก็เป็นทุกข์ ความแก่ก็เป็นทุกข์ ให้พิจารณาให้เห็นว่าสิ่งทั้งหลายเหล่านี้เป็นของไม่เที่ยงทั้งสิ้น ไม่ควรจะยินดียินร้ายต่อสังขารร่างกาย ให้ปล่อยใจไว้ในธรรม การปล่อยใจไว้ในธรรมนั้น ผู้ไม่เคยปฏิบัติจะไม่เข้าใจว่าอะไร คือปล่อยใจไว้ในธรรมนั้นได้แก่มีสติสัมปชัญญะ โดยเห็นตรงตามคลองธรรมของพระพุทธเจ้าว่า จะนั่ง จะนอน จะยืน จะเดิน ทั้ง ๔ อิริยาบถนี้ให้สังวรอินทรีย์อยู่เสมอนั้นถูกกับ

สมาธิลืมตา เพราะตาได้อยู่ในกรอบของวินัยบัญญัติจึงจัดว่าตาที่มีธรรม คือมีหิริโอตัปปะประจำ ส่วนกายไม่ฆ่าสัตว์กายก็เป็นธรรมดังกล่าวมาแล้วข้างต้นในเรื่องของศีล อายตนะทั้ง ๖ ซึ่งเป็นบ่อเกิดแห่งปัญญาที่เรียกว่า "อบรมแก่มาจากศีล" แล้วก็จริงแต่จะต้องมีอุเบกขา อุเบกขาเป็นเครื่องตรัสรู้โลกุตตรธรรมได้ ในเมื่อผู้นั้นมีทิฏฐิเห็นตรงว่ามารยาของสังขารนั้นมากนัก เดี๋ยวเป็นลม เดี๋ยวเป็นไข้และโรคต่าง ๆ จิปาถะ ถ้าเราถอนอุปาทานขันธ์เสียได้ และรู้เท่ามารยาของขันธ์ซึ่งไม่เที่ยง ซึ่งใคร ๆ ก็รู้กันอยู่ว่าสังขารไม่เที่ยง ถ้ารู้ว่าไม่เที่ยงแท้ ๆ แล้วคงจะไม่กลับกลอก เว้นไว้เสียว่าจะรู้เพียงแค่สัญญาซึ่งเป็นของเคลื่อนที่ได้ ไม่ใช่ทั้งรู้ทั้งเห็น ถ้ารู้จริงจะต้องทั้งรู้ทั้งเห็น คือเห็นทุกข์ชัด ๆ ตามสภาวะทีเดียว เมื่อเห็นชัดแล้วย่อมจะไม่ยินดีในของไม่เที่ยง สมมุติว่าเภสัชกรผู้เจนจัดในเรื่องสรรพคุณยาทุก ๆ ชนิด ย่อมปรุงได้ตามใบสั่งของแพทย์เท่านั้น การปฏิบัติธรรมก็เหมือนกัน เมื่อจิตต์เจตสิกสังวรจนถึงขั้นอุเบกขาแล้วก็เท่ากับนายแพทย์ผู้สั่งให้ปรุงยาได้ เพราะรู้เท่าอาการของโรค และมีเครื่องหมายภายนอกคือเครื่องตรวจโดยใช้หู

พึงเหมือนกัน ถ้าจะให้รู้ชัดเจนก็ต้องฉายเอ็กสะเรย์ดูภายใน การปักใจจะเข้าถึงพุทธธรรมก็ต้องหมั่นสังวร ญาณเป็นประดุจเครื่องเอ็กสะเรย์ เพราะเวลาช่างภาพเอ็กสะเรย์เขาต้องกำหนดไฟอ่อนไฟแรง ผู้ทำสมาธิก็เช่นกัน เมื่อจิตต์เป็นอุเบกขาญาณทัสสนะแล้ว จะต้องปล่อยจิตต์ว่างๆไม่ให้คิดนึกสิ่งอันใด ถ้ามีอาการปีติเกิดขึ้นก็ให้รู้ว่าไม่ใช่อุเบกขาญาณ-ทัสสนะเสียแล้ว ถ้าจิตต์ที่ตกกระแสธรรมที่ถูกส่วนแล้วย่อมถอนอุปาทานขันธ์เสียได้ เห็นสังขารร่างกายเป็นประดุจเรือนที่ว่างเปล่า ตรงนี้อธิบายไม่ได้ เพราะขาดจากสรรพสติให้ผู้ปฏิบัติดูว่ามีนอนฝันหรือเปล่า มีคิดนึกสิ่งดีสิ่งชั่วหรือเปล่า ถ้าไม่คิดนึกไปทางฝ่ายดีฝ่ายชั่ว มีแต่สภาวะที่ใช้ประจำอยู่เท่านั้น นอกนั้นจะมีแต่ปัญญาที่เห็นถูกทาง คือทางสิ้นทุกข์ทางเดียวไม่มีอดีต ไม่มีอนาคต ไม่มีอะไรๆเหลือ มีแต่สภาพธรรมล้วนๆ ที่เรียกว่า "สันติ" คือความสงบจากบาปอกุศลทุกชนิดโดยทิฏฐิแท้เห็นเกิดแก่เจ็บตายว่าไม่เที่ยงเป็นทุกข์ นี่แหละที่เรียกว่าเห็นได้จำเพาะตน เห็นอันนี้แหละแต่ให้เห็นชัดๆเถิด จะไปดูที่อื่นเห็นยาก เพราะแลเห็นอนิจจังไม่เที่ยงของสังขารเป็นของเสื่อมสิ้นไปเป็นธรรมดา

มิได้มีความคงทนถาวรวัฒนา แม้แต่พระบรมศาสดาซึ่งเป็นจอมปราชญ์อันประเสริฐที่สุดบังคับขันธ์เข้าสู่พระนิพพาน มิได้พ้นจากการดับขันธ์ไปได้เลย แต่สาธุชนทั้งหลายนั้นต่างกัน ไม่ได้ชื่อว่าดับขันธ์เหมือนพระพุทธเจ้า ได้ชื่อว่าไม่พ้นเงื้อมมือพญามัจจุราช เพราะฉะนั้น ควรจะฉลาดอบรมบ่มนิสสัยให้ปลอดภัยแคล้วคลาด จะได้เป็นปราชญ์ตามรอยของพระพุทธองค์โดยทิฏฐิเห็นตรงว่า จะปฏิบัติอย่างไหนก็ต้องปฏิบัติอย่างนั้นเอาแต่อย่างเดียว ไม่เกี่ยวข้องกับการโลกีย์ว่ามีหรือจน ละชั่วประพฤติดี ไม่ต้องมีกังวล เกิดมาเป็นคนแล้วต้องค้นให้พบ "สันติ" จนได้เพราะวินัยยังอยู่คู่พุทธศาสนาเป็นของแท้แต่ไรมา พระบรมศาสดาประทานไว้ให้พุทธบริษัทเลือกเฟ้นไว้เป็นสมบัติ คือ อริยสัจจ์ ๔ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ที่ท่านแสดงกันมาแล้ว ผู้เรียงก็เคยเรียงมามากแล้ว คงจะเห็นกันได้ในแดนมธุรสตอนต่อไปจึงจะอธิบายความให้เข้าใจ ตอนนี้จะอธิบายคร่าว ๆ ว่าผู้ปฏิบัติจะให้เข้าถึงพุทธธรรมต้องเลิกอยากอย่ากจะมั่งมีก็มีทุกข์ อยากจะไปนมัสการพระที่เขาวงศ์-พระจันทร์ก็มีทุกข์ คือเป็นทุกข์กลัวขึ้นเขาไม่ไหว แต่ส่วน

ใจอยากจะไปที่โน่นที่นี่ดวงตัวเองอยู่เรื่อย ถ้าเรามีอธิวาสน-ขันติเป็นตบะใหญ่ ก็เชื่อว่าทุกข์นั้นเรื่องของขันธ์ ขันธ์ไม่ใช่ของเรา เป็นของตัณหาผู้สร้างขันธ์ ถ้าเห็นหน้าตาของตัณหาชัด ๆ แล้วก็เรียกว่าเรือนซึ่งตัณหาสร้างไว้นั้น ได้รื้อเสียสิ้น ไม่ยินดีก็จะมีเรือนยอดคือ ศีล สมาธิ ปัญญา เข้าไปแทนโดยความเด็ดเดี่ยวของการมั่นในคุณพระรัตนตรัยว่าพระองค์รู้สิ้นทุกข์ พระองค์ก็ยังนำเอาทุกข์มาสอนสรรพสัตว์ ถ้าพระองค์สอนอย่างอื่นจะไม่มีเหตุผล ก็ไม่มีใครเชื่อพระ-องค์เห็นทุกข์ในพระองค์ก็ทรงยกทุกข์ในขันธ์มาแยกแยะอธิบายให้กว้างขวาง ท่านว่าทุกข์เกิดเพราะยึดบ้าง ทุกข์เกิดเพราะอยากบ้าง ทุกข์เกิดเพราะหิวข้าวบ้าง ทุกข์เกิดเพราะไม่มีที่จะถ่ายบ้าง สภาวะทุกข์ที่ประชุมอยู่ในขันธ์ห้าก็ยังพอเห็นได้ง่าย ๆ ไม่ต้องไปดูที่ไหนดูที่ตนนั่นแหละ

(สวรรค์อยู่ในอก นรกอยู่ในใจ
นิพพานอยู่ที่ไหน ก็อยู่ที่ใจนั่นแล)

คือ (คติของผู้เขียน) ก็ตรงกับการปฏิบัติเหมือนกัน "สวรรค์อยู่ในอกนั้นได้กับผู้ที่ทำกิจการอะไรยังไม่ทันจะลุล่วงก็ดีใจเสียแล้ว เปรียบเหมือนขึ้นสวรรค์พยายามมั่นโดย

สมาธิลืมตาเรียกว่า สวรรค์ปัจจุบัน พอกิจการนั้นสำเร็จไป เช่นหล่อพระเป็นองค์ได้สำเร็จ คณะศิษยานุศิษย์ของเจ้าคุณรัชชมงคลมุนีเหมือนได้ขึ้นสวรรค์ แต่สวรรค์นั้นยังไปเกิดได้ไม่เหมือนกับนิพพาน นิพพานไม่ต้องก่อสร้าง นิพพานเป็นความดับสนิทแห่งตัณหา ถ้ารู้ตนว่ามีแต่ธรรมดาไม่มีสวรรค์ไม่มีนรกก็เป็นใช้ได้ ถ้ายังมีนรกในใจก็ให้เพียรดับไฟนรกด้วยคาถาดังนี้......

ช่างเขา ช่างเขา ใครกินใครอิ่ม ใครทำใครได้ วัวของใครเข้าคอกคนนั้น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ถ้าทำไม่ดีไม่ชั่ว ไม่ต้องไปนรกไปสวรรค์ ดูแต่สมัยปัจจุบันรถรางยังไม่ต้องอ้อมข้อม ไม่เชื่อฉันให้ดูตลอดทางรถรางทุกสายไม่ต้องอ้อมข้อมทุกแห่ง เดินทางมรรคคือปฏิปทาแล้วตรงถึงนิพพานเลย

๑๓

จะอธิบายในคุณของพระพุทธเจ้านั้น บังเอิญมีผู้ถามถึงพระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไรและรู้อย่างไร การตอบจะตรง

กับคำถามหรือไม่นั้นขอให้พิจารณาเอาเอง จะต้องอธิบายย้อนต้นเล็กน้อย ในตอนที่พระพุทธองค์ทรงทำทุกกรกิริยามีการอดพระกระยาหารเบ็นต้น ทรงทรมานพระวรกายจนซูบผอมก็ไม่เบ็นผลสำเร็จ ในแบบว่า (ชาดก) มีพระอินทร์มาดีดพิณสามสาย สายหนึ่งหย่อนเกินไปเสียงไม่เพราะ สายหนึ่งตึงเกินไปเสียงกร้าวฟังไม่เพราะ สายกลางฟังแล้วเพราะเสนาะโสต พระองค์ทรงพระปรีชาสามารถโดยบัญญาบารมี ทรงพิจารณาเห็นว่าการทรงทรมานพระวรกายนี้เห็นจะตึงเกินไป จะเบ็นไปเพื่อบีบคั้นสังขารร่างกายให้อดข้าวอดน้ำ การทำเช่นนี้คงไม่ใช่ทางสำเร็จพระนิพพานเบ็นแน่แท้ พระองค์ก็ทรงละจากการทำสมาธิเช่นนั้นเสียเปลี่ยนมาทรงเสวยโภชนาหารตามควร จึงเบ็นเหตุให้บัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ที่เฝ้าปฏิบัติวัตถาพระองค์ปราศนาการไปอยู่เสียที่อื่น โดยเห็นว่าพระพุทธองค์ทรงคลายความเพียรเบ็นไปเพื่อความเบ็นผู้มักมากเสียแล้ว ส่วนพระพุทธองค์ก็เสด็จไปสรงน้ำแล้วก็กลับมาประทับนั่งใต้ต้นไม้แห่งหนึ่ง พอดีกับนางสุชาดาได้บนเทวดาว่าจะถวายข้าวมธุปายาส ได้ใส่ถาดทองนำไปยังชายบ่า บังเอิญไปเห็นพระพุทธองค์อยู่

ที่ได้ร่มพฤกษ์นั้น จึงสำคัญว่าเป็นรุกขเทวดามาคอยรับเครื่องสังเวย หรือจะเป็นเพราะพระรูปพระโฉมของพระพุทธเจ้ามีบุคคลิกลักษณะต่างกับมนุษย์ชนทั้งหลาย จึงเป็นเหตุให้นางเลื่อมใสศรัทธา น้อมข้าวมธุปายาสถวายแด่พระ-พุทธองค์พร้อมทั้งถาดทอง เมื่อพระพุทธองค์ทรงรับแล้วก็พิจารณาข้าวมธุปายาสและได้ทรงแบ่งเป็นปั้น ๆ (จะเป็นเท่าไรปั้นจำไม่ได้) พอทรงเสวยแล้วพระองค์ก็ทรงอธิษฐานถาดทองนั้นว่า ถ้าพระองค์จะได้ตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิ-ญาณแล้วไซร้ ขอให้ถาดทองนี้จงลอยขึ้นไปเหนือน้ำ โดยบุญฤทธิ์แรงอธิษฐาน ถาดทองก็ลอยขึ้นไปเหนือน้ำแล้วจมลงสู่พิภพใต้บาดาล พระองค์ก็เสด็จไปยังต้นโพธิ์แห่งหนึ่งซึ่งบังเอิญมีคนมาเกี่ยวหญ้าคาทิ้งไว้ พระองค์จึงตั้งสัตยา-ธิษฐานด้วยการกำหนดจิตต์ว่า หญ้าคาทั้ง ๘ กำนี้โดยที่พระองค์ได้ทรงสร้างพระบารมีมาแต่หนหลัง ขอให้หญ้าคาทั้ง ๘ กำนี้กลายเป็นรัตนบัลลังก์สำหรับที่พระองค์จะทรงทำความเพียรต่อไป พระองค์ทรงประทับพระวรกายเหนือหญ้าคาทั้ง ๘ กำนั้น ธรรมจึงบันดาลให้หญ้าคาเป็นรัตน-บัลลังก์ขึ้นทันที ด้วยอำนาจสัจจบารมีของพระองค์ แล้ว

พระองค์ก็ได้ทรงตั้งสัจจะอธิษฐานอีกครั้งหนึ่งว่า ถ้าพระองค์ไม่ตรัสรู้แล้วก็จะเขยื้อนจากบัลลังก์นี้ เมื่อชีวิตและอินทรีย์จะแตกจะทำลายก็ไม่เสียดายกับสังขารร่างกายของพระองค์เลยแม้แต่น้อย เพราะพระองค์ได้ทรงเสวยโภชนาหารจึงมีความผ่องใสในดวงกมลทำสมาธิได้ผลเป็นมหัศจรรย์ ตามแบบ (ชาดก) ที่ว่ามีพระยามารมาผจญพระพุทธองค์เพื่อแย่งรัตนบัลลังก์ ตอนนี้ได้แก่ขันธมารของพระองค์ที่ทรงปวดเจ็บเป็นเหน็บชาตามธรรมดาของขันธ์ จึงเป็นเหตุให้พระองค์สดุ้งมาร ที่เขาหล่อพระให้ชื่อว่า "พระสดุ้งมาร" เพราะขันธมารบีบคั้นนั่นเอง พอขยับพระหัตถ์พระองค์ก็ทอดทัศนาการเห็นหน้าตาของพระยามารทีเดียว คือขันธมาร กิเลสมาร ที่นอนเนื่องในพระองค์มานาน พึงแสดงฤทธิ์ให้เห็นในวันนั้น พระองค์จึงเรียกแม่พระธรณีมาเป็นพยาน โดยระลึกถึงบารมีทั้ง ๑๐ ประการมาเป็นพยานพระองค์ มีทานบารมีเป็นต้น พระกรุณาธิคุณของพระองค์ประดุจน้ำในมวยผมของแม่ธรณีที่หลั่งไหลจากพระหฤทัยของพระองค์ให้ท่วมท้นบรรดาขันธมารและกิเลสมารทั้งหลาย โดยอำนาจของพระองค์ก็ทรงบันดาลให้พระองค์แผ่เมตตากับขันธมารกิเลส

มารให้ปราศนาการหนีไปที่แห่งตน โดยอุเบกขาญาณทัสสนะ ของพระองค์ ในแบบ (ชาดก) ว่าพระยามารได้ส่งนาง ตัณหา, ราคา, อาระติ บุตรีมารทั้ง ๓ ให้มายั่วยวนให้พระองค์ ทรงลุ่มหลงจนได้ แต่พระองค์ก็ทรงเห็นหน้าตาของนาง ตัณหา, ราคา, อาระติ ซึ่งนอนเนื่องอยู่ในพระองค์ๆก็ ทรงปลงเห็นเหตุโดยธรรมสังเวชตั้งแต่ครั้งกระโน้นที่ทรงเบื่อ หน่ายพระพิมพาและพระญาติวงศ์พงษา ตลอดทั้งพระราหุล พระราชกุมาร พระองค์ก็หักพระหฤทัยตัดเยื่อใยในวัฏฏ- สงสาร ข้ามห้วงตัดบ่วงมารสังหารนิวรณ์ ๕ ให้หายได้ กับ ขับไล่ธิดามารทั้ง ๓ หักกำกงแห่งสังสารวัฏฏ์ ตรัสรู้อนุตตร- สัมมาสัมโพธิญาณที่ใต้ร่มโพธิ์ โพธิ์นั้นเทียบได้กับโพธิปักขิย- ธรรม ๓๗ หญ้าคาทั้ง ๘ กำนั้นเทียบได้กับอริยมรรคทั้ง ๘ ประการ มีสัมมาทิฏฐิเป็นต้น ปฏิปทาเป็นประธาน คือ ปฏิปทาเป็นประดุจบัลลังก์แก้ว มีทั้งขันติที่เรียกว่า อธิ- วาสนขันติ จึงไม่หวั่นไหวต่อพระยามารและเสนามารตลอด ถึงธิดามารทั้ง ๓ จนได้พระนามว่า " พระพุทโธ " จนถึงทุก วันนี้ พุทโธ คือตื่นแต่ไม่หนี ตื่นต่างกับสามัญชนทั้งหลาย ตามปกติสาธุชนเมื่อตื่นแล้วก็หลับ ไม่ใช่ตื่นอย่างพระพุทธ-

องค์ ๆ ตื่นแล้วไม่หลับ ไม่กลับกลอก ไม่หลอกพระองค์ ไม่หลงสงสาร ข้ามห้วงคือตัดบ่วงมารสิ้นชาติสิ้นกันดาร พระนิพพานเป็นที่ไป

การตรัสรู้อะไรที่ถามมานั้น การตรัสรู้ของพระองค์ คือพระองค์ตรัสรู้อริยสัจจ์ ๔ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ๑. ทุกข์ ได้กับทุกข์ทั่วไป เช่น ชาติปิทุกขา เป็นต้น ชราปิทุกขา มรณัมปิทุกขัง พระองค์มีโยนิโสมานสิการ เห็นสังขารเป็นที่ตั้งแห่งทุกขเวทนา ดังที่พระองค์ได้แลเห็นสังขารของพระองค์ เมื่อครั้งทรงทรมานพระกายได้ทุกขเวทนาถึงขนาดถือชาติภพ ซึ่งได้ทรมานพระองค์ให้เวียนวนมาจนถึงพระชาติสุดท้ายแห่งภพของพระองค์ ที่เรียกว่าพระองค์ค้นพบโดยพระองค์เองจึงเรียกว่าว่าตรัสรู้โดยลำพังพระองค์เอง ไม่มีใครสอน

๒. สมุทัย ได้แก่ตัณหาทั้ง ๓ คือ (๑) กามตัณหา ได้แก่ความอยากทั้งปวง เช่นอยากมั่งมี อยากเป็นโน่นเป็นนี่ จิปาถะ (๒) ภวตัณหา ได้แก่ความทเยอทยานอยากได้ลาภได้ยศ เป็นที่น่าพึงใจ (๓) วิภวตัณหา ได้แก่ไม่อยากมีอยากเป็น เช่นเป็นโรคก็ไม่อยากเป็นโรค มีหนี้สินก็ไม่

อยากมีหนี้สิน

๓. นิโรธ นั้น ได้แก่การดับสนิทแห่งตัณหาทั้ง ๓ ที่ทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน ไม่มีอุปาทานใด ๆ ตลอดถึงโดยย่อคือสังขารของพระองค์ก็ทรงสละคืนให้กับวัฏฏสงสารเสียโดยสิ้นเชิง

๔. มรรค มรรคนั้น ได้แก่อริยมรรคญาณ อริยผลญาณทั้ง ๔ พระองค์ทรงอยู่ในปฏิปทาเป็นที่ตั้ง เรียกว่ามักน้อย ถือสันโดษตัดสัญโญชน์ทั้งปวง พระองค์ล่วงถึงประโยชน์ยิ่งใหญ่ดังมีอยู่ในแบบ (ชาดก) ท่านเลือกอ่านได้เหมือนกัน การอธิบายในเรื่องตรัสรู้ของพระพุทธเจ้านี้จะผิดถูกประการใด ขอให้ท่านพิจารณาเอาเอง เพราะว่าผู้เรียบเรียงไม่เคยเรียนตามแบบ พูดไปตามเรื่องของความเห็นของผู้เรียบเรียงเอง ถ้าอย่างไรขอให้ท่านให้อภัยด้วย

จะพูดถึงคุณของพระพุทธเจ้ามีดังนี้ ข้อ ๑ พระองค์ตรัสรู้แล้ว พระองค์ได้ทรงประทานศาสนาไว้ให้สาธุชนพุทธบริษัทเป็นที่พึ่ง โดยตรัสแสดงธรรมเพื่อสอนสรรพสัตว์ให้กลับร้ายกลายเป็นดี จึงจัดว่ามีพระกรุณาธิคุณอย่างล้นเกล้าทีเดียว ไม่มีสิ่งใดจะเปรียบปาน โดยย่อพระพุทธคุณ

เพียงหนึ่งข้อก่อน จะได้เล่าพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณในโอกาสต่อไป

๑๔

ตอนนี้จะพูดถึงพระธรรมคุณ คือพระธรรมเป็นของสำหรับโลก ตามปกติที่ชาวโลกเขาปฏิบัติกันที่เรียกว่า "ยุตติธรรม" หรือเป็นธรรมที่ประจำโลกนั้นเรียกว่า "คติธรรมดา" ไม่ว่าศาสนาใดต้องมีความยุตติธรรมด้วยกันทั้งนั้น แต่ส่วนศาสนาพุทธ พระพุทธองค์ทรงค้นพบหลักธรรมที่ประเสริฐและเป็นของจริงนำมาสอนพุทธบริษัทให้รู้ตามได้ คุณของพระธรรมนั้นไม่มีเสื่อมมีแต่เจริญอย่างเดียว เพราะว่าหลักธรรมของพระพุทธเจ้าที่สอนสาธุชนนั้นเป็นหมวดเป็นหมู่และผู้เรียนก็เรียนง่าย เป็นคุณธรรมที่เรียกว่า "ปฏิปทา" ไม่มีบีบบังคับ ใครจะรู้จักคุณของพระธรรมก็ช่างไม่รู้จักก็ช่าง จนได้ชื่อว่า "พระธรรมของพระบรมศาสดานั้น เป็นของกลางวางไว้ในศาสนาพุทธสำหรับพุทธศาสนา" ผู้ใดเรียนแต่ขั้นต้นก็ได้รับผล คือ

ไม่เบียดเบียพกันให้เดือดร้อน เพราะพระธรรมคำสอน สอนให้คนมีหิริโอตัปปะ ความละอาย ไม่ให้ทำปาปทั้งในที่ลับและที่แจ้ง เมื่อสาธุชนได้มีศีลมีศรัทธาบากบั่น เช่นวันหนึ่งจะเกิดความโกรธขึ้นมา ตามหลักของโรงเรียนก็สอนว่าให้นับ ๑ ถึง ๑๐ เสียก่อน ถ้านับ ๑ ถึง ๑๐ ยังไม่หายโกรธ ก็ให้พยายามค้นหาธรรมของพระพุทธเจ้าว่าเราไปฟังธรรมคำสอนพระท่านบอกว่า สิ่งทั้งหลายทั้งปวงไม่ใช่ของใคร อาศัยได้เมื่อมีลมหายใจอยู่ได้เท่านั้น ถ้าสิ้นลมหายใจแล้วก็ต้องเลิกกัน สมบัติพัสถานก็นำไปไม่ได้ เป็นของกลางสำหรับถมแผ่นดิน เราจะมัวแต่ผูกโกรธกับคนอื่นเขาทำไม ทำไมเราไม่จำคำสอนของพระพุทธเจ้าว่า โกรธก็โกรธให้ตัวเองเกิดทุกขเวทนาไปเปล่า ๆ จะต้องเชื่อคำสอนนั้นความโกรธก็อาจจะน้อยลง ถ้าตนสอนตนเองบ่อยครั้งโดยมีสติสัมปชัญญะแล้ว ก็จะกลายเป็นผู้ที่มีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ทั้งหลาย ซึ่งเป็นกัลยาณชนที่ได้อยู่ร่วมโลกกันให้เห็นเป็นเสมือนว่าพระธรรมของพระพุทธเจ้ามาประทับอยู่ที่ใจ ใจก็จะผ่องแผ้วพ้นจากความโกรธซึ่งเคยโกรธจนชินเป็นนิตย์ติดนิสสัยทีเดียว เมื่อคบมิตรชั่วคนก็จะตกลงไป

ฝ่ายชั่ว ที่นี้มาปฏิบัติคุณธรรมของพระพุทธเจ้า ก็เท่ากับคบมิตรที่ดีคือ พระธรรมคำสอนนี้เอง

ในปัจจุบันโดยมากเขาเรียนธรรมกันทุกหนทุกแห่ง ไม่ว่าศาสนาไหน เช่น มิชชันนารี เขาก็สอนให้เชื่อพระเจ้าและให้มีความจริงต่อพระยะโฮวา ส่วนทางพุทธศาสนานั้นก็ให้มีความจริงต่อพระพุทธเจ้าเหมือนกัน เช่นเวลาจะปฏิบัติอะไรก็ต้องให้มีศีลเสียก่อน เวลาจะประกอบพิธีมงคลหรือกิจการอื่น ๆ ทุกอย่างจะต้องมีการว่า นโม และขอถึงพระพุทธพระธรรมพระสงฆ์เสียก่อนเช่นกัน และยังมีการชุมนุมเทวดาขอให้ท่านทั้งหลายพยายามรู้จักเทวดาเสียด้วย เช่นผู้ปฏิบัติดีมีศีลมีธรรม ประพฤติอยู่ในเมตตา กรุณา เหล่านี้ก็เป็นประดุจเทวดาโดยนัย เพราะใจที่ซื่อสัตย์และมีสัจจะมั่นต่อพระพุทธเจ้า ว่าข้าพเจ้าได้รับศีลมาแล้วก็ต้องรักษาศีลให้บริสุทธิ์ เมื่อศีลบริสุทธิ์ทำสมาธิถึงตาไปในตัว ก็เท่ากับเป็นกัลยาณชนคนดีประดุจเทวดาในมนุษย์ เพราะมีอุปนิสสัย ปัจจัยสืบ ๆ กันมา ศึกษาศิลปวิทยาไปในตัวเกิดอกกลัวคำสอนเอาใจใส่ฝึกหัดใจที่มีสัจจะมั่นเป็นบรรทัดฐาน ถึงจะเป็นข้าราชการหรือพลเมืองก็เหมือนกัน ปฏิบัติ

ได้เพราะพระธรรมมีอยู่ที่ใจของสาธุชนทุกคนแล้ว สมัยนี้มียุวชนทั้งหลายที่คล่องแคล่วในการเรียน เพราะว่าครูได้สอนให้เคารพธรรมของพระพุทธเจ้าด้วยการสวดตั้งแต่ พุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ อยู่เสมอ เมื่อไม่เผลอไปเห็นคำสอนของศาสนาอื่นแล้ว ย่อมรู้คุณของพระธรรมว่ามีอยู่ในตนเพียงไร เพียงแต่มีศีล ๕ เสียตั้งแต่เยาว์ แม้แต่ไม่ได้ถึง ๕ ก็หัดแต่อย่างเดียว หรือศีลหนึ่งศีลใดเช่น มุสาไม่พูดปด ก็ยังเรียกว่ามีสัจจธรรมคุ้มครอง คุณพระธรรมนั้นเพียงคนที่จะสนใจเขาบอกว่า "พระอรหํ พระอรหํ" ยังทำให้ได้สติขึ้นมาบ้าง บางคนมีสติสัมโพชฌงค์ ๗ ก็เหมือนกัน เป็นหลักของพระธรรมแท้ ๆ

สตินั้นถ้ามีกำกับอยู่กับใครแล้ว การที่จะทำ คำที่จะพูด โดยมีสติสัมปชัญญะแล้วย่อมไม่มีบกพร่อง เว้นไว้เสียแต่ผู้นั้นจะใช้สติไปในทางที่ผิดเท่านั้น ทางที่ถูกเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าเท่านั้น ต้องรู้เท่าเหตุ คือ สติที่ตื่นไม่เชื่องมงาย ไม่ให้ผิดธรรม เพราะอาศัยธัมมวิจยะเป็นหลัก คือไตร่ตรองพิจารณาแล้วนำมาปฏิบัติโดยมีวิริยะประกอบไปด้วย เมื่อทำสิ่งนั้นตรงความจริงของโลก และตรงความจริงของ

พระพุทธเจ้า กัลยาณชนทั้งหลายย่อมมีปติยินดีไม่รังเกียจ เดียดฉันท์ในด้านสมาคมใด ๆ เป็นไปเพื่อศาสนาของพระพุทธเจ้าแล้ว จะต้องนำมาปฏิบัติเพื่อตน ที่จะได้มรรคผลเป็นอริยชนในบวรพุทธศาสนาของพระศาสดาทีเดียว โดยเด็ดเดี่ยวไม่ย่อท้อของ้อโลกซึ่งเจือไปด้วยอมิตร ทำจิตต์ให้ผุดผ่องพ้นจากเครื่องเศร้าหมอง เป็นอุเบกขาจึงจะก้าวหน้าเข้าถึงธรรมที่แท้ อุเบกขานี้จะอธิบายคร่าว ๆ ให้กุลบุตรกุลธิดาเข้าใจว่า อุเบกขานี้มีความหมายเพียงว่า เรื่องราวของใครก็ไม่ให้นำไปพูดในที่ลับที่แจ้ง เช่น เกิดเรื่องฝนจะตกแดดจะออกก็ไม่ต้องพูดถึง ให้รักษาเวลาไว้ สมมุติว่าไปโรงเรียน ถ้ามีอุเบกขาแล้วฝนมาก็ช่างก็เพียรไปจนได้ ไม่อ้างเวลาว่าฝนจะตกละ แดดร้อนละ ไม่ให้ผิดเพี้ยน มีอุเบกขาในการเรียนก็เรียกว่า อุเบกขาชั้นสูงของเยาวชนขั้นหนึ่ง เวลาจะท่องหนังสือก็เหมือนกัน ใครจะเอ็ดอึงที่ไหนก็ช่าง โดยมีสมาธิลืมตาและอุเบกขาไปในตัว ถ้าใช้อุเบกขาประจำเป็นนิตย์จนติดนิสสัย พอเป็นผู้ใหญ่ก็ผูกง่ายไม่ลำเอียงจิตตเที่ยงตรง เพียงแต่เคารพพระธรรมคำสอนและปฏิบัติตามเท่านี้ก็เรียกว่ามีความดีประจำตน ไม่เป็น

คนนอกทางอย่างไร้ศีลธรรม คุณของพระธรรมที่เรียกว่า "ค้ำโลกา" ใครปฏิบัติได้ไวปัญญา ธรรมนั้นจะมาคุ้มครองตน ด้วยอำนาจพระธรรมที่ประจำศาสนาทุกวันทุกเวลาต้องมั่นคง ยิ่งเป็นพระสงฆ์ด้วยแล้วจะต้องปฏิบัติตรงคงเส้นคงวา ถ้าไม่ได้อาศัยพระธรรมของบรมศาสดา พระสงฆ์จะหาที่พึ่งไม่ได้ เพราะอาศัยไว้สำหรับเลี้ยงอาตมา ถ้าไม่รู้จักพระธรรมแล้วไม่มีใครอาราธนาไปว่าคาถาและสวดมนต์ พระธรรมนี้มีคุณล้น ใครนิมนต์ก็ไปสวดพุทธคุณ ธรรมคุณให้อุ่นใจแก่พุทธบริษัท ทั้งคฤหัสถ์ อุบาสิกาก็ต้องการให้พระสวดภัตตานุโมทนาแผ่เมตตาให้ ข้อนี้เรียกว่าอาศัยธรรมเป็นเครื่องอุ่นใจ จึงได้ชื่อว่าคุณพระธรรมนี้ค้ำโลกา สำหรับศาสนาการจดจำมีคุณล้ำค่าได้เลี้ยงอาตมาอยู่ทุกวัน ก็เพราะมั่นอยู่ในธรรม สร้างแต่กรรมที่เป็นกุศล ไหว้พระสวดมนต์ก็ไม่พ้นไปจากธรรม จึงได้ชื่อว่า "ธรรมเต็มโลก" ถ้าผู้ใดรักษาธรรม ธรรมย่อมรักษาผู้นั้นโดยพระธรรมคุณมีคุณดังนี้ ให้คนดีทั่วประเทศไทยมีสัจจะมั่นในพระธรรมขันธ์ แปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์เจ้า ย่นย่อข้อเค้าพอเข้าใจความ ใครปฏิบัติตามได้สวัสดีมีชัย ถึงรัตนตรัยเป็นที่พึ่งก็

จะเข้าถึงอมตธรรมเป็นที่ตั้ง เข้าถึงฝั่งมธุรสก็หมดทุกข์ เป็นสุขเกษมเปรมปรีดิ์ คุณของพระธรรมมีดังนี้ สวัสดีทุกท่าน

•

๑๕

จะยกคุณของพระสงฆ์มาอธิบายไว้ในแดนมธุรส

๑. คุณของพระสงฆ์มีดังนี้คือ พระสงฆ์ที่บรรพชาในบวรพุทธศาสนาสืบต่ออายุของพระธรรมวินัยบัญญัติ ที่พระพุทธองค์บัญญัติไว้คู่กับศาสนา เช่นชั้นต้นกุลบุตรทั้งหลายที่เข้าบรรพชาในบวรพุทธศาสนาเพียงชั้นแรก ท่านอุปัชฌาย์ได้สอนกัมมัฏฐานให้ โดยย่อเพียงว่า เกสา โลมา นะขา ทันตา ตะโจ อะไรเหล่านี้ แล้วท่านยังมีการอบรมผู้ที่จะบวชสืบต่อพระพุทธศาสนาชั้นต้นก็มีคุณ คือได้ทดแทนคุณบิดาที่เขาเรียกว่าบรรพชาเห็นพระภิกษุพุทธบริษัท เรียกว่าบวชแทนคุณบิดาสืบต่อพระพุทธศาสนา เพราะว่าบิดามารดามีอุปการคุณแก่บุตร เมื่อบุตรได้บรรพชาวันแรกก็ได้เห็นคุณของพระสงฆ์เสียแล้ว เพราะญาติวงศ์พงษาคณาญาติทั้งหลายได้น้อมนำของถวายแก่พระภิกษุบวชใหม่เป็นปัจจัยให้

เลื่อมใสศรัทธาในบวรพุทธศาสนาว่า "อาตมาบวชเพียงวันแรกก็ได้ของถวายเห็นหนักหนา" เพราะคุณของพระสงฆ์และผ้ากาสาวพัสตร์ ซึ่งเป็นเครื่องหุ้มห่อภายนอกยังมีคุณถึงปานนี้ แล้วสมมุติว่าพระภิกษุองค์นั้นอุตส่าหะท่องปฏิสังขาโยฯ อิติปิ โส ภควาฯ อัชช มยาฯ เพื่อจะให้ทายกทายิกาได้รับผล อุตส่าห์บำเพ็ญตนให้เป็นพระผู้บริสุทธิ์ตามพุทธบัญญัติให้พุทธบริษัทเป็นที่นับถือ เมื่อพระองค์นั้นปฏิบัติดีปฏิบัติชอบยิ่งหน้าไหว้หน้าเคารพ ไม่มัวเพลินในด้านคันถธุระอย่างเดียว ทำวิปัสนาธุระไปด้วยก็จะเป็นประโยชน์กับสงฆ์องค์นั้นที่แท้จริง โดยอาศัยกิจวัตรเป็นเครื่องหมาย เช้ามืดโดยมากเขาเคาะระฆังกันตามวัด เพื่อปลุกให้พระภิกษุพุทธบริษัทรู้องค์ว่า พุทธัง ธัมมัง สังฆัง ให้ตื่น เราเป็นสังฆคุณนำพระพุทธคุณ, พระธรรมคุณมาสังวรไว้ในองค์ คือตอนเช้ามืดลุกขึ้นครองจีวรนั้น จีวรนั้นเขาให้รู้ถึง วจีสังวร คือวาจาสัตย์ เพราะได้ปฏิบัติหน้าที่ของสงฆ์เพื่อจะสืบต่อพระพุทธศาสนา พอครองผ้าแล้วก็อุ้มบาตรหรือสพายบาตรจะออกไปโปรดสัตว์ แต่พระพุทธเจ้าท่านยังนำพระสาวกไปโปรดสัตว์เหมือนกัน แต่พระภิกษุผู้สังวร

ดีแล้วอยู่ในอิทธิบาท ๔ สังวรอินทรีย์ไปโปรดสัตว์ อย่าสำคัญว่าไปโปรดสัตว์ภายนอก หมายถึงไปโปรดสัตว์ภายในของตัวเอง คือสัตว์ต่าง ๆ ที่อยู่ในท้อง ที่เรียกว่าคุณของสังฆคุณมีดังนี้ ในหน้าที่ศีลสังวรและมีวิปัสสนาธุระไปในตัวโดยพิจารณากายว่า ถ้าไม่ไปก็อด, หิว ได้แก่กายเวทนา เพราะฉะนั้น จึงต้องไปเป็นกิจวัตร ให้ทายกได้โปรดแด่ภิกษุสงฆ์พุทธบริษัทจัดหาสิ่งของใส่บาตรให้ ถ้าทายกทั้งหลายไม่ศรัทธาหรือไม่ถวายทานเสียเลย ศาสนาก็จะอยู่ไม่ได้ เพราะฉะนั้น เขาจึงยกสังฆคุณไว้เป็นที่ตั้งแห่งประโยชน์ทั้ง ๓ ประโยชน์ขั้นต้นคือได้บริจาคทานที่เรียกว่าสามีทาน คือให้แด่ภิกษุพุทธบริษัทเป็นทานขั้นสูง ที่ให้ด้วยอาหารบิณฑบาต เสนาสนะ เพลา เภสัช แด่พระภิกษุผู้ทรงคุณดังกล่าวแล้วเป็นทานอันประเสริฐ ในด้านกันความตระหนี่ของเยาวชน เพราะว่าเป็นกุศลชนิดกันขี้เกียจ ต้องตื่นแต่เช้าหุงข้าวใส่บาตร เพื่อหัดให้แม่ครัวมีศรัทธาและพาให้คนในบ้านตื่นแต่เช้าทำงานบ้านอ่านหนังสือ ตลอดจนกระทั่งกุลบุตรกุลธิดาเลื่อมใสศรัทธาตักบาตรวันเกิดก็มี คุณของพระสงฆ์มีดังนี้ ขั้นต้นคือปลุกให้ตื่นลุกขึ้นทำความดี แปลว่าคุณพระสงฆ์

ส่องเข้าไปถึงบ้าน ให้ลูกให้หลานฉลาดในด้านศรัทธาใน บวรพุทธศาสนาต่อไป กุลบุตรกุลธิดาก็จะพากันบำรุงพุทธ-ศาสนา อุตส่าห์เล่าเรียนเพื่อจะสะสมทรัพย์ไว้ เมื่อโตใหญ่จะได้บรรพชาแทนคุณบิดามารดา โดยมากเขาไปยึดกันว่าต้องบวชถึงจะแทนได้เช่นนี้ เข้าใจผิดมาก ควรจะรู้ว่าแทนคุณบิดามารดานั้นเมื่อตนยังไม่ครบกำหนดบรรพชา ก็อุตส่าห์เล่าเรียนเขียนอ่านไม่ต้องให้บิดามารดาเดือดร้อนสอนมาก เป็นผู้ว่าง่ายสอนง่ายนั่นแหละเขาเรียกว่าแทนคุณบิดามารดาละ เมื่ออายุครบจึงบรรพชาตามประเพณีนิยมจึงจะบรรพชาจะได้ไม่มีเสียเวลาไปเปล่า เพราะได้ทำสมาธิมิตามเสียแต่ยังเยาว์ ปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองดี เพียงแต่เคารพคำสั่งสอนของพระภิกษุพุทธบริษัท และน้อมปฏิบัติเสียแต่เยาว์ เพราะว่ายุวพุทธิกะเขาก็มีกันบ้างแล้ว เช่นวันว่างก็ไปฟังเขาสอนและฟังปาฐกถาที่ยุวพุทธิกสมาคม แต่ฟังแล้วบางอย่างจะไปเชื่อเสียทั้งนั้นไม่ได้ จะต้องเลือกเฟ้นนำสิ่งที่ถูกมาปฏิบัติ เช่นคุณเสฐียร พูดกับ คุณสมฤกษ์ว่า พระพม่าทำวิปัสสนาธุระกันมาก ส่วนพระไทยเป็นคันถธุระเป็นส่วนมาก คำเช่นนี้เป็นคำผิด เพราะคุณเสฐียรเธอเพิ่งรู้จักพระ

เป็นส่วนน้อย และได้เรียนที่สำนักคันถธุระจึงไม่รู้ว่า พระในประเทศไทยตั้งแต่แรกบรรพชาก็ให้วิปัสสนาธุระแล้ว วัดที่ ๑ คือวัดบวรฯ ก็มีวิปัสสนาธุระ วัดเทพฯ วัดบรมนิวาส วัดราชาฯ วัดมะกอกฯ วัดเกาะ วัดอาวุธฯ ในที่สุดวัดต่างจังหวัด มีพระวิปัสสนาธุระเยอะแยะ อาจจะมากกว่าพระพม่าก็ได้ นี่พูดส่วนย่อยส่วนหนึ่งเท่านั้น พระในประเทศไทยเรา ท่านรู้จักทำกิจวัตร มัธยัสถ์ในการสังวรอินทรีย์ ท่านจะมีสำนักสอนวิปัสสนาธุระ ท่านก็จะไปโอ้อวดเขาไม่ได้ เพราะวินัยบัญญัติไม่ให้อวดการกระทำ ถ้าขืนโอ้อวดก็จะกลายเป็นอุตริมนุสสธรรม เพราะฉะนั้น พระไทยท่านมีระเบียบสมกับให้ชื่อว่าสังฆคุณ ท่านมีคุณดังนี้ แต่ผู้พูดๆ โดยไม่รู้ตัว เช่นบอกว่าเมืองพม่าเขาจะมีการยกสังคายนากันใหญ่ มีพระเถรานุเถระมาตรวจสอบพระไตรปิฎก นั่นแหละเขาเรียกว่าคันถธุระ อย่าเข้าใจผิดไปว่าเป็นวิปัสสนาธุระ เพราะว่าคุณเสฐียรได้พูดเสียงมาทางวิทยุนั้น ไม่ได้ยินแต่ดิฉันคนเดียว ใครๆก็รับฟังได้ เป็นการเหยียบย่ำพระพุทธศาสนาในไทยโดยตรงตะ เพราะว่าคุณพูดว่า พระไทยทำวิปัสสนาธุระเป็นส่วนน้อยนั้นไม่เป็นความจริง เพราะ

พระภิกษุพุทธบริษัทในประเทศไทย ยังทำคันถธุระวิปัสสนา-ธุระทั้งสองอย่าง โดยแบ่งเวลากันเป็นส่วนมาก เพราะเป็นกิจของสงฆ์ ที่ควรทำการพูดพล่อย ๆ เหมือนเด็กแรกเรียนเอามาพูดในที่ประชุมไม่เหมาะ คุณอ่อนต่อการศึกษาเกินไป

คุณของพระสงฆ์มีดังนี้คือ สุชีโว ได้เรียนพระธรรม-วินัยฝ่ายคันถธุระจนได้ผลเป็นถึงเจ้าคุณ โดยสังฆคุณบันดาลให้ มีประชาชนเลื่อมใสในคำสอนที่จดจำไว้ได้เก่งมาก จนรัฐบาลหรือสภาวัฒนธรรมเห็นสมควรจะยกย่องเลยได้ตำแหน่งเป็นเลขา ฯ ของสภาวัฒนธรรมเช่นนี้ ก็ได้ชื่อว่าสังฆคุณคุ้มครอง ถึงลาสิกขาก็ยังได้ตำแหน่ง โดยมากพระวิปัสสนาธุระมักจะไม่สึกกลางคันเป็นตัวอย่างข้างดีที่แท้ของพระบรมศาสดา มีทุกวัดทุกวา นับได้เป็นแสน เพราะฉะนั้นคำที่ว่า ทำดีได้ดีเช่นนี้ พระที่ลาสิกขาบทไป โดยมากแม้แต่จะเพียงคันถธุระและมีวิปัสสนาธุระไปบ้างก็ยังส่งผลให้ได้ผลในปัจจุบัน ไปเป็นอนุศาสนาจารย์สอนทหารก็มี ไปเป็นหมอจำหน่ายยารักษาโรคก็มีอึดตะบือ นี่แหละเรียกว่า

คุณของพระสังฆคุณมีดังนี้ ปกครองคุ้มครองผู้ปฏิบัติ ถึงจะตกไปสารทิศใด หรือเป็นคฤหัสถ์ก็ไม่ตกต่ำ เพราะรู้จักศีลธรรมของพระบรมศาสดา แสวงหาสัมมาอาชีวะ เพื่อจะประทังกายไปได้นาน ช่วยรัฐบาลทำกิจก็ไม่ผิดหลัก เพราะว่าประเทศชาติต้องการนักปราชญ์ราชบัณฑิตทุกยุคทุกสมัย เพราะคนไทยต้องการสันติสุขอันแท้จริงทั้งหญิงชาย สมกับประเทศไทยที่มีกระทรวงทบวงกรมและสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ

๑๖

ตอนนี้จะว่าด้วยคุณธรรมของพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆเจ้ามาประทับที่ใจ ใจก็จะวิเวกไม่มีบาปอกุศลเข้ามาปะปน เพราะว่า พุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ ได้เข้ามาประจำที่ใจเสียแล้ว จึงทำให้ได้กายวิเวก วจีวิเวก จิตตวิเวก เพราะว่าแรกปฏิบัตินั้นได้ปฏิบัติมาแล้ว วิเวกทั้ง ๓ นี้ไม่ใช่ว่าจะต้องไปอยู่ในถ้ำหรือที่ป่าเขาที่ไหนก็ตาม ถ้าใจวิเวกแล้วก็ย่อมเป็นที่สงัดอยู่เสมอเพราะจิตดีอันเดียว เมื่อธรรม

ประจำเสียแล้วอะไรเล่าจะเข้ามาแทนที่ได้ จะอยู่ที่หนึ่งที่ใดก็ตามเมื่อเราไม่ยอมให้อกุศลมูลทั้ง ๓ เข้ามาแทนที่แล้ว มันก็จะสงัดจากบาปอยู่เอง เมื่อจิตต์สงัดจากบาปแล้วแม้แต่จะอยู่ในที่ประชุมชนหรืออยู่ในทิศารทิศใดก็ตาม ก็เป็นจิตต์วังเวงอยู่นั่นเอง ผู้ที่ไม่เข้าใจในเรื่องของการปฏิบัติภายในและยังไม่เข้าถึงคุณพระรัตนตรัยที่แท้จริงแล้ว ก็จะต้องไปหาที่วิเวกตามเขาตามภูมิลำเนาต่าง ๆ เพื่อจะให้ห่างจากเสียงเอ็ดอึงของโลก เพื่อทำกิจส่วนตัวที่พระธุดงค์ตามป่าตามเขาเพื่อจะหาที่วิเวก แต่ส่วนพวกเราเป็นหญิงมีกิจธุระมาก จะไปหาที่วิเวกเช่นนั้นไม่ได้เพราะเพศต่างกัน หาที่วิเวกภายนอกนั้นอันตรายมีมาก เพราะมีรูปเป็นศัตรูต่อเพศตรงกันข้าม จึงจำเป็นต้องแสวงหาศีล สมาธิ ปัญญา อินทรีย-สังวร กายสุจริต วจีสุจริต จิตตวิเวก กายวิเวก ต้องประกอบขึ้นในตนโดยการทำสมาธิอิมตาและวิปัสสนาธุระลงไปในตัว จะต้องขับไล่กิเลสที่ทำให้ใจขุ่นมัวออกไปเสียจากจิตต์จึงจะได้จิตตวิเวก เมื่อจิตตวิเวกแล้วจะปฏิบัติสิ่งไรก็ลุล่วงไปทุกประการ เช่นคุณเด็ก ๆ เขายังกายวิเวก พ้นจากความเป็นเด็กมาแล้วก็อาศัยกายวิเวกนี้แหละ ไปเล่า

เรียนตั้งแต่ประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา ก็ได้อาศัยกายวิเวกนี้เอง เพราะยังไม่มีเจ้าของจึงเรียกว่า "วิเวก" มีแต่บิดามารดาญาติพี่น้องเป็นผู้ปกครองเท่านั้น ไม่ได้ถือกรรมสิทธิ์ดังที่อธิบายมาข้างต้นนั้น ตามธรรมดาเขามักจะกล่าวกันว่า "ฉันเลี้ยงลูกได้แต่ตัว ส่วนใจนั้นฉันบังคับเขาไม่ได้" เช่นนี้จึงจัดได้ว่ามีกายวิเวก ส่วนจิตตวิเวกนั้น ถ้านักเรียนคนใดทำสมาธิมั่นก็อาจจะถึงจิตตวิเวกได้ เพราะจะเรียนสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็เรียนแต่สิ่งนั้น จะมีใครมาเอ็ดอึงก็ไม่วอกแวกไปรับอารมณ์นั้น จึงจะจัดว่าจิตตวิเวกได้ขั้นหนึ่ง ส่วนความสงบก็จะต้องให้กายสงบโดยการมีศีล ๕ ประจำเสียตั้งแต่ยังเยาว์ เพราะว่าศีล ๕ นี้เรียนง่าย

ยังมีชาดกตอนหนึ่งว่า พระอินทร์ได้ลงมาถือศีล ๕ แล้วมีครุฑตัวหนึ่งมาถือศีล ๕ เหมือนกัน มีนาคตัวหนึ่งก็มาจำศีลอยู่ในป่าแห่งหนึ่ง พระอินทร์ก็บอกว่า "ฉันได้ละนางฟ้าและกามคุณทั้งหลายลงมาจำศีล ศีลของฉันประเสริฐสุด เพราะละกามารมณ์ได้จึงได้ศีลประเสริฐกว่าของใคร" พญาครุฑก็ว่า "ศีลของฉันประเสริฐกว่า เพราะตามธรรมดาถ้าฉันเห็นนาคแล้วต้องจับมากินทีเดียว ฉันเห็น

พญานาคที่มาถือศีลนี้ก็ไม่ทำอันตราย อดอาหารคือพญานาค ซึ่งเป็นอาหารของฉัน ฉันยอมอดอาหารโดยถือศีลมั่น ศีลของฉันจึงประเสริฐกว่าศีลของพระอินทร์ เพราะแลเห็นตัวตนอยู่ ส่วนอดกามารมณ์นั้นมิใช่ของยากอะไร ศีลของฉันก็ต้องประเสริฐกว่าของพระอินทร์" ส่วนพญานาคก็บอกว่า "ศีลของฉันประเสริฐกว่าศีลของท่านทั้ง ๒ เพราะได้ละสมบัติในพิภพบาดาลขึ้นมาบำเพ็ญศีลภาวนา ตัดเสียซึ่งกามสุขทั้งหลาย ขึ้นมาอยู่ป่าซึ่งเป็นแดนแห่งมัจจุราชทีเดียว เช่นในวันนี้ ฉันได้เห็นพญาครุฑที่กำลังจะนำฉันไปเป็นเหยื่อ ฉันก็มิได้สะดุ้งตกใจกลัวในสิ่งที่จะมาทำอันตรายแก่ชีวิตแม้แต่น้อย ตามปกติแล้วเมื่อฉันเห็นพญาครุฑฉันจะต้องแทรกแผ่นดินหนีไปทีเดียว ทีนี้ฉันได้ถวายชีวิตกับพระรัตนตรัยแล้ว แม้แต่พญาครุฑจะจิกกินซึ่งเลือดเนื้อของข้าพเจ้าก็ไม่หวั่นไหว เพราะฉะนั้น ศีลของข้าพเจ้าจึงประเสริฐกว่าศีลของท่านทั้งสอง" โต้เถียงกันโดยว่าศีลของใครจะประเสริฐกว่ากัน ท่านอ่านแล้วก็โปรดตัดสินเอาเอง ว่าศีลของใครประเสริฐกว่ากัน

การปฏิบัตินั้นจะต้องรู้จักลักษณะของคุณและโทษประ-

โยชน์และใช่ประโยชน์ค้นดูในตนว่า คุณธรรมของพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสังฆเจ้า มีเพียบพร้อมอยู่ในตนหรือยัง เพราะว่าการปฏิบัตินั้น ผู้ปฏิบัติจะต้องดูตนของตนเองว่ามีกายสุจริต วจีสุจริต มโนสุจริตแล้วหรือยัง ให้เพ่งดูตนว่าเบ็นไปเพื่อพระธรรม พระวินัยหรือเปล่า ถ้าเบ็นไปทางโลภ โกรธ หลง ก็ให้พยายามขัดมลทินเครื่องเศร้าหมองให้ออกไปจากใจ ถ้าใจเบ็นสมาธิแล้วจะเห็นตนของตนได้ทันทีว่า จิตต์ใจที่ผ่องแผ้วนี้ได้มาจากไหน ก็จะรู้ได้ว่ามาจากศรัทธาความเชื่อ คือการรักษากายวาจา สมาธิลืมตาให้รู้เท่าเหตุดังกล่าวมาแล้ว เพราะฉะนั้น สาธุชนพุทธบริษัทซึ่งได้อยู่ร่วมโลกกันก็ต้องอยู่ด้วยกันด้วยการสามัคคีกัน และสนับสนุนพุทธบริษัทให้เจริญด้วยการศรัทธามั่นคงไม่เปลี่ยนแปลง แม้แต่ศาสนาไหนจะเข้ามาแพร่หลายในประเทศไทยก็ตาม เราต้องพยายามพิจารณาดูให้ถ่องแท้ว่าสิ่งนั้นเบ็นคุณควรนำมาปฏิบัติ สิ่งนั้นเบ็นโทษควรจะงด เพราะว่าในประเทศไทยเราคำสอนแพร่หลายดกดื่น วัดไหน ๆ เขาก็มีพระไตรบีฎกกันเบ็นส่วนมาก เราพอจะหาฟังได้ในคำสอนฟังแล้วก็นำมาสอนตนให้ตนเบ็นคนมีสัจจะมั่นไม่คลอนแคลน

ไม่เห็นศาสนาใดดียิ่งกว่าศาสนาของตน เพราะปุถุชนจะต้องหาหลักธรรมเป็นที่พึ่งถึงจะเข้าถึงธรรมของพระพุทธเจ้าที่แท้จริงได้ การไปวัดก็ต้องให้รู้เท่าว่าจะต้องจำข้อวัตรมาปฏิบัติเพื่อสอนบุตรหลานทางบ้าน ให้รู้จักวัฒนธรรมและศีลธรรมทั้ง ๒ ประการ จะได้ช่วยรัฐบาลบำรุงชาติศาสนาจะได้ไม่ล่าช้าเพราะเรียนวิชาทั้ง ๒ ฝ่าย ทั้งคติโลกคติธรรมประจำนิสสัยไปเสียตั้งแต่ยังเยาว์ให้รู้เท่าตัวเอง เพราะว่ากาลเวลาที่ล่วงไปไม่ล่วงไปเปล่า ได้สะสมคุณธรรมไว้ในตนก็จะได้เป็นที่พึ่งแก่ตน ไม่ว่าจะทำอะไรต้องมีครูทั้งนั้น ชั่วก็เป็นครู ดีก็เป็นครู ใครเขาทำชั่วก็เป็นครูสำหรับผู้ปฏิบัติว่าจะไม่กระทำชั่วตามเขา โดยเขาทำความดีก็ให้ดูอย่างเขาเช่นต่างประเทศเขามีอุตสาหกรรม คนไทยเราเมื่อจะประกอบอุตสาหกรรมบ้าง ก็ต้องไปดูอย่างต่างประเทศและดูงานการทุกประเภทนำมาให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติได้ จะได้ทัดเทียมอารยชาติเขา ไม่เสียเวลาไปเปล่าเพราะได้อาศัยตาเห็น หูได้ยิน นี่แหละเป็นเครื่องประกอบให้กิจการภายนอกสำเร็จได้ และการปฏิบัติภายในนั้นจะต้องอาศัยใจที่เป็นสมาธิแน่นแฟ้นแนบสนิทไม่ให้คิดถบฏตัวเอง สมมุติ

ว่า เขาจะชวนเราไปประกอบกรรมที่เป็นอกุศลทุกชนิด เป็นไปในทางที่ผิดแล้วต้องงดให้เด็ดขาด เพราะความรักชาติที่แท้จริง ชาติเกิดนี้มีอยู่ทุกรูปทุกนาม แต่ว่าจะข้ามมาได้ชาติอันประเสริฐคือมนุษย์ชาตินี้แสนยาก เพราะว่ากรรมดีนั้นน้อยกรรมชั่วนั้นมาก ที่ตามหลักเขาว่า ชาติเกิดคือชาติมนุษย์ที่เป็นประเสริฐที่สุด เป็นแหล่งศึกษาวิชาการของพระบรมโลกนาถศาสดาจารย์จะไปนิพพานได้ ก็ได้อาศัยร่างกายที่ครบอาการ ๓๒ และไม่บ้าบอบอดหนวก จึงจะปฏิบัติธรรมของพระพุทธเจ้าได้ เพราะฉะนั้น จึงว่าได้ชาติที่ประเสริฐคือครบอาการ ๓๒ นี่แหละเรียกว่าเป็นลาภอันยิ่งใหญ่ไม่มีลาภใดจะเท่าเทียม ต้องมีสมาธิลืมตาเสียแต่ยังเยาว์ พอเติบใหญ่จะได้รู้เท่ากิเลสมาร ขันธมาร จะได้ช่วยข้าราชการทั้งทหารและพลเรือนก็ช่วยได้ แม้แต่เพศนั้นจะเป็นหญิงหรือชายก็ช่วยได้เป็นบางประการ บางแผนกเขารับข้าราชการฝ่ายหญิงก็มี การเรียนนั้นเรียนให้ดี เมื่อเรียนดีก็ต้องมีตำแหน่งไม่ว่าจะต่ำหรือสูง บางทีก็ได้เห็นครูตัวเองในด้านวิชาการของแม่บ้าน ช่วยประกอบกิจการทางด้านสวนครัวปลูกผักปลูกถั่วไว้แทนรั้วของบ้าน หัดบุตร

หลานให้ช่วยตระกูลเพื่อประโยชน์ส่วนตัว เพราะมีส่วนครัวนั้นคือศรัทธา ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าใครปฏิบัติได้ไม่ต้องไปซื้อหา สิ่งทั้งหลายก็จะไหลมาเทมาเหมือนดังถ้อยคำของพระบรมศาสดาให้รู้ว่าปัจจัตตังนั่นแหละเป็นที่พึ่ง ถ้าใครเข้าถึง ก็มีส่วนครัวไม่ต้องกลัวอดตาย โอกาสหน้าจะสนทนากับท่านใหม่ในแดนมธุรส

๑๗

ต่อจากกายวิเวก จิตตวิเวกนั้น สมมุติว่า ผู้ปฏิบัติที่มีศีลสมาธิอยู่แล้วก็ไม่ใคร่จะลำบากเท่าไรนัก ส่วนกุลธิดาตั้งแต่ยังเยาว์จนใหญ่เปรียบเสมือนที่ว่าง เมื่อจะก่อสร้างอาคารบ้านตึก ก็ขุดที่ลงรากได้สะดวกไม่ลำบากกับการปลูกเหมือนกับปลูกศรัทธาในการเรียนได้ง่าย ดูแต่ตรงมุมยมราชนั้นเขาขุดที่เป็นคลองยังปลูกเป็นที่พักข้าราชการได้สวยงาม เปรียบเสมือนยุวนารีที่มีกายวิเวก จิตตวิเวก จะเรียนสมาธิสมตาและมีศีลห้าไปเสียตั้งแต่ยังเยาว์ก็จะได้ผล เพราะไม่มีกิจกังวลอะไรมาก มีแต่การเรียนหน้าเดียวไม่ข้องเกี่ยว

กังวลต่อกิจการอื่น แต่การของแม่บ้านก็เป็นธรรมดาอยู่บ้าง จึงไม่ถือว่าเป็นกิจสำคัญได้เปรียบกว่าผู้ใหญ่ เพราะผู้ใหญ่ต้องยุ่งกับกิจการครอบครัวดูบุตรธิดาสาระพัด เป็นเสมือนบ้านที่เตี้ย ๆ แล้วจะปลูกอาคารใหญ่โตลงไปก็จะต้องรื้อบ้านซึ่งรุงรังออกเสียก่อน ถ้ามิฉะนั้นก็สร้างใหม่ไม่ได้ การทำใจนั้นท่านเรียกว่า ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นประดุจเรือนยอดของผู้ปฏิบัติ ถ้าไม่ถอนทิฏฐิ ละโลภ โกรธ หลง ให้สิ้นไปเป็นประดุจรื้อบ้านเก่าที่รื้อยาก เป็นการเสียเปรียบในด้านกายไม่วิเวก เพราะรุงรังไปด้วยทิฏฐิ มานะ เป็นประดุจต้นเสา อวิชชาเป็นเสมือนข้างฝา ตัณหาเป็นเสมือนเครื่องประกอบทุกชิ้น นิวรณ์ ๕ เป็นเสมือนผู้รับใช้ หน้าต่างประตูเป็นเสมือนอายตนะทั้ง ๖ เป็นที่มาของอารมณ์ จิตต์เป็นเจ้าเรือน ถ้าจิตต์ที่ฝึกฝนอบรมด้วยศีล สมาธิ ปัญญาดีแล้ว ก็เป็นเสมือนเจ้าบ้านที่มีทุนมากได้รื้อบ้านเก่าโดยไม่เสียดายปลูกเรือนใหม่ได้สวยงาม โดยการมีศีลเป็นเสมือนลงรากฝังเข็มเทปูนแข็งแรง ปัญญาประดุจไม้เข็ม ศีล สมาธิ เป็นตัวเรือน ถ้ามีความหมั่นมั่นต่อการปฏิบัติ แม้แต่จะติดขัดในด้านกายไม่วิเวก ส่วนใจนั้นให้วิเวกได้

เช่นสามีไปทำงาน บุตรหลานไปโรงเรียน เขาผู้นั้นอยู่บ้านก็พยายามทำจิตต์ให้วิเวก ด้วยการอาศัยสมาธิลืมตาเป็นวิปัสสนาธุระไปในตัว กวาดบ้านก็ให้รู้สติอยู่ภายในว่าจะกวาดบ้านให้สะอาดเหมือนกับใจที่ใสสะอาดอยู่ภายใน เพราะว่าใจไม่ไปยึดกายที่มีกิจการภายนอกเข้ามาเป็นอารมณ์ กายทำงาน ปากกล่อมหลาน ใจปฏิบัติหัดแจกกันเป็นส่วน ๆ ที่หลังก็จะได้จิตตานุภาพโดยสมาธิมั่นนั่นเอง ดูแต่เขาหัดเล่นกลเขายังลวงเอาสตางค์คนได้หนักหนา ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าเป็นกลไม่ใช่ของจริงก็ยังอุตส่าห์ไปดู อาการภายนอกล้วนแต่มีเล่ห์กลมารยาทั้งนั้น ไม่ใช่ของจริงสักสิ่ง รูปร่างสวย ๆ ก็มารยาเหมือนกัน ถ้าไม่มารยาก็ไม่ต้องแก่ ทีนี้คนส่วนมากไปหลงวนอยู่ในคติธรรมดาของโลก ซึ่งเป็นห้วงมหรรณพหรือกำกงแห่งสังสารวัฏฏ์ แต่การปฏิบัติก็ต้องอาศัยเหตุเหล่านี้มาเป็นครู ถึงจะแต่งตัวให้สวยหรูก็ไม่พ้นชรามรณะไปได้ ควรจะหัดใจให้วิเวก ไม่ให้เกาะเกี่ยวกับสิ่งล่อลวง ลองดูภาพถ่ายตั้งแต่สมัยก่อนที่เขาแต่งตัวตัดผมกันไรจับเขม่า ย้อมเล็บด้วยใบเทียน ล้วนแต่หาได้ในบ้านทั้งนั้น เพราะว่าโบราณท่านปลูกพุดย้อมผ้า ดอกกรรณิกาก็ใช้ได้ ใช้ผ้า

จีบห่มสะไบ จึงไม่สูญเสียทรัพย์ที่หาได้ไปเท่าไรนัก สมัยนี้เป็นสมัยศิวิไลซ์ คนท้องใหญ่เขาก็ใช้สเตรัด เขาไม่ต้องจับเขม่ากันไร เขาใช้ลิปสติคทาปาก เขียนคิ้วให้โก่งไม่ต้องกันเหมือนโบราณ เพราะว่าการดูสอนให้ทำ เพราะเขามีลครรำผัดหน้าเขียนคิ้วทาปาก ดูกันมาก ๆ หนก็เลยทำตนให้เหมือนลคร เลยกลายเป็นลครโรงใหญ่ เพราะเป็นสมัยประชาธิปไตย สมัยวิทยาศาสตร์ดกดื่นล้วนแต่ของลวงตัวเองทั้งสิ้น สำหรับคนแก่ฟันหักก็ใส่ฟันไว้เพื่อเคี้ยวอาหาร ผมหงอกก็ย้อมผมเพื่อเข้าสังคม นี่เป็นของธรรมดาไม่เป็นไร ทีนี้เด็กที่อยู่ในวัยผมยังไม่ทันหงอกก็ไปย้อมกับเขาด้วย โดยไม่คำนึงว่าจะเสียทรัพย์ไปโดยไร้ประโยชน์ จะเป็นเหตุให้รากผมเสียโดยน้ำยากัดทำให้ผมหงอกเร็ว เลยต้องกลายเป็นย้อมผมตั้งแต่ยังสาว ความเป็นจริงดูแหม่มเขามาเมืองไทยเห็นเขาปล่อยไปตามธรรมชาติ มองดูงามเพราะผมสีทองเป็นฝอย ในประเทศไทยก็มีอยู่มากที่ปล่อยไปตามธรรมชาตินักเรียนส่วนมากที่เรียนกันตั้งแต่เยาว์ ถึงชั้นปริญญาก็มีอยู่มากหนักหนาที่ปล่อยไปตามธรรมชาติเป็นส่วนมากเหมือนกันการที่ฉันพูดมาในที่นี้ เพราะมีผู้ขอให้พูด การพูดเลอะเทอะ

ก้าวก่ายเช่นนี้ก็ด้วยการสามัคคีระหว่างเพศเดียวกัน กำลังเรียบเรียงอยู่ พอดีมีหญิงขอทานคนหนึ่งมาร้องเพลงเรื่องพระ-รถ–เมรี เพราะเหตุนี้จึงยกขึ้นมาเปรียบเทียบไว้พอเป็นคติสอนตน เรื่องพระรถตอนนี้ได้มอมเหล้านางเมรี และลักไม้กระบองซึ่งเป็นของนางเมรีเก็บไว้ บอกว่าชี้ต้นตาย ชี้ปลายเป็น และมีห่อของถึง ๕ ห่อ ห่อที่ ๑ โรยลงก็กลายเป็นขวากหนาม ห่อที่ ๒ เป็นไฟไหม้ลุกลาม ห่อที่ ๓ เป็นแม่น้ำขวางหน้า ห่อที่ ๔ คือห่อลูกตานางสิบสอง ห่อที่ ๕ เป็นยาผงสำหรับรักษาตา พอโรยเข้าไป ลูกตาก็ติดเห็นได้อย่างเก่า พระรถได้ลักห่อของ ๕ ห่อ แล้วขึ้นม้าเหาะไป ส่วนนางเมรีสร่างเมาแล้วก็ตามพระรถไป พระรถเห็นนางเมรีตามมาก็แก้ห่อยาห่อที่ ๓ ออกโปรยไป ก็เป็นแม่น้ำขวางหน้า นางเมรีจะอ้อนวอนสักเท่าไรให้พระรถกลับไปเมืองยักษ์ พระรถก็ไม่ยอมกลับ เลยมีมโนมัยเตือนว่าจะเอาลูกตาไปใส่ให้มารดา โดยความกตัญญูของพระรถนั้นก็เลยไม่ยอมมาหานางเมรี นางเมรีก็เลยตายอยู่ที่ฝั่งน้ำนั้น พระรถก็ได้ลูกตาไปใส่ให้นางสิบสอง และได้ฆ่านางหลงทมานตายด้วยการใช้ไม้เท้าของนางหลงทมานเอง ห่อที่ ๑ เทียบได้

กับอวิชชาหุ้มห่อก็เป็นประดุจมีขวากหนาม เพราะว่าเมื่อความหลงครอบงำแล้วจิตต์ใจก็ไม่ผ่องแผ้ว เป็นเสมือนขวากหนามมีทุกทิศ ถ้าอวิชชาไม่หุ้มห่อแล้วก็จะหนีเมรีซึ่งเป็นประดุจตัณหา ๓ ซึ่งตัดขาดจากสันดานไม่ให้มาเบียดบังใจได้ ใจก็จะกลายเป็นวิชชาจรณต่อไป

ห่อที่ ๒ ได้กับตัณหา ๓ ดังที่เรียงมาแล้ว คือเมื่อเกิดไฟ ๓ กองนั้นลุกลามทั่วไป ก็จะต้องอาศัย ศีล สมาธิ ปัญญา คุณพระพุทธ คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ เป็นพระดุจยาห่อที่ ๓ คือน้ำพระธรรม พอโปรยลงก็เป็นน้ำกั้นนางเมรีไม่ให้ตามมาได้ คือ อาศัยเห็นความจริง คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เมื่อรู้เท่ากิเลสมารเหมือนพระรถ รู้เท่าว่านางเมรีจะตามมาล่อลวงให้กลับไปหลงด้วยมารยาหญิง เป็นเสมือนตัณหาที่จะกางกั้นหนทางพระนิพพานเสียฉะนั้น ที่ว่าเหมือนมโนเตือนพระรถให้กลับไปใส่นัยตาให้นางสิบสองนั้น ก็ได้กับมโนคือใจที่ยังตัดไม่ขาด ก็ต้องทำสมาธิให้ก้าวหน้าเหมือนกับพระรถ มีสติสัมปชัญญะด้วยความกตัญญูต่อมารดา จึงได้รีบไปใส่นัยตานางสิบสอง ตอนนี้เทียบเท่ากับมีตาปัญญาทั้ง ๖ อายตนะ คือมีตาปัญญาประจำ เพราะอาศัยยาห่อที่ ๕

คือผู้เรียนจะต้องกำหนดขันธ์ ๕ สภาวธรรม นามรูปให้เห็นชัด ๆ ว่ารูปไม่เที่ยงเป็นทุกข์ สมมุติว่าผู้ที่มีแต่ตาเนื้อก็เปรียบเหมือนถูกควักนัยตาทั้งสอง แต่ส่วนนางเภาสุดท้องซึ่งเป็นมารดาของพระรถถูกควักแต่ข้างเดียวจึงได้เลี้ยงพระรถไว้ช่วยนางเภาได้ เภานี้คือตัว "ภ" หมายถึงการค้ากำไร คือสร้างกุศลไว้ด้วยการบำเพ็ญตนไม่ยอมให้อกุศลครอบงำ สมมุติว่าเชื่อในสิ่งที่ควรเชื่อก็เหมือนกับตาที่เหลืออยู่อีกข้างหนึ่ง ถ้าเชื่องมงายก็เหมือนกับมารควักตาออกทั้ง ๒ ข้าง ถ้ามีธรรมก็เหมือนกับมีพระรถไว้ช่วยนางสิบสอง เทียบเท่ากับอายตนะภายใน ๖ ภายนอก ๖ เพราะกองวิญญาณ ๖ นั้นกลายเป็นรสพระธรรมจึงชนะมารคือเมรี หนีมารยาซึ่งล่อลวงมาตั้งแต่เยาว์ เพราะได้อบรมมาด้วยการแต่งกายให้สมวัยและใจที่รักสวยรักงามมาแต่ยังเยาว์ เมาไปด้วยรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ โดยมากตกลงในขันลูกสาวยักษ์กันทั้งนั้น ผู้เรียบเรียงเองก็เคยโลภ โกรธ หลงมาแล้วเหมือนกัน แต่เวลานี้ที่เรียบเรียงหนังสือนี้ก็ตกเข้าในขั้นหลงเหมือนกัน เขาขอให้เรียงก็เรียงไปตามเรื่อง ถ้าไม่เรียงไปตามเรื่องของโลกแล้ว ก็พูดกันไม่รู้เรื่อง เช่น เขา

ขอให้พูดเรื่องการแต่งกาย บอกมาว่าผู้หญิงนุ่งกระโปรงเว้าหน้าเว้าหลัง ผู้เรียบเรียงก็ไม่เคยเห็นจึงไม่พูดตามที่เขาขอ ถ้าไม่แต่งตัวเสียเลยก็เข้าสังคมกับเขาไม่ได้ เช่น เขานุ่งผ้าถุง เราจะนุ่งโจงกระเบนก็เข้ากันไม่ได้ เรียกว่าสมัยวัฒนธรรม มีศีลธรรมก็ต้องปฏิบัติกันไปตามวัยไม่ให้ล้าสมัย เพราะหญิงไทยต้องจัดระเบียบให้เรียบร้อยไปตามสภาพของสมัยนิยม การพูดมาไม่ใช่ค่อน ติ ชม จะพูดไว้เพื่อความหลุดพ้น เพราะสมาธิลืมตานั้นได้เห็นของจริง คือเห็นเด็ก เห็นคนสาว เห็นคนแก่ เห็นคนตาย เพราะความเห็นที่ถูก คือต้องเห็นจริง ๆ อวิชชาจึงจะไม่บัง

โอกาสหน้าจะอธิบายเรื่องกระบองของยักษ์หลงทมาน

๑๘

จะอธิบายต่อถึงเรื่องทุกข์ที่เห็นง่าย คือผู้ใดไม่มีศีลมีสัตย์ย่อมเกิดทุกข์ สมมุติว่าไม่รู้จักประมาณตนว่าตนเป็นคนชั้นไหน เป็นคนชั้นต่ำ ถ้าไม่รู้จักประมาณตนก็จะมักใหญ่ใฝ่สูงจนเกินศักดิ์ เช่นเห็นเขามั่งมีเป็นเศรษฐี คนยาก

จน มัวแต่ไปเฝ้าคิดว่า ฉันอยากจะเป็นคนมั่งมีเป็นเศรษฐี กับเขาบ้าง มัวแต่ "ขึ้นสวรรค์ในอก" ความทะเยอทยานนั้นก็บันดาลให้ซื้อลอตเตอรี่ทุกงวด เดือนหนึ่งก็หมดไปหลายบาท พอซื้อได้วันนั้นก็ได้ขึ้นสวรรค์ว่าฉันจะถูกที่หนึ่งละ จะเป็นเศรษฐีกับเขาบ้าง แต่นรกมันเจือปนอยู่ในสวรรค์ พอถึงปลายเดือนสตางค์ก็ไม่ค่อยจะมีซื้อกับข้าว พองวดสุดท้ายก็หวังเป็นเศรษฐีอีก อดรับประทานไปซื้อลอตเตอรี่ พอลอตเตอรี่จวนออก ก็ภูมิใจว่าจะเป็นเศรษฐีคราวนี้ละ พอฟังประกาศก็รู้ว่าคนอื่นเขาถูกไปแล้ว ก็เลื่อนลงมาตลอดลงมาจนถึงหางเลข หางเลขก็ไม่ถูกก็กลายเป็นเกิดทุกข์คือหมดสตางค์ คือตกนรกทั้งเป็นคือเป็นทุกข์นั่นเอง เพราะว่าลอตเตอรี่ก็เป็นการพนันชนิดหนึ่งที่เรียกว่ากินแบ่ง ถ้าผู้ปฏิบัติอยากจะสิ้นทุกข์แล้วขออย่าได้เล่นการพนันใด ๆ เพราะการพนันทุกชนิดย่อมเกิดโทษได้ พูดไว้จำเพาะผู้ที่จะเข้าถึงพุทธธรรมเท่านั้น ส่วนสาธุชนผู้หวังรวยไม่เกี่ยวกับคำพูดข้อนี้ เพราะว่าผู้ที่จะเข้าถึง "สันติ" อันแท้นั้นจะต้องเลิกการพนันทุกชนิด เพราะเป็นอบายมุขที่พระท่านห้ามเด็ดขาดตั้งแต่ครั้งพุทธกาลพระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมครั้งไรมีคนได้

มรรคผลทุกครั้ง เพราะสมัยนั้นลงได้เชื่อแล้วเป็นต้องเชื่ออย่างเด็ดเดี่ยวไม่กลับกลอกคลอนแคลนเหมือนสมัยนี้ บางท่านที่ดีก็มาก แต่ท่านไม่ยอมแสดงตนหรือโอ้อวด เพราะวินัยบังคับ ส่วนผู้เรียงไม่ได้ถือวินัยบัญญัติเพียงแต่ปฏิบัติตามคำสอนที่พระองค์บัญญัติไว้ เพียงโพธิปักขิยธรรม ๓๗ เป็นหลักไว้สนทนาสู่กันฟังเท่านั้น ไม่ใช่จะอวดรู้เป็นเพราะมีผู้ขอให้เรียงจึงเรียงให้ สมมุติว่าจะมีผู้ติชมผู้เรียบเรียง ๆ ก็จะไม่ถือเป็นอย่างอื่น จะถือว่าท่านติเพื่อก่อในการสามัคคีกันในด้านสังคมระหว่างพุทธบริษัทเท่านั้น ไม่ได้หวังประโยชน์อะไรสักสิ่งเพราะเห็นแล้วว่ามีสิ่งต่างๆ ก็เกิดทุกข์ไม่รู้จะว่าไปทำอะไร จะไปจ่ายของรับประทานมากก็เป็นเครื่องทุกข์ทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น ผู้ปฏิบัติเมื่อหวังสิ้นทุกข์แล้วต้องคายโลกามิสทั้งปวงจึงจะชอบ เพราะว่าสมัยนี้เป็นสมัยศิวิไลซ์ จะเดินไปทางถนนไหนก็ราบรื่นแผ่นดินเรียบเป็นหน้ากลอง เพราะถนนยุทธศาสตร์ก็มีมาก ทุกสายล้วนแล้วแต่เจริญเป็นส่วนมากอันนี้ก็เป็นเหตุให้เกิดทุกข์อีกเหมือนกัน อยากจะไป ลพบุรี จันทบุรี หัวหิน นครราชสีมา ค่าโดยสารรถไม่มีจึงเกิดตกนรกปัจจุบัน จะเดินไปชมถนนทุกสายก็ไปไม่ไหว เพราะ

สตางค์เป็นพระเจ้าของคนโลภ หวังเสี่ยงโชคก็ไม่สมปรารถนา เพราะฉะนั้น กุลบุตร กุลธิดาทั้งหลาย ขอให้ปักใจเรียนจริง ๆ โดยสมาธิมั่นในการเรียน นาน ๆ ครูจะพาไปชมภูมิประเทศต่าง ๆ ปีละสักครั้งสองครั้งก็พอทำเนา เพราะเบาค่าใช้จ่ายไม่แพง เพราะเฉลี่ยกันเป็นส่วนรวม ไม่ต้องเป็นกังวล ถึงคราวจะไปไหนก็ไปไม่ต้องเอาใจไปดีใจให้เสียการเรียน เพราะกำหนดทำใจให้สมาธิและอุเบกขาไปในตัวว่า ถ้าฉันไม่ขัดข้องเป็นต้องได้ไป ไม่ว่าจะทำกิจการใด ๆ ก็ดี ถ้ากลัวทุกข์จะเกิดอยู่เสมอแล้วย่อมเป็นสุข เหมือนกับมีแก้วสารพัดนึกอยู่ในตัว แก้วมีถึง ๖ แห่ง มีตาเป็นแก้ว คือตาใสไม่ใช่ตาที่ขุ่นมัว เพราะเห็นเขาจะทำอะไรก็ให้พิจารณาว่าสิ่งนี้ผิดสิ่งนี้ถูก ถ้าสิ่งที่เห็นนั้นเป็นมงคลก็ให้นำมาใช้ นึกจะดูหนังสือก็ดูได้เรียกว่าตาใสเป็นแก้ว ไม่เพ่งโทษคนอื่น ไม่มองคนอื่นด้วยการเหยียดหยาม มองแล้วให้เป็นอุเบกขา ไม่ยินดียินร้าย เรียกว่าตาใสเป็นแก้วสารพัดนึก

หูเป็นแก้ว เมื่อฟังคำสอนก็รู้ได้ทันท่วงที และจำมาปฏิบัติ หรือจะฟังเสียงดีดสีตีเป่าไม่ยินดีในสิ่งเหล่านั้น และไม่ติดในสิ่งเหล่านั้น จึงจะเรียกว่าหูที่เป็นแก้วสารพัดนึก

จมูกเป็นแก้วนั้น คือ หายใจเข้าออก เมื่อสูดกลิ่นหรือหอมก็ไม่ให้ยินดีในสิ่งเหล่านั้น เมื่อครูหรือผู้ปกครองจะสอนก็ไม่ต้องทำจมูกฮึดฮัดในท่าขัดเคือง ต้องตัดจมูกไม่ให้ยินดีในสิ่งต่าง ๆ ก็เรียกว่า จมูกเป็นแก้วสาระพัดนึก

ปากเป็นแก้ว คือจะพูดสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็ให้มีสัตย์จริงทุกคำ ตลอดจนกระทั่งรับประทานอาหารก็ไม่ให้ติชม จึงจะเรียกว่า ปากเป็นแก้วสาระพัดนึก นึกจะพูดสิ่งใดก็มีแต่ประโยชน์ทั้งสิ้น มีคนเชื่อถือโดยการพูดจริง

มือเป็นแก้ว ไม่แตะต้องของผู้อื่น มือบริสุทธิ์ไม่เป็นขะโมยและไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไม่ประทุษฐร้ายมิตรด้วยการลงมือทำร้ายผู้ใด ได้อาศัยเขียนหนังสือทำการบ้านหรือเพื่อกิจการที่เป็นสัมมาอาชีวะทุกชนิด จึงจัดว่ามือเนรมิตเป็นมือแก้วสาระพัดนึก

กายแก้วนั้นสำคัญมาก เพราะเป็นที่ตั้งของแก้วทั้ง ๕ ต้องอาศัยส่วนรวมของแก้วอยู่ที่กายทั้งสิ้น คือกายนั้นตลอดกระทั่งกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม รวมอยู่ที่กายทั้งสิ้น ถ้าไม่มีกายแล้วก็จะไม่มีที่ตั้งแห่งแก้วทั้ง ๕ นั้น เพราะว่าจะสวดมนต์ไหว้พระก็ต้องครบทั้งอายตนะ ๖ จะไหว้จะ

กราบก็ต้องครบองค์ ๕ เรียกว่า "เบญจางคประดิษฐ์" คือ หน้าผากถึงพื้น ๑ ฝ่ามือทั้ง ๒ หัวเข่าทั้ง ๒ รวมเป็น ๕ ฉะนั้น ทั้ง ๕ อย่างนี้มีคารวะดังที่เรียงไว้แล้ว ก็จะเป็นแก้วสาระพัด-นึกทั้ง ๕ ประการ ส่วนมโนนั้นก็เป็นแก้วสาระพัดนึกภายใน ที่เรียกว่า "ใจดีราวกับแก้วสาระพัดนึก" นึกจะเรียนหนังสือ ก็พร้อมทั้งสามส่วน คือกาย วาจา ใจ ก็เรียนสำเร็จ จะนึกให้สอบได้ได้ ถ้าไม่ละความเพียรพยายามก็ต้องใช้แก้วสาระพัดนึกทั้ง ๖ ประการนี้ใช้ได้ทุกอย่าง นึกจะไปโรงเรียน ก็ให้กายแก้วไปเรียน แต่ขอให้ระลึกถึงว่า อาการกาย วาจา ใจ ให้เย็นใสเหมือนกับน้ำอยู่ในสระแก้วซึ่งไม่มีเปือกตม จึงจะสมกับยุวชนที่มีสมาธิสมตา เป็นลูกแก้ว หลานแก้วของบิดามารดา ด้วยกุศลธรรมจึงมีศาสนาเหมือนร่มแก้วกางกั้น จึงไม่มีภยันตรายนิรันดร์ เมื่อมีรัตนตรัยแก้วทั้ง ๓ ภายใน เพราะอาศัยสมาธิสมตาเป็นเครื่องสนับสนุนให้เยาวชนใจบุญตามพระจึงจะชนะทุกประการ เติบใหญ่จะได้ไปสวรรค์นิพพาน เพราะนางแก้วกล่าวแล้ว คือ ศีลบริสุทธิ์ จึงเป็นบุตรพระแท้ ควรจะแน่ได้ที่หนึ่งเพราะจิตตึง พระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ จะพูดถึงทุกขสัจจ์และสมุทัยในปัจจุบันให้ชื่อ

ว่าโลกันตนรก เป็นที่ตกลงสำหรับสรรพสัตว์ที่จะไปเกิดใน
มนุษยโลกต่อไป ตอนนี้เป็นตัวสมุทัยแท้ ข้อหนึ่ง สัตว์ที่
ปฏิสนธิเข้าสู่ครรภ์มารดาตั้งแต่เดือนต้น คือเดือนที่หนึ่งของ
การตั้งครรภ์ ครรภ์นี้เทียบได้กับโลกันตนรกทีเดียว เพราะ
จิตที่ไปปฏิสนธินั้น ๆ เริ่มเติบโตขึ้นทุกวัน ไม่เห็นเดือนเห็น
ตะวัน เพราะว่าในครรภ์มืดตื้อและอุดอู้อยู่ในขุมนรกนั้น ถ้า
มารดานั้นรับประทานของเผ็ดร้อนเข้าไป ก็เท่ากับสุมไฟเผา
สัตว์ด้วยไฟธาตุอันแรงกล้า ทนทุกข์เวทนาอยู่ในครรภ์ ทน
ทุกข์จุกเจ่าคู้เข่าคล้ายลูกไก่อยู่ในฟอง เพราะว่าในท้องนั้น
เต็มไปด้วยมูตรคูถ น้ำเลือด น้ำหนอง ดูเป็นที่น่าเวทนายิ่งนัก
ทนทุกข์เวทนาอยู่ประมาณ ๙ เดือนเป็นกำหนด หรือ ๑๐ เดือน
เป็นบางคน ต้องทรมานอยู่ถึง ๑๒ เดือนก็มี ไม่มีความสุข ถึง
คราวจะพ้นทุกข์จากนรกขุมใหญ่ พอทอดกายออกมาได้ก็
ทนทุกข์เวทนา เพราะว่ากุมารกุมาราที่ได้คลอดพ้นจากครรภ์
มารดาแล้วก็จริงอยู่ ยังต้องอาบน้ำฟอกสะบู่ถูน้ำมันมะกอก
ลอกสิ่งสกปรกด้วยการใช้น้ำอุ่น แต่เนื้ออ่อนก็กลายเป็นร้อน
แทบทนไม่ได้ ตอนนี้เทียบกับอสุรกายที่เปลือยกายได้แต่
ร้องขอส่วนบุญ ฝ่ายหมอหรือผู้ปฏิบัติก็การุญหยอดน้ำให้

เขายังต้องผูกพันธนาการไม่ให้ดิ้นรนได้ แม้แต่จะกระดิกพลิกกายก็แสนยาก ต้องทนลำบากเพราะปากเล็ก

ในชาดกว่าเปรตปากเท่ารูเข็ม คือ เมื่อครั้งพุทธกาล พระบรมศาสดาจารย์พาพระสาวกไปบิณฑบาตถึง ๕๐๐ รูป เห็นเปรตตนหนึ่ง เปลือยกายแล่นลงไปในน้ำเพื่อจะบริโภคน้ำนั้น น้ำก็เหือดแห้งไปกลายเป็นเปลวไฟไหม้ สัตว์นรกนั้นก็ต้องกระโดดโลดเต้นขึ้นมาบนฝั่ง พระพุทธองค์ทรงมีพระกระแสร์รับสั่งให้พระภิกษุทั้ง ๕๐๐ รูป นำบาตรลงไปที่แม่น้ำนั้น ตักน้ำขึ้นมาองค์ละบาตร ๆ พระบรมโลกนาถก็บันดาลให้เปรตเหล่านั้นลงนอนหงาย พระภิกษุทั้งหลายก็เทน้ำลงในปากเปรตนั้นด้วยอำนาจของกรรมบันดาล น้ำนั้นจะล่วงลำคอเปรตตนนั้นก็หาไม่ พระพุทธองค์จึงทรงบัญญัติไว้ว่า ทำดีย่อมได้ดี ทำชั่วย่อมได้ชั่ว ดังที่ได้เห็นกันต่อ ๆ มาจนทุกวันนี้

ตอนนี้จะย้อนกล่าวถึงทารกผู้เกิดใหม่ เขาก็เรียกกันว่าทารก เพราะมาจากนรก เขาจึงต้องเรียกว่าตัดสายรก พอถึงเดือนหนึ่งโดยมากเขามักจะโกนผมไฟ คือสมมุติว่าได้พ้นจากไฟนรกมาได้ ๓๐ วัน ตรงกับบารมี ๓๐ ทัศ ของพระ-พุทธเจ้า เป็นเครื่องหมายความเกิด เพราะได้อาศัยทานบารมี

ศีลบารมี จึงได้ชีวิตอินทรีย์ที่สมบูรณ์ครบอาการ ๓๒ ส่วน ญาติพี่น้องบิดามารดาก็มาทำขวัญให้ ในชั้นต้นเขามักจะใช้กำไลข้อผี เพราะเหตุนี้จึงยกมาพูดไว้ว่า ใครพิจารณากายให้เห็นว่าต้องเป็นผี ก็จะมีกำไร เพราะเขาวางเห็นกายเป็นผีเสียตั้งแต่ยังมีชีวิตจิตก็จะผ่องใสได้กำไรคือบุญ ถ้าไม่รู้เท่าก็จะหมกมุ่นไม่รู้ตัว มัวเพลินผูกสมัครรักลูกหลานไปตามอาการของชาวโลก ก็จะต้องนั่งโงกงมแก่ เพราะว่าทารกนั้นแก่วันแก่คืนขึ้นทุกที แต่สมัยนี้ไม่ใคร่จะเห็นทุกข์ในระหว่างเลี้ยงลูกเท่าไรนัก เขามักจะใช้แป้งหรือนมแทนนมมารดา ถ้ามารดาให้นมเอง ก็จะได้เห็นหน้าตาของบุตรธิดาระหว่างรับ-ประทานนม ตอนที่เขาเรียกว่าจำหน้ามารดาได้ โดยอาศัยมารดาที่รักบุตรเป็นที่สุดของการรัก รักใดไม่ปานมารดารักถึงจะทุบอกกัดนมให้เจ็บหนักก็รักลูกไม่ผูกโกรธ ยกโทษให้ด้วยใจดี มีเมตตา ค่ำเช้าเฝ้าเล่นหาไม่เว้นวัน พระคุณนั้นจึงเหลือล้นที่จะคณนานับประมาณได้ พอเติบใหญ่มาหน่อยท่านก็ส่งบุตรธิดาไปโรงเรียนอนุบาล เพื่อให้บุตรหลานได้วิชาต่อมาพ้นจากอาการกิริยาของเปรตวิสัย กลายเป็นมนุสโส เพราะครูสอนให้ว่า อรหังสัมมาสัมพุทโธ ว่านะโมนอบน้อม

ต่อคุณพระรัตนตรัย จึงได้นามว่า มนุสโส เพราะโตไว้ก็เลื่อนขึ้นเป็น มนุสสลาโภ เพราะได้รูปมนุษย์ เป็นลาภอันประเสริฐ จึงได้เลื่อนขึ้นจากโรงเรียนอนุบาลไปโรงเรียนใหญ่ ได้ลาภทุกวัย ขั้นต้นประถมวัยก็ได้ทำประโยชน์ให้กับโรงเรียนนั้น คือให้ค่าเล่าเรียน ลาภภายในก็คือความสุขกายสบายใจ จึงไปเรียนได้ทั้งนอกประเทศและในประเทศ เข้าเขตต์มนุสสเทโวเป็นมนุษย์เทวดาหรือเทพธิดา หมายถึงเมื่อเวลาหนุ่มสาว ต่อมาก็ต้องเวียนมาเป็นพรหมในโลกมนุษย์ คือพรหมวิหาร ๔ และพรหมของบุตรธิดา ส่วนพรหมเขาก็เรียกว่า พรหมโลก ถ้ามีความฉลาดก็ต้องให้กลับชาติเป็นมนุสสธัมโม จึงจะไม่ต้องอนาโถ เพราะถึงคุณพระพุทโธ พระธัมโม พระสังโฆ ก็เป็นสุข ดังพระบรมพุทโธวาทประกาศไว้ให้สาธุชนทั้งหลายทราบทั่วกันว่า พระพุทธองค์ทรงกลัวเกิด ถ้าได้ชาติกำเหนิดก็จะต้องเข้าสู่ครรภ์ คือโลกันตนรก ดังที่ยกมาเปรียบเทียบไว้เป็นอุทาหรณ์สอนกุลบุตรกุลธิดาให้รู้จักคุณพระพุทธ คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์

จะยกพระกรุณาธิคุณมาอธิบายไว้ว่า พระกรุณาอันยิ่งใหญ่ของพระพุทธเจ้ามีดังนี้

อนึ่ง พระองค์ได้ทรงฝากพระศาสนาไว้กับพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นที่เคารพของไพร่บ้านพลเมืองเนื่องถึงกัน พระมหากษัตริย์ได้ทรงรับและมีอุปถัมภกเป็นทายกต่อมาเสมอต้นเสมอปลาย ช่วยให้พระภิกษุสุขกายตลอดมาได้ถึงปัจจุบันนี้ โดยได้รับมรดกตกทอดต่อ ๆ กันมานาน ตั้งแต่พระบรมศาสดาจารย์ยังทรงพระชนม์อยู่ จนถึงดับขันธปรินิพพานนานตลอดกาลมาถึงสมัยปัจจุบัน เพราะไทยมั่นในศาสนาของพระบรมศาสดาจารย์ ยังถาวรวัฒนาการสืบไปในอนาคตกาล จนบรรจบครบรอบ ๕๐๐๐ พรรษาด้วยความสามัคคีในระหว่างชาติกับศาสนา มิได้จืดจางว่างเว้นประการใด เพราะอาศัยพระมหากษัตริย์ปฏิบัติตามพระวินัยบัญญัติ ของพระบรมศาสดาเพราะได้รับฝากไว้ ประเทศที่จริญอยู่ได้ก็เพราะอาศัยคุณพระรัตนตรัยคุ้มครอง เมืองไทยจึงเป็นเมืองทองอยู่ได้ก็เพราะอาศัยสามัคคีมีศีลธรรม และวัฒนธรรมประจำชาติดังนี้ จึงจัดว่าพระชินสีห์สัมมาสัมพุทธเจ้ามีพระคุณอันประเสริฐสูงสุดเหมือนมนุษย์และเทพดาทั้งหลาย ไม่มีสิ่งใด จะเปรียบปานเทียบเท่าพระมหากรุณาธิคุณของพระพุทธเจ้า เป็นที่สักการะอันประเสริฐที่สุดของมนุษย์และเทพดา

ทั้งหลาย โดยพระธรรมคำสอนสาธุชนให้กลายเป็นกัลยาณชน เลื่อนจากกัลยาณชนเป็นอริยชนได้อรหัตตผลก็มี ตั้งต้นแต่พระปัญจวัคคีย์ทั้งห้าให้ได้อรหัตตผล. พ้นจากสาธุชนมาเป็นอริยสงฆ์สาวกของพระศาสดา จึ่งจัดว่าพระกรุณาธิคุณที่แท้.

๑๙

ตอนนี้จะยกพระกรุณาธิคุณของพระพุทธเจ้า มากล่าวไว้ในที่นี้ ในแบบว่า

แม่ธรณีขึ้นมาบีบมวยผมให้หลั่งไหลออกมาท่วมพญามารพ่ายแพ้ไปนั้น เทียบได้กับพระกรุณาธิคุณดังกล่าวไว้แล้วนั้น ตอนนี้จะยกตัวอย่างขึ้นมาเปรียบเทียบไว้สู่กันฟัง พระกรุณาธิคุณของพระพุทธเจ้านั้น เปรียบเหมือนหนึ่งน้ำในชมพูทวีปที่หลั่งไหลมาในมหาสมุทร และในมนุษยโลกและน้ำฝนที่ตกมาให้พุทธบริษัทได้ทำมาหาเลี้ยงชีพ ด้วยการกสิกรรม อุสาหกรรม ทุกชนิดต้องอาศัยน้ำเหมือนกัน ถ้าไม่มีน้ำแล้วจะทำอะไรก็ไม่ได้ผล ต้องอาศัยน้ำจึ่งจะประกอบกิจนั้น ๆ ได้

ตามความปรารถนา แม้แต่จะใช้น้ำนั้นให้เป็นไฟก็ยังเป็นได้ เพราะอาศัยน้ำตกจากที่สูงนั้นเองจึงจะทำให้เกิดไฟได้ หรือรถยนต์ เรือยนต์ รถไฟ เรือไฟ ถ้าไม่อาศัยน้ำแล้ว สิ่งเหล่านั้นจะต้องระเบิดทีเดียว เพราะฉะนั้นพระกรุณาของพระพุทธเจ้าจึงเหลือที่จะนับคณนาได้ ที่ยกมาเทียบไว้เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจของสาธุชนส่วนหนึ่งเท่านั้น จะได้รู้ไว้บ้างว่าพระกรุณาธิคุณมีมากมายนัก จะเปรียบด้วยภูเขาและแผ่นดิน ก็ยังไม่เท่าพระธรรมที่หลั่งไหลมาจากพระธรรมคำสอนโดยพระภิกษุพุทธบริษัท ได้นำมาแยกย้ายคำสอนสาธยายไว้หลายอย่างหลายประการ สำหรับที่จะไว้ปราบมาร คือกิเลสมาร ขันธมาร มัจจุมารให้พ่ายแพ้ไป ถ้าผู้ปฏิบัติ เมื่อทำจิตต์ใจให้ผ่องใสก็เหมือนกับได้เนื้อนาที่ดีมีฝนตกต้องตามฤดูกาล ด้วยกุศลทานที่ตนประกอบแล้ว คือทานศีล ดุจเนื้อนาที่มีพืชสมบูรณ์ หน้านาปลูกข้าว หน้าแล้งปลูกแตงปลูกผักปลูกถั่วทำสวนครัวไว้ค้า เพราะชาวนามีเวลาประกอบกสิกรรมตามหน้าที่ ต้องมั่งมีทุกคน เว้นไว้เสียแต่ผู้นั้นจะละจากความเพียรปล่อยให้เนื้อนาที่เตียนเป็นนารก เพราะฉะนั้นท่านจึงยกความเพียรมาสอน ส่วนพระกรุณาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

นั้น เปรียบประดุจน้ำประปาที่กรมโยธาเทศบาลจัดสร้างถังน้ำไว้สูงกว่าน้ำธรรมดา มีถังใหญ่ถ่ายทอดจ่ายให้ประชาชนพลเมืองได้ใช้โดยอาศัยติดตั้งก๊อกน้ำสาธารณะ และตามบ้านเอกชน และที่ราชการต่าง ๆ โดยใช้มาตราวัดน้ำเป็นเครื่องหมาย สถานที่ไหนมีทุนทรัพย์ก็ใช้โดยอุดหนุนค่าน้ำเป็นการกุศลส่วนรวม ส่วนทางราชการหรือการกุศลสาธารณะก็ไม่ต้องเสียค่าบำรุง พระกรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์นั้นประดุจน้ำประปาทั่วไป และเปรียบเหมือนดวงอาทิตย์ที่ส่องหล้าให้อาณาประชาราษฎรได้อาศัยดวงอาทิตย์ฉะนั้น สมมุติว่าฟ้าต้องมีดวงอาทิตย์จันทราและดวงดาราเป็นเครื่องประดับ สำหรับโลกมีประจำฉันใด คนไทยก็ต้องมีพระมหากษัตริย์-และพระบรมราชินีเจ้าฟ้าหญิงเจ้าฟ้าชายสืบสายวงศ์จักรี เท่ากับมีดวงสุริยันจันทรามาส่องหล้าให้ร่มเย็นเป็นสุข ทุกทิวาด้วยพระกรุณาธิคุณนั้นถ้นเกล้าชาวประชา อธิบายมาพอเป็นข้อเค้าสำเนาความ อ่านแล้วจะเชื่อตามหรือไม่ แล้วแต่ใจของท่านจะเห็นควร

จะยกกรุณาของครูบาอาจารย์ ที่มีต่อศิษย์นั้นก็มากมาย เพราะเป็นไปในด้านสั่งสอนอบรม ให้เป็นพลเมืองดี มีความ

รู้วิชาทุกชนิดสั่งสอนให้ศิษย์เป็นผู้ฉลาดในวิชาการ พอเติบใหญ่ก็ได้อาศัยเป็นที่พึ่งของตน เป็นตัวอย่างข้างฝ่ายดีมีวิชาสอบไล่ได้ปริญญาแต่ยังเยาว์ชิงทุนรัฐบาลไปเรียนนอก ไม่สับปลับกลับกลอกจึงเรียนได้ ถึงจะไปเรียนวิชาต่างประเทศก็เหตุดีต้องมีผล ได้วิชามาแล้วก็ทำตนให้เป็นคนตรง ช่วยเสริมส่งราชการให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป ก็เพราะอาศัยครูสอนจึงจัดว่าครูมีคุณแก่ศิษย์ ตอนนี้ตัวอย่างข้างไม่ดี เช่นชาดกเรื่องอหิงสกะไปเรียนวิชาจากอาจารย์ได้เจนจบ แต่อาจารย์นั้นหูเบา เชื่อศิษย์เก่าที่ยุยงจะให้ฆ่าอหิงสกะเสียโดยทางอ้อมบอกว่าวิชาที่สอนนี้ ก็จบหมดแล้ว ยังอีกวิชาเดียวยังหาเครื่องมือประกอบไม่ได้ อหิงสกะถามว่าอะไร จะให้ทำอย่างไหน ก็จะปฏิบัติตาม อาจารย์บอกว่า ยังขาดอยู่แต่เธอจะต้องไปฆ่าคนอีกพันคนเท่านั้น วิชาการถึงจะสำเร็จลุล่วงไปได้โดยสมบูรณ์ อหิงสกะเมื่อได้ฟังอาจารย์แล้วว่าจะปฏิบัติตามก็พยายามฆ่าคนไปจนครบจำนวน นับได้เก้าร้อยเก้าสิบเก้าคนโดยกำหนด เพราะฆ่าคนหนึ่งต้องตัดนิ้วร้อยไว้แขวนสะพายดูคล้ายกับร้อยมาลัยที่สวมใส่ติดตัวไปทีเดียว ไม่กลอกกลับขับเคี่ยวเที่ยวไล่ฆ่า จนชาวประชาเกรงขามไปตามกัน วันนั้น

สมเด็จพระภควันต์สัมมาสัมพุทธเจ้า ตอนเช้าตรู่เล็งสัพพัญญู ก็รู้เหตุผลของอหิงสกะ ถ้าพระองค์จะไม่เสด็จไปโปรดก็จะเกิด โทษปิตุฆาตมาตุฆาต คือจักฆ่ามารดาของตนเสียจะโปรดไม่ได้เพราะว่ามารดานั้น ได้ทราบข่าวว่าบุตรของตนได้เที่ยวไป เป็นโจร ฆ่าคนให้แตกตื่นสะดุ้งกลัว จนเนื่อความได้ทรงทราบ ถึงพระราชาและโหรา ซึ่งเป็นบิดาของอหิงสกะได้กราบทูล ให้พระราชาไปจับตัวมาประหาร เสียให้สิ้นเสี้ยนหนามแผ่นดิน และมีความเมตตาต่อไพร่บ้านพลเมือง ซึ่งพากันตายด้วย การฆ่าของอหิงสกะเช่นนี้ นางพราหมณีมีความรักอหิงสกะ ซึ่งเป็นบุตรสุดที่รักของมารดา จึงได้รับอาสาพระราชาออกไป ห้ามบุตรด้วยความปรานี มารดามีคุณแก่บุตรถึงเพียงนี้ จึง ได้เป็นเหตุให้พระชินสีห์สัมมาสัมพุทธเจ้า เล็งสัพพัญญูรู้ตลอด ซึ่งเหตุการณ์ พระองค์จึงทรงเสด็จคมนาการไปดักทางที่อหิง-สกะจะผ่านมา ฝ่ายอหิงสกะพอมาเห็นพระบรมศาสดาก็ดีใจ หมายว่าจะได้ครบพันในวันนี้ แล้วก็ตรงเข้าไปถามว่า ท่าน เป็นใคร? พระพุทธเจ้าก็ตอบอหิงสกะว่า เราชื่อว่าพระตถาคต อหิงสกะก็เข้าใกล้หมายจะฆ่าพระพุทธเจ้า ๆ ก็เสด็จไปโดย อิทธิฤทธิ์จึงเร็วกว่าธรรมดา เพื่อจะทรมานอหิงสกะให้ละหยุด

จากพยศร้าย ยิ่งวิ่งไล่จนเหนื่อยอ่อนก็ไม่ทัน ก็ร้องตะโกนว่า พระตถาคตหยุดก่อน ๆ พระองค์กลับบอกว่าตถาคตหยุดแล้ว แต่องคุลิมาลยังไม่หยุด คือพระองค์ยกเหตุที่อหิงสกะได้ตัดนิ้วมือร้อยมาดุจพวงมาลัย พระตถาคตจึงให้ชื่อว่าองคุลิมาล เพราะฉะนั้นจึงได้ยกมาไว้เป็นตัวอย่างสำหรับเตือนใจผู้ปฏิบัติว่าการสอนนั้น สอนผิดก็เหมือนกับครูของอหิงสกะ หากแต่ครั้งกระโน้น ยังมีพระพุทธเจ้าเสด็จสัพพัญญูจึงช่วยได้ทันที สมัยนี้ต้องช่วยตัวเองด้วยการสมาธิสติมตา และวิปัสสนาไปในตัว เช่นไปเรียนวิชาการในโรงเรียนต่างชาติ ก็ต้องฉลาดเลือกเฟ้นเอาแต่วิชาที่เป็นประโยชน์ตนส่วนเดียว ถึงจะไปเรียนนอกประเทศก็ต้องสอนตนเอง โดยมีสติสัมปชัญญะให้รู้ว่าตนต้องนำวิชามาช่วยชาติของตน ด้วยมือชีวาสินขันติเป็นตบะใหญ่ ต้องอาศัยระลึกถึงพระบรมครูมาเป็นครูของตนทุกขณะ จะก้าวไปข้างหน้าถอยมาข้างหลังก็ให้ระวังไม่ให้จิตต์ตกไปฝ่ายต่ำ เพราะมีสมาธิประจำก็เท่ากับมีคุณธรรมของพระพุทธเจ้าไปด้วย ช่วยให้ปลอดภัยเรียนได้ตามหลักสูตรของประเทศนั้น ๆ ก็ได้ปริญญากลับมาก็ได้แทนคุณบิดามารดาครูอาจารย์ตลอดถึงรัฐบาล และพระมหากษัตริย์ซึ่ง

เป็นผู้อุปถัมภ์ค้ำชูกุลบุตรกุลธิดา โดยพระกรุณาอันยิ่งใหญ่ ดังได้บรรยายมานี้ ส่วนในด้านการปฏิบัติ ต้องมีการรู้เท่าคติธรรมดาโดยการรู้ตนว่าควรไม่ควรดังกล่าวแล้ว เพราะอยู่ในโลกต้องอาศัยสังคม และคมนาคมทั่วไปต้องอาศัยอริยมรรคทั้ง ๘ ประการ ให้เป็นประดุจทางที่ตรงเข้าสู่พุทธสมาคมทีเดียว เพราะว่าเวลานี้เขามีทั้งพุทธสถาน มีทั้งยุวพุทธิกะ ก็มีที่ให้เลือกเรียนกันได้ตามพอใจ ใครชอบวัดไหนก็ไปวัดนั้น แล้วแต่ความต้องการกุลบุตรกุลธิดา ตลอดกระทั่งทายกทายิกาทั่วไป สมัยนี้เขาตั้งโรงเรียนผู้ใหญ่ขึ้นใกล้ ๆ วัด ก็เพื่อจะหัดให้ผู้ใหญ่รู้คุณสมบัติและจะได้ไม่ขัดต่อสังคม ตามสมัยนิยมต้องอบรมคนแก่ให้รู้เรื่องจะได้รู้หลักของการเมืองว่ามีวัฒนธรรมและศีลธรรมเพียงใด จะได้ไม่ห่วงธิดาของตน อย่างกับคนโบราณมีลูกสาวก็ไม่ให้อ่านหนังสือ กลัวจะเล่นเพลงยาว สมัยนี้เป็นสมัยศิวิไลซ์ขอให้คนทุกเพศทุกวัยขอให้มีใจรู้เท่าคติธรรมดา จะได้ก้าวหน้าเข้าถึงพุทธธรรมโดยแท้ สวัสดีจงมีแก่ท่านทั้งหลาย.

๒๐

ตอนนี้จะอธิบายในเรื่องคุณของศีลดังนี้ ผู้ที่ได้รับศีลจากภิกษุพุทธบริษัทมาแล้ว ก็ปฏิบัติตามบัญญัตินั้น ๆ ถ้าปฏิบัติได้ทุกสิกขาบทก็จะได้ชื่อว่าเป็นผู้ปลอดภัยทั้งมวล (หนึ่ง) จะไปในทิศานุทิศใดก็มีกัลยาณมิตรทุกหนทุกแห่ง เพราะบำเพ็ญตนอยู่ในกรอบของความบริสุทธิ์ ไม่มีผู้ใดรังเกียจโดยเพศโดยวัย จะเข้าสังคมไหนก็ได้สะดวก เพราะศีลรักษา ยังมีชาดกเรื่องหนึ่ง คือ พญานาคชื่อภูริทัตมาจำศีลอยู่ที่จอมปลวกแห่งหนึ่ง ยังมีชายชื่ออาลัมพายน์ เป็นหมองูได้มาพบพระภูริทัตที่จอมปลวกนั้นก็ดีใจ หวังจะได้ลาภสักการเป็นการใหญ่ ก็ตรงเข้าไปจับหางกระชากลงมาจากจอมปลวกนั้นและใช้เท้าเหยียบตั้งแต่ศีรษะตลอดหาง จับหางกระชากเหวี่ยงไปเหวี่ยงมา แล้วก็กรอกยาลงไปทางปากให้สำรอกโลหิตออกมาให้หมดพิษที่แรงกล้า โดยใช้คาถากำกับ ส่วนพญานาคแสนที่จะเจ็บปวดไปทั่วตัว ก็ต้องทนเพราะมั่นอยู่ในศีล ถ้าศีลไม่มั่นก็อาจจะพ่นพิษร้ายให้ถูกนาย-อาลัมพายน์ถึงสิ้นชีวิตก็ทำได้ ยังไม่ทำด้วยการอดทนเป็นที่ตั้ง จึ่งกลับร้ายให้กลายเป็นดี สำรอกโลหิตออกมาจนหมดสิ้น

พิษของพญานาคแล้ว นายอาลัมพายน์ก็นำใส่ย่ามไปในเมือง แห่งหนึ่ง ไปแสดงในเมืองนั้น เพื่อเก็บเงินมาไว้เป็นประโยชน์ ส่วนตัว ข่าวพญานาคแสดงกลได้เล่าลือไปถึงพระอัยกา พระอัยกีของพระภูริทัตจึงได้เสด็จมาทอดพระเนตร ได้ทราบ ว่าเป็นหลาน จึงได้พระราชทานพระราชทรัพย์ถ่ายพระภูริทัต ให้พ้นจากการทรมาน ต้นเหตุที่จะมีพญานาคเป็นหลานนั้น คือ พระราชธิดาของกษัตริย์องค์นั้น ลงไปสรงน้ำในสระ เต่าตัวหนึ่งโผล่ขึ้นมาเป็นเหตุให้พระราชธิดาตกพระทัย เขาจึง นำข่ายช้อนขึ้นมาก็ได้เต่าตัวหนึ่ง สั่งให้ไปปล่อยเสียในแม่น้ำ เต่านั้นก็ลอยไปตามน้ำไปถึงเมืองนาค นาคบริวารพบเข้า ก็ถามเต่าตัวนั้นว่ามาทำไมในที่นี้ เต่านั้นออกอุบายว่า เรา มาโดยเป็นทูตมาเจริญทางพระราชไมตรีกับเจ้าพิภพในบาดาล โดยนำราชสาส์นของกษัตริย์มาถวาย ขอให้พาเราเข้าไปเฝ้า ท้าวภุชงค์ในบัดนี้เถิด นาคบริวารก็สำคัญว่าจริงจึงนำตัวทูต เข้าไปเฝ้า เต่าก็กราบทูลว่า การมาทางน้ำนั้นจะถือพระ-ราชสาส์นมาก็จะเปียก จึงให้ข้ามากราบทูลว่า ให้เสด็จไป รับพระราชธิดามาอภิเษกในบาดาล ท้าวภุชงค์สำคัญว่าจริง ก็ให้เสนานำนาคซึ่งเป็นกระบวนไปรับพระราชธิดา พร้อมทั้ง

ทูตเต่าขึ้นไปด้วย พอเข้าเขตต์มนุษย์ถึงชายป่าสมความเจตนาของเต่าเจ้าเล่ห์ตัวนั้นแล้ว มันกชทิศและเครื่องหมายสำคัญให้เรียบร้อยแล้ว ก็ลวงว่าหมดหน้าที่ของทูตแล้ว ให้ปล่อยฉันลงในสระกลางป่านี้ เพราะหมดหน้าที่เป็นทูตแล้ว พวกนาคไม่รู้อุบายของเต่า ก็เข้าไปในเมือง จะไปรับพระราชธิดา พระมหากษัตริย์ได้ทราบเรื่อง ก็บอกว่าไม่ได้ใช้ทูตานุทูตไปที่ใดเลย นำข่าวนี้มาแต่ไหน นาคทั้งหลาย ก็อธิบายตั้งแต่ต้นจนตลอดมา พระราชาก็รู้ได้ทันทีว่าเต่าที่เราปล่อยไปในน้ำ จึงทำให้มีเหตุถึงป่านนี้ จึงบอกกับนาคทั้งหลายว่าเราไม่ให้พระราชธิดา เพราะมีชาติต่างกัน ให้ไปทูลท้าวภุชงค์เถิดว่า เราไม่ให้พระธิดา เมื่อท้าวภุชงค์ได้ทราบว่าไม่ได้จริงตามทูตว่า ก็จะไปจับเจ้าภารามาทำลายเสียให้จงได้ แล้วก็สั่งพวกบริวารทั้งหลายให้ขึ้นไปล้อมเมืองไว้แน่นหนาแล้วก็ชำแรกพระสุธาเข้าไปในเมืองทันที แผลงอิทธิฤทธิ์เนรมิตกายของท้าวนาคาใช้หางตวัดรัดกายของพระราชา โดยใช้อำนาจให้ส่งพระราชธิดาให้จงได้ ด้วยความกลัวจึงต้องยอมยกพระราชธิดาให้แก่พญาภุชงค์นั้นไปยังพิภพบาดาล จึงได้เกิดเจ้าหลานทั้ง ๓ (จำชื่อไม่ได้สอง จำได้แต่พระภูริทัตเท่านั้น) เพราะเป็นคติ

สำหรับผู้ที่จะปฏิบัติในเรื่องของศีล จึงนำมาเล่าไว้พอเป็นสังเขป และเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่จะรักษาศีล เพราะพระภูริทัตเป็นแต่เพียงนาคยังถือศีลได้ถึงขั้นมีขันติเช่นนี้ ควรที่สาธุชนพุทธบริษัททั้งหลาย จะปฏิบัติให้ศีลบริสุทธิ์หมดจด สมมุติว่า รับศีลมาแล้ว ถ้าใครจะฆ่าให้ตายก็ไม่ยอมจะล่วงศีล ดังพระภูริทัตเป็นตัวอย่าง และยังมีนิทานอีกเรื่องหนึ่ง มีเด็กคนหนึ่งชื่อนายชอบ ไปรับศีลมาคือศีลปาณา วันนั้นนายเขาใช้ให้ทำปลา ก็เลยนำปลานั้นไปปล่อยในน้ำเสีย นายได้ทราบว่านายชอบเอาปลาไปปล่อย ก็สั่งให้เฆี่ยนนายชอบมากมาย แต่บังเอิญมีเศรษฐีคนหนึ่งมาที่บ้านนั้น ก็ถามขึ้นว่าไปตีเขาทำไม เศรษฐีเจ้าของบ้านก็บอกว่า ใช้ให้ไปทำปลาแล้วไม่ทำยังมิหนำซ้ำเอาไปปล่อยเสียเช่นนี้จึงต้องตีให้สมแค้น ฝ่ายเศรษฐีไวก็ออกทรัพย์ถ่ายค่าตัวนายชอบไปไว้เป็นบุตรบุญธรรม แล้วก็บอกว่าจะไปอยู่ที่ไหนก็ไม่ห้าม นายชอบกลับตรงกันข้าม ไม่ไปข้างไหนเลย อยู่ให้เศรษฐีไวใช้งานตลอดมา เศรษฐีไวเห็นนายชอบเป็นคนอยู่ในศีลในธรรม ก็เลยมอบทรัพย์สมบัติให้ และได้ยกหลานสาวให้แต่งงาน ครอบครองทรัพย์สมบัติแทน ส่วนเศรษฐีไวกับภรรยาก็ไปวัดรักษาศีลจนถึงวัยชรา

นิทานเรื่องนี้ชี้ให้เห็นในเรื่องรักษาศีลมีคุณถึงปานนั้น จึงจัดว่ารักษาศีลย่อมมีทรัพย์ภายนอกและภายใน ศีลส่งให้เป็นผลเมืองดีเพราะมีคุณของศีลประจำ จึงได้รับผลเป็นปัจจุบัน มีคุณอเนกอนันต์เหลือที่จะนับประมาณได้ ส่วนคุณของทานนั้นก็เหลือล้น ถ้าผู้ใดมีการสละข้าวน้ำเพื่อเป็นทานแก่กระยาจกเข็ญใจ ก็สอนให้บุตรธิดา มีความเมตตาต่อคนยากจน สอนให้มีนิสสัยอ่อนโยน ต่อเพื่อนร่วมโลกทั้งหลาย ขวนขวายแต่ข้างทางกุศลโดยตัดความตระหนี่ของตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ดูแต่องค์การกองทุนฉุกเฉินสำหรับเด็กแห่งสหประชาชาติ เขายังได้ให้เครื่องมือเครื่องใช้เกี่ยวกับการแพทย์ทั่วไป และเวชภัณฑ์แทบทุกชนิดโดยมีจิตต์ศรัทธา ช่วยกุมารกุมาราในประเทศไทย ด้วยใจมีเมตตาของนานาชาติ เพราะเขามีจิตต์ใจสะอาดไม่ขาดเมตตา จัดหานมผงส่งมาช่วยซึ่งมีตามโรงเรียน และโรงพยาบาลที่เป็นทานทั่วโลกตามสมัยนิยม เพราะพรหมวิหาร ๔ ดีจริง ๆ แต่ขั้นนี้ยังมีผลถึงขนาด ถ้าได้ให้อภัยทานด้วยแล้ว ก็จำส่งให้ชาติเจริญใหญ่ เพราะประเทศไทยมีศีลและทานประจำชาติเป็นภาคพื้นอยู่แล้ว ก็ดูไม่ยากเท่าใดนักกับการเสียสละ

จะพูดถึงทานขั้นสูง คือ ถวายทานแก่พระภิกษุพุทธ-บริษัทที่สืบต่อพระพุทธศาสนา เป็นยอดของทาน เพื่อเป็นประโยชน์ส่วนพุทธศาสนาด้านหนึ่ง ทานภายนอกนั้นบริจาคง่าย ไม่เหมือนทานภายใน คือให้อภัยทาน เป็นการช่วยตัวเองในด้านศีลธรรม ถ้ามีการให้อภัยซึ่งกันและกันก็เท่ากับเข้าถึงธรรมที่แท้ คือ ไม่มีเวร ไม่มีภัย เท่ากับให้ธรรมเป็นทาน คือการกระทำเป็นใหญ่ เช่นทำดีย่อมได้ดีมีคุณอนันต์ เช่นทำชั่วได้ชั่วมหันต์เห็นทันตา ถ้ามีแต่เมตตากรุณาต่อกัน เหมือนกับขึ้นสวรรค์ทั้งเป็น ถ้าทำชั่วได้ชั่วแล้วเห็นเช่นเกาหลี มีจีนแดงอันแรงร้าย เป็นให้เดือดร้อนของเขาเองส่วนไทยเรามีพระคุ้มเกรงทหารทุกหน่วย ช่วยให้ปลอดภัยอันตราย ไทยไปเกาหลีก็มีชัย ขอให้ปลอดภัยกลับมาได้ทุกคนเทอญ โดยผลศีล ผลทาน ขอให้ช่วยราชการให้สุดฝีมือจะได้ชื่อว่าทหารไทยได้ชัยชนะ กลับมาเห็นหน้าบิดามารดาซึ่งทรงคุณอันประเสริฐของบุตร เพราะได้กล่อมเกลี้ยงเลี้ยงไว้จนใหญ่ ได้ช่วยประเทศชาติคู่ศาสนา พระมหากษัตริย์ประดุจร่มโพธิ์ร่มไทร สาขาปกแผ่ให้ร่มเกล้าชาวประชาด้วยพระกรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่ไพศาลที่สุด ในสยามรัฐ

ปัจจุบัน เหมือนฉัตรกั้นเกตุเกล้า สมประสงค์ของปวงชนทุกคนไป ตลอดกระทั่งผู้ที่อาศัยมาทำการค้า นานาชาติ พระองค์ก็ช่วยทุกข์อุปถัมภ์ให้ความยุติธรรมเสมอภาคไม่มากไม่น้อย ทรงดำเนินตามรอยสืบ ๆ มา มีพระกรุณาล้นเกล้าของชาวไทย ขอให้ปลอดภัยทั่วโลกสวัสดิ์มีชัย ขอให้ไทยเจริญ จะได้ก้าวหน้า ให้พากันเดินเข้าสู่ธรรมโดยสมาธิถึมตา หันเข้าหาศีลธรรม ประกอบแต่กรรมที่เป็นกุศล จะได้พ้นความเดือดร้อน จะได้นอนเป็นสุข พ้นทุกข์พ้นภัย เพราะว่าชาติไทยมีศีลธรรมวัฒนธรรมประจำชาติ จึ่งได้แคล้วคลาดปลอดภัย ขอให้ไทยเจริญ.

๒๑

ตอนนี้จะอธิบายย้อนต้นไป ว่าในเรื่องของอิทธิบาท ๔ โดยมากอิทธิบาท ๔ นี้ พระภิกษุพุทธบริษัทท่านแสดงกันบ่อยครั้งก็จริง แต่ธรรมของพระพุทธเจ้าพูดซ้ำพูดซากก็ไม่เบื่อ จึงต้องขยายอิทธิบาท ๔ ไว้สู่กันฟังอีก อิทธิบาท ๔ มีดังนี้

๑. ฉันทะ

๒. จิตตะ

๓. วิริยะ

๔. วิมังสะ.

ข้อ ๑ ได้กับฉันทะ ความพอใจที่ประกอบกิจการนั้น ๆ หรือจะปฏิบัติในทางธรรม ก็ต้องมีฉันทะความพอใจทั้งสิ้น สมมุติว่าผู้ปฏิบัติมีความพอใจในการเรียนธรรมะ ก็เรียนไปด้วยการอาศัยจิตตะเข้าประกอบ เพราะว่าถ้าไม่มีจิตตะเป็นเครื่องประกอบแล้วก็ทำอะไรไม่ได้ เพราะต้องอาศัยสมมุติทั้งสิ้น แต่คนเราไปหลงสมมุติ เพราะว่าฉันทะความพอใจก็กลายเป็นอีกข้อเสียแล้ว ที่แท้ก็คือใจกับจิตต์มันก็เป็นอันเดียวกัน ทำไมท่านจึงแยกเป็นสองข้อเช่นนี้ เพราะเหตุนี้จึงยกมาพูดสู่กันฟัง.

จิตตะความรู้นั้น ท่านหมายถึงผู้ที่รู้เข้าขั้นปฏิบัติที่เห็นอรรถธรรมตามแนวของอริยมรรค จึงจัดว่าจิตตะ ๆ ความรู้ที่ถูกทาง บางแห่งว่าอัตตโนนาโถ ตนของตนจะต้องพึ่งตนเองโดยจิตตานุภาพ จึงจะจัดเข้าในจิตตะในอิทธิบาทของพระพุทธเจ้าได้ เพราะเป็นโยคาวจรจิตต์ที่มีเพียงเพ่งเผาทุกข์

อยู่ทุกอิริยาบถ เพราะเป็นจิตต์ที่ฝึกฝนอบรมดีแล้ว จึงจัดว่าจิตต์ที่มีอานุภาพบำเพ็ญบุญละบาปอยู่ทุกขณะ ไม่ปล่อยให้จิตต์ไประคนกับทุกข์โทษ สิ่งใดเป็นประโยชน์ก็ปฏิบัติไป สิ่งใดไม่เป็นประโยชน์ก็เพียรละไป ต้องอาศัยการมองภายในตนของตนว่ามีอกุศลมูลอยู่ในตนหรือเปล่า ให้รู้เท่าว่าอิทธิบาททั้ง ๔ บริบูรณ์เต็มที่หรือยัง ถ้ายังมีโลภบ้าง โกรธบ้าง หลงบ้าง ก็ให้รู้เท่าว่าไม่ใช่อิทธิบาทของพระพุทธเจ้า อิทธิบาทของพระพุทธเจ้านั้น คือฉันทะความพอใจ คือผู้ใดมีความพอใจแต่สิ่งที่เป็นกุศลทุกชนิดจึงจะใช้ได้ การทำความพอก็ต้องทำที่ใจ ที่นรู้ว่าฉันทะความพอใจแต่กลายเป็นใจยังไม่พอ ถ้าจะเป็นประโยชน์แล้วใจก็ต้องการทั้งสิ้น จะว่าพอใจหรือฉันทะโดยแท้ยังไม่ได้ เพราะไม่ได้พออย่างพระพุทธเจ้า พระองค์พอแล้วพระองค์จึงไม่กลับมาเกิดอีก.

เช่นข้อที่ ๒ จิตตะความรู้ก็เหมือนกัน โดยมากไปรู้แต่สมมุติบัญญัติ เป็นเพียงแค่เปลือกและกะพี้ ยังไม่ใช่รู้ถึงแก่น ถ้าผู้ปฏิบัติรู้จิตต์ของตนว่าไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง ไม่อิจฉาพยาบาท จิตต์ไม่ยักย้ายไปรับอารมณ์ภายนอกเข้ามาเป็นของตน โดยสร้างกุศลถือศีล ๕ รับอพรหมเท่ากับทำ

รั้วและปิดประตูทั้ง ๕ แห่ง ไม่ให้เหตุภายนอกเข้ามาแย่งจิตต์ที่เป็นกุศลที่กำลังอยู่ในเรือนนั้นหยา เทียบเท่ากับสมาธิลืมตา กันความริษยาอาธรรม์ ไม่ให้เหตุเหล่านั้นออกไปนอกรั้วได้ กักจิตต์ไว้ในกายเป็นประดุจเจ้าเรือน ข่มจิตต์สกดจิตต์ เพ่งดูที่จิตต์ว่าจะหมดฤทธิ์ของความเมา เข้าถึงจิตต์แล้วหรือยัง เพราะได้เพียรละไปแล้วทั้งดีและชั่ว เพราะรู้ตัวว่าได้อบรมมาแต่ชั้นต้น โดยปฏิบัติตามคำสอนมาแล้ว ถ้ายังละจิตต์ดีจิตต์ชั่วไม่ได้ ก็ต้องเพ่งดูจิตต์ ให้ยกจิตต์ขึ้นสู่วิปัสสนาว่าจิตตานุภาพมีเพียงใด ถ้ายังไม่มีอานุภาพของคุณพระรัตนตรัยเต็มที่แล้ว ก็ให้รู้เถิดว่าจิตต์นี้ยังอ่อน ยังมีนิวรณ์ครอบงำ ยังไม่มีเอกัคคตาจิตต์เข้ามาอุปถัมภ์ จิตต์จึงไม่สม่ำเสมอ มีผลอมผื่น จิตต์นั้นเต็มไปด้วยสัมภาระ จึงต้องยกจิตต์ขึ้นสู่วิปัสสนาญาณทัสสนะ ถ้าผู้ใดมีเพียรเพ่งอยู่ที่จิตต์ ให้รู้เท่าว่ากายเวทนา จิตตเวทนา มีเพียงใด ถ้ามองดูแต่จิตต์ที่ฝึกฝนแก่กล้ามาจากศีลสมาธิลืมตาแล้ว ก็จะรู้ได้ว่าจิตต์จะหนาบางสักเท่าใด ถ้าจิตต์หนาก็จะรู้ได้ว่ามีตัณหาอวิชชาอยู่ในตัว ให้เพียรตรวจจิตต์ดูให้ทั่วว่า จิตต์จะตกไปฝ่ายต่ำ คือรักชังหรือเปล่า ถ้าจิตต์ที่มีกำลังแล้ว

ไซร้ จิตต์จะใสไม่ขุ่นมัว แต่บางท่านไปเข้าใจว่าจิตต์ใสนั้นต้องมีแสงสว่าง ส่วนในที่นี้ไม่หมายถึงจิตต์ใสอย่างนั้น จิตต์ใสในที่นี้หมายถึง ไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง ไม่มีมลทิน ศีลบริสุทธิ์ด้วยกายวาจาสุจริต จิตต์จึงจะผ่องใส ได้อานุภาพมาจากการฝึกจิตต์ ให้จิตต์เป็นศีลเป็นสมาธิ จะได้เกิดปัญญาขึ้นได้ พยายามตรวจจิตต์ของตนอยู่เสมอ ๆ อย่าให้เผลอได้เลยสักขณะ ก็จะเป็นจิตต์ในอิทธิบาท ๔ ถ้ายังมีหลงลืม ก็ให้รู้เท่าว่าขาดโยคาวจรเจ้าไปเสียแล้ว คือ สติ สัมปชัญญะ วิริยะ อุตสาหะ เป็นประดุจบริวารของจิตต์ที่เป็นเจ้าเรือน ถ้ามีบริวารของจิตต์ครบถ้วน ก็ไม่ต้องสงสัยว่าจะไม่ได้วิมังสะ เพียรจริง ๆ ต้องเป็นผล คือวิมังสะในอิทธิบาท ๔ ของพระพุทธเจ้าโดยแท้ เพราะมีแต่ผลส่วนเดียว คือมังสะ เพราะตาเห็นรูปก็ไม่ยินดีแก่รูป เพราะรู้เท่าว่ารูปไม่เที่ยงเป็นทุกข์เป็นอนัตตาส่วนเดียว ไม่มีความนิยมในสิ่งเหล่านั้น จึงเรียกว่าขาดจากจิตต์ กลับชาติเป็นจิตตานุภาพยิ่งใหญ่ ด้วยอานุภาพของการสร้างกุศลทุกชนิด ที่ได้รับเป็นกรรมสิทธิ์ตกทอดมาจากศีลสมาธิปัญญา ได้อาศัยอิทธิบาททั้ง ๔ เป็นที่ตั้งของความไม่ประมาทโดยครบถ้วน

ควรจะรู้ว่าจะเปิดประตูได้หรือยัง ถ้าเปิดได้ก็จะไม่ตั้งตัวเรือนที่ใกล้ฝั่ง.

ในโอกาสหน้าจะอธิบายเรือนบั้นหยา กลายเป็นศาลาอริยธรรมให้ท่านฟัง ตอนนี้จะเล่านิทานไปพลางก่อน

มีตากับยายคู่หนึ่ง มีลูกสาวอยู่คนหนึ่ง อาชีพทำนาอยู่มาวันหนึ่งเลิกจากฤดูหว่านข้าวแล้ว ตาอยู่ว่าง ๆ ก็ลับมีดเสียคม เพื่อจะสานพ้อมไว้ใส่ข้าว เพราะเห็นต้นข้าวมีแยะก็ไปตัดไม้มาผ่า แล้วก็จะจักตอกสานพ้อม มีดนั้นคมเกินไปเหลาตอกที่ไรตอกขาดหมด ตาก็บอกว่า "ถ้าใครทำให้มีดของเราเหลาตอกได้ เราจะยกลูกสาวให้" บังเอิญมีชายหนุ่มคนหนึ่งเดินผ่านมาได้ยินเข้า เลยบอกว่า "พ่อเฒ่าจริงอย่างว่าเหลอะ" ตาตอบว่า "จริงซี หลานชาย" ชายหนุ่มก็รับมีดมาจากตาคนนั้น แล้วเริ่มต้นถามว่า "พ่อเฒ่ามีนาเท่าไร ?" ฝ่ายตาจันทร์ ชื่อของตาเฒ่า ก็บอกว่า "มี ๕๐ ไร่" ชายหนุ่มจึงเอามีดขีดดินเป็นกะทง ๆ จนครบ ๕๐ กะทง แล้วถามว่า "ทางยืนสูงเท่าใด? ทางกว้างเท่าไหร่" พอตาจันทร์บอกเสร็จ ก็พอดีมีดใช้ได้พอดี.

ตาจันทร์ก็คิดว่า เด็กคนนี้ฉลาด เห็นสมควรยก

ลูกสาวให้ได้ พอเหลาตอกได้ ตาจันทร์ก็ตั้งต้นเหลาตอก แล้วสานพ้อมใบใหญ่ทีเดียว ยิ่งสานก็ยิ่งสูงขึ้นมา พอสานกว่าจะเสร็จก็สูงท่วมหัว บังเอิญทิดสุขบุตรเขยเดินมาหาพ่อตาเรียกขึ้นว่า "พ่อ พ่อ พ่ออยู่ไหม?" ตาจันทร์ตอบว่า "ข้าอยู่ในพ้อม เองทายว่าข้าจะออกยังไงเจ้าทิด"

ทิดสุขพาซื่อก็เลยบอกว่า "พ่อก็เอียงพ้อมออกมานะซี่" พ่อตาก็เอียงพ้อมออกมาได้ นึกชมลูกเขยอยู่ในใจว่า "ทิดสุขนี่ฉลาดจริง ถ้าไม่ได้ลูกเขยก็ออกจากพ้อมไม่ได้"

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า คนเราเกิดมาทำกรรมดีและกรรมชั่ว เหมือนกับตาจันทร์สานพ้อม เหตุภายนอก ลูกบ้างหลานบ้าง เรื่องของวัฏฏสงสารทั้งนั้น หนักเข้าก็เหมือนกับตาจันทร์ติดพ้อม มันน่าจะออกได้ง่าย ๆ แต่ออกไม่ได้ การเรียนปฏิบัติก็เหมือนกัน มันน่าจะออกได้ง่าย ๆ เพราะหนทางที่จะเดินเข้าสู่ธรรม แบบก็มีอยู่แล้ว ถ้ามีศรัทธาความเชื่อ และสัจจะมั่น เหมือนกับตาจันทร์โง่แต่มีสัจจะยังนับว่าเหตุดีผลก็ต้องดี.

ยังมีนิทานอีกเรื่องหนึ่ง นายชอบ มีบุตรสาวชื่อเพียน

มีชาย ๓ คน ชื่อนายท้วม นายฉ่ำ นายไช่ มาที่บ้านนายชอบ เสมอ นายชอบบอกว่า "ใครรักลูกสาวข้าจริง ๆ แล้ว ย่อมให้ข้ามัดแช่น้ำตลอดคืนได้ถึงสว่าง แล้วจะยกลูกสาวให้" คนหนุ่มทั้ง ๓ ได้ฟังก็ปฏิเสธทันทีว่า "ลูกแกวิเศษอย่างใด จึงจะมัดข้าให้ตายในน้ำ"

มีชายอีกคนหนึ่ง รักลูกสาวนายชอบมานานแล้ว แต่ไม่กล้ามาที่บ้านนายชอบ พอได้ทราบว่านายชอบประกาศดังนั้น ก็เลยมายอมสมัครให้มัดแช่น้ำ นายชอบก็จัดการมัดนายอินให้แน่นทั้งมือและเท้า แล้วก็ไปแช่ไว้ที่ห้วยข้างเขา นางสาวเพียนลูกสาวนายชอบรู้สึกเวทนานายอินเป็นที่สุด ก็หนีพ่อไปยังเชิงเขาแล้วก็จุดไฟไว้ให้แสงไฟสว่าง นายอินทรมานหนาวจวนจะหมดกำลังอยู่แล้ว ก็พอดีพระอาทิตย์ขึ้น นายชอบก็ไปดู เห็นว่านายอินยังไม่ตาย ก็อุ้มขึ้นมาจากน้ำ แต่อนิจจาตัวแข็งเหมือนท่อนไม้ นายชอบนึกเวทนาก็คั่วข้าวสารประคบให้ ฝ่ายนางสาวเพียนเห็นพ่อให้คั่วข้าวสารมาประคบให้ ก็บอกว่า "เมื่อคืนข้าหนีพ่อไปบนเนินเขาแล้วสุมไฟไว้คืนยังรุ่ง" นายชอบเลยเกิดขัดใจขึ้นมาอีก บอกว่า "เป็นเพราะอีหนูไปสุมไฟให้เห็นแสงไฟจึงไม่หนาว"

นายอินเมื่อตัวเนื้อหายแข็ง ก็เปลี่ยนเครื่องแต่งกายใหม่ นายชอบก็บอกว่า "ฉันจะเลี้ยงเธออิ่มหนึ่ง ส่วนลูกสาวฉันไม่ให้ เพราะลูกสาวฉันไปสุมไฟไว้ให้บนเนินเขา เจ้าจึงไม่หนาว" ลูกสาวคิดว่า "พ่อไม่ยุติธรรมเสียแล้ว สุมไฟบนยอดเขาจะไปอุ่นในน้ำได้อย่างไร? นางก็ทำกับข้าวทุกชนิดยกมา โดยปัญญาของนางเอาเกลือใส่ไว้ก้นถ้วยทุกใบในแกงและอื่น ๆ ไม่ใส่น้ำปลา พอนายชอบรับประทานก็ร้องถามว่า "อีหนู แกงทำไมจืด?" ลูกสาวตอบว่า "เกลืออยู่ก้นถ้วยจ๊ะพ่อ" นายชอบใช้ช้อนคน ๆ เท่าไรตักขึ้นมาก็ไม่เค็ม นายชอบก็ถามอีก "เกลืออยู่ใต้ก้นถ้วยทำไมจึงไม่เค็ม?" ลูกสาวก็ตอบอีกว่า "ก็จริง ๆ จ๊ะ เกลืออยู่ก้นถ้วยนั่นแหละ" ฝ่ายนายอินนึกเฉลียวใจก็ยกถ้วยแกงขึ้น เห็นเกลือกองอยู่ที่ถาดก็บอกว่า "นี่ไงละพ่อเกลือ" นายชอบก็เรียกลูกสาวมาต่อว่า "ทุกครั้งแกงของเจ้าต้องใส่น้ำแกงและเกลือ แต่ครั้งนี้เป็นเพราะเหตุใด เจ้าจึงเอาเกลือกองไว้ที่ในถาด?" ลูกสาวตอบว่า "ก็เกลือกับแกงอยู่ใกล้กันนิดเดียว มันน่าจะเค็ม ก็ไฟอยู่บนยอดเขามันไกลกันตั้งเป็นไหน ๆ แล้วมันจะอุ่นได้อย่างไง" นายชอบ

เสียท่าลูกสาว เห็นท่าไม่ดีเลยยกลูกสาวให้นายอินตามสัญญา.

นิทานเรื่องที่ ๒ นี้ ถ้าจะสันนิษฐานจริง ๆ แล้ว ก็เป็นไปในอิทธิบาท ๔ เหมือนกัน เพราะมีฉันทะความพอใจ จึงยอมให้นายชอบมัดแช่น้ำ ถ้าผู้ปฏิบัติเมื่อต้องการจะให้รู้ธรรมเข้าถึงขั้นพุทธธรรม จะต้องมีฉันทะความพอใจในคำสอนและศีลของพระพุทธเจ้าให้มั่นคง ดังนายอินยอมให้นายชอบมัดแช่น้ำเอาชีวิตเข้าแลก เพราะความพอใจในบุตรสาวของนายชอบ แม้แต่ทางโลกก็ยังมีผลถึงเพียงนั้น ถ้ามั่นในคุณพระรัตนตรัย และอาศัยอิทธิบาททั้ง ๔ ประการนี้ก็จะเป็นดุจรากฐานของศาสดาอริยธรรมทีเดียว.

จะพูดถึงความกตัญญูกตเวทิตาคุณ ตั้งต้นแต่บิดามารดา ครู อาจารย์ โดยมากมักจะตอบแทนคุณกันโดยวิธีต่าง ๆ แต่พระพุทธเจ้าพระองค์ประสูติจากครรภ์พระพุทธมารดา พระพุทธมารดาสิ้นพระชนม์ จึงไม่มีหนทางที่จะแทนคุณหรือโปรดพระพุทธมารดาได้ จึงต้องเสด็จขึ้นไปโปรดพระพุทธมารดาถึงดาวดึงษ์ พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมถึงครบไตรมาส คือ ๓ เดือนแล้ว พระองค์ก็เสด็จลงมาจาก

ดาวดึงษ์ ในแบบว่า พระพุทธองค์เสด็จลงมาแล้วก็มีการตักบาตรแก่พระพุทธเจ้าและสาวกทั้งหลาย เพราะมาคอยรับเสด็จกันอยู่ลับคั่ง มีพระอินทร์ พระพรหม และเทวดาทั้งหลายห้อมล้อมตามเสด็จพระพุทธเจ้าลงมาส่ง จึงเป็นเหตุให้ลืมพระสงฆ์และพระพุทธเจ้าไปตามกัน เพราะฉะนั้น เขาจึงเรียกว่า "ตักบาตรเทโว" เลยเห็นพระเป็นเทวดาไปได้ หรือพระภิกษุพุทธบริษัททั้งหลายท่านจะถือเอาว่า ปฏิบัติดีดุจเทวดา เขาเลยให้ชื่อว่าพระเทวดาเสียเลย ถ้าต่อ ๆ ไปสาธุชนรุ่นหลัง ถ้าไม่รู้เรื่องของพระพุทธเจ้าโปรดพระพุทธมารดาแล้ว ก็จะใช้สมมุตินี้ผิดไป ที่ถูกนั้นสมมุตินี้คือการตักบาตรท้ายฤดูฝน แต่การสมมุติก็สมมุติกันได้ แต่ถ้าว่าจะใช้สมมุติว่า ตักบาตรพระภิกษุพุทธบริษัทที่สมมุติว่าลงมาจากดาวดึงษ์อีกอย่างหนึ่ง เพื่อกันลืมพระพุทธองค์ โดยมากเขาใส่บาตรด้วยข้าวต้มมัดและข้าวต้มลูกโยน ๆ นั้น เขาอาจจะมีความหมายถึงผู้ปฏิบัติว่าจะปฏิบัติให้เข้าถึงธรรม จะต้องโยนลูกหลานและภาระเสียให้สิ้น แล้วก็เรียนวิปัสสนาธุระ และให้รู้เท่าว่าปรมัตถ์ เพราะไม่มีอะไรพอแก้ใจที่ไปยึดมั่นถือมั่นสำคัญผิดให้กิเลสเข้ามาแผลงฤทธิ์อยู่ในตน ตน

ก็เท่ากับถูกมัดไม่ใช่ปรมัตถ์ ถ้าถูกมัดแล้ว กิเลสก็ต้มสบายไป.

ที่นี้สมมุติว่า ท่านสาธุชนพุทธบริษัทมาทำความรู้เท่าและรู้จักเอาอย่างพระพุทธเจ้าว่า แต่พระพุทธมารดาเสด็จสู่สวรรค์ครรไลไปอยู่ถึงดุสิต พระองค์ก็ยังทรงติดตามขึ้นไปโปรด โดยเห็นว่าคุณของมารดานั้นใหญ่ยิ่ง ถ้าว่าผู้ปฏิบัติประพฤติคุณธรรมความดีดุจมารดาเที่ยวตามสอนบุตรทุกขณะ แม้แต่อายุจะมากจะน้อยอยู่ใกล้หรือไกล ก็ให้คุณมารดาบิดาตดตามไปคุ้มครองตน ก็อาจจะเกิดผลในด้านกตัญญูกตเวที ก็จะนับได้ว่าเป็นพลเมืองที่ดีมีสามัคคีไปในตัว เพราะประพฤติแต่คุณความดีส่วนเดียว ประเทศชาติถ้ามีแต่มนุษย์เทวดา และมนุสสมนุสโส ก็จะไม่ลำบากอะไรทั้งสิ้น ดูแต่ตั้งแต่ครั้งพระพุทธกาลก่อนโน้น ยังมีกษัตริย์ลิจฉวีแตกสามัคคีกัน จึงเป็นเหตุให้เสียพระนคร เช่นตัวอย่างข้างไม่แตกสามัคคีกันในสมัยปัจจุบันนี้ ประเทศไทยเราอยู่ดีกินดีก็เพราะมีความสามัคคีไม่แตกร้าวกัน จึงทรงคุณอันประเสริฐไม่เกิดแนวที่ ๕ ขึ้นได้ เพราะประเทศไทยมีแต่มนุสโสมนุสส-เทโว และ มนุสสสาโภ เพราะว่าใครเรียนโพธิปักขิยธรรม

ทั้ง ๓๗ และทำสมาธิลืมตาแล้ว ต้องเป็นมนุสสลาโภ เพราะว่าได้รูปมนุษย์นี้ ได้ด้วยบุญบารมีแท้ ๆ ถ้าไม่มีศีล ไม่มีสัจจ์ ไม่มีเมตตา แล้ว จะเกิดมาเป็นมนุษย์นั้นแสนยาก พระท่านบอกว่า เป็นเสมือนเต่าตาบอดที่จมอยู่ในมหาสมุทร ร้อยปี จะผุดขึ้นมาสัก ๑ ครั้ง แล้วก็รูปมนุษย์เปรียบเหมือน แอกน้อยลอยอยู่ในมหาสมุทรนั้น เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่า มนุสสลาโภ มีอดีตนิทานเรื่องหนึ่งคือพระสุวรรณสาม บิดา มารดาเสียตาทั้ง ๒ คน พระสุวรรณสามก็อุตส่าห์ไปหา ผลไม้มาเลี้ยงบิดามารดาโดยความกตัญญูมั่น ด้วยกุศล กตัญญูนั้น ธรรมจึงบันดาลให้สัตว์ป่าห้อมล้อมเป็นบริวาร สุวรรณสามจะไปทางไหน ก็มีกวางและสัตว์ต่าง ๆ ติดตามไป ถึงไปตักน้ำหมายจะมาให้มารดา. กล่าวถึงกบิลยักษ์ ซึ่งเป็น เจ้าเมืองแห่งหนึ่ง เคยออกไปจับสัตว์ในกลางป่ามาเป็น ภักษาหารทุกวัน มาวันนั้นไปเที่ยวทุกหนทุกแห่งไม่พบ สัตว์ในราวป่า ก็เดินเลียบลำธารเรื่อยมา พอมาเห็น ฝูงมฤคาห้อมล้อมพระสุวรรณสาม จึงนึกอิจฉานัยน์ตาวาว ว่าชายคนนี้ชะดีชะร้ายอาจไปไล่เอาเนื้อถึกมาไว้เป็นของตน พอ ระลึกเท่านั้น ก็พลันน้าวคันธนูยิงไปต้องทรวงพระสุวรรณสาม

เข้าทันที พระสุวรรณสามเจ็บปวดฤดีเป็นกำลัง จึงร้องถามไปว่า ท่านเป็นใครที่ไหนมายิงเรา ฆ่าช้างเขายังเอางา ฆ่ามฤคาเขาก็ต้องการเนื้อ นี่ท่านมายิงเราเพื่อประโยชน์อะไร สุวรรณสามพูดขาดคำก็เจ็บปวดรวดร้าวไปทั้งกาย ลงนอนดิ้น กบิลยักษ์ก็เสียใจอ่อนวิ่งเข้ามาประคองพระสุวรรณสามไว้พูดว่า เราไม่เจตนาจะยิงท่าน เราจะยิงเนื้อ โดยบังเอิญมาโดนท่าน ท่านจะใช้อะไร ข้าพเจ้าจะรับใช้ทุกสิ่งอัน สุวรรณสามก็บอกว่า ข้าพเจ้ามีบิดามารดาเสียตาทั้ง ๒ คน จะมาตักน้ำและนำน้ำไปให้ท่าน ถ้าท่านจะรับใช้เรา ขอให้ท่านนำผลไม้และน้ำไปให้บิดามารดาเราที่ศาลาโน้น พูดเท่านั้นสุวรรณสามก็สลบไป กบิลยักษ์ก็นำน้ำและผลไม้มาให้แก่ ๒ เฒ่า พอแกได้ยินเสียงฝีเท้า แกก็ถามว่า ใครนั่น ยักษ์ตอบว่า สามเอง บอกว่า ไม่ใช่พ่อสาม พ่อสามของฉันเสียงเพราะและเท้าเบา เจ้าเป็นใครต้องบอกกับเรา ท่านเป็นยักษ์นำลูกเราไปกินเสียกระมัง กบิลยักษ์ก็บอกว่าถูกแล้ว ข้าพเจ้าเป็นยักษ์ ข้าพเจ้าไปยิงเนื้อ ไปโดนพ่อสามเสียแล้ว ข้าพเจ้าจะปฏิบัติแทนพ่อสามเอง บ้านเมืองเราใหญ่โต เราจะรับท่านไปเลี้ยงให้เหมือนบิดามารดาทีเดียว

๒ พราหมณ์เฒ่าไม่ยอม ว่าต้องพาไปให้ถึงบุตรของเราเสียก่อน กบิลยักษ์ก็จูงเฒ่าทั้ง ๒ มาถึงที่ ๆ สุวรรณสามสลบอยู่ ทั้ง ๒ พราหมณ์ได้ตั้งสัจจะอธิษฐานว่า โดยความที่รักษาศีลมานี้ ถ้ามีผลเห็นปัจจุบันแล้ว ขอให้พ่อสามฟื้นขึ้นมา เมื่อว่าแล้วก็วักน้ำซะโลมทา สุวรรณสามก็ฟื้นขึ้นมากราบแทบเท้าบิดามารดาทั้ง ๒ แล้วก็กราบกบิลยักษ์ผู้มีคุณโดยไม่ถืออาฆาตพยาบาทตอบ ก็ยกมือพนมขึ้นว่า ข้าพเจ้ากตัญญูต่อบิดามารดาโดยสัจจะมั่น และไม่ก่อเวรก่อภัยโดยการให้อภัยกัน กุศลกรรมจงดลบันดาลให้ตาของบิดามารดาทั้งสองจงแลเห็นกาลณบัดนี้ ก็ใช้มือลูบไปตรงหน้าบิดามารดา นัยน์ตาก็เลยสว่าง กบิลยักษ์ก็เลยยกบ้านยกเมืองให้สุวรรณสามครอบครอง นี่แหละผลของการไม่ก่อเวรต่อกัน.

๒๒

ตอนนี้จะพูดเรื่องเรือนบันหยากลายเป็นศาลาอริยธรรม จึงต้องพูดย้อนเล็กน้อย เมื่อผู้ปฏิบัติมาสำคัญถูกโดยเห็นว่านามรูปไม่เที่ยงเป็นทุกข์ เป็นอนัตตา เช่นนี้แล้ว ก็ย่อมได้

จิตตวิเวกสิ้นสงสัยในเรื่องของสังขาร โดยเห็นด้วยปัญญา เพราะว่าผู้ปฏิบัติเมื่อเข้าถึงสีลวิสุทธิ จิตตวิสุทธิ เพราะว่า จิตต์ได้อบรมมาจากศีลโดยสมาธิลืมตาก็เกิดทิฏฐิ ที่เรียกว่า ทิฏฐิแท้มั่นคงในคุณพระรัตนตรัย ไม่ยอมจะให้กิเลสเข้า มาครอบงำจิตต์ได้ จึงเรียกว่าทิฏฐิวิสุทธิ เมื่อทิฏฐิเห็นตรง ต่ออริยมรรคแล้ว ก็เป็นกังขาวิตรณวิสุทธิ เพราะสิ้นสงสัย ในเรื่องของศีลและสมาธิ ได้กายสุจริต วจีสุจริต จิตตวิเวก จากอกุศลมูล ก็จัดว่าดำเนินเข้าสู่ทางมรรคที่แท้ คือมัคคา-มัคคญาณทัสสนวิสุทธิ เพราะทางมรรคทั้ง ๘ ประการเป็น เครื่องขจัดกิเลสได้อย่างเด็ดขาด ได้เรียงความเพียรไว้แล้วใน ตอนต้น เมื่อเราเข้าถึงอริยมรรคแล้ว ก็เรียกว่าปฏิปทาญาณ-ทัสสนวิสุทธิ เมื่อผู้ปฏิบัติเข้าถึงความเป็นกลางดังกล่าวไว้ แล้วในขั้นต้น ก็จะเกิดญาณทัสสนวิสุทธิขึ้นในตน เมื่อเกิด ญาณทัสสนวิสุทธิขึ้นในตนแล้ว ก็จะรู้ได้จำเพาะตนด้วย ปัญญาทีเดียว โดยอาศัยโพธิปักขิยธรรม ๓๗ และอริยมรรค-สมังคีพร้อมทั้งวิสุทธิทั้ง ๗ ประการ ธรรมก็จะบันดาลให้ รู้แจ้งโลกแจ้งธรรมได้เป็นปัจจัตตัง พอจิตตะลิ้นไป ก็ได้ ธรรมาภิสมัยเข้ามาแทนที่ ตอนนี้เปรียบเหมือนศาลาอรย-

ธรรม เพราะใครสร้างเรือนยอด คือ โลกุตตรธรรม ขึ้นได้ ถ้าใครสร้างได้ ก็จะอาศัยศาลาอริยธรรมเป็นอโหสิกรรม ไม่มีที่ตั้งที่หมาย เมื่อไม่มีที่ตั้งที่หมายรู้ได้จำเพาะตนแล้วว่า เวลานี้ได้สิ้นเนื้อสิ้นตัวโดยไม่มีสมบัติภายนอกเป็นของตนเลย สักสิ่ง มีแต่สมมุติบัญญัติทั้งนั้น ไม่เชื่อท่านลองค้นดูว่า มีตัวมีตนอยู่ที่ตรงไหน ดูเพียงบริเวณข้อมือตรงปลาย ๆ นิ้ว ก็จะรู้ได้ทันทีว่า มีนิ้วทั้ง ๕ ชื่อต่างกัน นอกนั้นมีตัวตั้งอยู่ ที่ตรงไหน เพราะอาศัยทุกส่วนรวมกันเข้า เขาก็สมมุติว่าคน แต่พอถูกสมมุติว่าคน ก็กลายเป็นคนดิบคนดี ถือเนื้อถือตัวขึ้น มาทีเดียว ที่แท้ก็หลงสมมุติต่างหาก ถ้าถอนอุปาทานขันธ์เสีย ได้โดยธรรมตัดสินเอง ก็จะไม่ต้องเกรงในเรื่องของความ เกิดแก่เจ็บตายอีกต่อไป แต่ทีนี้ยังไม่ตาย จะทำอย่างไร ก็ต้องอาศัยสมมุติไปก่อน โดยการอาศัยสังขารเป็นประดุจ ศาลาอริยธรรมที่แท้ เพราะไม่แพ้และไม่สู้ ถึงจะอยู่ไปนาน ก็สิ้นเวร เป็นอโหสิกรรม เพราะรู้เท่ามารทั้งหลายว่าผู้ชนะ ย่อมชนะด้วยการไม่ก่อเวรต่อ ถ้าผู้ปฏิบัติกลัวเกิดแล้วต้อง หัดทำสมาธิให้มาก ๆ โดยเคร่งครัดดังกล่าวแล้ว พรหมวิหารทั้ง ๔ ประการก็มีสมบูรณ์ขึ้นในตน ดังเมื่อครั้งพระ

ทศพลตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ ก็ต้องอาศัยธรรม ธรรมบันดาลให้พรหมมาอาราธนาพระพุทธองค์ให้แสดงธรรม (เพราะฉะนั้นเมื่อเวลาพระภิกษุพุทธบริษัทจะแสดงธรรม เขาต้องว่าพรหมาเสียก่อน ดังที่ท่านใช้กันอยู่ทุกวันนี้) แต่เราควรจะเข้าใจว่า พรหมวิหารของพระพุทธองค์ประกอบด้วยจึงเป็นประโยชน์ต่อศาสนาโดยแท้ สมมุติว่าพระพุทธองค์ขาดพรหมวิหารแล้ว พระองค์ก็จะไม่แสดงธรรมสั่งสอนพุทธบริษัท ทีนี้พระพุทธองค์มีพรหมวิหาร ๔ เต็มที่ แต่พระองค์ไม่ใช้ทั้งหมด พระองค์เลือกใช้เป็นบางประการ เช่นพระกรุณาธิคุณต่อสรรพสัตว์ทั้งหลาย ก็คือ สมมุติว่าเมตตา แต่เปลี่ยนศัพท์เป็นกรุณา เมื่อพระพุทธองค์จะโปรดสรรพสัตว์ที่ไร พระองค์ก็ทรงตั้งอยู่ในอุเบกขาญาณทัสสนวิสุทธิ เพราะเป็นวิสัยของพระพุทธเจ้า (พระองค์มีอภิญญา ๖ ปฏิสัมภิทาญาณแจ้งชัด ไม่มีผู้ใดจะเปรียบปาน แต่ผู้ปฏิบัติควรจะปฏิบัติตามให้เข้าถึงธรรมที่แท้ คือพุทธธรรม ดังได้เรียบเรียงแนวทางขั้นต้น ไว้สำหรับผู้ที่จะดำเนินทางตรงเข้าสู่ธรรมที่เป็นแดนเกษมทีเดียว เพราะชีวิตของเราน้อย เวลาไม่คอยท่าจะมาผัดเพี้ยนให้เสียเวลา (ให้สร้างศาลาอริยธรรม

ขึ้นในตน โดยอาศัยศีล สมาธิ ปัญญา) เพราะว่าเราได้เกิดมาสว่าง คือ พบพระพุทธศาสนาเข้าแล้ว เปรียบเหมือนมีแก้วส่องทาง อุตส่าห์ชำระสะสางระหว่างเขาเรา อย่าให้มีขึ้นในตน การทำความดีมีเมตตาตน โดยสร้างกุศลทุกอย่างทางสัมมาปฏิบัติ เหมือนกับหัดโดดร่มจากเครื่องบิน โดยไม่คำนึงว่าจะเป็นอันตรายหรือไม่ ผู้โดดร่มจะต้องปล่อยตัวให้ตรงและเร็วที่สุดจึงจะได้ การฝึกใจก็ไม่ต้องอาลัยสังขารเหมือนพลร่มไม่อาลัยเรือบินฉันนั้น ผู้ที่จะปฏิบัติธรรมเมื่อไม่อาลัยสังขาร ก็จะเข้าถึงแสงสว่างหนทางพระนิพพาน เมื่อปลงสังขารได้ ก็เรียกว่ามาสว่างไปสว่าง.

จะพูดถึงมาสว่างไปมืด สมมุติว่าสาธุชนที่เกิดในศาสนาพุทธแล้วไม่เคารพศาสนาของตน ไปเป็นศาสนาอื่นเสียก็มี บางคนเกิดมาในตระกูลผู้ดี มีศีลมีธรรม แต่ไม่รักตระกูลเที่ยวเล่นการพะนันเที่ยวกลางคืนและโจรกรรมทุกชนิดปิดหนทางแห่งความเจริญของตน สร้างแต่อกุศลกรรมส่วนเดียว ก็เท่ากับมาสว่างไปมืด โอกาสหน้าจะพูดเรื่องมามืดไปสว่าง.

๒๓

ตอนนี้จะพูดถึงเรื่อง มามืดไปสว่าง เช่น สาธุชนที่เกิดมาเป็นมนุษย์ บางคนยากจนที่สุด ไม่มีทรัพย์ที่เรียกว่าจะเลี้ยงชีพไปวันหนึ่ง ๆ เท่านั้น จึงเรียกว่ามามืด เพราะว่าไร้ทรัพย์ แต่ผู้ปกครองหรือเขาผู้นั้นเป็นคนหมั่นขยันในงานการด้านสัมมาอาชีวะทุกชนิด มีความเพียร ไม่ย่อหย่อนตั้งแต่เป็นเด็กจนถึงเป็นคนโต ก็พยายามศึกษาเล่าเรียน บางคนถึงกับรับจ้างเขาเป็นกรรมกร เพื่อนำเงินมาให้ค่าเล่าเรียนก็มี เมื่อปฏิบัติคุณงามความดี มีปัญญาหาที่พึ่งโดยการอุปการะของผู้มีเมตตา ให้พักอาศัยในการเล่าเรียนตลอดจนสำเร็จปริญญาก็มี เพราะเหตุนี้จึงเรียกว่า มามืดไปสว่าง บางคนเกิดมาตามชนบทแล้วได้ส่งบุตรให้มาศึกษาตามวัดโดยอาศัยพระภิกษุอุปการะ บางคนบวชตั้งแต่เป็นเณรจนถึงเป็นพระไม่เคยลาสิกขาเลย ได้เป็นพระภิกษุสืบต่อพระพุทธศาสนาได้เป็นถึงอุปัชฌาย์ก็ยังมี เพราะเหตุนี้ จึงได้ยกมาพูดไว้สู่กันฟัง การเพียรจริง ๆ แม้แต่จะเกิดในชนบทซึ่งไร้การศึกษา แต่แล้วมีปัญญาหันเข้าหาพุทธศาสนา ได้พึ่ง

คำสอนของครูและอุปัชฌาย์ จนสำเร็จมรรคผลตามสมควร จึงจัดว่า มามืดไปสว่าง บางคนเกิดนอกศาสนา แล้วมาปฏิบัติศีลธรรมรู้จักแผ่เมตตาซึ่งกันและกัน หมั่นเข้าประชุมในด้านพุทธบริษัทฝึกหัดอบรมบ่มนิสัย กลับใจมานับถือพระพุทธศาสนา ถึงกับออกบรรพชาเสียก็มี เพราะหลักธรรมของพระชินศรีสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงประธานไว้ให้พุทธบริษัทไม่เลือกว่าคฤหัสถ์บรรพชิต เมื่อฟังแล้วทำความเชื่อและปฏิบัติตามก็ต้องได้ผล คือ ไม่เบียดเบียฬกันด้วยกาย วาจา ใจ ก็จัดว่า มามืดไปสว่าง เป็นหนทางช่วยตนได้ในปัจจุบัน.

แต่ในด้านปฏิบัติก็ต้องอบรมบ่มนิสัย เพราะว่าเรียนใหม่ ๆ ก็เปรียบเหมือนมามืด เพราะยังไม่รู้จักข้อปฏิบัติก็จำเป็นอยู่บ้าง ที่การมองไม่เห็นแสงสว่างหรือทางของความพ้นทุกข์ เมื่อปฏิบัติจริง ๆ โดยการงดเว้นสิ่งที่เป็นความผิดให้สิ้นไป กลับได้ปฏิบัติถูกหลักธรรมของพระพุทธเจ้า เช่นคำสอนว่า ให้ละชั่วประพฤติดี ทำอินทรีย์ให้ขาวรอบประกอบแต่ศีลธรรมของพระบรมศาสดา ค่อย ๆ ปฏิบัติให้ใจกล้ากระทำความดี สมมุติว่าเราจะมีอุปสรรคใดมา

กางกั้นในการปฏิบัติของเรา เราจะไม่ยอมก่อเวรแก่ผู้ใดให้เดือดร้อนโดยการเห็นผิด อย่าให้มีขึ้นในจิตต์เป็นอันขาด คิดแต่การที่จะออกจากกามคุณทั้ง ๕ ให้จงได้ เมื่อเรารู้เท่ามารยาของมารแล้ว จิตต์ใจก็จะมีแต่เมตตากรุณาส่วนเดียว ไม่มีริษยาอาธรรม์เข้าขึ้นถึงเขตต์ เหตุภายนอกจะดับไปเอง มีแต่ความสว่างหนทางของความเจริญส่วนเดียว ไม่ต้องเกาะเกี่ยวกับเหตุภายนอก จึงจัดว่า มามืดไปสว่าง เพราะว่าแสงสว่างทางของความดีนั้น เป็นประดุจพระรถที่กตัญญูต่อมารดา และบิดาใช้ให้ไปกับอาชาเพียงคนเดียว ไม่ให้รี้พลเป็นขะบวนไป ถ้าจะพูดกันตามปกติแล้วไซร้ ก็จะต้องได้ไพร่พลติดตามไป เพราะว่าเป็นโอรสของพระเจ้า-แผ่นดินแท้ ๆ โดยความกตัญญูแก่กล้าจึงไม่ขัดรับสั่งของพระราชบิดา จึงยอมไปแต่ลำพัง ไม่ได้เห็นแก่ความยากลำบากแม้แต่น้อย เพราะเป็นคนมั่นในคติของตนว่าทำอะไรต้องทำได้ จึงได้ ๆ กระบองและลูกตามาใส่ตาให้มารดา และใช้กระบองของนางหลงทะมาน มาชี้ทางต้นให้นางหลงทะมานตาย แล้วไม่ชี้ทางปลายหลงทะมานจึงไม่กลับเป็นขึ้นมาได้ เพราะอาศัยสติมั่นไม่กลับกลอก จึงเป็นเหตุ

ให้กระบองของหลงทะมานถูกพระรถนำมาฆ่าหลงทะมานเอง.

ผู้ปฏิบัติก็เหมือนกัน ต้องอาศัยตัณหาความอยากจะได้ความสุข หรืออยากเป็นนั่นเป็นนี่ ถึงที่สุดก็อยากจะได้พระนิพพาน ก็เหมือนกับพระรถถือกระบอง เพราะว่าผู้ปฏิบัติจะต้องพิจารณากาย เวทนา จิตต์ ธรรม และอนิจจัง ทุกขัง เช่นนี้ ก็เท่ากับชี้ต้นว่า เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นของหนีไม่พ้น แต่องค์พระทศพลสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์หนีพ้นเพราะพระองค์ไปนิพพานต่างกันกับสามัญชน เพราะพระองค์ได้ใช้กระบอง คือ บารมีทั้ง ๑๐ ประการฆ่ายักษ์ คือความหลงเสียได้ พระองค์รู้จักใช้ไม้ คือ **รู้เท่า** เรียกว่า **ชี้ต้นตายเหมือนกัน** (หมายถึงตัณหาดับสนิท เพราะพระองค์ก็ไม่ชี้ทางปลาย หมายถึงพระองค์ไม่ต้องกลับมาเกิดอีก) ถ้าผู้ใดกลัวว่าจะตาย ก็ทำความไม่ตายเสียแต่บัดนี้ จะได้มีความสว่างกลับชาติได้ คือเคยโลภ ก็กลับชาติเป็นไม่โลภ เคยโกรธ ก็กลับชาติเป็นไม่โกรธ เคยหลง ก็กลับชาติเป็นไม่หลง เรียกว่ากลับเป็นคนละคน เคยประพฤติชั่วก็กลับมาประพฤติดี มีศีลธรรมและวัฒนธรรมประจำใจ โดยอาศัยสัจจะ เมตตา ต่อเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย ซึ่งอยู่ร่วมโลกกัน

ไม่เลือกชั้นวรรณะว่าผู้ดี เข็ญใจ หลายชนิด ก็เป็นมิตรภาพกันได้ เพราะมีเมตตา อุเบกขา เรียกว่า มามืดไปสว่าง (จบเรื่องกระบองของนางหลงทะมาน เพราะไม่หลงมาร).

๒๔

ตอนนี้จะพูดถึงผู้ปฏิบัติที่เรียกว่า **อตฺตโน นาโถ** ตนของตนเป็นที่พึ่งแก่ตน.

๑. ตนจะต้องเป็นคนบริบูรณ์ด้วยอริยทรัพย์ทั้ง ๗ ประการ จึงจะเป็นที่พึ่งของตนได้ เช่น ศรัทธาความเชื่อในคุณพระรัตนตรัย แก้วทั้ง ๓ ประการว่า เป็นสรณะที่พึ่งที่ระลึกโดยไม่คลอนแคลน ที่เรียกว่าศรัทธามั่นทุกชนิดไม่ว่าประกอบในทางโลกและทางธรรม ถ้ามีศรัทธาเป็นเจ้าเรือนแล้ว กิจนั้น ๆ จะสำเร็จไปด้วยดีทุกประการ สมมุติว่าพระพุทธองค์ พระองค์ทรงตรัสรู้แล้ว ถ้าพระองค์หมดศรัทธา พระองค์ก็จะไม่สอนสรรพสัตว์ ทีนี้พระพุทธองค์ทำเป็นตัวอย่าง พระองค์มีศรัทธาแก่กล้า แม้แต่พระองค์จะมีพร้อมทั้งปฏิสัมภทาญาณอันครบถ้วนแล้วก็จริง พระองค์ก็ยังมีพระกรุณาทรงพระ

ดำเนินไปโปรดสัตว์ พระองค์เสด็จไปโดยพระบาทก็มี พระองค์ไปทางอากาศก็มี ทำไมพระองค์ไม่ไปทางอากาศหรือไปด้วยฤทธิ์แต่อย่างเดียว เพราะพระองค์ยังต้องมีศรัทธาเป็นตะบะใหญ่ ทรงพุทธดำเนินไปตามชนบทต่าง ๆ เป็นตัวอย่าง ให้พุทธบริษัทปฏิบัติตามจนได้นามว่า "พระโลกนาถศาสดาจารย์" มาจนทุกวันนี้ ขั้นสุดท้ายพระองค์ทรงพระประชวรมีพระวรกายคร่ำคร่า โดยความชราครอบงำสังขารของพระบรมศาสดาจารย์ ก็ยังทรงคมนาการไปโดยพระบาทของพระองค์ ตอนหนึ่งพระองค์จะต้องการเสวยน้ำ พระองค์ก็ใช้ให้พระอานนท์ไปตักน้ำ โดยการใช้บาตรไปตัก แต่แล้วก็มีแต่บาตรเปล่ากลับมา เข้าไปทูลพระพุทธองค์ว่าน้ำขุ่นจึงไม่ตักมาถวาย พระองค์ก็ดำรัสให้ไปตักใหม่ พระอานนท์ก็ไปตามคำสั่งของพระพุทธองค์ พอไปตรงที่น้ำขุ่นนั้นก็พลันใสขึ้นมาทีเดียวจึงตักมาน้อมถวาย พระพุทธองค์จึงทรงแสดงอดีตชาติของพระองค์ ตั้งแต่หนหลังครั้งเมื่อพระองค์เป็นพ่อค้าเกวียน ขับเกวียนไปตามชนบทต่าง ๆ บังเอิญโคหิวน้ำ พระองค์เห็นน้ำขุ่น พระองค์ก็ไม่ให้โคกินน้ำโดยการเมตตา ไล่โคให้ไปกินน้ำที่ใสสะอาด เหตุเท่านี้ พระ

บรมโลกนาถยังได้รับความทรมานถึงปานนั้น อยากจะเสวยอุทก ยังต้องอดเพราะเป็นกฎของกรรมซึ่งหนีไม่พ้น แต่พระองค์ไม่ต้องทนหรือเคียดแค้นพระอานนท์ ด้วยประการทั้งปวง โดยความรู้เท่าถึงเหตุปัจจุบันและอดีตที่ล่วงลับไปแล้ว พระองค์รู้เท่าทันทั้งกรรมใหม่และกรรมเก่า พระองค์จึงสอนให้สาธุชนพุทธบริษัทรู้เท่าตามพระองค์ โดยความประสงค์ให้มีศรัทธาเป็นประดุจหลักสำคัญของการเรียน ถ้ามีศรัทธามั่นไม่กลับกลอกแล้ว ก็ต้องเชื่อกรรมการกระทำว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เพียงแต่พุทธองค์ทรงทำความดีเพื่อให้โลกได้รับน้ำใสยังมีกรรม เพราะฉะนั้นผู้ปฏิบัติควรจะกลัวกรรมที่จะติดตามตนมารังควาญ ถ้ากลัวมารก็ให้ปฏิบัติตามคำสอนจึงจะพ้นกรรมด้วยการสิ้นไปแห่งอาสวะ เหมือนกับพระพุทธองค์ดำเนินแล้ว ตั้งแต่ครั้งเมื่อพระองค์เสวยชาติเป็นพระเวสสันดร พระองค์ก็ได้สละทาน ดังท่านทั้งหลายได้ทราบแล้ว เพราะเป็นชาดกโดยมากตามวัดมักจะยกมาแสดงโดยถือว่าเป็นการประจำปี และเป็นเครื่องสอนใจพุทธบริษัทที่เขาจัดให้มีเทศน์มหาชาติตามวัดนั้น ก็เท่ากับเป็นแบบฉะบับอยู่แล้ว มีอดีตนิทานเรื่องหนึ่ง มีนกกระทาตัวหนึ่ง

มีช้างตัวหนึ่ง มีลิงตัวหนึ่ง มาประชุมสนทนากันทั้ง ๓ สัตว์ ๆ นั้นไปที่ต้นหว้าต้นหนึ่ง ถามกันขึ้นว่า "หว้าต้นนี้จะแสดงเป็นพะยานแห่งอายุของเราได้ว่า ใครจะมีอายุมากกว่าใคร"

ถามลิงขึ้นว่า "ท่านรู้ไหมว่าหว้าต้นนี้มีมาเมื่อครั้งไร" ลิงตอบว่า "เมื่อข้าเล็ก ๆ มารดาของข้าได้พามาเก็บลูกหว้านี้" ช้างก็บอกว่า "เมื่อเรามาในบ้านนี้ ต้นหว้านี้ยังเล็กอยู่พอระท้องเราพอดี" นกกะทาก็บอกว่า "เมื่อครั้งก่อนนี้เราได้ไปที่ป่าแห่งหนึ่ง แล้วก็กินลูกหว้าแล้วมาถ่ายไว้ในที่นี้" จึงทราบกันแน่ว่านกกะทาเกิดก่อน นิทานเรื่องนี้ท่านจะแสดงให้เห็นเป็นคติสอนใจสาธุชนทั้งหลาย จะได้ทราบว่านกกะทาเกิดก่อนนั้นได้กับผู้ปฏิบัติต้องมีศรัทธาความเชื่อก่อน ถ้าไม่ศรัทธาแล้วก็จะไม่ปฏิบัติตาม ผู้ปฏิบัติมีศรัทธาปสาทะอุตสาหะ แล้วไซร้ ก็จะกลายเป็นคนช่างคิดช่างนึก ในที่สุดก็ต้องหยุดกันแค่ช่างมัน ถ้าผู้ปฏิบัติมาถือว่าอะไร ๆ ก็ช่างมันนั้นไม่ได้ จะต้องเป็นช่างละส่วนเดียวจึงจะชอบ สัตว์ในเรื่องนี้ที่ใช้ศัพท์ว่า "วานร" หรือ ลิง ทั้งสองศัพท์นี้ท่านจะเตือนให้รู้ว่า อินทรีย์ยังอ่อนก็จะวอกแวกไปประดุจวานรไม่มีสารประโยชน์อะไร ถ้าใจมั่นเหมือนกับนกกระทา คือกิน

ลูกหว้ามาแต่แดนไกล ยังรู้ได้ว่าได้มาถ่ายมูลไว้จนขึ้นต้นโตใหญ่ สาธุชนทั้งหลายมีศรัทธาเป็นใหญ่กว่า และศรัทธาเป็นประดุจเพื่อนสอนของผู้ปฏิบัติ เหมือน ๓ สัตว์รู้จักประมาณกาลเวลาว่าใครแก่กว่าอ่อนกว่า ต้องเคารพกันเป็นชั้น ๆ ไป เด็กต้องเคารพผู้ใหญ่ คนไทยต้องเคารพศาสนาของตนเป็นประดุจบิดาของตนทีเดียว ไม่ยอมจะละศรัทธาทุกวันทุกเวลาถ้าได้ทำสมาธิลืมตา พร้อมทั้งมีจาคะ ศีล หิริ โอตตัปปะ วิริยะ สุตะ ปัญญา ให้ครบถ้วนทั้ง ๗ ประการนี้ ก็จะได้ชื่อว่ามีศรัทธาเข้าหาทางมรรคทั้ง ๘ ประการ ก็จะได้เดินตามพระบรมศาสดาของเราทั้งหลาย ต่อแต่นี้ไปก็จะมีความสุขเกษมเปรมปรีดิ์ทุกทิวาราตรีกาล ตลอดถึงพระนิพพานปัจจุบัน เป็นที่อันสันติโดยแท้.

สวัสดีจงมีแด่ท่านทั้งหลาย.

๓๕

ตอนนี้จะอธิบายในเรื่อง "ขันธมาร" ขันธมารคือการมีขันธ์ คั่นต้นที่ได้พูดไว้แล้วในเรื่องโลกันตนรกนั้น เมื่อมีขันธ์แล้วก็มีเวทนาขันธ์ เวทนาขันธ์คือความเจ็บ เจ็บปวด

ตามร่างกาย หรือโรคร้ายไข้เจ็บที่เกิดขึ้นได้ก็เพราะมีขันธ์ พอขันธมารคือความเจ็บเกิดขึ้น กิเลสมารก็เข้ามาแทรก เพราะว่าไม่ว่าผู้ดีเข็ญใจ ต้องมีความอยากหายด้วยกันทุกคน ตั้งต้นแต่เด็กอ่อนถึงผู้ใหญ่ ก็อยู่ในอภิสังขารมารทั้งสิ้น คือ กรรมย่อมหนีไม่พ้น ที่นี้จะอธิบายเรื่องของกรรม กรรมคือ การกระทำอย่างหนึ่ง ที่เรียกว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ถ้าทำ กรรมชั่ว เป็นวิบากกรรมที่ติดตามมาสนอง บางคนง่อย เปลี้ยเสียขา บ้า ใบ้ บอด หนวก เสียก็มี คนจำพวกนี้เรียก ว่า "กัมมพันธุ กัมมปฏิสรโณ" เรียกว่ากรรมเป็นที่ตั้ง ของอภิสังขารมาร เพราะเป็นมารในตัว จะแก้ไขเยียวยา กันโดยวิธีต่าง ๆ ก็พอประทังพวกเราชั่วคราวเท่านั้น จะอยู่ไป ได้ก็ไม่เกิน ๑๒๐ ปี **เทวบุตรมาร** นั้น ได้กับสาธุชนที่ปฏิบัติ คุณธรรมของพระพุทธเจ้า และได้ประพฤติตนเป็นคนดี มีศีล มีธรรม คือประพฤติคุณความดีดุจเทวดา แต่ถ้าไปติดดีเข้า หรืออวดว่าตนปฏิบัติได้ยิ่งกว่าใคร ๆ อย่างนี้แหละ ที่ใคร ๆ เรียกว่า **เทวบุตรมาร** เพราะความดีกีดกางจึงไม่เห็นกรรม คือกรรมที่เป็นกุศลนั้นแหละ ทุกชนิดถ้าถือว่าเป็นสิทธิของตน ตนเป็นผู้ฉลาดก็อาจจะเลยไปติดเสียแค่ความฉลาดนั้นเอง ตาม

ปกติไม่มีใครฉลาดไม่มีใครโง่ ที่เขาเรียกว่าคนโง่นั้น เรื่องของกรรมต่างหาก เพราะขาดความเพียรจึงโง่ ถ้าไม่ขาดความเพียรแล้ว ก็ย่อมได้รับผลคือความฉลาดนั่นเอง เช่นคนจนก็เหมือนกัน ถ้ามีความขยันหมั่นเพียรประกอบสัมมา-อาชีวะ ตลอดจนกระทั่งกรรมกร ถ้ามีความอดทนจริง ๆ แล้วต้องเกิดผล ความจนจะมีมาแต่ไหน ก็ต้องได้สตางค์มาใช้ เพราะอาศัยความเพียรไม่ท้อถอย ถึงทรัพย์จะมีก็ต้องใช้กำลังกายลงทุน กำลังกายหรือกำลังแรงบากบั่นมีจิตมั่นคงด้วยการช่วยตัวเอง และต้องรู้จักประมาณตนเช่นตัวคนเดียวยังเลี้ยงไม่ค่อยรอด ยังแถมมีกิเลสมารมารบเร้าให้หาห่วงเพิ่มขึ้น เช่นบางคนเป็นแต่ชั้นคนกรรมกรก็ไปมีภรรยาเข้าอีก เลยมีบุตรเพิ่มขึ้นอีกเป็นจำนวน ๔ หรือ ๕ ปากด้วยกัน ทีนี้เกิดมารแยะขึ้น เพราะว่าหลายปากช่วยกันรับประทาน รายได้ก็เลยไม่ใคร่จะพอกับรายจ่าย เพราะกิเลสและกรรมการกระทำ บางคนเป็นหญิงอยู่คนเดียว เป็นนางสาวแสนจะสบาย ก็เกิดกิเลสขึ้นมา สำคัญว่าตนแต่งงานแล้วจะได้ร่ำรวย กลับตรงกันข้าม ชั้นต้นสามีก็หาเงินเดือนได้ ภรรยาก็ทำเงินเดือนได้เป็นลูกจ้างเขา พอมีบุตรคนแรก

ภรรยาก็เป็นลูกจ้างไม่ได้ เลยกลายเป็นรายได้ทางเดียว ที่เก็บไว้เมื่อครั้งยังหาได้ ๒ แรง พอคลอดลูกให้หมดก็หมดแล้ว ตอนนี้สามีหาได้เดือนละ ๓๐๐ บาทก็อดเอาหน่อยพอประทังไปได้ พอมีบุตรคนที่ ๒ ก็ต้องเป็นหนี้เขามาคลอดบุตร ตอนนี้ ๓๐๐ ไม่ใคร่จะพอ ค่าเช่าห้อง ส่งดอกเบีย ค่ากับข้าวจิปาถะ ตอนนี้ชักเบื่อหน่าย ด้วยความหวังจะรวย พอไปหาสตางค์มาได้ ก็ไปตามสนามมวยหรือโรงมหรสพต่าง ๆ โดยหวังให้สิ้นทุกข์กลับเกิดทุกข์เพิ่มขึ้นอีก เพราะหมดสตางค์เข้าไปอีก ที่ว่ามานี้ไม่ใช่จะค่อนแคะท่านทั้งหลาย เพราะการประมาณตนเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าเราจะเลี้ยงตัวของเราเองโดยความมานะบากบั่นแล้ว จะไม่มีความลำบากใด ๆ ทั้งหญิงและชาย ถ้าไม่คิดแต่ได้ถ่ายเดียวแล้วไซร้ ผลเสียก็จะไม่เกิดขึ้นเป็นอันขาด คือถ้าไม่ทำกรรมชั่วต่อไป ทำแต่กรรมที่เป็นกุศลส่วนเดียวจึงจะชอบ ถึงคราว มัจจุมาร คือความตายเข้ามาครอบงำแล้ว จิตใจก็จะผ่องแผ้วไม่กลัวมรณะ เพราะว่ารู้ลักษณะของกรรมว่าเราได้ประกอบแต่กรรมที่เป็นกุศล มัจจุราชหรือจะอาจมาย่ำยีตน เพราะมีมงคลถึง ๙ ประการอยู่ในขันธสันดาน ก็ไม่ต้องกลัว กิเลส-

มาร ขันธมาร ประการใด เพราะกิเลสและขันธมารเป็นเครื่องอาศัย ถ้าไม่ได้อาศัยกิเลสแล้วไซร้ ก็จะไม่มีใครสอนศาสนา มีกิเลสเอาไว้ใช้เพราะต้องอาศัยตามธรรมดา แต่ครั้งพุทธกาลพระบรมศาสดาจารย์จึงต้องประทานศาสนา และทรงอนุญาตให้ภิกษุบรรพชาสืบต่อพระพุทธศาสนาเนื่องกันมา เพราะจะแก้สังขารให้เป็นแก่นสาร ถ้าผู้ใดรู้จักใช้ซึ่งสังขาร-มารให้กลายเป็นธาตุที่ต้องการ ท่านทั้งหลายทำใจให้มี ศีล ทาน สร้างพระนิพพานขึ้นในตนก็จะพ้นซึ่งภัยพาล เพราะธาตุก็กลายเป็นธาตุที่เขาต้องการให้ลูกหลานเก็บไว้บูชา ถ้าธาตุของคนถ่อยน้อยราคาไม่มีใครปรารถนาจะเก็บไว้ เพราะความชั่วร้ายติดตามมา พอขึ้นชื่อว่ากระดูกไอ้เสือ คนก็เบื่อเต็มประดา ไม่มีใครจะเก็บมามีแต่ด่าซ้ำเติมให้ ตัวอย่างข้างชั่วทั่ว ๆ ไป ขอไม่ให้ใครปรารถนา กระทำแต่ทางที่ถูกคือปลูกศรัทธา จะได้พ้นมัจจุราชได้สมความปรารถนา คือสิ้นตัณหาก็ต้องพ้นมาร เพราะได้พระนิพพานเป็นที่ตั้ง การพูดกันว่าฉันต้องการสิ้นทุกข์ ต้องการได้ความสุข แต่โดยมากมักจะไม่รู้จักทั้งทุกข์ทั้งสุข เช่นไปตากอากาศเพื่อความสุข เพียงแต่ระหว่างเดินทางก็เกิดทุกข์เสียแล้ว เพราะนั่งรถ

ไปเรือ นำอาหารไปรับประทานเข้าใจว่าเป็นสุข ที่แท้ก็ทุกข์ทั้งนั้น พอถึงที่ตากอากาศก็เข้าใจว่าที่หัวหินอากาศดี บางแสนอากาศดี เชียงใหม่อากาศดี ลงท้ายที่สุดก็สู้บ้านของเราไม่ได้ สมมุติว่ามีเงินเก็บไว้ได้สัก ๕,๐๐๐ พอไปตากอากาศกลับมา เสื้อผ้าก็ต้องเสีย เงินก็ต้องหมดไปเป็นเรือนพัน เพราะฉะนั้น ควรจะตากอากาศตอนเช้าที่ข้าง ๆ บ้าน ช่วยลูกหลานถอนหญ้าปลูกผักทำสวนครัวนั่นแหละเป็นอากาศที่บริสุทธิ์ เพราะได้ออกกำลังกายตอนเช้า และถ้าไม่มีที่ดินก็ใช้เวลาเช้าตื่นนอนก็ไหว้พระสวดมนต์กราบให้หลาย ๆ หน ก็เป็นการขยายปอดไปในตัว จะได้ไม่ต้องกลัวโรคภัย เพราะใจถึงพระเสียตั้งแต่เช้า แล้วก็ล้างหน้าบ้วนปากออกไปตากอากาศตามชานบ้านดีกว่าให้ลูกหลานเขาเป็นห่วง เช่นยุวชนรุ่นหลังก็เหมือนกัน ถ้าได้หัดมีศรัทธาโดยการเรียนไม่ท้อแท้ ตื่นแต่เช้าท่องหนังสือ รับประทานอาหาร แล้วก็ไปเรียนหนังสือ ถ้ามีความหมั่นจริง ๆ แล้วต้องสอบไล่ได้ ไม่ว่านักเรียนหญิงหรือชาย ขอให้มีใจเป็นกุศลเป็นสมบัติ เพราะผู้ปฏิบัติจะต้องมีทั้งคุณสมบัติ จะได้มีทรัพย์สมบัติและรูปสมบัติ เพราะคุณความดีทุกชนิดส่งให้เป็นรูปสมบัติ ขอให้เป็นนักปราชญ์ทุกคน เทอญ.

๒๖

ตอนหนึ่ง ของสัญโญชน์เบื้องบน คือทิฏฐิ

การจะปฏิบัติให้เข้าถึงการหลุดพ้นนั้นจะต้องละทิฏฐิอันผิด เช่นมิจฉาทิฏฐิเป็นต้น เพราะทิฏฐิเบื้องบนนั้นละเอียดบางอย่างเพียงแต่มีทิฏฐิว่า เรารู้แล้ว เราดีกว่าเขา เราทำได้เราปฏิบัติได้เช่นนี้ ก็เป็นทิฏฐิอันผิดเหมือนกัน จะยกทิฏฐิอันมาจากวงศ์ตระกูลอันสูง ก็อีกอย่างหนึ่ง เพราะเป็นทางโลก แต่ก็เปรียบเทียบให้ผู้ปฏิบัติธรรมเป็นคติได้เหมือนกัน เช่นตัวอย่าง เรื่องวงศ์ศากยราช มีชาดกกล่าวว่า ท้าวมหานามบุตรแห่งพระอนุชาพระเจ้าสุทโธทนะ มีพระราชธิดาเกิดแต่นางทาสี ชื่อวาสภะขัตติยานี ได้ไปเป็นอัครมเหสีของพระเจ้าโกศลที่เมืองพาราสี มีพระราชบุตร ชื่อพระเจ้าวิฑูฑภะวันหนึ่ง พระเจ้าวิฑูฑภะได้เสด็จมาเยี่ยมพระอัยยกา ก็มีเจ้าหน้าที่จัดให้นั่งในที่อันสมควร พอเสด็จกลับก็มีนางทาสีใช้น้ำมาล้างหลายน้ำ ตลอดกระทั่งน้ำนมสดมาราดรดที่เก้าอี้และพื้นที่ วิฑูฑภะได้เข้าไป แล้วก็กล่าวคำด่าว่าลูกทาสีเข้ามา จึงต้องทำให้ลำบากต้องล้าง แต่บังเอิญคนที่ตามพระ

วิฑูฑภะเข้ามานั้นลืมของไว้ ก็กลับเข้ามารับของ ก็ได้ยิน
นางทาสีกำลังด่าอยู่ ก็เข้าไปถามว่า ทำไมเจ้าถึงด่า
เจ้านายของเราอย่างนี้ นางทาสีนั้นจนตัว ก็เลยบอกไปว่า
เจ้านายของท่านน่ะ มาขอพระราชธิดาซึ่งเป็นเจ้านายของเรา
แต่เจ้านายของเรากลัวจะเสื่อมวงศ์ศากยราช จึงแต่งลูกที่
เกิดแต่นางทาสีส่งไปให้ ไม่ใช่พระธิดาของพระมเหสีโดยตรง
คนนั้นได้ทราบความเช่นนั้นก็กลับออกไป ก็ไปเล่าให้เพื่อน
คนสนิทฟัง ว่าเราตามเสด็จพระวิฑูฑภะไปยังเมืองพระเจ้าตา
ของพระองค์ เราจะเล่าให้เธอฟัง เธอฟังแล้วจงเหยียบไว้
ที่ตรงนี้ อย่าได้เล่าให้ใครฟังเป็นอันขาด เพราะเป็นเรื่อง
สำคัญสำหรับเจ้านาย สหายคนนั้นก็บอกว่า ท่านจงเล่ามา
เถิด เราจะไม่นำเรื่องนี้ไปเล่าสู่ใครฟังอีกเลย แล้วมหาดเล็ก
ของพระวิฑูฑภะก็เล่าประพฤติเหตุที่ตนได้รับฟังมาจากนาง-
ทาสีจนถ้วนถี่ ต่อมาไม่นาน สหายของมหาดเล็กคนนั้นก็
ไปพบสหายอีกคนหนึ่งที่รักกันมาก แล้วก็พูดขึ้นว่า เออ
ฉันจะเล่าอะไรให้ฟัง เธอฟังแล้วจงเหยียบไว้ที่นี้ อย่าได้พูด
ต่อให้ใครฟังเลยเป็นอันขาด สหายคนนั้นก็รับว่า เล่ามาเถิด
ฉันจะไม่พูดให้ใครฟังเป็นอันขาด ต่อมาไม่กี่วัน สหายรัก

ของมหาดเล็กนั้นก็ได้นำไปเล่าให้คนอื่นฟังอีกเช่นเดิม แต่ก็ประหลาดมาก เป็นเรื่องของเจ้านายที่นับถือ แต่ไปโดนกระทบหูเพียงว่าเป็นลูกเกิดแต่นางทาสีเท่านี้ ยังเป็นเหตุให้อดกลั้นไว้ไม่ได้ เหยียบกันไปเหยียบกันมาต่อ ๆ ไปจนรู้ถึงหูพระวิฑูฑภะ ก็เรียกตัวมหาดเล็กเข้ามาถามว่า ทำไมเจ้าไม่เล่าความให้เราทราบเสียแต่ต้น ไปเที่ยวเล่าให้คนอื่นเขาฟัง แต่มหาดเล็กคนนั้นก็สารภาพตามตรงว่า จะทูลต่อพระองค์ก็เกรงพระอาญา พระวิฑูฑภะก็ทรงพระพิโรธนัก ตรัสว่าถ้าเราได้เสวยราชย์เมื่อไร เราจะไปฆ่าวงศ์ศากยราชเสียให้สิ้น ต่อมาพระวิฑูฑภะก็ได้เสวยราชย์ ก็ประชุมข้าราชการตลอดกระทั่งทหาร และประกาศสั่งว่า ใครจะรับอาสาไปฆ่าวงศ์ศากยราชได้บ้าง พวกพลนิกรทั้งหลายก็รับคำขึ้นพร้อมกันว่าฆ่าได้ ก็ให้เตรียมทัพ พระวิฑูฑภะก็เสด็จมาด้วยพระองค์เอง สมเด็จพระพุทธเจ้าได้เล็งสัพพัญญูรู้ว่าจะเกิดเหตุกับปวงศากยราช ก็เหาะมาทางอากาศ มายืนขวางอยู่ที่ทางจะเดินทัพ พระวิฑูฑภะเห็นพระพุทธเจ้า ก็เกรงอำนาจเป็นยิ่งนัก ก็ยกรี้พลกลับมา แต่เพียรยกไปถึงสามคราวก็เจอะพระบรมศาสดาทุกครั้ง แต่โดยอำนาจทิฏฐิและอวิชชา

กำบัง โดยอำนาจของตัณหาจึงไม่ละลด ครั้งที่สี่ยกทัพไป ตามกำหนด ไม่ละเลิกทิฏฐิอันผิดคิดแต่จะฆ่าวงศ์ศากยราช ให้จงได้ ฝ่ายพระพุทธองค์ก็ทรงเล็งสัพพัญญูรู้เหตุซึ่งหนหลัง ว่ากรรมของวงศ์ศากยราชได้ทำไว้เมื่อครั้งกระโน้น ได้พร้อมใจกันเบื่อปลาให้ตายทั้งบ่อ กรรมนั้นจะมาถึงเข้าแล้วในบัดนี้ สมเด็จพระชินสีห์สัมมาสัมพุทธเจ้า จึงแผ่พระเมตตาและอุเบกขา ไม่ข้องเกี่ยวในเรื่องของการเป็นญาติ เพราะพระองค์ละขาดจากโลกียวิสัย เห็นว่าโปรดไม่ได้ พระองค์ทรงอุเบกขาเพื่อเป็นตัวอย่างของพระพุทธศาสนา จะได้ปฏิบัติกันให้พอเหมาะพอสม ฝ่ายพวกโยธาของพระวิฑูฑภะก็เข้ามาในเมือง สั่งให้ถามว่า ใครเป็นวงศ์ศากยราชให้ฆ่าให้หมด ยกเว้นพระอัยยกาองค์เดียว ถ้าพวกมีกรรมก็รับว่าเป็นวงศ์-ศากยราช ผู้ที่ไม่มีกรรมก็บอกว่าไม่ใช่ และบางคนหนีออกจากเมืองมาได้ ไปจับต้นอ้อ ต้นแขม บอกว่าฉันเป็นพวกกับต้นอ้อ ต้นแขม เขาก็ไม่ฆ่า เพราะไม่ใช่วงศ์ศากยราช ด้วยอำนาจของความกลัว จึงทำให้ตอบไปต่าง ๆ กัน แต่ส่วนพระอัยยกาหนีออกจากเมืองไปได้ พระวิฑูฑภะบอกว่าจะเข้าไปในเมือง จะไปเสวยร่วมด้วยพระอัยยกา แต่แล้วก็ไปหา

ไม่พบ จึงต้องเสด็จกลับออกมาหวังจะไปยังเมืองพาราณสี เดินทางมาพักที่ชายนทีแห่งหนึ่ง หวังจะพักผ่อนร่างกายให้สบาย ในระหว่างหาดทรายอันกว้างใหญ่ บางคนที่กลัวภัยก็ขึ้นอาศัยนอนบนต้นไม้ หรือไปนอนยังฝั่งที่ไกลน้ำ แต่ส่วนพระวิฑูฑภะนั้นได้ตั้งพลับพลาอยู่ ณ หาดทรายนั้น โดยกรรมบันดาลให้เห็นเป็นความสุขสำราญ ณ ที่นั้น วันนั้นบังเอิญทะเลเป็นบ้า สลาตันใหญ่ เกิดอุทกภัยขึ้นท่วมท้นถึงขอบฝั่ง ถึงซึ่งวินาสกรรม คือ จมน้ำตาย ที่เหลืออยู่ได้บ้างก็คือพวกที่ปีนป่ายขึ้นบนต้นไม้ทัน ทิฏฐิอันผิดทำให้วินาสทั้ง ๒ ฝ่าย ควรแล้วสาธุชนพุทธบริษัทจะยกมาปฏิบัติเพื่อละทิฏฐิอันผิดนี้เสียให้สิ้นเชิง เพราะเป็นคติควรรู้ จะได้ไม่เอาอย่าง แต่พระพุทธองค์ยังโปรดไม่ได้ เพราะกรรมเป็นใหญ่ไม่ใช่ของใคร เป็นของผู้ทำ เพราะฉะนั้นในแบบจึงพูดว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นเงาตามตัวย่อมหนีไม่พ้น ส่วนสาธุชนพุทธ-บริษัทผู้หวังพ้นทุกข์จึงต้องเรียนศีล สมาธิ ปัญญา ให้เกิดปัญญาที่บริสุทธิ์ตามพุทธบัญญัติว่า ปัญญาซึ่งเป็นแสงสว่าง ปัญญาเป็นเครื่องส่องทางสำหรับที่จะให้พ้นโลกียวิสัย จะได้เข้าชั้นโลกุตตระ จะได้ชนะภัยเพราะใจบริสุทธิ์ จึงควร

บริสุทธ์ กายบริสุทธ์ หยุดสร้างกรรมทำแต่กุศลก็จะก้าวพ้น ซึ่งทิฏฐิอันเป็นรากฐานของอกุศล โดยกุศลที่ทำสมาธิหลับตา ลืมตา ทั้ง ๒ ประการ ถ้าเพียรจริง ๆ คงจะข้ามโอฆ-กันดาร คือทิฏฐิ อวิชชา ตัณหา อุปาทานเหล่านี้ ถ้ารู้ทเหมือนพระชินสีห์ทรงตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ สิ้นชาติสิ้นกันดาร พระนิพพานเป็นที่ไป พระนิพพานไม่ใช่ไกล ถ้าค้นพบจะเห็นเอง เพราะว่าผู้ใดรับประทาน ผู้นั้นต้องอิ่มเอง.

๒๑๗

ตอนสอง ของสัญโญชน์เบื้องบน คือตัณหา

ตัณหานั้นตามแบบบอกว่ามี ๑๐๘ ประการ แต่สำหรับโดยย่อท่านว่ามี ๓ ได้เรียงไปแล้วในตอนต้น ตอนนี้จะอธิบายในเรื่องตัณหาอีก เพราะว่าพูดเรื่องตัณหาแล้วไม่รู้จักจบสักที เพราะกำลังพูดนี้ก็อาศัยตัณหาอยู่แล้ว แต่ตัณหากับความอยากต่างกัน ความทะยานคือตัณหา ผู้ที่ยังไม่รู้จักหน้าตาของตัณหา จึงเอาความอยากไปเป็นตัณหา ระคนกันไป ไม่เข้าใจแยกความอยากเป็นเรื่องของสภาวะ เช่น

อยากข้าว อยากน้ำ เป็นต้น ยังจัดว่าเป็นตัณหาที่ใหญ่โตไม่ได้ เพราะเป็นธรรมดาของธาตุต้องการ ถึงกระนั้น พระท่านยังสอนว่าเป็นตัณหาชั้นละเอียดเหมือนกัน ผู้ปฏิบัติจะต้องละตัณหาชั้นละเอียดนี้ด้วย จึงจะจัดเข้าในสัญโญชน์เบื้องบน เพราะว่าพระท่านสอนให้ตัดสัญโญชน์ และพิจารณาทุก ๆ สิ่งว่า สิ่งไหนเป็นศัตรูกับพรหมจรรย์ สิ่งนั้นพระท่านห้าม เหมือนคนไข้ที่ต้องอดของแสลงฉะนั้น สมมุติว่าเวลาเราทำสมาธิ เสียงเอ็ดอึงต่าง ๆ ที่เรียกว่าสัญโญชน์เป็นศัตรูของสมาธิ เพราะฉะนั้น พระท่านจึงให้หลับตาทำสมาธิเพื่อตัดสัญโญชน์ทางตา คือเห็นรูปการสังวรณ์นี้เป็นเพียงเครื่องตัดสัญโญชน์ภายนอกเท่านั้น ถ้าลืมตาแล้วให้ใจเป็นสมาธิโดยตัดสัญโญชน์ทางตัณหาและทิฏฐิ มานะ ปฏิฆะอุปาทาน เหล่านี้จับจิตต์ให้จิตต์พ้นจากกิเลสอย่างละเอียดซึ่งได้อธิบายโดยย่อ ถ้ามีตัณหา อุปาทานโดยจิตต์ฟุ้งสร้านไม่สำรวมอินทรีย์ ก็จะเป็นเสมือนนิทานเรื่องนี้ คือมีความอยากใหญ่โดยไม่ประมาณตนเหมือนกับนิทาน.

ยังมีฤาษีองค์หนึ่ง ท่องมนต์เรียกสัตว์ป่าให้มาได้ทุกชนิด เจ้าหมาจิ้งจอกก็มาด้วย แต่มาแล้วไม่ยอมไป แอบ

ซ่อนอยู่ที่กุฏิตาฤาษีนั้น พอตาฤาษีท่องมนต์ที่ไร หมาจิ้งจอกก็จดจำไว้ แล้วหมาจิ้งจอกก็ไปในป่าใหญ่แห่งหนึ่ง ถอง ท่องมนต์ฤาษีเรียกสัตว์ป่าทั้งหลาย มีช้าง เสือ ราชสีห์ .มี ทุกชนิดมาประชุมกันมากมากมาย เจ้าหมาจิ้งจอกก็ยกตนขึ้น แล้วพูดว่า ท่านสัตว์ทั้งหลาย ต้องเรียกเราว่าเป็นพญาสัตว์ ทั้งหลาย เราจะเข้าไปในเมืองพาราณสี เพื่อไปรบเอาเมือง พาราณสีมาเป็นของเราให้จงได้ พญาราชสีห์มีอำนาจก็ต้อง กลับมากลัวหมาจิ้งจอกเพราะโดนมนต์ ต้องยอมให้หมา จิ้งจอกขี่ แล้วให้เทียมช้างไปใกล้ ๆ ให้นางหมาจิ้งจอกขี่ พอไปถึงเมืองพาราณสีก็ให้ล้อมเมืองไว้ ชาวเมืองเห็นสัตว์ ป่ามามากมาย ก็พากันตกใจปิดประตูเมืองหนีเข้าไปเฝ้าพระ-เจ้าแผ่นดิน เสนาบดีซึ่งเป็นผู้ใหญ่อยู่ในเมืองนั้น จึงออกมา นอกพระราชวัง ขึ้นบนเชิงเทินแล้วมองลงไปเห็นสัตว์ใหญ่ สัตว์น้อยมากนักหนา จึงถามลงไปว่า เจ้าพวกสัตว์ไพร เข้ามาทำไมในพระนคร หมาจิ้งจอกใจร้อนก็ตอบไปว่า เรา จะเข้ามาครองเมืองพาราณสี ให้เจ้าเปิดประตูเมืองรับเสีย โดยดี หาไม่วันพรุ่งนี้จะพากันตายหมด เสนาบดีคนนั้นจึง ถามไปว่า เจ้าจะทำอย่างไรพวกเราจึงจะตาย หมาจิ้งจอก

จึงบอกว่า เราจะให้ราชสีห์แผดเสียง พวกท่านก็จะต้องตายหมด เสนาบดีเมื่อได้ทราบเรื่องก็ให้ป่าวร้องพวกพลเมืองเอาขี้ผึ้งอุดหู และแป้งถั่ว แป้งสาลี ดินเหนียว แล้วแต่ใครจะมี ตลอดกระทั่งแมว และสุนัข แล้วก็ไปทูลประพฤติเหตุกับพระราชาให้ทรงปฏิบัติตามนั้น พระมหากษัตริย์ผู้ทรงพระปรีชาก็ปฏิบัติตาม เสนาบดีก็ขึ้นไปบนเชิงเทินร้องประกาศว่า เจ้าจะให้ราชสีห์แผดเสียงก็ให้แผดมา หรือจะแผดไม่ได้ก็ให้ว่าเราจะใคร่ฟัง เจ้าหมาจิ้งจอกเป็นผู้ที่โอหังไม่รู้จักประมาณตน ก็สั่งให้ราชสีห์แผดเสียงให้เต็มที่ ราชสีห์เกรงว่าสัตว์ป่าจะพากันตายก็ไม่แผดให้ดังเต็มที่ เสนาบดีก็ยั่วใหญ่ แต่อำนาจของมนต์ที่หมาจิ้งจอกได้ไว้ จึงทำให้ราชสีห์กลัวอำนาจของอธรรม ก็จำใจแผดเสียงไปเต็มที่ หมาจิ้งจอกซึ่งอยู่บนหลังราชสีห์และหลังช้างก็ตาย สัตว์ทั้งหลายที่อยู่ใกล้ก็ตายกันมากมาย ประมาณได้เกือบถึงโยชน์ ส่วนสัตว์ที่เหลือตายและราชสีห์ก็หนีไปสิ้น พระราชาก็อนุญาตโปรดเสนาบดีให้สั่งพลเมืองให้เปิดประตูออกไปนอกเมือง ขนเอาเนื้อสัตว์มาบริโภคเป็นอาหาร แต่เนื้อสัตว์นั้นมากเหลือประมาณ เขาเหล่านั้นจึงคิดทำเป็นเนื้อแผ่นไว้กินจนเป็นตัวอย่างมาถึงทุกวันนี้.

นิทานเรื่องนี้อ่านแล้วพิจารณาเอาเอง เพราะเป็นคติอยู่บ้างในเรื่องของการไม่ประมาณตน และไม่รู้ว่าความอยากจะเป็นใหญ่เป็นโตนั้นเป็นเรื่องของคนพาลที่ไม่ได้อบรมศีลธรรม เช่นพวกโจรกรรมเป็นต้น เที่ยวทำตนเยี่ยงสุนัขจิ้งจอก ถึงจะอยู่ในบ้านก็เหมือนกับอยู่ในป่า ไม่รู้ภาษาของผู้ดี เพราะไม่มีศีลธรรมและวัฒนธรรม แต่เวลานี้ในประเทศไทยเรามีวัดไซขึ้นมาก มีพระธรรมคำสอน และโรงเรียนก็มาก จึงทำให้คนฉลาดและมีสติปัญญารอบคอบ เพราะฉะนั้น ถ้าใครคิดมิชอบก็เท่ากับแมลงเม่าที่จะบินเข้าไฟแพ้ภัยตัว เพราะรัฐบาลเขาอบรมไม่ให้ข้าราชการทำชั่วทุกแผนก ตลอดจนกระทั่งข้าราชการทหารยังมีการสาบาลซึ่ง ซื่อตรงจงรักต่อพระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญ ก็เท่ากับมีพุทธรักษา ธรรม-รักษา สังฆรักษา อาณาจักรไทย ใครทำร้ายไม่ได้เป็นอันขาด เพราะว่าคนไทยต้องรักชาติบ้านเมืองทุกคน จึงจะพ้นภัยพิบัติขัดข้องทุกประการ ต่อไปก็จะมีแต่ความเกษม-สันติทุกสิ่งสรรพ์ ทั่วรอบขอบขัณฑสีมาอาณาจักรไทย เพราะอาศัยบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นประมุขของชาติที่ทรงไว้ซึ่งคุณธรรมอันประเสริฐ เปิดโอกาส

ให้ข้าราชการทำความดี เพราะว่าเป็นคู่สร้างบารมีของพระ-องค์ ถ้าไม่ได้ข้าราชการทุกเหล่าแล้วก็เท่ากับขาดกำแพงแก้วทั้ง ๗ ชั้น ทหารเป็นรั้วบ้านที่สำคัญเพื่อป้องกันประเทศชาติ ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ก็เป็นไปคล้ายกับรั้วชั้นใน หรือสำหรับปราบภัยไม่ให้เดือดร้อนทุกหย่อมหญ้า ให้ชาวประชาเย็นใจ เพราะอาศัยจราจรเข้าช่วยเป็นเครื่องหมายของความปลอดภัย เพราะว่าพลเมืองมีรถมากจึงต้องมีจราจร เครื่องหมายแขนขาว มีป้อมขับช้าเหมือนเครื่องหมายทางธรรม เพราะไม่มีจราจรประจำ และไม่มีไฟเขียว ไฟแดง ไฟเหลือง เครื่องเกิดดับ เพราะผู้ปฏิบัติถ้ายังอยู่ในความเพียรเพ่งอยู่ดูเกิดดับ ก็เหมือนมีไฟที่ป้อมอัตตโนมัติเขาจัดไว้ตามสีแยก ถ้าปฏิบัติทางธรรมก็เช่นกัน เชื่อคำสอน เหมือนเชื่อไฟที่ใช้บอกอาณัติสัญญาณ คือไฟแดงให้หยุด สมมุติว่าเวลามีโมโหมาก เลือดขึ้นหน้าทำให้หน้าแดง แต่อย่าเพ่อกล่าววาจาให้มีสติระลึกถึงพระ คือเครื่องหมายไฟเหลือง ว่าพระท่านไม่ลุอำนาจของกิเลส เพราะสีเหลืองเป็นเครื่องหมาย เพราะสีเขียวก็ไปได้ เหมือนกับใจที่สดชื่น ถ้าจะพูดอะไรก็ไม่ผิดพลาด เป็นไปตามทำนองคลองธรรม แต่ผู้ปฏิบัติจะต้องมี

เพียรเพ่งอยู่โดยสติสัมปชัญญะเป็นโยคาวจร ไม่ย่อหย่อนขับช้าจะไม่มีภัยใด ๆ ทุกประการ. ขอให้จงมีความเบิกบานร่มเย็นเป็นสุขทุกท่าน เทอญ.

๒๘

สัญโญชน์ที่ ๓ คือ อวิชชา ตามปกติอวิชชานี้รู้ยาก เพราะค่อย ๆ ถ่ายเข้ามาประจำนิสสัยอยู่ตั้งแต่เล็ก ๆ เพราะว่ามารดาบิดาได้ถ่ายเทความไม่รู้ให้ลูก ตั้งแต่เมื่อครั้งยังเยาว์ โดยมากมักจะเรียกว่า "หนู" บ้าง "หนูใหญ่" บ้าง "หนูเล็ก" บ้าง แล้วค่อย ๆ เปลี่ยนตั้งชื่อให้ แต่ส่วนเด็กไม่รู้ก็ไปสำคัญว่า ชื่อเป็นของจริง บางคราวก็ถามว่า "หนูรักแม่ไหม?" ถ้าลูกรู้ภาษาก็ตอบว่า "รัก" ถ้าลูกตอบว่า "รัก" พ่อแม่ก็ดีใจ ทีนี้ลูกก็สำคัญว่า ความรักนั้นเป็นของจริง โดยความไม่รู้เท่าสมมุติ ก็เท่ากับอวิชชาบังอยู่ในตัวแล้ว บางคราวยังมีการหลอกบุตรธิดาว่า ตุ๊กแกจะกินตับบ้าง ผีจะหลอกบ้าง เช่นนี้ทำให้เด็กเสียนิสสัยและเป็นคนประสาทอ่อน โดยความไม่รู้ของเด็ก บางคนกลัว

เอาจริงจัง กลัวจนโตเคยชิน เพราะความโง่เขลาไม่รู้เท่าถึงการณ์ เลยกลายเป็นคนโง่ไปก็มี เพราะตัวอวิชชานั้นไม่มีใครจะจับตัวจริงแท้ ๆ ได้ เพราะสมุฏฐานของอวิชชาได้แซกซึมมาเสียตั้งแต่อ้อนแต่ออก แล้วเมื่อเติบใหญ่ได้เรียนวิชาบางทีครูเขาสอนชี้เหตุผล บางคนก็คลายความโง่ไปได้บ้าง บางคนเรียนได้ถึงขั้นสูง กลับถูกอวิชชา ตัณหา อุปาทาน ทั้ง ๓ อย่างเข้าครอบงำเอาทีเดียว แต่โดนไม่รู้ตัว เพราะว่าทั้ง ๓ อย่างได้เข้าไปผูกรัดเสียแน่นโดยอำนาจของความไม่รู้ จึงเห็นว่าทางโลกคือความรักอันเป็นบ่อเกิด ติดตามมาด้วย รักยศ รักศักดิ์ รักตระกูล โดยความไม่รู้เท่าถึงการณ์ พระบรมศาสดาจารย์ พระองค์ทรงหักเสียซึ่งกำกงแห่งสังสารวัฏฏ์ การจะให้เห็นหน้าตาของอวิชชานั้น ยกมาให้เห็นไม่ได้ เพราะไม่มีตัว สมมุติว่า เราอยู่ในบ้าน พอไฟฟ้าดับความมืดเข้ามาแทนที่ อวิชชาก็เป็นอย่างนี้ คือรูปลักษณะของความมืด ถ้าผู้มีวิชชา คือรู้จักประมาณตนด้วยการหาทรัพย์ขั้นต้น คือศรัทธาเป็นทรัพย์อันประเสริฐ เปรียบเหมือนผู้ที่มีทุนทรัพย์ที่ได้ซื้อตะเกียงไว้ประจำบ้าน หรือผู้ที่ฉลาดมาก และมีทุนมาก ท่านก็สั่งเครื่องทำไฟฟ้ามาใช้สำหรับ

เคหสถาน พอไฟฟ้าขององค์การดับ ผู้ที่อยู่บ้านนั้นก็สับสวิทช์เปลี่ยนใช้เครื่องไฟฟ้าส่วนตัว เมื่อเปิดไฟฟ้าแล้ว ความมืดจะหายไป ความสว่างจะมาแทนที่ จิตต์ของผู้ปฏิบัติก็เช่นนั้น เพราะการเปรียบเทียบจะให้เหมือนของจริงย่อมไม่ได้ อีกประการหนึ่ง สมมุติว่า คนได้หลงทางโลกมากต่อมาก บางทีพอได้รับคำแนะนำสั่งสอนจากพุทธบริษัทก็ขจัดความมืด คือโมหะ ที่เรียกว่าอวิชชาให้สิ้นไป และรู้เท่าสมมุติทุกเมื่อ เช่นแสงสว่างของไฟฟ้าก็ถูกสมมุติมาจากไฟแกลบ หรือไฟฟืนหรือถ่านเราดี ๆ นี่เอง เช่นเครื่องทำไฟก็เหมือนกัน จะต้องใช้น้ำมันและน้ำธรรมดา แต่ทีนี้ไทยเรายังไม่มีวิชาที่จะทำเครื่องไฟฟ้าได้ใหญ่ ๆ ดังต่างประเทศเขา จึงต้องพึ่งประเทศอื่นที่เขาทำส่งเข้ามา เพียงแต่หาทุนไว้จ่ายให้กิจการส่วนรวมได้รับกระแสอันสว่างเท่านั้น ผู้ปฏิบัติก็เหมือนกัน ถ้าแยกธาตุได้ตามแบบพระบรมครู โดยเห็นของจริงทุกส่วนแล้วจะไม่ต้องลำบากในการใด ๆ เลย เช่นโบสถ์วัดพระศรีรัตนศาสดารามเป็นต้น เป็นวัดดั้งเดิมของประเทศไทยได้วัดหนึ่งเป็นวัดคู่บุญของพระมหากษัตริย์ และข้าราชการทุกคนตลอดกระทั่งราษฎรและพ่อค้าพาณิชย์ ที่ได้ผ่านไปชมปูชนียสถาน

ในพระอารามนี้ ก็มีเจ้าหน้าที่คอยต้อนรับจัดที่ให้นั่ง เพราะเป็นวัดของพระที่ศักดิ์สิทธิ์ เช่นพระแก้วมรกฏเป็นต้น เพราะเป็นวัดหลวงจึงไม่ขาดแคลนทุกสิ่ง มีแต่ความสว่างและเพิ่มพูนไปด้วยอริยทรัพย์ภายนอก และอริยทรัพย์ภายใน คือมีพระภิกษุสงฆ์ไปแสดงธรรมทุกสัปดาห์ ก็จัดว่าให้แสงสว่างหนทางแห่งความเจริญไม่มีเสื่อม ถ้าผู้ปฏิบัติน้อมมาปฏิบัติก็จะขจัดอวิชชาให้สิ้นไป เมื่ออวิชชาสิ้นไป ก็กลายเป็นวิชชาขึ้นมาแทนที่ เพราะเหตุนี้ จึงได้ยกชาดกเรื่องพระเตมีย์ใบ้มาเปรียบเทียบไว้ คือพระเตมีย์ตั้งแต่ครั้งยังเป็นพระโพธิ-สัตว์อยู่ ได้เป็นลูกพระมหากษัตริย์องค์หนึ่ง พระมหากษัตริย์องค์นั้นได้ออกไปว่าราชการ พระองค์ได้อุ้มพระเตมีย์ตั้งแต่ยังเยาว์ใส่ไว้บนพระเพลา บังเอิญเขาจับผู้ร้ายมา พระบิดาของพระเตมีย์ก็สั่งให้นำผู้ร้ายนั้นไปทรมานโดยการบีบขมับและตอกเล็บ คนที่ถูกทรมานนั้นทนความเจ็บไม่ได้ก็เลยรับสารภาพ พระองค์ก็สั่งให้นำไปประหารชีวิตเสีย พระเตมีย์ใบ้เมื่อได้เห็นเหตุการณ์เช่นนั้น ก็ตกพระทัยกลัวเป็นยิ่งนักปรารภแต่ในใจว่า ถ้าเราเติบใหญ่ได้ครองราชสมบัติก็จะต้องทำบาปเช่นพระราชบิดานี้เป็นแน่แท้ ต่อแต่นั้นมาก็ไม่ยอมพูด

กับใครเลย คือทำตนให้เป็นเสมือนคนใบ้ พระชนนีจะหาสิ่งใดมาล่อก็ไม่ยอมพูด จนกระทั่งเป็นหนุ่ม พระราชบิดาให้หาหญิงงามมาปฏิบัติเพื่อจะล่อให้พูดก็ไม่ยอมพูด เพราะกลัวจะต้องทำบาป พระราชบิดาเลยสั่งให้นำไปฝังเสียทั้งเป็น อุ้มใส่ราชรถนำไปทางประตูเมืองทิศตะวันตก แต่แล้วกลับไปออกทางประตูทิศตะวันออก คนที่นำไปจะฝังมัวแต่ขุดหลุมอยู่ พระเตมีย์ลุกขึ้นยืดพระหัตถ์ทั้งสองออกแล้วสลัดไปสลัดมา ก็รู้ได้ทันทีว่ากำลังวังชายังดีอยู่ จึงลองหยิบรถขึ้นชูและแกว่งไปแกว่งมา คนที่ขุดหลุมนั้นสำคัญว่าเทวดา จึ่งจึ่งลุกขึ้นมาจากหลุม แล้วก้มลงกราบไหว้ ได้ถามว่าพระองค์เป็นเทวดาหรืออย่างไร พระเตมีย์ใบ้จึงตอบว่า เราคือพระเตมีย์ที่ท่านจะฝังอย่างไรเล่า แล้วแสดงธรรมให้ฟัง คนจำนวนที่ไปด้วยกันนั้น ก็จะไม่กลับเข้าไปในเมือง จะขอบวชอยู่ด้วย พระเตมีย์จึงบังคับว่า ถ้าเจ้าไม่ไปในเมือง เขาจะสงสัยว่าเราเป็นยักษ์หรืออะไรไป พวกเหล่านั้นจึงนำเนื้อความมาทูลพระราชบิดามารดา ๆ ก็พากันออกไปหาพระ-เตมีย์ใบ้ ๆ ก็เลยเทศน์โปรดให้บวชเป็นฤาษีกันทั้งหมด ขนพระราชทรัพย์มาใช้พอสมควร แล้วทิ้งเมืองนั้นให้ร้างว่าง

เปล่าอยู่ ยังมีขี้เมาทั้ง ๔ คน เดินหลงทางเข้ามาในเมืองนั้น เห็นบ้านเมืองใหญ่โตก็เดินเข้าไปข้างใน ตั้งใจว่าจะนำทรัพย์สมบัติในเมืองนั้นไปเป็นของตน และจะครองเมืองกันทั้ง ๔ คน แต่พอหายเมาแล้วก็คิดได้ว่า ท่านเจ้าของเมืองเขามีรพลตั้งมากมาย เขายังละบ้านเมืองเสียได้ไม่ใยดี เราทั้ง ๔ จะมาหลงด้วยเหตุใด ทั้ง ๔ คนนั้นก็เลยสืบเสาะไปหาพระเตมีย์ใบ้ เมื่อพบเลยขอบวชอยู่ด้วย. นี่เป็นชาดกยกมาพูดไว้เพื่อเป็นตัวอย่าง ข้างอวิชชาไม่บังตั้งแต่เล็ก จึงพาคนออกบวชได้ทั้งเมือง.

๒๙

สาธุชนผู้หวังพ้นทุกข์จะต้องมีเมตตากรุณาซึ่งกันและกันในการใช้พรหมวิหารทั้ง ๔ ประการ และปฏิบัติตามอริย-มรรคทั้ง ๘ ประการ คือ สัมมาทิฏฐิความเห็นตรงว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว และปฏิบัติละความชั่วประพฤติแต่ความดี ไม่ให้มีโมหะครอบงำ คือ

๑. อวิชชาไม่บังตน ก็จะเห็นตนของตนได้ชัดเจนว่า

พระพุทธเจ้า พระองค์ไม่ผูกโกรธต่อท่านผู้ใด โดยพระองค์เห็นชัดว่าการผูกโกรธนั้นเป็นการเร่าร้อนตนเอง และทั้งผู้อื่น คือ เมื่อมีสติสัมปชัญญะพิจารณาโดยสมาธิลืมตาอยู่เนืองนิตย์ ฝึกจิตให้รู้เท่าอายตนะแล้วค่อย ๆ สอบสวนว่าความโกรธนี้มาแต่ไหน ถ้ามีสติอยู่ก็จะรู้ได้ว่า การผูกโกรธคือมีอุปาทานเข้าไปยึดมั่นว่า เราเป็นคนดีคนโน้นคนนี้มาว่าเรา ติเตียนเรา ๆ ก็เลยเป็นคนหลงว่าตนดีกว่าเขา เพราะเอาเราเข้าไปรับคำที่ว่านั้นมาเป็นของเรา ก็เกิดนิวรณ์ ๕ ขึ้นในใจ มีแต่ง่วงเหงาหาวนอน บางคนโกรธแล้วเข้ามุ้งนอน แล้วก็ผูกเอาโกรธไว้ในมุ้ง นอนคิดจนน้ำตาไหล ไม่รับประทานข้าวก็ได้เพราะอิ่มโกรธ บางคนผูกโกรธเอาจนไฟโทสะอันแรงร้ายคุขึ้นที่ใจ แล้วก็กลายเป็นอาฆาต-พยาบาทจองเวรซึ่งกันและกัน ไม่มีวันที่จะสบายใจ ส่วนเขานอนสบาย บางคราวเขาโกรธกันได้ตั้งหลาย ๆ วัน การผูกโกรธตลอดกระทั่งอาการกิริยาใบหน้าไม่แช่มชื่น เพราะอดอาหารทางกายคือไม่ได้บริโภคเต็มที่ เพราะกลืนไม่ลง อาหารทางใจก็พลอยขาดไปด้วย คือคุณธรรมความดีที่เคยมีเมตตาต่อเพื่อนเกิดแก่เจ็บตาย ก็พลอดขาดไป ไม่ได้รับ

ประทาน เพราะว่าจิตต์ของสาธุชนที่ยังมีความเดือดดานได้ง่าย ถ้าขาดสติแล้วก็จะไปได้อาหารที่ไม่มีรสหวาน มีแต่ความขื่นขมระทมใจ เพราะฉะนั้นไม่ควรจะผูกโกรธไว้ เพราะใจที่บริสุทธิ์สะอาดย่อมเป็นที่ตั้งของศีลธรรมและวัฒนธรรม สมมุติว่ามีเก้าอี้อยู่ ๑ เก้าอี้ พออธิบดีมานั่งเก้าอี้ใคร ๆ เห็นก็บอกว่า เก้าอี้ของอธิบดีใหญ่ดีนั่งสบาย แล้วอธิบดีลุกไปก็มีคนอื่นมานั่งแทนที่ เขาก็ยังว่าเก้าอี้ของอธิบดี ผู้นั่งไม่ใช่อธิบดี ถ้าผู้ปฏิบัติสะสมแต่คุณความดี ก็จะรู้ได้ว่า ในจิตต์ของตนมีคุณความดีหรือมีโมหะครอบงำ โดยการกระทำจะรู้ได้เอง เพราะว่าตนของตนถ้าปฏิบัติได้ก็จะรู้ว่าวันนี้มีอารมณ์เยือกเย็นดีตลอดวันหรือผูกโกรธไว้ ถ้าวันไหนมีคุณธรรมประจำใจ วันนั้นก็จะทำกิจการได้ปลอดโปร่ง เหมือนอธิบดีที่นั่งเก้าอี้สั่งการได้เรียบร้อย ไม่เหมือนกับผู้ที่ผูกโกรธไว้ จะทำอะไรก็ไม่สะดวกเพราะอวิชชาบัง กิเลสตัณหาก็สั่งการเสียเลยโดยใช้อำนาจของตนโดยพลการ ถึงจะอยู่ในสถานที่ใดก็ไม่มีความสุข เพราะเพลิงราคะ โทสะ โมหะสุมใจอยู่ แม้แต่จะไปตากอากาศถึงที่ไกลได้อากาศดี ส่วนใจก็เร่าร้อนเหมือนนอนไฟ เพราะฉะนั้น รัฐบาลท่านจึง

ให้มีสามัคคีปรองดองกันในครอบครัวไทยไม่ให้ใครจองเวรอโหสิกรรมกันเสียจะได้ช่วยนำชาติให้เจริญก้าวหน้าทั่วกัน อาณาประชาราษฎร์ทั้งหลายที่มีใจกระด้างกระเดื่อง ก็เปลื้องปลดเพราะหมดโทษของการผูกโกรธ เมื่อหมดโทษในด้านจิตต์ใจ ๆ ก็จะใสไม่ขุ่นมัวกันทั่วประเทศ เพราะเป็นเขตต์พุทธจักรอาณาจักร มีแต่คนที่รักความดีทุกคน ไม่มีใครจะเกลียดความดีเลย เพราะความดีเป็นที่ประดับสำหรับตนทุกคนไป เว้นไว้เสียแต่ที่ไม่มีใจกตัญญูต่อครูบาอาจารย์ หรือไม่เชื่อในคำสอนของพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น ถ้าเชื่อฟังและขยันหมั่นเพียรจริง ๆ แล้ว จะจับจิตต์ของตนได้ทีเดียว วิธีจับจิตต์นั้นง่ายนิดเดียว เพียงมีความเชื่อมั่นในตนของตนว่าตนจะปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติเป็นธรรม ว่าสิ่งไรเป็นธรรม สิ่งนั้นเป็นความเย็น ที่นี้พูดกันว่าสิ่งไรเป็นธรรม ก็ไม่รู้ว่าอะไรคือธรรม จะต้องพิจารณาจิตต์ของตนว่า ทำความดีนั่นแหละเป็นธรรมฝ่ายเยือกเย็นไม่เร่าร้อน ก็จำอารมณ์นั้นไว้ปฏิบัติในหน้าที่ราชการ ว่าเราจะทำการงานอะไรทั้งหมด ถ้าใจอยู่ในกายไม่ส่องออกไปข้างนอกแล้วจะเห็นได้ว่าอาการกระทำนั้นรู้สึกว่าง่าย เพราะมีสติสัมปชัญญะ

ต้องหมั่นตรวจเช่นนี้แหละ พอตาเห็นรูปปั๊บ จิตต์ไปนึกว่ารูปนั้นสวยจริง เช่นนี้ก็ให้รู้เท่าคิดว่ามารเข้ามานั่งในเก้าอี้แล้ว คือตัณหา ข้อสำคัญแม้แต่เห็นสิ่งใดก็ให้ระลึกว่าเป็นธรรมดาของโลก เพราะเป็นธรรมชาติของโลกธาตุที่มีสำหรับคู่กับอายตนะ ถ้าเราสังวรณ์มีสติอยู่แล้ว จะจับจิตต์ได้อย่างง่ายดาย ดูแต่คนที่ขี่ม้าแข่งในสนามม้า คนจะฮาลั่นหรือส่งเสียงเข้าไปสักเท่าไร คนที่ขี่ม้าเขาจะไม่ยินดีต่อเสียงนั้นเลย ขี่ควบจะเอาชนะเท่านั้น เพราะเป็นการแข่งขันเพื่อหวังได้ที่หนึ่ง ลงแซ่ตีม้าก็เปรียบเหมือนผู้ที่มีสติสัมปชัญญะมีศีลก็เปรียบเสมือนถือบังเหียนม้า ถ้าผู้ขับขี่ม้าไม่ถือบังเหียนซึ่งคอยชักไว้ ม้าก็จะออกไปนอกสนาม เพราะฉะนั้น ผู้ปฏิบัติที่รับศีลมาปฏิบัติ เพื่อจะไม่ให้ผิดทางของพระพุทธเจ้า เช่นจะเบียดเบียฬกัน โดยการอาฆาตพยาบาทจองล้างจอง-ผลาญซึ่งกันและกัน ถ้ามีศีลแล้วก็จะทำไม่ได้ เพราะผู้ปฏิบัติไม่ฆ่าสัตว์ ก็ตัดความเบียดเบียฬกันอยู่ในตัวแล้ว แต่สัตว์ภายนอกยังไม่สำคัญ เพราะมีตัวมีตนให้เราเห็น เช่นปาณา เป็นต้น บุคคลจะเห็นได้ง่ายไม่ยากนัก ส่วนสัจจะซึ่งเป็นสัตว์ใหญ่ของทุกคนพึงต้องการ ถ้าใครฆ่าสัจจะของ

ตนเสียแล้ว จะขาดทีเดียว เช่นเรามีสัจจะว่าจะไม่โกรธ ถ้ามีผู้นั้นไปให้เราโกรธ เราก็เลยเสียสัจจะไป ใครเห็นหน้าก็จะตราหน้าไว้ว่า คนนี้ไม่มีสัตย์มีจริง พูดได้ทำไม่ได้ เช่นนี้แหละ แต่ผู้ที่ยังครองเรือนก็ยังต้องปฏิบัติไปตามหน้าที่ เช่นมีบุตรมาก ๆ เวลาบุตรขอสตางค์ก็บอกว่า "ฉันไม่มี ๆ" จะตีลูกหรือก็กลัวว่าลูกจะโกรธจะเจ็บ เลยต้องแต่งโกรธให้บุตรหลานกลัว จะได้ไม่ขอสตางค์ และไม่รบกวน ในด้านครอบครัวก็ต้องปฏิบัติกันอย่างนี้ ส่วนทางด้านผู้ปฏิบัติสมมุติว่ามีอาจารย์องค์หนึ่ง มีลูกศิษย์มาก ลูกศิษย์ก็จะเอาอย่างนั้นอย่างนี้ บางทีอาจารย์ทำให้ไม่ทันหรือขัดในด้านศีลธรรม อาจารย์ก็แต่งโกรธขึ้นเพื่อให้ลูกศิษย์ยำเกรง การโลกธรรมก็เป็นอยู่เช่นนี้แหละ บางทีก็ให้โกรธแต่ง บางทีก็แต่งโกรธ แล้วแต่จะเลือกเอาตามชอบใจ แล้วแต่จะชอบอย่างไหน แต่ควรเลือกเอาไม่โกรธดีกว่า.

๓๐

อธิบายต่อไปเรื่องไม่ผูกโกรธ การไม่มีอาฆาตพยาบาท

นั้นมีคุณอนันต์ เช่นมีชาดกเรื่องหนึ่งว่า นางสามาวดีซึ่งแต่งงานกับบุตรเศรษฐีมิจฉาทิฏฐิ นางก็อยากจะถวายทานแด่พระพุทธเจ้าโดยความศรัทธา ก็ไปจัดหาจ้างหญิงรูปงามมาปฏิบัติสามีตนแทนตัว เพื่อนางจะได้ปฏิบัติในด้านทำครัวและถือศีลบริจาคทานเป็นการช่วยตัวเอง และลงไปทำงานในครัวระหว่างในพรรษา ทำอาหารถวายพระบรมศาสดาและสาวกทั้งหลาย เป็นเหตุให้ร่างกายชมุกชมอมไม่น่าดู ฝ่ายสามีของนาง ได้เยี่ยมหน้าต่างดูการกระทำของภรรยาแล้วก็ให้เบื่อหน่ายในร่างกายอันชมุกชมอมของนางนั้น เลยเคลิบเคลิ้มไปด้วยกามารมณ์ของหญิงงามคนนั้น จึงได้ชวนหญิงงามคนนั้นมาดูที่หน้าต่าง และชี้ให้ดูภรรยาของตนและติว่าเป็นคนไม่รักดีจึงลงไปทำครัวให้เนื้อตัวสกปรก ไปด้วยเขม่าไฟ ไม่อายใจบ้างเลยว่าตนเป็นภรรยาเศรษฐี นางหญิงงามคนนั้นได้ทีก็ลงมาข้างล่าง เพื่อประทุษร้ายนางสามาวดีโดยสำคัญตนว่าเป็นภรรยาเศรษฐี จึงทำไปโดยความประมาท ตักน้ำมันร้อน ๆ ที่ในกะทะขึ้นมาราดนางสามาวดีด้วยน้ำมันที่ร้อนจัด ส่วนนางสามาวดีซึ่งถูกน้ำมันราดท่วมกาย นางมิได้โกรธตอบประการใด โดยการ

มีสติสัมปชัญญะเห็นว่า การกระทำของนางผู้นี้เป็นไปเพื่อความริษยาอาธรรม์และไม่ประมาณตน ว่าเป็นคนที่นางจ้างมาชั่วคราว โดยอำนาจของการสเพร่า และหลงว่าตนเป็นใหญ่ จึงใช้อำนาจเอาน้ำมันมาราดเราซึ่งไม่มีความผิดเช่นนี้ ควรแล้วที่เราจะมีความกรุณานางทาสีคนสวยให้สิ้นเวรกันไป ใจนางก็เลื่อมใสในทานของนางไม่มีระคายขึ้งโกรธตอบนาง ซึ่งกำลังราดลงด้วยน้ำมันอันแรงร้าย น้ำมันก็กลายเป็นเย็นไม่เป็นอันตราย ต่อร่างกายแต่ประการใด ด้วยอาศัยการแผ่เมตตาจิตต์ น้ำมันซึ่งกำลังร้อนก็กลับเย็นสนิทไม่เป็นอันตรายระคายตนเช่นนี้ การไม่ผูกโกรธมีคุณเห็นทันตา นางทาสีทาสาซึ่งอยู่ในโรงครัวนั้น ก็พากันกลุ้มรุมทุบตีสตรีงามให้ย่อยยับขับไล่ไปจากบ้าน ฝ่ายนางสามาวดีถวายทานแก่พระชินสีห์ครบไตรมาสแล้ว ก็ชำระอินทรีย์ให้ผ่องแผ้วดังเดิม ก็ยิ่งเพิ่มความดีให้เศรษฐีเห็นเศรษฐีผู้สามีเห็นอาการกิริยาของภรรยาแล้ว ก็มีใจผ่องแผ้วเลื่อมใสศรัทธาในพระบรมศาสดายิ่งนัก ว่าผู้ที่ถวายทานแด่พระพุทธองค์ยังทรงคุณอันเลิศเช่นนี้ ไม่มีความเร่าร้อนประการใด ด้วยการเลื่อมใสศรัทธาจึงปลอดภัยไม่

เป็นอันตราย บุญนั้นคุ้มตัวได้เช่นนี้ ก็เกิดมีศรัทธาต่อแต่นั้นมาก็ปฏิบัติตนเป็นพุทธมามกะคนหนึ่ง ในบวรพุทธศาสนาละจากการเป็นมิจฉาทิฏฐิได้ เพราะอาศัยเห็นตัวอย่างของนางสามาวดี ซึ่งเป็นผู้ไม่ก่อเวรต่อ โดยมีศรัทธาสมบูรณ์เลยเพิ่มพูลไปด้วยลาภสักการ เลี้ยงบริวารด้วยการเมตตาปราณี ครอบครัวของเศรษฐีจึงร่มเย็นเป็นสุขทุกตัวคน เพราะเหตุผลของศรัทธาอันแก่กล้า เช่นนี้จึงมีคุณอนันต์

มีชาดกอีกเรื่องหนึ่ง คือ เรื่องพญาฉัททันต์ มีนางช้างทั้งสองเป็นบริวาร ส่วนนางช้างน้อยนั้นชื่อว่า จุลสุภัทรา วันหนึ่งไปเที่ยวป่าหาอาหาร ไปที่ริมลำธารแห่งหนึ่งมีต้นมะเดื่อใหญ่มีผลสุกงอมไสวตระการตา พญาฉัททันต์ก็ได้หักกิ่งใหญ่ลงมาให้จุลสุภัทราโดยปราณีอารีรัก หนักไปด้วยเมตตากรุณา นางจุลภัทราเมื่อได้รับพวงมะเดื่อไปแล้วด้วยความดีใจ ไม่พิจารณามดแดงเลยกัดนางจุลภัทรา ด้วยความเจ็บก็บันดาลโทสะขึ้นมา หาว่าพญาฉัททันต์นั้นกลั่นแกล้งหักเอารังมดแดงมายื่นให้ มดแดงก็กัดสับคัดสบง ทอดตัวลงทั้งกายอาศัยใจที่มีริษยาอาธรรม์ จึงกล่าวคำผรุสวาทว่า "พญาฉัททันต์จะแกล้งฆ่าให้ตาย โดยให้มะเดื่อพวง

งาม" ด้วยความโทสะและไม่พิจารณาของนาง จึ่งตั้งสัตย์อธิษฐานว่า "ถ้าข้าเกิดมาในชาติใดขอให้ได้ฆ่าพญา-ฉัททันต์สนองกรรมให้จงได้" แล้วนางก็กลั้นใจตาย ณ บัดนั้น กรรมจึ่งบันดาลให้ไปเกิด เป็นบุตรีพญาเอกราชคนหนึ่ง อยู่มาได้ถึงอายุ ๒๐ ปี นางก็มีสุบินนิมิตว่านางได้นอนแท่นงา ตื่นเช้าก็ขึ้นไปเล่าให้บิดาฟังว่า ถ้านางไม่ได้นอนแท่นงาแล้วนางก็จะกลั้นใจตาย บิดารักบุตรเป็นที่สุดแล้วจึ่งประกาศให้ชาวบ้านชาวเมืองทั้งหลายทราบ โดยการตีฆ้องร้องป่าวว่า ถ้าใครได้งาใหญ่มาทำแท่นให้บุตรแล้วจะให้รางวัลทองคำเท่าลูกฟัก เมื่อตาโส้อุดรได้ทราบกิตติศัพท์เช่นนั้นก็มารับอาสาจะไปนำงาใหญ่มาให้ เพราะแกเคยไปเที่ยวป่าพบพญาฉัททันต์ ซึ่งเป็นช้างใหญ่อยู่ในป่า เมื่อรับอาสาตกลงแล้ว ตาแกก็แบกปืนสะพายย่ามเข้าป่า พอใกล้ที่พญาฉัททันต์อยู่ก็ขุดอุโมงค์ใหญ่ ค่อย ๆ ขุดเข้าไปพอตรงพญาฉัททันต์นอนพอดี แกก็ใช้ปืนที่แกสะพายมานั้นยิงพญาฉัททันต์ เสียงปืนลั่นเปรี้ยงเสียงสนั่น พวกบริวารได้ยินเสียงปืนก็พากันเข้ามาถามว่ามีอะไรเกิดขึ้น พญาฉัททันต์ก็ไล่บริวารนั้นไปเสียให้ไกล พร้อมทั้งนางช้างซึ่งเป็นบริวาร

ด้วย พวกช้างทั้งหลายก็พากันไปตามป่าหาอาหารเพื่อตน ส่วนพญาฉัททันต์ซึ่งเอาเท้าเหยียบปากปล่องไว้ ก็ยกเท้าขึ้นแล้วก็เอางวงล้วงลงไปในปล่องนั้น ฉากเอาตัวนายโสอุดรขึ้นมาจะกระทืบเสียให้ตายก็ทำได้ แต่อาศัยตาโสอุดรเอาผ้าเหลืองห่มไป พญาฉัททันต์จึงระลึกขึ้นได้ว่า ผ้ากาสาวะเป็นที่เคารพ และพญาฉัททันต์ ก็ปรารถนาจะเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคตกาลอยู่แล้ว จึงไม่อาจทำกรรมใหญ่ลงไปได้ จึงถามว่าเหตุใดจึงมายิงเราเจ็บปวดถึงปานนี้ ตาเฒ่าโสอุดรก็ตอบว่า "ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ความมักใหญ่ใฝ่สูงของข้าพเจ้าอยากได้ทองคำเท่าลูกฟักของพญาเอกราช ซึ่งประกาศให้หางาใหญ่ในราวป่า ข้าจึงรับอาสามาหาให้ ธิดาของเจ้าเมืองนั้น จะต้องการนอนแท่นงา ชื่อจุลสุภัทรา ข้าจะไม่ตัดงาของท่านแล้ว" พญาฉัททันต์จึงว่า "เป็นความปรารถนาของนางแล้ว ท่านจงตัดเอางาของเราไปให้เถิด" ตาโสอุดรเมื่อถูกบังคับเช่นนั้น จึงจำต้องตัดงาพญาฉัททันต์ แต่ก็ตัดไม่ไหว ในแบบว่าพระอินทร์มาช่วยตัดให้จึงตัดได้สำเร็จ แต่การตัดงานั้น เป็นการเจ็บปวดยวดยิ่งเสียเต็มประดาก็อุตส่าห์ทนจนตัดสำเร็จ โสอุดรก็นำงาไป พญาฉัททันต์

ก็ขาดใจตายณที่นั้น เมื่อนางจุลสุภัทรา ได้งามาสมประสงค์ของนาง ๆ ก็จำได้ว่า เป็นงาของพญาฉัททันต์ ซึ่งเป็นสามีตน ตั้งแต่ชาติก่อน นางเป็นช้างบริวารของพญาฉัททันต์ นางก็ร้องไห้จนตายไป โดยการจองเวรของนาง จึงมีเวรต่อเช่นนี้ พระชินสีห์สัมมาสัมพุทธเจ้าของเราได้ปฏิบัติมาถึงขนาด แม้ในชาติเป็นช้างก็ยังไม่ผูกโกรธยกโทษให้อภัยนาง เป็นตัวอย่างข้างดีมีศีลธรรมครบถ้วน ควรแล้วที่สาธุชนจะพึงมีความสังเวช และไม่ประมาทเถิด เกิดมาได้รูปเป็นมนุษย์บริสุทธิ์แล้ว ขอให้มีจิตต์ใสใจผ่องแผ้ว จะได้แคล้วคลาดภัยตลอดอายุขัยทุกท่าน เทอญ.

๓๑

วันที่ ๗ มกราคม มีผู้มาขอโพชฌงค์ ๗ เพื่อจะนำไปปฏิบัติ เพื่อตนจะได้หลุดพ้นจากเครื่องร้อยรัดทั้งปวง จะได้ถึงถึงประโยชน์ยิ่งใหญ่ โดยอาศัยสติสัมโพชฌงโคเป็นหลัก จึงได้ขอมาเช่นนี้ ข้าพเจ้าจึงมีโอกาสเรียงส่งให้ท่านในแดนมธุรส ของกรมการรักษาดินแดน เพื่อเป็น

พุทธานุสสติ ธัมมานุสสติ สังฆานุสสติ

๑ สติสัมโพชฌังโค มีดังนี้ ผู้ปฏิบัติจะต้องมีสติระถึงคุณพระรัตนตรัยดังกล่าวแล้ว และให้มีสติในตนของตน ให้แน่วแน่ว่าตนได้รูปมนุษย์อันประเสริฐมาแล้ว และไม่บ้า ใบ้ บอด หนวก สมควรจะได้รับคำสอนของพระภิกษุพุทธบริษัท หรือคฤหัสถ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ถ้าเรามีสติตื่นอยู่โดยความเห็นตรงต่อคุณพระรัตนตรัย ว่าพระพุทธเจ้า พระองค์ท่านปฏิบัติอย่างไร ตนจะต้องปฏิบัติตามนั้น เพราะว่าสติของสามัญชนนั้น มักจะไม่ตลอดทั้งกลางวันกลางคืน ไม่ใช่สติที่ตื่นตลอดเวลา ถ้ามีสติรู้อยู่ในการกระทำ เช่นจะทำงานสิ่งไร ก็ให้มีสติมั่นอยู่ในสิ่งนั้น แต่สิ่งเดียวไม่ข้องเกี่ยวกับอารมณ์ ซึ่งเป็นเสมือนความฝัน ถ้าคิดถึงคนโน้นคนนี้ ก็ให้รู้เถิดว่าขาดสติสัมโพชฌงค์เสียแล้ว ถ้ามีสติสัมโพชฌงค์แล้วย่อมไม่หลงไม่ลืม ทั้งอดีตอนาคต และปัจจุบัน สมมุติว่ามีสติตื่นอยู่ในที่แจ้งแล้ว ย่อมรู้ได้ว่าสิ่งนั้นผิดสิ่งนี้ชอบ โดยตนของตนจะต้องรู้ เป็นปัจจัตตัง และต้องไม่หวั่นไหวในโลกธรรมทั้ง ๘ ประการ ทำจิตต์ให้เบิกบานตื่นจากหลับ คือรู้เท่าเหตุทั้งภายนอกและภายใน

ถ้าเหตุภายนอกเข้าไม่ได้ เพราะเหตุภายในไม่มีจะต้อนรับ เช่นเกิดนอกให้ดับนอกไม่หลอกใน เพราะเชาว์ไวได้สติของพระพุทธเจ้า มาประจำสม่ำเสมอ แล้วก็จะเข้าใจในอรรถ-ธรรมของพระพุทธเจ้าได้ชัดเจน สิ้นเวรเป็นอโหสิกรรม เพราะมีสติตื่นอยู่จึงไม่ทำกรรมที่เป็นอกุศล เพราะรู้ว่าตนของตนเป็นที่พึ่งแก่ตน อันถูกต้องตามพุทธบัญญัติแท้ แต่รู้ได้จำเพาะตน ต่างกับสามัญชนที่ตื่นแต่เช้าก็ต้องประกอบกิจของตนในด้านกิจการ เพื่อดำเนินอาชีพให้ทรงอยู่ได้ จึงต้องอาศัย

๒ คือ ธัมมวิจยสัมโพชฌังโคนี้ พระท่านกล่าวว่า ผู้ปฏิบัติจะต้องอาศัยสุตะ การฟัง เมื่อฟังแล้วจึงพิจารณาไตร่ตรองเลือกเฟ้นเก็บเอาข้อปฏิบัติ ข้อหนึ่งข้อใดมาปฏิบัติเพื่อตน สิ่งไรมีเหตุผลเพื่อจะยกมาสอนตน ให้รู้ในการกำจัดกิเลส โลภ โกรธ หลง ได้แล้ว ก็เร่งขวนขวายเพื่อตนโดยอาศัยสติสัมปชัญญะไปในตัวจึงจะชอบ

๓ วิริยสัมโพชฌังโค ผู้ปฏิบัติจะต้องไตร่ตรองธรรมมาป้องกันตน โดยอาศัยความเพียรสังวรระวังไม่ให้อกุศลภายนอกเข้ามารังควานตนได้ โดยอาศัยเพียรระวัง

ด้วยมีสติสัมโพชฌงค์อยู่เสมอ และเพียรละอกุศลในสันดานตนให้สิ้นไป และเพียรทำกุศลในตนให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้น และเพียรรักษาธรรมที่ตนปฏิบัติได้แล้ว ให้ทรงอยู่เป็นธรรมดา เพียรรักษาตัวตนให้พ้นจากเครื่องร้อยรัดทั้งปวง เหมือนกับปลูกต้นไม้หมั่นรดน้ำต้องได้ผลฉันใด ผู้มีสติสัมโพชฌงค์ก็เช่นกัน คือทำสมาธิมั่นอยู่เสมอ จึงจะจัดเข้าในวิริยสัมโพชฌงค์ ๗ ที่ถูกต้อง

๔ ปีติสัมโพชฌังโค นี้ ผู้ปฏิบัติเมื่อมีความเพียรเพ่งเผากิเลสอยู่ย่อมได้ปีติเป็นธรรมดา ผู้ปฏิบัติเมื่อมีสติอยู่ย่อมไม่มีความหลงในปีตินั้น โดยเห็นว่าปีติเป็นอนิจจัง ไม่เที่ยง เกิดขึ้นตั้งอยู่ดับไปเป็นธรรมดา ผู้รู้ย่อมไม่ติดอยู่ จึงเรียกว่า ปีติสัมโพชฌังโค

๕ ปัสสัทธิสัมโพชฌังโค นี้ เมื่อปีติดับไปแล้วย่อมมีความสงบที่เรียกว่า อุปธิ หรือความสงบ ที่เข้าไปแนบสนิทจนไม่ค่อยจะรู้ตนว่า ตนจะรู้เรื่องของขันธ์ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงอย่างไร ถ้าปัสสัทธิในธรรมแล้วย่อมมีสติรู้อยู่ด้วยว่าเวลานี้มีความสงบจากบาปอกุศลทั้งมวล มีจิตตวิเวกผ่องใสจึงจะจัดว่าปัสสัทธิในสติสัมโพชฌงค์ เพราะอาศัย

สมาธิลืมตาอยู่เสมอ จึงจะจัดเข้าในปัสสัทธิอันแท้ เพราะสงบจากความโลภ ความโกรธ ความหลงได้ บางคนสำคัญตนว่าไม่มีกิเลส ที่แท้ก็กลายเป็น อุปธิวิเวก นั่นเอง ไม่ใช่องค์ปัสสัทธิสัมโพชฌังโคที่แท้ ถ้าเป็นปัสสัทธิที่ถูกต้องแล้วย่อมมีปัญญากำกับอยู่ด้วย

๖ สมาธิสัมโพชฌังโค นั้น จะต้องเป็นสมาธิที่แนบสนิทเช่นอารมณ์ภายนอกเข้ามายั่ว บางคนจิตต์เป็นสมาธิแนบ-สนิทถึงกับไม่รู้สึกตัว เรียกว่าตัวชาก็มี แล้วเมื่อสอบถามดูว่าทำสมาธิจนกระทั่งตัวชาไปเช่นนั้นนะ ละโลภ โกรธ หลงได้หรือเปล่า ท่านผู้นั้นตอบว่า "ผมยังละอะไรไม่ได้" เพราะเป็นสมาธิที่ผิดจากทางของพระพุทธเจ้า ถ้าสมาธิของพระพุทธเจ้านั้นจะหมายถึงจิตต์ที่วิเวกเป็นสมาธิมั่น ไม่ออกไปรับอารมณ์ภายนอก โดยมีสติสัมปชัญญะกำกับอยู่ด้วย แม้แต่จะไม่เห็นแสงสว่าง หรือเห็นสวรรค์นรกอะไร เพียงแต่ให้รู้ว่าใจอยู่ในกาย ไม่ส่องออกไปภายนอก ก็นับเข้าในสติและสมาธิสัมโพชฌงค์เหมือนกัน

๗ อุเบกขาสัมโพชฌังโค นั้น ผู้ปฏิบัติเมื่อทำสมาธิจนเกิดปัญญารู้เท่า คติโลก คติธรรม และไม่รับอารมณ์

ภายนอกและรู้เท่าอารมณ์ภายใน ก็ย่อมจะเข้าถึงอุเบกขาสัมโพชฌงค์ที่แท้ เช่นผู้ปฏิบัติจะได้ยินได้ฟังสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่ใช่กิจของตน แล้วก็อุเบกขาวางเฉยอยู่โดยไม่เกาะเกี่ยวในเรื่องราวของผู้อื่น โดยไม่ใช่กิจของตน แต่ผู้ปฏิบัติต้องอุเบกขาโดยเป็นฉพังคอุเบกขาจึงจะชอบ เพราะถึงพร้อมทั้งองค์ ๗ ประการ คือโพชฌงค์ทั้ง ๗ ครบถ้วน เขาผู้นั้นก็จะเข้าถึงสติสัมโพชฌงค์ที่แท้ตลอดถึงอุเบกขาสัมโพชฌงค์ ก็จะก้าวล่วงถึงปัญญาโลกุตตระได้ โดยอาศัยโพชฌงค์ทั้ง ๗ ประการนี้ให้เป็นเสมือนภูเขาที่ไม่มีต้นไม้หรือแผ่นดินที่ไม่มีคลองฉะนั้น ย่อมไม่หวั่นไหวในการเหยียบย่ำของผู้อื่น โดยมีอธิวาสนขันติเป็นอโหสิกรรม ย่อมไม่มีความประมาทในที่ทุกสถานในกาลทุกเมื่อ ดังประเทศที่ไม่มีใต้ฝุ่นฉะนั้น.

-๓๒

ตอนนี้ต่อมาจากปัญญา เพราะมีปัญญาก็เป็นวิชาจรณะ เมื่อมีจรณะครบถ้วน ก็เข้าถึงธรรมที่เรียกว่า วิมุตติญาณ-

ทัสสนะ โดยมากท่านมักจะกล่าวกันว่า เมื่อจิตต์วิมุติแล้ว ย่อมไม่มีอะไรเช่นนี้ ตรงกันข้ามกับความเห็นของผู้เรียบเรียง แนวทางขั้นต้น. เห็นว่าผู้ที่วิมุติหลุดพ้น ผู้นั้นกลับมีภาระมากยิ่งกว่าเก่า เพราะว่าเมื่อครั้งที่ยังไม่วิมุตินั้นดูเหมือนไม่มีภาระอะไร เพราะอวิชชาครอบงำ อยากจะหลงก็หลงไป อารมณ์ก็ไปกินอยู่ในความหลงนั้นแหละ อยากจะโลภก็โลภไป อยากมั่งอยากมีอยากจะเป็นโน่นเป็นนี่จิปาถะ คล้ายกับไม่มีภาระที่หนักหนาอะไร เพราะความเคยชินจึงทำได้ บางคราวก็แก่งแย่งแข่งดีเที่ยวจี้ปล้นระคนไป ด้วยความโสมม จิตต์ของผู้นั้นก็จมอยู่ในห่วงมหันตทุกข์ คลุกเคล้าไปด้วยความชั่ว เพราะไม่รู้ตัวว่ากระทำผิด ทำไปด้วยอำนาจของจิตต์ที่มีความเมา ไม่รู้เท่าเหตุที่จะให้เกิดทุกข์ เห็นเป็นการสนุกร่าเริงบรรเทิงใจ ไม่รู้เท่าวัยว่าได้ผ่านไปเท่าไร ชีวิตก็หมดไปไม่มีเวลาที่จะเข้าหาความเจริญได้ ปล่อยให้กาลเวลากินเอาความดีที่สร้างไว้จนได้รูปมนุษย์ก็จะพลอยเสื่อมไป เพราะวัยเจริญเข้าครอบงำ ไม่รู้จักศีลธรรม ขาดเมตตากรุณาซึ่งกันและกัน เที่ยวห้ำหั่นฟันแทง ดูคล้ายกับไม่ได้คิดสะดุดแสยงเสียเลย สมมุติว่า

คนทำประโมงจับปลา เขาลงน้ำขนบกตกนรกทั้งบื่น เขาก็ไม่เห็นว่ามีภาระที่หนักหนาอะไร เขาทำได้เพราะความเคยชิน จึงเรียกว่าไม่มีภาระ ทีนผู้ที่เคยทำปลาที่เรียกว่าทำปาณา เมื่อมารักษาศีล พระท่านให้ศีลปาณาไม่ให้ฆ่า-สัตว์ เขาผู้นั้นเมื่อได้รับภาระมาจากพระแล้ว คือศีลภาระห้ามไม่ให้ฆ่าสัตว์ เขาผู้นั้นก็ไม่ฆ่าสัตว์ซึ่งเป็นให้จำตายก็เท่ากับได้วิมุติแล้ว คือไม่ได้ลงไปจับปลาในน้ำ และไม่ฆ่าสัตว์ ยกเปรียบเทียบไว้เป็นประการที่หนึ่ง ส่วนประการที่สองนั้น สมมุติว่าผู้ที่ประสพโชคอย่างงดงามเช่นได้ศีลบริสุทธิ์มาแล้ว ก็ไม่ให้ติดศีลนั้นว่าฉันจะต้องถือศีล ๕ ศีล-๘ อยู่จนตลอดชีวิต ซึ่งเท่ากับไปศีลบัญญัติ ถ้าผู้ปฏิบัติแน่นแฟ้นในศีลของตนแล้ว ก็ปล่อยวางศีลเสียได้ไม่ทำบาปด้วยกาย วาจา สิ้นไปซึ่งตัณหา ความอยากจะดีกว่าเพื่อนร่วมโลกทั้งหลาย ให้รู้เท่าว่าตนเป็นตน ศีลเป็นตน เมื่อละทิฏฐิอันผิดตั้งแต่ต้นถึงขั้นสุดท้าย ก็เท่ากับวิมุติหลุดพ้นเมื่อตนเลิกแข่งดีก็วิมุติไปอีกขั้นหนึ่ง

การที่เรียกกันว่าวิมุตินั้น ตามแบบท่านก็สมมุติกันไว้เพื่อให้รู้เท่าทันอารมณ์ภายในภายนอกเท่านั้น ไม่วาง

แบบไว้เช่นนั้นก็ไม่รู้จะใช้สมมุติอะไร ชี้ให้เห็นง่าย ๆ คือ อุบาสกเรานี้เอง เมื่อเป็นฆราวาสอยู่เขาก็เรียกว่าคุณนั่น-คุณนี่ พออุปสมบทเป็นพระภิกษุ ก็วิมุติไปจากฆราวาส เขาก็เรียกว่าพระภิกษุหรือ ตุ๊เจ้า ทำไมเขาไม่เรียกคุณอย่างเก่าเล่า

ประการที่ ๓ จะยกสมมุติทับวิมุติ คือจะชี้ให้เห็นง่าย ๆ เช่นตรงสะพานยมราช พื้นที่ตรงข้ามโรงพยาบาลฝรั่งเดิมที่เป็นคลองโดยเขาขุด เขาเอาดินขึ้นไปถมที่ทางฟากสะพานม้า ก็เท่ากับวิมุติเป็นคลองไปครั้งหนึ่งแล้ว แต่เวลานี้เขาได้สร้างเป็นอาคารสงเคราะห์ ก็เท่ากับเอาสมมุติทับวิมุติ เพราะเห็นยาก เขาได้ถมที่เสียไม่เห็นคลอง ถ้าคนรุ่นหลังอีกสิบกว่าปี อาจจะไม่รู้จักสถานที่ตรงนั้น ก็เช่นกันกับผู้ที่ไม่รู้จักวิมุติในตน ถ้ารู้จักวิมุติแล้วก็จะเห็นหน้าตาของตัณหาและรู้เท่าคติธรรมดา ไม่ว่าจะเห็นอะไรมันเป็นกิจควรทำและไม่ควรทำ เมื่อรู้เช่นนี้ก็เท่ากับมีภาระมากขึ้น เห็นกัลยาณชนทั้งหลายที่ตกทุกข์ได้ยาก เพราะอวิชชาครอบงำ ผู้ที่เข้าถึงวิมุติแล้วย่อมเห็นภาระอันหนักของผู้อื่นที่เขาไม่รู้จัก ก็ช่วยแนะนำพร่ำสอนเพื่อจะให้เขาผู้นั้นพ้นทุกข์

ได้พบสุขตามกัน ในด้านเพื่อนร่วมโลก ผู้ที่วิมุติหรือรู้เท่าก็กลับมีภาระมากเช่นนั้นแหละ

ชายหนุ่มที่มีความประสงค์จะเป็นนายทหาร ก็ต้องไปสมัครเป็นนักเรียนนายร้อย ตรากตรำทำความเพียรอยู่ ๒-๓ ถึง ๕ ปีก็วิมุติเป็นนายร้อยตรี เมื่อเป็นนายทหารชั้นนายร้อยอยู่ก็เห็นว่าเป็นนายร้อยสู้เป็นนายพัน หรือนายพลไม่ได้ ต้องตั้งความเพียรต่อไปใหม่ ในที่สุดก็ได้ผลเป็นนายพันและนายพลตามลำดับ ครั้นเป็นนายพลเข้าแล้วจึงรู้สึกว่าเป็นนายร้อยอยู่เดิมที่นั้นสะบายกว่าเป็นนายพลถึงไหน ๆ เพราะภาระมีน้อยกว่า ไม่ต้องรับผิดชอบมาก เท่ากับนายทหารชั้นผู้ใหญ่ ฉะนั้นจึงสรุปได้ว่าผู้ที่วิมุติแล้ว มีภาระเพิ่มมากขึ้นทุกที ไม่ใช่ไม่มีอะไรจะทำอย่างที่เขาว่ากัน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของชาวพุทธบริษัท เมื่อพระองค์ตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว พระองค์ได้ทรงวิมุติหลุดพ้น เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทโธ ภควาแล้ว พระองค์กลับมีภาระมากขึ้น พระองค์เที่ยวเสด็จโคจรไปโปรดสัตว์ในที่ต่าง ๆ ที่ควรจะโปรดได้ ไหนจะอบรมสั่งสอนภิกษุพุทธบริษัท ทั้งคฤหัสถ์อุบาสกอุบาสิกา พร้อม

ทั้งพระภิกษุณีทั้งคหบดี ตลอดถึงพระพุทธมารดา พุทธบิดา และวงศ์ศากยราชทั้งหลาย ก็เท่ากับมีภาระใหญ่ยิ่งกว่าเมื่อครั้งพระองค์กระทำทุกกรกิริยาก่อนกาลหลุดพ้น

แต่ฝ่ายบรรพชิตต่างกันกับทหาร เมื่อเรียนได้ถึง ๘ ประโยค ๙ ประโยค แม้แต่จะเป็นถึงเจ้าคุณ เมื่อลาสิกขาบทออกจากสมณเพศ เขาไม่เรียกว่า วิมุติ เขาเรียกว่าหมดบุญทางพระ ถ้าผู้ปฏิบัติมาปฏิบัติให้เข้าถึงคุณธรรม ไม่ให้ท้อถอยก็จะได้ชื่อว่าผู้ไม่ประมาท ถ้าผู้ใดไม่มีความประมาทในที่ทุกสถานในกาลทุกเมื่อ ก็จะได้ชื่อว่าเป็นยอดบัณฑิต ได้ถือสิทธิเต็มที่ ในเรื่องของวิมุติหลุดพ้น ขอชัยมงคลจงมีแด่ท่านทั้งหลาย ตลอดกาลทุกเมื่อเทอญ ชัยโย.

๓๓

จะพูดถึงเรื่องศาสนา ๕๐๐๐ ปีโดยตามพุทธศักราช ตั้งแต่เดิมเคยได้ฟังพระแสดงธรรม ท่านก็บอกอดีตที่ล่วงไปแล้ว อนาคตที่ยังไม่มา และปัจจุบันทั้ง ๓ ส่วน นำมาประมวล ณ ที่อันเดียวกัน จึงจะบรรจบครบถ้วน ๕๐๐๐ พรรษา แต่สมัย

นี้โดยมากนักปราชญ์สมัยใหม่เขายกศัพท์โน้นศัพท์นี้ ประมวลไว้ด้วย ก็เลยฟังไม่เข้าใจ เช่นหนังสือพิมพ์พุทธธรรม ฉะบับออกพรรษา ๓ ตุลาคม ๒๔๙๕ หน้า ๓๓ ได้ยกเรื่องในคัมภีร์พระไตรปิฎกสยามรัฐ เล่ม ๗ และเรื่องจากคัมภีร์สมันตปาสาทิกาภาค ๓ กับหนังสือมิลินทปัญหาปฐมภาค ได้มีคน ๆ หนึ่งนำมาถามดิฉันว่าศาสนาพุทธจะมีเท่าไรกันแน่ เพราะเขาอ่านหนังสือตอนนี้ฟังแล้วงงไม่เข้าใจ ดิฉันเห็นควรว่าให้คำตอบอย่างตรงไปตรงมา เพราะว่าการที่เป็นปุถุชนอยู่ในบวรพุทธศาสนานั้น คุณควรเชื่อตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้าดีกว่า การประกาศศาสนานั้น พระองค์ประกาศไว้ได้ ๕๐๐๐ ปีจริงเป็นความจริง เพราะว่าพระภิกษุพุทธบริษัทนั้นไม่เคยลืมเลิกในเรื่องการศาสนาเลย ทุกวันธัมมัสสวนะต้องประกาศกันเรือยสืบต่อกันมิได้ว่างเว้นเลย พุทธบริษัททุกวัดทุกวา ตลอดจนกระทั่งปฏิทินก็มีหลักยืนยันตรงกันหมดว่า ๕๐๐๐ พรรษาเช่นนี้ คุณควรเชื่อของเก่าที่ไม่เปลี่ยนแปลงดีกว่า คุณจะไปฟังถ้อยคำที่ยกขึ้นมาเปรียบเทียบอย่างโน้นอย่างนี้ก็จะทำให้เกิดสงสัยขึ้น ไม่ใช่ว่าเราจะอยู่ทั้ง ๕๐๐๐ พรรษา อย่างมากก็ไม่เกิน ๑๐๐ ปี คำที่ว่า " อกาลิโก "

ไม่มีกาลเวลานั้นคงจะหมายถึงว่า ไม่เลือกว่าเวลาเช้า สาย บ่าย เย็น หรือกลางคืนก็อาจจะรู้ธรรมได้ แล้วอีกนัยหนึ่ง ดิฉันเข้าใจว่า ผู้ที่จะรู้ธรรมานุธรรมปฏิบัตินั้นจะได้ไม่ประมาทว่าจะรู้เมื่อใดก็รู้ได้ แต่ต้องเรียนและปฏิบัติตาม ถ้าจะมัวแต่สงสัยศาสนาของพระพุทธเจ้าอยู่ ก็คล้ายกับมดแดงเที่ยวรูบคลำต้นมะม่วง ไต่ขึ้นไปแล้วก็ไต่ลงมา แล้วก็ทำรังที่ต้นมะม่วง มดแดงก็ไม่รู้ว่าต้นมะม่วงสูงเท่าไร ผลมะม่วงก็ไม่ได้กิน การปฏิบัติก็เช่นกัน ถ้าเรามัวสงสัยอยู่ว่าศาสนามีกี่พันปี เที่ยวไต่ถามคนโน้นคนนี้อยู่และเที่ยวค้นในพระไตรปิฎกดูตามพระสูตรนั้นพระสูตรนี้ บางแห่งก็พูดอย่างนี้ บางแห่งก็พูดอย่างโน้น ดูแต่พระท่านแสดงธรรม บางคราวท่านก็แสดงว่า อัตตโน นาโถ ตนของตนเป็นที่พึ่งแก่ตน บอกว่าให้รักษาตนไว้ชอบในกรอบพระวินัยบัญญัติปฏิบัติดีส่วนเดียว ตนของตนจึงจะเป็นที่พึ่งแก่ตนได้ บางแห่งบอกว่าไม่ใช่ตัวใช่ตนของเรา รูปไม่เที่ยงเป็นทุกขังอนิจจังอนัตตา เพียงแต่คำสอนเท่านี้ก็ขัดกันแล้ว ทางปริยัติท่านก็สอนไปอย่างหนึ่ง ทางปฏิบัติท่านก็สอนไปอีกอย่างหนึ่ง เพราะฉะนั้นผู้ปฏิบัติจึงควรวินิจฉัยเอาเองว่า ขั้นต้นเราต้องอาศัยปฏิบัติเป็นทุนเดิม

แล้วค่อย ๆ ปฏิบัติไป เพราะว่ามีพุทธวินัยบัญญัติกล้ากันไป พอปฏิบัติเข้าขั้นปฏิเวธธรรมก็เป็นปรมัติไปในตัว ตอนนี้ไม่ต้องเรียนศาสนา มันสิ้นสงสัยแล้ว ขอให้พยายามปฏิบัติไปก่อน พอจิตต์สงบคุณจะรู้เอง เช่นพระนิพพานก็เหมือนกัน พระนิพพานไม่ใช่เป็นกิโล หรือเครื่องตวงวัด จะได้เที่ยวถามเขาว่า ตามแบบพระนิพพานเป็นยังไร พอขึ้นต้นก็จะให้ได้นิพพานทีเดียวจะได้อย่างไร ต้องละโลภ โกรธหลงให้สิ้นไปก็จะรู้เอง เพราะว่ารูปลักษณะของพระนิพพานนั้น แต่พระพุทธองค์ยังไม่ทรงชี้แจงไว้ละเอียดเลย แล้วก็สาธุชนรุ่นหลังมีใครบ้างล่ะที่แสดงตนว่า "ฉันได้อรหัตต์" คุณเคยเจอบ้างไหม ?" เพราะว่ามันยังไม่มีใครที่แสดงตนออกมาเลย แต่จะสังเกตได้ที่อาการกิริยาของท่าน เช่นพระภิกษุบางองค์เราจะสังเกตท่านได้ว่า ท่านมัธยัสถ์ในการปฏิบัติและเคร่งครัดต่อวินัย เราจะแลเห็นได้ในอาการท่านไม่สะสมทรัพย์สมบัติไว้ในกุฏิจนล้น ท่านสร้างกุศลเสียเรื่อย แจกโน่นแจกนี่แก่ลูกวัดเป็นประจำปีก็มี ถึงกระนั้นก็ยังทราบไม่ได้ว่าท่านปฏิบัติดีเพียงไหน ผู้ปฏิบัติควรจะดูตัวเองดีกว่าดูศาสนาว่าได้ครึ่งได้กลางหรือยัง เพราะว่าอายุของเราเป็นอยู่เพียงแค่ลมหายใจ

ได้อยู่แค่นี้ จะไปห่วง วัน เดือน ปี เป็นคดีของโลก เดียวก็ทุกข์โศกกลัวศาสนาจะคอดบ้างละ กลัวพระจะเอาผ้าเหลืองน้อยห้อยหูไปทำนาบ้างละ ถ้าดูภายนอกแล้วจะรู้ไม่ได้เลย เพียงแต่ตักเข้าใส่ปากแล้วเคี้ยวเข้ากี่ครั้งยังไม่ทราบ เพราะฉะนั้นควรจะปฏิบัติง่าย ๆ แค่เลิกอยากอย่างเดียวก็พอ คือ อยากนี้ครอบโลก เมื่อละอยากได้แล้ว ธรรมก็เต็มโลกเหมือนกัน นี่พูดถึงคนแก่ที่ใคร่ในการปฏิบัติ ไม่พูดถึงคนโลกที่ยังประกอบสัมมาอาชีวะและผู้ที่จะปฏิบัติให้เข้าถึงธรรมก็ยังเลิกไม่ได้ เพราะถ้าเลิกอยากเสียก็ไม่ได้มรรคผลที่จะพึงได้พึงมี เพราะเหตุนี้จึงได้พยายามละคฤหัสถ์วิสัยเดิม ซึ่งตั้งต้นตั้งแต่เด็กจนใหญ่ เขาก็เป็นธรรมดาอยากสวย อยากงาม อยากมีเงิน เพราะขนอยากไว้มากอย่าง ทั้งนายนางมีประจำเป็นธรรมดา แต่อยากรู้ศาสนานั้นยังดีกว่าอยากอย่างอื่นตั้งหมื่นเท่า จะไปอยากเข้าเป็นคอมมูนิสต์จะติดตะราง ทั้งนายนางให้เลิกสิ้นตัดยินดี ถึงมั่งมีก็เดือดร้อนเหมือนนอนไฟ เพราะเราเป็นคนไทยต้องรักชาติไทย อาศัยสามัคคีเป็นหลัก ชักธงชาติ ๘.๐๐ น. ทุกวัน เพราะไทยมั่นในกตัญญูหวังกู้เกียรติไทยให้ไทยยืนยงคงอยู่คู่ฟ้าดินสลาย ศาสนาของพระพุทธ-

เจ้าแล้วไม่กลับกลายไม่หดได้เหมือนท่านว่ากัน ต้องเต็ม ๕๐๐๐ พรรษาดังว่าไว้ ขอให้ไทยเจริญ.

๓๔

จะพูดถึงการก้าวหน้าเข้าหาพุทธธรรมโดยการทำสมาธิดังที่ได้อธิบายมาแล้วในตอนต้นนั้น มีบางท่านบอกว่าไม่เข้าใจ จึงต้องอธิบายซ้ำ ๆ เช่นขั้นต้นนั้นว่า "พุทโธ ๆ" พอจิตต์สงบนิ่งก็ให้หยุดภาวนาเสีย ให้เพ่งดูที่จิตต์ว่าจิตต์จะผ่องใสไหม ถ้าจิตผ่องใสก็ให้ทำสมาธิดังที่ได้กล่าวแล้ว คือนิ่ง ๆ จะมีธรรมหมวดใดเกิดขึ้น จะเห็นอนิจจังไม่เที่ยงหรือเห็นอนัตตา เพราะตามปกติจิตต์เป็นสมาธิแนบสนิทมักจะไปเห็นโน่นเห็นนี่ แต่การเห็นนั้นจะเห็นด้วยปัญญาหรือเห็นด้วยนึกคิดเอาเอง ถ้าเห็นด้วยการนึกคิดเอาเองไม่มีแสงสว่าง ถ้าเห็นด้วยปัญญาแล้วจะรู้ขึ้นมาเองว่า โดยมากหลายคนที่สอบมามักจะว่า "อ้อ เราเห็นอย่างนั้น รู้อย่างนี้" การที่พูด "อ้อ เรารู้อย่างนั้น" ไม่ได้หมายความว่าพูดออกเสียงมาให้ใครได้ยิน เพียงแต่ระลึกในใจเท่านั้น ถ้ารู้จริง ๆ แล้วไม่มี

เลือน ไม่มีหลง ไม่มีลืม สิ่งที่แลเห็นเป็นสภาพคงที่ เช่นเห็นทุกข์เป็นต้น เมื่อเห็นทุกข์ชัด ๆ แล้วย่อมตัดความยินดีในรูปเสียได้ ขั้นต้นของการรู้จักทุกข์ เมื่อรู้จักทุกข์แล้วย่อมเบื่อหน่ายโดยตัดความยินดียินร้ายในเรื่องของกองรูปได้จริง ๆ ถ้าเห็นเป็นภายในโดยสมาธิปัญญาโดยแท้แล้ว จะไม่กลับไปยินดีอีก การเห็นทุกข์นั้นไม่ต้องไปนั่งหลับตาให้เห็นทุกข์ให้ลำบาก เวลาไปทำงานหรือเรียนหนังสือนั่งนานก็เห็นทุกข์ในการเมื่อย ดูหนังสือมากไม่กะพริบตาเลยก็ทนไม่ไหว เพราะฉะนั้นการมองธรรมไม่ต้องไปมองที่อื่น มองแต่ที่ตนของตนนี่แหละได้เห็นทุกข์ง่าย เพราะอิริยบถ ๔ ถ้าเราไม่เปลี่ยนอาการของขันธ์จะทนอยู่ไม่ได้เลย

ผู้ปฏิบัติจะต้องพยายามเพ่งดูจิตที่ฝึกฝนอบรมมาแล้วว่าการรู้ของการหลุดพ้นจะต้องรู้เป็นขั้น ๆ ขั้นต้นเราต้องรู้ว่าศีลของเราบริสุทธิ์หรือยัง ขั้นสองต้องรู้ว่าสมาธิของเราเป็นสมาธิที่แน่นแฟ้นและคงทนต่ออารมณ์ที่เข้ามายั่วได้ทั้งกลางวันกลางคืนหรือไม่ ถ้าเป็นสมาธิได้ติดต่อกันทุกขณะจิตต์ ก็จะได้ชื่อว่าสมาธิในองค์ศีลสมบูรณ์ เมื่อผู้ปฏิบัติรู้ว่าสมาธิของตนแน่นหนาแล้ว ย่อมเกิดปัญญาตาญาณทัสสนะขึ้นเอง เพราะว่าวัน

หนึ่งคืนหนึ่งตนได้ทำความบริสุทธิ์มาได้ คือข้ามความฟุ้งส้าน มาได้วันหนึ่งกับคืนหนึ่งก็จะรู้ได้ฉะเพาะตน สมมุติว่าตนมีเงินอยู่ ๑๐ บาท แล้วรู้ด้วยว่ามีอยู่ ๑๐ บาทเท่านี้แหละ มีคนมาขายลอตเตอรี่บอกว่ารางวัลที่ ๑ ได้เงินหลายแสนบาท เขาผู้นั้นรู้ตัวว่ามีเงิน ๑๐ บาทเท่านั้น ถ้าซื้อแล้วจะเหลือเงินเพียง ๒ บาทจะทำอะไรไม่ได้ เพราะเงินเดือนยังไม่ออก เขาผู้นั้นจึงไม่ยอมซื้อ ก็เลยไม่ต้องลำบากในการเฉลี่ยสตางค์ใช้ให้พอเดือน รู้อย่างนี้แหละเขาเรียกว่ารู้ฉะเพาะตัว ถ้าไม่รู้เท่าอารมณ์ที่เข้ามายั่วไปเสี่ยงโชคหวังรวยก็ต้องอดแน่ การเรียนธรรมก็เหมือนกันเพราะแบบมีหลายพันอย่างที่อาจารย์ต่าง ๆ ท่านยกมาแสดงไว้ เพราะฉะนั้นผู้ปฏิบัติต้องเข้าใจเลือกเฟ้นเอาแต่พอสติปัญญาของตนว่ามีอริยทรัพย์มากน้อยเพียงไร ถ้าสมาธิแน่นแฟ้นจริง ๆ ทุกขณะจะต้องรู้เท่าอารมณ์ทั้งดีทั้งชั่วที่เข้ามายั่วจะให้เราละจากความดี ผู้ปฏิบัติต้องไม่ยอมละจากสมาธิของตนจึงจะชอบ บางท่านสำคัญว่าต้องนั่งขัดสมาธิในที่สงัดบ้าง ในที่ต่าง ๆ บ้าง จิตต์จึงจะเป็นสมาธิได้ ส่วนสมาธิลืมตาไม่เช่นนั้น เลือกทำได้ตามสบาย จะนั่ง จะนอน จะยืน จะเดิน ใจนิ่งก็เป็นสมาธิทั้งนั้น สังขารจะทำงานอะไรก็ตาม เมื่อจิตต์

สงบจากบาปอกุศล ทำแต่สิ่งที่ดีแล้วเป็นสมาธิกับปัญญาควบกัน เพราะขั้นต้นต้องหัดขั้นกายก่อน จนกว่าจิตจะเข้าถึงสมาธิตอนรู้จริง เพราะว่าสมาธิที่รู้จริงนั้นมีอีกขั้นหนึ่ง คือลักษณะเย็นใสและมีปัญญาพุ่งขึ้นมาจากองค์สมาธิทีเดียว พูดง่าย ๆ คือที่ใจ พอเห็นชัด ๆ ว่าสิ่งนี้เป็นคุณ สิ่งนี้เป็นโทษ สิ่งนี้เป็นประโยชน์ สิ่งนี้ไม่ใช่ประโยชน์ ผู้ปฏิบัติจะรู้ได้เอง เหมือนกับสมมุติว่าอยู่ในบ้าน บ้านนั้นมีพร้อมทั้งเครื่องบริโภคอุปโภคมีวิทยุ มีพระ มีสิ่งต่าง ๆ เขาผู้นั้นเป็นผู้ที่ชำนาญแล้วก็มีการเปิดวิทยุเป็น ไขนาฬิกาเป็น ขัดพระเป็น

นิทานเรื่องหนึ่งเล่าว่า มีชายหนุ่มคนหนึ่งขี้เกียจไม่ทำอะไร นอนจนหมอนกิ่ว มีสุนัขและแมว บิดามารดาก็ไล่ให้เขาไปหาปลา นายขี้เกียจก็ไม่เคยทำบาป ขัดบิดามารดาไม่ได้ก็ไปตัดไม้มา ๑ ลำ สานเป็นลอบใบใหญ่ และสะพายขึ้นไปบนยอดต้นสำโรง วันนั้นบังเอิญนางฟ้ามาชมดอกสำโรงก็เลยหลงเข้าไปติดลอบ เช้าขึ้นนายขี้เกียจไปกู้ลอบก็ไปได้นางฟ้าลงมา แทนที่นายขี้เกียจจะยินดีในรูปโฉมของนางฟ้ากลับว่า "เราจะดักปลา ทำไมนางฟ้าจึงมาติดลอบของเราเจ้าต้องให้ค่าถ่ายเราจึงจะปล่อย" นางฟ้าก็บอกว่า "เราจะ

ให้แก้วสาระพัดนึกกับท่าน ท่านจะนึกเอาอะไรก็ได้ทั้งนั้น แล้วมีผ้าเช็ดหน้าอีก ๑ ผืน บอกวิธีใช้ว่า ผ้าเช็ดหน้านี้ ถ้าปูลงก็จะเป็นบ้านเรือนที่ใหญ่โต ถ้าแก้วไม่อยู่ผ้าก็จะกลายเป็นผ้าเช็ดหน้าปูอยู่บนพื้นดิน ต่อมาพระอินทร์ก็เลยสาปให้ดอกสำโรงเหม็นจนทุกวันนี้ เจ้าขเกียจก็ปูผ้าเป็นบ้านเรือนใหญ่โต วันหนึ่งเขาให้บิดามารดาไปขอธิดาพระเจ้าแผ่นดิน ๆ ก็ทรงพระพิโรธว่า เป็นไพร่แล้วมาขอลูกสาวกษัตริย์ไม่คู่ควรกัน ต้องทำสพานเงินสพานทองมาถึงพระราชวังจึงจะยอมยกให้ ถ้าทำไม่ได้จะประหารชีวิตสามีภรรยาคู่นั้นเสีย บิดามารดาก็มีความเสียใจมาบอกกับเจ้าขเกียจว่า ครั้งนี้เจ้าฆ่าบิดามารดาเสียแล้ว นายขเกียจก็ไม่ว่ากระไร พอค่ำก็เนรมิตสพานเงินสพานทองไปถึงบ้านเมืองก่อนนัด วันแต่งขันหมากได้รับธิดาพระเจ้าแผ่นดินมาไว้บ้านของตน แต่พระเจ้าแผ่นดินได้สั่งพระธิดาว่า ถ้าเจ้าขเกียจมีอะไรดีก็ให้ลักมาให้พ่อ พอส่งตัวมาอยู่บ้านของเจ้าขเกียจ พระธิดาก็ปลอบถามว่ามีดีอย่างไรจึงทำสพานเงินสพานทองไปถึงพระราชวัง นายขเกียจก็เล่าให้ฟังว่ามีแก้วสาระพัดนึกกับผ้าเช็ดหน้า แก้วสาระพัดนึกนั้นจะนึกเอาอะไรก็ได้ทั้งนั้น พระราชธิดาก็มอบ

เหล้าเจ้าขี้เกียจเสียจนเมานอนหลับ พระราชธิดาก็ลักแก้วหนีไป นายขี้เกียจตื่นขึ้นมาก็ไปนอนที่ดินกับสุนัขและแมว ก็ถามว่าใครจะอาสาไปตามแก้วมาได้บ้าง สุนัขและแมวก็อาสาไปทั้ง ๒ ตัว ถึงหน้าประตูวัง สุนัขก็ทำเต้นไปเต้นมาเหมือนเต้นระบำ พอยามไปมองสุนัขเพลิน แมวก็เลยลอดเข้าไปในวัง ไปจับหนูได้ตัวหนึ่งก็ขู่ถามว่า พระธิดาเอาแก้วไว้ที่ไหน หนูก็ลักเอามาให้ แมวก็คาบออกมานอกประตู สุนัขขู่แมวว่าให้ส่งมาให้ แมวกลัวก็ต้องจำใจส่งให้ พอเดินข้ามสะพานทองมาถึงกลางน้ำ สุนัขมองลงไปข้างล่างเห็นเงาของตนอยู่ในน้ำก็แยกเขี้ยวร้องขึ้น เห็นในน้ำแยกเขี้ยวด้วย สุนัขก็สำคัญว่ามีสุนัขในน้ำก็เห่า แก้วก็เลยตกลงไปในน้ำ กลับมาหาขี้เกียจ ขี้เกียจบอกว่าใครนำแก้วมาให้ได้จะให้อยู่บนเรือน กินจานเงินจานทอง ถ้าใครเอามาไม่ได้จะให้อยู่ใต้ถุน แมวก็ปีนขึ้นไปบนต้นไม้ไปจับลูกนกได้ตัวหนึ่ง แม่นกบอกว่าอย่าทำลูกฉันเลย ต้องการอะไรจะทำให้ แมวก็บอกว่าให้ไปนำแก้วในคลองมาให้ นกก็ไปคอยมองเห็นปลาผุดขึ้นมาก็โฉบมาได้ ๑ ตัว บอกว่า ถ้าไม่งมแก้วมาให้จะกินเสีย ปลาก็บอกว่าให้ปล่อยลงไปในน้ำจะงมแก้ว

มาให้ นกก็ปล่อยปลาไป ปลาก็งมแก้วมาให้ นกก็เอามาให้แมว แมวก็นำมาให้เจ้าขี้เกียจ สุนัขจะแย่งแมวก็ไม่ยอม ตั้งแต่นั้นมานายขี้เกียจก็อยู่ตามภาษาไม่มักใหญ่ใฝ่สูง ถือศีลภาวนาก็ได้รับความสุขตลอดชาติ แมวเลยอยู่บนเรือน สุนัขอยู่ใต้ถุนมาจนทุกวันนี้.

๓๕

วันนี้จะอธิบายในเรื่องของพระประจำวัน คือ โดยมากคนเกิดวันอาทิตย์ตามโหราศาสตร์เขาว่า พระอาทิตย์เสวยอายุ ๖ ปี เขามักจะแนะนำให้บูชาเทวดาบ้าง บางครูบอกว่าดังนี้ เช่น วันอาทิตย์ให้สวดคาถา ๖ จบโดยว่า "ปุเรนุ-ตพฺโพ" ถ้าใครว่าได้ครบ ๖ จบแล้ว ในคืนวันนั้นเรียกว่าหมดเคราะห์ บางอาจารย์บอกให้ว่า "...อิติปิ โส ภควา ข้าพเจ้าจะไหว้พระอาทิตย์และเทวา เสด็จลงมารักษาอายุข้าพเจ้าได้ ๖ ปี เวียนรอบในราศี เที่ยงคืนในราตรี กล่าวมีชื่อประสก เนระโกนชุดสินจันอูน เจตนูนบงกร ภูมินทรต้องลักษณ์ ต้องจันทร์ ต้องพระเคราะห์ใด ๆ พระเคราะห์

ตัวนอก พระเคราะห์ตัวใน คุ้มเคราะห์คุ้มโศก คุ้มโรค คุ้มภัย คุ้มเสนียดจัญไร ขอให้มีชัยมงคล ส่งโทษโทสา ด้วยบารมีสัมปันโน อิติปิโส ภควา พระเจ้าสั่งมา พระโมคคัลลายันติ" เช่นนี้กม.

พระอาทิตย์ว่า ๖ จบ พระจันทร์ว่า ๑๕ จบ พระอังคาร ๘ พระพุทธ ๑๗ พระเสาร์ ๑๐ พระพฤหัสบดี ๑๙ พระราหู ๑๒ พระศุกร ๒๑ พระเกตุ ๙.

บางอาจารย์ก็แนะนำให้บูชาพระประจำวัน เช่น วันอาทิตย์บูชาพระถวายเนตร ข้อนี้ท่านคงจะหมายความถึงว่า พระอาทิตย์ ๖ นั้น ได้กับอายตนะ ๖ เพราะอายตนะ ๖ นี้ ตาเป็นใหญ่ อาศัยผัสสะทางตาแล้วมักจะมีเวทนาทางใจ ไม่ก็โสมนัส บางท่านเห็นสิ่งของพึงใจก็มีความยินดี เมื่อเกิดความยินดี ก็ต้องมีความยินร้ายซึ่งติดอยู่ด้วยกัน ในธรรมจักกัปปวัตตนสูตรท่านแสดงในอาทิตตปริยายสูตรว่า "จักขุเป็นของร้อน..." เพราะฉะนั้น ท่านจึงสอนให้บูชาพระถวายเนตร สาธุชนพุทธบริษัท ถ้าบูชาพระถวายเนตรแล้วอาจจะระลึกถึงว่า "ตาเป็นของร้อน" เราได้ถวายตากับพระถวายเนตรแล้ว จึงเป็นที่เตือนใจสำหรับผู้ที่ได้เห็นพระ เพราะ

พระเนตรของพระท่านไม่เดือดร้อน พระเนตรพระไม่เก็บเอาอารมณ์ของชาวบ้านเข้ามาไว้ จึงเป็นปัจจัยให้ผู้บูชาพระรู้เท่าอายตนะแห่งตน เมื่อรู้เท่าว่าอายตนะทั้ง ๖ เป็นบ่อเกิดของร้อนก็จะมีความสังวรณ์ระวัง ระลึกในใจของตนว่าจะทำอย่างไรถึงจะพ้นความร้อนทางอายตนะทุกแห่งซึ่งเป็นบ่อเกิดแห่งอารมณ์ สมมุติว่าบิดาเกิดวันอาทิตย์ก็บูชาพระถวายเนตร บุตรชายคนที่ ๑ เกิดวันจันทร์ ก็บูชาพระห้ามญาติ ผู้ปฏิบัติเมื่อบูชาพระห้ามญาติแล้วก็ต้องรู้ว่า ญาติอย่างยิ่งคือ โลภ โกรธ หลง ซึ่งติดนิสสัยมาตั้งแต่เล็กจนเคยชินเป็นนิตย์ ก็เท่ากับเป็นมิตรสหายหรือญาติ ถ้าผู้นั้นฉลาดก็จะห้ามญาติ คือ โลภ โกรธ หลง ซึ่งมีอยู่ในตน แต่ก็ไม่ทราบว่าจะตัดกังวลได้อย่างไร จึงต้องอาศัยพระประจำวันมาเตือนสติว่า "อ้อ พระพุทธองค์เมื่อครั้งเสวยราชย์อยู่ในปราสาทอันแสนสุข พอพระพิมพาประสูติพระราชบุตรพระองค์ก็ทรงทราบทีเดียวว่า โลภเกิดขึ้นแก่พระองค์อีกแล้ว พระองค์มีรัชชทายาทขึ้นแล้ว เสด็จหนีไปบรรพชา จึงเรียกว่าพระห้ามญาติ พระร่มแก้วเมื่อเสด็จไปเยี่ยมพระพิมพาเห็นสาวสนมกำนัลใน นอนก่ายเกยกันไปมาน่าสังเวชสลด

พระทัยเป็นยิ่งนัก พระองค์เห็นประจักษ์แน่แท้ เรื่องของเกิดแล้วเป็นยิ่งนัก พระองค์เห็นประจักษ์แน่แท้ เรื่องของเกิดแล้วต้องแก่ เจ็บ ตาย ทำลายขันธ์เป็นแม่นมั่น พระองค์ทรงแสนที่จะเบื่อหน่าย จนได้ชื่อว่า "นิพพิทา" แท้แน่ตระหนัก พระองค์ก็หักพระหฤทัยไม่ใยดีกับพระราชโอรส พระราชโอรสอันประเสริฐจะเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ คลุกเคล้าไปด้วยอวิชชาตัณหา เพราะฉะนั้น พระองค์จึงให้นายฉันนะไปผูกอาชาทรงมาถวาย พระองค์ก็เสด็จออกจากพระนครไปแรมไพร เพราะห้ามญาติเสียได้ คือ ตัดพระทัยจากรัชชทายาทออกบรรพชา ถ้าผู้ปฏิบัติมาทราบว่าพระบรมศาสดาบำเพ็ญแล้วเช่นนี้ เพราะมีพระหฤทัยที่เก่งกล้า และพวกเราชาวพุทธได้เกิดทันพระศาสนา ก็ควรรักษาศีล ๕ กรรมบถ ๑๐ ศีล ๘ ตามอย่างพระบรมศาสดา เพราะมีตัวอย่างมาเช่นนี้ เรื่องมีศีล เพียงศีล ๕ กรรมบถ ๑๐ ก็รวมเป็น ๑๕ พอดี แต่ศีล ๕ รับอพรหมยังห้ามญาติได้.

ถ้าผู้ปฏิบัติเกิดวันอังคาร ก็ให้รู้เถิดว่าบูชาพระประจำวัน คือ พระพุทธไสยาสน์ ถ้าผู้ฉลาดแล้วบูชาพระพุทธไสยาสน์ แล้วระลึกดูให้ดีว่า พระพุทธไสยาสน์นี้เป็นท่าพระพุทธเจ้า

เข้าสู่ปรินิพพาน เพราะพระอังคารเสวยอายุ ๘ ปี ตรงกับมรรค ๘ พอดี เพราะชื่อของพระอังคารนั้น ราชาศัพท์แปลว่า "เถ้าถ่าน" ถ้าหมั่นพิจารณาก็จะเห็นว่าสังขารไม่เที่ยง เกิดแล้วต้องตายเป็นอนิจจตาทิธรรม มิได้คงทนถาวรแปรผันเสื่อมไปสิ้นไป มิได้มีผู้ใดจะรอดพ้นความตายไปได้เว้นไว้เสียแต่พระบรมศาสดายังมาเสด็จดับขันธปรินิพพานต่างกันกับสามัญชนทั้งหลาย เพราะพระองค์ไม่ได้ตาย พระองค์ไปนิพพาน ควรแล้วสาธุชนจะพึงสลดสังเวชเป็นเหตุให้ดำเนินทางมรรคทั้ง ๘ ประการ ที่พระบรมศาสดาจารย์ทรงประทานไว้ให้พุทธบริษัทได้ปฏิบัติสืบกันมา เพราะว่าสัมมาทิฏฐิเป็นต้น สัมมาสมาธิเป็นที่สุด เพื่อจะได้ทำวิมุตติให้หลุดพ้นได้บ้างก็ยังดี เพราะได้มีพระประจำวันไว้บูชา ถ้าดำเนินตามรอยพระบรมศาสดาแล้ว ก็จะคลาดแคล้วจากทุกข์โศกโรคภัย ใจเป็นธรรม.

ถ้าคนเกิดวันพุธ พระพุธเสวยอายุ ๑๗ ปี ให้บูชาพระอุ้มบาตร ข้อนี้เปรียบเสมือนผู้ที่มีมรรค ๘ แล้วต้องมีอิทธิบาท ๔ อินทรีย์สังวรณ์ เมื่อสังวรณ์อินทรีย์ดีแล้วก็เหมือนพระมีบาตรแล้วไปโปรดสัตว์ได้ ย่อมได้ความสุข

เพราะอิทธิบาท ๔ อินทรีย์สังวรณ์ เมื่อสังวรณ์ดีแล้วก็ต้องมีบารมีทั้ง ๑๐ ประการ พระเสวยอายุ ๑๗ ปี นี้เทียบได้กับอนุสสติ ๑๐ กับ อริยทรัพย์ ๗ รวมเป็น ๑๗.

คนเกิดวันเสาร์ เทวดาเสวยอายุ ๑๐ ปี ให้บูชาพระนาคปรกเป็นพระประจำวัน เมื่อผู้ปฏิบัติมาบูชาพระนาคปรกเช่นนี้ก็ให้ระลึกถึงว่า พระพุทธเจ้าพระองค์สร้างบารมีทั้ง๑๐ทัศและสำเร็จด้วยโพชฌงค์ ๗ เป็นที่ระลึก สำหรับพุทธบริษัทให้มีสติสัมโพชฌงค์อยู่เสมอ ก็ย่อมไม่มีเคราะห์ไม่มีโศกใด ๆ.

วันพฤหัสบดี เทวดาเสวยอายุ ๑๙ ปี บูชาพระสมาธิเป็นพระประจำวัน คือติดต่อกัน เช่นมีสติสัมโพชฌงค์แล้วก็ต้องทำสมาธิต่อไป คือ พฤหัสบดี เทวดาเสวยอายุ ๑๙ ปีนั้น ได้กับพระเจ้า ๑๐ ชาติ เพราะพระองค์ตรัสรู้แล้วพระองค์ระลึกชาติได้แล้ว ได้มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ รวม ๑๙ เมื่อพระองค์ตรัสรู้พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้วพระองค์ก็ไม่มีตัว ไม่มีตน เพราะพระองค์เลิกเสียแล้วซึ่งขันธ์ธาตุ อายตนะ ไม่ถือพระองค์ว่าเป็นกษัตริย์ ขจัดมลทินโทษมีแต่ประโยชน์ส่วนเดียว เพราะพระองค์หลุดพ้นเสียทีเดียวไม่เกาะเกี่ยวกับโลกียวิสัยจนได้นามว่า พระพุทธเจ้า.

พระราหู เทวดาเสวยอายุ ๑๒ ปี มีพระป่าเลไลย์เป็นพระประจำวัน หมายถึงพระองค์ตรัสรู้แล้วออกสู่ป่า มีวานรและคชาถวายน้ำ.

พระศุกร เสวยอายุ ๒๑ ปี บูชาพระพุทธรำพึง ตอนนี้เทียบได้กับพระองค์ตรัสรู้ใหม่ ๆ พระองค์รำพึงว่าจะทำอย่างไรดี จึงมีพรหมมาอาราธนาให้แสดงธรรม.

พระเกตุ ๙ ที่นี้เทียบกับโลกุตตรธรรม ๙ พระองค์รู้โลกุตตรธรรม ๙ ก็เท่ากับไม่มีเคราะห์ ไม่มีโศกใด ๆ เหมือนกับพระเกตุ ๙ ในแบบว่าถ้าใครได้พระเกตุ ๙ แล้วไม่หลงตาย เพราะเป็นนามของโลกุตตรธรรมทั้ง ๙ ประการ.

๓๖

ตอนนี้จะอธิบายในเรื่องพุทธคารวตา เพิ่มเติม

ผู้ปฏิบัติจะต้องมีความเคารพสักการะพระพุทธเจ้าเป็นที่ยิ่งของพุทธบริษัท ไม่มีสิ่งใดที่จะประเสริฐไปกว่า สมเด็จ-พระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งทรงพระคุณควรเคารพ เป็นพุทธา-

นุสสติของผู้ปฏิบัติ เพราะว่าการเคารพนับถือที่แน่นแฟ้นแล้ว ย่อมมีคุณอนันต์ ถ้าเชื่อมั่นในคำสอนของพระพุทธองค์ มีความทรงจำไว้ซึ่งวินัยไม่คลาดเคลื่อนสาสนธรรม ก็เหมือนกับพระพุทธเจ้ามาประทับให้โอวาทแด่ผู้ปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวมไม่หละหลวมมัธยัสถ์ ปฏิบัติตรงคงเส้นคงวาปรารถนาจะเข้าถึงสันติให้จงได้ เพราะว่ากาย วาจา ใจ ทั้งสามนี้ ถ้ามีสามัคคีปรองดองกันได้โดยอาศัยความคารวะในพระพุทธคุณ ธรรมาคุณ สังฆาคุณ โดยมีหิริโอตัปปะ เชื่อถ้อยฟังคำสอนไม่ย่อหย่อน โดยมีสติสัมปชัญญะทำกิจธุระส่วนตัวเพื่อละโลภ โกรธ หลง จะต้องหาจตุรงค์ไว้สู้รบให้ครบถ้วน ใช้ศรัทธาเป็นทัพหน้า ปีกซ้ายขวาคือสติสัมปชัญญะทั้งสองข้าง ให้ปัญญากับอธิวาสนขันติเป็นแม่ทัพใหญ่ กองเสบียงคืออุตสาหะ วิริยะเป็นกองแพทย์ เจตสิกกับอายตนะเป็นกองสื่อสารส่งข่าวให้ทหารหน้า รบกับตัณหาพวกกองทัพโจรที่จะมาปล้นทรัพย์ภายในของเราไป ถ้าผู้ใดอยากจะรบชนะ ก็ต้องมีคารวะและบารมีทั้ง ๓๐ ทัศเป็นกองหนุน ถ้าไม่ขาดเสบียงเหล่านี้ ท่านที่ทำสงครามกับกิเลสก็อาจได้ชัยชนะกับพระยามาร คือ โทสะ ราคะ ตัณหา

ทั้งสามทัพนี้ ถ้าผู้ที่อยู่ในนครของพระยาจิตตราชซึ่งเป็นทัพหลวง มิได้ล่วงมรรคาออกไปหาข้าศึกภายนอก เพียงแต่ตั้งมั่นอยู่ และเตรียมทัพหมั่นสวนสนามไว้สู้สงคราม เมื่อยามศึกภายนอกมารุกรานจะได้สังหารไพรีด้วยแก้วสารพัดนึก คือปัญญาโลกุตตระ รบศึกด้วยบารมี ๓๐ ทัศฝึกหัดไว้ให้ครบถ้วน เพื่อพิทักษ์สันติราษฎร์ของพระยาจิตตราชให้ปลอดภัยทั่วขอบขัณฑสีมา อย่าให้แตกสามัคคีกันได้ในพระนคร หมายถึงนครคือกาย ถ้าผู้ปฏิบัติไม่ฝึกหัดทั้งกายวาจา ให้เป็นสัมมาทิฏฐิแท้โดยความแน่วแน่แล้วต้องชนะเพราะมีคารวะต่อพระรัตนตรัย ต้องฝึกใจให้ได้ตามข้อปฏิบัติทั้งคฤหัสถ์บรรพชิตจึงจะไม่ผิดหลัก เว้นไว้เสียแต่ผู้ที่มีใจไม่แน่นัก ไม่ตัดรัก ตัดโกรธ จะโทษใคร เพราะใจแตกสามัคคีไม่มีคารวะต่อพระบรมศาสดาหาว่าล้าสมัย ทำไมไม่นึกว่าพระวินัยยังอยู่คู่ศาสนา พระบรมศาสดาบัญญัติไว้แทนพระองค์ ดูแต่พระสงฆ์สมัยนี้ยังมีศาสนธรรมถึงสองฝ่าย มีทั้งธรรมยุตต์ทั้งมหานิกาย ท่านจะเลือกปฏิบัติได้ทั้งสองทางที่แท้ก็อย่างเดียวกัน แต่สมัยปัจจุบันนี้ยังมีวัฒนธรรมและศีลธรรม และสังฆสภาน่าเลื่อมใส เพราะพระสงฆ์ไทยจัด

ระเบียบได้เรียบร้อย ไม่ต่ำต้อยน้อยหน้านานาชาติ นับได้ว่าพระสงฆ์ไทยยังมีปราชญ์ฉลาดบริหารการศาสนาแทนพระบรมศาสดา หมั่นศึกษาเล่าเรียนเพื่อสืบต่อพุทธศาสนา มีสติกับทั้งปัญญาเพื่อหวังก้าวหน้า จึงได้จัดสังฆสภาไว้คล้ายกับประเทศไทยที่มีนายก และรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพราะว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นประมุขผิดกันแต่สมเด็จพระภควันต์ไม่ได้ประทับเป็นประมุขของศาสนา แต่ก็มีพระพุทธรูปเป็นประมุขของศาสนา พร้อมทั้งศาสนธรรมครบถ้วน ควรแท้สาธุชนพุทธบริษัทจงมีความไม่ประมาทเถิด ที่ได้รูปมนุษย์นั้นเป็นลาภอันประเสริฐ เร่งเพียรไปเถิดทั้งทางโลกและทางธรรม ประกอบทั้งศีลธรรมและวัฒนธรรม แต่เขาสอนนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมถึงชั้นอุดมศึกษา ต่อไปปวงประชาจะไม่เดือดร้อน เพราะเคารพคำสอนของพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าของชาวไทย ต่อนี้ไปจะมีแต่ความเกษมสำราญชั่วนิรันดร ดังกับพรของพระสงฆ์ที่จำนงให้ได้ไว้แทบทุกบ้าน คือ เช่นทำบุญขึ้นบ้านใหม่โดยมากมักจะนิมนต์พระสงฆ์ไปให้พรของพระบรมศาสดา ตลอดจนกระทั่งจตุรพิธพรทั้ง ๔ ประการ มีอายุ วรรณะ สุขะ พละ เป็นพร

ที่ให้ผู้รับมีความเกษมสันต์ตามพรนั้นตลอดไป เพราะไทยซื่อตรง ซึ่งต่อไปนี้จะได้นำชาดกมาเล่าให้ฟังพอเป็นอุทาหรณ์สักเรื่องหนึ่ง.

ในสมัยพุทธกาล มีอุบาสิกานางหนึ่งมีความเศร้าโศกมาก โดยที่สามีของนางได้ตายไป นางเที่ยวหาหมอทุกตำบลเพื่อจะรักษาให้สามีของนางฟื้นขึ้นมาก็หาไม่ได้ ในที่สุดนางวิ่งเข้าไปในที่ประชุมสงฆ์แล้วถามว่า " ข้าแต่ท่านอริยสงฆ์ทั้งหลาย สามีของข้าพเจ้าตายไป จะมีทางใดที่จะรักษาให้ฟื้นขึ้นมาได้ พระโมคคัลลานจึงแนะนำว่าจงไปทูลถามพระพุทธเจ้าเถิด บางทีพระองค์จะรักษาได้ หญิงนั้นรีบไปเฝ้าพระบรมศาสดา กราบทูลขอให้ทรงรักษาสามีของนางโดยที่ไม่มีหมอที่ไหนรับรักษาให้ " พระโมคคัลลานได้แนะนำให้เกล้าหม่อมฉัน มาขอให้พระองค์โปรดทรงพระกรุณารักษาให้สามีของหม่อมฉันฟื้นขึ้นด้วยเถิด " พระบรมศาสดาได้สดับดังนั้นแล้ว จึงพูดปลอบโยนให้นางบันเทาความเศร้าโศกแล้วแนะนำให้นางไปเที่ยวหาเมล็ดพันธ์ผักกาดมาทำยารักษาสามีของนาง แต่ต้องให้ได้เมล็ดพันธ์ผักกาดจากบ้านที่ยังไม่เคยมีใครตายเลย นางได้ทราบดังนั้นก็มีความดีใจมาก

ทุลลาไปเสาะหาเมล็ดพันธ์ผักกาดในชนบทแถบนั้น ชาวบ้านต่างก็เต็มใจจะให้พันธ์ผักกาดที่ตนมี แต่เมื่อนางถามว่า "ในบ้านท่านเคยมีคนตายหรือไม่" ก็ได้รับตอบว่าเคยมีปู่บ้าง ย่าบ้าง หรือพี่น้องบ้างตาย เมื่อนางเที่ยวหาจนอ่อนใจไม่ได้เมล็ดพันธ์ผักกาดตามปรารถนา จึงระลึกได้ว่าพระบรมศาสดาประทานคำสอนให้นางแล้ว "ว่าทุกคนต้องตาย" เมื่อนางได้สติพิจารณาไป ๆ ก็เกิดความรู้ขึ้นภายใน จึงกลับไปเฝ้าพระบรมศาสดาฟังพระธรรมเทศนา เลยได้อรหัตตผลในวันนั้น เพราะนางได้มีคารวะในคำสอนของพระพุทธองค์ จึงได้ผลถึงปานนั้น.

ในสมัยปัจจุบัน พระธรรมคำสอนก็ยังไม่คลาดเคลื่อน พระอริยสงฆ์และพระสงฆ์สาวก ได้ยกสังคายนาไว้ครบถ้วน สมัยนี้มีพระไตรปิฎกก็เท่ากับยกสังคายนาอยู่แล้ว จึงไม่ลำบากแก่ผู้ปฏิบัติเท่าไรนัก ถ้าปฏิบัติจริง ๆ ต้องได้ผลไม่มากก็น้อย โดยความเพียรและไม่ประมาทก็จะได้ผลสมความปรารถนาทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ดังเช่นนางในชาดกที่ยกมากล่าวแล้ว ซึ่งได้ผลจากการฟังคารวะ และพิจารณาปฏิบัติตามคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขอให้ท่าน

ทั้งหลายที่มีความศรัทธาและคารวะในพระพุทธองค์ จงมีความสำเร็จผลทั่วหน้ากัน เทอญ.

ขอความสวัสดีจงมีทุกท่าน.

รวมบันทึก

บันทึกของผู้ที่ได้รู้เห็นการปฏิบัติและการรักษาโรค

ด้วยการอธิษฐานของอุบาสิกาบุญเรือน โตงบุญเติม

บันทึกของ นางสาวลำเจียก พัฒนางกูร

☆

พระพุทธรูปพระนาม พระพุทโธใหญ่พระองค์นี้ ขนาดหน้าตักกว้าง ๓ ศอก ๑ คืบเศษ (๑๗๖ ซ.ม.) พระคุณเจ้าท่านเจ้าคุณรัชชมงคลมุนีได้เป็นผู้ริเริ่มสร้าง โดยว่าจ้างช่างมาจัดการหล่อที่วัดสัมพันธวงศ์ (วัดเกาะ) จังหวัดพระนคร ครั้งที่ ๑ ไม่ใช่ข้าพเจ้า ครั้งที่ ๒ ข้าพเจ้าเป็นผู้หล่อ โดยมีขนาดหน้าตักเล็กกว่า พระองค์นี้ก็มิสำเร็จ เกิดอุปสรรคต่าง ๆ หล่อไม่ติด ไม่สามารถเททองให้พระองค์ได้ ในการหล่อครั้งที่ ๓ พระคุณเจ้า ท่านเจ้าคุณรัชชมงคลมุนีได้อนุญาตให้คุณแม่บุญเรือน โตงบุญเติม เป็นผู้จัดการหล่อถวาย คุณแม่บุญเรือน จึงได้ให้นายบุญสม พรพิบูลย์ เป็นผู้ทำสัญญาหล่อพระพุทโธใหญ่กับ นางสาวลำเจียก พัฒนางกูร คิดราคาเป็นเงิน ๖๐,๐๐๐ บาท (หกหมื่นบาท) โดยตกลงตั้งแต่ปั้นหุ่นทั้งพระองค์และฐานติดกันหล่อแล้วขัดเงา ได้ทำสัญญากัน .... ช่างได้ลงมือปั้นหุ่นแล้วเสร็จจนถึงทำการหล่อได้ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๔๙๕ เวลา ๘.๓๐ น. นายช่างได้ทำพิธีถวายเครื่องสักการะสังเวยบูชาครู เสร็จแล้ว

เริ่มติดไฟสุมหุ่น พอถึงเวลา ๑๓.๐๐ น. เศษ ปรากฏท้องฟ้ามีเมฆฝนหนามาก มืด ฝนตกประปรายจนต้องใช้สังกะสีปิดหุ่น เพราะกลัวจะเสียหาย คุณแม่บุญเรือน โตงบุญเติมได้เรียกสายสิญจน์ซึ่งได้ทำมอบไว้ให้แต่ก่อนจากช่าง และขี้ให้นายหรัส พัฒนางกูร เป็นผู้วงแล้วโบกมือชูมือขึ้นในอากาศ แล้วบงการให้คล้องโน่นคล้องนี่ เมื่อวางสายสิญจน์เรียบร้อยแล้วสักครู่ฝนหยุดปรอย เค้าที่มามืดก็จางไปทันทีและอากาศดีตลอดจนกระทั่ง ๐๔.๐๐ นาฬิกา ของวันรุ่งขึ้นวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๔๙๕ เวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา ทางวัดได้จัดตั้งบาตรขันน้ำพุทธมนต์ เป็นจำนวนมากขึ้น พระสงฆ์ ๘๓ รูปเจริญพระพุทธมนต์ แต่ไม่ได้ใช้น้ำมนต์มาประพรม รุ่งขึ้นเวลา ๐๕.๐๐ นาฬิกา เริ่มมีฝนประปรายเป็นละออง นายช่างได้ทำพิธีถวายเครื่องสักการะสังเวยบูชาครู ๑ ที่ และถวายเครื่องสักการะสังเวยบูชาเทพดาอีกที่ ๑ วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๔๙๕ ตรงกับวันศุกร ขึ้น ๑๐ ค่ำ เดือน ๙ เวลา ๐๗.๔๐-นาฬิกา อันเป็นมงคลประถมฤกษ์ ช่างก็ได้เริ่มเททองพระสงฆ์ชยันโต ๓๐ รูป โดยพระคุณเจ้า ท่านเจ้าคุณรัชช-มงคลมุนีเป็นประธาน ปรากฏว่าทองที่ช่างได้หลอมไว้จำนวน

๑,๕๐๐ กิโลกรัมนั้นเทเข้าในองค์พระหมดพอดี ไม่มีเหลือไม่มีขาด พระรัศมียังไม่ได้หล่อ เพราะทองหมด คุณแม่บุญเรือน โตงบุญเติม ท่านจะล่วงรู้กาลล่วงหน้าหรืออย่างใดไม่ทราบ ท่านได้เก็บตลับนาคกับเศษทองคำ และเงินเหลือเอาไว้ไม่นำมาหลอมครั้งหล่อพระองค์ แล้วมอบเงินให้ช่างไปซื้อทองมาหล่อพระรัศมีในวันนั้นเวลาบ่ายโมง ส่วนตลับกับเศษทองได้มอบให้ช่างหลอมหล่อพระรัศมีพอดี ช่างได้หล่อพระรัศมีเสร็จเรียบร้อยในตอนบ่าย ขณะนั้นคุณแม่บุญเรือน โตง-บุญเติม ได้กล่าวขึ้นว่า "สองข้างพระอุระของพระพุทโธ-ใหญ่ส่วนองค์มีเนื้องอกเป็นตำหนิเสีย ๒ แห่ง นอกนั้นเรียบร้อยดีทั้งหมด" ต่อมาวันจันทร์เวลาเที่ยงวัน คุณแม่บุญเรือน ได้นัดช่างให้มาลอดพระลง คุณแม่บุญเรือนกับเด็กๆ ที่บ้านช่างได้กะเทาะดินที่พอกพระองค์ออก ก็ปรากฏว่าเป็นจริงดังคำที่พูดไว้อย่างน่าอัศจรรย์ ตามปกติจะเป็นไปไม่ได้เลย เพราะมีลวดเหล็กเส้นใหญ่ๆ ก่อนกะเทาะดินออกนั้น ข้าพเจ้าไม่เชื่อจะเป็นดังคำพูด นับว่าพระพุทโธใหญ่พระองค์นี้ได้สำเร็จเรียบร้อย

ลำเจียก พัฒนางกูร

บันทึกของ นางหล้า ศักดาธร

☆

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๑ เดือน ๖ ก่อนวันวิสาขบูชา พวกลูก ๆ ได้นำดิฉันใส่รถไปส่งโรงพยาบาลแมคคอมิค เนื่องจากดิฉันป่วยเป็นโรคเนื้องอกที่ปีกมดลูกข้างขวา ทำให้ประจำเดือนมีไม่หยุดตั้งเดือนเศษ ร่างกายอ่อนเพลียมาก เมื่อวันไปโรงพยาบาล นายแพทย์บอกว่าชีพจรจวนจะหยุดเต้นอยู่แล้ว ถ้าหากว่าไม่ทำการผ่าตัดประจำเดือนจะไม่หยุด และไม่มีหนทางจะหาย ดิฉันจึงตกลงใจให้นายแพทย์ทำการผ่าตัด เมื่อพักอยู่ที่โรงพยาบาลสองวันแล้ว วันเพ็ญวิสาขบูชา นายแพทย์จึงทำการผ่าตัดปีกมดลูก ให้หลังจากการผ่าตัดแล้วประมาณ ๗-๘ วัน มีอาการปวดแน่นในท้อง และอุจจาระไหลออกมาทางช่องคลอดตลอดเวลา อาการยิ่งปวด-ขึ้นทุกวันจนทนไม่ไหว และนายแพทย์ก็ไม่สามารถจะรักษาให้ทุเลาลงได้ จึงปฤกษากับลูกและสามีว่าจะกลับไปรักษาที่บ้าน นายแพทย์ก็อนุญาตให้กลับได้ ในขณะนั้นท้องบวมขึ้นมากและไม่มีแรงจะลุกขึ้น ต้องใช้เปลหามมาใส่รถของโรงพยาบาลเพื่อกลับบ้าน ในวันรุ่งขึ้นได้เชิญนายแพทย์

มาอีกสามนายจากโรงพยาบาลสวนดอก ซึ่งรู้จักคุ้นเคยกันดี นายแพทย์ทั้งสามได้หารือกันเพื่อทำการรักษา หลังจากการรักษาอยู่ประมาณกว่า ๒๐ วัน นายแพทย์ทั้งสามได้พร้อมใจกันลงความเห็นว่าไม่มีหนทางจะรักษาได้ เพราะลำไส้ใหญ่เป็นแผล ต้องส่งลงมาณโรงพยาบาลศิริราชในกรุงเทพ เพื่อผ่าท้องและเย็บไส้เสียใหม่ แต่ดิฉันไม่ยอม มาคิดว่าจะลองใช้หมอเวชมนต์คาถาแบบโบราณรักษาดูบ้าง จึงเรียกหมอเสกปูนชื่อนางจันทร์ อยู่บ้านในเวียงมา เสกปูนขาวทาท้องให้ ทาได้ ๓ วัน ก็เลยหายปวดท้องและท้องยุบ แต่อุจจาระยังไหลทางช่องคลอดอยู่เสมอตามเดิม จะรับประทานยาเม็ดก็ออกมาเป็นเม็ด ๆ ต้องเปลี่ยนสำลีทุกระยะสิบกว่านาทีทรมานเช่นนี้อยู่สามเดือนเศษ ในระหว่างนี้พี่สาวของดิฉันไปอยู่กับคุณแม่บุญเรือนที่วัดเจดีย์หลวง ดิฉันจึงได้ทราบว่าคุณแม่บุญเรือนอธิษฐานน้ำได้ แต่คุณแม่บุญเรือนไม่ยอมออกจากวัดเจดีย์หลวง ดิฉันจึงให้บุตรสาวเอาน้ำไปต้นหนึ่งไปให้คุณแม่บุญเรือนอธิษฐาน เมื่อบุตรสาวของดิฉันนำน้ำต้นไปให้คุณแม่นั้น พอคุณแม่เห็นน้ำก็บอกว่า ไข้นี้มันหนักเหลือกำลังเกี่ยวกับลำไส้ ถ้าคนไข้เชื่อมั่นในพระรัตนตรัยก็อาจ

จะหาย และให้หนังสือธรรมมา ๑ แผ่น แต่ฉันได้ทราบเรื่องเหล่านี้จากบุตรซึ่งมาเล่าให้ฟัง และได้อ่านธรรมก็เป็นที่ทราบซึ้งศรัทธาและทราบว่าคุณแม่เป็นผู้ปฏิบัติธรรม และมีความรู้สูง ตั้งใจรับประทานน้ำอธิษฐานหมดไปวันละต้น รวมสามวันสามต้น อุจจาระที่เคยไหลผิดทางก็เลยหยุด และออกทางทวารหนักอย่างเก่า เป็นปกติตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาจนบัดนี้ และคราวนี้เป็นครั้งที่ ๖ ที่ดิฉันมาเยี่ยมคุณแม่ เพราะมีคนจากกรุงเทพไปเชียงใหม่ ดิฉันจึงถามเขาว่า คุณแม่หล่อพระประธานที่วัดเกาะแล้วหรือยัง เขาบอกว่า ไม่ได้หล่อ เคยหล่อมา ๒ ครั้งแล้วไม่ติด ถ้าหล่ออีกก็คงจะเห็น เพราะบ้านอยู่ใกล้วัด และเขาบอกว่าคนในกรุงเทพไม่มีใครนับถือคุณแม่บุญเรือน และไม่มีใครมาหานอกจากคนต่างจังหวัดทั้งนั้น ดิฉันจึงตกใจกลัวว่าคุณแม่ไม่รู้ว่าจะไปเอาเงินที่ไหน เพราะคุณแม่เล่าว่าราคาตั้ง ๖๐,๐๐๐ บาท จึงตั้งใจลงมาช่วย มาฟังดูว่า ถ้าเงินไม่พอก็จะกลับไปหามาให้ และจะเพิ่มเติมอีกด้วย พอลงมาถึงกรุงเทพถามคุณแม่ดู คุณแม่บอกว่าปิดบัญชีเสียแล้ว ได้เงินแปดหมื่นกว่า ดิฉันเลยนำเงิน ๕๐๐ บาทไปช่วยสร้างเตาเผาศพวัด

อาวุธวิกสิตาราม และเลยรอการหล่อพระ อยู่ที่บ้านสามัคคีวิสุทธิ ถนนวิสุทธิกษัตริย์

ในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๔๙๕ เวลาประมาณเที่ยงวัน ได้พากันไปถึงวัดสัมพันธวงศ์ พร้อมด้วยทองเหลืองที่จะหลอมหล่อพระประธาน เวลาประมาณบ่ายโมงเศษ ฝนตั้งเค้ามามืดทางทิศใต้ และนึกกลัวว่าฝนจะตกใหญ่ ทำให้การสุมทองไม่ได้ และนายช่างได้ใช้สังกะสีขึ้นไปบึดที่หุ่นพระ คุณแม่ได้เรียกช่างหล่อให้นำสายสิญจน์มาวง แล้วคุณบงการให้วงเอง นายช่างหล่อเป็นคนวง คุณแม่เป็นคนสั่งให้คล้องตรงนั้นตรงนี้ และพร้อมกับโบกมือไล่ฝน และคุณแม่พูดว่า "ฝนไปไปตกที่อื่น" แล้วเดินตามช่างวงสายสิญจน์และบอกให้เขาวงจนรอบ แล้วกลับมานั่งที่เดิม ฝนก็หายไป

ต่อมาตอนเย็น ท่านเจ้าคุณได้ให้พระนำขันน้ำมนต์มาตั้งเป็นแถวติดเทียนไว้ด้วยหลายใบ คุณแม่ถามว่า "ท่านตั้งขันน้ำมนต์ทำไมเยอะแยะ" มีพระองค์หนึ่งบอกว่า "จะช่วยพรมให้น่ะซี" คุณแม่ตอบว่า "พรมไม่ได้เด็ดขาด" พระองค์นั้นตอบว่า "ไม่ให้พรมก็ไม่พรม" ต่อมาท่านเจ้าคุณวัดเกาะจะให้พระสวดคาถานกยูงตลอดรุ่งสี่มุม บริเวณ

ที่หล่อพระ คุณแม่ก็ไม่ให้สวด

เวลา ๖ โมงเย็นพระสงฆ์ ๘๓ รูป เจริญพระพุทธมนต์เข้าพิธีสุมทอง เสร็จพิธีแล้วจึงกลับบ้านสามัคคีวิสุทธิ เมื่อถึงบ้านแล้วในคืนวันนั้น คุณแม่คุณก็บอกว่ามีเงาไม่สำเร็จแล้ว ต่างคนก็ต่างนอน

วันรุ่งขึ้นคุณแม่ได้ไปวัดเกาะด้วยรถ ๓ ล้อ ออกจากบ้านเวลา ๗ นาฬิกา ๓๕ นาที แล้วดิฉันก็ตามไปถึงวัดเกาะเขากำลังเททองกัน พอเททองค์พระเรียบร้อยแล้ว ช่างบอกคุณแม่ว่าทองไม่พอที่จะหล่อพระรัศมีพระประธาน ตรงกับที่คุณแม่บอกไว้เมื่อคืนวานนั้น คุณแม่ได้เรียกช่างมาคนหนึ่งหยิบเงินในกระเป๋าให้ไปซื้อทองมา และสุมในวันนั้น พอเลี้ยงพระเพลแล้ว ประมาณบ่ายโมงเศษ ช่างเทพระรัศมีเรียบร้อย แล้วจึงพากันกลับบ้านสามัคคีวิสุทธิ คุณแม่บอกว่าพระเป็นตำหนิเสีย ๒ แห่งแล้ว เพราะบอกเขาไม่เชื่อว่าไม่ให้ขยายเสียงพระสวดชยันโตเข้าไปในไมโครโฟน จึงเป็นเหตุให้มีตำหนิ ต่อมาวันจันทร์ที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๙๕ คุณแม่ไปที่วัดเกาะให้ช่างถดพระลง และให้กะเทาะดินหุ่น

พระออก คุณแม่เล่าว่าได้กะเทาะเองกับเด็กเล็ก ๆ ของช่างหล่ออีก ๒ คน ต่อมามีทหารมาช่วยอีก ๔ คน กว่าจะแล้วก็เย็น เพราะฝนตกมาก ในเย็นวันนั้นคุณแม่กลับบ้าน พบช่างมาคอยรับเงินอยู่ทางบ้าน เลยเอ็ดตะโรลั่น บอกว่า "ไม่พยายามจะรู้จักฉัน" เพราะว่าการชำระเงินนั้น จะต้องเห็นองค์พระให้ทั่วเสียก่อน แล้วคุณแม่เล่าว่าเป็นตำหนิสองแห่งจริง ๆ อย่างว่า และดิฉันได้เห็นด้วยตาตนเองในวันต่อมา เมื่อดิฉันไปที่วัดเกาะ ตั้งแต่เกิดมาดิฉันเพิ่งเห็นคุณคนเดียวนี่แหละที่พูดจริง

ฉะนั้นจึงได้บันทึกไว้เป็นที่ระลึกในการหล่อพระประธานที่วัดสัมพันธวงศ์ และจะเอาไปประดิษฐานไว้ที่วัดสารนารถ จังหวัดระยอง

หล้าศักดาธร

บริษัทนิยมพานิชย์ ถนนวิชยานนท์ เชียงใหม่

บันทึก ของ นางแกมแก้ว จันทมาศ

บ้านเลขที่ ๘๕ บางขุนพรหม พระนคร

☆

วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๔

ในวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๔ ดิฉันได้มาหาคุณแม่ที่บ้านสามัคคีวิสุทธิ คุณแม่ได้เรียกให้ไปดูต้นมะม่วงที่ปลูกอยู่ข้างบันไดบ้าน ดิฉันไปยืนดูและถามท่านว่า อายุมะม่วงนี้อายุเท่าใด ท่านตอบว่า ๑ ปี กับ ๑ เดือน ดิฉันยืนดูเห็นมีกิ่งแยก ๔ กิ่ง และสูงเหนือศีรษะนิดเดียว ลำต้นประมาณเท่าต้นอ้อย คุณแม่ถามว่า มะม่วงต้นนี้จะออกช่อได้ไหม ดิฉันก็โน้มกิ่งลงมาดูทั้ง ๔ กิ่ง เห็นมีแต่ใบอ่อนเล็ก ๆ และพิจารณาทั่วก็ตอบว่า ต้นเล็กเท่านี้ยังไม่เคยเห็นออกช่อ ยังเล็กนัก เห็นจะยังออกช่อไม่ได้ คุณแม่ก็ถามย้ำขึ้นอีกว่า จะออกไม่ได้เชียวหรือ ดิฉันก็ดูรอบ ๆ และพิจารณาอยู่เป็นเวลานาน ก็ยืนยันว่า ยังเล็กนักเห็นจะออกไม่ได้ พอเวลาค่ำก็กลับบ้าน พอรุ่งขึ้นเวลาบ่ายของวันที่ ๑ มีนาคม ดิฉันก็มาที่บ้านคุณแม่อีก พอมาถึง คุณแม่ก็ชี้ให้ดูช่อมะม่วงที่ต้นข้างบันได ซึ่งดิฉันได้เป็นผู้ตรวจดูตั้งแต่วานนี้ว่าไม่มีท่าที

ซึ่งจะออกเป็นช่อได้ แต่ก็กลับออกช่อได้อย่างงดงาม และช่อมะม่วงนี้มีผู้มาดูกันตั้งแต่เช้า ดิฉันประหลาดใจและตรงเข้าไปตรวจดู เห็นช่อโผล่ออกมากิ่งหนึ่งมี ๙ ช่อ อีกกิ่งหนึ่งมี ๓ ช่อ กิ่ง ๙ ช่อนี้มีดอกบาน ๕ ช่อ ส่วนอีก ๔ ช่อนั้นยังไม่บาน ส่วนกิ่งที่อยู่ทางทิศเหนือที่ออก ๓ ช่อนั้นออกที่กิ่งแต่ช่อเล็กกว่า ดอกมะม่วงที่บานมีดอกใหญ่และสีขาว และได้กลิ่นหอมคล้ายดอกพิกุล ดิฉันโน้มกิ่งลงมาดม และเอามือโยกตรงช่อมะม่วงจนดอกหล่นลงมาหนึ่งดอก ช่อที่โผล่ออกมานั้นยาวประมาณ ๒ นิ้วครึ่งเศษ ดิฉันรู้สึกว่าเป็นของประหลาดและยังไม่เห็นเลย และในเดือน ๔ นี้ไม่มีช่อ ช่อมะม่วงนี้บานอยู่ตั้งแต่เช้าจนกระทั่ง ๓ ทุ่ม ก็ยังมีเด็ก ๆ และผู้ใหญ่ เช่นคุณอุษาและหม่อมเจ้าปรีชา กัลยาณบุตร ก็มาเห็นด้วย พากันมาจุดตะเกียงส่องดูก็ยังบานสดใสอยู่ตลอดเวลา บางคนก็พยายามโยกช่อมะม่วงดูเพราะสงสัยว่าจะเอามาติด แต่ส่วนคุณแม่บอกว่าหมดเขตอธิษฐานเพียง ๕ ทุ่มเท่านั้น พอประมาณ ๔ ทุ่มก็พากันกลับ.

รุ่งขึ้นวันที่ ๒ มีนาคม ดิฉันก็ได้มาดูแต่เช้า แต่ไม่แลเห็นช่อมะม่วงแล้ว เกลี้ยงหมดไม่เห็นมีแม้แต่รอยหัก มี

กิ่งเกลี้ยงดูจึงปรกติธรรมดาเหมือนกับไม่ได้ออกช่อเลย ถ้าใครจะเด็ดออกก็ต้องเห็นรอย เพราะกิ่งเตียนิดเดียว สิ่งเหล่านี้เป็นเพราะคำพูดที่ "จริง" ของคุณแม่ เพราะคุณแม่พูดว่า หมดเชตต์อธิษฐาน ๕ ทุ่ม ช่อมะม่วงก็ได้หายไปตามคำพูดทุกอย่าง ต่อมาในเดือนเดียวกัน คือในเดือน ๕ นั้นใคร ๆ ว่าไม่ได้ออกมาจริง ๆ เพราะเขาไม่ได้เห็น และช่อมะม่วงก็ได้ออกมาอีกในเดือนเดียวกันนั้น ท่านพระครูวัดอาวุธวิกสิตาราม ยังได้มาขอดอกไม้ที่บูชาพระ ไปสร้างพระพุทธโธเล็ก ๆ (พระเครื่อง) คุณแม่ยังให้ช่อมะม่วงที่ออกคราวหลังไปด้วย แต่หอมอย่างประหลาด คุณแม่ได้เด็ดลงมา และมีคนได้ดมมากคนด้วยกัน สิ่งต่าง ๆ ที่ดิฉันได้บันทึกมานี้ยังมีอีกมากมายนัก ที่ดิฉันได้ประสพมาด้วยตนเอง เพราะเป็นสิ่งมหัศจรรย์ทางด้านศาสนา จึงได้บันทึกไว้เพื่อเป็นตัวอย่างในการพูดจริงทำจริงเช่นคุณแม่นี้ ให้เห็นประจักษ์แก่ตาโลกไว้.

นางแกมแก้ว จันทมาศ ผู้บันทึก

บันทึกของ นางถนอม เอื้อวิทยา

และ

นางต่วน เศรษฐบุตร

☆

วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๔

ในวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๔ ข้าพเจ้าได้มาจุดเทียนวันเกิดของลูกชายคนโต ที่บ้านสามัคคีวิสุทธิ ได้มากับคุณพี่ เมื่อจุดเทียนแล้ว คุณป้าบุญเรือนได้ชี้ให้ดิฉันดูต้นมะม่วงและยอดมะม่วงต้นเล็กนิดเดียว เห็นแต่ใบอ่อนแตกกิ่ง ๔ กิ่ง แต่ไม่มีช่อ พอรุ่งขึ้นก็ได้มาเห็นช่อมะม่วงยาวประมาณ ๒ นิ้วครึ่งเศษ กิ่งหนึ่งมี ๙ ช่อ ที่ยอดของใบอ่อนอีกกิ่งหนึ่งมี ๓ ช่อ ออกทั้งกิ่ง.

ถนอม เอื้อวิทยา

ต่วน เศรษฐบุตร

บ้านเอื้อวิทยา หน้าวัดสระเกษ

บันทึกของ คุณถนอม เฉลิมวงศ์วัจณ

☆

ดิฉันขอบันทึกเรื่องส่วนตัวของดิฉัน ครั้งแรกดิฉันก็ทราบจากคุณไสว ศรีงาม เล่าให้ฟังว่า "ให้ไปหาคุณป้าบุญเรือน โตงบุญเติม ซิ บ้านท่านอยู่ที่หลังโรงพิมพ์วิบูลกิจ ถนนวิสุทธิกษัตริย์นั่นเอง ท่านสอนธรรมก็ฟังเข้าใจง่าย ๆ และรักษาโรคก็หายทุกอย่าง และการรักษาของท่านก็ไม่มีอะไรมาก นอกจากปูนกับไพลเท่านั้น ท่านพูดจริงทำจริง พูดอะไรต้องเป็นนั่น" เมื่อดิฉันทราบจากคุณไสว ศรีงาม แล้ว นึกแปลกใจว่า ทำไมดิฉันอยู่ใกล้ที่วัดเอี่ยมวรนุช บางขุนพรหมนี่เอง ทำไมถึงไม่ทราบ คุณไสวอยู่ถึงลำปาง จึงรู้เรื่องละเอียด ดิฉันก็มาที่บ้านสามัคคีวิสุทธิ ถนนวิสุทธิกษัตริย์ ก็พบกับคุณป้าบุญเรือน ได้ขอปูนกับน้ำอธิษฐานไป ๑ ขวด เดิมดิฉันไม่ค่อยสบาย เจ็บในท้องน้อย และปวดศีรษะแทบทุกวัน ใจคอไม่สบาย ขี้โกรธเป็นที่สุด ได้ไปให้หมอตรวจที่โรงพยาบาลพญาไทและโรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลทหารเรือ ๓ แห่งนี้ว่าเป็นโรคมดลูก หมอก็แนะนำให้ฉีดยา ดิฉันก็ฉีดยาหมดตั้ง ๒,๐๐๐ กว่าบาท

ก็ทุเลาไปได้เดือนกว่า แล้วก็เป็นอีกดังเดิม ดิฉันก็ฉีดยาอีก พอระงับไปได้เดือนกว่า ๆ ก็เป็นดังเดิม ดิฉันเลยเลิกฉีด จึงนำเอาปูนของคุณป้าไปทาที่ท้องน้อยทุกวัน และรับน้ำอธิษฐานทุกวัน ประมาณ ๒ สัปดาห์ก็รู้สึกตกขาวปวดศีรษะก็หายไป ท้องน้อยก็หายเจ็บและตกขาวเป็นลำดับ ประมาณ ๑ เดือน เวลานี้หายดีเป็นปรกติ ใจก็ดีขึ้น ดิฉันพยายามมาที่บ้านสามัคคีวิสุทธิ์เสมอ ตลอดจนวันเสาร์ก็มาขออนุญาตค้างคืนที่บ้านสามัคคีวิสุทธิ์ เพื่อจะพิสูจน์ความจริงว่าจะหายโรคได้อย่างไร เพราะดิฉันเป็นคนเชื่อยาก คุณป้าปฏิบัติอย่างไร จะถูกต้องตามวินัยหรือไม่ เพราะดิฉันก็เคยนุ่งขาวมาถึง ๖ ปี ถ้าปฏิบัติถูก ดิฉันจะได้ปฏิบัติตาม อยู่มาวันหนึ่ง คุณพี่แกมแก้วได้เล่าให้ดิฉันฟังว่า คุณป้าจับกิ่งมะม่วงซึ่งเป็นต้นเล็ก ๆ ให้ดูที่ยอด และถามว่า "มะม่วงนี้จะออกช่อได้ไหม" คุณพี่แกมแก้วบอกว่า "มันจะออกได้หรือ" คุณป้าจึงว่า "จะออกไม่ได้เทียวหรือ" และคุณแกมแก้วก็ได้ถามว่า "อายุมะม่วงได้เท่าไร ปลูกด้วยเม็ดหรือตอน" คุณป้าบอกว่าเป็นมะม่วงเพาะด้วยเม็ดได้มาจากบ้านคุณหญิงส้มจีน เชื้อนเพชรเสนา แม่สงวาลย์

ได้นำมาให้ อายุได้ ๑ ปี กับ ๑ เดือน ก็เป็นอันว่าต่างคนต่างนิ่งไป พอรุ่งขึ้นอีก ๑ วัน ตอนเย็นคุณทัศนีย์ได้มาบอกกับดิฉันว่า "มะม่วงที่บ้านคุณป้าออกช่อแล้ว ดิฉันกับคุณพี่แกมแก้ว จึงได้มาดูว่ามันจะออกได้อย่างไร เพราะต้นนิดเดียว พอมาถึงก็เห็นยอดเดียวออกได้ถึง ๙ ช่อ ดิฉันจึงได้หยิบดูมีลักษณะบานสีขาว ได้ดมดูรู้สึกหอมคล้ายดอกพิกุล แต่ส่วนอีกกิ่งหนึ่งช่อได้ออกตามกิ่ง ๓ ช่อ ทางกิ่งทิศเหนือ เป็นมหัศจรรย์ยิ่งนัก ตามปรกติมะม่วงต้องมีช่อที่ยอดทั้งนั้น นี่ออกตามกิ่งคล้ายมะไฟ ออกได้ถึง ๓ ช่อ ยาวประมาณ ๗ ซ.ม. เศษ พอรุ่งขึ้นอีก ๕ วัน ช่อมะม่วงนั้นก็เลยหายไปโดยไม่มีรอยเด็ดเลย ดิฉันจึงได้ถามคุณป้าว่า ช่อมะม่วงได้หายไปไหนเสีย คุณป้าตอบว่า ต้นมะม่วงก็อยู่ในเม็ดมะม่วง ช่อมะม่วงก็อยู่ในต้นมะม่วง ผลมะม่วงก็อยู่ในต้นมะม่วงนั่นเอง ดูตั้งแต่ครั้งพุทธกาลก่อนโน้น พระพุทธเจ้าของเรา พระองค์ทรงทำยมกปาฏิหาริย์ มะม่วงยังออกผลได้เดี๋ยวนั้น พูดเท่านั้นคุณป้าก็นิ่งไป ดิฉันยิ่งมีความเลื่อมใสยิ่งขึ้น แต่ยังไม่เชื่อนัก เพราะอิทธิฤทธิ์แค่ญาณโลกีย์ก็ทำได้ เพราะฉะนั้นดิฉันจึงมาบ่อยครั้งแทบทุกวัน พอค่ำวันหนึ่ง คุณป้าได้เรียก

ให้ดิฉันไปนั่งหน้าบ้านที่บันไดชั้นที่ ๒ ชี้มือขึ้นไปบนฟ้าให้ดิฉันดู เพราะข้างขึ้นเดือนหงายมีดาวสว่าง มองดูแล้วรู้สึกเหมือนกับเมฆสีขาวลอยอยู่เหนือพระจันทร์ คุณป้าจึงบอกว่าจะเรียกให้ฝนตกลงมาเอาไหม ดิฉันจึงตอบว่า ให้ตกลงมาเดี๋ยวนี้ซี คุณป้าบอกว่ามันไกล แล้วคุณป้าก็ลุกจากบันไดเดินไปทางถนนหน้าบ้าน ประมาณ ๓ นาฑี คุณป้าก็เดินกลับมาบอกดิฉันว่า ได้แล้ว เก็บรองเท้าขึ้นเรือนเสีย ต่อมาประมาณ ๒ นาฑีฝนก็ได้ตกลงมาอย่างกับเทลงมา ดิฉันชักเลื่อมใสและปีติ นึกว่าคุณป้ามีสัจจะอธิษฐานบารมีแน่แล้ว เพราะเห็นกับตาเอง ดิฉันจึงได้บันทึกไว้.

เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๔ ดิฉันขอบันทึกเรื่องของแม่หลาน้อยหลุ่น ได้ป่วยเป็นโรคสติไม่ใคร่ดี พี่สาวเขาได้ลงมาจากบ้านหมอ สระบุรี บอกดิฉันว่า แม่หลาเป็นบ้าไปแล้ว ดิฉันก็ได้พาพี่สาวเขามาหาคุณป้า เล่าว่าไปทำวิปัสสนาเลยสติไม่ดีไป แทนที่จะได้รับความกรุณาจากคุณป้า กลับถูกเอ็ดตะโรลั่นว่า เขาเรียนที่ไหน อาจารย์เขามีก็ไปให้เขาแก้ให้ซี ดิฉันถูกเอ็ด กลัวก็กลัว โกรธก็โกรธ จะลุกไปเสีย ก็กลัวจะเสียกิริยา จึงทนนั่งสงบอยู่สักครู่หนึ่ง แล้วคุณป้าก็บอก

ให้นำปูนกับไพลมาให้อธิษฐาน พออธิษฐานให้แล้ว สั่งให้เอาปูนไปทาหน้าอกและให้ฝนไพลรับประทาน และดิฉันกับพี่สาวแม่หลาไปบ้านหมอ สระบุรีด้วย ดิฉันไปเห็นแล้วรู้สึกเวทนา เพราะอาการกิริยาได้เปลี่ยนแปลงไปหมด เขาเรียกมารดาเป็นอี และพระว่าอ้าย และยังมีเรื่องวิกลต่าง ๆ ดิฉันจึงได้ให้รับประทานไพล และทาปูนให้ก็รู้สึกทุเลาลงบ้างบางขณะ จึงได้นำตัวลงมากรุงเทพ ฯ มาหาคุณป้า ได้พาเขามาที่บ้านสามัคคีวิสุทธิ พอมาถึงก็บอกว่า ดิฉันพาเขามาหาคุณป้า ๆ ได้เอ็ดเอาดิฉันแทบเป็นลม คุณป้าเอ็ดว่า พาเขามาทำไม ดิฉันไม่ทราบว่าจะตอบว่ากระไร เลยนิ่งนิ่ง เลยเป็นเหตุให้คนบ้านนั่งนิ่ง ขี้มูกไหล น้ำตาไหล ดิฉันชวนเขากลับบ้านเขาก็ไม่กลับ จนคุณป้าต้องจูงมือให้ลุกขึ้น และบังคับให้เขาไป เขาจึงกลับ แล้วต่อมาบังเอิญคุณป้าได้ไปเชียงใหม่เสีย ๑๘ วัน พอคุณป้ากลับมาดิฉันก็ได้พาเขามาหาคุณป้าอีกในวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๔ ตอนนี้มาแล้วเขาไม่ยอมกลับ อยู่จนค่ำ คุณป้าต้องจูงไปส่งที่ประตูโรงพิมพ์วิบูลกิจ ถนนวิสุทธิกษัตริย์ วันนั้นดิฉันได้พากลับไปบ้านที่ร้านสตรีภัณฑ์ หน้าวัดเอี่ยมวรนุช บางขุนพรหม รุ่งขึ้นเขาก็หนี

มาเองคนเดียว และมาได้ถูกด้วย มาคอยคุณป้า แต่ไม่คลั่งเหมือนเดิม เขานั่งเฉยรออยู่จนคุณป้ากลับจากธุระ แล้ววันนั้นเขาก็กลับไปเองจนบ่าย แล้วดิฉันก็ได้มาสอบถามคุณป้า เป็นเพราะเหตุไรเขาจึงหาย คุณป้าเล่าว่า ให้คุณสมพรพิบูล เขียนหนังสือแปลในเรื่องของกระดาษแผ่น ๑ ท่านหยิบมาให้ดู มีรูปหัวใจคู่ มีลูกศรเสียบมีลักษณะ ๔ เหลี่ยม มีหนังสือข้างละแถว ๔ ด้าน หนังสือบอกว่า ตั้งสัจจะอธิษฐานสมานมิตร แล้วอีกด้าน ๑ บอกว่า ตั้งสัจจะอธิฐานสมานมิตร อีกด้าน ๑ บอกว่า ตั้งสัจจะอธิษฐานสมานมรรค อีกด้าน ๑ บอกว่า ด้วยดวงจิตต์หวังดีเป็นที่ ๑ ดิฉันได้รับกระดาษมาดูและได้อ่านคำแปลเป็นตอน ๆ น่าฟัง ดิฉันจำไม่ได้ว่าคุณป้าให้คุณสมเขียนแล้วแม่หลาจะหายจากโรคบ้า แล้วคุณป้าเล่าว่า คุณสมบอกว่า หายได้อย่างไร หนังสือบ้า ๆ ถ้าเขียน คนเขียนก็บ้าด้วย ท่านเขียนได้หน่อยท่านไม่ยอมเขียนคุณป้าก็นำมาเขียนเอง เขียนก็ไม่เป็น บังเอิญบุตรสาวคุณนายแดง ฉั่วย่งเส็ง มา พอดีเลยเขียนให้คุณป้า ตามที่คุณป้าบอกให้เขียน คุณป้าเล่าให้ฟัง ดิฉันไม่ใคร่เชื่อ แต่ประหลาดจริงกลับหายได้เป็นปรกติตั้งแต่วันนั้น ที่ ๓ มกราคม

๒๔๙๔ ค้าขายได้จนทุกวันนี้ เพราะความพูดจริงของคุณป้า จึงเป็นสัจจะอธิษฐาน จึงได้บันทึกไว้เพื่อผู้ปฏิบัติจะได้ปฏิบัติตามได้บ้าง.

ต่อมาอีกไม่นาน ดิฉันจำไม่ได้ว่ากี่วัน แม่สมบุญอยู่ที่บ้านหมอเหมือนกัน เป็นบ้าอีก จะเต้นคองก้าเรื่อย และร้องเพลงต่าง ๆ ทั้งรำและร้อง ดิฉันก็ได้เห็น และยังได้เอาไพลฝนให้รับประทาน และน้องสาวคนเจ็บได้ลงมาขอน้ำไป ๑ ขวด รับน้ำหมดก็หายเป็นปรกติ นี้อาศัยความเชื่อมั่นต่อตัวเอง ไม่ต้องมาก็ยังหาย.

ต่อมาอีกเมื่อเดือน ๓ กลางเดือน พ.ศ. ๒๔๙๔ ดิฉันได้ไหว้พระพุทธบาทสระบุรี ได้ไปพบกับแม่โถม ซึ่งเป็นคนจังหวัดพิษณุโลก เขาลงมาเล่าให้ฟังว่า แม่แถมน้องสาวเขาป่วยเป็นโรคท้องใหญ่ และผอมไปไหนไม่ไหว ท้องโตเท่ากับคนท้องสัก ๖ เดือน ได้ไปให้หมอตรวจที่โรงพยาบาลพิษณุโลก หมอบอกว่าเป็นเนื้องอกในมดลูก ต้องผ่า แต่เมื่อผ่าก็ไม่รับรองว่าจะหายหรือไม่ ตกลงก็ต้องกลับบ้านไม่มีหวังจะหายแล้ว เขาได้นิมนต์พระมาสวดโพชฌงค์และถวายสังฆทาน มีญาติมาเยี่ยมกันเต็มบ้านเพื่อรอความตาย

ดิฉันจึงได้แนะนำว่า ให้ลองตั้งน้ำอธิษฐานของคุณป้าบุญเรือนลองรับประทานดู เผื่อจะหายบ้าง ดิฉันก็จดวิธีตั้งน้ำอธิษฐานให้ไป พอคนเจ็บได้รับเขาก็นอนอ่านวิธีตั้งน้ำ อยากให้ถึงวันเสาร์เร็ว ๆ พอถึงวันเสาร์เขาก็ให้คนเอาน้ำใส่โหลตั้ง พอวันอาทิตย์เช้า ๒ โมงกว่าแล้ว เขาก็เอาน้ำมารับประทาน จนถึงวันพฤหัสบดี ท้องก็แห้งไปอย่างประหลาด เจ้าตัวเข้าใจว่าฝัน จึงเรียกคนอื่นมาดู ใคร ๆ ก็เห็นว่าท้องยุบไปจริง ๆ และเขาบอกว่า ใจคอดีขึ้นและแข็งแรงดี และมีญาติมาเยี่ยมกันเต็มบ้านอีก และขอจดวิธีตั้งน้ำอธิษฐานเอาไปกันจนกระดาษที่จดให้นั้นมองไม่เห็นตัวหนังสือ นี่เพียงแต่จดใบตั้งน้ำให้ไปเขายังหายเป็นปรกติ โดยไม่ต้องนำคนไข้มาก็ยังหายได้จริง ๆ จนถึงมากรุงเทพ ฯ หาคุณป้าได้ เวลานี้เขาก็หายเป็นปรกติดีได้ปีเศษ เช่นแม่แถมนี้เป็นตัวอย่าง ดิฉันจึงได้บันทึกไว้เป็นพยานแห่งความเชื่อ จึงศักดิ์สิทธิ์ถึงปานนี้.

ยังอีกเรื่องหนึ่ง เมื่อประมาณข้างแรมเดือน ๔ ปี ๒๔๙๕ ท่านพระครูวัดบ้านหมอ สระบุรี ได้เชิญคุณป้าบุญเรือนไปที่วัด เพราะท่านอยากเห็นตัว ที่คุณป้าบุญเรือนได้รักษาคนใกล้วัดของท่านหายหลายคน ดิฉันได้ติดตามคุณป้าบุญเรือนไปด้วย

เดินทางโดยรถไฟ พอลงจากรถไฟ ก็ตรงไปเยี่ยมท่านพระครูที่วัด แล้วตอนเย็นจึงมาพักที่บ้านแม่หลา คนที่หายจากเป็นบ้าที่บ้านนั้น มีคนมาดูคุณป้าบุญเรือนกันมาก มารดาของแม่หลา ปลูกแตงโม บวบ ถั่ว ไว้มาก แต่ฝนไม่ตกมานาน น้ำไม่มีจะรด พืชที่ปลูกไว้จะแห้งตายหมด คุณแม่ของแม่หลาจึงบอกคุณป้าบุญเรือนว่า ขอให้ฝนตกลงมาบ้าง คุณป้าบุญเรือนบอกว่าฝนไม่ใช่ของฉัน อยากให้ฝนตกก็ขอเอาเอง ฉันหยุดเสียแล้ว มารดาของแม่หลาจึงทำท่ากวักมือบอกว่า ขอให้ฝนตกแยะ ๆ ต่อหน้าคนที่มาคุยอยู่นั้น แล้วคุณป้าบุญเรือนเข้าห้องไปตามที่เขาจัดไว้ให้ เพราะดึกแล้วต่อจากนั้นสักครู่ใหญ่ได้นำเอาแอปเปิ้ลมาเลี้ยงกัน พอหมดผล ฝนก็ตกใหญ่ มากผิดปรกติ ลมไม่แรงเลย มีแต่ฝนตกเป็นการใหญ่ ในตอนเช้าได้ถือโอกาสพาคุณป้าบุญเรือนไปชมไร่ของชาวบ้านแถบนั้น ระหว่างทางเดินมีน้ำขังนองและอากาศครึ้มทั้งวัน และเย็นจนหนาว พอบ่ายก็เดินทางกลับกรุงเทพ ฯ.

ถนอม เฉลิมวงศ์วิจิณ

พ. ย. ๙๕

บันทึกเรื่องอธิษฐานศิลากรวด

ของ

นายดิส กิจไพบูลย์

(เจ้าของห้างขายยากิจไพบูลย์โอสถ ถนนจักรวรรดิ์ พระนคร)

☆

ข้าพเจ้าได้ทราบว่า อุบาสิกาบุญเรือน โตงบุญเติม สามารถอธิษฐานได้ จึงได้ไปเยี่ยมที่บ้านสามัคคีวิสุทธิ ในการไปเยี่ยมครั้งที่ ๒ ข้าพเจ้าได้ปรารภถึงเรื่องการสร้างสระน้ำรับประทาน ซึ่งข้าพเจ้าได้ร่วมมือกับประชาชนจัดสร้างขึ้นที่วัดกุบัว ตำบลพิหารแดง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี และปรารถนาให้น้ำในสระนี้ศักดิ์สิทธิ์ หากผู้ใดได้ดื่มน้ำในสระนี้แล้ว จะมีใจเป็นกุศล เป็นธรรม รู้จักคุณของผู้มีคุณ ปราศจากโรค ร่ำรวยเป็นเศรษฐี คุณแม่บุญเรือนจึงบอกให้ข้าพเจ้าหาหินมาก้อนหนึ่ง ข้าพเจ้าจึงมาเป็นครั้งที่ ๓ ในวันรุ่งขึ้น ข้าพเจ้าก็นำมาให้ท่าน และท่านได้บอกว่า "ต้องอธิษฐานถึง ๗ เสาร์ถึงจะใช้ได้" เมื่อได้มอบศิลากรวดให้แล้วก็ลาท่านกลับบ้าน พร้อมกับเรียนท่านว่า "คราวนี้หลายวันกว่ากระผมจะกลับมาอีก" ตอนเย็นในวันรุ่งขึ้น เวลาบ่าย ๔ โมง

เศษ ให้ร้อนใจอยากไปหาท่านอีกแล้ว ครั้นข้าพเจ้าไปถึงบ้านสามัคคีวิสุทธิ (นายดิส มากับบุตร ๒ คน) ถึงเวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา ตามเวลาที่นัดนิมนต์พระไว้ แต่พระยังไม่มา เพราะ พล. ต. ท. หลวงวิฑิตกลชัย ไปรับพระที่วัดอนงคาราม ช้าไปเล็กน้อย คุณแม่บุญเรือนบอกว่า ไหนล่ะ คุณดิส ว่าอีกหลายวันจึงจะมาหาอย่างไรล่ะ ตอนนี้ข้าพเจ้ารู้สึกสะดุ้งใจขึ้นมาทันทีทีเดียว เพราะข้าพเจ้าไม่ควรจะต้องมา ควรจะคอยให้ครบ ๗ เสาร์เสียก่อน และไม่ทราบเลยว่า คุณแม่บุญเรือนได้นิมนต์พระมาเจริญพระพุทธมนต์ในวันเสาร์นั้นเป็นเสาร์แรก และจะทำต่อไปทุกเสาร์จนครบ ๗ เสาร์ ไม่ทราบว่าอะไรไปดลใจให้ข้าพเจ้ามาในเสาร์แรกเช่นนั้น จนบัดนี้ก็ยังไม่ทราบ คุณแม่บุญเรือนได้เล่าให้ฟังอีกว่า ฉันนิมนต์พระสงฆ์มานี้จะไม่ถวายจตุปัจจัย แม้แต่ค่ารถ.

ขณะที่พระสงฆ์กำลังเจริญพระพุทธมนต์จวนจบ ข้าพเจ้าก็ลุกจากที่นั่งเดิม ไปหาคุณแม่บุญเรือน พอลุกออกไปข้างนอก ก็พบคุณแม่บุญเรือนทันที ท่านนั่งอยู่นอกห้องที่พระสวดมนต์อยู่ คล้ายกับว่าท่านนั่งรอคอยรับเรื่องของข้าพเจ้าอยู่แล้ว ข้าพเจ้าจึงเรียนถามท่านแต่พอเบา ๆ ว่า คุณแม่

ไม่ถวายปัจจัยแด่พระที่มาเจริญพระพุทธมนต์ คนอื่นถวายได้ไหม ท่านตอบว่า ฉันไม่รู้ด้วย ข้าพเจ้าจึงเรียนถามท่านต่อไปว่า ถ้ามีใครถวายจตุปัจจัยแด่พระสงฆ์ที่มาเจริญพระพุทธมนต์คราวนี้ จะเป็นการขัดแก่การกระทำพิธีนี้หรือไม่ ท่านบอกว่า ฉันไม่ห้าม ข้าพเจ้ายกมือเคารพท่านแล้ว จึงกลับไปนั่งที่เดิม และยกมือประณมตั้งสัตยาธิษฐานในใจต่อหน้าพระสงฆ์ ๗ รูป ที่กำลังเจริญพระพุทธมนต์อยู่ว่า ข้าพเจ้าถวายจตุปัจจัยแด่พระสงฆ์ทั้ง ๗ รูป ๆ ละ ๑๐ บาทแล้ว ถ้าศาลากรวดที่ทำอยู่นี้จะศักดิ์สิทธิ์เป็นแน่แท้แล้ว ขอให้มีผู้ถวายตามข้าพเจ้า จะถวายอะไรก็ได้ ถ้าข้าพเจ้าถวายจตุ-ปัจจัยแด่พระสงฆ์แล้ว ไม่มีผู้ใดถวายตาม นับว่าศาลาที่ทำพิธีอยู่นี้ไม่มีความศักดิ์สิทธิ์ จบคำอธิษฐานในใจของข้าพเจ้าแล้วประมาณ ๒ นาที พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์จบ ข้าพเจ้ากับคนทั้งหลายที่นั้นช่วยกันเอาน้ำร้อนน้ำชาถวายพระเสร็จแล้วข้าพเจ้าก็ประกาศขึ้นดัง ๆ พอได้ยินทั่วบ้านว่า

"ข้าแต่พระคุณเจ้าทั้งหลาย ที่มาเจริญพระพุทธมนต์ทั้ง ๗ รูปวันนี้ คุณแม่บุญเรือน โตงบุญเติม ท่านไม่ถวายจตุปัจจัยแด่พระคุณเจ้า ข้าพเจ้า นายดิส กิจไพบูลย์ ขอ

ถวายจตุปัจจัยแด่พระคุณเจ้า เป็นมูลค่าองค์ละ ๑๐ บาท ได้มอบให้ไว้แก่คุณหลวงวิทิตกลชัยแล้ว ถ้าพระคุณเจ้าต้องประสงค์สิ่งหนึ่งสิ่งใด โปรดเรียกร้องเอาที่ท่านคุณหลวงวิทิตกลชัย ซึ่งเป็นกัปปิยการกของพระคุณเจ้านั้น เทอญ."

แล้วข้าพเจ้าก็คอยฟังว่า จะมีใครถวายตามบ้าง ตอนนิ่งเงียบนี้ ข้าพเจ้ารู้สึกใจสั่นระริก ทีกทักทำท่าจะคิดอะไรใหญ่โตไปแล้ว พอได้สติขึ้นมาก็ปลอบใจตนเองว่า อย่าเพิ่งนึกและคิดอะไรทั้งหมด จงทำใจให้สงบรอดูไปก่อน ประมาณราว ๓ นาที จึงได้ยินเสียงคุณแม่บุญเรือนเรียกขึ้นว่า "คุณยุทธ เก็บดอกไม้ที่บูชาพระมาให้ฉัน" คุณแม่บุญเรือนได้ดอกไม้แล้ว ก็ส่งไปทางพวกผู้หญิงให้มัดเป็นกำ ๆ รวม ๘ กำ แล้วส่งมาให้ถวายพระ ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจขึ้นอย่างมากจนตื่นตัน จึงถามออกไปว่า "ดอกไม้นี้ของใคร? ใครเป็นผู้ถวาย?" คุณแม่บุญเรือนบอกว่า "ของหลวงพ่อพุทโธ" (หมายถึงพระพุทธรูปองค์เล็กบนที่บูชาองค์หนึ่งซึ่งได้ตั้งชื่อว่า พุทโธ) เมื่อถวายดอกไม้แก่พระสงฆ์แล้ว คุณแม่บุญเรือนพูดกับข้าพเจ้าว่า

ถ้าฉันไม่รู้วาระน้ำจิตต์ของคุณดีสแล้ว ศีลาอธิษฐาน

นี้ต้องเสียหมด" แล้วท่านพูดต่อไปว่า คุณดิส คิดอย่างนี้จริงไหมล่ะ."

ข้าพเจ้าอธิษฐานแต่ในใจ คาดว่ารู้แต่เพียงคนเดียว และพระสงฆ์กำลังเจริญพระพุทธมนต์อยู่ คุณแม่บุญเรือนนั่งอยู่ห่าง ๆ ยังได้ยินเช่นนั้น จึงเป็นครั้งแรกที่ข้าพเจ้าทราบว่า คุณแม่บุญเรือน รู้วาระน้ำจิตต์ของคน ข้าพเจ้าทดลองอีกครั้ง ๒ ครั้ง ขอยืนยันว่า คุณแม่นี้รู้วาระน้ำจิตต์คนจริง ๆ จึงขอบันทึกไว้เป็นหลักฐานต่อไป.

ดิส กิจไพบูลย์

๑๗ กันยายน ๒๔๙๕

ความปรารถนาของ นายดิส กิจไพบูลย์

ในการอธิษฐานศิลากรวด

☆

ข้าพเจ้า นายดิส กิจไพบูลย์ ขอตั้งความปรารถนาให้นางบุญเรือน โตงบุญเติม ผู้อธิษฐานหินต่าง ๆ ที่นำมา

ให้อธิษฐานให้ ขอให้เป็นประดุจดวงแก้วสารพัดนึก เว้นไว้แต่ข้าพเจ้าปรารถนาจะให้หินก้อนนี้อยู่ในสถานที่ใด ก็ขอให้ประดิษฐานอยู่ที่นั้น มั่นคงถาวรชั่วฟ้าดินสลาย ด้วยอำนาจคุณพระรัตนตรัยแก้ว ๓ ประการ คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ จงบันดาลให้สมมโนรถดังความปรารถนาดังต่อไปนี้ คือ :—

๑. ขอให้ข้าพเจ้าเองพร้อมด้วยมนุษย์ทั้งหลาย สัตว์ทั้งหลาย มีสัตว์สี่เท้าสองเท้า สิ่งที่มีชีวิตแล้ว ได้รับน้ำนี้เข้าไปแล้ว ขอน้ำนี้เป็นน้ำทิพย์และเป็นยาทิพย์แก้โรคภัยไข้เจ็บได้ทุกสิ่งทุกประการ ถ้าจะต้องการให้เป็นเมตตามหานิยมในกันและกันทั้งหลาย ทุกชาติ ทุกเหล่า ทุกภาษา ขอให้ได้ดังสมหมาย ถ้าปรารถนาให้หายโรค โรคก็หาย ปรารถนาอายุยืนยาวนาน ก็ได้สมนึก ถ้าปรารถนาเป็นมหาเศรษฐี ก็ได้ดังความตั้งใจ ขอให้น้ำนี้ชุบเลี้ยงรักษาประชาราษฎร์ ซึ่งอยู่ในศีลในสัตย์และคนดี ผู้ใดได้รับน้ำนี้เข้าไป ให้กำลังร่างกายแข็งแรง มีความอยู่เย็นเป็นสุขโดยทั่วหน้า มนุษย์ทั้งหลายอย่าเบียดเบียนกัน สัตว์ทั้งหลายอย่าเบียดเบียนกัน เพราะข้าพเจ้าเองก็ไม่ปรารถนาที่จะเบียดเบียนใคร ข้าพเจ้า

มีความรักใคร่ชีวิตของข้าพเจ้าเพียงใด มนุษย์และสัตว์ทั้ง-
หลายก็จงมีความรักใคร่กันฉันนั้น มนุษย์และสัตว์และตัว
ของข้าพเจ้าด้วย ไม่ให้มีการเบียดเบียฬบีฑาซึ่งกันและกัน
ขอให้นานคงกะพันชาตรีอาวุธยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ มีดิน น้ำ
ไฟ ลม ที่จะมาทำอันตรายไม่ได้เลย ถ้าผู้ใดเป็นโจรใจ
เหี้ยมโหดร้ายกาจ ก็ขอให้ใจของพวกโจรเหล่านั้นอ่อนโยน
ละมุนละม่อมกลับเป็นคนดี ผู้ใดมีใจกล้าแข็ง มนุษย์ทั้งหลาย
ก็ดี สัตว์ทั้งหลายก็ดี ซึ่งอยู่ในพื้นชมพูทวีปก็ดี จะอยู่ในน้ำ
ในดิน ซอกห้วยเหวผา หรืออยู่ในอากาศก็ดี เมื่อได้กินน้ำมนต์
ไม่ให้มีวิหิงสาพยาบาทมุ่งร้ายต่อกัน ๆ ล ๆ สัพพพุทธา-
นุภาเวนะ สัพพธัมมานุภาเวนะ สัพพสังฆานุภาเวนะ
ด้วยอำนาจคุณพระรัตนตรัย มนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย มี
ข้าพเจ้าเป็นต้น ได้รับน้ำมนต์เข้าไปในร่างกายแล้วก็ดี อาบ
ชะโลมทาก็ดี ให้หายโรคหายภัย เปลื้องความทุกข์ มีแต่
ความสุข และขอให้จิตต์ของมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายดำรง
อยู่ในศีลธรรมอันดี จงมีแต่ความสุขความจำเริญเทอญ ขอ
ให้พระพุทธศาสนาและพระมหากษัตริย์ทุก ๆ พระองค์ จงมี
พระชนมายุยืนยาวด้วย เทอญ.

นายดิส กิจไพบูลย์ ร้านกิจไพบูลย์โอสถ อยู่ตึกเลขที่ ๓๒๗-๓๒๙-๓๓๑ ตำบลจักรวรรดิ์ พระนคร เป็นผู้ขอให้นางบุญเรือน โตงบุญเติม เป็นผู้อธิษฐานให้ ผู้ใดได้นำหินมาไว้ในห้องพระที่บ้านสามัคคีวิสุทธิ ก่อนวันเสาร์ที่ ๑๖ สิงหาคมศกนี้ เวลา ๑๘ นาฬิกา ขอให้หินที่ท่านนำมานี้ศักดิ์สิทธิ์ทั่วกัน และขอให้มารับคืนได้ตั้งแต่วันอาทิตย์ที่ ๒๘ กันยายนศกนี้ (๒๔๙๕) และขอให้สีผึ้งเทียนที่เข้าพิธีหลวงพ่อพุทโธใหญ่ จงศักดิ์สิทธิ์เช่นเดียวกัน มีกิจธุระจำเป็นอะไร ให้จุดเทียนสีผึ้งนี้ จะสำเร็จกิจนั้น ๆ ลุล่วงไปด้วยดีทุกประการ.

บันทึกของ น.ส. วรณี สุนทรเวช

นิสสิตอักษรศาสตร์ปีที่ ๔ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

☆

๑ เรื่องต้นพุด

เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๔๙๕ ตรงกับวันขึ้น ๖ ค่ำ เดือน ๙ ดิฉันไปจุดเทียนวันเกิดที่บ้านคุณยายบุญเรือน คุณ-

ยายให้กิ่งพุดซ้อนดิฉัน ๑ กิ่ง คุณยายอธิษฐานว่าขอให้กิ่งพุดออกรากภายใน ๗ วัน ดิฉันมิได้รับกิ่งพุดมาในวันนั้น วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๔๙๕ คุณแม่ไปไหว้พระที่บ้านคุณยาย ๆ ฝากกิ่งพุดมาให้ดิฉัน และสั่งให้ปลูกในวันที่ ๑ สิงหาคม เวลา ๖ นาฬิกาเช้า ซึ่งตรงกับวันหล่อพระพุทธใหญ่ ที่วัดสัมพันธวงศ์ เมื่อดิฉันปลูกต้นพุดแล้วก็ไปในงานหล่อพระประธานที่วัดสัมพันธวงศ์

ดิฉันได้ไปเที่ยวจังหวัดนครราชสีมากับอาจารย์และเพื่อนร่วมคณะ เมื่อกลับมาถึงบ้านในตอนเย็นวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๔๙๕ คุณแม่ได้เรียกดิฉันให้ไปดูต้นพุด ดิฉันก็ได้ไปดูเห็นดอกพุดอ่อนเพิ่งผลิ เวลานั้นต้นพุดสูง ๔ นิ้วครึ่ง รวมเวลาที่ปลูกจนถึงที่มีดอก ๒๗ วัน ดอกพุดได้เจริญเติบโตขึ้นเป็นลำดับ ครั้นถึงวันอาทิตย์ที่ ๒๘ กันยายน ตรงกับวันขึ้น ๙ ค่ำ เดือน ๑๑ ดอกพุดบานเต็มที่ ต่อมาวันอังคารที่ ๓๐ กันยายน เวลาเช้า ดิฉันได้นำดอกพุดซึ่งบานได้ ๒ วัน แล้วไปให้คุณยายถวายพระพุทธ ที่บ้านคุณยาย รวมเวลาตั้งแต่ปลูกถึงวันนำดอกพุดไปถวายพระเป็นเวลา ๑ เดือนกับ ๒๙ วัน

ต้นพุดได้แตกสาขาออกเป็น ๒ กิ่ง ต่อมาวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๔๙๕ ตรงกับวันลอยกระทงกลางเดือน ๑๒ ต้นพุดออกดอกอีก ๒ ดอกยังไม่บาน เวลานี้ต้นพุดสูง ๑๗ นิ้ว

๒ เรื่องลอยกระทง

เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๔๙๕ ดิฉันเลิกจากเรียนแล้วก็ไปไหว้พระที่บ้านคุณยาย ๆ ชวนไปลอยกระทงด้วยกันที่ปากน้ำในวันรุ่งขึ้น เช้าวันที่ ๒ พฤศจิกายน คุณแม่และดิฉันก็ไป คุณยายได้ช่วยกันแต่งกระทงซึ่งสำหรับลอยในวันนั้น คุณถนอมเป็นคนเย็บกระทงเจิม ๙ ใบนำไปลอยที่ปากน้ำ ๘ ใบ ส่วนอีกใบหนึ่งนั้นคุณยายให้คุณหมอปรีดาไปลอยที่คลองเทเวศม์ กระทงใหญ่ทำเป็นรูปเรือแต่งด้วยดอกไม้สดถึงเวลาเย็นประมาณ ๑๗.๐๐ น. ออกจากบ้านสามัคคีวิสุทธิพร้อมกันไปปากน้ำโดยทางรถยนตร์ มีรถไปด้วยกัน ๘ คันเมื่อถึงปากน้ำแล้วพบพวกที่ไปคอยอยู่ก่อนอีกหลายคน รวมคนที่ไปด้วยกันทั้งหมด ๒๖ คน ได้ลงเรือยนต์ที่ท่าเรือปากน้ำเวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น. ออกเรือบ่ายหน้าลงไปทางปากอ่าวเลยกระโจมไฟออกไปแล้วก็กลับหันหัวเรือขึ้นมาทางกรุงเทพคุณยายสั่งให้จุดกระทง กระทงใหญ่นั้นช่วยกันจุดหลายคน

ลมพัดแรงมากจึงจุดไม่สำเร็จ ส่วนกระทงเล็กนั้นดิฉันได้ช่วยคุณยายจุด พอจุดติดลมก็พัดดับหมด คุณแกมแก้วเรียกให้คนเอาผ้าใบมาบังข้างเรือเพื่อบังลม คุณยายไม่ยอมให้บังให้นำผ้าไปเสียที่อื่น คุณยายได้ยืนขึ้นอธิษฐานขอให้ลมสงบสักครู่ เพื่อจะได้จุดเทียนบูชาแม่พระกาพรหม ชั่วครู่ลมก็สงบลงอย่างขนาดจุดเทียนได้ทุกกระทง เมื่อจุดเทียนเสร็จแล้วก็ช่วยกันลอยกระทง กระทงที่ดิฉันจุดนั้นดับหมด ส่วนกระทงที่คุณยายจุดไม่ดับเลยลอยนำหน้ากระทงรูปเรือซึ่งจุดไฟสว่างลอยไปสู่ปากอ่าว ดิฉันได้เฝ้ามองดูกระทงเห็นไฟสว่างเป็นดวงเล็ก ๆ จนลับสายตา.

เหตุการณ์ครั้งนี้ผู้ที่ไปด้วยกันได้เห็นประจักษ์แก่ตาเป็นจำนวนมาก ดิฉันจึงได้บันทึกไว้เพื่อจะให้ผู้ที่ต้องการทราบเรื่องราวที่เกี่ยวกับสัจจะ ความจริงซึ่งคุณยายได้กระทำไว้ได้ทราบเรื่องราว ดิฉันขอรับรองด้วยเกียรติของนิสิตจุฬาลง-กรณ์มหาวิทยาลัยว่า เรื่องที่ดิฉันได้บันทึกไว้นี้ถูกต้องตามความเป็นจริงทุกประการ.

วรณี สุนทรเวช

บันทึก เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๕

บันทึกของ คุณนายผิน แจ่มวิชาสอน

☆

เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๐ คุณป้าบุญเรือนไปอยู่ที่พระโขนงกับดิฉัน แต่อยู่ในเรือนคนละหลังสองฟากถนนซอย และบ้านทั้งสองมีรั้วแน่นหนา บ้านของดิฉันมีประตูไม้ปิดใส่กุญแจได้ เวลาไปมาหากันจะต้องเดินเป็นระยะทาง ๑๕ วาเศษ แต่คุณป้าบุญเรือนมิได้ค่อยอยู่ประจำบ้าน ชอบเข้ามาในพระนครทุกวันก็ว่าได้ คุณป้าไปรับข้าวที่บ้านดิฉันทุกมื้อเย็นแล้วจึงกลับไปนอน

ค่ำวันหนึ่งฝนตกหนัก คุณป้าบุญเรือนได้รับประทานอาหารค่ำตามเคยและคุณป้าไม่เปียกฝน ดิฉันจึงคิดว่าคุณป้าได้เปลี่ยนเสื้อผ้ามาก่อนแล้ว วันนั้นมีพี่สาวดิฉันชื่อผินและพี่สะใภ้ชื่อนวลมาเยี่ยม และจะค้างกับคุณป้าบุญเรือนเมื่อรับประทานอาหารแล้วคุณป้า พี่สะใภ้ และพี่สาวจะไปนอน ฝนยังตกอยู่ ดิฉันจึงให้ร่มคุณป้าเพื่อกันฝนไปบ้าน แต่คุณป้าปฏิเสธ ส่วนอีก ๒ คนรับไป รุ่งเช้าดิฉันจึงถามพี่สาวของดิฉันว่า "คุณป้าเปียกไหม" พี่สาวของดิฉันจึงตอบว่า "เอามือจับตามตัวดูแล้ว รู้สึกตัวร้อนและไม่เปียกทั้งตัว"

ต่อมาอีกหลายวัน ในตอนค่ำดิฉันคอยคุณป้าอยู่ นั่งอยู่บนศาลารับแขกของบ้าน หันหน้าจ้องมองไปทางประตู ดิฉันได้ยินเสียงคุณป้าร้องสวัสดีก็เห็นคุณป้าในตอนใกล้จะถึงตัวแล้ว ไม่ทราบว่าเข้ามาถึงอย่างไร ดิฉันจึงถามคุณป้าว่า "วันนี้เข้ามายังไงถึงไม่ได้ยิน เพราะทุกครั้งเข้ามาถึงหน้าประตูก็ได้ยินเสียงรองเท้าแล้ว" คุณป้าตอบว่า "ก็ใส่กลอนเสียนี่" คุณหลวงสามีของดิฉันจึงเรียกนายพุฒไปดูกุญแจประตูรั้วบ้านว่าปิดกุญแจหรือเปล่า นายพุฒตอบรับว่า "ผมใส่ปะแจเสียแต่หัวค่ำ ลืมคุณป้าไป" คุณหลวงสามีของดิฉันให้นายพุฒเอาไฟฉายไปส่องตามข้างรั้วว่ามีช่องลอดเข้ามาบ้างหรือเปล่า นายพุฒและคุณหลวงสามีของดิฉันได้พาไปดู ก็ไม่พบช่องเลย รั้วยังเป็นปกติ ไม่ทราบว่าเข้ามาได้อย่างไร

ต่อมาตอนค่ำ ๆ ดิฉันคอยจ้องดูประตูอยู่เสมอ เพื่อรอคุณป้ามารับประทานอาหาร แต่พอดีได้ยินเสียงสวัสดีก็เห็นคุณป้าอยู่ใกล้ตัวแล้วทุกที ส่วนฝนที่ตกไม่เปียกตัวคุณป้านั้น ครั้งนี้ไม่ใช่ครั้งแรก ยังเห็นกันอีกหลายครั้งหลายหน ไม่แต่ดิฉันคนเดียว คนอื่น ๆ ก็เห็นกันมากคน

(ลงชื่อ) *ผิน แจ่มวิชาสอน*

๒๘ ต.ค. ๙๕

บันทึกของ นางพัธนี พรพิบูลย์

☆

บรรทึกให้เจ๊บวย เพื่อพิมพ์ประวัติหลวงพ่อพุทโธใหญ่

ดิฉันรู้จักกับคุณป้าหมอมาตั้งแต่หลังสงครามครั้งที่ ๒ เลิกแล้วเนื่องจากไปให้คุณป้ารักษาโรคลมเรอ

ต่อจากรักษาโรคหายดีแล้ว วันหนึ่งดิฉันไปขอร้องให้คุณป้าช่วยมาดูที่ดินให้ดิฉัน ซึ่งดิฉันคิดว่าจะปลูกบ้านพักสักหลังหนึ่ง คุณป้าได้นัดให้ดิฉันเอารถไปรับคุณป้าที่บ้านพักของคุณป้าที่บ้านคุณหลวงแจ่มวิชาสอนที่พระโขนง เวลาเช้าดิฉันได้นำรถไปตามที่คุณป้านัด แล้วคุณป้าก็มารับดิฉัน ซึ่งตามธรรมดาดิฉันเคยไปทางถนนจักรพรรดิพงษ์ ออกถนนวิสุทธิกษัตริย์เลย แต่ต้องผ่านถนนนางเลิ้ง คุณป้าสั่งให้มาถนนบำรุงเมือง เลี้ยวถนนดินสอ ผ่านอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ตรงไปทางเฉลิมวันชาติ ดิฉันไม่ค่อยเคยมาทางนี้เลยงงไป มาถึงสพานเฉลิมวันชาติ คุณป้าก็ถามว่า "เอ้าจะไปทางไหน? เลี้ยวซ้ายหรือเลี้ยวขวา" ดิฉันก็ตอบไม่ถูก เลยตอบว่าไม่ทราบ ถามคนรถ ๆ เขาก็ไม่ทราบ เพราะเขาไม่เคยมาที่ที่ของดิฉันเหมือนกัน โดยกระทันหัน

คุณป้าสั่งทันที ให้เลี้ยวซ้าย พอรถเลี้ยวซ้ายมาได้หน่อย คุณป้าก็ถามดิฉันว่า "นี่ใช่ไหม?" ดิฉันก็ร้องว่า "ใช่แล้ว" เพราะเหตุนี้ดิฉันจึงเลื่อมใสในคุณป้ามาก เพราะสิ่งที่ไม่ทราบก็ได้ทราบ ซึ่งผิดคนธรรมดา แทนที่ดิฉันจะพาคุณป้ามาที่ ๆ นี้ คุณป้ากลับเป็นคนพาดิฉันมา

ต่อมาดิฉันกับคุณอุษาไวคกุล คิดจะสร้างบ้านให้คุณป้าอยู่สัก ๑ หลัง จึงได้นำความคิดนี้มาปฤกษากัน และขออนุญาตต่อนายของดิฉัน นายก็อนุญาตให้ จึงได้นำความไปให้คุณป้าทราบที่โรงพักกลาง พร้อมทั้งคุณอุไรด้วย ก็ตกลงจะปลูกกัน ในการปลูกนี้ คุณอุษาเป็นหัวเรี่ยวหัวแรง

ที่รีบร้อนปลูก ก็เพราะกลัวคุณป้าจะหนีไปอย่างคราวก่อนคือ ไปเชียงใหม่ตั้ง ๘-๙ เดือน ทำให้ว้าเหว่มาก ในเวลาเจ็บไข้หรือมีธุระร้อนต่าง ๆ การปลูกบ้านนี้มีผู้คุ้นเคยกับคุณป้ามาขอร่วมการกุศลด้วยก็มี ปลูกเสร็จคุณป้าก็ได้มาอยู่ ให้ชื่อบ้านว่า "บ้านสามัคคีวิสุทธิ" ต่อมาได้ทราบว่าท่านเจ้าคุณรัชชมงคลมุนี ได้มาอนุญาตให้คุณป้าช่วยหล่อพระประธานที่วัดสัมพันธวงศ์ ซึ่งหล่อแล้วจะนำไปไว้วัดสารนารถธรรมาราม อำเภอแกรง จังหวัดระยอง คุณ

บ้ากะราคาให้นายช่างเอง เป็นเงิน ๖๐,๐๐๐ บาท ทั้งหล่อทั้งขัดเสร็จ ดิฉันเคยนึกวิตกเพราะเห็นว่า จำนวนเงินมาก ทั้งเวลานั้นคุณบ้าก็ยังไม่มีเงินเลย คุณบ้าจะเอาเงินที่ไหนมาในชั่วเวลาอันสั้นนี้

ต่อมาคุณบ้าก็ลาไปเชียงใหม่ โดยนัดกับคุณนายหล้า-ศักดาธร ว่าจะไป พระคุณนายหล้ากับหมู่ศรัทธา ได้ปลูกหอประชุมไว้ให้ที่เชียงใหม่ จึงจำเป็นต้องขึ้นไป ทั้งที่ร่างกายในเวลานั้น ก็ไม่ปรกติไปเชียงใหม่ประมาณ ๓ อาทิตย์ ก็กลับมา ได้ทราบว่าไม่ได้เก็บเงินที่เชียงใหม่ แล้วไปแปดริ้ว ก็ไม่เปิดบัญชีหล่อพระที่แปดริ้ว กลับจากแปดริ้วมาเปิดบัญชีที่กรุงเทพ ฯ. แล้วแต่นั้นคุณบ้าก็ไม่ค่อยออกไปนอกบ้าน เพราะสังขารไม่อำนวย เปิดบัญชีไม่กี่วัน เงินเต็มจำนวนต้องปิด แต่ยังมีผู้ศรัทธาอีกมาก ขอให้คุณบ้ารับไว้สมทบทุนแล้วแต่คุณบ้าจะทำอะไรต่อไป คุณบ้าจึงยอมรับต่อไปพอสมควรแล้วก็หยุด หล่อพระเสร็จแล้วหักรายจ่ายเงินเหลือได้มอบให้ท่านเจ้าคุณรัชชมงคลมุนีทำโบสถ์ต่อไป พระที่หล่อแล้วรู้สึกว่างามมาก ตามที่เล่ามานี้ ดิฉันรู้สึกว่าคุณบ้าเป็นผู้มั่นในสัจจะอย่างเด็ดขาด แม้แต่เรื่องเล็กน้อยก็

ไม่ยอมพูดผิดพูดแล้วก็ต้องทำอย่างพูด ไม่เคยผิดพลาดหรือหลงลืม แม้แต่เวลาที่พูดเป็นเวลานานวันก็ไม่ลืม การอยู่ใกล้ ๆ กับคุณป้านานตั้งหลาย ๆ ปี ดิฉันเคยเห็นความมหัศจรรย์หลายครั้ง เช่นเรียกฝนให้ตก และบอกมะม่วงซึ่งมีอายุ ๑ ปี ๑ เดือนให้มีช่อได้ ส่วนความศักดิ์สิทธิ์ยังมีมาก ซึ่งท่านจะดูได้จากบรรทึกของท่านผู้อื่นในเล่มนี้ได้ ส่วนตัวดิฉันและครอบครัวก็ได้อาศัยปูน ไพล และน้ำอธิษฐานของคุณป้ารักษาประจำตั้งแต่ผู้ใหญ่ตลอดถึงเด็กเล็ก ๆ ทุ่นเงินค่าหมอไปมาก เพราะฉะนั้นจึงบันทึกไว้เป็นพยานแห่งความจริง.

โดยความเคารพ

พัธนี พรพิบูลย์

บ้านหน้าวัดสะเกษ พระนคร

บันทึกของ หม่อมถวิล สุทัศนีย์

☆

ดิฉันอยู่บ้านเลขที่ ๒๓ ถนนดินสอ เสาชิงช้า พระนคร ดิฉันเคยมาติดต่อกับคุณแม่บุญเรือน โตงบุญเติม อยู่เสมอ

โดยฉะเพาะวันเสาร์ได้มาร่วมสวดมนต์ และบำเพ็ญกรรม-ฐานกับคุณแม่ด้วย ทั้งนี้เป็นเวลา ๑ ปีเศษแล้ว

ดิฉันได้รับเด็กมาเลี้ยงไว้ ๑ คน เป็นหญิง มารดาของแกเสียแต่เมื่อคลอด บัดนี้อายุได้ ๑ ขวบ กับ ๘ เดือน เมื่อประมาณ ๒ เดือนที่แล้ว เด็กคนนี้ป่วยเป็นลมชักตอนกลาง-คืนดึกมาก ประมาณเกือบ ๕ นาฬิกา ดิฉันไม่ทราบว่าจะไปพึ่งพาหมอที่ใด เพราะตกใจไม่เคยเห็นเด็กเป็นดังนี้ เกรงว่าเด็กคงตายแน่ เด็กกระตุกชักตาตั้งหลังแอ่น ดิฉันจึงอุ้มเด็กนั้นไปหน้าที่บูชาและไหว้พระ แล้วเอาน้ำอธิษฐานของคุณแม่ที่ดิฉันตั้งในวันเสาร์ตามปกติหยอดให้แกกิน พร้อมกับระลึกถึงคุณแม่บุญเรือน พอหยอดลงไปได้หน่อยเด็กก็หายชักทันที ในตอนเช้าประมาณ ๗ โมงของวันนั้น ดิฉันพาเด็กไปโรงพยาบาลศิริราชให้นายแพทย์ตรวจ นายแพทย์ไม่ได้ว่าอะไร เป็นแต่ให้เด็กรับยาครึ่งเม็ด และให้ยามาอีกครึ่งเม็ด แต่ดิฉันไม่ได้ให้เด็กรับยานั้นอีกต่อไป เป็นแต่ให้ยาจันทะลีลาและน้ำอธิษฐาน ต่อมาอีก ๒ วันก็หายเป็นปกติ

วันเสาร์ต่อมาก็ได้มาที่บ้านคุณนายบุญเรือนอีกตามเคย คุณแม่ได้บอกให้ดิฉันจุดธูปที่เทียนใหญ่ที่หน้าโต๊ะบูชาพระ

และบอกให้ดิฉันอธิษฐานขอให้ลูกชายอายุยืน ต่อมาประมาณ ๒ สัปดาห์ บุตรชายของดิฉันคนหนึ่ง ชื่อ ร.ท. ม.ร.ว. วุฒ สุทัศนีย์ ร.น. ที่ศึกษาอยู่ในประเทศอังกฤษได้มีจดหมายมาบอกว่า ได้ถูกทำการผ่าตัดเนื้องอกในจมูกสลบไป ๑ วัน บัดนี้ได้หายเป็นปกติแล้ว ถ้าจะคำนวณดูเวลาที่คุณแม่บอกให้อธิษฐานนั้นก็ไร่เรี่ยกับเวลาที่บุตรของดิฉันได้รับการผ่าตัดพอดี ดิฉันคิดว่า คุณแม่บุญเรือนรู้กาลล่วงหน้าจึงบอกให้ดิฉันอธิษฐานให้บุตรชายอายุยืน ที่น่าอัศจรรย์ก็คือบุตรหญิง ๒ คนของดิฉันไม่ป่วยเจ็บอะไร และคุณแม่ก็ไม่ได้บอกให้อธิษฐานบุตรหญิง

ต่อมาจากวันที่คุณแม่มาบอกให้ดิฉันจุดธูปอธิษฐานครั้งนั้นอีก ๖ สัปดาห์ นายแพทย์ ม.ร.ว. ไพฑูรย์ สุทัศนีย์ บุตรชายคนโตของดิฉันอยู่จังหวัดยะลาได้ป่วยเป็นไข้ไทฟอยดิฉันก็เป็นทุกข์มาก เลยมาเรียนถามคุณแม่บุญเรือนว่าบุตรของดิฉันจะเป็นหนักถึงชีวิตหรือไม่ คุณแม่บอกว่า "ไม่เป็นไรหลอก แล้วจะช่วย" ต่อมาประมาณ ๑ สัปดาห์ดิฉันก็ได้รับข่าวว่าหายเป็นปกติแล้ว ด้วยเหตุนี้ดิฉันจึงมีความเคารพนับถือ เพราะดิฉันแน่ใจว่า คุณแม่บุญเรือน

สามารถทราบเหตุการณ์ล่วงหน้าได้อย่างดี

และอีกครั้งหนึ่ง เมื่อหลายเดือนมาแล้ว ดิฉันได้บอกคุณแม่ว่าดิฉันได้หล่อพระประธานไว้กับพี่สาวของดิฉัน ๑ องค์ หน้าตักกว้าง ๒ ศอกครึ่ง ได้มีพระต่างจังหวัดมาขอกับคุณแม่บุญเรือน ๆ ขอจากดิฉัน ๆ จึงปฤกษาพี่สาว ๆ ไม่ยอมให้ เพราะไกลนักไปไม่ได้ อยู่ถึงจังหวัดนครพนม ดิฉันเสียใจ เอาไว้หล่อร่วมกันใหม่ให้องค์ใหญ่กว่านี้อีกที่วัด-สัมพันธวงศ์ เพราะท่านเจ้าคุณรัชชมงคลมุนีจัดการหล่อถึง ๒ ครั้งแล้วไม่ติด คุณแม่บอกว่าพระองค์นี้จะศักดิ์สิทธิ์มาก จึงต้องหล่อหลายหน คราวนี้ท่านเจ้าคุณรัชชมงคลมุนีอนุญาตให้คุณแม่จัดการหล่อถวาย เพราะฉะนั้นดิฉันจึงร่วมการกุศลครั้งนี้โดยแจ้งความจำนงค์จะบริจาคเงิน ๓๐๐ บาท และคุณแม่บุญเรือนยังไม่ยอมเก็บเงิน บอกว่าให้มีลาภเสียก่อนแล้วถึงจะเก็บ ต่อมาจากวันนั้นมาไม่กี่วันนัก ดิฉันก็มีลาภประมาณ ๑๐๐ บาทเศษ จึงนำมาให้คุณแม่บุญเรือน ๆ ปฏิเสธไม่ยอมรับ เพราะยังไม่เปิดบัญชี ต่อมาเมื่อคุณแม่จัดการเปิดบัญชีแล้ว ดิฉันจึงนำเงินมาร่วมการกุศลด้วย ในที่สุดพระประธานก็หล่อสำเร็จเรียบร้อยสวยงาม เป็นที่ชื่นใจ

ของดิฉัน ดิฉันจึงเลื่อมใสยิ่งขึ้นอีก และเพียรมาร่วมปฏิบัติธรรมทุกวันเสาร์ จึงได้รับอุปการะดังกล่าวมาแล้วข้างต้น.

ถวิล สุทัศนีย์

๒๓ พย. ๙๕

บันทึกของ คุณนายชมโชค ประดิษฐเวฒินทร์

☆

เขียนมอบให้คุณนายบ๊วย ศิวพฤกษ์

ดิฉันได้รู้จักกับคุณหมอบุญเรือนโดยแม่เฮียง เซ่งลี่ไถ่ เป็นผู้แนะนำให้รู้จัก เพราะดิฉันเป็นโรคไต ไม่สบายเป็นไข้ และให้เชิญคุณหมอบุญเรือนมารักษาและนวดให้ ๕ ครั้งติดๆ กัน และโรคก็ได้หาย และในระหว่างที่นวดนั้นคุณหมอก็ได้สอนธรรมควบไปด้วย จนดิฉันเลื่อมใสศรัทธา จึงได้ขอนิสสัยเรียนวิปัสสนากับท่านเจ้าคุณรัชชมงคลมุนี เจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศ์ก็ได้ติดต่อกันเรื่อยมา บุตรชายคนที่ ๓ ของดิฉันซึ่งอายุได้ ๑๐ ขวบถูกบุตรชายคนที่ ๒ เอาศอกกระทุ้งที่โคนขาโดยบังเอิญก็เลยเดินไม่ได้ ดิฉันทราบเข้าก็ให้เสมียน

ที่บ้านอุ้มไปหาคุณหมอบุญเรือนที่โรงพักกลาง คุณหมอได้นวดให้และอธิษฐานให้ และสั่งให้เดินกลับบ้านไม่ต้องอุ้มไปและปรากฏว่าบุตรชายของดิฉันเดินไปขึ้นรถหน้าโรงพักได้จริง ๆ ขณะนั้นดิฉันยังอยู่ในวิหารวัดสามปลื้ม พอออกมาก็เห็นบุตรชายของดิฉันวิ่งเล่นอยู่ข้างวิหารนั้น ต่อมาคุณแม่ของดิฉันซึ่งขณะนั้นอายุได้ ๘๑ ปีได้ป่วยเป็นโรคชรา และได้ล้มป่วยเป็นเวลา ๒ เดือน ในระหว่างที่ป่วยอยู่นี้ คุณแม่ได้มีโอกาสทอดผ้าป่าถึง ๒ ครั้ง คือครั้งที่วัดเกาะและวัดสามปลื้ม วันหนึ่งคุณแม่ของดิฉันได้นอนนิ่งไปเฉย ๆ ไม่พูดจา มีอาการคล้ายกรนหรือนอนหลับ เวลาเอาน้ำหยอดเข้าไปกลืนได้ แต่อาหารอื่นไม่ได้เลย อาการเช่นนี้เป็นอยู่ ๓ วัน เผอิญคุณหมอบุญเรือนก็มาเยี่ยมดิฉัน เมื่อเห็นอาการของคุณแม่ก็บอกว่า ท่านไปเที่ยวอยู่สวรรค์และได้รับอาสาไปตามให้ในคืนวันนั้น ครั้นรุ่งเช้าดิฉันก็รู้สึกตัวพูดขึ้นว่า ฉันไปเที่ยวสวรรค์มา และได้กินน้ำเซี่ยนจุ้ยด้วย "คุณแม่ของดิฉันมีชีวิตอยู่ต่อไปได้อีก ๑๙ วัน ระหว่างนี้ได้ทำการกุศลอีกหลายอย่าง"

ต่อมาคุณหมอบุญเรือนได้มาที่บ้านอีก วันนั้นเป็นวัน

อาทิตย์ตอนเย็น คุณหมอได้บอกว่า "ท่านจะไปแล้วท่านยัง ไปไม่ได้ เพราะท่านเป็นห่วงนายกลางซึ่งยังไม่มีครอบครัว " และให้บอกดิฉันและญาติรับฝากแก่ท่านเสีย อย่าให้ท่านเป็นห่วงท่านจะได้ไปสะดวก รุ่งขึ้นวันจันทร์ ดิฉันก็ได้บอกกับน้อง ๆ ทุกคนและลูก ๆ ไปขอขมาคุณแม่ในเวลาตอนบ่าย และตอนเย็นเวลาประมาณ ๔ โมงกว่า ได้พาบุตรหลานและน้อง ๆ มาขมาอีกครั้งหนึ่ง ในระหว่างที่ขอขมาท่านก็บอกว่า "อือ" พอถึงเวลาประมาณ ๖ โมงเย็นท่านก็สิ้นใจไปในระหว่างลูกหลานที่อยู่ใกล้พร้อมเพรียงกันโดยความสงบ เพราะเป็นเวลาใกล้ชิดกันไม่กี่ชั่วโมง ก็เป็นการสมจริงดังคุณหมอบอก ครั้นรุ่งเช้าดิฉันได้ให้คนไปตามคุณหมอบุญเรือนที่บ้านคุณหลวงแจ่มวิชาสอน ที่พระโขนง เด็กกลับมาบอกว่าคุณหมอบุญเรือนได้ออกจากบ้านไปเสียแล้ว แต่ตรงกันข้ามคุณหมอกลับทราบว่าคุณแม่ได้สิ้นไปเสียตั้งแต่เมื่อคืนแล้วจึงได้มาเยี่ยม เพราะเหตุนี้จึงทำให้ดิฉันยิ่งเกิดความเลื่อมใสมากขึ้น ดิฉันจึงได้ขอความช่วยเหลือให้เรียงหนังสือธรรมแจกในงานคุณแม่ คุณหมอจึงได้เรียง อริยทรัพย์ ๗ และมรรค ๘ พร้อมด้วยข้อความปลีกย่อยอีกหลายเรื่อง และให้

ชื่อหนังสือนั้นว่า แนวทางแห่งวิมุติ และบุตรของดิฉันคนที่ ๘ ได้รับการช่วยเหลือไว้เหมือนกัน โปรดอ่านบันทึกของเด็กหญิง วงค์ศิริ ประดิษฐเวฒินทร์ ต่อไป คุณหมอได้เป็นผู้ที่ดิฉันและลูก ๆ นับถือเสมอมา

ชมโชค ประดิษฐเวฒินทร์

ต่อไปนี้เป็นบันทึกของบุตรคนที่ ๘ ของดิฉัน

☆

ข้าพเจ้าเป็นบุตรคนที่ ๘ ซึ่งเป็นคนสุดท้องของคุณแม่ คุณแม่ของข้าพเจ้าได้รู้จักกับคุณป้าบุญเรือนในเวลาพอสมควร ขณะนั้นข้าพเจ้าอายุได้ ๘ ปี ได้ศึกษาอยู่ที่ ร.ร.อัสสัมชันคอนแวนต์ วันที่หนึ่งขณะที่ข้าพเจ้านั่งเรียนหนังสืออยู่นั้น ข้าพเจ้ารู้สึกว่าขนหน้าแข้งของขาข้างหนึ่งคล้ายกับว่ามันจะหลุด ข้าพเจ้าก็ลองเอามือลูบดู กรู้สึกว่าเจ็บจนถูกต้องไม่ได้ ข้าพเจ้าจึงบอกให้เพื่อน ๆ ดู เพื่อน ๆ ก็ไม่ทราบว่าเป็นอะไร ข้าพเจ้าจึงนำความนี้ไปเรียนแก่คุณแม่ คุณแม่ก็บอกว่าไม่เป็นอะไร แต่พอรับอาหารเย็นเสร็จแล้ว ข้าพเจ้ารู้สึก

ว่าขนที่หน้าแข้ง ซึ่งมันจะหลุดนั้นกลับตั้งชันขึ้นและเจ็บมาก จับต้องก็ไม่ได้ คุณแม่ท่านเห็นไม่เข้าทีจึงพาข้าพเจ้าไปหาคุณป้าบุญเรือน ซึ่งขณะนั้นท่านอยู่ที่โรงพักกลาง เมื่อคุณแม่พาข้าพเจ้าไปถึง คุณป้าบุญเรือนก็หยิบปูนซึ่งท่านอธิษฐานมาทาที่ใต้หัวเข่าจนรอบขา และท่านยังได้สั่งว่าถ้าไม่หายในวันรุ่งขึ้นอย่าไปโรงเรียน พอกลับมาบ้าน ข้าพเจ้าก็รู้สึกว่าค่อยยังชั่วขึ้น พอรุ่งขึ้นข้าพเจ้ารู้สึกว่าเกือบหายเป็นปกติ และข้าพเจ้าก็ไม่ได้ไปโรงเรียน เพราะกลัวจะเป็นอีก ตั้งแต่วันนั้นข้าพเจ้าก็หายไม่เป็นอะไร และเป็นปกติตามเดิม จนกระทั่งเดี๋ยวนี้อายุข้าพเจ้าได้ ๑๔ ข้าพเจ้าจึงได้เขียนบันทึกนี้เพื่ออาจจะเป็นประโยชน์ต่อท่านทั้งหลายไม่มากก็น้อย ข้าพเจ้าจึงขอแนะนำให้ท่านใช้ปูนทาอย่างข้าพเจ้า เพราะข้าพเจ้ายังรำลึกถึงท่านเจ้าของปูนอยู่เสมอจนกระทั่งทุกวันนี้

ด.ญ. วงษ์ศิริ ประดิษเวชินทร์

๑๓๘ ถนนลำเพ็ง พระนคร

บันทึกของ นางบ๊วย ศิวพฤกษ์

☆

ดิฉันอยู่บ้านเลขที่ ๒๕๓ ถนนดำรงรักษ์ อำเภอป้อมปราบ พระนคร เคยป่วยเป็นโรคลำไส้ ในท้องมีลมเป็นก้อน รับอาหารไม่ได้ ร่างกายซูบผอมมาก ปากก็เบี้ยว เริ่มป่วยมาตั้งแต่เดือนมีนาคม ๙๕ เคยไปรักษาหมอจีน หมอไทย รวมทั้งแพทย์แผนปัจจุบัน รวมเวลา ๓ เดือน มีอาการทรงกับทรุดลงไป เสียเงินไปมาก คุณอุษา ไวคะกุล แนะนำบุตรสาวของดิฉันให้พาดิฉันมาหาคุณแม่บุญเรือน เมื่อประมาณเดือนมิถุนายนศกนี้ คุณแม่บุญเรือนให้ดิฉันทาปูนรับประทานไพลและดื่มน้ำอธิษฐาน อาการป่วยค่อยหายขึ้น และไม่ถึง ๓ สัปดาห์ก็หายเป็นปกติทั้งหมด คือท้องสบายปากหายเบี้ยว.

การที่ดิฉันหายโรคครั้งนี้รู้สึกเป็นพระคุณยิ่ง ดิฉันจึงถือโอกาสพาคุณแม่ไปเที่ยวเพื่อพักผ่อนทางปักษ์ใต้ ออกเดินทางเมื่อ ๖ ต. ค. ๙๕ โดยรถไฟ ในการเดินทางคราวนี้มีผู้ร่วมทางไปด้วยคือ คุณนายหล้า ศักดาธร คุณนายลำใย กลางสุข นางสาวฉวี บุตรสาวของดิฉัน และมีผู้ติดตามช่วยเหลืออีก ๑ คน.

วันแรกลงรถไฟที่สถานีประจวบคีรีขันธ์ แล้วเดินทางไปพักที่กองบินเป็นบ้านพักของบุตรชายดิฉัน รุ่งขึ้นจึงพากันไปที่วัดเกาะหลักนอกกองบินไปประมาณ ๑ ก.ม. ได้อาศัยกุฏิพระภิกษุองค์หนึ่ง ทราบว่าเป็นพระปลัดของวัด ได้แจ้งความจำนงให้ท่านทราบ ครั้งแรกท่านจะให้ใช้ศาลาอีกแห่งหนึ่งไกลจากที่นั้น แต่คุณแม่ไม่ยอมไป ในตอนเช้าวันนี้ ๗ ต.ค. ๙๕ มีคนนำปูนและน้ำมาให้อธิษฐานประมาณ ๑๐ กว่าคน ประชาชนพวกนี้ทราบจากข้าราชการกระทรวงการคลังผู้หนึ่งชื่อ สอาด ซึ่งเดินทางไปโดยรถไฟขบวนเดียวกันเพื่อไปเยียมญาติที่ประจวบ ได้สนทนากันถึงเรื่องปูน คุณสอาดบอกว่าเคยได้ยินชื่อคุณแม่มานานแล้ว แต่ไม่มีโอกาสได้ไปเยี่ยม จึงได้เที่ยวบอกญาติและเพื่อนบ้านใกล้เคียงในประจวบฯ ให้นำปูน,ไพล,และน้ำมาให้คุณแม่อธิษฐานในจำนวนคนที่มาครั้งแรก มีหญิงผู้หนึ่งอายุประมาณ ๔๐ ปีกว่า บอกคุณแม่ว่า ในท้องเป็นลำแข็งปวดเหลือทน พูดพล่ามไปเรื่อย ๆ แต่คุณแม่ไม่ค่อยเอาใจใส่นักและไม่ยอมพูดด้วย ในที่สุดจึงมีเด็กคนหนึ่งนำปูนมา ๑ กะละมัง คุณแม่จึงขอปูนเด็กหน่อยหนึ่ง แล้วเอานิ้วจิ้มปูนไปทาที่บริเวณบน

ข้อมือขวาของหญิงที่บ่นว่าท้องเป็นลำ พอทาได้ประมาณ ๒ อึดใจ ดิฉันเห็นแกร้องบอกว่า "ปวดกระดูก ๆ" แล้วก็ร้องดังขึ้นว่า "ปวดกระดูกจวนจะแตกอยู่แล้ว" ดิฉันเห็นเส้นเลือดที่ข้อมือปูดขึ้นมา แกร้องบอกว่าปวดยิ่งขึ้น แล้วเอามือขวาตบกระดานแรง ๆ อยู่เรื่อย คุณแม่จึงสั่งว่า "ไม่ให้ตี ๆ ให้ยกขึ้น ๆ" คนเจ็บก็ยกมือขึ้น แต่ยังตีอากาศอยู่เรื่อย ๆ ส่วนมือซ้ายทุบอกแรง ๆ ปากก็ร้องว่าปวดกระดูกจะแตกแล้ว" อยู่ดิ้นกุฏิ คุณแม่จึงลุกขึ้นไปจับมือไม่ให้ทุบอก คุณแม่ถามว่า "มาแต่ไหนล่ะ ไป! ไป!" คนเจ็บก็บอกว่า "ไป! ไป!" ๒-๓ คำ แล้วคุณแม่ก็วางมือที่ทุบอก คนเจ็บก็ล้มตัวลงกับพื้นไปนอนตะแคง และนิ่งเฉยอยู่ สักครู่คุณแม่ก็บอกว่า "ลุกขึ้นเสียที ซึ่งมันไปแล้ว" แล้วก็หันมาบอกดิฉันว่า "ผีแม่ลูกอ่อนมันแฝงอยู่" มันกินกระดูกหัวไหล่และตะโพกเป็นรูหลายแห่ง ประมาณ ๓-๔ แห่ง" คนป่วยลุกขึ้นนั่งเช็ดหน้าซึ่งเหงื่อออกโชก มีลักษณะเหมือนน้ำมัน เมื่อเช็ดเหงื่อแห้งแล้ว ก็บอกว่าเบาตัว และเล่าว่าเคยถูกน้ำมันพรายมาตั้งแต่สาว หาหมอรักษาเรื่อยมาแต่ไม่หาย มีปวดเมื่อยอยู่ตามเดิม โดยฉะเพาะที่หัวไหล่และ

ตะโพกปวดมาก พวกที่ไปด้วยทุกคนรู้เห็นเหตุการณ์รวมทั้งท่านปลัดเจ้าของกุฏิด้วย.

ต่อมาอีกสักครู่หนึ่งหญิงคนป่วยผู้นั้นก็กลับ ในตอนวันนั้นมีคนเอาปูน, ไพล, น้ำ มาให้อธิษฐานเพิ่มจำนวนมากขึ้น.

เช้าวันรุ่งขึ้น ๘ ต. ค. ๙๕ ได้ไปที่บ้านญาติของคุณสอาดที่ตลาดใกล้สถานีรถไฟ เพราะได้รับเชิญให้ไปรับประทานอาหารกลางวันด้วย พอไปถึงก็มีคนเอาปูน, ไพล, และน้ำมาให้อธิษฐานหลายสิบคนรออยู่แล้ว คุณแม่ต้องอธิษฐานให้เรื่อยไปเป็นชุด ๆ ละหลายสิบคนเพราะบ้านคับแคบ แล้วเดินทางไปขึ้นรถไฟที่สถานี ก็ยังมีคนวิ่งตามไปให้อธิษฐานปูนอีกหลายคน คนหนึ่งบอกว่าเดินทางมาไกลตั้ง ๗ ก. ม.

พวกเราเดินทางต่อไปชุมพร ถึงสถานีชุมพรเวลา ๒ ทุ่ม นางสาวปราณีและคุณสุดใจ เพื่อนของบุตรสาวดิฉันได้มารับที่สถานีรถไฟ แก่ขึ้นไปรับบนรถ และคุณปราณีหันให้ดูเสื้อผ้าบอกว่า "ดิฉันวิ่งมารับ ฝนตกและลื่นไปหมดจนหกล้มผ้าซิ่นเปื้อนไปแถบหนึ่ง" แล้วก็ลำเลียงของออกจากรถไฟ คุณแม่สะพายกระเป๋าใบหนึ่งกับหิ้วกระเป๋าเสื่อบรรจุศิลากรวดหนังสือแดนมธุรสและใบตั้งน้ำเต็มกระเป๋า แล้วก็ออกเดิน

จากรถไฟไปทางหลังสถานีมีคุณสุดใจเป็นคนนำทาง ดิฉันเดินตามหลังคุณแม่บุญเรือนไปติด ๆ เพราะมืดมาก คุณสุดใจคิดจะช่วยถือกระเป๋าเสื้อให้คุณแม่เพราะเห็นว่าหนัก คุณแม่ไม่ยอมว่าจะถือเอง บอกให้คุณสุดใจเดินนำหน้าไปที่รถ พอถึงทางตอนหนึ่งมืดมากและทางเดินแฉะเลอะเทอะ คุณสุดใจส่งมือมาให้คุณแม่จะจูงคุณแม่ไป คุณแม่บุญเรือนบอกว่าไม่ต้อง แล้วพวกเราก็เดินต่อไปจนถึงรถยนต์ที่คุณปราณีและคุณสุดใจนำมาคอยรับ พอขึ้นนั่งบนรถและของตามมาขึ้นรถเรียบร้อยแล้ว คุณแม่บุญเรือนจึงถามว่า "ใครเท้าเปื้อนบ้าง" ทุกคนก็บอกว่าเปื้อนทั้งนั้น ของดิฉันไม่เปื้อนแต่ไม่ได้บอกใคร พอถึงบ้านใคร ๆ ก็เข้าห้องน้ำล้างเท้ากันแต่คุณแม่และดิฉันขึ้นบนเรือนเลยทีเดียว พอขึ้นบนเรือนแล้วดิฉันจึงเห็นว่าดิฉันเปื้อนเล็กน้อย จึงกลับลงมาล้างเท้า พอดีพบคุณลำใย ซึ่งมีหน้าที่ปฏิบัติคุณแม่บุญเรือนในการเดินทางคราวนี้ กำลังยกรองเท้าคุณแม่บุญเรือนขึ้นจะนำไปล้าง คุณลำใยร้องขึ้นว่า "รองเท้าคุณแม่ไม่เปื้อน" ดิฉันเห็นรองเท้าของคุณแม่บุญเรือนที่คุณลำใยยกให้ดูไม่เปื้อนจริง ๆ เหมือนกับเดินมาบนถนนแห้ง ๆ รู้สึกว่าอัศจรรย์มาก และดิฉัน

ซึ่งเดินตามติดหลังคุณแม่มาก็พลอยได้พึ่งบารมีไม่เปื้อนเปรอะเหมือนคนอื่น ๆ.

คืนวันนี้ที่บ้านคุณปราณีมีผู้มาเยี่ยมเยียนหลายคน ในจำนวนนี้มีครูสตรีของโรงเรียนที่ชุมพรคนหนึ่งนั่งอยู่ด้วย คุณแม่บอกว่า แกเป็นโรคลมเป็นก้อนในท้องจนท้องใหญ่เหมือนคนมีครรภ์ คุณแม่บอกว่า "ให้มันยุบ แล้วทาปูนก็หาย" หญิงอีกคนหนึ่งปวดบวมที่ข้อศอก คุณแม่บอกเป็นส่วนรวมอีกครั้งหนึ่งว่า "ผู้ที่นั่งอยู่ที่นี่ให้นึกว่าเป็นโรคอะไรให้หายโรคทุกชะนิด ให้นึกเอาเอง" เช้าวันรุ่งขึ้นครูหญิงคนนั้นมาเอาเชือกวัดท้องให้ดู ดิฉันถามว่า "ยุบไหม" แกตอบว่า "ยุบไปนิ้วกว่า" ส่วนหญิงที่แขนบวมก็บอกว่าหายบวมหายปวดไปแล้ว.

พวกเราได้พักอยู่ชุมพร ๔ คืน ระหว่างนี้ได้ข้ามไปวัดสุบรรณทุกวัน วันแรกมีประชาชนมาหาหลายสิบคน วันที่ ๒ ดิฉันไม่อยู่แต่ถามคุณนายลำใยทราบว่ามีคนมาหาคุณแม่บุญเรือนที่วัดสุบรรณประมาณ ๑ พันคน วันที่ ๓ มีประชาชนมาประมาณ ๒ พันเศษ ในตอนเย็นบ่ายประมาณ ๕ โมงเศษพากันกลับจากวัดสุบรรณ ระหว่างที่ข้ามสะพาน

มีนางสมบุญ อายุ ๗๒ ปีได้บอกว่า "แข็งแรงมากแล้ว" คุณแม่ถามว่า "แข็งแรงมาก วิ่งข้ามสะพานได้ไหม" นางสมบุญก็วิ่งเหยาะ ๆ ข้ามไปให้ดูตลอดสะพานทั้ง ๒ ทอด เมื่อวิ่งข้ามไปแล้ว คุณแม่ถามว่า "เหนื่อยไหม" แกตอบว่าไม่เหนื่อย ส่วนรายละเอียดขอให้ดูบันทึกของนางสมบุญ.

พอครบ ๔ คืนแล้วพวกเราก็ออกเดินทางไปสุราษฎร์ ถึงสุราษฎร์บ่าย ๔ โมงเศษ ฝนตกเลยไม่ได้เที่ยว พอรับอาหารเย็นแล้วเจ้าของโรงแรมแหลมทองก็ขึ้นมาหา เอาปูนมา ๑ กระป๋องเล็กกับน้ำ ๑ ขวด บอกว่าพี่ชายขาเป็นบ้า จึงถามว่า เขารู้มาจากใครว่าคุณแม่อธิษฐานน้ำได้" เขาตอบว่ารู้มาจากคุณคเณย์ คุณแม่บอกว่า "เอามามาก ๆ หน่อยเพราะเป็นมาก" เขาก็รับว่าเป็นมาก ไปรักษาที่โรงพยาบาลแล้วไม่หายและอาละวาดด้วย ต้องล่ามโซ่ไว้ แต่เขาไม่กลับไปนำปูนและน้ำมาเพิ่มอีก คุณแม่บุญเรือนก็อธิษฐานให้แล้วบอกว่า "บ้ามาก ต้องทาปูนที่หน้าอก ท้ายทอยถึงสันหลัง" เราพักอยู่สุราษฎร์คืนเดียว รุ่งเช้าก็เดินทางต่อไป.

ถึงนครศรีธรรมราช ๕ โมงเย็น คงพักโรงแรมนครที่ในเมือง วันรุ่งขึ้นพวกเราได้ไปที่วัดท่ามอญในเมืองนคร-

ศรีธรรมราช มีคนมาหลายสิบคน มีหญิงคนหนึ่งเท้าบวมทั้งสองเท้า เดินไม่ได้สะดวก เอาปูนมาขอให้คุณแม่อธิษฐาน คุณแม่ถามว่า "เท้าบีดอะไร" แล้วบอกให้หญิงคนนั้นไปล้างออกให้หมด พอเท้าสะอาดแล้วคุณแม่ก็ทาปูนให้ แล้วบอกให้ลุกขึ้นเดิน หญิงคนนั้นก็เดินไปเดินมา และคุณแม่บอกให้นึกว่าไม่ให้เจ็บ ๆ สักครู่หนึ่งหญิงคนนั้นก็เดินได้คล่องแคล่วขึ้น อาการบวมก็เหี่ยวลงไปด้วย.

ตอนบ่ายวันนั้นไปไหว้พระวัดพระธาตุ จากลับคุณแม่บุญเรือนไปวัดท่ามอญกับคุณนายลำใยอีก แต่ดิฉันพักอยู่โรงแรม พอรุ่งเช้าก็ขึ้นรถไฟ มีคนนำปูนมาคอยอยู่ที่สถานีรถไฟอีกมากมาย คุณแม่ก็อธิษฐานให้ เรามาพักที่ทุ่งสง ๑ คืน พอรุ่งขึ้นก็จับรถด่วนมาถ่ายรถที่สุราษฎร์ พอข้ามฟากมาก็พบเจ้าของโรงแรมแหลมทองที่พวกเราได้เคยพักกำลังคอยอยู่แล้ว แกเชิญคุณแม่ไปที่หน้าห้องแถวเพื่ออธิษฐานปูนอีก มีคนนำกันมาเป็นถัง ๆ จำนวนมาก และแกเล่าว่า พี่ชายของแกหายบ้าในวันรุ่งขึ้น ไม่ต้องล่ามโซ่ ไปตลาดได้ ไปตัดผมเองคนเดียวได้ เพราะเหตุนี้คนจึงมาคอยคุณแม่บุญเรือนแยะ คุณแม่ก็อธิษฐานปูนให้สมความปรารถนา แล้วพวกเราก็รีบ

ไปรับประทานอาหารกลางวัน พอจะเดินมาขึ้นรถไฟ ก็มีคน นำปูนและน้ำมาคอยอยู่อีกจำนวนมาก พอคุณแม่อธิษฐาน แล้วก็ขึ้นรถไฟ มีคนนำปูนตามมาตั้งที่ข้างรถไฟอีกหลายคน พออธิษฐานเสร็จรถไฟก็เคลื่อนที่ออกจากสถานี.

รถแวะสถานีชุมพร มีคนมารับจำนวนมาก มีข่าวว่า มีคนหายโรคไปแล้วหลายคน ชายคนหนึ่งแกบอกว่า "ผมน่ะ ไม่เคยไหว้ใครเลย เบิดหมวกก็พอแล้ว แต่ผมไหว้คุณแม่ ด้วยความเคารพเพราะได้ผลมาก".

พวกเรากลับมาถึงกรุงเทพโดยสวัสดิภาพ การที่ดิฉัน ได้บันทึกให้นี้ เพราะเป็นเรื่องแปลกประหลาดซึ่งดิฉันไม่เคย พบและเห็นมาก่อน พึ่งมาพบคุณแม่นี้เป็นคนแรก จึงนำมา เล่าสู่กันฟังต่อ ๆ ไป.

ข้วย ศิวพฤกษ์

แขวงการทางชุมพร

วันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๕

ดิฉันนางสุดใจ สุนทรวิภาต ขอเขียนถ้อยคำบันทึก ไว้ ณ ที่นี้ด้วย เนื่องจากดิฉันได้ประสพเหตุการณ์ที่แปลก

ประหลาดอย่างที่ไม่นึกว่าจะเป็นไปได้.

เรื่องมีดังนี้ คือ ดิฉันได้ทราบจากคุณปราณี ว่าคุณแม่บุญเรือนจะมาพักที่บ้าน และจะถึงชุมพรวันที่ ๘ ขบวนรถไฟเพ็ชรบุรี – ชุมพร จึงชวนฉันไปรับท่านและคณะในวันที่ ๘ ดิฉันจึงไปรับพร้อมกับคุณปราณี รถไฟถึงชุมพรประมาณ ๒ ทุ่ม ระหว่างที่รอรับอยู่นั้น ดิฉันและคุณปราณีได้เดินดูทางกันไว้ เพราะคืนวันนั้นฝนตกมาก และดินทางเดินที่สถานีเฉอะแฉะมาก จึงเกรงว่าจะเปื้อนเปรอะเพราะท่านไม่เคยมาชุมพรเลย และไม่ชินกับทางเดิน พอรถไฟมาถึง คุณแม่บุญเรือนท่านก็ลงมา ดิฉันเห็นท่านเป็นผู้มีอายุมาก ท่านสะพายกระเป๋าถือขนาดใหญ่ ๑ ใบ กับในมือท่านถือกระเป๋าเสื่อ ซึ่งดิฉันเห็นว่าเป็นของที่หนักมากเกินไปสำหรับผู้ที่มีอายุขนาดท่าน ไม่น่าจะยกไหว ดิฉันจึงขอเป็นผู้ถือให้ท่าน แต่ท่านไม่ยอม บอกให้ดิฉันเดินไปก่อน ดิฉันจึงออกเดิน ขณะนั้นทางเดินมืดมาก และเฉอะแฉะเพราะฝนตก บางแห่งลื่น ดิฉันจึงส่งมือให้ท่านจับเพื่อจะได้จูงท่าน แต่ท่านก็ไม่ยอมให้จูง ท่านเดินของท่านเอง และสั่งให้ดิฉันเดินนำไปที่รถยนต์ พอถึงรถยนต์ ทุก ๆ คนประมาณ ๑๐ คนขึ้น

รถหมดแล้ว ท่านถามว่าเท้าใครเปื้อนบ้าง ทุกคนพร้อมทั้งดิฉันก็ดูเท้า ปรากฏว่าเปื้อนกันทุกคนและเปื้อนกันคนละมาก ๆ ด้วย เว้นแต่ของท่านคนเดียวที่ไม่เปื้อนคือคุณแม่บุญเรือน ส่วนคุณนายบ๊วยซึ่งเดินตามติดหลังคุณแม่บุญเรือนไปเปื้อนตรงส้นเท้าเล็กน้อย รองเท้าของคุณแม่บุญเรือนไม่เปื้อนดินโคลนอะไรเลย เหมือนกับท่านเดินไปบนดินแห้ง ๆ ซึ่งไม่น่าจะเป็นไปได้ เพราะใคร ๆ ทุกคนที่ไปสถานีชุมพรในวันนั้นและเวลานั้น ดิฉันกล้ายืนยันได้ว่า ทุกคนจะต้องเปื้อนดินและโคลนในวันนั้น นอกจากคุณแม่และคุณนายบ๊วยแล้วนอกนั้นทุกคนเปื้อนโคลนต้องล้างเท้า นี่แหละที่เป็นของแปลกประหลาด ซึ่งดิฉันเห็นว่าไม่น่าจะเป็นไปได้ แต่แล้วดิฉันได้เห็นด้วยตาของดิฉันเอง.

เรื่องที่คุณสุดใจเล่ามานี้เป็นความจริงมีผู้รู้เห็นดังรายนามต่อไปนี้

สุดใจ สุนทรวิภาต
ฉวี ศิวพฤกษ์
ปราณี ธนวัฒน์
บ๊วย ศิวพฤกษ์

บันทึกของ นางสมบูรณ์ สวัสดี จังหวัดชุมพร

☆

ข้าพเจ้านางสมบูรณ์ สวัสดี อายุ ๗๒ ปี มีอาชีพเป็นหมอนวด ขอให้การบันทึกไว้ดังนี้ ข้าพเจ้าเป็นหมอนวด ตามปรกติตัวข้าพเจ้ามีอาการปวดเมื่อยอยู่เสมอ เมื่อวันที่ ๙ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ ข้าพเจ้าได้ไปนวดคนไข้อีก ๒ คน เวลากลับบ้านข้าพเจ้าได้มาแวะคุยที่บ้านคุณนายถมูล มารดาของคุณปราณี ที่ตลาดชุมพร คุณนายถมูลจะให้ข้าพเจ้าเหยียบให้ ข้าพเจ้าบอกว่าไม่ไหว เพราะปวดเมื่อยเป็นไข้ตามเคย คุณนายถมูลได้เล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่าคุณแม่บุญเรือนได้มาชุมพร และเล่าถึงความศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ให้ฟังว่า ถ้าใครเจ็บไข้อะไรแล้วนึกถึงท่านจะหายได้ ดิฉันได้ฟังแต่ก็ไม่ได้พบตัวท่าน หลังจากนั้นดิฉันก็กลับที่พัก และในคืนนั้นเอง ดิฉันก็ไม่สบายมากขึ้น รู้สึกปวดหัวและปวดตามเนื้อตามตัวเป็นกำลัง ดิฉันไม่ทราบว่าจะทำอย่างไร จึงระลึกถึงคุณแม่บุญเรือนว่า ขอให้ท่านช่วยดิฉันให้หาย ระหว่างที่ดิฉันระลึกถึงท่านอยู่ ก็รู้สึกว่าอาการที่ปวดเมื่อยก็ค่อยทุเลาลง ดิฉันจึงเข้านอน รุ่งเช้าขึ้น วันที่ ๑๐ ตุลาคม ดิฉันก็หายเป็น

ปรกติตามเดิม ดิฉันจึงนึกถึงพระคุณท่าน ดิฉันจึงไปหาท่าน และได้พบท่านที่บ้านคุณปราณี ท่านได้ลูบหัวดิฉันและสั่งว่า ให้หายแข็งแรง หลังจากนั้นดิฉันก็หายและแข็งแรงสามารถ เดินและขึ้นสะพานสูง ๆ ได้ เช่น สะพานวัดสุบรรณที่จังหวัด ชุมพร แต่ก่อนแม้แต่ไต่ไปก็ไม่สะดวก ต้องจับราวสะพาน เดินไป แต่เดี๋ยวนี้ดิฉันวิ่งเหยาะ ๆ ข้ามได้แล้วโดยไม่เหนื่อย ไม่เมื่อย.

ดิฉันขอรับรองว่าถ้อยคำที่พูดมานี้เป็นความสัตย์จริง ทุกประการ.

นางสมบูรณ์ สวัสดี
ตำบลทุ่งคา จังหวัดชุมพร

บันทึกของ นางฮ้วน เภาโบรมย์

☆

ตลาดท่าตะเภา จ. ว. ชุมพร

มีอาชีพค้าขาย ข้าพเจ้ามีอาการปวดที่แขนและบวม ได้มาหาคุณแม่บุญเรือนในคืนวันแรกที่ท่านไปถึงชุมพร ท่านได้ให้พรว่า ทุกคนที่มาพึ่งอยู่ในที่นี้ ฉันขอให้หายเจ็บหายไข้

ทุกประการ พอกลับบ้านอาการปวดและได้หายไปอย่างประหลาด จึงได้บันทึกไว้ด้วยความเคารพ.

นางฮ้วน เภาโบรมย์

๑๐ ตุลาคม ๒๔๙๕

บันทึกของ นางลำใย กลางสุข

☆

ดิฉันอยู่บ้านเลขที่ ๑๑๔ ตรอกสุเหร่าเก่า ข้างตลาดพระยาไกร พระนคร เมื่อประมาณกลางปี พ. ศ. ๒๔๙๓ ดิฉันเป็นโรคชนิดหนึ่งที่คอ คือที่บริเวณลูกกระเดือกมีอาการบวมนูนขึ้นมาเล็กน้อย ดิฉันรู้สึกปวดศีรษะบ้าง และใจคอหงุดหงิด และไอบ้าง เวลาฟ้าร้องดิฉันรู้สึกกลัวมาก คิดว่าจะตายทีเดียว อาการดังกล่าวทวีขึ้นทุกที และคอบวมมากขึ้นผิดปรกติ และโตเท่าผลหมากดิบขนาดใหญ่ ดิฉันจึงไปปรึกษาแพทย์ผู้หนึ่งซึ่งดิฉันรู้จัก นายแพทย์บอกให้ดิฉันไปทำการผ่าตัดเสียจึงจะหาย แต่ดิฉันไม่ยอมให้ผ่าเพราะกลัว พอพ้นฤดูฝนปี พ. ศ. ๒๔๙๔ แล้ว ดิฉันจึงได้มาหาคุณแม่บุญเรือนที่บ้านสามัคคีวิสุทธพร้อมกับซื้อปูนมาด้วย คุณแม่

ได้ไล่ดิฉันกลับให้ไปหาแพทย์ทำการผ่าตัด บอกว่าดิฉันเป็นต่อมไทรอยด์อักเสบหรือกลอยเตอร์ ยังไม่ถึงขนาดหนักให้รีบไปผ่าเอาออกเสียก็หาย เพราะว่าข้างในเป็นเหมือนขี้มูกแข็ง ๆ แต่ดิฉันไม่ยอมกลับ และดิฉันไม่ยอมไปหาแพทย์ ดิฉันกลัวผ่าตัด ขอให้คุณแม่ช่วยเถิด คุณแม่บอกว่า "ดิฉันไม่มีความสามารถหรอก แต่ถ้าจะให้ดิฉันช่วยจริง ๆ ก็ลองมาทาปูนดูสัก ๔ วัน ถ้าไม่ยุบต้องไปผ่า" ดิฉันก็มาหาคุณแม่บุญเรือนทุกวันในตอนเย็น ๆ ให้คุณแม่ทาปูนให้ ทาอยู่ ๓ ครั้ง ๆ ละวัน ก็รู้สึกว่ายุบลงเล็กน้อย อาการปวดศีรษะใจคอหงุดหงิด ไอ ก็ทุเลาลงไปด้วย ดิฉันจึงพยายามมาหาคุณแม่ทุกวัน คุณแม่ก็ทาปูนให้ที่คอทุกครั้ง จนบัดนี้ดิฉันหายเป็นปรกติแล้ว อาการต่าง ๆ ก็หายไปด้วย และปัจจุบันนี้ดิฉันหายกลัวฟ้าร้องแล้ว เพราะแต่ก่อนนั้นพอเห็นฝนตั้งเค้าดิฉันก็ไปไหนไม่ได้แล้ว เพราะดิฉันเป็นโรคเส้นประสาทอย่างหนัก และเวลานี้ก็หายดีแล้ว ยังทำให้ใจชื่นไม่โกรธง่ายสบายทุกอย่าง เพราะอาศัยธรรมของคุณแม่.

เมื่อโรคหายแล้ว ดิฉันได้มีโอกาสติดตามคุณแม่ไปทางใต้ ไปประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี ทุ่งสง

นครศรีธรรมราช มีเรื่องหนึ่งน่าอัศจรรย์มาก เมื่อรถไฟถึงสถานีชุมพรเวลา ๒ ทุ่ม คุณปราณีและญาติของคุณปราณีมารับที่สถานีรถไฟ คุณปราณีขึ้นไปบนรถไฟบอกว่าหกล้มเปื้อนหมด เพราะฝนตกหนักเฉอะแฉะ พวกเราลงจากรถไฟไปขึ้นรถยนต์เพื่อไปบ้านคุณปราณี พอถึงบ้านคุณปราณีพวกเราก็เข้าห้องน้ำล้างเท้ากันทุกคน นอกจากคุณแม่บุญเรือน และคุณนายบ๊วย ศิวพฤกษ์ ซึ่งขึ้นไปบนเรือนก่อน แต่คุณนายบ๊วยต้องกลับลงมาล้างเท้า บังเอิญดิฉันมาหยิบรองเท้าของคุณแม่บุญเรือนจะไปล้างโคลน แต่เห็นว่าไม่เปื้อนเลย ดิฉันจึงชูรองเท้าให้คุณนายบ๊วยดูว่า รองเท้าของคุณแม่บุญเรือนไม่เปื้อนโคลน เหมือนกับเดินบนถนนแห้ง ๆ เพราะเหตุนี้ดิฉันจึงรู้สึกประหลาดมาก.

ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช มียายซึมแก่คนหนึ่ง เดินไม่ค่อยไหว บ่นว่าปวดขา คุณแม่ทาปูนให้เลยลุกขึ้นเดินได้คล่องแคล่วและหายปวดในทันทีนั้นเอง.

มีคนไทยอีกคนหนึ่งแก่เช่นเดียวกันเดินไม่ค่อยไหว บ่นร่ำไรว่าปวดเหลือทน ขอให้คุณแม่ช่วยด้วย คุณแม่บอกว่า "ไป ไปนั่งทางโน้น" แกก็ลุกไปนั่งอยู่ข้างหลังคุณ

คุณแม่ก็อธิษฐานปูนและน้ำให้คนอื่น ๆ ที่นำมา พออธิษฐานเสร็จ ต่างคนก็ต่างเข้าไปหยิบปูนและน้ำของตัวไป คนแก่นั้นก็ลุกขึ้นไปจะหยิบปูนและน้ำของตัวบ้าง แกก็รู้สึกตัวว่าหายปวดและเดินได้เป็นปรกติ และยังเต้นให้ดูอีก แกดีใจใหญ่ ขาของแกที่บวมดูเหี่ยวลงไปทันที เทศมนตรีผู้หนึ่งชื่อนายขจร อัฒนาบดี ที่นั่งอยู่ด้วย ถามแกว่า "จริงหรือป้า" แกบอกว่า "จริงซี ฝนตก ๆ นี่แหละ" แล้วก็เดินอย่างคนธรรมดาและเต้นให้ดู ประเดี๋ยวแกก็เดินกลับบ้านและไม่ต้องสามล้อ และไปเที่ยวป่าวร้องชาวบ้านมากันอีกแยะ แกก็กลับมาอีกพร้อมทั้งซื้อปูนมาอีกถังหนึ่ง เพื่อขอให้คุณแม่อธิษฐานให้.

พอรุ่งเช้าพวกเราจะกลับขึ้นรถไฟ มีประชาชนอีกมากนำปูนไปคอยดักคุณแม่อยู่ที่ตลาดขายของสดหลังสถานี ที่สุราษฎร์ ชุมพรและอื่น ๆ มีประชาชนหลายพันคนคอยต้อนรับ ดิฉันได้เห็นตลอดทาง และที่บ้านสามัคคีวิสุทธิด้วย ดิฉันได้เห็นความจริงของคุณแม่ด้วยตาตนเอง จึงบันทึกเพื่อผู้อื่นที่มีความประสงค์จะหายโรค ได้มาติดต่อขอความช่วยเหลือจากคุณแม่บ้าง.

ลำใย กลางสุข

บันทึกของ นายชื้นและนางเจือ กลัดยรรยง

☆

บ้านเลขที่ ๒๔๔ ถนนวิสุทธิกษัตริย์ กรุงเทพฯ

กระผมขอบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กหญิงกัลยาณี กลัดยรรยง บุตรคนเล็กอายุ ๓ ขวบกับ ๘ เดือน ดังต่อไปนี้

วันที่ ๒๒ ต.ค. ๙๕ คล้ายวันเกิดของกระผม ๆ ได้ตักบาตรเท่าอายุ ในเช้าวันนี้ฝนได้ตกปรอย ๆ ตลอดเวลา กัลยาณีได้มากุลีกุจอช่วยหยิบของใส่บาตร กระผมได้ไล่ให้เข้าบ้านเพราะกลัวถูกละอองฝน แต่ก็ห้ามไม่ฟัง เพราะแกซนมากอยู่แล้ว พอรุ่งขึ้นวันที่ ๒๓ ก็ตัวร้อนเป็นไข้ ได้ไปซื้อยาแก้ตัวร้อนที่ร้านโสภณโอสถมาให้รับประทาน ตอนกลางคืนเวลานอนมีอาการมือกระตุก กระผมได้ไปถามหมอโสภณว่า เด็กมีอาการมือเท้ากระตุกเป็นอย่างไร หมอตอบว่า เด็กท้องไม่เป็นปรกติท้องอืด ทำให้เด็กนอนไม่เป็นปรกติ ได้ให้ยาแก้ท้องเสียท้องอืดมารับประทาน แต่ก็ไม่ได้ผลอะไร รับประทานแต่ยาแก้ตัวร้อนอย่างเดียว รุ่งขึ้นเช้าวันที่ ๒๔ แกก็ลุกขึ้นเดินได้ แต่ยังมีอาการตัวร้อนอยู่บ้าง เวลาเดินมีอาการรู้สึกว่าขาเพลีย เพราะแกหกล้มขาได้

พับเพียบบ่อย ๆ พอเวลาเย็นแกบอกว่าเจ็บขาและเดินไม่ได้ ยืนก็ไม่ได้ คุณแม่ของเขาได้ใช้ปูนอธิษฐานของคุณแม่บุญเรือนทาให้ที่ขา แต่ทาบาง ๆ เท่านั้น และทาอยู่หลายวันก็ไม่ได้ผลได้แต่นอนกลิ้งไปกลิ้งมาเท่านั้น คุณแม่ของเขาได้อุ้มกัลยาณีเข้าไปในบ้านของคุณแม่บุญเรือน ท่านได้ถามว่า เป็นอย่างไรบ้าง ภรรยาของกระผมตอบว่า ขาของแกเดินไม่ได้ ท่านก็พูดว่า ปูนทำไมไม่ทา รู้ไหมว่าเวลานี้เป็นกันชุม ภรรยากระผมได้เรียนท่านว่า ทาแล้วค่ะ ท่านบอกว่ามองไม่เห็นปูนเลย ท่านให้ภรรยากระผมกลับบ้านและสั่งให้ทาปูนหนา ๆ ที่สันหลังตลอดถึงขา ต่อมาท่านได้มาที่บ้านของกระผม มาตรวจอาการของกัลยาณีและอธิษฐานให้ ท่านได้ชี้ให้ดูที่สันหลังมีบวมและโปที่กระดูกสันหลัง และขาข้างขวาก็บวมด้วย ท่านได้บอกว่าเป็นโรคไขสันหลังอักเสบอย่างอ่อน คุณแม่ของเขาได้ทาปูนให้เป็นการใหญ่ และได้รับประทานน้ำอธิษฐานของท่านด้วย ท่านได้สั่งให้รับประทานยาแก้ไข้ไว้ด้วย และกระผมก็ได้ซื้อยาแก้ไข้ที่ร้านโสภณโอสถมาให้รับประทาน แกก็ยืนและเดินนั่งยังไม่ได้ ต่อมาคุณย่าของกัลยาณีได้เข้ามาสวดมนต์ในบ้านคุณแม่บุญเรือน ท่าน

บอกว่าฉันนั่งดูแล้วกะให้ ๖๐ วันจึงจะหายและเดินได้ ต่อมาประมาณ ๓๐ กว่าวัน กัลยาณีก็มีอาการดีขึ้น คือนั่งได้ตัวตรงและนึกอยากจะยืน คุณแม่ของเขาก็จับให้นั่งให้ยืน อาการก็ดีขึ้นตามลำดับ ส่วนปูนก็ทาไว้มิได้ขาดทั้งเช้าและเย็น ทั้งน้ำอธิษฐานก็ได้รับประทานเป็นประจำอยู่มิได้ขาด ประมาณ ๔๐ วันกัลยาณีก็อยากจะเดิน กระผมได้ใช้ไม้ไผ่ผูกเป็นราวให้เกาะและสอนเดิน พอเก่งเข้าก็ปล่อยมือได้ไม่ต้องเกาะอะไรเลย พอครบกำหนดของท่านที่กะไว้ ด. ญ. กัลยาณีก็เดินเก่งและหายเป็นปรกติดีโดยมิได้ไปโรงพยาบาลเลย เพราะฉะนั้นกระผมจึงได้บันทึกมอบให้ท่านไว้เพื่อเป็นประโยชน์ในการทำปูนอธิษฐานของท่านได้ผลดี จะได้เป็นตัวอย่างแก่บุคคลอื่น ๆ อีกต่อไป.

สุดท้ายนี้กระผมขอกราบเท้าท่านด้วยความเคารพอย่างสูง ซึ่งท่านได้ให้ความอุปการะต่อบุตรของกระผม.

ลงชื่อ *นายชื้น กลัดบรรยง* (บิดา)

ลงชื่อ *นางเจือ กลัดบรรยง* (มารดา)

บันทึกของ นางพันทิพย์ ทองโสภิต

☆

เรียนคุณป้าป่วยทราบ ดิฉันได้ทราบว่าคุณป้าจะเป็นผู้จัดการพิมพ์หนังสือเพื่อเป็นการกุศลแก่ประชาชนทั่วไป ดิฉันรู้สึกมีความยินดีเป็นอย่างมาก จึงขอบันทึกข้อความที่เกี่ยวแก่คุณแม่บุญเรือนให้ทราบทั่วกัน เพื่อเป็นประโยชน์ทั่วไป ดิฉันคลอดบุตรคนที่ ๓ บุตรคนนั้นเป็นคนเล็กของดิฉัน คลอดบุตรได้ ๒ เดือนก็รู้สึกว่าตาข้างหนึ่งฟาง ค่อย ๆ มืดเข้าทุกทีจนไม่แลเห็นแสงสว่าง รู้สึกหนักตาข้างเดียวและปวดศีรษะข้างเดียวทุกวัน เคราะห์ดีที่ดิฉันเป็นข้างเดียว ถ้าปิดตาข้างที่ดีแล้วแม้แต่จะเดินในบ้านก็เดินไม่ถูก ดิฉันได้ไปหาหมอรักษาตา ได้ฉีดยาไปหลายสิบเข็ม ขั้นแรกรู้สึกว่าค่อยสว่างขึ้น สว่างอยู่ได้ประมาณ ๑๕ วันแล้วก็มืดไปอีก หมอบอกว่าไม่รับรองว่าจะหาย ดิฉันได้เล่าอาการให้คุณแม่บุญเรือนทราบ ท่านได้ให้ดิฉันหยอดไพลและรับประทานไพลกับน้ำปูนอธิษฐาน และทาปูนที่หน้าอกทุกวัน และตั้งน้ำอธิษฐานในวันเสาร์ไว้รับประทานทุกวัน เดี๋ยวนี้ตาดิฉันเริ่มมองอะไรแลเห็นมากขึ้นพอจะจำหน้าคนได้ในระยะใกล้ และ

ที่หนักในตาปวดศีรษะหายเป็นปรกติ จึงแจ้งมาให้คุณป้าทราบ เพื่อจะได้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนผู้ที่เลื่อมใสในปูนและไพล และดิฉันเคยเจ็บหน้าอกเจ็บจนทะลุไปถึงข้างหลัง ดิฉันได้เคยเป็นอย่างนี้เสมอ ถ้าเป็นขึ้นแล้วต้องป่วยถึงลุกไม่ไหว แต่เมื่อมาทาปูน รับประทานไพลและน้ำอธิษฐาน ใช้ไพลหยอดตาเมื่อรักษาคราวนี้ เลยทำให้อาการเจ็บหน้าอกดังกล่าวแล้วหายไปด้วย.

ขอแสดงความเคารพ

พันทิพย์ ทองโสภิต

บันทึกของ นางเจิม

☆

นางเจิม แจกบ้านรั้ว ได้ป่วยเป็นโรคเนื้องอกในท้อง หาหมอตรวจที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ได้ทำการผ่าตัดตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๔ อยู่ในโรงพยาบาลได้ ๑๕ วัน แผลหายได้กลับบ้าน ถึงคราวมีประจำเดือนก็ปวดอยู่เรื่อย บางคราวถึงกับชัก และต่อมาได้ไปรักษาที่เสนารักษ์รวมแพทย์ และ

หมออนันต์ซึ่งอยู่ตรงข้ามไปรษณีย์ได้แนะนำให้ผ่าอีก แต่ก็ไม่กล้าจะผ่า เพราะผ่ามาแล้วครั้งหนึ่งแต่ก็ไม่หาย เที่ยวหาหมอไปตามเรื่อง ต่อมาได้ทราบว่าคุณแม่บุญเรือน ได้ให้ปูนและน้ำ จึงได้มาหากับนางสะตีระ ได้มาพบคุณแม่บุญเรือน ได้รับปูนอธิษฐานไปทา เพราะครั้งหลังนี้ท้องบวม หลังบวมจนก้มไม่ลงและปวดมาก ทาได้คืนเดียวท้องก็ยุบบวม และยังไม่หายปวด ค่อย ๆ ทาต่อมาประมาณ ๑ อาทิตย์ หลังก็หายปวด ท้องก็หายปวด และท้องแห้งเหมือนธรรมดา และบนว่าจะถูบ้านให้คุณแม่ ๑ เดือน แต่คุณแม่ไม่ยอมให้ถู ให้ถูแต่เพียงหนเดียว เป็นเสร็จธุระ จึงได้บันทึกไว้เป็นที่ระลึก.

โดยความเคารพ

เจิม

บันทึกของ นางกิมเฮียง ห้อยตระกูล

☆

ข้าพเจ้านางกิมเฮียง บ้านอยู่บางแค อำเภอภาษีเจริญ ป่วยเป็นโรคเนื้องอกในมดลูก ได้ไปผ่าตัดเนื้องอกที่

โรงพยาบาลเสนารักษ์พญาไทอยู่ ๓ อาทิตย์ แล้วได้กลับมาอยู่บ้านได้ ๑ เดือน กลับมีโลหิตตกมากกว่าเก่า และดาลในท้องก็กลับโตมากขึ้นกว่าเก่า ได้มาหาคุณยายบุญเรือนขอน้ำอธิษฐานไปรับและขอปูนไปทา ทาได้ประมาณ ๑๕ วัน ก้อนในท้องก็หายไป การมีประจำเดือนก็น้อยอย่างเก่า และมีกำลังดีเหมือนเดิม จึงได้บันทึกไว้เป็นหลักฐาน.

โดยความเคารพ

นางกิมเฮียง ห้อยตระกูล

บันทึกของ คุณหญิงเงียบ บุนนาค

☆

ในระหว่างมหาสงครามครั้งที่ ๒ ดิฉันเคยเชิญคุณแม่บุญเรือนไปที่บ้านของดิฉันที่ข้างวัดอนงค์ ฯ เลขที่ ๗๑๑ ญ. ธนบุรี เพื่อนวดดิฉัน เพราะดิฉันเมื่อยขบอยู่เสมอ และมีคนอื่น ๆ มาให้นวดที่บ้านดิฉันหลายคน ในปี ๙๒ ดิฉันล้มป่วยลง ดิฉันจึงให้คนไปตามแพทย์มาตรวจ แพทย์ที่อยู่ใกล้บ้านที่สุด เพราะเป็นมาก เสียดแน่นหัวใจแทบขาด คิด

ว่าจะตายเสียแล้ว แพทย์แนะนำให้ไปโรงพยาบาลเพื่อผ่าตัด สงสัยว่าจะเป็นนิ่วในไต ดิฉันไม่ยอม พอดีน้องของดิฉันบอกว่าคุณแม่บุญเรือนกลับจากเชียงใหม่แล้ว ฉันจึงให้น้องของดิฉันมาเรียนคุณแม่บุญเรือนให้ทราบ.

วันรุ่งขึ้นคุณแม่บุญเรือนจึงไปเยี่ยมดิฉันที่บ้าน และบอกว่า ดิฉันยังไม่ตาย แต่ดิฉันคิดว่าคงตาย จึงได้ทำพินัยกรรมไว้ล่วงหน้า คุณแม่บุญเรือนบอกว่าเป็นโรคแคนเซอร์ลงมาที่ตับ ได้ชี้มือไปที่ชายโครงและอธิษฐานให้ ดิฉันก็หลับไป ความจุกเสียดเบาไปทุกที คุณแม่ไปอธิษฐานให้ ๗ ถึง ๘ วัน ดิฉันรู้สึกดีขึ้นและเดินได้ ดิฉันจึงไปให้นายแพทย์ฉายเอ็กซเรย์ที่หน้าวัดสุทัศน์ หมอบอกว่าไตไม่มีอะไร แต่ตับเคลื่อนที่ต่ำไป ตั้งแต่นั้นมาอาการต่าง ๆ ก็หายดีเป็นปกติจนบัดนี้ ไปไหน ๆ ก็ได้ดังเดิม.

นอกจากคุณแม่บุญเรือนจะอธิษฐานได้ และพูดโรคถูกแล้ว ยังรู้จักวาระน้ำจิตต์คนด้วย คือน้องสาวของดิฉันเคยเชิญคุณแม่บุญเรือนไปรักษาขาบวมจนเดินไม่ได้ คุณแม่ไปตรวจ และบอกว่าผีมันอาศัยอยู่ที่ต้นมะม่วงข้างบ้าน มันไต่เข้ามาในบ้านได้จึงทำให้ขาบวมเดินไม่ได้ คุณแม่บอก

ให้ตัดต้นมะม่วงเสีย แล้วก็ลาน้องสาวดิฉันกลับบ้าน น้องสาวจึงให้เงิน ๒๐ บาทเป็นค่ารถกลับบ้านแก่คุณแม่บุญเรือน ในคืนนั้นเองสามีของน้องสาวของดิฉันกลับบ้าน เอะอะหาว่าคุณแม่บุญเรือนเป็นหมอไม่จริง หลอกเอาสตางค์ พอรุ่งเช้าเวลาประมาณ ๖ โมงเศษ คุณแม่บุญเรือนก็เอาเงินไปคืนให้ บอกว่า "เป็นเงินของคุณผู้ชายเขา ดิฉันคืนให้ ดิฉันไม่โกรธคุณหรอก คุณต้องรับเงินนี้ไว้"

การที่เล่านี้ก็เพื่อแสดงว่า คุณแม่อยู่กันคนละบ้าน คุณแม่อยู่โรงพักกลาง น้องสาวดิฉันอยู่ข้างวัดอนงค์ฯ คุณแม่ยังรู้ว่าน้องสาวของดิฉันไม่พอใจ เป็นเรื่องอัศจรรย์ และการที่ดิฉันเล่าได้นี้ ก็เพราะน้องสาวของดิฉันเล่าให้ฟังมาก่อน.

เงียบ บุนนาค

๒๑ พ. ย. ๙๕

บันทึกของ นายพลตำรวจโท หลวงวิทิตกลชัย

☆

ข้าพเจ้าได้ป่วยเป็นโรคเยื่อตาอักเสบ เมื่อเดือนตุลาคม ๒๔๙๓ และมีอาการปวดเจ็บตามข้อต่าง ๆ เช่นข้อเท้า ข้อมือ

ข้อเข่า และข้อนิ้วมือและนิ้วเท้า ได้จัดการให้แพทย์แผนปัจจุบันรักษาเป็นเวลาหลายเดือน แต่มีอาการทรงกับทรุดเรื่อยมา ภายหลังคุณป้าบุญเรือน โตงบุญเติม ได้ตรวจดูปรากฏว่าเป็นโรคไต แต่คุณป้าบุญเรือนมีกิจธุระจำเป็นต้องไปเชียงใหม่ จึงไม่มีโอกาสจะช่วยเหลือข้าพเจ้าได้ ขณะนั้นมีนายแพทย์หลายนาย ได้ตรวจอาการไข้ของข้าพเจ้า แต่ไม่ปรากฏว่ามีโรคเกี่ยวกับไตประการใด ครั้นคุณป้าบุญเรือนกลับจากเชียงใหม่แล้ว อาการไข้ของข้าพเจ้าทรุดหนักลงมาก เพราะนายแพทย์แจ้งว่ามีโรคอย่างอื่นแทรกแซงอีกหลายอย่าง เช่น วัณโรค ลำไส้อักเสบเรื้อรัง หัวใจอ่อน ไข้จับสั่นเรื้อรัง และโรคขัดข้อ ส่วนโรคที่สำคัญนั้นคือไตอักเสบเรื้อรัง ดังที่คุณป้าบุญเรือนบอกไว้แต่ครั้งก่อน นายแพทย์แจ้งให้ทราบว่าข้าพเจ้าต้องตายแน่นอน ให้บุตรภรรยาเลือกเอาว่า จะให้ข้าพเจ้าตายที่บ้านหรือที่โรงพยาบาล ถ้าตายที่โรงพยาบาล ก็จะมีเวลานานต่อไปได้อีกบ้าง บุตรภรรยาของข้าพเจ้า จึงพร้อมใจกันส่งข้าพเจ้าไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลศิริราช เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๔ ขณะนั้นนายแพทย์ที่โรงพยาบาลทั้งหมด แน่ใจว่าข้าพเจ้าต้องตาย

แต่คุณป้าบุญเรือนได้พิจารณาดูเห็นว่าข้าพเจ้ายังมีหวังอยู่ จึงอธิษฐานสาคูเม็ดเล็กให้บุตรภรรยาข้าพเจ้าเบียกให้ข้าพเจ้ารับประทาน บุตรภรรยาของข้าพเจ้าก็ปฏิบัติตามที่คุณป้าบุญเรือนสั่งทุกประการ ข้าพเจ้าก็ทุเลาขึ้นตามลำดับ จนถึงต้นเดือนมีนาคม นายแพทย์แจ้งให้ทราบว่าข้าพเจ้าอาจไม่ถึงแก่ความตาย แต่จะต้องเป็นคนพิการไม่สามารถทำการงานได้ เนื่องจากข้าพเจ้ามีอายุ ๕๗ ปีแล้ว คุณป้าบุญเรือนได้ไปเยี่ยมข้าพเจ้าที่โรงพยาบาลศิริราช ข้าพเจ้าจึงเรียนให้คุณป้าทราบ แต่คุณป้ายืนยันว่าจะจัดการให้ข้าพเจ้าหายเป็นปรกติให้รับราชการช่วยชาติบ้านเมืองได้ต่อไป และกำหนดให้ข้าพเจ้ากลับบ้านในวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๔๙๔ ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตาม และรักษาร่างกายตามคำแนะนำของคุณป้าตลอดมา เมื่อกลับไปอยู่บ้านแล้ว ข้าพเจ้าได้แข็งแรงขึ้นตามลำดับได้ไปทำงานตามหน้าที่ได้ แต่วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๙๔ จนบัดนี้ก็ไม่มีอาการเจ็บไข้ประการใด ข้าพเจ้าสามารถไปตรวจราชการต่างจังหวัดได้ ข้าพเจ้าไปทำงานตามปรกติตลอดวันบางทีข้าพเจ้าต้องไปปฏิบัติหน้าที่เวลาค่ำคืนจนถึง ๒๔ นาฬิกา (๒ ยาม) ก็ไม่รู้สึกอ่อนเพลียประการใด ผู้บังคับบัญชา

หลายนายชมเชยว่าข้าพเจ้าแข็งแรงและสดใสดีขึ้นกว่าเมื่อก่อนเจ็บ การที่ข้าพเจ้าหายโรคครั้งนี้นับว่า คุณป้าบุญเรือน โตงบุญเติม ได้ช่วยชีวิตข้าพเจ้าอย่างแน่แท้ เพราะนายแพทย์ผู้สามารถก็ยังรู้สึกพิศวงว่า ข้าพเจ้าหายจากโรคได้อย่างไร เพราะแต่ก่อนมาผู้ใดป่วยเป็นโรคไตถึงระยะที่ข้าพเจ้าเป็นนี้ไม่เคยมีผู้ใดรอดตายเลย แม้เมื่อข้าพเจ้าหายมาแล้ว เมื่อมีคนไข้มีอาการอย่างเดียวกับข้าพเจ้า และนายแพทย์ได้ดำเนินการรักษาพยาบาลเช่นเดียวกับข้าพเจ้า แต่ก็ยังไม่มีผู้ใดหายเหมือนข้าพเจ้าแม้แต่สัก ๑ คน.

เพราะฉะนั้น นับว่าคุณป้าบุญเรือน โตงบุญเติม ได้ช่วยชีวิตข้าพเจ้าไว้โดยแน่นอน แม้ผู้เจ็บไข้คนใดที่เป็นโรคไตเช่นเดียวกับข้าพเจ้าที่ตายไปแล้วนั้น ได้มีโอกาสให้คุณป้าบุญเรือนได้ช่วยเหลือเหมือนข้าพเจ้า ก็เชื่อแน่ว่าจะต้องหายเหมือนข้าพเจ้าอย่างแน่นอนที่สุด นับว่าคุณป้าบุญเรือนได้ช่วยเหลือให้ข้าพเจ้ารอดจากความตายมาได้ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ราชการช่วยบ้านเมืองต่อไปตามสติปัญญาของข้าพเจ้า.

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก จงดลบันดาลให้คุณป้า

บุญเรือน มีความสุขสบายทั้งจิตต์ใจและร่างกาย ขอให้มีร่างกายแข็งแรง ปราศจากโรคาพาธทั้งปวง เพื่อเป็นกำลังช่วยเหลือประชาชนให้รอดพ้นภัยพิบัติอุปัททวันตรายนา ๆ ทั้งขอให้คุณป้าบุญเรือน โตงบุญเติม พร้อมด้วยประชาชนคนไทยพร้อมใจกันบำรุงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยได้ให้มีความเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป มีอานุภาพปราบปรามผู้ทุจจริตคิดร้ายแก่ชาติของไทยให้ชาติไทยมีเดชานุภาพเป็นที่เคารพยำเกรงของนา ๆ ชาติอยู่ตลอดกาลนาน เทอญ.

(ลงชื่อ) *นายพลตำรวจโท หลวงวิทิตกลชัย*

(หลวงวิทิตกลชัย)

๑ มีนาคม ๒๔๙๕

บันทึกของ ธิดา พล ต. ท. หลวงวิทิตกลชัย

☆

วันที่ ๑๓ ตุลาคม พ. ศ. ๒๔๙๔ เป็นวันงานของตำรวจคุณพ่อของดิฉันได้หายป่วยมาครบหนึ่งปีพอดี จำเป็นต้อง

ไปงานสวนสนาม แต่ยังไม่แข็งแรงเหมือนเมื่อก่อนป่วย จึงกลัวฝนจะตกอีกเวลาเดินสวนสนาม เพราะวันงานของตำรวจฝนต้องตกทุกปี จึงไปหาคุณป้าท่านเพื่อให้ท่านช่วยไม่ให้ฝนตกในเวลานั้น แต่คุณป้าท่านบอกให้คุณพ่อขอเอาเอง เพราะฝนไม่ใช่ของคุณป้า คุณพ่อจึงขอเอาเองต่อหน้าคุณป้าไม่ให้ฝนตกในเวลาเดินสนามวันนั้น เสร็จแล้วก็ลาท่านกลับบ้านแต่งตัวไปเดินสวนสนาม ขณะที่คุณพ่อเดินสวนสนามอยู่อากาศแจ่มใสดีมาก และฝนไม่ตกจนถึงเวลากลางคืน รุ่งขึ้นอีกวันหนึ่งฝนจึงตกลงมา.

อุไรวรรณ ทองโสภิต

บันทึกของ นางสาวลมุน แซ่ฉั่ว

☆

ที่บ้านสามัคคีวิสุทธิ

๒๔ พฤศจิกายน ๒๔๙๕

ข้าพเจ้านางลมุน แซ่ฉั่ว อยู่บ้านเลขที่ ๒๑๘ ห้าแยกพลับพลาไชย จังหวัดพระนคร ข้าพเจ้าปวดตะโพกทั้ง ๒ ข้าง ปวดและบวมเป็นเวลาเกือบ ๓ ปี รักษาเท่าไหร่ก็ไม่หาย

ครั้งแรก ๆ ที่เริ่มเป็นปวดตะโพกข้างขวาก่อน ปวดและบวมมาก ถึงกับต้องไปหาแพทย์ที่โรงพยาบาลเสนารักษ์เจาะแล้วดูดหนองถึง ๒ ครั้ง รวมกันในราว ๗ ถึง ๘ หลอด ประมาณหลอดละ ๒๐ ซี่ซี่เศษ ต่อมาประมาณอีก ๒ เดือน ตะโพกข้างซ้ายเริ่มปวดและบวมมีอาการคล้ายตะโพกข้างขวา ข้าพเจ้าต้องไปที่โรงพยาบาลให้แพทย์ท่านเจาะอีก เจาะคราวนี้ก็ต้องเจาะถึง ๒ ครั้ง ประมาณ ๗ ถึง ๘ หลอด ขนาดหลอดละ ๒๐ ซี่ซี่เศษ แต่ก็ไม่หาย และหมอแพทย์ไม่ได้บอกว่าข้าพเจ้าเป็นโรคอะไร ต่อมาประมาณ ๑ เดือนตะโพกข้างขวาเริ่มปวดและบวมอีก ครั้งนี้ข้าพเจ้าไปหาหมอจีน ๆ ก็รักษาไม่หาย มีคนมาจากต่างจังหวัดได้แนะนำให้ข้าพเจ้ามาหาคุณยายหมอบุญเรือน ข้าพเจ้าก็มาหาคุณยาย ท่านบอกข้าพเจ้าว่า ข้าพเจ้าเป็นวรรณโรคกระดูก ข้าพเจ้าจึงขอปูนไปทาพร้อมด้วยไพลไปรับประทาน ตะโพกข้างที่บวมก็ยุบ ข้าพเจ้าเป็นโรคตาอีกคือปวดและฟาง คุณยายท่านบอกให้ข้าพเจ้าหยอดไพลที่ตา ข้าพเจ้าก็หยอด แต่ปรากฏว่าหยอดแล้วปวดมาก ข้าพเจ้าจึงมากราบเรียนคุณยายว่าหยอดแล้วปวด ข้าพเจ้าพูดกับคุณยายในห้องพระ คุณยาย

ได้เรียกข้าพเจ้าออกไปนั่งข้างนอก และเอ็ดตะโรไล่ให้กลับ ข้าพเจ้าไม่ยอมกลับ และนั่งร้องไห้ขอความกรุณาจากท่าน ท่านเลยต้องลุกขึ้นหนี ข้าพเจ้าจำใจต้องกลับบ้าน ข้าพเจ้าร้องไห้ ก็เพราะข้าพเจ้าไม่ทราบว่าคุณยายท่านไล่โรคในตัวข้าพเจ้าให้ออกไปแล้วหาย คุณยายไม่ได้ไล่ข้าพเจ้า พอวันรุ่งขึ้นข้าพเจ้าด้อมาอีก แต่ยังไม่ทันก้าวขึ้นบันไดบังเอิญท่านเห็นก่อน ท่านถามว่า มาทำไม? สั่งว่าไม่ให้มาไม่ใช่หรือ? ถ้าอยากหายก็กลับไปทาปูนเอาเอง ท่านไม่ยอมให้ข้าพเจ้าขึ้นบ้าน ท่านไล่ให้กลับ ข้าพเจ้าต้องร้องไห้เป็นครั้งที่ ๒ ต่อมาประมาณ ๑ อาทิตย์ ข้าพเจ้าจึงกล้ามากราบเรียนคุณยาย ตั้งแต่นั้นมาข้าพเจ้าเริ่มหาย แต่ข้าพเจ้าเห็นว่าจวนจะหายก็ละเลยไม่ทาปูน ตะโพกข้างขวาที่ยุบกลับบวมและอักเสบขึ้นมาอีก ข้าพเจ้ามาหาคุณยาย ท่านก็ไล่ข้าพเจ้าอีกเป็นครั้งที่ ๓ ครั้งนี้ข้าพเจ้าก็เลยนั่งเฉย ๆ พอถึงเวลาทาปูนข้าพเจ้าถือโอกาสไปให้ท่านทาด้วย พอตกกลางคืนหนองเริ่มไหลและหนองออกมากด้วย ตรงที่บวมเริ่มยุบ ตั้งแต่นั้นมาข้าพเจ้าต้องทาปูนที่ตะโพก และหยอดไพลที่ตาทุกคืนจนกระทั่งบัดนี้ข้าพเจ้าหายเป็นปรกติ และตาก็สว่างดีแล้ว

การที่ข้าพเจ้าหาย ก็เพราะข้าพเจ้ามั่นใจว่าคุณยายท่านรักษาให้หายได้ ความมั่นใจและความนับถือจึงทำให้ข้าพเจ้าหายได้เป็นปรกติ ถึงแม้ว่าท่านจะไล่ข้าพเจ้าถึง ๓ ครั้งก็ตาม ข้าพเจ้าก็ยังต้องมาหาท่านจนโรคข้าพเจ้าหาย.

ข้อความที่บันทึกนี้ คุณนายบ๋วย ศิวพฤกษ์ ท่านขอให้บันทึก ข้าพเจ้าขอรับรองว่าเป็นความจริง.

นางสาวลมุน แซ่ฉั้ว

๒๑๘ ห้าแยกพลับพลาไชย พระนคร

บันทึกของ นางหยา ศรีสะอาด

☆

อยู่ตำบลบ้านคอแหลม อำเภอยานนาวา

ได้ป่วยเป็นโรคผีเม็ดเล็กและหืด ปวดมีหนองเป็นรอยจุดๆโดยหมอตรวจ ได้ไปหาหมอพระที่วัดราชบูรณะ ท่านบอกว่า ดิฉันเป็นผีเม็ดเล็กที่ปอด ได้รับประทานยาหม้อของท่านได้ ๒ หม้อ อาการก็ยังหนักลง เลยย้ายไปหาหมอแผนปัจจุบันที่สามารถถึง ๓ แห่ง แต่ก็ไม่หาย ถึงกับหมอไม่ยอมขายยา

ให้ เพราะว่าหมอบอกว่าไม่หาย เสียเงินเปล่า สุดท้าย ได้ข่าวหนังสือพิมพ์ไทย วันที่ ๗ เที่ยวหาตัวก็ไม่เจอ เผอิญ พี่สาวนางเหลี่ยม ไววานะ ได้มาหาคุณแม่รักษาโรคขาแข็งหาย ได้แนะนำดิฉันและพามาท่านก็ไม่ต้อนรับ กลับเอ็ดตะโรใหญ่ ไม่ให้ลงชื่อและเขียนใบตั้งน้ำอธิษฐาน ท่านได้กล่าวว่าคนละศาสนา ไปตั้งน้ำเอาเองวันเสาร์ ท่านกล่าวอีกว่า ฉันชื่อบุญเรือน ถ้าจำไม่ได้ให้เรียกยายหัวโล้นเป็นผู้อธิษฐานให้ และว่าโรคมากเอาไป ๒ ห่อแล้วหาย และให้นึกให้หายเสีย เมื่อท่านกล่าวแล้ว ดิฉันก็นำน้ำไป ๑ ขวด ปูน ๒ ห่อ ไปทาได้ราวสัก ๑ อาทิตย์ ก็มีฝีออกมาที่หน้าอกและชายปอด ๒๐ กว่าหัว มีหนองทุกหัว พอหนองออกหมดแผลหาย ประมาณครึ่งเดือนเศษ แต่ไม่ละการทาปูน เลยไม่ไอ ไม่หอบ ไม่เหนื่อย และมีกำลังเหมือนคนธรรมดาหาบของขายได้ จึงได้บันทึกไว้เพื่อเป็นที่ระลึกในการหายโรคนี้ ขอให้คนทั้งหลายจงดูเป็นตัวอย่าง เป็นที่เคารพของดิฉัน.

โดยความเคารพ

นางหยา ศรีสะอาด

บันทึกของ นายเจริญ อรุณประเสริฐ

☆

บ้านเลขที่ ๑๔๖ ซอยวัดบรมนิวาส พระนคร

๒๖ พฤศจิกายน ๒๔๙๔

กราบเท้าคุณแม่บุญเรือนที่เคารพ

ก่อนที่ผมจะมาหาคุณแม่ ผมได้ไปตรวจ หมอเขาบอกว่าเป็นวัณโรคแห่งปอด คือมีอาการไอ อ่อนเพลีย แรงน้อย และร่างกายซูบผอม ทำอะไรไม่ไหว เป็นอยู่เช่นนี้ประมาณปีกว่า จึงได้มาหาคุณแม่ ขอปูนไปทากับวิธีตั้งน้ำอธิษฐาน ผมได้ปฏิบัติตามคำแนะนำ ทาปูนอยู่ ๒๘ วัน อาการไอและอ่อนเพลียนั้นได้หายไป เดี๋ยวนี้ผมรู้ตัวว่าหายเป็นปรกติ เพราะว่าร่างกายอ้วนและมีกำลังแข็งแรง ตลอดทั้งทำงานหนักได้เป็นอย่างดี ผมจึงได้ทำบันทึกมอบไว้เป็นหลักฐาน เพื่อเป็นที่เคารพนับถือของผมและผู้อื่นต่อไป.

ด้วยความเคารพอย่างสูง

เจริญ อรุณประเสริฐ

บันทึกของ นางสาวจำนงค์ บำรุงราษฎร์

☆

ดิฉันอายุ ๒๐ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๔๖ ตรอกวัดบรมนิวาส พระนคร แพทย์ซึ่งรู้จักกับดิฉันได้ตรวจดิฉัน และบอกว่าเป็นวัณโรคตั้งหลายเดือนมาแล้ว แต่ดิฉันมิได้ทำการรักษาพยาบาลแต่อย่างใด เมื่อประมาณต้นปีนี้ พี่จำเนียร บำรุง-ราษฎร์ ได้พาดิฉันมาหาคุณแม่บุญเรือนที่บ้านสามัคคีวิสุทธิ และได้นำปูนมาขอให้คุณแม่อธิษฐานให้ด้วย คุณแม่ไม่ได้พูดว่าอะไร ดิฉันก็กลับบ้านและเริ่มทาปูน ในสองวันแรกมีอาการแสบตามผิวหนังทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ในวันที่ ๓ และ ๔ จึงเริ่มมีเม็ดเล็ก ๆ ขนาดเท่าเม็ดพริกไทยขึ้นมาทั้งข้างหน้าและหลังตลอดจนส่วนล่างของคอรอบด้าน และมีเป็นรอยขีดสีแดงเหมือนกับหนามขีดอยู่ทั่วไป บริเวณที่มีเม็ดและมีรอยขีดนั้นตรงกับปอดพอดี และคล้ายเป็นเงาของปอดขึ้นมาทางด้านหน้าและหลัง รู้สึกเจ็บมากจนกลางคืนนอนไม่หลับ หลังจากนั้นจนถึงวันที่ ๑๐ ของการทาปูน เม็ดโตขึ้น บางเม็ดโตเท่าเม็ดขนุนเช่นเม็ดที่อยู่ตรงต้นคอ เม็ดขนาดเท่าเม็ดข้าวโพด

ก็มาก พวกเม็ดเล็กขึ้นแล้วก็หายไป มีเม็ดขึ้นมาใหม่ บาง
เม็ดก็แตก และมีน้ำเหลืองบ้างเล็กน้อย ในที่สุดเม็ดแตก
ทั้งหมดกลายเป็นแผลเดียวกันไปเต็มหลัง และเต็มหน้าอก
น้ำเหลืองเริ่มไหลมากขึ้น.

ในระหว่าง ๑๐ วันนี้ ดิฉันดื่มน้ำอธิษฐาน และรับประทานไพลอธิษฐานวันละ ๓ มื้อ และคงกระทำเช่นนี้ต่อมาจนปัจจุบัน.

เมื่อครบ ๑๐ วันแล้วปูนหมด จึงกลับมาขอปูนให้คุณแม่บุญเรือนอธิษฐานให้ใหม่ คราวนี้คุณแม่เล่าให้ฟังว่าเป็นวัณโรค โรคหืด กับต่อมน้ำเหลืองไม่ดี ดิฉันฟังทราบจากคุณแม่บัดนี้ว่า เคยเป็นโรคหืดครั้งหนึ่งแต่อายุ ๕ ขวบแล้ว ฟังมาหอบบ้างตอนเป็นวัณโรค และคุณแม่บอกว่าให้แผลค่อยแห้งเสียก่อนจึงให้ทาปูน ส่วนไพลกับน้ำอธิษฐานคงรับอยู่ตามเดิม และดิฉันก็ปฏิบัติตาม ทาบ้างหยุดบ้าง พอแผลเหวอะหวะก็หยุดเสียที ทาครั้งไรก็มีเม็ดและน้ำเหลืองออกมากจนต้องนอนบนใบตอง เสื้อใส่ไม่ได้เลย ในเดือนแรกจึงทรมานมาก เดือนที่ ๒ น้ำเหลืองก็ลดลง และเม็ดก็น้อยและเล็กลง แผลไม่เหวอะหวะเหมือนเดือนแรก เดือนที่ ๓ ก็ยัง

ไม่หาย แต่เม็ดเล็กเท่าเม็ดพริกไทยเท่านั้นที่โผล่ออกมาก เดือนที่ ๔-๕ และ ๖ เม็ดยิ่งเล็กลงอีก จนเป็นเม็ดผื่นอย่างเม็ดผด มีใหญ่บ้างแต่น้อยมาก และเมื่อเดือนที่แล้วเม็ดก็หายไปหอบหืดไม่ปรากฏอีก ซึ่งนับได้เป็นเดือนที่ ๗ บัดนี้เป็นเดือนที่ ๘ ดิฉันรู้สึกแข็งแรงและอ้วนขึ้นมากแล้ว แต่ดิฉันไม่กล้าทำงานหนัก ไปไหนมาไหนไม่เหนื่อย อาหารก็รับประทานได้ดี เวลานี้บนผิวหนังด้านหลังและหน้าอกยังมีรอยแผลเป็นจ้ำดำและแผ่นสีดำก็มี ดูคล้ายรูปปอดของคนทั่วไป โดยฉะเพาะที่ด้านหลังเห็นได้ชัด วันนี้มาปรึกษาคุณแม่ดูว่าจะเย็บจักรได้หรือยัง คุณแม่บอกว่า แผลเป็นยังไม่หายที่ปอด ให้ทาปูนต่อไปและอย่าเย็บจักร ดิฉันหายจากวัณโรค โรคหืด และโรคต่อมน้ำเหลืองอักเสบ โดยเสียค่าปูนเพียง ๖-๗ บาท และค่าไพลอีกประมาณ ๑๐ บาท จึงรู้สึกชอบพระคุณคุณแม่อย่างมาก เพราะดิฉันไม่มีหนทางรายได้อย่างใดเวลาป่วยอยู่ ขอบันทึกข้อความนี้ไว้ให้คุณแม่เป็นที่ระลึกด้วยความเคารพ.

จำนงค์ บำรุงราษฎร์

๑๔ กันยายน ๒๔๙๕

บันทึกของ นางเพิ่ม ช้างสุวัฒน์

☆

เขียนที่บ้านเลขที่ ๓๑๒ ซอยวรพงษ์
วิสุทธิกษัตริย์ พระนคร
วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๔๙๕

เรื่อง บันทึกการรักษาโรคด้วยปูนและน้ำอธิษฐาน
ของ คุณอาบุญเรือน โตงบุญเติม

เนื่องด้วยดิฉันได้ไอเป็นโลหิตออกมา ๔ ครั้ง ดิฉันได้ไปหาแพทย์ตรวจ แพทย์ได้ตรวจว่าดิฉันเป็นวัณโรค และแนะนำให้ฉีดยาสะเตรปโตไมซิน ดิฉันไม่ยอมฉีด ครั้นเมื่อได้กลับถึงบ้านสักครู่ก็ไอเป็นโลหิตออกมาอีก และมีอาการอ่อนเพลียมากขึ้น ดิฉันจึงไปหาคุณอาบุญเรือน โตงบุญเติม เพื่อขอให้ช่วยแนะนำการรักษา คุณอาก็ได้อธิษฐานปูนให้ไปทาที่หน้าอกและคอ กับให้ตั้งน้ำอธิษฐานในวันเสาร์ไว้รับประทานด้วย ดิฉันก็ได้ปฏิบัติตามคำแนะนำของคุณอาตั้งแต่วันนั้นมา ไอก็ไม่มีโลหิตออกอีกเลย ทั้งอาการอ่อนเพลียก็หายไปด้วย จนบัดนี้ดิฉันมีความสุขและสมบูรณ์ อ้วนขึ้น

มากและหายเป็นปกติดีแล้ว.

แม้แต่บุตรของดิฉันซึ่งได้ถูกรถสามล้อทับขาหัก ดิฉันได้พาไปโรงพยาบาลกลางเข้าเฝือกปูนได้ ๕ วัน ก็มีอาการปวดทนไม่ไหว ดิฉันจึงได้ตัดเอาเฝือกปูนออกดู ปรากฏว่ากระดูกโปและอักเสบบวมมาก จึงได้พาไปหาคุณอา ๆ ก็อธิษฐานกดกระดูกให้เข้าที่เดิม และให้นอนอยู่เฉย ๆ ประมาณหนึ่งอาทิตย์ก็เดินได้ และหายเป็นปกติเหมือนเดิม ด้วยการทาปูนและรับประทานน้ำอธิษฐานก็หายได้อย่างศักดิ์สิทธิ์.

ส่วนน้องสาวของดิฉันอีกคนได้ป่วยเป็นโรคหัวใจรั่ว มีอาการอ่อนเพลียทำอะไรไม่ไหว จะเดินหรือขึ้นบันไดก็เหนื่อย ดิฉันก็ให้เอาปูนอธิษฐานทาหน้าอกทุกวัน อาการอ่อนเพลียก็หาย และหัวใจที่เต้นแรงผิดปกติก็หายไปด้วย มีกำลังทำงานซักผ้ารีดผ้าและทำงานอื่น ๆ ได้เป็นปกติเหมือนเดิม และแช่มชื่นยิ่งกว่าเก่า ทั้งนี้เขาก็หายด้วยการทาปูนและรับประทานน้ำอธิษฐานเท่านั้นก็หายได้อย่างประหลาด ทั้งสามของดิฉันก็มีความรู้และเข้าใจทางแพทย์แผนปัจจุบันอยู่บ้าง ก็ยังประหลาดใจว่าโรคนี้หายได้เร็วอย่างประหลาด.

ฉะนั้น การรักษาโรคด้วยปูน และน้ำอธิษฐานธรรมของ

คุณอาบุญเรือนศักดิ์สิทธิ์จริง ดิฉันจึงได้ตั้งน้ำทุกเสาร์ตลอดมาจนบัดนี้ และในครอบครัวของดิฉันมีความสุขสบายทุกคน.

เพิ่ม ช้างสุวัฒน์

บันทึกของ นางบุญมา พลศิริ

☆

โดยที่ดิฉันเป็นดาลลมในท้องเป็นก้อนโตเท่าผลส้มเกลี้ยง เวลานั่งขึ้นมาค้ำชายโครง มีอาการแน่น ทานอาหารไม่ได้ กินยาอะไรก็ไม่หาย เป็นมาประมาณ ๗ ปีแล้ว ได้มาหาคุณแม่บุญเรือน ได้นำเอาน้ำอธิษฐานและปูนไปทาประมาณ ๓ วันก็หาย เวลานอนมีกลิ่นเหม็นเน่าออกทางปาก (วันแรกของรับประทานน้ำ) และในวันที่สองก็ไม่มีกลิ่นเหม็นอีกเลย แล้วก็รับประทานอาหารได้ นอนหลับสบายดีมาจนถึงทุกวันนี้ จึงบันทึกไว้ และดิฉันขอขอบคุณคุณแม่บุญเรือนด้วยความเคารพอย่างสูง.

นางบุญมา พลศิริ

บันทึกของ นางทองอินทร์ สุวรรณประเทศ

☆

บ้านเลขที่ ๘ ถนนท่าแพ อำเภอเมือง เชียงใหม่

เขียนที่บ้านสามัคคีชัยสิทธิ์ วันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๕

ดิฉันชื่อทองอินทร์ สุวรรณประเทศ ได้ป่วยเป็นโรคกระเพาะอาหารพิการมาปีเศษ ได้พยายามหาหมอรักษามามากต่อมากแล้วก็ไม่หาย เมื่อรับประทานยาไปครั้งใด ก็รู้สึกบันเทาเพียงชั่วครู่ หาได้หายขาดไม่ ครั้นเมื่อวันอังคารที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๕ ดิฉันได้ทราบข่าวว่าคุณแม่บุญเรือนมาพักอยู่ที่วัดเจดีย์หลวง จึงได้นำปูน, ไพล, และน้ำมาให้คุณแม่บุญเรือนอธิษฐานให้ แล้วได้นำปูนไปทา เอาไพลและน้ำอธิษฐานไปรับประทาน วันแรกรับประทานก็รู้สึกสบายขึ้น อาการเป็นลมที่เคยแน่นก็หายไป พอรู้สึกหายแล้วดิฉันก็งดรับประทานข้าวต้มเพราะเบื่อเต็มที จึงเริ่มรับประทานอาหารที่ดิฉันชอบ เช่น ส้มตำ ข้าวหุง ข้าวเหนียว และอาหารอื่น ๆ ไม่จำกัดว่าอาหารชนิดใด ในวันที่ ๒ ก็หาย และทำงานในบ้านได้สะดวก และออกไปทำธุระนอกบ้านก็ได้เช่นเคย ไม่

เหมือนเมื่อก่อนที่ไม่ได้รับประทานไพล และน้ำอธิษฐาน และทาปูนอธิษฐาน จนถึงวันนี้ดิฉันก็สบายใจ เพราะได้หายจากโรคกะเพาะอาหารพิการแล้ว จึงบันทึกไว้เพื่อเป็นพะยาน และขอขอบพระคุณคุณแม่บุญเรือนที่กรุณาดิฉัน.

โดยความเคารพอย่างสูง

ทองอินทร์ สุวรรณประเทศ

บันทึกของ เลี่ยวย่งง้วน

☆

๘ เมษายน ๒๔๙๕

ข้าพเจ้านายจืออัง แซ่เหลี่ยว ได้ป่วยเป็นโรคกะเพาะมาได้ ๒-๓ ปีแล้ว คือรู้สึกแน่นท้อง คัดท้อง กินอาหารมากไม่ค่อยได้ กินยาและฉีดยาเรื่อย ๆ มาได้ปีกว่า ก็ไม่รู้สึกว่าหาย จนกระทั่งต้นเดือน มีนาคม ๒๔๙๕ รู้สึกว่าเป็นมากต้องไปฉีดยาทุก ๆ วัน ก็ไม่รู้สึกค่อยยังชั่ว จนหมอสั่งให้ทำการผ่าตัด แต่ข้าพเจ้าได้ยับยั้งไว้ เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคมนี้ได้ทราบว่าคุณแม่บุญเรือนขึ้นมาเชียงใหม่ จึงได้ไปหาท่าน

ท่านบอกให้เอาไพลและปูนไปให้อธิษฐาน แล้วให้เอาปูนมาทาท้องทุกเช้า-เย็น และเอาไพลมาฝนน้ำปูนใส่กินวันละ ๓ เวลา กินได้ ๔-๕ วันก็รู้สึกว่าค่อยยังชั่วขึ้น ไม่แน่นท้อง และกินอาหารได้มากขึ้น และวันต่อมาก็ได้เอาไพลและน้ำอธิษฐานมากิน รู้สึกว่าสบายขึ้นมาก เวลาที่ข้าพเจ้ากินไพลและทาปูนอธิษฐานนั้น ยาทุก ๆ ชนิดที่ข้าพเจ้าเคยกิน ข้าพเจ้างดกินหมด กินแต่ไพล น้ำ พริกไทย และทาปูนอธิษฐานเท่านั้น เวลานี้ข้าพเจ้ากินข้าวหุงและของอื่น ๆ ได้ ไม่รู้สึกว่าแน่นท้องเลย จึงได้ขอกราบขอบคุณคุณแม่บุญเรือนที่รักษาข้าพเจ้าให้หายจากโรค มาในที่นี้ด้วย.

จืออัง แซ่เหลี่ยว

ร้านเลี่ยวย่งง้วน ๔๒๖ ถนนท่าแพ เชียงใหม่

บันทึกของ นางสาย บริบูรณ์วิทิพรรณ์

☆

บ้านปราถนาดี ที่ ๗ เมษา

เรียนคุณแม่บุญเรือนที่นับถือ

ดิฉันได้เป็นดาลในท้องมาประมาณ ๒๐ ปี แล้ว รักษา

มาหลายหมอแล้วไม่หาย ดิฉันทราบกิตติศัพท์ของคุณแม่ตั้งแต่อยู่นครราชสีมา รู้สึกเลื่อมใสมากอยากจะพบตัว ก็ได้มาเชียงใหม่จึงได้พบคุณแม่ เพราะคุณนายปรุงใจเป็นผู้ให้เด็กไปบอกว่าคุณแม่มาแล้ว ดิฉันจึงได้ทราบ และรีบมาหาคุณแม่ ๆ ก็กรุณาอธิษฐานน้ำและไพลให้ทา โดยไม่คิดมูลค่าอะไรเลย บัดนี้ดิฉันหายดีแล้ว ตามร่างกายที่ปวดเมื่อยหายทุกอย่าง จึงขอขอบพระคุณคุณแม่ และพระคุณคุณนายปรุงใจมาพร้อมนี้ด้วย.

ด้วยความเคารพนับถือ

สาย บริบูรณ์วิทิพรรณ์

บันทึกของ นางสุดใจ สุขประเสริฐ

☆

บันทึกให้คุณนายบ๊วย ศิวพฤกษ์

บ้านเลขที่ ๗๘๙ ตรอกโรงพัก อุดรธานี

เดิมดิฉันป่วยเป็นโรคกะเพาะอาหาร มีอาการแน่นหน้าอกภายหลังจากรับประทานอาหารแล้ว หายใจไม่ใคร่ออก

ที่หน้าอกเหมือนกับบวมขึ้นมาข้างหนึ่ง รู้สึกเหมือนว่ามีอะไรมาจุกอยู่ที่คอ ดิฉันได้ไปรักษาที่เสนารักษ์ที่อุดรธานี ต่อมารักษาหมอญวนชื่อหมอทัน และหมออื่น ๆ อีกหลายหมอก็ไม่หาย ต่อมาก็ไปรักษาที่โรงพยาบาลหนองคาย หมอตรวจไม่พบโรคอะไร ดิฉันจึงเข้ามารักษาที่โรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ แพทย์ได้เอกซเรย์ว่าไม่มีโรคอะไร ดิฉันกลับไปอุดรอีก รวมเวลาที่รักษาประมาณ ๔ ปี โรคก็ไม่หาย ต่อได้ทราบจากป้าจั่นคนรู้จักกันว่า ได้อ่านหนังสือ "น่ารู้น่าเห็น" ของคุณแม่บุญเรือน ดิฉันจึงมีหนังสือมาถึงลูกชายชื่อ นายจำเริญ สุขประเสริฐ ให้มาหาคุณแม่ว่าอยู่ที่ไหน เขาก็บอกไปให้ทราบ ดิฉันสั่งให้มาขอปูนอธิษฐานไปทา ตั้งแต่ดิฉันได้ปูนไปทาก็รู้สึกค่อยยังชั่ว อาการแน่นก็ไม่มี ต่อมาดิฉันมากรุงเทพ ฯ จึงมาหาคุณแม่ด้วยตนเอง คุณแม่ได้อธิษฐานไพล และให้ใบตั้งน้ำอธิษฐานดิฉันไปด้วย อาการของดิฉันดีขึ้นเป็นลำดับ ปัจจุบันนี้ดิฉันหายเป็นปกติดีแล้ว.

ต่อมาคุณผู้ชายไม่สบาย มีอาการปวดศีรษะเป็นกำลังจนทนไม่ไหว และอ่อนเพลียไม่มีกำลังคล้ายจะเป็นลม หมอ

ที่อุดรตรวจว่าเป็นโรคความดันโลหิตสูง และแนะนำให้มารักษาที่กรุงเทพ ฯ พอมากรุงเทพ ฯ ดิฉันก็พามาหาคุณแม่ คุณแม่บอกว่า ความดันโลหิตสูงไม่เป็นไร กลับไปให้เอาปูนทาและรับประทานไพล ดิฉันก็ทำตามที่คุณแม่สั่งทุกประการ ก็ไม่ปวดศีรษะตั้งแต่นั้นมา ความดันโลหิตสูงก็หายไป.

บุตรสะใภ้ของดิฉันผอมเล็กนิดเดียว เมื่อแต่งงานใหม่ ๆ ดิฉันพามาไหว้คุณแม่ และบังเอิญคุณแม่เลี้ยงอาหารด้วย คุณแม่เห็นบุตรสะใภ้ดิฉันผอมก็ให้พรว่าให้อ้วน ตั้งแต่นั้นมาก็อ้วนขึ้นมาอย่างประหลาด เมื่อดิฉันมากรุงเทพ ฯ คราวหลังดิฉันพามาด้วย พี่น้องเขาจำแทบไม่ได้ ทั้งนี้ก็ด้วยวาจาสัตย์ของคุณแม่บุญเรือน สั่งให้อ้วนก็อ้วนได้.

ดิฉันอยู่ที่อุดรได้ช่วยเหลือผู้ที่เจ็บป่วย โดยการให้ปูนและน้ำไปรักษาก็หายไปหลายสิบราย จึงได้ลงบันทึกไว้ เพื่อให้ผู้ที่ยังไม่เคยใช้ปูนจะได้ใช้ ด้วยความเชื่อจริงของดิฉันนี้ ดิฉันและครอบครัวจึงได้รับความสุขหายจากโรคภัยทั่วทุกคน.

สุดใจ สุขประเสริฐ

วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๔๙๕

บันทึกของ คุณถวิล มิลินทสูต

☆

ดิฉันอยู่ซอยปราโมช ถนนสุริวงษ์ เมื่อประมาณ ๒ เดือนมาแล้ว ดิฉันเกิดเป็นลมจุกแน่นในท้อง จุกขึ้นมาที่ยอดอกจนหายใจไม่สะดวก ท้องเป็นลูกๆ ดิฉันจึงนึกถึงปูนของคุณยายขึ้นมา ซึ่งดิฉันได้ไว้ประจำบ้านจากคุณหญิงแพทย์พงษา ปูนนี้ดิฉันยังไม่เคยใช้เลย ได้ทราบแต่ว่าศักดิ์สิทธิ์จริงๆเท่านั้น จึงได้นำปูนมาทาที่ท้องครั้งหนึ่งตอนค่ำ ทาแล้วหายแน่นเลยนอนหลับไป เช้าวันรุ่งขึ้นดิฉันก็หายท้องอืด รู้สึกสบายดี และตั้งแต่นั้นมาไม่เคยเป็นอีกเลยจนถึงทุกวันนี้.

ในบ้านของดิฉันอยู่ด้วยกันหลายครอบครัว วันหนึ่งน้าเขยของดิฉันตื่นขึ้นมาตอนเช้า เห็นปากบวมอักเสบ รู้สึกเจ็บๆคันๆ แต่ยิ่งสายก็ยิ่งบวมขึ้นมาก ใส่เบ่ง น้าเขยของดิฉันผู้นี้นับถือศาสนาคริสเตียน แต่ก็ไม่รังเกียจในการใช้ปูน ดิฉันจึงบอกน้าเขยของดิฉันให้ลองใช้ปูนทาดู น้าเขยของดิฉันจึงได้นำปูนจากดิฉันไปทาที่ข้างในปากทั้งปาก และข้าง

นอกปากด้วยในตอนสายวันนั้น อาการค่อยทุเลาลงในวันนั้นเอง พอรุ่งขึ้นก็หายเป็นปกติ บัดนี้หายมาได้ ๒ เดือนเศษแล้ว ยังไม่เป็นอีกเลย.

ดิฉันจึงแน่ใจว่า ปูนอธิษฐานของคุณยายบุญเรือนนี้ศักดิ์สิทธิ์จริง เพราะได้ลองด้วยตัวเองและให้ผู้อื่นทดลองแล้วได้ผลดี จึงบันทึกไว้เพื่อทราบทั่ว ๆ กัน และจะได้ลองแบ่งปันปูนอธิษฐานของคุณยายบุญเรือนใช้กันต่อไป จะได้เป็นประโยชน์มาก.

ถวิล มิลินทสูต

บันทึกของ นางประไพพรรณ แสงกระจ่าง

☆

บ้านเลขที่ ๗๓๕ ริมคลองบางน้ำชน ธนบุรี

วันที่ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๕

ดิฉันเป็นผู้หนึ่งซึ่งคุณแม่บุญเรือนได้เมตตารักษาให้หายจากโรคร้าย คือมะเร็ง จึงขอบันทึกไว้เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ดังนี้

ดิฉันรู้สึกเป็นไตแข็ง เป็นก้อนขนาดเท่าผลมะนาวขนาดเขื่องที่เต้านมข้างซ้าย แต่ไม่เจ็บปวดประการใด ต่อมามีอาการอักเสบที่ผิวเนื้อข้างนอกตรงที่เป็น คือมีระไอร้อนวูบ ๆ ถึงกระนั้นดิฉันก็ไม่สู้จะวิตกเดือดร้อนนัก เพราะไม่มีความทรมานเจ็บปวดเลย ชั้นแรกจึงวางใจอยู่ วันหนึ่งดิฉันไปกิจธุระเพื่อพบปะศิษย์เก่าของดิฉัน ซึ่งเป็นนางพยาบาลอยู่ที่ศิริราช ดิฉันจึงเล่าถึงอาการที่เป็นให้ฟัง เขาตกใจมาก บอกว่าคุณครูถ้าจะเป็นมะเร็งเสียแล้ว และว่าเป็นโรคที่ร้ายแรงมาก จูงมือดิฉันไปให้หมอตรวจทันที หมอตรวจแล้วบอกว่าสงสัย ให้กลับไปประคบน้ำร้อน ๔ วันก่อน ถ้าไม่หายแข็ง ก็จะต้องเจาะเนื้อตรงนั้นไปตรวจ ถ้าเป็นข้างเดียวก็ต้องตัดนมหนึ่งข้าง ถ้ารากของมะเร็งชอนไปถึงอีกข้างหนึ่ง ก็จะต้องตัดนมทั้งสองข้าง แล้วรักษาด้วยการฝังด้วยเรเดียมและการฉายแสง ดิฉันฟังแล้วมือเท้าอ่อนทันที ดูจะหมดแรงเสียเดี๋ยวนั้น แต่แล้วกลับมานะว่าจะต้องรักษา แต่ขอรักษาวิธีของโรงพยาบาลเป็นวิธีสุดท้าย.

ดิฉันได้กลับมาประคบน้ำร้อนตามคำสั่งของแพทย์ แต่ก้อนเนื้อแข็งนั้นไม่ยุบไม่อ่อนลง หมดปัญญาไม่ทราบว่าจะ

ทำอย่างไร เป็นการบังเอิญคุณพระคุณเจ้าดลใจให้ระลึกถึง คุณแม่บุญเรือนได้ ซึ่งดิฉันเคยมาหาครั้งหนึ่งเมื่อนานมาแล้ว ดิฉันและสามีได้มากราบเล่าเรื่องให้คุณแม่ทราบ คุณแม่ได้ตรวจดูและบอกว่าเป็นมะเร็งจริง แต่อาจจะหาย สั่งดิฉันว่าเมื่อโรงเรียนเลิกแล้วให้ไปทาปูน โดยคุณแม่เป็นผู้ทาให้ทุกวันๆ และรับประทานน้ำอธิษฐาน รักษาอยู่มิช้ากี่เดือน และบัดนี้หายเป็นปกติดีแล้ว ไม่มีก้อนอีกเลย ใช้เวลาทาปูนอยู่ประมาณ ๑๕ วันเท่านั้น สามีของดิฉันธรรมดาเป็นคนหัวสมัย ไม่เชื่อถือสิ่งใดง่ายๆ ครั้งนี้ยอมรับว่าจริงศักดิ์สิทธิ์เคารพและเลื่อมใสเป็นที่สุด มักจะเล่าสู่คนอื่นเสมอถึงเกียรติ-คุณความดีความบริสุทธิ์ของคุณแม่ ที่มีกุศลจิตต์ขจัดความทุกข์คือความเจ็บไข้ของบุคคลทั้งหลาย โดยมิได้มุ่งหวังสิ่งตอบแทนประการใด และมิได้เลือกชั้นวรรณะด้วย ให้การรักษาเหมือนกันเท่ากัน ไม่ว่าจะเป็นใครมาแต่ไหนก็ตาม.

ปูนและน้ำอธิษฐานของคุณแม่นี้ รักษาได้ทุกโรคทุกอย่าง ผู้ใดมีจิตต์เลื่อมใสเชื่อมั่นย่อมได้ผลอย่างรวดเร็ว นอกจากดิฉันจะรักษาโรคมะเร็งซึ่งหายได้ผลดี ดิฉันซึ่งตามธรรมดาเป็นหืดเสมอ บัดนี้ได้หายเป็นปกติแล้ว ถึงฤดูหนาว

จึงไม่ต้องหอบอีก เพราะได้ปูนของคุณแม่บุญเรือนทาคอและหน้าอกแทบทุกคืน ผิวหน้าของดิฉันซึ่งเสียเพราะถูกแดดเนื่องจากต้องฝึกซ้อมการกีฬาให้โรงเรียน ตามหน้าที่ของครูพลศึกษาโรงเรียนศึกษานารี ทำให้ผิวหน้าแห้ง มักจะเป็นจุดรอยด่างๆเสมอนั้น บัดนี้ดีขึ้นเพราะทาปูน ยิ่งกว่านั้นบุตรของดิฉัน เวลาเจ็บไข้ได้ทาปูนให้ ความไข้ก็ลดลง นับเป็นความมหัศจรรย์ที่น่าเลื่อมใสยิ่งนัก ดิฉันขอจดจำพระคุณของคุณแม่บุญเรือนไว้ตลอดชีวิต และพร้อมเสมอที่จะแสดงกตัญญูกตเวทีต่อคุณแม่ผู้มีพระคุณทุกเวลา ปรารถนาอย่างยิ่งที่จะได้ปรนนิบัติรับใช้ ข้อความทั้งหลายที่ได้บันทึกนี้ ดิฉันได้บันทึกด้วยความสัตย์จริงทุกประการ.

ประไพพรรณ แสงกระจ่าง

บันทึกของ นางจำรัส สิงหเสนี

☆

ดิฉันอยู่บ้านเลขที่ ๕๐๔/๑ ตำบลจักรวรรดิ ได้มารู้จักคุณแม่บุญเรือน โตงบุญเติม เพราะเดิมดิฉันป่วยเป็นโรค

เบาหวาน ได้ไปฉีดยาที่วิทยาศรม แล้วคุณหมอเพลินได้แนะนำให้ไปหาคุณแม่บุญเรือน โตงบุญเติม ที่บ้านสามัคคีวิสุทธิ เพราะท่านเคยรักษาโรคเบาหวานหาย ดิฉันจึงให้คุณนายชมโชคพามา เมื่อพบคุณแม่บุญเรือนแล้ว คุณแม่แนะนำว่าให้ตั้งน้ำอธิษฐานเอาเองที่บ้าน และทาปูนอธิษฐานด้วย แต่ในคราวคุณแม่ก็ช่วยจับเส้นให้บ้าง แต่ก็ยังสู้อธิษฐานไม่ได้ เพราะครั้งหนึ่งดิฉันป่วยเป็นบิดมา ๔ วัน รับประทานยาไม่หายแล้วไปหาคุณแม่ พออยู่สักครู่หนึ่งตั้งใจจะลากลับ เพราะปวดท้องไม่ค่อยสบาย แต่คุณแม่ไม่ยอมให้กลับ และได้อธิษฐานน้ำให้รับประทานหนึ่งแก้ว พอรับประทานไปแล้วก็หายปวดท้องโดยทันที กลับไปบ้านก็ไม่เป็นอีก และบิดก็หายไปเลย ดิฉันจึงไปเพียรมาหาคุณแม่บ่อยครั้งขึ้น คุณแม่ก็ให้หัดทำสมาธิลืมตา ให้เจตนาวิรัติ ถือศีล รับอพรหม และดิฉันก็ยังเผลอพูดเล่นอยู่เรื่อย คุณแม่บอกว่าการพูดเล่นอย่างนั้นทำให้ศีลไม่บริสุทธิ์ ต้องมัธยัสถ์ในการพูด และให้แผ่เมตตาตัวเอง เพราะโกรธให้เขา ก็เท่ากับโกรธให้เราเอง ให้ทำสมาธิให้มั่น ให้พิจารณาความไม่เที่ยงของสังขาร ตั้งแต่นั้นดิฉันก็ได้พยายามปฏิบัติใจเรื่อย ๆ มา ต่อมามีคนมา

ลอบวางเพลิงที่บ้านดิฉันในเวลาประมาณตี ๒ ไฟลุกมากแต่ดับได้ ในฐานะที่ดิฉันเป็นเจ้าของบ้าน เจ้าหน้าที่จึงมาเชิญตัวดิฉันไปโรงพัก เมื่อไต่สวนเสร็จแล้ว เขาก็กักตัวเอาไว้ที่โรงพัก เพื่อจะสอบสวนเอาตัวผู้วางเพลิง แต่เมื่อดิฉันถูกกักตัวโดยไม่มีความผิดดังนั้น จึงทำให้ดิฉันโกรธ โมโหใหญ่เลยขอประกันตัว เจ้าหน้าที่เขาก็ไม่ยอม เอาหน้าโฉนดมาให้ตั้งหลายแผ่นเขาก็ไม่ยอมให้ประกันอีก ดิฉันยิ่งโกรธหนักขึ้น แต่เคราะห์ดีดิฉันระลึกถึงคำสอนของคุณแม่ขึ้นมาได้ จึงพิจารณาไปว่า พระสีเลาท่านเป็นถึงพระมหากษัตริย์ คนอื่นเขายังเห็นว่ามงกุฎเป็นกบาย เห็นพระขรรค์เป็นเคียว เห็นเพ็ชรนิลจินดาเป็นเมล็ดผัก และพากันแย่งเอาหมด ในที่สุดจึงได้ไปอาศัยอยู่ในวัด แล้วต้มน้ำกรักย้อมผ้าให้พระ เขากลับเห็นผ้าเหลืองนั้นเป็นไส้วัวไส้ควาย เขาก็ทุบตีเอา เพราะวัวควายเขาหาย แล้วนับประสาอะไรกับเรา เมื่อถึงคราวเคราะห์มันก็เป็นไป คุณแม่สั่งว่า ถ้าเราโกรธให้ใครก็คือโกรธให้ตัวเราเอง แล้วใจก็ไม่สบายเป็นทุกข์ พอคิดได้ดังนี้ใจของดิฉันก็สบายปลอดโปร่งขึ้น เพราะได้เห็นภาพในห้องขังมีทั้งหญิงทั้งชาย มิใช่จะมีแต่เราคนเดียว เมื่อดิฉันได้เห็น

ความจริงมากขึ้นดังนี้ จิตต์ใจของดิฉันก็หายเดือดและกลายเป็นเย็น ทั้งเป็นคนไม่มีโมโหมาจนกระทั่งทุกวันนี้ ต่อจากวันนั้นมา ดิฉันก็ได้ป่วยเป็นไข้มานอนตัวสั่นอยู่หลังบ้านคุณแม่ คุณแม่ว่าไม่ได้เป็นอะไร ไม่ได้เป็นไข้ ทั้ง ๆ ที่ตัวดิฉันกำลังสั่นและคลุมผ้าห่มอยู่ แล้วคุณแม่บอกว่า "ให้ลุกขึ้นมานี่" ดิฉันก็ลุกขึ้นไปหาคุณแม่ซึ่งอยู่ไกลประมาณ ๒ วาเศษ เมื่อถึงคุณแม่อาการที่ดิฉันเป็นไข้อยู่นั้นได้หายไปอย่างกับปลิดทิ้ง อาการอะไร ๆ ที่ไม่สบายก็มิได้เกิดแก่ดิฉันอีกเลย ตั้งแต่วันนั้นมาจนถึงกระทั่งบัดนี้ เพราะดิฉันได้มีความรู้สึกสบายทั้งจิตต์ใจและร่างกาย กระทั่งครอบครัวและบุตรสาวบุตรเขยเกิดนิยมนับถือในปูนอธิษฐานของคุณแม่ทุกคน ถ้าหากทาเวลาใดก็เห็นผลทันทีทุกครั้ง และเพราะความเชื่อมั่นในคุณแม่ จึงทำให้ดิฉันตลอดจนลูกหลานครอบครัวเป็นสุขสบายทั่วกันทุกคน ดิฉันจึงได้ทำบันทึกนี้ไว้เพื่อเป็นพยานแห่งความจริง เพราะการใช้ปูนก็เป็นการง่าย และราคาก็ไม่แพงสักเท่าไร แต่ได้ประโยชน์เกินค่า "ทาก็ง่าย หายก็เร็ว."

จำรัส สิงหเสนี

บันทึกของ นางบุญมี ราชาเทวะอักษร

☆

ดิฉันนางบุญมี ราชาเทวะอักษร อยู่บ้านประตูน้ำสระประทุม หลังตลาดเฉลิมโลก ป่วยเป็นโรคหัวใจอ่อน โลหิตจาง โรคเส้นประสาท มีความหวาดกลัวอยู่เสมอ อยู่คนเดียวไม่ได้ จิตต์ใจไม่ปกติ ปวดต้นคอเหมือนจะหักออกไป เป็นมาประมาณ ๗-๘ ปี ต้องหาหมอมานวดเดือนหนึ่งประมาณ ๔-๕-๖ ครั้งก็ไม่ค่อยทุเลา ต่อมาได้ทราบข่าวว่าคุณแม่บุญเรือนได้รักษาโรคโดยวิธีให้ปูนทาและน้ำอธิษฐาน ดิฉันจึงได้มาหาท่าน และได้ปูนไปทา ๕ วันก็หายเป็นปกติไปไหนได้คนเดียว และอยู่คนเดียวก็ได้ โดยไม่ต้องใช้ยาอื่นเลย จึงได้บันทึกไว้ให้ทราบทั่วกัน.

นางบุญมี ราชาเทวะอักษร

บันทึกของ นายงั่น แซ่เอี๊ยะ

☆

ที่ตลาดหนองกุ้ง หมู่ ๑๐ อ.น้ำพอง

วันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๔

กราบเรียนคุณป้าบุญเรือนที่เคารพอย่างสูง

ด้วยเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๑ ปลายปี ผมเริ่มเป็นโรคหัวใจอ่อน และบางครั้งถึงแก่เสียสติมิรู้สึกตัว และยังแถมศีรษะบวมทั้งศีรษะ ผมพยายามรักษาทั้งยาจีน ไทย ฝรั่ง ตั้งหลายจังหวัด อาการป่วยดังเก่าก็คงเป็นตามเดิม มิหายแต่อย่างใด ครั้นเมื่อ ๕-๖ เดือนก่อนผมได้พบกับคุณปลั่งที่อุดรธานี แนะนำให้มาหาคุณไสวที่ร้านจักรซิงเกอร์ หลังจากแจ้งอาการป่วยให้คุณไสวทราบแล้ว คุณไสวได้แนะนำผมมาหาคุณป้าอีกครั้งหนึ่ง ครั้นแล้วผมได้รับความกรุณาเมตตาจากคุณป้าเป็นอย่างดี เมื่อผมได้รับน้ำอธิษฐานของคุณป้าที่แนะนำไปรับทานและทาศีรษะประมาณ ๒๐ กว่าวัน อาการป่วยดังกล่าวได้หายเสมือนปลิดทิ้งตราบถึงทุกวันนี้ เป็นเวลา ๔-๕ เดือนแล้ว ศีรษะที่บวมเหมือนแป้งก็แข็งตามเดิม และหัวใจอ่อนก็หาย

เป็นปกติ ซึ่งผมได้พยายามจะตอบแทนคุณของคุณป้า ๆ ก็มิยอมรับอะไรจากผม ผมรู้สึกเป็นหนี้พระคุณของคุณป้าอย่างยิ่ง.

สุดท้ายนี้ ขอให้พระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในโลกจงดลบันดาลให้คุณป้า จงประสบแต่ความสุขความเจริญชั่วกาลนาน.

ด้วยความเคารพอย่างสูง

นายงั่น แซ่เอี๊ยะ

บันทึกของ นายสมบูรณ์ สุพรรณบรรจง

☆

บ้านเลขที่ ๑๑๕๓ ตรอกข่วงเมรุ เชียงใหม่

วันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๕

ข้าพเจ้า นายสมบูรณ์ สุพรรณบรรจง ได้ป่วยเป็นโรคหัวใจสั่น นอนไม่ใคร่ได้ มีอาการสดุ้งตกใจ เกี่ยวกับโรคเส้นประสาท ความทรงจำเสื่อมทรามไปมาก แต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ได้ไปนอนพักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลสวนดอกได้เดือนเศษ

จึงกลับมา ต่อแต่นั้นมา อาการป่วยก็ไม่ค่อยหายสนิทดี ไปทำงานได้ชั่วคราวก็เจ็บป่วยออด ๆ แอด ๆ เรื่อยมา ถึง พ. ศ. ๒๔๙๓ ก็ต้องไปนอนโรงพยาบาลอีกได้เดือนเศษ จึงได้ออกจากโรงพยาบาลมา และได้ไปทำงานเป็นปกติ ต่อมาถึงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ. ศ. ๒๔๙๕ หลังจากได้ไปตรวจงานของบริษัทกลับมาแล้ว ก็เกิดอาการปวดท้อง เสียวท้องเป็นกำลัง เวลาจะลุกขึ้นอุจจาระก็ไหลไม่หยุด หน้ามืดใจสั่น ต้องนอนอยู่กับที่จนเท้าชา ได้เรียกนายแพทย์มาพยาบาล หมอแจ้งว่ากะเพาะอาหารและลำไส้อักเสบ ประสาทส่วนย่อยไม่ดี ปวดปลายเท้าเดินไม่ได้ ได้รักษาพยาบาลกับนายแพทย์เรื่อยมา อาการก็ไม่ค่อยทุเลา นอนป่วยอยู่ ๒๐ กว่าวัน ต่อมาถึงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ. ศ. ๒๔๙๕ น้าหล้า ศักดาทร ได้กลับจากกรุงเทพ ฯ ได้ทราบว่าข้าพเจ้าป่วย วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พ. ศ. ๒๔๙๕ น้าหล้า ศักดาทร จึงได้กรุณาไปเยี่ยม เมื่อเห็นอาการป่วยของข้าพเจ้าแล้ว จึงสั่งให้หยุดไม่ให้รับประทานยาของนายแพทย์ที่ให้ไว้ต่อไป และได้กรุณาให้ใช้ปูนอธิษฐานของคุณแม่บุญเรือนทาหน้าอก ตลอดถึงท้องน้อยทุก ๆ วัน และให้ทาที่ปวดเป็นประจำ วันละ ๑ ครั้ง

และให้ไพลฝนกับน้ำอธิษฐานกินวันละ ๓ ครั้ง ตั้งน้ำอธิษฐานระลึกถึงคุณแม่บุญเรือนทุก ๆ วันเสาร์ เวลา ๘.๐๐ น. ถึงวันอาทิตย์เช้า เวลา ๘.๐๐ น. จึงจะเอากินได้ ข้าพเจ้าเชื่อฟังและได้ปฏิบัติตาม แต่วันนั้นมาอาการป่วยของข้าพเจ้าก็ทุเลาลงลุกเดินเหินได้ ไม่มีอาการปวดเสียวท้องและปลายเท้า จึงได้ไปทำงานได้เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ ทั้งนี้ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นหนี้บุญคุณของน้าหล้า ศักดาทร ที่ได้ให้ความกรุณาช่วยเหลือในการเจ็บป่วยของข้าพเจ้าครั้งนี้เป็นอย่างสูง จึงขอเรียนยืนยันความสัตย์จริง ตามถ้อยคำดังกล่าวข้างต้น.

โดยความเคารพนับถืออย่างสูง

สมบูรณ์ สุพรรณบรรจง

บันทึกของ นางกี่ เวชสุทัศน์

☆

นางกี่ เวชสุทัศน์ ที่อยู่ ถนนอุรุพงษ์ ซอย ๓ บ้านเลข ๑๔๙ ป่วยเป็นโรคปวดตามเข่า ตามแขน และมึนงงที่ศีรษะด้วย ได้ใช้ยาลม ยานัดถุ์ ก็ไม่หาย พอทุเลาไปได้

ได้ทราบจากแม่ชีทองดี ที่วัดเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา เล่าให้ฟังว่า ได้มาหาคุณแม่บุญเรือนที่โรงพิมพ์วิบูลกิจ ก็ได้มาหาจนพบปะ และได้ขอน้ำกับปูนอธิษฐานไปใช้ และได้นำไปทาเพียง ๒ ถึง ๓ วัน ก็หายปวดเมื่อยเป็นปกติ ร่างกายก็แข็งแรงเดินได้ไกล ๆ และบัดนี้อายุได้ ๗๑ ปีแล้ว ได้มาขอปูนและน้ำอธิษฐานอีก เพื่อนำไปให้น้าที่มีอายุ ๘๐ ปีแล้ว ซึ่งอยู่ที่บางคล้า ฉันเห็นว่ามีประโยชน์ดีมาก จึงได้บันทึกไว้เพื่อเป็นประโยชน์แก่คนอื่น ๆ ต่อไปในกาลข้างหน้า.

นางกี่ ๑๗/๔/๙๔

บันทึกของ นางบุญยัง โพธิศรี

☆

ข้าพเจ้าปวดชาไม่สบายปวดร้าวไปทั้งตัว เป็นมาประมาณ ๓ เดือน ได้ขอน้ำกับปูนจากนายสนั่นพี่ชายไปทาและรับประทานน้ำ ๓ วัน โรคนั้นได้หายไปอย่างผิดปกติ กับทำอะไรได้แข็งแรงหาบน้ำและทำงานหนักได้ จึงได้บันทึกไว้เพื่อทราบกันต่อ ๆ ไป.

นางบุญยัง โพธิศรี (อำเภอพนม)

บันทึกของ นางศิริ พูลสวัสดิ์

☆

ข้าพเจ้านางศิริ พูลสวัสดิ์ บ้านเลขที่ ๔๕๐ อำเภอดุสิต จังหวัดพระนคร เป็นโรคอ่อนใจและเหนื่อย เป็นมาประมาณ ๑๐ ปีกว่า ได้มารับรักษาจากคุณแม่บุญเรือน โดยนำเอาน้ำอธิษฐานกับปูนอธิษฐานไปรับประทานและทา บัดนี้โรคนั้นหายเป็นปกติดีแล้ว จึงได้เขียนมาเพื่อทราบเป็นหลักฐาน.

นางศิริ พูลสวัสดิ์

บันทึกของ นางละออ ศิริวรรณ

☆

ข้าพเจ้า นางละออ ศิริวรรณ ที่พักป่าไม้เขตต์นครสวรรค์ ได้มาเยี่ยมคุณแม่วันนี้ ได้เห็นบันทึกของบุคคลต่างๆ ที่มาหาคุณแม่ให้ช่วยรักษาให้ และได้รับผลดีเป็นที่พอใจแก่บุคคลทุกชั้นนั้น ดิฉันในฐานะที่ปวารณาตัวเป็นลูกของท่าน รู้สึกปลาบปลื้มปีติยินดีเป็นอย่างยิ่งในกุศลทานของคุณแม่เป็น

อันมาก ตัวดิฉันเองเมื่อก่อนนี้ก็เคยเป็นโรคเส้นประสาทอย่างแรง ปวดศีรษะจัดเป็นกำลัง ปวดประสาทจนหวีผมไม่ได้ เป็นมาเกือบปี ได้รับคำแนะนำจากคุณพ่อให้มาหาคุณแม่ที่นี้ ใช้ปูนทาขมับและทานน้ำอธิษฐาน ดิฉันได้ตั้งน้ำทุกวันเสาร์ทานเป็นประจำ เดี๋ยวนี้หายขาดแล้ว ใคร ๆ ได้เห็นทุกคนทักว่ารูปร่างและผิวพรรณดีขึ้นมาก รู้สึกตัวเองว่ายังเป็นผู้มีกุศลต่ออยู่ เป็นโรคที่ไม่นึกว่าจะหายขาดได้ก็กลับมาหาย ดิฉันอยู่ถึงปากน้ำโพ ยังดลใจให้มาพบกับคุณแม่เข้าได้ ด้วยความเมตตาจิตต์ของคุณแม่ที่มีต่อดิฉัน จะขอจารึกไว้ไม่มีลืม ขอทุกคนที่ได้มารับการรักษาจงหายเหมือนอย่างดิฉันทุกคน.

นางละออ ศิริวรรณ

๑๙ *เม.ย.* ๙๔

บันทึกของ นางม้วน แซ่โค้ว

☆

วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๔๙๕

นางทองม้วน แซ่โค้ว บ้านเลขที่ ๒๗๓ ตำบลบางรัก

เป็นโรคเส้นประสาทและหัวใจอ่อน วิงเวียน หน้ามืด ได้รักษาโดยหมอต่าง ๆ และรับยาฝรั่ง ไทย ก็ไม่หาย เป็นมาประมาณ ๓ ปี พอตกบ่ายปวดศีรษะทุกวัน หัวใจสั่นเหมือนจะขาดเหลือนิดเดียว ทำอะไรไม่ไหว มีคุณป้าคนหนึ่งได้แนะนำให้มาหาคุณแม่บุญเรือน ขอปูนและทาปูนได้ ๑๐ วัน โรคข้าพเจ้าทุกอย่างก็ได้หายไปอย่างศักดิ์สิทธิ์ จึงได้บันทึกไว้เพื่อเป็นประโยชน์ และประจักษ์พยานแก่เพื่อนมนุษย์ที่ป่วยไข้ดังข้าพเจ้า ขอแสดงความขอบพระคุณไว้ในที่นี้ด้วย.

นางทองม้วน แซ่โค้ว

บันทึกของ นางแถม อยู่หลาย

☆

ดิฉันป่วยเป็นโรคท้องใหญ่มาประมาณ ๔ เดือน และมีไข้เป็นบางเวลา ได้รักษามามากโดยหมอต่าง ๆ แต่ก็ไม่หาย หมอวิฑูรโรงพยาบาลหลวงพ่อชินราชที่จังหวัดพิษณุโลก ได้แนะนำให้ทำการผ่าตัด และหมอไม่รับรองว่าจะรอดชีวิตหรือไม่ จึงไม่ยอมให้หมอทำการผ่าตัด คุณถนอมชาวกรุงเทพ ฯ

ได้จดใบตั้งน้ำอธิษฐานมาให้น้องสาวดิฉันที่พระบาท สระบุรี เมื่อดิฉันได้ทราบเรื่อง จึงได้ทำการตั้งน้ำอธิษฐานในวันเสาร์ และก็ได้รับประทานน้ำในวันอาทิตย์จนถึงวันพฤหัสบดี ท้องก็ยุบเป็นปกติ จึงได้เข้ามากรุงเทพ ฯ โดยให้คุณถนอมนำมาหาคุณป้าบุญเรือนในวันอาทิตย์ที่ ๒ เมษายน ๒๔๙๔ ดิฉันชื่อแถม อยู่บ้านใหม่ จังหวัดพิษณุโลก.

นางแถม อยู่หลาย

บันทึกของ น.ต. สร สาตราภัย

☆

ด้วยกระผม น.ต. สร สาตราภัย อยู่บ้านเลขที่ ๑๔๕ ซอยแสงจันทร์ ยานนาวา เคยเป็นหวัดติดต่อกันมาเป็นเวลา ๔-๕ ปี และเป็นหนักมาก ๆ ถึงกับขี้มูกไหล จาม ไอ และอ่อนแอประมาณ ๒-๓ เดือน ตลอดเวลาได้รับประทานยาและฉีดยา เช่นนายแพทย์แนะนำก็ไม่ค่อยทุเลา ต่อมาคุณป้าบุญเรือนได้กรุณาให้ปูนอธิษฐานไปให้ทา เพียงคืนเดียวก็รู้สึกสบายขึ้นมาก พร้อมทั้งกายและจิตใจ จึงนับเป็น

บุญคุณอันยิ่งใหญ่ ฉะนั้นจึงขอแสดงความกตัญญูระลึกคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย.

น.ต.สร สาตราภัย

บันทึกของ น.ส. ผิว พู่หอมเจริญ

☆

นางสาวผิว พู่หอมเจริญ ป่วยมา ๒๐ กว่าปี ครั้งแรกป่วยกะเสาะกะแสะเรื่อยมา ทานอาหารไม่ได้ ครั้งหลังบวมตามขาแขน ต่อมาบวมทั้งตัว ครั้งหลังสุดหมดกำลังไปไหนมาไหนไม่ได้ คุณแม่ได้มาขอน้ำอธิษฐานและปูนไปให้ทา เมื่อทาก็ยุบบวม บวมอีกทาอีก ก็ยุบอีก จนกระทั่งมีแรงเดินไปไหนมาไหนได้ พอเดินก็บวมอีก ก็ทาอีก จนกระทั่งไม่บวม ส่วนจิตต์ใจ กำลังใจดีผิดปกติ จนมาหาคุณแม่ที่กรุงเทพฯ ได้ จึงได้ให้บันทึกเพื่อเป็นหลักฐาน และเพื่อนมนุษย์ด้วยกันกัน (ที่อยู่ คลอง ๖ วา สายกลาง ผู้ใหญ่บ้านเหงี่ยม หมู่ที่ ๔ อำเภอลำลูกกา.)

นางสาวผิว พู่หอมเจริญ

บันทึกของ นายต่อม ผลิผลเกิด

☆

กระผมนายต่อม ผลิผลเกิด บ้านอยู่ที่ตำบลบางคอแหลม เลขบ้าน ๕๘ ได้ป่วยเป็นไข้ มีอาการปวดในศีรษะและร่างกายมาก ได้หาซื้อยามารับประทานก็ไม่ทุเลา ต่อมาได้มาขอน้ำอธิษฐานจากคุณแม่บุญเรือนไปรับประทานประมาณ ๗-๘ วัน อาการไข้ก็หายเป็นปลิดทิ้งเป็นปกติดังเดิม กระผมจึงขอยืนยันไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบคุณคุณแม่บุญเรือนด้วยความเคารพอย่างสูง.

ต่อม ผลิผลเกิด

บันทึกของ นางสาวสวัสดิ์ แซ่เตีย

☆

ข้าพเจ้านางสวัสดิ์ แซ่เตีย หลังตลาดน้อย เลขบ้าน ๘๐๙ ได้ป่วยเป็นโรคหืด ไอ ปวดหลัง กินข้าวไม่ค่อยได้ นอนไม่ค่อยหลับ เป็นมาประมาณ ๔ เดือนเศษ ได้ไปหาหมอแผน

ปัจจุบัน ฉีดยาที่ห้างเบอร์ลิน ที่มิชชั่นพยาบาล วัดโคก ที่วิทยาศรม หัวลำโพง และไปหาหมอจีน บ้านหมอ ทานยาหม้อก็ไม่หาย จึงได้มาหาคุณแม่บุญเรือน และได้นำปูนมาให้อธิษฐาน และได้นำไปทาได้ ๒ วันก็หายหอบ แต่หลังยังไม่หายปวด แล้วก็ทาต่อ ๆ มา หลังเลยหายปวด และทานอาหารได้ ใจสบายมาก จึงได้บันทึกไว้เป็นที่ระลึกแก่ท่านทั้งหลาย ขอให้ท่านที่มาหาคุณแม่บุญเรือนจงหายเหมือนฉัน.

นางสวัสดิ์ แซ่เตีย

บันทึกของ นางแถม โชติวิสุทธิ์

☆

ข้าพเจ้านางแถม โชติวิสุทธิ์ อายุ ๔๔ ปี อยู่บ้านเจ้าพระยามหิธร ซางฮี้ อำเภอดุสิต จ.ว. พระนคร ป่วยเป็นฝีทขาอ่อนด้านในข้างซ้าย เป็นที่เส้น รูปไข่ แข็งมาก โตประมาณเท่าฟองไข่ห่านปวดมากถูกไม่ได้ เดินไม่ถนัด ได้มาหาคุณแม่บุญเรือน ได้ปูนอธิษฐานไปทากับน้ำอธิษฐานไปรับประทาน หลังจากทาปูนได้ประมาณ ๓ วัน อาการปวดได้ทุเลาลงมาก

และได้ทาเรื่อยมาจนได้ประมาณ ๑๐ วัน รู้สึกก้อนแข็งนั้นยุบแห้งไป ประมาณ ๒๐ วันอาการปวดหายเป็นปกติ ก้อนแข็งยุบหายไปเป็นเนื้อธรรมดา และมีเม็ดผื่นเล็ก ๆ ขึ้นมาบนผิวหนังบริเวณนั้น และมีอาการคันเล็กน้อย เวลานี้ข้าพเจ้ารู้สึกหายเป็นปกติดีแล้ว จึงได้มาบันทึกไว้เพื่อให้ท่านทั้งหลายทราบว่า เป็นโรคอย่างข้าพเจ้านี้ก็หายได้อย่างศักดิ์สิทธิ์โดยการใช้ปูนทาและรับประทานน้ำอธิษฐาน.

แถม โชติวิสุทธิ์

๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๔

บันทึกของ นายสมชาย ปรีชาชาติ

☆

ข้าพเจ้านายสมชาย ปรีชาชาติ อยู่บ้านเลขที่ ๑๓๖๑ ป. ถนนประชาธิปก ธนบุรี ได้ถูกลูกขนไก่ที่ตาเมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้ไปรักษาที่โรงพยาบาลศิริราช หมอทำการเจาะถึงสามครั้งแต่ก็ยังไม่เห็น เพราะเลือดยังมีอยู่ในตา ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้ไปหาหมอรักษา

ตาชาวเยอรมัน หมอบอกว่าทำไม่ได้ เพราะอาจเป็นอันตราย ต่อเมื่อมาหาคุณยาย คุณยายให้ทาปูนทาไพลและกินน้ำอธิษ-ฐาน ขณะนี้ตาเห็นขึ้นแล้ว เมื่อก่อนนี้เป็นโรคเส้นประสาท กลัว นอนคนเดียวไม่ได้ แต่เมื่อทาปูนแล้วก็หายกลัว และตกใจก็หายด้วย.

สมชาย ปรีชาชาติ

๑๘ พ.ย. ๒๔๙๔

บันทึกของ ด.ญ. สละ วงษ์พจจาณี

☆

วันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๔๙๕

เด็กหญิงสละ วงษ์พจจาณี อยู่ที่อยุธยา มารดาหนูเป็นหิด หนูก็เลยเป็นโรคหิดติดมารดาตั้งแต่เล็ก มาจนย่างขึ้น ๑๐ ขวบ หนูก็เลยเป็นมากขึ้น ถึงกับทำอะไรไม่ได้ มีอาการหอบและเป็นไข้ไม่ค่อยเว้นแต่ละเดือน ต่อมาลุงน้อมสงสารหนู ก็เลยพามาให้ที่บ้านคุณพี่หลังวัดพิชัยญาติ หนู

อยู่กับคุณได้ ๕ ปี อาการก็ยิ่งมากขึ้น ทำอะไรไม่ไหวเลย แม้แต่ตักน้ำสักนิดเดียวก็ไม่ได้ คุณผู้หญิงสงสารได้พาหนูไปหาคุณยายหมอ (พิมา) คุณยายหมอได้เอ็ดตะโรลั่น ว่าพามาทำไมกัน ให้เด็กผอม ๆ อุ้มแตงโมมาไม่เอา เอาไปหนูเลยตกใจกลัว ไปนั่งที่บันไดหลังบ้าน ความไม่มีแรงของหนู ถือแตงโมก็เลยพลัดตกแตก ใจยิ่งไม่ดีอยู่แล้ว โดยคุณยายเอ็ดหนูยิ่งกลัวใหญ่ ไล่ให้หนูกลับ หนูก็เลยไปรอคุณที่หลังบ้าน (พอหนูกลับมาบ้าน) คุณยายหมอได้สั่งคุณไว้ว่าให้ทาปูนตามหน้าอกและชายโครงวันละครั้ง ให้ทามาก ๆ หนูทาได้ประมาณสักครึ่งเดือนอาการก็ดีขึ้น หนูได้หายอย่างเด็ดขาดตั้ง ๙ เดือนเศษ และอ้วนขึ้นผิดปรกติ และแข็งแรงมากกว่าเก่าหลายสิบเท่า ปีนี้หนูไม่ต้องหยุดโรงเรียนเลย เมื่อก่อนนี้หนูไปเรียนไม่ได้ จนหนูโตเท่านี้ยังอยู่เพียงชั้นประถมปีที่ ๓ เท่านั้น เพราะเรียนไม่ได้ มักไม่สบายเสียเรื่อย เดี๋ยวนี้หนูหายเด็ดขาดแล้ว.

ด้วยความเคารพอย่างสูงสุด

ด.ญ. สละ วงษ์พจจาณี

บันทึกของ นางชู ชูสกุล

☆

ข้าพเจ้านางชู ชูสกุล อยู่ตำบลนาเริง อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ได้ปวดที่หัวไหล่ แขนซ้ายยกไม่ขึ้นประมาณ ๔ เดือน ได้ไปรักษาที่วัดสามปลื้ม พระท่านรักษาโดยวิธีรดน้ำมนต์ให้ ยังไม่ทุเลา ยิ่งรดยิ่งปวด จึงไปรักษาที่ศิริราช โดยวิธีอบไฟฟ้าใช้ยางวางบนแขน ประมาณ ๔๐ ครั้ง และรับประทานยาควบกันไปก็ยังไม่หาย จึงได้มาหาคุณแม่บุญเรือน โตงบุญเติม พอมาถึงยังไม่ทันได้พูดคุยอะไรกัน เพียงแต่บอกว่าปวดแขนและยกแขนไม่ขึ้น คุณแม่ก็เอ็ดตะโรลั่น บอกว่ายกขึ้นสูงๆ ดิฉันก็ตกใจกลัว ยกไปตามคำสั่ง รู้สึกเบาหวิวเลยยกขึ้นได้สูง ตามปรกติยกไม่ขึ้นเลย เดี๋ยวนี้ยกขึ้นได้ตามปรกติดีแล้ว ไม่มีอาการปวดอีกเลย เพราะคำพูดจริงของคุณแม่บุญเรือน และได้ทาปูนของคุณแม่ท่านทุกวัน และรับประทานไพลน้ำอธิษฐาน ตั้งแต่วันที่ ๑๙ มิถุนายน ถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ประมาณ ๑๑ วันก็หายเป็นปรกติ ใจคอก็ชุ่มชื่น

รู้สึกสบายดีมาก จึงได้บันทึกไว้ด้วยความเคารพและนับถืออย่างสูง.

นางชู ชูสกุล

๓๐ มิถุนายน ๒๔๙๕

บันทึกของ
คุณหญิงประหยัด สุนทรเวช แพทย์พงษา

☆

วันที่ ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๕

บุตรีของดิฉันป่วยเป็นฝีลำเลาที่ขา มีอาการปวดแทบจะเดินไปโรงเรียนไม่ได้ ต่อมาวันที่ ๑๐ มกราคม ดิฉันพามาหาคุณหมอบุญเรือน คุณหมอใช้ปูนอธิษฐานทาทุกวันหายปวด ประมาณ ๑ อาทิตย์ คุณหมอบอกดิฉันว่า ฝีนี้ต้องให้แตก ถ้าไม่แตกหนองจะเข้าไปในเส้น ขาจะลีบเสีย วันนั้นคุณหมอใช้ปูนทาบอกว่า ทนแสบสักหน่อย รุ่งขึ้นฝีกแตกมีหนองไหล จึงใช้ขี้ผึ้งบีดฝีดูดหนองทุกวัน บัดนี้ฝีหายเดินได้เป็นปรกติเช่นเดิม จึงเรียนมาให้ทราบ.

เมื่อประมาณเดือนกุมภาพันธ์ปี ๙๕ มีหญิงผู้หนึ่งอายุประมาณ ๕๐ ปี ไม่ทราบชื่อมากับหลานชาย บ้านอยู่ทางถนนเพ็ชรบุรี มาหาคุณหมอบุญเรือนในตอนบ่าย ได้ถามคุณหมอว่า จะมียาหม้อหรือยาทาสำหรับรักษาโรคแขนขัดบ้างไหม แขนขัดยกไม่ขึ้นมาหลายเดือนแล้ว คุณหมอบอกว่า ไม่มีอะไรจะให้รักษา และไปข้างหลังบ้านทาปูนให้คนอื่น แล้วจึงเรียกหญิงที่ยกแขนไม่ขึ้นว่า "แม่คนนั้นเข้ามานี่แน่ะ จะทาปูนให้เป็นตัวอย่าง" หญิงคนนั้นก็เข้าไปให้ทา คุณหมอทาปูนแล้วก็บอกให้ยกแขนขึ้น หญิงผู้นั้นก็ยกขึ้นได้ แกว่งแขนได้รอบ ๆ และยังมาอวดดิฉันซึ่งยังคงนั่งอยู่ข้างนอกว่าหายดีแล้ว.

ได้เห็นอีกรายหนึ่ง เมื่อประมาณต้นเดือนสิงหาคมศกนี้ (๙๕) เป็นหญิงมากับลูกสาว ๒ คน แขนยกไม่ขึ้นเช่นเดียวกัน หลังจากทาปูนแล้วก็ยกได้คล่องเหมือนรายแรก.

ด้วยความเคารพ

ประหยัด

บันทึกของ นางสมหมาย เตวิทย์

☆

วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๔

ดิฉัน นางสมหมาย เตวิทย์ อยู่บ้านเลขที่ ๔๗๖ ซอยสวนพลู ถนนสาธร ตำบลมหาเมฆ อำเภอยานนาวา จังหวัดพระนคร.

เมื่อประมาณ ๕-๖ เดือนมานี้ ดิฉันได้มีอาการเจ็บศีรษะ จะเอียวไปข้างใดไม่ได้ มีอาการเสียวซ่าเจ็บจนนอนไม่ค่อยหลับ และรับประทานอาหารไม่ค่อยได้ และรู้สึกร่างกายทรุดโทรม ได้ไปตรวจที่โรงพยาบาลศิริราช ได้เอ็กซเรย์กระดูกก็ไม่พบโรคอะไร ทางแพทย์สงสัยขอให้อยู่อีก ก็ไม่พบโรค ครั้งสุดท้ายหมอชำนาญกระดูกทางโรงพยาบาล ได้ขอให้เอ็กซเรย์ปอดอีกครั้งหนึ่งก็ไม่พบโรคอะไรเลย ลงท้ายหมอทางโรงพยาบาลว่าหินปูนเกาะ แต่ดิฉันได้หายเพราะคุณน้าบุญเรือนผู้มีวาจาสิทธิ์ และทาปูนของท่านเพียงสิ่งเดียว ทาเพียง ๓ ครั้งก็รู้สึกทุเลาขึ้นเรื่อย ประมาณ ๑๕ วันก็หายเป็นปรกติ ดิฉันรู้สึกขอบพระคุณคุณน้าบุญเรือนอย่างสูงสุด.

นางสมหมาย เตวิทย์

บันทึกของ นางบุญศรี กระแสชัย

☆

วันที่ ๓๑ มีนาคม พ. ศ. ๒๔๙๕

ข้าพเจ้านางบุญศรี กระแสชัย อยู่เหนือวัดเกษ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เลขบ้าน ๑๕๓ เป็นโรคปวดขานั่งสวดมนต์พับเพียบไม่ได้ เพราะมีอาการปวดตั้งแต่ต้นขาถึงปลายเท้า เพียงแต่จะว่านะโมก็ไม่จบ เนื่องจากมีอาการปวด ต้องนั่งถัดแทนการเดิน ดิฉันได้ทราบข่าวจากนางสาวสมบูรณ์ เทียนศิริ ว่า คุณแม่บุญเรือนได้มาพักอยู่ที่วัดเจดีย์หลวง

ในวันที่ ๓๐ มีนาคม พ. ศ. ๒๔๙๕ ดิฉันจึงได้ขึ้นรถสามล้อไปหาคุณแม่บุญเรือน ตอนลงจากรถสามล้อที่วัดเจดีย์หลวง เพื่อเข้ามาบ้านพักของคุณแม่บุญเรือน พอลงจากรถสามล้อที่วัดเจดีย์หลวง ก็ต้องมีคนคอยจูง เพียงบันไดสามขั้นดิฉันก็ต้องคลานขึ้น ระหว่างเมื่อได้ขึ้นบนบ้านแล้ว ดิฉันก็นั่งพับเพียบไม่ได้ ต้องชันเข่าอยู่ ดิฉันได้นำปูนกับไพลมาให้คุณแม่บุญเรือนอธิษฐาน แต่คุณแม่บุญเรือนยังไม่ยอมอธิษฐานให้ แล้วให้ดิฉันรับประทานอาหารเสียก่อน

เวลานั่งรับประทานอาหาร ดิฉันก็ต้องนั่งขัดสมาธิรับประทาน อาหารและก็บ่นว่าปวด แต่คุณแม่บุญเรือนบอกว่าไม่ให้พูด ให้นึกว่าหายเงียบ ๆ พอดิฉันอิ่มแล้ว ก็ต้องคลานออกไป นั่งที่นอกชาน พอนั่งเรียบร้อยแล้วก็หายปวด ตอนที่ดิฉัน จะกลับบ้านก็ไม่ต้องคลานและเดินลงบันไดได้คนเดียว โดย มิได้มีใครจูงเหมือนดังขาขึ้นมาบนบ้าน เมื่อกลับถึงบ้านแล้ว ก็ไม่ต้องคลานหรือถัดอีก เวลากลางคืนก็ไม่มีอาการปวด อีกเลย นอนหลับคืนยังรุ่ง เมื่อก่อนนั้นฉีดยาหลายเข็มก็ไม่ หายปวด ได้พยายามหาหมอมารักษาตั้งเจ็ดหมอแล้วก็ไม่หาย แต่มาหายกับคุณแม่บุญเรือนนี่แหละ จึงได้มาบันทึกและ ขอบคุณไว้เป็นที่ระลึกในการหายโรค เพราะพับเพียบก็ได้ เดินทางไกลก็ได้.

โดยความเคารพอย่างสูง

นางบุญศรี กระแสชัย

บันทึกของ นางแปลก ทองรุ่ง

☆

ดิฉันได้ปวดหัวไหล่มาประมาณปีกว่า ได้พยายามรักษาและนวดประคบก็ไม่หาย กระดูกกระดิกก็ปวดยกแขนขึ้นไม่ได้ จึงได้ไปหาหมอ หมอบอกว่ารักษาไม่หาย ยิ่งกว่านั้นยังได้พูดประชดอีกว่า ให้หมอเทวดาก็รักษาไม่หาย ดิฉันมีความน้อยใจ ก็พยายามสืบหาหมอใหม่จนมีคนบอกให้ว่า คุณแม่บุญเรือนรักษาได้โดยการอธิษฐาน แล้วก็มีคนเขาพามาหาครั้งหนึ่ง แต่ไม่พบท่าน ดิฉันจึงกลับ ต่อมาก็พยายามไปหาท่านอีกจึงพบท่าน ก็เล่าให้ท่านฟังว่า ปวดแขนยกไม่ขึ้น ท่านบอกให้ยกขึ้น ยกขึ้น ดิฉันเถียงท่านว่า ยกไม่ขึ้น ท่านจึงเอ็ดตะโรขึ้นว่า ยกขึ้น! ยกขึ้น! ดิฉันก็ยกตามก็ยกขึ้นได้จริง ๆ แล้วท่านยังสั่งอีกว่า ไม่ให้ปวด! ไม่ให้ปวด! และสั่งให้ยกขึ้นยกลงเป็นหลายหนก็ไม่ปวด นับแต่วันนั้นมาก็ยกขึ้นได้ และได้ทาปูนตั้งน้ำอธิษฐานรับประทาน ต่อมาก็หายเป็นปรกติภายในสองสามวันเท่านั้น ดิฉันรู้สึกซาบซึ้งในคุณธรรมและเมตตาจิตต์ของท่านอยู่เสมอ ทั้งเงินทองก็มิได้เสียเลย แม้แต่บาทเดียว

ฉะนั้น ดิฉันจึงได้บันทึกไว้เป็นที่ระลึกในการที่ท่านพูดจริงและสั่งให้ทำ และทำตามก็เกิดผลจริงแก่ตัวของดิฉัน เพื่อเป็นอนุสรณ์ในการหายโรคของดิฉัน ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ทราบและปฏิบัติตาม จะได้หายโรคเหมือนกับดิฉันด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง
(ลงชื่อ) *แปลก ทองรุ่ง*
บางลำภู พระนคร

บันทึกของ นางเหลี่ยม ไววานะ

☆

นางเหลี่ยม ไววานะ ที่อยู่ตรอกสุเหร่าเก่า ได้ป่วยเป็นโรคขาแข็งเดินไม่ค่อยได้ เพราะหัวเข่างอไม่ได้ มีอาการปวดมาก ได้เป็นมาประมาณเดือนเศษ ไปหาหมอต่าง ๆ และได้ฉีดยาก็ไม่หาย ได้ทราบข่าวจากคนที่ชอบกันที่สลัมพอดีเขากำลังจะมาหาคุณแม่บุญเรือนมีคนแน่นบ้าน นั่งเหยียดขาไปทางคุณแม่ คุณแม่บอกว่าต้องมีศรัทธาความเชื่อว่าอะไรว่าตามกัน พอคุณแม่บอกให้ลุกขึ้น ก็ลุกขึ้นได้

ทีเดียวโดยไม่รู้ตัว คุณแม่บอกให้เดิน เดิน ก็เดินได้ตามสั่ง เดินกลับไปกลับมาแล้วคุณแม่ก็บอกให้นั่งลง ก็ได้นั่งลงตามสั่ง คุณแม่ก็บอกให้เหยียดขาออกมาแล้วก็ทาปูนให้ ๓ ที เท่านั้น แล้วก็สั่งให้เดินกลับไปบ้าน ก็เดินกลับไปได้ ตั้งแต่วันนั้นมาก็เลยหายเป็นปรกติ โดยอำนาจของความเชื่อ จึงได้มาบันทึกไว้เป็นที่ระลึก.

นางเหลี่ยม ไววานะ

บันทึกของ นางสงัด วิมลสถิตย์

☆

นางสงัด วิมลสถิตย์ อยู่หน้าวัดสระเกษตรงข้าม อยู่ดี ๆ ได้เป็นโรคคอบวมขึ้นมาเฉย ๆ มีอาการปวดร้อน เวลาเอียวคอก็รู้สึกว่าตึง ๆ พอวันรุ่งขึ้นก็บวมมากจนเอียวไม่ค่อยได้ ได้มาหาคุณป้าบุญเรือน ที่บ้านสามัคคีวิสุทธิ ท่านได้ทาปูนให้ ประมาณ ๑๐ กว่าวันก็ยุบหมด จึงได้มาบันทึกไว้ เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้เลื่อมใสทั้งหลาย เพราะเชื่อจริงก็หายจริงเช่นดิฉันเป็นต้น ได้หายอย่างเด็ดขาด.

สงัด วิมลสถิตย์

บันทึกของ นายบุญมาก วรสุวิทย์

☆

บ้านเลขที่ ๓๘๓ หน้าวัดสระเกษ พระนคร

วันที่ ๖ มกราคม พ. ศ. ๒๔๙๔

กราบเท้าคุณยายหมอที่เคารพ

ด้วยเมื่อราวเดือนกันยายน ๒๔๙๓ (วันที่จำไม่ได้) ผมได้ป่วยเป็นโรคปวดที่ขาและที่เท้า ไปไหนมาไหนไม่สะดวก อาการที่ผมเป็นก็คือ ตื่นนอนขึ้นตอนเช้าก็ปวดที่ขาตลอดถึงข้อเท้า ตอนสายก็ได้ไปหายาทาและยารับประทานแก้ปวด แต่ก็ยังไม่ทุเลาอาการปวด และผมได้ไปที่อาคาร ๑๐ (สำนักงานใหญ่) นาย ๆ ท่านได้กรุณาแนะนำให้ผมมาหาคุณยายหมอ เพื่อขอปูนอธิษฐานมาทา แต่ก่อนอื่นที่ผมมาหาคุณยายหมอ ผมได้เล่าอาการที่ปวดให้ฟัง และคุณยายหมอก็ได้ตรวจดูที่เท้าทั้งสองของผม เพื่อจะทำการนวดให้ แต่ปรากฏว่า เท้าทั้งสองของผมเหลื่อมกันอยู่ คืออีกข้างหนึ่งสั้นไปประมาณครึ่งนิ้ว คุณยายหมอก็บอกกับผมว่าทำการนวดไม่ได้ ให้ผมเอาปูนอธิษฐานไปทาก็แล้วกัน แต่อาศัยความเชื่อมั่นของผม และผมก็ได้นำปูนไปทา รุ่งขึ้น

อีกวันหนึ่งผมจำได้ว่า วันนั้นเป็นวันเสาร์ตอนกลางคืน อาการปวดก็รู้สึกหนักขึ้น ผมก็ทาปูนอีกถึง ๔,๕ ครั้ง พอรุ่งเช้าอาการที่ปวดได้หายไป คล้ายกับว่าผมมิได้เป็นอะไรมาก่อนเลย แต่ผมก็ยังไม่แน่ใจว่าอาการปวดดังกล่าวจะหายจริงหรือไม่ ผมได้ลาหยุดงานอีก ๑ วัน อาการที่ปวดนั้นก็มิได้มีอีก ผมรู้สึกขอบพระคุณคุณยายหมอเป็นอย่างยิ่งที่ทำให้โรคปวดที่ขาและเท้าของผมหายได้ โดยมิต้องรับประทานยาหรือฉีดยาใด ๆ ผมจึงขอแสดงความขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย.

โดยความเคารพอย่างสูง

บุญมาก วรสุวิทย์

บันทึกของ วีระ พานิชการ

☆

วันที่ ๑ มิถุนายน พ. ศ. ๒๔๙๕

กราบเท้าคุณยายที่เคารพอย่างสูง

เนื่องจากกระผมได้เป็นเอ็นหดที่ข้อมือซ้าย กระผมได้ให้หมอตรวจ หมอบอกว่า จะโตขึ้นกว่าเดิม ถ้าไม่

ทำการผ่าตัด กระผมจึงได้เรียนถามคุณแม่ของผมว่า ท่านจะอนุญาตให้ผ่าหรือไม่ แต่ท่านไม่ให้ผ่าตัด ท่านให้กระผมทาปูนของคุณยาย และรับประทานน้ำอธิษฐาน กระผมปฏิบัติเช่นนี้มาประมาณ ๑ เดือน เอ็นที่หดหรือโป่นขึ้นประมาณเท่าหัวแม่มือ ก็หดและหายสนิทดี ไม่ปรากฏว่ามีอาการอีกเลย กระผมจึงรู้สึกขอบพระคุณที่คุณยายได้ช่วยให้ผมหายจากโรคเช่นนี้.

โดยความเคารพอย่างสูง
วีระ พานิชการ

บันทึกของ นางบุญส่ง เจือจีน

☆

ดิฉันได้ป่วยเป็นโรคมดลูกพิการ มีอาการบวมที่ท้อง แพทย์เขาตรวจว่ามดลูกอักเสบ มีอาการเสียวและปวดจะนอนก็นอนไม่ได้ ได้รับประทานยาของห้างพระจันทร์ ๑ ชุด ก็ไม่หาย ได้ไปหาคุณแม่บุญเรือน ที่บ้านสามัคคีวิสุทธิ เมื่อเดือนอ้าย ได้ขอปูนกับน้ำอธิษฐานไป ๑ ขวด โดย

ความนับถือของดิฉัน ทาปูนได้ ๒ ครั้งและทาต่อ ๆ มา ก็รู้สึกหายสบายดี เวลาที่มาหาคุณแม่เดินไม่ใคร่ไหว แต่เวลานี้ขุดดินทำไร่ได้ทุกอย่าง หายขาดเป็นปรกติ มีเรี่ยวแรงดีกว่าเก่ามาก จึงได้บันทึกให้ไว้เป็นที่ระลึกในการหายโรคนี้.

โดยความเคารพอย่างสูง

นางบุญส่ง เจือจีน

บันทึกของ น. ส. อำนวย กลั่นกลาย

☆

หนูเป็นคนที่ไม่แข็งแรงตั้งแต่เด็ก ๆ เป็นคนขี้โรคไม่ทราบว่าเป็นอะไร ออด ๆ แอด ๆ เดี๋ยวเป็นเดี๋ยวหายตลอดมา จนกระทั่งอายุ ๑๘ ปี โรคก็ได้กำเริบขึ้นมา มีอาการปวดบวมตามข้อ แน่นในอก นอนไม่ได้ ต้องนั่งพิงอยู่ตลอดเวลา รับประทานอาหารไม่ได้อยู่ ๕ วัน ภายใน ๕ วันนี้ หนูได้รักษาอยู่หลายหมอ เพราะหมอทุก ๆ คนที่มาเห็นอาการไข้ของหนูเข้าแล้วไม่รับรักษา จนกระทั่งส่งมาอยู่โรงพยาบาลศิริราชเป็นวันที่หกของวันป่วย ตรงกับวันที่ ๒๓ มิถุนายน พ. ศ. ๒๔๙๔ หมอไม่บอกว่าเป็นโรคอะไร แต่

นางพยาบาลบางคนเกรงใจก็เลยบอกว่าเกี่ยวกับหัวใจ ได้รับการรักษาอยู่ถึง ๒๕ วัน ก็ค่อยยังชั่ว กลับมาอยู่บ้านก็ยังไม่หายขาด หนูได้ไปตรวจที่โรงพยาบาลอยู่หลายครั้ง หมอได้ให้ยามารับประทาน อาการก็เรื่อย ๆ ไม่หาย หมอบอกทีหลังว่าเป็นโรคหัวใจโต ต่อมาหมอก็เลยสั่งงดยา เพราะกลัวจะแก่ยาเกินไป หมอบอกว่าอาจจะเป็นอีก กำหนดหน้าหนาวข้างหน้าที่จะถึง คุณแม่กลัวจะเป็นมากอีก จึงขวนขวายหาหมอ ก็มีผู้แนะนำให้คุณแม่มาหาคุณหมอบุญเรือน และคุณแม่ของหนูก็ได้มาพบกับคุณหมอบุญเรือน ก็ขอให้คุณหมอบุญเรือนช่วยรักษาให้ แต่หนูก็ยังไม่พบกับคุณหมอบุญเรือนเลย คุณแม่บอกว่าไม่พบก็ไม่เป็นไร คุณหมอรักษาได้ จดชื่อจดอายุให้คุณหมอไปแล้ว และหนูตั้งใจอธิษฐานขอให้คุณหมอรักษาโรคของหนูให้หาย และเอาปูนมาใช้ทาตามข้อที่ปวดบวมและระหว่างหัวใจ ในเมื่อเอาปูนมาทาตามที่ดังกล่าวแล้วนั้น มันก็ค่อย ๆ ยุบไป และที่หัวใจก็รู้สึกสบาย ตามที่ปวดบวมหายไป รู้สึกแข็งแรงขึ้นทุกวัน จนเป็นปรกติดีตลอดจนกระทั่งอาการที่แน่นก็หายไปด้วย

หนูหายมาหลายเดือนแล้ว จนถึงฤดูหนาวก็ไม่เป็นไร หนูก็กลับแข็งแรงเหมือนเกิดใหม่ทำอะไรทำได้ จิตต์ใจสบายผิดกว่าธรรมดา เพราะตั้งแต่หนูเกิดมาไม่เคยสดชื่นเหมือนคราวนี้ หนูจึงได้มาหาคุณหมอด้วยตนเอง จึงได้ทราบว่าคุณนายบ๊วย ศิวพฤกษ์ จะพิมพ์หนังสือประวัติพระพุทโธใหญ่ หนูจึงบันทึกเรื่องการหายโรคของหนูให้ไว้เป็นที่ระลึก ในการหายโรคของหนู เพื่อจะเป็นประโยชน์บ้างในการใช้ปูนอธิษฐานของคุณหมอ และตั้งน้ำอธิษฐานเอาเอง การเชื่อจริงย่อมเห็นผลอย่างตัวหนูนี้แหละ

หนูจะเรียนให้ท่านทั้งหลายทราบว่า การพูดจริงของคุณหมอบุญเรือนมีผลมาก คุณแม่ได้รับพระพุทโธจากวัดอาวุธวิกสิตาราม ธนบุรี ในการทอดกฐินสามัคคี ท่านเจ้าอาวาสบอกว่า เป็นพระของคุณหมอบุญเรือนอธิษฐานให้ ลองเอาไปใช้ดูจะได้ผลไหม คุณแม่ก็ได้นำไปใช้ โดยการระลึกถึงหลวงพ่อพุทโธอยู่เสมอ อาชีพก็เจริญขึ้นเป็นลำดับ ตลอดจนกระทั่งครอบครัวหนูก็อยู่เย็นเป็นสุข ไม่มีใครเจ็บไข้อย่างแต่ก่อนเลย นับได้ว่าการตั้งน้ำอธิษฐานรับประทาน และมีหลวงพ่อพุทโธไว้คุ้มครองเห็นผลทันตา

คุณแม่นับถือมาก ไปไหนก็นำเอาพระพุทโธติดตัวไปด้วยเสมอ คุณแม่ของหนูเวลานี้มีกำลังใจแข็งแรง จะทำอะไรก็กล้าหาญ ไม่ท้อถอย ผิดกว่าแต่ก่อนมาก เพราะได้พระพุทโธไปจากวัดอาวุธ ฯ ที่ตำบลบางพลัดนอก ธนบุรี การที่หนูบันทึกมานี้ โดยความสัตย์จริงทุกประการ.

น. ส. อำนวย กลั่นกลาย

บ้านเลขที่ ๔๒ คลองพระอุดม ปากเกร็ด นนทบุรี

บันทึกของ นายทวีป อุทยานิน

☆

คุณป้าบุญเรือนกับข้าพเจ้า

ในการฉลองพระประธานที่สร้างใหม่ของวัดสารนาถธรรมาราม จังหวัดระยอง ซึ่งกำหนดจะมีงานในราวเดือนกุมภาพันธ์ศกนี้ ณ วัดสัมพันธวงศ์นั้น คุณนายบ๊วย ศิวพฤกษ์ ได้มีจิตต์ศรัทธาอันแรงกล้า โดยจะจัดพิมพ์หนังสือประวัติหลวงพ่อพุทโธใหญ่ขึ้น คุณนายบ๊วยได้ให้ข้าพเจ้าเขียนเรื่องเกี่ยวกับคุณป้าบุญเรือนสักเรื่องหนึ่ง ข้าพเจ้าเต็มใจจะเขียนตามความสัตย์จริง ดังจะบันทึกไว้ต่อไปนี้

ข้าพเจ้าขอย้อนกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างอุบาสิกาบุญเรือนกับข้าพเจ้าเสียก่อน กล่าวคือ เมื่อประมาณ ๓ ปีมาแล้ว ภรรยาของข้าพเจ้า ได้ถูกเพื่อนให้ไปเรียนธรรมที่บ้านสามัคคีวิสุทธิ์ในบริเวณโรงพิมพ์วิบูลกิจ ถนนวิสุทธิกษัตริย์ ณ ที่นั้น อุบาสิกาบุญเรือน เป็นผู้ทำการอบรมทุกวันเสาร์ เริ่มแต่เวลาบ่าย ๓ โมงเป็นเวลา ๑ ชั่วโมง มีผู้ไปรับการอบรมครั้งละมาก ๆ ในปีแรกข้าพเจ้าเพียงแต่เป็นผู้ขับรถไปรับส่งภรรยาเท่านั้น ต่อมาจึงได้มีโอกาสขึ้นไปวิสาสะกับอุบาสิกาบุญเรือน ซึ่งข้าพเจ้าเรียกท่านว่า "คุณป้า" และไปกราบไหว้พระพุทธรูปหลวงพ่อพุทโธบ้าง จึงได้ใกล้ชิดสนิทสนมมากขึ้น ซึ่งนับวันความเลื่อมใสในตัวท่านก็เพิ่มเป็นลำดับ จนกลายเป็นความนับถืออย่างจริงใจ และทั้งยังแน่ใจว่าข้าพเจ้านับถือผู้ที่ควรแก่การนับถือโดยมีเหตุผลหลายประการ ข้าพเจ้าขอกล่าวเป็นข้อ ๆ ดังนี้

๑. การปฏิบัติ

คุณป้าเป็นผู้ที่ดำเนินชีวิตตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าอย่างเคร่งครัด มีความเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์โดยไม่เลือกชั้นวรรณะ ตัดเรื่องโลภ โกรธ หลง มีความเป็น

อยู่อย่างสันโดษ การกินอยู่เป็นไปอย่างง่าย ๆ ทั้งสะสมบัติ นำมาแจกเป็นทานไม่เว้นแต่ละวัน โดยฉะเพาะอย่างยิ่งในตอนเช้า ๒ โมงทุกวันอาทิตย์

๒. การช่วยเหลือผู้อื่น

ตามปรกติวิสัยของคนเรา ย่อมจะนึกถึงตัวเองก่อนผู้อื่นเสมอ ยิ่งในยามเจ็บไข้ด้วยแล้วก็รักตัวเองมากกว่าที่จะไปห่วงใยผู้อื่น แต่คุณป้าหาได้เป็นเช่นนี้ไม่ ท่านยินดีช่วยเหลือผู้อื่นเสมอไม่ว่าเวลาใด แม้แต่ท่านจะเจ็บไข้ได้ป่วยประการใดก็ไม่คำนึงถึง ในข้อนี้ข้าพเจ้ากล้าที่จะยืนยัน เพราะได้ประสพมากับตัวเอง ในวันหนึ่งข้าพเจ้ารู้สึกไม่สบายจึงเรียนให้ท่านทราบ ซึ่งขณะนั้นท่านกำลังนอนอยู่ แต่ทั้ง ๆ ที่ท่านกำลังนอนก็ได้กรุณากระวีกระวาดลุกขึ้นช่วยเหลือ คือนวดให้ข้าพเจ้า ๆ รู้สึกว่ามือของท่านร้อนจัด ซึ่งภายหลังข้าพเจ้าจึงได้ทราบจากผู้ใกล้ชิดว่า ขณะนั้นท่านกำลังจับไข้และความร้อนขึ้นสูงถึง ๑๐๔ องศาฟาเรนไฮท์ ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกละอายแก่ใจเหลือเกินที่ได้รบกวนท่านในยามนั้น แต่ตัวท่านเองกลับรู้สึกว่าท่านพอใจเพราะได้กระทำตามวิสัยของท่านแล้ว ซ้ำได้สั่งสอนให้รู้ว่า ความเจ็บไข้นั้นเกิดขึ้นในกาย

หากรู้จักวางสังขารได้แล้วก็ไม่มีอะไรจะต้องวิตกกังวล

๓. ความรู้

ในชั้นแรกข้าพเจ้าคาดว่า ความรู้ดั้งเดิมของท่านคงอยู่ในชั้นอ่านออกเขียนได้อย่างสามัญชนในสมัยนั้น แต่ครั้นได้มาสนทนากับท่านจึงทราบว่าท่านเป็นผู้รอบรู้ผู้หนึ่ง ดังจะเห็นประจักษ์ว่าท่านมีผู้ไปมาหาสู่หลายชั้นหลายวัย เป็นข้าราชการชั้นพิเศษก็มี นายทหารชั้นผู้ใหญ่ก็มี บัณฑิตปริญญานอก ปริญญาในก็มี กรรมกรก็มี บรรดาผู้ไปมาหาสู่เหล่านี้ ท่านสามารถพูดคุยให้คำแนะนำได้เป็นอย่างดีทั่วกัน

ตามเหตุผลที่เรียนมาข้างต้นนี้ สรุปได้ว่าท่านเป็นบุคคลที่น่านับถือ เป็นผู้ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าอย่างเคร่งครัด มีความกรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ทั่วหน้า กิจที่ท่านประกอบไม่ปรากฏว่ามีสิ่งใดเคลือบแคลง ท่านไม่ปรารถนาเงินทองเป็นสินจ้างรางวัล ท่านไม่ปรารถนาความยิ่งใหญ่ ท่านปรารถนาแต่เพียงมุ่งประกอบกิจเพื่อสอนธรรมแก่ทุกคนให้รู้จักทำใจให้เป็นสุข ตั้งหน้าประกอบกิจในทางที่ชอบ มีความซื่อสัตย์อุตสาหะวิริยะในการงานและไม่เบียดเบียนผู้อื่น

โดยที่คุณป้าเป็นผู้บริสุทธิ์เช่นนี้ ท่านจึงกล่าวอยู่เสมอ

ว่า หากท่านจะรักษาโรคให้ใครหรือประกอบกิจอะไรก็ตาม ท่านจะนำเอาความบริสุทธิ์ของท่านอธิษฐานขอสิ่งนั้น ๆ ซึ่งสัมฤทธิ์ผลเสมอ ทั้งเคยประจักษ์แก่ตาข้าพเจ้าหลายครั้ง ดังจะขอนำมาเล่าสู่กันฟังสัก ๒ เรื่อง

เรื่องที่ ๑

วันหนึ่ง หลานสาวอายุ ๓ ขวบของข้าพเจ้าเดินไม่ได้ เข้าใจว่าเล่นมากเกินไป ในวันนั้นไม่ยอมเดินต้องให้คนอุ้มตั้งแต่เช้า ครั้นประมาณ ๕ โมงเย็นข้าพเจ้านึกถึงคุณป้าว่า ถ้าท่านบีบนวดให้คงจะหาย จึงได้พาไปหา ครั้นมาถึงคุณป้า เมื่อท่านทราบอาการก็นำเอาปูนอธิษฐานทาให้ แล้วจับ ๆ ให้สักครู่และสั่งให้หลานข้าพเจ้าเดินดู หลานสาวข้าพเจ้าเดินได้ตามคำสั่ง พอมาถึงบ้านก็เริ่มวิ่งเช่นปกติ นอกจากนั้น ระหว่างที่ข้าพเจ้าได้ไปมาหาสู่ท่านอยู่เสมอ เคยเห็นมีผู้ใหญ่พาเด็กไปหาท่านบ่อย ๆ บางคนตกกระไดแขนยกไม่ขึ้น ขาเดินไม่ได้ ท่านก็อธิษฐานให้ รู้สึกว่าเป็นที่ประหลาดมาก ถ้าเราจะแก้กันเองก็คงใช้น้ำมันร้อน ๆ ทาและนวดกันกว่าจะหายก็วันหนึ่งเป็นอย่างน้อย แต่วิธีของคุณป้าเร็วทันใจดี

เรื่องที่ ๒

เรื่องนี้ขอออกตัวเสียก่อนว่า ผู้เขียนมีเจตนาขอเล่าสู่กันฟังเท่านั้น เพราะเป็นเรื่องที่พิสูจน์ไม่ได้ และการที่เป็นเช่นนั้นอาจจะเป็นด้วยประจวบกันกับดินฟ้าอากาศ หรือธรรมชาติก็ได้ เรื่องมีอยู่ดังนี้คือ วันหนึ่งข้าพเจ้ากับภรรยาไปหาคุณป้าและเล่าเรื่องที่เกิดไต้ฝุ่นพัดเอาบ้านแถวถนนท่าดินแดงพังไปหลายหลังให้ท่านฟังและเรียนว่า กรมอุตุนิยมวิทยาแถลงว่า "พรุ่งนี้ไต้ฝุ่น ทริกส์ จะเข้ากรุงเทพฯ อีก" ภรรยาข้าพเจ้าจึงเรียนว่า "ขอคุณป้าช่วยอย่าให้ไต้ฝุ่นเข้ากรุงเทพฯ เลย" ท่านจึงพูดว่า "ฉันจะลองไปอธิษฐานดู พรุ่งนี้เช้าฉันจะไปปากน้ำ ไหนลองเขียนรูปแผนที่ประเทศไทยให้ฉันดูที และทิศอะไรจดอะไรด้วย" ขณะที่ท่านพูดนั้นมี คุณนายพัชนี พรพิบูล ประธานกรรมการบริษัทเอื้อวิทยา จำกัด นั่งอยู่ด้วย คุณนายเลยขออนุญาตติดตามท่านไปปากน้ำ เมื่อข้าพเจ้าเขียนในกระดาษว่า ประเทศไทยทิศตะวันออก จดอินโดจีน ทิศใต้จดมะลายู ทิศเหนือจดพม่า แล้วจึงส่งให้ท่าน เมื่อท่านรับไปแล้วก็บอกให้ข้าพเจ้ากลับบ้านและกำชับว่า "ไม่ต้องกลัว" ครั้นรุ่งขึ้นข้าพเจ้าก็เล่าเรื่องนี้ให้น้องชาย

และเพื่อนร่วมงานอีกผู้หนึ่งคือ คุณวิเชียร เสริประสงค์ ฟัง วันนั้นตอนบ่ายประมาณ ๔ โมงเย็น ทางกรมอุตุนิยมวิทยาก็แถลงการณ์ว่า กำลังของไต้ฝุ่นอ่อนลงและสลายตัวลงที่จังหวัดสุรินทร์ น้องชายข้าพเจ้าเป็นคนฟังจึงแจ้งให้ข้าพเจ้าทราบและพูดว่า "คุณป้าหมอนี่เก่งจริง" และในสุดท้ายปรากฏว่าไต้ฝุ่นลูกนี้ไม่เข้ากรุงเทพฯ จริงดังคำกล่าวของคุณป้า

ครั้นอีก ๒ วันต่อมาคุณวิเชียร ได้นำแผนที่ประเทศไทยที่พิมพ์ที่กรมแผนที่ กับแผนที่ประเทศไทยที่มีคำภาษาจีนมามอบให้น้องชายข้าพเจ้า เพื่อให้ข้าพเจ้านำไปให้คุณป้า ข้าพเจ้าได้นำไปให้ท่านในวันนั้น ท่านเลือกแผ่นที่เป็นภาษาไทยไว้และส่งคืนฉะบับภาษาจีนซึ่งมีแผนที่ประเทศอื่นรวมอยู่ด้วย อีก ๒ ถึง ๓ วันต่อมาข้าพเจ้ามาเยี่ยมคุณป้า เห็นม้วนแผนที่ผูกอยู่ข้างโต๊ะบูชาพระ

การที่ข้าพเจ้านำเรื่องข้างต้นทั้งสองเรื่องมาเล่านี้ มิได้มีความประสงค์จะแนะนำให้ท่านนิยมการรักษาโรคตามวิธีดังกล่าว ทั้งมิได้มีความประสงค์จะให้ท่านหลงเชื่อเอาเป็นจริงเป็นจังว่า คุณป้าสามารถปัดเป่าเหตุการณ์ร้ายได้ทุกเรื่องทุกกรณีย์ เพราะแม้แต่ตัวท่านเองเจ็บไข้ ท่านก็มิได้รักษา

ตัวเอง เป็นแต่ผู้คุ้นเคยเชิญนายแพทย์แผนปัจจุบันมารักษา และหายามาให้ กำชับสั่งให้รับประทาน ท่านก็ฉลองศรัทธาไปตามความเจตนาดีของผู้ให้ ทั้งนี้ข้าพเจ้าเข้าใจว่า ท่านทำด้วยเจตนาดีต่อคนทั่วไป

ข้าพเจ้าขอจบบันทึก ตามคำขอของ คุณนายบวย ฯ แต่เพียงนี้.

กรุงเทพ ทวีป อุทยานิน

๘ มกราคม ๒๔๙๖

บันทึกของ คุณนายพิศมัย ปริญชาญกล

☆

ข้าพเจ้าจะขอกล่าวถึงความศักดิ์สิทธิ์ของปูนที่คุณป้าบุญเรือน อธิษฐาน คือเมื่อครั้งก่อนข้าพเจ้าเคยเป็นโรคลมแน่นยอดอกเสมอ ๆ และเมื่อเป็นขึ้นครั้งหนึ่ง ๆ ก็ต้องฉีดยากัน และนอนเจ็บไข้อ่อนเพลียไปตั้งหลาย ๆ วัน ต่อมาคุณป้าได้สั่งให้ทาปูนที่คุณป้าอธิษฐานให้ ข้าพเจ้าได้นำไปทาตลอดมาจนบัดนี้ รู้สึกว่าไม่เป็นโรคชนิดนั้นอีกและกลับรู้สึกแข็งแรงมีร่างกายสมบูรณ์ขึ้น ไม่อิดโรยเหนื่อยง่าย หรืออ่อนใจ

เหมือนเมื่อก่อนทาปูนนั้นเลย

ด้วยความศักดิ์สิทธิ์ของปูนอธิษฐาน ทำให้ข้าพเจ้าพ้นทุกข์จากโรคซึ่งเคยรบกวนสังขารอยู่เสมอนี้ ข้าพเจ้าขอบันทึกไว้ เพื่อเป็นพะยานแห่งความศักดิ์สิทธิ์ของปูนที่คุณป้าบุญเรือนอธิษฐานไว้ด้วย.

พิศมัย ปริญชาญกล

บันทึกของ นางกฐิน กุยยกานนท์

☆

เมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๕ ดิฉันได้มาหาคุณป้าบุญเรือน ที่บ้านสามัคควิสุทธิ ได้พบคุณป้าดีๆ ถามดิฉันว่า มีธุระอะไรที่ติดต่อกับคุณป้าหมอ ที่ได้ผลมีบ้างไหม ถ้ามีขอให้จดให้ด้วย ดิฉันจึงได้จดบันทึกเรื่องของบุตรชายของดิฉันให้มีดังนี้

เมื่อปลายปี ๒๔๙๓ บุตรชายของดิฉันอายุได้ ๙ ปี เป็นนักเรียนประจำอยู่ที่โรงเรียนวชิราวุธ เท้าได้บวมขึ้นตั้งแต่ข้อเท้าถึงหลังเท้า เดินไม่ได้ มีอาการปวดมาก ถูกไม่ได้จนขาลีบ ดิฉันได้อุ้มมาหาคุณป้าบุญเรือน คุณป้าหมอว่าเป็น

กระดูกงอกที่ใต้ตาตุ่มและทาปูนให้ ดิฉันเชื่อ แต่สามีดิฉันไม่เชื่อ จึงต้องพาไปหาหมอลิลิตที่พงษ์แพทย์ ถนนบำรุงเมือง ตรวจได้แนะนำให้ไปเอ็กส์เรย์ที่หลานหลวงการแพทย์ เมื่อเอ็กส์เรย์แล้ว หมอบอกว่าเป็นกระดูกงอกต้องทำการผ่าตัดขูดกระดูก แต่หมอไม่รับรองว่าจะหาย ดิฉันไม่ยอมให้ทำการผ่าตัด ได้พามาหาคุณป้าบุญเรือนอีก คุณป้าหมอก็ให้ทาปูนต่อไป แต่โดยความเชื่อมั่นของดิฉันว่าต้องหาย คุณป้าหมอได้อธิษฐานปูนให้ทา ต่อมามีการอูดออกมาเหมือนเดือยไก่ที่ส้นเท้า แต่ก็ไม่ละการทาปูน ได้ทาอยู่ทุกวัน เพราะอาการบวมได้ลดลง และเดินได้ไม่ใคร่ถนัด คุณป้าหมอได้กวนสีผึ้งให้ปิดเพื่อจะได้ดูดกระดูกนั้นออกมา ต่อมาคืนหนึ่งเมื่อตื่นนอนเช้าเห็นเลือดไหลที่ตรงส้นเท้า ดิฉันตกใจรีบมาหาคุณป้าหมอ แต่ตรงกันข้าม คุณป้าหมอกลับบอกว่า ปูนตัดออกมาได้แล้ว จะหายแล้ว คุณป้าหมอบอกให้ระวังคอยดูเพราะกระดูกที่ปูนตัดจะออกมา รุ่งขึ้นอีกวันหนึ่งดิฉันเปลี่ยนสีผึ้งปิดแผล กระดูกได้ออกมาอยู่ที่สีผึ้ง มองดูที่แผลลึกเป็นรูคล้ายกระดูกนั้นจะเดินมาจากอื่น กระดูกที่ออกมานั้นมีลักษณะแหลมคมมีสองแง่เกือบเท่าเม็ดพุดซา ดิฉันเอามา

ให้คุณป้าหมอดูแล้วเอาไปให้หมอลิลิตดูด้วย คุณหมอลิลิต ลงความเห็นว่าเป็นกระดูกงอกจริง เนื่องจากแคลเซี่ยมเกาะที่เยื่อหุ้มกระดูก จึงเป็นเหตุให้กระดูกงอกได้ ดิฉันก็ยังทาปูนอยู่เรื่อย ๆ จนกระทั่งน้องมีเนื้อและหายเป็นปกติกลับไปอยู่โรงเรียนประจำได้

ทั้งนี้ เป็นเพราะการพูดจริงของคุณป้าหมอ ได้ผลเห็นทันตา ดิฉันจึงได้บันทึกเรื่องนี้ไว้เพื่อให้เป็นพะยานแห่งความจริง เพื่อท่านทั้งหลายจะได้ประโยชน์บ้าง.

กฐิน กุยยกานนท์

บันทึกของ นางสมศิริ วิบูลสุข

☆

อยู่บ้านเลขที่ ๕๔๓ ถนนพระสุเมรุ พระนคร

ข้าพเจ้าได้ป่วยเรื้อรังมานาน คือ มีอาการอ่อนเพลีย, เหนื่อย, ใจคอหงุดหงิด รับประทานอาหารไม่ค่อยได้ นอนก็ไม่ค่อยหลับ และคิดมาก จนร่างกายทรุดโทรม และซูบผอม ข้าพเจ้าได้พยายามรักษาทั้งทางหมอแผนปัจจุบันและหมอแผน

โบราณ อาการต่าง ๆ มีแต่ทรง ๆ ทรุด ๆ จนวันหนึ่งพี่ชาย ของข้าพเจ้าได้พามาหาคุณแม่บุญเรือน แล้วท่านแนะนำให้ ข้าพเจ้าทาปูนและรับประทานน้ำอธิษฐาน และทั้งพยายาม แนะนำสั่งสอนอย่าให้ข้าพเจ้าคิดมาก รวมแล้วอาการป่วย ของข้าพเจ้าก็คงดี ๆ เลว ๆ อยู่เช่นนั้น จนต่อมาภายหลัง ข้าพเจ้าเกิดมีอาการเจ็บและบวมที่แถบชายโครงข้างซ้าย เวลา หายใจก็อึดอัดมีอาการไอแล้วเจ็บในอก. ข้าพเจ้าก็ได้มาหา คุณแม่บุญเรือนอีก คราวนี้ท่านกำชับให้ข้าพเจ้าทาปูนและ รับประทานน้ำอธิษฐานเป็นประจำ ซึ่งข้าพเจ้าก็ได้ปฏิบัติตาม อย่างเคร่งครัดทุก ๆ วันเรื่อยมา จนในที่สุดอาการเหล่านี้ก็ ค่อย ๆ หายไป จนปัจจุบันข้าพเจ้ามีสุขภาพแข็งแรงดีขึ้นกว่า เมื่อก่อนที่จะได้มาพบกับคุณแม่บุญเรือน และร่างกายก็ไม่ ซูบผอมเหมือนเมื่อครั้งนั้น ตลอดจนการนอนก็เป็นปรกติ

ส่วนสามีของข้าพเจ้าก็ได้ป่วยในขณะที่เดินทางไปปฏิบัติ งานอยู่ ณ จังหวัดสุโขทัย และได้มาพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล พระพุทธชินราชที่จังหวัดพิษณุโลกเป็นเวลา ๕ สัปดาห์ โดย หมอบอกว่าเป็นโรคประสาทหมดแรง หรือพวกเดียวกับโรค อัมพาธ เดินไปไหนไม่ได้ ครั้นพักรักษาตัวอยู่ครบ ๕ สัปดาห์

แล้ว และเห็นว่าอาการไม่ดีขึ้นเท่าไร จึงช่วยกันพามารักษาต่อที่โรงพยาบาลศิริราช ธนบุรี อีก ๒๐ วัน อาการก็ดีขึ้นเพียงเล็กน้อย แต่หมอบอกว่าจะไปพักรักษาตัวที่บ้านก็ได้ จึงได้ออกจากโรงพยาบาล มารักษาต่อที่บ้าน อีกประมาณ ๓ เดือน โดยครั้งแรกก็ใช้หมอแผนปัจจุบัน แต่ภายหลังใช้หมอแผนโบราณ คือรับประทานยาต้ม แต่ก็ไม่หายและไม่แข็งแรงเหมือนเดิม แต่พอไปไหนมาไหนได้ ครั้นได้มาพบกับคุณแม่บุญเรือนแล้ว ท่านได้ช่วยกรุณาแนะนำให้ทาปูนและรับ-ประทานน้ำอธิษฐาน อาการจึงดีขึ้นเรื่อย ๆ จนบัดนี้ก็เรียกได้ว่าหายเป็นปรกติ

บุตรหญิงของข้าพเจ้าคนโตอายุ ๑๖ ปี มีอาการปวดท้องเสมอ จนในที่สุดหมอทางโรงพยาบาลแนะนำให้ไปทำการผ่าตัด เพราะเขาสงสัยว่าจะเป็นโรคไส้ติ่งอักเสบ แต่คุณแม่บุญเรือนห้ามไม่ให้ไปผ่าท้องตัดไส้ติ่ง ให้ทาปูนและรับประทานน้ำอธิษฐานก็เลยหายได้ ลูกชายเล็ก ๆ ของข้าพเจ้าอีก ๒ คน คนหนึ่งหกล้มแขนบวมเหยียดตรงไม่ได้ อีกคนหนึ่งหกล้มปากฉีก หมอแนะนำให้เย็บ แต่คุณแม่ให้ทาปูนและรับประทานน้ำอธิษฐานก็หายได้ดี โดยไม่ต้องไปเข้าเฝือกที่แขนหรือต้อง

เย็บที่ปากแต่อย่างใด

จนบัดนี้ที่บ้านของข้าพเจ้าใช้ปูนของ คุณแม่บุญเรือนทากันเป็นประจำ และน้ำอธิษฐานตั้งกันเป็นประจำทุก ๆ วันเสาร์ และทุก ๆ คนก็ใช้รับประทานกันเป็นประจำทีเดียว หรือถ้าจะว่าที่บ้านของข้าพเจ้าบัดนี้มีหมอประจำคือ ปูน กับ น้ำอธิษฐานของคุณแม่บุญเรือน ซึ่งได้ช่วยลดรายจ่ายในการไปหาหมอและค่าซื้อยาลงไปมากทีเดียว.

บ้านศุขประเสริฐ ถนนนเรศ จ. อุดรธานี

๑๖ มกราคม ๒๔๙๖

ถึง นางตี๋ สุวรรณเทศ ที่นับถือ

อุบาสิกาบุญเรือน โตงบุญเติม เดินทางโดยขบวนรถไฟด่วนถึงจังหวัดอุดรธานีเมื่อ ๑๐ มกราคม ๒๔๙๖ เวลา ๗.๑๕ น. ก่อนหน้ารถไฟด่วนจะเข้าเทียบชานสถานี ประมาณ ๒๐ นาที ได้มีหมอกลงที่สถานีรถไฟและบริเวณตัวเมืองอุดรธานีหนามืดไปหมด อยู่ห่างกันประมาณ ๑๐ วา จะแลไม่เห็นกันเลย รถยนต์วิ่งตามถนนต้องเปิดไฟมิฉะนั้นจะชนกัน หมอกหนามืดเช่นนี้ไม่เคยมีมาแต่ก่อนเลย พอรถไฟถึงสถานีประมาณ

๑๐ นาที หมอกก็ค่อย ๆ จางหายไป ชาวอุดรต่างพิศวง งงงวยต่างโจทย์กันต่าง ๆ นานา เมื่ออุบาสิกาบุญเรือน ลงรถไฟแล้วมีผู้คนไปรับเป็นจำนวนมาก วันเดียวกันนั้นเวลาประมาณ ๑๐ น. เศษ หลวงวิทิตกลชัย คุณนายวิทิตกลชัย นางสุดใจ ศุขประเสริฐ ภรรยาของผม ได้ไปจังหวัดหนองคาย เพื่อนำศิลากรวดอธิษฐานของ อุบาสิกา บุญเรือน ไปทิ้งในลำแม่น้ำโขง แล้วเดินทางกลับถึงจังหวัดอุดรธานีในวันเดียวกัน ในเวลาประมาณ ๑๗.๐๐ น. เศษ อุบาสิกาบุญเรือน โตงบุญเติม ได้พักที่บ้านผม ค่ำของวันนั้นได้มีผู้มาหาเป็นจำนวนมาก นางครรชิต สกุลคลัง พนักงานธนาคารกสิกรไทย ก็ได้มาหาและบอกกับอุบาสิกาบุญเรือนว่า ตัวเขาป่วยเป็นโรคปวดท้องมาเป็นเวลานาน เวลานี้ก็ยังปวดอยู่ ได้รักษาตัวหมดเงินมากมายแล้ว ขอให้อุบาสิกาบุญเรือนรักษา อุบาสิกาบุญเรือนจึงสั่งในขณะนั้นว่า "อย่าปวด ให้หายปวดเดี๋ยวนี้" แล้วก็ถามนายครรชิตว่า "หายปวดหรือยัง?" นายครรชิตบอกว่า "หายปวดแล้ว" ท่านจึงสั่งว่า "คืนวันนี้ก็อย่าปวด" (เพราะนายครรชิตบอกว่ากลางคืนปวดแทบไม่ได้นอนทุกคืน) ครั้นเช้าวันรุ่งขึ้น นายครรชิตมาบอกว่า

เมื่อคืนนี้ไม่ปวดเลย นอนได้สบายตลอดคืน ในระหว่างที่พักอยู่บ้านผมนี้ ตอนเช้าอุบาสิกาบุญเรือนได้ไปอธิษฐานให้แก่ประชาชนที่วัดโพธิสมภรณ์ จังหวัดอุดรธานีทุกวัน มีประชาชนนำน้ำ, ปูน, ไพล, พริกไทย, สาคู มาให้อุบาสิกาบุญเรือนอธิษฐานอย่างคับคั่งทุกวัน มีคนหลังโกงคนหนึ่งเดินต้องใช้ไม้เท้าค้ำ ได้มาหาอุบาสิกาบุญเรือน ๆ ได้สั่งต่อหน้าประชาชนเป็นจำนวนมากว่า "ให้ทิ้งไม้เท้า" ชายคนนั้นก็ขว้างไม้เท้าทิ้ง ท่านสั่งให้ยืนตรง ๆ ชายคนนั้นก็ค่อย ๆ ยืดตัวแล้วยืนตัวตรงได้ ท่านสั่งให้เดิน ชายคนนั้นก็เดินตัวตรงได้ ท่านสั่งให้วิ่ง ชายคนนั้นก็วิ่งได้ เลยหายเดินกลับบ้านได้เช่นคนดี ๆ มีหญิงจีนอีกคนหนึ่ง เป็นภรรยาจีนขายทองอยู่ตลาดจังหวัดอุดร ได้มาหาอุบาสิกาบุญเรือนบอกว่า เป็นโรคปวดศีรษะมาหลายปีแล้ว ตอนบ่าย ๆ ปวดมากทุกวัน ท่านจึงถามว่า "เวลานี้ปวดไหม?" จีนคนนั้นบอกว่าปวดมาก ท่านจึงชี้มือสั่งว่าให้หยุดปวดเดี๋ยวนี้ แล้วบอกว่าให้ตั้งใจนึกให้หายปวด หญิงจีนบอกในขณะนั้นว่าหายปวดแล้ว ท่านจึงสั่งว่าต่อไปก็ไม่ให้ปวด หญิงจีนคนนั้นก็หายปวดหัวเป็นคนดีกลับบ้าน ต่อมาก็มีเด็กบุตรจีนพ่อค้าในตลาดจังหวัดอุดร-

ธานี มือแปกำไม่ได้มาเป็นเวลา ๓ ปีแล้ว ผู้ปกครองพามาหาอุบาสิกาบุญเรือน ๆ จึงจับบีบครู่หนึ่งแล้วบอกให้กำ เด็กนั้นก็กำมือได้เหยียดได้เช่นคนดี ๆ มีหญิงไทยอีกคนหนึ่งชื่อนางทัน อยู่ที่ตลาดจังหวัดอุดรธานี นิ้วมือแข็งกำไม่ได้มา ๘ ปีแล้ว มาหาอุบาสิกาบุญเรือน ๆ จับบีบครู่หนึ่งแล้วสั่งให้กำ นางทันก็กำมือได้ เหยียดได้เช่นคนดี ๆ ชาวอุดรธานีเห็นอำนาจศักดิ์สิทธิ์ของ อุบาสิกา บุญเรือน ต่างเคารพนับถือมาก มีคนมาหาเป็นจำนวนมากทั้งกลางวันกลางคืน

เช้าวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๔๙๖ เวลาประมาณ ๗ น. อุบาสิกาบุญเรือน เดินทางจากจังหวัดอุดรธานีไปจังหวัดนคร-พนม, จังหวัดสกลนคร และจังหวัดอื่น ๆ อีกหลายจังหวัดในภาคอิสาณ อุบาสิกาบุญเรือน โตงบุญเติม ไปโปรดชาวภาคอิสาณครั้งนี้ นับว่าเป็นบุญวาสนาของชาวภาคอิสาณเป็นอันมากเหลือที่จะกล่าวได้ น้ำ, ปูน, ไพล, พริกไทย, สาคู ที่ท่านอธิษฐานให้นั้น ข้าพเจ้าได้สอบถามผู้ที่นำไปใช้เป็นจำนวนมาก รับว่าได้ผลดีทุกคน

ภรรยาของผมป่วยมีอาการให้จุกแน่นที่หน้าอก และที่คอหอย รับประทานอาหารเข้าไปก็อึดอัด จุกแน่น ผมได้ให้

หมอไทย จีน ญวน ยี่ปุ่น ฝรั่ง รักษามาไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี สิ้นเงินไปหลายหมื่นบาทก็ไม่หาย ได้ให้นายแพทย์เอ็กส์เรย์ ๒ ครั้งก็ว่าไม่พบโรคอะไร แต่คนป่วยกินไม่ได้นอนไม่ค่อยหลับ ทนทุกข์เวทนามาก ครั้นต่อมาได้ทราบว่าอุบาสิกาบุญเรือน โตงบุญเติม เคยรักษาคนอื่นหาย ผมจึงสั่งให้นายจำเริญ สุขประเสริฐ บุตรผม ซึ่งขณะนั้นเรียนหนังสืออยู่ที่กรุงเทพฯไปหาอุบาสิกาบุญเรือน ๆ อธิษฐานปูนกับส่งใบอธิษฐานน้ำไปให้ที่จังหวัดอุดรธานี ผมได้อธิษฐานน้ำให้รับประทานเป็นประจำกับทาปูนที่หน้าอก ที่ท้องทุก ๆ คืน อาการป่วยก็ดีขึ้น ๆ จนหายเป็นปกติเวลานี้แข็งแรงดี

อนึ่งตัวผมเองก็เป็นโรคความดันโลหิตสูง แพทย์ได้ใช้เครื่องวัดโลหิตบอกว่า ผมมีความดันสูงถึง ๑๙๕ องศา ปวดมึนศีรษะ, ความคิดเลือน, ท้องผูก ผมเป็นมา ๗-๘ ปีแล้ว ผมรักษาสิ้นเงินมาก อาการมีทรงกับทรุด ผมมาหาอุบาสิกาบุญเรือนที่กรุงเทพฯ ท่านสั่งให้ทาปูนที่ต้นคอ หลัง หน้าอก ท้อง ก่อนเข้านอนทุกคืน กับให้รับประทานไพลกับเกลือตำคั้นรับประทานทุกคืน กับให้ตั้งน้ำอธิษฐานรับประทานเป็นประจำทุกวัน ผมได้ปฏิบัติตามคำสั่งของท่าน เวลานี้ผมหาย

เป็นปกติแล้ว ไม่มีอาการปวดมึนศีรษะ ท้องก็ไม่ผูก

ขอความสุขสวัสดีจงมีแด่ท่าน

ด้วยความนับถือ

จำรัส สุขประเสริฐ

เสมียนตราจังหวัดชั้นตรี อุดรธานี

บันทึกของ นางตี่ สุวรรณภาชน์

☆

ดิฉันมาบ้านลูกสาว ลงมาบวชหลาน เขาพูดถึงคุณแม่บุญเรือนและดิฉันก็รู้ข่าวคุณแม่มานานแล้ว จึงให้ลูกสาวพามาหาคุณแม่ ดิฉันก็เลื่อมใส แต่เดิมดิฉันมีอาการปวดหลังมานานแล้ว ปวดเหมือนกับมีหนองมีเลือดอยู่ในกระดูกสันหลัง และดิฉันได้ทาปูนของคุณแม่ได้ไม่ถึงเดือนก็หาย ตาของดิฉันก็บวมและคัน บางครั้งก็มืดแลไม่เห็น หมอเขาบอกว่าถูกบุ้งไฟฟ้า ดิฉันได้ให้เขารักษามานานหนักหนา รักษามาประมาณ ๓-๔ หมอแล้วก็ไม่หาย เพียงแต่ประทังพอค่อยยังชั่วเท่านั้น แล้วดิฉันจึงได้ใช้ไพลอธิษฐานของ

คุณแม่บุญเรือนหยอดตาเพียงไม่กี่ครั้ง แล้วก็เลยหายได้เรียบร้อย ไม่มีการมืดอีกเลย และดิฉันก็ยังเป็นโรคใจสั่นในเวลากลางคืนนอนไม่หลับ บางทีก็เหมือนกับหายใจไม่ออก ได้รับน้ำอธิษฐานและไพลบ้างก็เลยหายไป ตั้งแต่ดิฉันมาพบคุณแม่ท่านได้มาหาท่านที่บ้านสามัคคีวิสุทธิแทบทุกวัน ใจคอดิฉันก็สบายหายโรคทุก ๆ อย่าง

อีกประการหนึ่ง ดิฉันได้เห็นความศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ของท่าน เป็นต้นว่าคนยกแขนไม่ขึ้นมาหาท่าน ๆ บอกให้ยกแขนขึ้นก็ยกขึ้นได้ อีกคนหนึ่งปากก็เบี้ยว ตาค้างหลับไม่ลง น้ำตาคลออยู่เรื่อยแต่ไม่ไหล ท่านสั่งให้ "หลับลง ๆ" ก็หลับลงได้เดี๋ยวนั้น ปากก็หายเบี้ยวด้วย ส่วนอีกคนหนึ่งนั้นมาไหว้พระ ท่านก็บอกกับเขาว่า อ้วน ๆ อย่างนั้นยังมีโรค คือลำไส้ไม่ดี ที่ปากทวารก็เป็นเม็ด เขาดีใจว่าทายโรคเขาถูก และรับว่าเป็นริดสีดวงเม็ดมะไฟหลายเม็ด จนลืมอธิษฐานธูปที่จุดไว้เอาไปปักเฉย ๆ ทีหลังเลยต้องขอจุดธูปใหม่ และยังเห็นอีกหลายคนที่หายโรคไปจากการทาปูน และการที่ท่านอธิษฐานให้จะพรรณนามาในที่นี้ก็มากนัก

จะขอเล่าเรื่องแปลกอีกเรื่องหนึ่งคือ วันหนึ่งท่านได้

สั่งให้หุงข้าวไว้หม้อเดียว ว่าจะเลี้ยงแขก ดิฉันนึกสงสัยว่าท่านจะเลี้ยงใครกัน เพราะเห็นมีแต่กับข้าวของคุณแม่ท่าน ซ้ำคนก็ไม่มีมาเลย ต่อมาอีกสักครู่ก็มีคนเอากับข้าวมาให้เยอะ มีข้าวมันส้มตำ ขนมด้วยเล็กน้อย ถึงเวลารับประทานเวลาเที่ยง ก็มีคนมากันเรื่อย ๆ รวมทั้งคุณแม่บุญเรือนด้วย นับแล้วได้เลี้ยงในวันนั้น ๑๘ คน แบ่งเป็น ๒ โต๊ะ รับประทานเสร็จแล้วของยังเหลืออีก

ตั้งแต่ชีวิตดิฉันเกิดมา ก็เพิ่งมาเห็นคุณแม่บุญเรือนนี้แหละว่าท่านเป็นผู้ศักดิ์สิทธิ์ มีสัจจวาจา พูดอะไรเป็นนั่นบางทีท่านพูดเสียงดังโรคก็หายไปเดี๋ยวนั้นก็มี บางคนที่ไม่ทราบก็ว่าท่านดุ และดิฉันไม่เคยเห็นรับเงินทองของใครเลย มีคนจะให้เงินท่าน ๆ ก็ไม่รับ ดิฉันจึงได้ขอให้ใคร ๆ ที่มาที่บ้านท่านบรรทึกให้ดิฉัน เพื่อจะรวมให้คุณนายบ๊วย ไปพิมพ์ลงในหนังสือประวัติหลวงพ่อพุทโธใหญ่ เมื่อผู้ใดสนใจในธรรมของจริงที่แลเห็นเช่นนี้ และจะได้ปฏิบัติตามบ้าง เพื่อจะได้ผลอย่างคุณแม่บุญเรือนก็ยังดี ในเรื่องการเคารพพระแล้วคุณแม่ท่านเคารพเป็นที่หนึ่ง การไหว้พระสวดมนต์ก็ไม่เคยขาด เป็นไปตามธรรมดาของผู้ปฏิบัติเราดี ๆ นี่แหละ

ดิฉันมาเห็นท่านเข้ามีความนิยมท่าน เลยไม่อยากกลับ จ.ว. สุโขทัย ซึ่งเป็นบ้านเดิม ได้มาอยู่ใกล้ตั้งแต่เดือน ๘ ขึ้น ๓ ค่ำ จนถึงทุกวันนี้ก็เกือบ ๕ เดือนแล้วก็ยังไม่กลับ เพราะได้รับธรรมคำสอนของท่านทุก ๆ วัน.

ตี๋ สุวรรณภาชน์

บันทึกของ คุณลมูล ภัทรนาวิก

☆

บันทึกให้คุณนายบ๋วย ศิวพฤกษ์ ครั้งแรกดิฉันมีอาการชาตามแขนขาและมีความดันโลหิตสูง เดินไกลก็ไม่ได้รู้สึกว่าจะหกล้ม และมึนศีรษะ อ่อนเพลีย และยิ่งซูบผอมลง ได้ไปหาหมอแผนปัจจุบันรักษา หมอบอกว่ามีความดันโลหิตสูง และกะเพาะอาหารไม่ดี ลำไส้พองเล็กน้อย ได้ฉีดยาและทานยาฝรั่งก็ไม่หาย เป็นอยู่ประมาณ ๔-๕ เดือน รับประทานยาเข้าไปก็ยิ่งทำให้ไม่สบายมากขึ้น แล้วได้มาหาคุณหมอบุญเรือนให้ตรวจดู คุณหมอไม่ตรวจให้ แต่ให้จดชื่อลงสมุดและบอกคำตั้งน้ำอธิษฐานไป ดิฉันก็ได้ตั้งน้ำและรับ-

ประทานน้ำ ทาปูน รับประทานไพล และคุณหมอก็ได้ไป
อธิษฐานและแก้เส้นให้ที่บ้านโดยความกรุณา เพราะดิฉัน
เดินมาหาคุณหมอไม่ได้ มีอาการอ่อนเพลีย และท่านได้สอน
ธรรมให้ด้วย เวลานี้อาการต่าง ๆ ที่เป็นนั้นได้หายไป รู้สึก
ว่าอาการแน่นเช่นอย่างแต่ก่อนนี้ไม่มีเลย เพราะได้รับประทาน
ไพลอธิษฐานและน้ำอธิษฐานเป็นประจำทุกวัน รู้สึกว่ามี
ความสุขสบายทั้งร่างกายและจิตต์ใจ ใครเห็นใครทักว่า
ไปรักษาหมอที่ไหนอ้วนขึ้น เพราะตามปกติดิฉันเป็นคนเนื้อ
น้อยอยู่แล้ว ยิ่งมาไม่สบายเข้าก็ยิ่งซูบผอมมาก มาเวลานี้
ดิฉันได้อ้วนท้วนสมบูรณ์ขึ้นกว่าเก่ามาก จึงได้มาบันทึกไว้
ให้เป็นที่ระลึกในการหายโรค โดยไม่ต้องรับประทานยา
ท่านทั้งหลายถ้าท่านเป็นโรคอะไรลองทานน้ำอธิษฐาน ทาปูน
และรับประทานไพล เผื่อจะได้หายอย่างดิฉันบ้าง

ลมุล ภัทรนาวิก

บันทึกของ ม.ร.ว. ไกรเทพ เทวกุล

☆

ให้คุณนาย บ๊วย ศิวพฤกษ์

เขียนที่บ้านสามัคคีวิสุทธิ

วันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๕

เมื่อปีที่แล้ว (พ.ศ. ๒๔๙๔) ข้าพเจ้า ม.ร.ว. ไกรเทพ เทวกุล ป่วยมีอาการแน่นจุกและเสียดทุก ๆ เดือน บางทีก็ ๒ ถึง ๓ เดือนต่อครั้ง ครั้นถึงเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๙๕ รู้สึกว่าอาการเช่นนี้มีมากขึ้นจนทนแทบไม่ได้ เช่นหายใจไม่ออก ข้าพเจ้าจึงได้ไปปรึกษาแพทย์ปริญญาที่ข้างบ้าน ซึ่งนายแพทย์ผู้นั้นก็ได้ฉีดยา และให้ยารับประทาน อาการก็ค่อยทุเลา ต่อมาจากนั้น ๒ ถึง ๓ วันก็เป็นอีก นายแพทย์ผู้นั้นก็แนะนำว่าควรไปเอ็กส์เรย์ดู เพราะสงสัยในอาการนั้นคงเนื่องมาจากถุงน้ำดีอักเสบ ข้าพเจ้าก็ปฏิบัติตาม ปรากฏตามฟิล์มเอ็กส์เรย์โดยนายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญแผนกนี้ ลงความเห็นว่า เป็นนิ่วในถุงน้ำดี และแนะนำให้ทำการผ่าตัดทันที

ข้าพเจ้าได้มาปรึกษา คุณป้า บุญเรือน ถึงอาการตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น คุณป้าได้เอ็ดข้าพเจ้ามากมายว่า ทำไม

ไม่มาปรึกษาตั้งแต่แรก ถ้าอยากตายก็เชิญไปผ่าได้ ข้าพเจ้าว่าไม่ผ่าจะต้องเชื่อคุณป้าเสมอ เพราะนับถือมาตั้งแต่รู้จักกันเป็นครั้งแรกแล้ว คุณป้าจึงให้รับประทานไพลและน้ำอธิษฐาน กับทั้งได้ให้ปูนอธิษฐานไปทาตามบริเวณหน้าอกและท้อง เว้นวันสองวันก็นวดให้หนหนึ่ง ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด อาการที่กล่าวแล้วก็ค่อยทุเลาและหายภายในเดือนนั้นเอง ข้าพเจ้าได้มาหาคุณป้าและกราบเรียนให้ทราบ ซึ่งคุณป้าได้บอกว่าหายแล้ว ให้ไปฉายเอ็กสเรย์ใหม่ ข้าพเจ้าก็ปฏิบัติตาม กับได้นำฟิล์มทั้งเก่าและใหม่มาเทียบกันดู ปรากฏว่าในแผ่นแรกมีวงกลมสีขาวประมาณเท่าเหรียญ ๒ สลึงในปัจจุบันนี้ ส่วนในแผ่นหลังไม่มี คงดูเป็นปกติเหมือนคนธรรมดา และนายแพทย์บอกว่า ในบริเวณถุงน้ำดีไม่มีก้อนนิ่วแล้ว จึงเชื่อว่าหายจริงดังคำที่คุณป้าว่า จนกระทั่งบัดนี้เป็นเวลาประมาณ ๘ เดือนแล้ว ข้าพเจ้ามิได้มีอาการดังกล่าวเลย

ตามที่ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติมานี้ ก็เพราะข้าพเจ้าเชื่อในคุณธรรมของพระพุทธเจ้า ประกอบกับทำตามคำแนะนำสั่งสอนและเชื่อคำพูดจริงของคุณป้า จึงหายเป็นปรกติ จึง

ขอบันทึกเรื่องนี้เพื่อเป็นสักขีพยานแด่คุณป้า ซึ่งเป็นที่เคารพและนับถืออย่างสูงของข้าพเจ้า

ม.ร.ว. ไกรเทพ เทวกุล

บันทึกของ นางทิ้ง ศิลาทิพย์

☆

ดิฉันอยู่ที่สำนักอุบาสิกาวัดอาวุธวิกสิตาราม วันหนึ่งไปโบสถ์เพื่อฟังธรรม ไปถึงข้างโบสถ์จับไม้แล้ว ไม้ลื่นล้มลงไป ไม้เลยล้มทับแขน พอชักแขนออกมารู้สึกดังกร๊อกแกร๊ก ก็รู้ว่ากระดูกแขนแตก แล้วท่านพระครูก็ออกมาดูแล้วให้คนไปตามหมอมารักษา หมอบอกว่าไม่เป็นไรสัก ๗ วันก็หาย พอหมอไปสักประเดี๋ยวเดียวแขนก็บวมขึ้นมามาก และปวดใหญ่ ใช้ใบพลับพลึงพันถึง ๗ วัน ไม่หายกลับบวมใหญ่ เขาไปหุงน้ำมันมาให้ทา บอกว่าอีก ๑๕ วันก็หาย แล้วก็ไม่หาย บอกว่าอีกเดือนหนึ่งจึงจะหาย พอถึงเดือนหนึ่งก็ไม่หาย จึงเปลี่ยนหมออื่นมารักษาเลยบวมใหญ่ขึ้นอีกประมาณ ๓ เดือน เลยยกแขนไม่ขึ้น กำมือไม่ได้ กลับบวมขึ้นมากกว่าเก่า ดิฉันไม่รู้จะทำอย่างไรก็ทาน้ำมันไป ไม่ได้ไปหาหมอที่ไหน

ได้แต่ปิดขี้ผึ้งของหมอ วันหนึ่งท่านพระครูเจ้าอาวาสวัดอาวุธ ฯ ได้ให้คนไปเรียกดิฉันขึ้นมาบอกว่าคุณหมอบุญเรือนมา ให้มาหา ดิฉันก็ดีใจจึงรีบขึ้นมาหา เอาผ้าผูกแขนสะพายขึ้นไป คุณหมอก็ถามว่า "อ้าว ! นั่นเป็นอะไรไปล่ะ ?" คุณหมอก็ขอดูแขน ดิฉันก็ปลดออกจากผ้าเอาให้คุณหมอดูและบอกกับคุณหมอว่าหกล้ม คุณหมอจึงลอกกระดาษขี้ผึ้งที่ปิดแขนออก คุณหมอบอกให้กำมือก็กำไม่ได้ บอกให้ยกแขนก็แรกยกไม่ได้ ครั้นท่านดุขึ้นดัง ๆ บอกว่าให้ยกขึ้น ดิฉันลองยกดูจึงยกขึ้นได้ คุณหมอเลยทาปูนให้ในวันนั้น แล้วต่อมาก็ให้คนพยุงมาหาคุณหมอที่บ้าน ก็กำมือได้ แขนก็ยกได้ และค่อยยังชั่วขึ้นมากจนกระทั่งมาคนเดียวได้ และได้มานั่งกัมมัฏฐาน มาวันหนึ่งได้พาคุณนายสุดใจไปที่วัดอาวุธ ฯ นัดมาพบกันที่บ้านสามัคคีวิสุทธิ แต่เผอิญเด็ก ๆ เขามากลางวันจวนเที่ยง กว่าจะสนทนากันเสร็จก็เที่ยงพอดี คุณหมอกรุณาว่า ทำไมไปกันกำลังเที่ยงแดดร้อน ๆ เป็นความตั้งใจของคุณนายสุดใจว่าจะไปจึงตกลงไปกัน แล้วไปลงเรือจ้างข้ามฟาก ลงเรือไปแดดก็ร่มลมก็พัดเย็น ความดีใจว่าคุณหมอพูดจริง จึงขยำขาบอกคุณนายสุดใจพูดว่า

"คุณหมอพูดจริงนะ" ไปถึงวัดก็ไปเล่าให้ท่านพระครูฯฟัง ต่อมาดิฉันก็เพียรมาที่บ้านคุณหมอเสมอ เพื่อจะเรียนวิปัสสนากับเขาบ้าง เพราะวันเสาร์เขานั่งกัมมัฏฐานกันทุกเสาร์มากคนด้วยกัน ทำให้ชีวิตจิตต์ใจของดิฉันสบายขึ้นมาก ดิฉันเห็นคนเขามาหากันเป็นโรคต่าง ๆ คุณหมอแนะนำให้ทาปูนดังน้ำเอาเอง บางคนที่ยกแขนไม่ได้ก็ให้ยกได้เดี๋ยวนั้นก็มี ดิฉันเห็นความศักดิ์สิทธิ์ของคุณหมอไม่ว่าจะทำสิ่งอะไร เป็นความศักดิ์สิทธิ์ทุกสิ่งทุกอย่าง จึงได้บันทึกไว้จะได้ทราบกันว่า ใช้ปูนทาและกินน้ำอธิษฐานก็เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้หายโรคภัยต่าง ๆ ได้.

บันทึกของ นายมังกร เสวตจินดา

☆

บ้านตำบลท่าทราย จังหวัดสมุทรสาคร

ผมเป็นโรคฝีลำเส้นที่แก้มซ้าย มีอาการบวมมาก อ้าปากไม่ขึ้น ได้แต่หยอดน้ำข้าวต้มเหลว ๆ เป็นอยู่ประมาณ ๗ เดือน ในระหว่างนั้นได้ไปหาหมอที่หลักสี่ สุขศาลาสมุทรสาคร และศิริราช และได้ฉีดยาที่ศิริราช ๆ ให้ยาไปอม เขาบอกว่าอมแล้วก็หาย แต่เอาไปอมก็ไม่หาย ต้องทรมานมากขึ้นและ

ได้พยายามรักษาหลายแห่งก็ไม่หาย วันหนึ่งได้ไปพบนายไอ้ที่วัดใหม่คลองตาปลั่ง สมุทสาคร เขาบอกว่ามีหมอที่วัดตรีทศเทพ ใครจะมีโรคอะไรก็รักษาให้หายได้ ผมจึงลงมาจากสมุทสาคร และมาถามที่วัดตรี พระท่านบอกว่าไม่มี จึงไปถามแถวที่แม่ชีอยู่ แม่ชีจึงแนะนำให้มาที่บ้านคุณแม่บุญเรือน คุณแม่ก็ให้ปูนไปทาและรับประทานน้ำอธิษฐาน และให้ไปตั้งน้ำ ไปทาปูนประมาณสัก ๑๐ วัน ฝีนั้นก็แตก มีหนองออกมาและมีเม็ดแข็งเหมือนลูกตาปลาออกมาหนึ่งเม็ด และต่อมาแผลก็หายและยุบเป็นปรกติ ใครเห็นผมหายก็อยากจะให้พามาหาคุณแม่กันมากคน แต่ผมก็ได้นำมาเป็นบางคน ได้ทราบว่า คุณนายบ๊วย ศิวพฤกษ์ จะได้รวบรวมพิมพ์ประวัติพระพุทธโธใหญ่เป็นเล่มใหญ่ ผมจึงได้บันทึกให้เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ใช้ปูนและน้ำอธิษฐานอย่างผมบ้าง ผมเสียค่ายาฉีดมามากมายก็ไม่หาย แต่มาเสียค่าปูนเพียง ๒ บาทให้คุณแม่บุญเรือนอธิษฐานให้ทา ก็ได้ผลเช่นนี้แหละ จึงบันทึกให้ไว้เพื่อเป็นประโยชน์แก่ท่านทั้งหลายบ้างไม่มากก็น้อย.

นายมังกร เสวตจินดา

บันทึกนี้ได้บันทึกให้คุณนายบ๊วย ศิวพฤกษ์

บันทึกของ นางกิมซา พูลไพโรจน์

☆

บันทึกให้คุณนายบ๊วย ศิวพฤกษ์

วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๔๙๕

เมื่อวันพุธที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๙๕ ท่านใช้ให้ดิฉันไปซื้อส้มเขียวหวานที่ริมคลองหน้าวัดมหาพฤฒาราม เมื่อซื้อส้มแล้วก็ต้องว่ารถสามล้อมาส่ง เพราะส้มมีมากจำนวนถึง ๒๐๐ ผลขึ้นรถเมล์ไม่ได้ พอรถลงสะพานทิพยเสถียรมาทางถนนเจริญกรุงรถก็เกิดหัก ล้อหน้าหลุดออกไปจากตัวรถ รถก็ทรุดลงไป ดิฉันเองก็กระเด็นจากรถลงไปนอนอยู่ที่ถนน เดชะบุญที่รถยนตร์ที่ตามมาข้างหลังเขาห้ามล้อไว้ทัน มิฉะนั้นดิฉันคงถูกรถทับอีก มีคนมาดูกันหลายคน พูดกันว่าเป็นบุญเหลือเกิน ดิฉันนั้นมีบาดแผลที่ข้อมือถลอก เลือดไหลซิบ ๆ กระดูกข้อมือแยกทำให้มือบวมมาก ที่หัวเข่านั้นผ้านุ่งขาดและมีแผล ดิฉันคิดว่าเป็นคราวเคราะห์ดีที่มีพระพุทโธของวัดอาวุธ ๆ ติดตัวไปด้วย มิฉะนั้นรถยนตร์คงทับดิฉันเป็นแน่

เพราะที่ตรงนั้นเป็นที่เท รถจอแจและทางแคบเพราะเป็นเชิงสะพาน เมื่อกลับมาถึงบ้านดิฉันก็ได้ทาปูน รุ่งขึ้นมือก็บวมมากและจับอะไรไม่ได้ จึงได้ไปหาคุณหมอบุญเรือน เพราะมือไม่มีแรง คุณหมอได้ประสานกระดูกที่ข้อมือให้และทาปูนให้ด้วย เมื่อก่อนที่จะมาหาคุณหมอมือจับอะไรไม่ได้ ครั้นเมื่อคุณหมอทาปูนให้ก็รู้สึกค่อยยังชั่ว มือที่บวมก็ยุบบวมทันทีทันใด ต่อมาดิฉันก็ค่อยยังชั่วขึ้นมากจนทำงานได้ ดิฉันได้หายเป็นปรกติดีแล้วในเวลาไม่ถึง ๑ อาทิตย์ จึงได้บันทึกไว้ให้ท่านทั้งหลายทราบว่า ปูนอธิษฐานของหมอบุญเรือนใช้ทาแก้ช้ำและทาแผลสดได้ เพราะที่หัวเข่าถลอกเนื้อแดง ดิฉันก็ได้ทาปูนวันเดียวแผลก็แห้งไปเลย.

นางกิมซา พูลไพโรจน์

บันทึกของ นางพันทิพา สุนทโรวาท

☆

ได้เขียนมอบให้ คุณนายบ๊วย ศิวพฤกษ์

คุณย่าของดิฉันชื่อ คุณนายหลี โง้วจำรูญ ได้ติดต่อ

คุ้นเคยกับคุณหมอบุญเรือนมานานแล้ว ในเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๔๙๓ บังเอิญคุณย่าล้มลงในบ้าน ทำให้ลุกไม่ได้ แม้แต่จะขยับตัวก็ไม่ได้ เพราะอายุย่างเข้า ๗๖ ปี เข้าวัยชราแล้ว ในเช้าวันรุ่งขึ้นจากที่คุณย่าได้ล้มลงในตอนค่ำ ดิฉันก็ไปหาคุณหมอบุญเรือนที่บ้านสามัคคีวิสุทธิ ถนนวิสุทธิกษัตริย์ แต่คุณหมอได้ให้ปูนอธิษฐาน และสั่งให้มาตั้งน้ำอธิษฐาน ต่อจากนั้นอีก ๒ วัน คุณหมอจึงได้มานวดให้ และได้ตั้งน้ำอธิษฐานรับประทานทุก ๆ เสาร์เรื่อยมา จนกระทั่งคุณย่าหายลุกเดินได้เป็นปรกติ แต่ปากได้เคยเป็นมะเร็งมาก่อน และได้รักษาโดยฝังแร่เรเดียมมาแล้วจึงยังไม่หายขาด ปากก็คงยังเจ็บอยู่บ้าง

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๕ คุณย่าได้ล้มเจ็บลงอีกครั้งหนึ่ง ครั้งนี้ได้ลืมตั้งน้ำอธิษฐานถึง ๓ เสาร์ด้วยกัน พอระลึกได้ก็เป็นวันอาทิตย์ทุกที และเจ็บครั้งนี้ก็ทำให้ลืมตามคุณหมอบุญเรือนเสียสนิท ไปรับแพทย์แผนปัจจุบันมารักษา ก็ได้รับคำตอบว่าไม่มีทางรอด เพราะมะเร็งเป็นเต็มปาก จนกระทั่งหลาน ๆ เห็นพ้องกับหมอจึงไปซื้อโลงไว้เพื่อจะได้ใช้ทันท่วงที และในวันที่ ๒๕ มิถุนายน ก็

บังเอิญนึกถึงคุณหมอบุญเรือนได้ จึงให้คนไปตามที่บ้านสามัคคีวิสุทธิ แต่ไม่พบเพราะไปตอนเช้า จึงได้บอกคุณเจ้าของบ้านไว้ขอให้ช่วยเรียนคุณหมอด้วย

ในวันรุ่งขึ้น คุณหมอก็มาที่บ้าน และอธิษฐานน้ำให้หยอด อาการของคุณย่าก็กระเตื้องขึ้นตามลำดับ เป็นอันว่าโลงต้องขายคืนโดยยอมขาดทุน ๖๐๐ บาท จากราคาที่ซื้อ ๑๕๐๐ บาท คุณหมอก็กรุณามาเยี่ยมและสอนธรรมบ้างเพื่อให้สติ และได้อธิษฐานไพลให้ทาตามปาก จนกระทั่งล่อนเป็นสะเก็ดออกมาเป็นแผ่น ๆ จนในปากบางเป็นอย่างคนธรรมดา และเนื้อที่งอกออกมาเป็นก้อนเล็ก ๆ ก็หลุดหายไปด้วยจนบัดนี้

จากวันนั้นมา ในวันที่ ๑๐ ตุลาคม พ. ศ. ๒๔๙๕ คุณย่าก็ล้มเจ็บลงอีกในแบบเดิม แต่แล้วก็ค่อยยังชั่วโดยไม่ได้รักษาทางแพทย์เลย นอกจากน้ำอธิษฐานและยาหอมบ้างเล็กน้อย

เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ. ศ. ๒๔๙๕ คุณย่าค่อย ๆ หมดแรงและล้มเจ็บอีก รู้สึกว่าหนักกว่าทุก ๆ คราว โดยนอนหายใจแผ่ว ๆ อยู่ถึง ๒ วันกับ ๑ คืน ไม่รับประทานอะไรเลย ใครจับตามร่างกายก็ไม่รู้สึก ได้แต่ให้น้ำอธิษฐาน

หยอดลงไปบ้าง และคุณหมอบุญเรือนมาอธิษฐานว่า "ขอให้หายเป็นปรกติ ให้อยู่จนถึงเดือน ๔ เพื่อทำพิธีใส่พระเนตรพระประธานที่สร้างในวัดสัมพันธวงศ์และต่อไปอีก" คุณย่าก็ค่อย ๆ หายเรื่อยมาจนกระทั่งเดินได้ในแบบเดิม แต่ปากซึ่งยังมีเชื้อแคนเซ่อร์ก็ยังเจ็บอยู่

ในวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน พ. ศ. ๒๔๙๕ คุณหมอได้มานวดให้คุณย่า ซึ่งเวลานั้นเท้ายังยกไม่ได้เพราะขาแข็ง และยังนั่งตรง ๆ ไม่ได้ ต้องนั่งพิงอยู่เสมอ พอคุณหมอนวดเสร็จก็อธิษฐานให้ยกเท้าขึ้นเอง คุณย่าก็ยกได้สูงและงอได้อย่างน่าประหลาด และบอกให้ลุกขึ้นนั่งตรง ๆ โดยลุกขึ้นเอง คุณย่าก็นั่งตรง ๆ ได้โดยไม่ต้องมีใครจับทั้งสิ้น แล้วคุณหมอได้อธิษฐานต่ำหมากให้คุณย่ารับประทาน ๑ คำ คุณย่าบอกว่า รับประทานแล้วไม่ค่อยรู้สึกเจ็บ จนกระทั่งเดี๋ยวนี้คุณย่ารับประทานหมากคำได้ ต้องอธิษฐานและระลึกถึงคุณหมอบุญเรือนทุก ๆ ครั้ง เพราะเมื่อรับประทานแล้วทำให้ปากหายเจ็บไป

ดิฉันได้บันทึกเรื่องราวนี้ขึ้นเพื่อเป็นอนุสสรณ์ที่คุณหมอได้อธิษฐานรักษาคุณย่าเพื่อให้เห็นประจักษ์ว่า ในการสร้าง

พระประธานหน้าตักกว้าง ๓ ศอกคืบ องค์นี้ได้สำเร็จ ซึ่งทางวัดได้สร้างมาถึง ๒ ครั้งแล้วแต่ไม่สำเร็จ ครั้งนี้คุณหมอเป็นผู้จัดการสร้างครั้งที่ ๓ โดยทุนส่วนรวมซึ่งมีคนหลายคนพูดกันว่า ไม่สำเร็จอีกนั่นแหละ แต่แล้วก็เป็นผลสำเร็จ ดิฉันจึงได้เคารพนับถือคุณหมอบุญเรือน ในการที่เป็นผู้รู้แจ้งเห็นจริงตลอดมา และอยากจะเชิญชวนให้ท่านทั้งหลายจงหาปูนและตั้งน้ำอธิษฐานไว้รับประทาน เพื่อความรุ่งโรจน์แห่งชีวิตด้วย.

พันทิพา สุนทโรวาท บันทึก

๑๕๖ ซอยเยาวพาณิชย์ ถนนทรงวาดพระนคร

บันทึกของ นางธำรุโกศา (แปลก คำปาน)

☆

บันทึกให้คุณนายบ๋วย ศิวพฤกษ์

บ้านในเขตต์วัดตรีทศเทพ

ได้ช่วยท่านเจ้าคุณรัชมงคลมุนีบอกบุญ และเก็บทองเหลืองทองแดง ทองคำ ตลอดกระทั่งนาคและเงิน ได้ใช้เชือกผูปอกกระบุงคล้ายสาแหรก ใช้ไม้คานหาบไปตามถนนต่างๆ

เพื่อบอกบุญแก่ผู้มีศรัทธาทั้งหลายตามมีตามได้ มากบ้างน้อยบ้างตามแต่จะศรัทธา ต่อมาวันหนึ่งดิฉันได้หาบทองผ่านมาทางถนนวิสุทธิกษัตริย์ ได้มาพบคุณนายบุญเรือนนั่งอยู่ที่ร้านกาแฟหน้าโรงพิมพ์ คุณนายบอกว่าออกมานั่งคอยดิฉัน และได้เชิญให้ดิฉันมาแวะที่บ้านสามัคคีวิสุทธิ และคุณนายได้ทำบุญไปด้วย ๑๐ บาท และสนทนากันพอสมควร และคุณนายบุญเรือน ก็ได้หาบทองแทนดิฉันไปที่บ้านคุณสมเจ้าของโรงพิมพ์เพื่อบอกบุญคุณสม ท่านเจ้าของบ้านได้นึกสนุกขึ้นมาเลยหาบต่อไปที่โรงพิมพ์ ช่วยบอกบุญต่อให้อีก คุณสมก็ได้ทำบุญส่วนตัวไป ๑๐๐ บาท ดิฉันเที่ยวหาบทองทุกวัน ได้ก็เอาไปรวมไว้ที่ร้านไทยปราณีตบ้านคุณนายบุ้ยบางลำภู พร้อมทั้งเงินและทองก็เอาไปรวมไว้ พอได้มากแล้ว ดิฉันก็ได้ขอยืมรถกุดังบันทุกทองไปวัดสัมพันธวงศ์ ได้ขนเข้าไปในพระอุโบสถ และวันนั้นก็เป็นวันอุโบสถด้วย คราวแรกได้เงิน ๑,๓๗๐ บาท และได้ขนส่งไปเรื่อย ๆ คราวหลังได้ ๑,๔๒๗ บาท

ได้หล่อพระประธานครั้งแรก หล่อแล้วไม่ติด ติดแต่แค่พระเพลาและพระหัตถ์ข้างหนึ่ง ดิฉันไปดูพระแล้วเสียใจ

มาก แต่ถึงกว่าพระองค์นี้ต้องศักดิ์สิทธิ์ เพราะธรรมดาของพระศักดิ์สิทธิ์ต้องเป็นอย่างนี้เอง ดิฉันจึงกลับมีศรัทธาขึ้นมาอีก หล่อครั้งที่ ๒ ดิฉันก็ได้เที่ยวเก็บทองส่งให้อีก แต่แล้วก็หล่อไม่ได้สมบูรณ์อีก ดิฉันได้ขึ้นไปบนกุฏิท่านเจ้าคุณมีแขกนั่งอยู่ด้วย เขาได้ถามดิฉันว่า ทำไมไม่เห็นยิ้มแย้มเช่นเคย ดิฉันตอบว่ายิ้มไม่ออก โบสถ์ก็ยังไม่เสร็จ หลังคาก็ยังไม่ได้ยกขึ้น พระก็ไม่สำเร็จเช่นนี้จึงยิ้มไม่ออก แขกคนนั้นเขาตอบว่า ความผิดของช่างต่างหาก วัดไม่เสียหาย สนทนากันพอสมควรแล้วก็กลับบ้าน

ต่อมาท่านเจ้าคุณได้บอกว่า ท่านได้อนุญาตให้คุณนายบุญเรือนหล่อพระประธานถวายเป็นทุนส่วนรวมพร้อมทั้งของเก่าด้วย ดิฉันก็มีความดีใจและคิดว่าต้องสำเร็จแน่คราวนี้ ดิฉันก็หมั่นมาติดต่อฟังข่าวอยู่เสมอ วันนั้นมาที่บ้านคุณนายบุญเรือน และคุณนายได้ใช้ให้ดิฉันจับสายสิญจน์ให้ เพื่อไปใช้วงในงานหล่อพระประธานครั้งที่ ๓ แต่แปลกจริงวันนั้นดิฉันมาจากบ้านคุณนายบุ้ย เขาให้ไม้ก้านร่มกระดาษที่เขาตัดออกแล้วให้ดิฉันมา ดิฉันก็ใส่ตะกร้ามา พอถูกใช้ให้จับสายสิญจน์ ดิฉันก็ใช้ก้านร่มพันเป็นแกนม้วนเลย คุณนายพูดว่า

ที่นี้โปร่งดีละ พอจับสายสิญจน์สักประเดี๋ยวฝนก็ตกลงมามาก มีพายุพัดมาฝนก็สาดเข้ามาเปียกดิฉัน คุณนายบุญเรือนเดินออกมาเห็นเข้าก็บอกว่าให้ดิฉันกระเถิบหนีฝนเข้ามาข้างใน แต่ดิฉันไม่ยอมลุกหนีฝน คุณนายจึงพูดว่า "ฝนอย่ามาเปียกนายแปลกซี! เขาจะจับสายสิญจน์ ไป! ไป! ไป!" พอว่าเท่านั้นลมก็พัดไปทางโน้นเลยไม่สาดดิฉัน ฝนก็เลยหายไป ดิฉันจับสายสิญจน์จนแล้วไม่ต้องย้ายที่ เพราะเหตุนี้จึงทำให้ดิฉันมั่นใจว่าต้องสำเร็จแน่ แต่ฝนยังพูดกันรู้ภาษาได้ จับสายสิญจน์แล้วดิฉันก็ได้กลับบ้าน ต่อมาก็ได้หล่อพระประธานครั้งที่ ๓ ครั้งที่ ๓ นี้ก็ทำให้ดิฉันดีใจมาก เพราะพระประธานสวยงามมากสมกับที่ดิฉันตั้งใจไว้ จึงบันทึกให้คุณนายบัวยศิวพฤกษ์พิมพ์ในประวัติพระพุทธโธใหญ่.

นางธำรุโกศา แปลก คำปาน

บันทึกของ นางสุดใจ สุขประเสริฐ

☆

ในวันที่คุณนายแปลกจับสายสิญจน์ ดิฉันก็ได้อยู่ที่บ้านสามัคคีวิสุทธิด้วย ดิฉันจะขอช่วยจับแกก็ไม่ยอมให้จับ แกจะ

จับคนเดียว เวลาที่กำลังจับด้ายสายสิญจน์นั้นเป็นเวลาเที่ยงเศษ แดดกำลังร้อนจัด ไม่มีเค้าฝนเลย พอคุณนายแปลกจับสายสิญจน์สักประเดี๋ยว ก็เกิดมีพายุและฝนตกลงมามากและได้สาดเข้ามาที่คุณนายแปลกนั่งอยู่ แล้วคุณแม่บุญเรือนได้เดินออกมาจากห้องพระบอกคุณนายแปลกว่า "นายกระเถิบเข้ามาเสียฝนสาด" คุณนายแปลกก็ไม่ยอมลุก คุณแม่บุญเรือนเลยพูดว่า "ฝน! อย่าสาดคุณนายแปลกซิ เขาจะจับสายสิญจน์ ไป๊! ไป๊!" พายุก็พัดคล้ายกับมีวิญญาณพัดไปทางอื่นเสีย ไม่สาดเข้ามาแล้วก็หายไป น่าอัศจรรย์ยิ่งนัก เพียงแต่คำพูดคล้ายพูดเล่น แต่ก็เห็นผลจริง คุณนายแปลกก็นั่งจับสายสิญจน์คนเดียวจนเสร็จ

ดิฉันถามคุณแม่ว่า "เป็นเพราะอะไรคะถึงให้คุณนายแปลกจับด้ายสายสิญจน์ ทำไมคุณแม่ไม่จับเองล่ะ" คุณแม่ตอบว่า "ฉันให้คุณนายแปลกจับสายสิญจน์เพราะว่าการหล่อพระนั้นคราวนี้จะให้แปลกกว่าคราวก่อน เพราะคราวก่อน ๒ คราวนั้นหล่อไม่สมบูรณ์ คราวนี้จะได้แปลกกว่าคราวก่อน พระจะได้งดงามและศักดิ์สิทธิ์ เพราะวันนี้เป็นวันเสาร์คุณนายแปลกมาพอดี จึงให้จับสายสิญจน์ คนเราจะได้

รักษาศีลให้แปลกกว่าคนไม่มีศีล" ดิฉันฟังแล้วก็พลอยปีติตามด้วย เพราะคุณนายแปลกไม่ยอมให้ใครช่วย เลยจับแต่ผู้เดียว ต่างกับคนอื่นเขา ถ้าคนอื่นเขาทำอะไรมักจะนิยมการช่วยเหลือจากผู้อื่น จึงไม่ศักดิ์สิทธิ์เท่ากับความโดดเดี่ยวเฉพาะแล้ว ผู้ใดมีความเพียรจริง ๆ เช่นคุณนายแปลกนี้ ทำกิจการสิ่งไรก็ต้องสำเร็จลุล่วงไปทุกประการ ดิฉันมีความเห็นว่า พระคงจะศักดิ์สิทธิ์และสำเร็จแน่แล้วในคราวนี้เพราะความสามัคคีกันทั้งฝ่ายพระภิกษุพุทธบริษัท และอุบาสกอุบาสิกาได้พร้อมใจกันสละทรัพย์ช่วยเหลือพร้อมทั้งกำลังกาย เช่นนายแปลกเป็นต้น เช่นนี้ต้องสำเร็จแน่ เพราะคุณแม่ไม่ได้ทำตามความเห็นของตนแต่ผู้เดียว อาศัยสามัคคีเป็นหลัก ไม่ว่าทำกิจอะไรก็ต้องสำเร็จทุกประการ

ในการพูดจริงของคุณแม่ไม่ใช่ปรากฏครั้งนี้ครั้งเดียว เพราะราวเดือน ๕ ข้างแรม ดิฉันก็ได้ไปที่วัดอาวุธวิกสิตาราม ตำบลบางพลัด ธนบุรี ในวันที่ไปนั้นเป็นเวลากำลังเที่ยงลูก ๆ เขากลัวแดดกัน คุณแม่จึงว่า "ไปทำไมกำลังเที่ยง" ดิฉันพูดว่า "ดิฉันว่าจะไปแล้วก็ต้องไป คุณแม่ว่า "จะไปก็ไป! พอลงเรือก็ให้บอกว่า ร่ม! ร่ม! ร่มใหญ่นะ! ดิฉัน

ก็พูดว่า "ล่ม! ล่ม!" เพราะพูดไม่ชัด คุณแม่จึงว่า "ไม่ใช่ให้เรือล่มนะ ให้แดดร่ม พอลงเรือแล้วให้นึกอยู่เท่านั้น" ดิฉันก็ท่องไปจนถึงเรือ พอก้าวท้าวหย่อนลงในเรือข้างหนึ่ง ดิฉันก็ว่า "ร่ม! ร่ม!" แดดก็ร่มลงในบัดเดี๋ยวนั้นทันที จนลูก ๆ และนายทั้งรู้สึกว่าร่มและเย็นอย่างประหลาด นายทั้งจึงหยิกขาดิฉันใหญ่แล้วว่า "จริงไหมล่า ๆ คุณแม่พูดจริงไหมล่ะ!" ดิฉันยังไปเล่าเรื่องนี้ให้ท่านพระครู ๆ ที่วัดอาวุธ ๆ ฟังด้วย เพราะเป็นสิ่งอัศจรรย์ ที่คุณแม่พูดอย่างไรเป็นอย่างนั้น ดิฉันเชื่อแน่ว่าพระประธานองค์ใหญ่นี้ศักดิ์สิทธิ์แน่ ๆ.

นางสุดใจ สุขประเสริฐ

บันทึกของ นายวรรณดี ตั้งตรงจิตต์

☆

ที่บ้านสามัคคีวิสุทธิ

๒๔ พฤศจิกายน ๒๔๙๕

ข้าพเจ้านายวรรณดี ตั้งตรงจิตต์ เจ้าของโรงแรมศิวิไล จังหวัดนครพนม ได้ตกบันไดฟาดกับคันล่างอย่างแรงถึงกับบันไดหัก จุกไป ๑๐ นาที ได้รับคำแนะนำให้กินดีหมี

จึงได้ซื้อดีหมีกิน ๒๔ บาทรวดเดียว อาการเจ็บไม่หาย มีหมอจีนต้มยาและยาเม็ดให้กินอีก เสียเงิน ๒๓๕ บาทไม่หาย จึงให้หมอฉีดยาเพนนิสิรินอีกครั้งละ ๔ แสน รวมประมาณสองล้านเศษ เดินไม่ไหวอาการไข้ขึ้นสูงไม่ลดลง หมอห้ามเดิน ๗ วัน แต่มีความจำเป็นที่จะต้องไป จึงนึกถึงปูนคุณแม่บุญเรือนที่เคยมาขอเอาไว้ พร้อมกับได้ยินกิตติศัพท์จากคุณปลั่งที่อุดรบ้าง และคนอื่น ๆ อีกหลายคน จึงตัดสินใจเลิกฉีดยาและกินยา เอาแต่ปูนของคุณแม่บุญเรือนทาครั้งแรกเป็นเม็ด ๆ และคัน แต่ไม่กัดผิดกับปูนธรรมดาอย่างอัศจรรย์ จึงทามากขึ้นวันละสองสามครั้ง อาการดีขึ้น จึงออกเดินทางก่อนกำหนดที่หมอสั่งห้าม แต่ก็ไม่ปรากฏว่าจะเจ็บมากขึ้นทั้ง ๆ ที่ต้องขึ้นรถยนตร์และรถไฟในระยะทางไกล พอถึงกรุงเทพ ฯ อาการเจ็บก็หายอย่างน่าอัศจรรย์ ข้อความที่บันทึกนี้ คุณนายบ่วย ศิวพฤกษ์ ขอร้องให้บันทึก ขอรับรองว่าเป็นความจริง.

วรรณดี ตั้งตรงจิตต์

๔๗๖ โรงแรมศิวิไล ตลาดนครพนม

บันทึกของ นางวลี ยุวบูรณ์

☆

วันหนึ่งดิฉันจำไม่ได้ว่าเป็นวันที่เท่าไร แต่จำได้ว่าเป็นวันเสาร์ ขณะที่ดิฉันกำลังมีแขกอยู่ได้ยินเสียงลูกชายคนเล็กอายุ ๓ ขวบร้องไห้อยู่บนบ้านชั้นบน ดิฉันจึงรีบขึ้นไปดูปรากฏว่าเขาเล่นกับพี่ ๆ แล้วแขนซ้ายเหยียดและยกไม่ได้เลย ลองจับให้ยกขึ้นก็ไม่ยอมยก ร้องว่า เจ็บ เจ็บ เวลานั้นเป็นเวลาประมาณ ๑ ทุ่ม และตลอดคืนนั้นก็ปวดอยู่ทั้งคืน พอรุ่งเช้าเป็นวันอาทิตย์แขนก็ยังเจ็บ และยกเหยียดไม่ได้เลย ดิฉันจึงรีบพามาหาคุณป้าบุญเรือนที่บ้านสามัคคีวิสุทธิ เพราะเชื่อแน่ว่าจะต้องพบคุณป้า ซึ่งโดยปรกติแล้ว เช้าวันอาทิตย์แทบทุกอาทิตย์ คุณป้าได้มีการแจกผลไม้อธิษฐานเสมอ ขณะนั้นคุณป้ากำลังมีแขกอยู่หลายคน จึงบอกให้ดิฉันอุ้มลูกไปคอยอยู่หลังบ้าน และคุณป้าบอกว่า "เดี๋ยวก็หาย" ดิฉันจึงนั่งคอยอยู่สักพักใหญ่ก็ถูกเรียกให้เข้าไปในห้อง แล้วคุณป้าก็บอกให้ลูกชายของดิฉันเหยียดแขนให้ดู ลูกชายของดิฉันก็เหยียดออกได้ โดยไม่แสดงอาการเจ็บปวดอะไรเลย และยกแขนขึ้นได้เป็นปรกติเหมือนธรรมดา ดิฉันได้เรียนถาม

คุณป้าถึงการหายอย่างรวดเร็วเช่นนี้ ก็ได้รับคำตอบว่า ขณะที่ดิฉันนั่งคอยท่านอยู่หลังบ้านนั้นเอง เป็นระยะเวลาอธิษฐานแจกของอยู่ ทั้งนี้จึงนับว่าเป็นการหายอย่างประหลาดที่สุด.

วลี ยุวบูรณ์

บ้านถนนพิษณุโลก พระนคร

บันทึกของ นางบุญเนื่อง ชิตตะโสภณ

☆

บันทึกให้ คุณนายบ๊วย ศิวพฤกษ์

วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๔๙๕

ข้าพเจ้า นางบุญเนื่อง ชิตตะโสภณ บ้านเลขที่ ๓๖ ถนนสุโขทัย ซอย ๒ อำเภอดุสิต จังหวัดพระนคร

เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ. ศ. ๒๔๙๒ ข้าพเจ้าป่วยเนื่องจากการแท้งบุตร มีอาการอ่อนเพลีย ใจสั่นคล้ายจะเป็นลมเสมอ มือเท้าไม่มีกำลัง เดินไปไหนในที่ใกล้ ๆ ก็ไม่ถนัด คล้ายคนเป็นเหน็บชา ใจคอหงุดหงิด โมโหฉุนเฉียว เมื่อโกรธจัดมือจะกำหรือจับอะไรก็ไม่อยู่

ข้าพเจ้าได้รับคำแนะนำจากคุณอาวสำเภา ศิริพันธ์ ผู้

ซึ่งได้หายป่วยจากโรคไตพิการ ด้วยการอนุเคราะห์ของคุณแม่บุญเรือน โตงบุญเติม ให้มาหาคุณแม่ วันแรกที่ได้พบกับท่าน ท่านบอกอาการต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าเป็นอยู่ตรงกับที่แพทย์แผนปัจจุบันตรวจไว้ โดยที่ข้าพเจ้ามิได้เล่าให้ท่านฟังเลย ท่านรู้ตลอดจนกระทั่งวาระน้ำจิตต์และนิสสัยใจคอของข้าพเจ้า จึงทำให้ข้าพเจ้าเลื่อมใสในคุณธรรมของท่านมาก ท่านได้กรุณาอธิษฐานให้ข้าพเจ้าทุกครั้งที่ไปหาท่าน ข้าพเจ้ารู้สึกว่าอาการทุเลาดีขึ้นทุกที ได้ไปหาท่านประมาณ ๔-๕ ครั้งก็หายเป็นปรกติ พร้อมกับตั้งครรภ์ใหม่อีก คลอดเมื่อเดือนตุลาคม ๒๔๙๓ เป็นชายยังมีชีวิตอยู่จนบัดนี้

นอกจากหายป่วยแล้ว ข้าพเจ้ายังหายจากเป็นคนเจ้าโทโสอีกด้วย เนื่องจากได้รับคำตักเตือนสั่งสอนจากท่านในทางธรรมะและให้หนังสือธรรมไปอ่านบ้าง ในระหว่างเวลาที่ท่านรักษานั้น กับได้อบรมในทางธรรม มีการให้นั่งวิปัสสนากัมมัฏฐานทุกวันเสาร์เวลาบ่าย ๓ โมงเศษ แม้แต่ท่านจะไปต่างจังหวัด พวกข้าพเจ้าก็ประชุมกันไหว้พระตามปรกติมิได้เว้น เหตุนี้จึงทำให้ข้าพเจ้าทราบซึ้งในคุณค่าของธรรมะเป็นอย่างยิ่ง

ต่อมาข้าพเจ้าได้รับแจกพระเครื่องที่คุณแม่อธิษฐานเอง โดยท่านพระครูธรรมธรเจ้าอาวาสวัดอาวุธวิกสิตาราม ตำบลบางพลัดนอก ท่านได้ทำเป็นองค์มาให้เรียบร้อยแล้ว ในงานพิธีอธิษฐานพระนั้น คุณแม่แจกให้กับผู้ที่มาช่วยเหลือครอบครัวละ ๑๐ องค์ ข้าพเจ้าจึงได้เลี่ยมให้บุตรแขวนคอทุกคน

วันหนึ่งข้าพเจ้าได้พาบุตรไปดูโขนที่กรมศิลปากร พอรถผ่านมาถึงกรมโฆษณาการ พอดีมีรถยนตร์ตัดหน้าเฉี่ยวรถสามล้อที่บุตรของข้าพเจ้านั่งไปกับเพื่อนบ้านคว่ำลง ข้าพเจ้าใจหาย เมื่อแลไปเห็นบุตรของข้าพเจ้าถูกทั้งคนและรถทับอยู่ถึงสองชั้น เมื่อได้ช่วยกันพลิกรถสามล้อขึ้นแล้ว ข้าพเจ้าได้วิ่งไปอุ้มบุตรของข้าพเจ้าขึ้นมา ปรากฏว่าบุตรของข้าพเจ้าซึ่งมีอายุเพียง ๔ ขวบมิได้เป็นอันตรายแม้แต่น้อย ถ้าจะสันนิษฐานกันจริง ๆ แล้ว เท่าที่ได้เห็นเด็กจะต้องได้รับบาดเจ็บมาก แต่กลับตรงกันข้ามเช่นนี้ทำให้ข้าพเจ้าเชื่อแน่ว่าเป็นเพราะแขวนพระพุทโธอยู่ จึงทำให้แคล้วคลาดจากภยันอันตรายไปได้ ข้าพเจ้าจึงได้บันทึกไว้เพื่อเป็นที่ระลึก

ต่อมาคุณแม่บุญเรือนก็ให้ไปอธิษฐานพระประธานที่วัด

สัมพันธวงศ์ถวายเจ้าคุณ ก็ศักดิ์สิทธิ์อีก เพราะท่านได้หล่อมาถึง ๒ ครั้งแล้วไม่สำเร็จ พึ่งมาสำเร็จเรียบร้อยครั้งที่ ๓ นี้ เห็นจะเป็นเพราะพระประธานองค์นี้จะศักดิ์สิทธิ์นั่นเอง เพราะครบรัตนะทั้งสาม มีพระสวดเข้าพิธีชัยมงคลครบถ้วน.

บุญเนื่อง ชิตตะโสภณ

บันทึกของ คุณเรณู ฉายะพงศ์

☆

๑๗๗ ซอยบ้านดอน พระนคร

ข้าพเจ้าขอบันทึกข้อความต่อไปนี้ ให้คุณนายบ๋วย ศิวพฤกษ์ และขอรับรองว่าเป็นความจริงทุกประการ ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๙ มารดาของดิฉันได้อพยพหลบภัยไปอยู่จังหวัดสระบุรีกับพี่สาวของข้าพเจ้า วันหนึ่งมารดาของข้าพเจ้าหกล้มลงที่ถนน เป็นเหตุให้ขาท่อนล่างหักเหนือตาตุ่มประมาณ ๑ ฝ่ามือ กระดูกโก่งและทิ่มเนื้อนูนออกมา เวลานั้นคุณป้าหมอก็อยู่สระบุรีด้วย จึงได้ไปเรียนให้คุณป้าหมอมาช่วยรักษาให้ คุณป้าหมอได้จับให้กระดูกตรงต่อกันได้ตามเดิมและอธิษฐานให้ แล้วบอกให้นอนเฉย ๆ คุณป้า

หมอมาอธิษฐานให้ทุกวัน ไม่ช้าก็หาย

ต่อมาพี่สาวของข้าพเจ้าที่อยู่กับมารดา นอนอยู่ดี ๆ หลังแข็งขึ้นมาจนลุกขึ้นไม่ได้ คุณป้าหมอนวดอธิษฐานให้ ๒ - ๓ ครั้ง หลังก็หายแข็งเป็นปรกติ

ตัวของข้าพเจ้าเองผอมซูดซีด ปวดศีรษะ เป็นไข้ทุกวัน เจ็บในท้องจนลุกไม่ได้และไอ ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นวัณโรค เมื่อสงครามเลิกแล้วข้าพเจ้าได้มาเช่าห้องอยู่เยื้องหน้าวัดธาตุทอง บางกะปิ จังหวัดพระนคร กับหลาน ๆ และเด็กคนใช้ ส่วนมารดาไปอยู่เสียต่างจังหวัด ข้าพเจ้าคิดว่าป่วยมาก จึงให้เด็กไปตามคุณป้าหมอบุญเรือนที่บ้านหลวงแจ่มวิชาสอน พระโขนง แต่คุณป้าบอกกับเด็กมาว่าใครมารับไม่ไป แต่แล้วคุณป้าก็มาหาข้าพเจ้าเอง และมาบ้านข้าพเจ้าได้ถูกต้อง คุณป้าหมอบอกกับข้าพเจ้าว่า ข้าพเจ้าคิดมากไปเองจึงเกิดเป็นโรคโลหิตจางขึ้น และที่ปวดท้องก็เพราะมดลูกตะแคง และบอกว่าจะหาย คุณป้าอธิษฐานให้ข้าพเจ้าก็เลยหายจากโรคและเจริญด้วยโภคทรัพย์มาจนบัดนี้ ทุกวันนี้ข้าพเจ้าก็ยังดื่มน้ำอธิษฐานอยู่เสมอ

หลานชายของข้าพเจ้าคนหนึ่ง อายุประมาณ ๗-๘ ขวบ

ลูกอัณฑะของแกบวมโตและใส่ขึ้น มีอาการปวดมาก คุณแม่บุญเรือนได้อธิษฐานและทาปูนให้ ความปวดบวมก็ทุเลาไป แล้วจึงให้แพทย์ทำการผ่าตัด ต่อมาก็บวมขึ้นมาอีก จึงให้คุณป้าบุญเรือนทาปูนอีก และหายดีได้เพราะปูนในเวลาไม่กี่วัน.

จึงขอบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

น.ส. เรณู ฉายะพงษ์

บันทึกของ พ.อ.ยุทธ สมบูรณ์

☆

๑. โรคผมร่วง

ข้าพเจ้ากลับมาจากการเดินทางรอบโลกเมื่อกลางเดือนสิงหาคม ๒๔๙๔ ได้นำเอาโรคผิวหนังบนศีรษะมาจากประเทศส.ร.อ. ด้วย เนื่องจากผมมันร่วงแหว่งเป็นวงบนศีรษะตรงกลางกระหม่อม กว้างประมาณเท่าเหรียญบาท คุณแม่บุญเรือนให้ใช้ปูนอธิษฐานทา ข้าพเจ้าก็ทานานโขอยู่ผมก็ขึ้นมาเรียบร้อย ครั้นอยู่มาก็แหว่งขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งที่ขวัญ ตกลงทาปูนกันอีก และบัดนี้หายดีแล้ว คุณแม่บุญเรือนบอกว่าเป็น

โรคผิวหนังชะนิดมีตัวมันกัดรากผม ทาปูนแล้วตัวมันอยู่ไม่ได้จึงหาย เดิมที่ข้าพเจ้าใช้ยาอเมริกันแปลก ๆ ทาอยู่หลายเดือนไม่ยักหาย มาหายกันที่ปูนอธิษฐานนี่เอง ข้าพเจ้าจึงหวังว่าความศักดิ์สิทธิ์ของปูนอธิษฐานนี้ คงจะลดจำนวนผู้ที่จนผม ให้รวยผมขึ้นได้.

๒. หลอดลมอักเสบและโรคท้องเสียอย่างแรง

ข้าพเจ้าเป็นโรคหลอดลมอักเสบมาหลายปี คือเริ่มแต่กลับจากราชการสนามในสหรัฐไทยเดิมเมื่อปี ๘๖ ร่างกายอ่อนแอ ผอม ซีด น้ำหนักตัวไม่เคยถึง ๕๐ ก.ก. ในปี ๙๐ เริ่มเป็นโรคลงท้องอย่างแรง ทั้งลงท้องทั้งอาเจียร และเป็นเดือนละ ๒ ครั้งอยู่หลายเดือน ร่างกายที่ซูบผอมอยู่แล้วก็ยิ่งผอมมากขึ้นและเพลียมาก ได้อาศัยยาแผนโบราณรักษาตัวมาเรื่อย ต่อมาพอมีเงินเดือนเหลือบ้าง จึงเริ่มรักษาหลอดลมอักเสบด้วยยาฉีด ส่วนโรคลงท้องคงเป็นนาน ๆ ครั้ง

เมื่อกลางปี ๒๔๙๕ นี้ คุณแม่บุญเรือนกรุณากดท้องให้ ๔-๕ ครั้ง และแนะนำให้ทาปูนและรับประทานไพลอธิษฐาน ข้าพเจ้าจึงเริ่มทาปูนที่หน้าอกและท้องน้อยและทาอยู่จนบัดนี้ ส่วนน้ำอธิษฐานก็ดื่มเสมอ อาการหลอดลม

อักเสบและท้องเสียอย่างแรงก็หายไป รวมเวลาที่ทำบุญและรับประทานไพลกับน้ำอธิษฐานอยู่ ๑ ปี ร่างกายจึงหมดโรคภัยทั้งแต่เดือนกันยายน ๒๔๙๕ ถึงเดือนพฤศจิกายน ๒๔๙๕ ข้าพเจ้าเริ่มอ้วนขึ้น สังเกตจากเข็มขัดซึ่งต้องเลื่อนออกไปตั้ง ๒ นิ้ว และกำลังอ้วนขึ้นเรื่อย ๆ.

๓. ห้ามฝนตก

ทางราชการมีความประสงค์จะจัดงานใหญ่ โดยให้ทหารไทยผ่านศึกเกาหลี ได้เดินสวนสนามตั้งแต่กระทรวงกลาโหมถึงลานพระบรมรูปทรงม้า เพื่อประชาชนจะได้ชมและยังได้ประกาศทางวิทยุกระจายเสียง เชิญชวนให้ประชาชนไปชุมนุมกันโดยพร้อมเพรียง ข้าพเจ้าเห็นว่า ถ้าฝนตกลงมาระหว่างงานแล้วงานจะไม่ได้ผลเลย ทั้งนี้เพราะเป็นฤดูฝนฝนตกอยู่เกือบทุกวัน ตกแต่ละครั้งก็มาก และข้าพเจ้าเคยทราบว่า พล ต.ท. หลวงวิทิต กลชัย เคยขอไม่ให้ฝนตกเมื่อวันตำรวจ ปี ๙๔ เพราะวันตำรวจทั้งปี ๙๒ และปี ๙๓ ฝนตกวันสวนสนาม ปี ๙๔ นี้ ตำรวจเดินสวนสนามอย่างสง่าผ่าเผยและไม่เปียกฝนเป็นปีแรก ข้าพเจ้าจึงขอไม่ให้ฝนตก ในวันสวนสนามของทหารไทยผ่านศึกเกาหลี

บ้าง คุณแม่บุญเรือนให้ข้าพเจ้าอธิษฐานขอไม่ให้ฝนตกเอาเอง ในวันนั้นฝนครึ้มทั่วพระนคร ข้าพเจ้าอยู่ที่กรมการรักษาดินแดน เห็นทางฝั่งธนบุรีฝนตกลงมาเป็นสาย ๆ พลขับรถยนตร์ของข้าพเจ้ากลับมาจากบางซื่อ เล่าว่าฝนตกหนักแต่บริเวณงานฝนไม่ตกเลย ประชาชนแน่นเนืองสองฟากถนนเพื่อชมการสวนสนาม นับว่างานบรรลุยอดปรารถนาของทางราชการ.

๔. เบ็ดเตล็ด

ข้าพเจ้ารู้จักกับคุณแม่บุญเรือนมาตั้งแต่กลางปี ๙๓ แล้ว ในชั้นต้นข้าพเจ้าไม่ได้เลื่อมใสในคำกล่าวเล่าลือหรือเรื่องปูนกินกับหมากมาใช้รักษาโรคได้ ต่อมาอีก ๑ ปี คือกลางปี ๒๔๙๔ ข้าพเจ้าจึงได้มาบ่อยครั้งเพื่อขอให้คุณแม่บุญเรือนกดท้องรักษาโรคท้องเสียอย่างแรงให้ จึงได้มีโอกาสสังเกตการปฏิบัติ และการสนทนาทางธรรมของคุณแม่บุญเรือนโดยใกล้ชิด คอยจับดูว่าคุณแม่บุญเรือนแสดงอะไรออกมาผิด ๆ บ้าง และการสอนนั้นตรงตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าหรือไม่ โดยนำไปถามคนอื่น ๆ เพื่อการตรวจสอบ เท่าที่สังเกตหลายเดือนยังไม่เห็นว่า คุณแม่

บุญเรือนได้แสดงอะไรอันเป็นที่รังเกียจออกมา

ส่วนการสอนนั้นก็ใช้วิธีอันทันสมัย คือทัศนะศึกษา มีเครื่องมืออยู่ ๗-๘ ชิ้น เช่นรูปภาพ กระจกแตก ๆ กรรไกรหัก ตลับแป้งผัดหน้า และมักเห็นอะไรเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสอนธรรมะได้เสียหมด เข้าใจง่ายกว่าที่ข้าพเจ้าเคยประสบมา ประจวบกับที่ข้าพเจ้าคิดจะออกหนังสือพิมพ์โฆษณากิจการของกรมการรักษาดินแดน มานานหลายปีแล้ว และเห็นหนังสือที่ได้มีผู้ขอให้คุณแม่บุญเรือนเรียบเรียงไว้หลายเล่ม และคุณแม่บุญเรือนบอกให้ใครต่อใครเขียนธรรมบ่อย ๆ ครั้ง ข้าพเจ้าจึงเห็นว่า ถ้าได้นำเอาธรรมที่คุณแม่บุญเรือนบอกให้เขียนนี้ ออกเผยแพร่จะได้ประโยชน์แก่ประชาชนอย่างมาก นอกจากนั้นอาจมีผู้รู้ธรรมอื่น ๆ ได้มีโอกาสตรวจสอบความรู้ของคุณแม่บุญเรือนด้วย คุณแม่บุญเรือนรับจะเรียงธรรมให้ข้าพเจ้าออกไปตีพิมพ์เผยแพร่ ตั้งแต่วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๔๙๕ ข้าพเจ้าจึงเริ่มออกหนังสือ "แดนมธุรส" เป็นเล่มแรกและจนบัดนี้ ข้าพเจ้ายังรู้สึกว่ามีผู้นิยมอ่านเรียงเรื่อง "แนวทางขั้นต้นของผู้ปฏิบัติที่จะถึงพุทธธรรม" ของคุณแม่บุญเรือนกันมาก

ความเรียงเรื่องธรรมของคุณแม่บุญเรือนยังมีอยู่ที่อื่นอีก ข้าพเจ้าได้สะสมไว้หลายเล่ม รวมทั้งประวัติการรักษาโรคด้วย ปูน, ไพล, น้ำอธิษฐาน ฯลฯ เมื่อคุณนายบ๋วย ศิวพฤกษ์ ดำริจะจัดพิมพ์ประวัติหลวงพ่อพุทโธ ข้าพเจ้าจึงมอบเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมให้คุณนายบ๋วยดำเนินการพิมพ์ต่อไป รวมทั้งภาพของคุณแม่บุญเรือน ซึ่งข้าพเจ้าเตรียมจะพิมพ์ลงบนหน้าปกหนังสือ "**แดนมธุรส**" แต่คุณแม่บุญเรือนไม่ยอม ความคิดที่จะพิมพ์เรื่องราวของคุณแม่บุญเรือนจึงต้องค้างมาจนบัดนี้ ประจวบกับคุณนายบ๋วยพิมพ์ประวัติพระพุทโธใหญ่ขึ้น โดยคุณแม่บุญเรือน อนุญาตให้แล้ว ข้าพเจ้าจึงถือโอกาสนำประวัติต่าง ๆ ซึ่งได้รวบรวมไว้ และภาพของคุณแม่บุญเรือนที่ถ่ายใหม่ จึงสำเร็จลงได้คราวนี้ สมดังที่ข้าพเจ้าได้ปรารถนามาเป็นเวลานาน.

พ.อ. ยุทธ สมบูรณ์
กรมการรักษาดินแดน

รวมจากหนังสือ

"น่ารู้น่าเห็น"

ของ

นายไสว ศรีงาม

อารัมภบท

การฝึกฝนอบรมจิตต์ให้อยู่ในอำนาจ สามารถขจัดทุกข์ภัยและแสดงฤทธิ์เดชให้สำเร็จประสงค์ได้ต่าง ๆ เป็นของมีมานานแม้ก่อนพุทธกาล เพราะจิตต์มีอำนาจมีอานุภาพยิ่งใหญ่ไพศาล บันดาลให้คนสัตว์วัตถุนานาอุบัติขึ้นทำลายไป ทั้งที่ดีมีคุณล้ำค่า ทั้งที่ชั่วช้าทุกข์ร้อนเลวทรามและปานกลาง ดังพระพุทธภาษิตว่า จิตฺเตน นียติ โลโก โลกอันจิตต์ย่อมนำไป จิตฺเตน ปริกสฺสติ โลกอันจิตต์เสือกไสไปได้ จิตฺตสฺส เอกธมฺมสฺส สพฺเพว วสมนฺวคู โลกทั้งสิ้นด้วยกันไปสู่อำนาจแห่งธรรมอย่างเดียวคือจิตต์ดังนี้ แต่ก่อนพุทธกาลทำได้เพียงอภิญญา ๕ เป็นอย่างสูง และมักเพลิดเพลินมัวเมา ทั้งบางท่านนำไปใช้ในทางที่ผิด ทุจจริตเบียดเบียนตนและผู้อื่น ทำให้หลงรักกันเนื่องด้วยกามบ้าง ให้แตกกันประทุษร้ายกันบ้างเป็นต้น อำนาจนั้นจึงเสื่อมไปเองบ้าง หรือถูกทำลายให้เสื่อมไปตามเหตุการณ์บ้าง เพราะโลกิยธรรมมีเกิดขึ้นและดับไป ตามวิสัยของสังขาร.

สมเด็จพระบรมศาสดาจารย์สัมมาสัมพุทธเจ้าอุบัติขึ้นในโลกแล้ว ด้วยอาสวักขยญาณทรงทราบคติของธรรมดาแจ้ง

ชัดว่า การทุจจริตเป็นเหตุแห่งความทุกร้อน จึงทรงสั่งสอนให้ละทุจจริต ให้ประพฤติแต่ในทางสุจริต ให้ทำจิตต์ให้ผ่องใสเพื่อโลกุตตรธรรม ข้ามขึ้นจากโลกหรืออยู่เหนือโลก ไม่ต้องติดข้องในโลกอันประกอบด้วยทุกข์ ได้ทรงแสดงอำนาจลักษณะคุณโทษและอาการของจิตต์ พร้อมด้วยวิธีสังวรรักษาฝึกฝนอบรมไว้เป็นอันมาก ดังที่ตรัสว่า ปภสฺสรมิทํ จิตฺตํ จิตต์นี้มีรัศมี สุทุทฺทสํ เห็นได้ยากนัก สุนิปุณํ ละเอียดนัก จนไม่อาจกล่าวได้ว่ามีรูปร่างสัณฐานอย่างไร ยตฺถ กามนิปาตินํ มันตกไปตามใคร่ในอารมณ์อันใดอันหนึ่ง และเมื่อคลุกกับอารมณ์แล้ว ก็เปลี่ยนแสงรัศมีสีสัณฐานต่าง ๆ ไม่ใสสว่างเหมือนน้ำประสมสี น้ำเดือด น้ำในที่มืด น้ำกระเพื่อม น้ำมีจอกแหนปิดบัง ที่ไม่สามารถเห็นเงาหน้าได้ หรือเหมือนไฟที่ไหม้เชื้อแล้วเปลี่ยนแสงรัศมีสีสัณฐานต่าง ๆ และแสดงอาการร้อนเผาผลาญไปทุกสิ่ง ไม่เลือกว่าดีหรือเลว ถ้าไม่มีเครื่องรองรับบังคับให้เหมาะส่วน ก็ไม่สำเร็จประโยชน์มีแต่จะก่อทุกข์โทษให้เร่าร้อน ไม่มีประมาณ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ยิ่งกว่าศัตรูจะทำให้เสียอีก จึงตรัสพระพุทธพจน์

๑

เตือนไว้ว่า ภิกษุทั้งหลาย จิตต์อันไม่ได้ฝึกฝนอบรม ไม่ได้คุ้มครอง ไม่ได้รักษา ไม่ได้สำรวมแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อความฉิบหายอย่างใหญ่ คือจักเป็นจิตต์ถูกประทุษร้ายให้มัวหมองและไปสู่ทุคคติ ฝ่ายผู้รักษาจิตต์ไม่ให้หมุนไปตามกามคุณ ด้วยความเพียรมีความรู้ตัวมีสติและกำจัดอภิชฌา-โทมนัส (คือยินดียินร้าย) อาจเห็นจิตต์ที่เห็นได้แสนยากนั้น ดังพระพุทธภาษิตประพันธ์ในสติปัฏฐานว่า อิธ ภิกฺขุ อชฺฌตฺตํ วา จิตฺเต จิตฺตานุปสฺสี วิหรติ เป็นต้น ความว่าภิกษุในธรรมวินัยนี้ บางครั้งเป็นผู้พิจารณาเห็นจิตต์ในจิตต์ภายในอยู่ บางครั้งเป็นผู้พิจารณาเห็นจิตต์ในจิตต์ภายนอกอยู่ บางครั้งพิจารณาเห็นจิตต์ในจิตต์ทั้งภายในภายนอกอยู่ เมื่อเห็นจิตต์ได้ฝึกฝนคุ้มครองได้ระวังรักษาอบรมให้ควรแก่การงานได้ ให้เป็นไปเพื่อประโยชน์ใหญ่ได้ เพราะจิตต์ตั้งไว้ชอบในอารมณ์ ที่ควรระลึกแล้ว จักทำลายอวิชชาให้วิชชาเกิด จักทำนิพพาน ให้แจ้งได้ เหมือนน้ำใสสะอาดไม่ขุ่นมัว ไม่เดือด ไม่อยู่ในที่มืด ไม่กระเพื่อมไม่มีสิ่งกำบังก็อาจมองเห็นเงาหน้าได้ เมื่ออยู่ในแม่น้ำลำคลอง ผู้มีตาดีอยู่ที่ฝั่งพึงเห็นซึ่งหอย เปลือกหอย กรวด

กระเบื้องแตก และฝูงปลาที่ว่ายอยู่บ้าง หยุดอยู่บ้างในน้ำนั้น ภิกษุก็เหมือนกัน เมื่อจิตต์ไม่ขุ่นมักจะรู้จักประโยชน์ตนประโยชน์ผู้อื่น หรือประโยชน์ทั้งสอง หรือทำคุณพิเศษคือญาณทัสสนะอันควรเป็นอริยเจ้า ยิ่งกว่าธรรมของมนุษย์ให้แจ้งได้ ให้จิตต์อยู่ในอำนาจได้ และไม่ต้องอยู่ในอำนาจแห่งจิตต์.

อนึ่ง จิตต์เปรียบเหมือนไฟที่อาศัยเชื้อและเครื่องรองรับบังคับถูกส่วน ก็เป็นไปเพื่อประโยชน์อย่างใหญ่พ้นคณนา ดังสมเด็จพระบรมศาสดาทรงแสดงอำนาจของจิตต์ที่ฝึกฝนอบรมดีแล้ว ว่าเป็นไปเพื่ออภิญญา ๖ คือ:—

๑. อิทธิวิธิญาณ ทำฤทธิ์ต่าง ๆ เช่น คนเดียวให้เป็นคนมากบ้าง คนมากให้เป็นคนเดียวบ้าง หายตัวได้ ลอดฝา ลอดกำแพง ภูเขา ไปได้ เหมือนไปในอากาศ.

๒. ทิพพโสตญาณ หูเป็นทิพย์ ย่อมฟังเสียงได้ทั้งสอง คือ เสียงทิพย์ด้วย เสียงมนุษย์ด้วย ทั้งใกล้และไกล ด้วยทิพย์โสตธาตุอันบริสุทธิ์แท้ ก้าวล่วงหูมนุษย์.

๓. เจโตปริยญาณ กำหนดรู้จักจิตต์ของผู้อื่น สัตว์อื่นได้ จิตต์มีราคะก็รู้ว่า จิตต์มีราคะ จิตต์ปราศจากราคะ

ก็รู้ว่าจิตต์ปราศจากราคะ ฯลฯ จิตต์วิมุตต์หลุดพ้น ก็รู้ว่า จิตต์วิมุตต์หลุดพ้น.

๔. ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ ระลึกชาติในก่อน ๆ ได้ ตั้งแต่ ๑ ชาติ ๒ ชาติ ๓ ชาติ ฯลฯ หมื่นชาติ แสนชาติ สังวัฏฏกัปป์วิวัฏฏกัปป์ เมื่อเกิดขึ้นมี นาม รูป โคตร วรรณะ สืบมาอย่างนี้ เสวยสุขทุกข์มีที่สุดอายุอย่างนี้ อุบัติและดับแล้วในที่นั้น.

๕. จุตูปปาตญาณ เห็นจุติปฏิสนธิสัตว์ด้วยทิพยจักษุ คือเห็นสัตว์ทั้งหลาย เคลื่อนไปอยู่ เกิดขึ้นอยู่ ด้วยทิพย-จักษุอันบริสุทธิ์ล่วงจักษุของมนุษย์ รู้ซึ่งสัตว์ทั้งหลายที่เลวและประณีต มีวรรณะดี วรรณะเลว เข้าถึงสุคติ ทุคคติ ตามกรรมของตน คือ พวกทุจจริตด้วยกาย วาจา ใจ มีความเห็นผิด ถือมั่นกรรมที่เห็นผิด เบื้องหน้าแต่มรณะ ย่อมเข้าถึงอบาย ทุคคติ วินิบาต นรก พวกที่ประกอบกาย วาจา ใจ สุจริต ไม่เข้าไปกล่าวร้ายพระอริยเจ้า มีความเห็นชอบ ถือมั่นในกรรมที่ชอบ เบื้องหน้าแต่มรณะ ย่อมเข้าถึงสุคติ โลกสวรรค์

๖. อาสวักขยญาณ รู้ความสิ้นไปแห่งอาสวะ กระ-

ทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งใหญ่เอง ซึ่งควรหลุดพ้นด้วยใจ ซึ่งควรหลุดพ้นด้วยปัญญา อันหาอาสวะมิได้ เพราะสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย ในทิฏฐธรรมนั้นเทียวๆ แล้วเข้าถึงอยู่ เป็นอันได้ความว่า จิตต์อันปัญญาอบรมแล้วมีอานิสงส์ใหญ่ หลุดพ้นจากอาสวะทั้งหลายได้แท้ การที่จิตต์หลุดพ้นได้ก็ด้วยรู้และไม่ยึดถือเป็นสำคัญ ดังบาลีประพันธ์พยากรณ์พระปัญจวัคคีย์ว่า ปญฺจวคฺคิยานํ ภิกฺขูนํ อนุปาทาย อาสเวหิ จิตฺตานิ วิมุจฺจึสุ จิตต์ของพระปัญจวัคคีย์ทั้งหลายหลุดพ้นแล้ว จากอาสวะทั้งหลาย เพราะไม่ยึดถือ.

เมื่อจิตต์หลุดพ้นด้วยดีแล้ว ย่อมไม่หวั่นไหวด้วยโลกธรรม คือ จะได้ลาภหรือเสื่อมลาภ จะได้ยศหรือเสื่อมยศ จะได้สรรเสริญหรือถูกนินทา จะได้สุขหรือทุกข์ก็ไม่ยินดียินร้าย ไม่ให้โลกธรรมครอบงำจิตต์ได้ มีแต่ความผ่องใสเป็นจิตต์ไม่มีโศก ปราศจากธุลี เป็นจิตต์เกษมถึงพระนิพพาน ปราศจากสังขาร เพราะถึงธรรมที่สิ้นตัณหา เป็นมงคลอันสูงสุด ดังนี้.

ในพุทธกาลตอนต้น ปรากฏว่ามีผู้นิยมศึกษาปฏิบัติฝึกฝนอบรมจิตต์ด้วยสัทธาปสาทะ พร้อมด้วยวิริยะอุต-

สาหะ จนได้เห็นอานิสงส์ผลแพร่หลาย ดังเรื่องของพระสาวกสาวิกาทั้งที่เป็นบรรพชิตและคฤหัสถ์ ครั้นต่อมาอาจขาดผู้นำที่เชี่ยวชาญ หรือเห็นกันว่า ผู้ศึกษารู้ทางแล้วปฏิบัติย่อมได้อานิสงส์ดีเป็นธรรมดา ไม่ค่อยมีผู้เอาใจใส่สนับสนุนผู้ศึกษาแล้วให้ปฏิบัติตามด้วยดี ไม่มีองค์การสงเคราะห์โดยตรง ผู้ศึกษาแล้วที่พากเพียรปฏิบัติจริง ๆ จึงลดลงตามการปฏิบัติสมณธรรมจึงเสื่อมโดยลำดับ เมื่อโลกเจริญด้วยวิทยาศาสตร์ สามารถประดิษฐ์เครื่องใช้ให้สำเร็จประโยชน์วิจิตรพิสดาร อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มีกำลังทรัพย์มากขึ้น ประชาชนจึงหันไปเอาใจใส่ในวิชาทางคดีโลก และมุ่งแสวงหาทรัพย์ภายนอก เพื่อประโยชน์ปัจจุบันหรือประโยชน์ภายหน้าเสียโดยมาก เพราะเป็นของหยาบเห็นง่าย ผู้เอาใจใส่ในการปฏิบัติสมณธรรม คือฝึกฝนอบรมจิตอันเป็นคุณที่ละเอียดสุขุมจึงมีน้อย ไม่ค่อยจะปรากฏอานิสงส์ จนถึงทำให้คนโดยมากสันนิษฐานว่าวิชาธรรมขั้นสูง เป็นวิชาล่วงสมัย หรือพ้นวิสัยสามารถที่มนุษย์ปัจจุบันจะทำได้ แม้ศึกษาแล้วก็ไม่พยายามปฏิบัติให้เต็มที่และไม่ได้ผลดีถึงขนาด จึงเป็นที่น่าเสียดายยิ่งนัก

ด้วยประสงค์จะสนับสนุนฟื้นฟูใจ ของผู้มีศรัทธาบารมี สามารถให้คำนึงถึงจิตตศาสตร์วิชาทางคดีธรรม แล้วอบรมฝึกฝนจิตต์ให้มีคุณอานุภาพเต็มที่ โดยควรแก่วิสัย ซึ่งเป็นปัจจัยแห่งความสงบสุขสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงได้พยายามแนะนำชักชวนส่งเสริม ตามความสามารถเสมอเกือบ ๓๐ ปีแล้ว มีผู้เอาใจใส่และได้อานิสงส์มากบ้าง น้อยบ้าง เป็นคราว ๆ มา.

ปี พ.ศ. ๒๔๘๙ มีหลายคนแสดงให้ปรากฏว่า ได้เกิดความเลื่อมใสในการปฏิบัติพระพุทธศาสนา ถึงพยายามเจริญสมถวิปัสสนาหลายคน เนื่องด้วยได้รู้ได้เห็นผลในการปฏิบัติของอุบาสิกาบุญเรือนเป็นปัจจัย จึงได้หันเข้ามาศึกษาและปฏิบัติ เพราะอุบาสิกบุญเรือน เป็นผู้หนึ่งที่เอาใจใส่ปฏิบัติมาเนือง ๆ และเคยลาสามีออกบวชเป็นชี และอยู่ปฏิบัติที่ศาลาวัดสัมพันธวงศ์กับอุบาสิกาด้วยกัน สังเกตเห็นว่าเธอมีนิสสัยกล้าหาญ เข้าใจธรรมได้ง่าย พอใจในความสงบและในการกุศลต่าง ๆ ได้ช่วยปักหมอนสำหรับธรรมาสน์ปาฏิโมกข์เป็นต้น และต่อมาได้ทราบว่า การปฏิบัติของเธอได้ผลในทางอภิญญาหลายอย่าง เช่น เมื่อ

วันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๖ พ. ศ. ๒๔๗๐ เธอกลับไปอยู่ที่สถานีตำรวจ ในคืนวันนั้นไม่หลับจนดึก สามีและบุตรหลับมีอาการกัดฟันและกรน รู้สึกเกิดธรรมสังเวชและนึกเบื่อ จึงตั้งสัตย์อธิษฐานเข้าไปในศาลา รู้สึกว่าพอสิ้นอธิษฐานก็ไปปรากฏอยู่ในศาลา (ไม่ทราบว่าออกไปจากห้องทางไหน และเข้าไปในศาลาทางไหน) ต่อมาได้ทราบว่าอุบาสิกาพัก ผู้ชอบพอกับอุบาสิกาบุญเรือนทราบเรื่อง จึงขอให้อุบาสิกาบุญเรือนเข้าศาลาในวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๖ อีก ว่าจะให้ใส่กลอนประตูหน้าต่าง และให้แม่เล็ก แม่คำ แม่เทียบช่วยดูเป็นพะยาน แต่อุบาสิกาบุญเรือนบอกว่า แล้วแต่ธรรมจะบันดาล ครั้นเวลาดึกอุบาสิกาบุญเรือนอยู่ที่สถานีตำรวจ ก็อธิษฐานเข้าไปในศาลาเช่นเดียวกับคราวก่อน พวกที่คอยดูก็แปลกใจ (และอุบาสิกาเทียบ เกิดสงสัยตัวเองว่าจะใช้กุญแจ หรือลืมถอดกลอนทิ้งไว้บ้างไม่แน่นอน) และต่อมาว่าเธออธิษฐานไปเขาวงพระจันทร์ ไปพบพระผู้วิเศษ ขอพระธาตุท่าน ๆ ก็ให้มา ๑ องค์ ไม่ทราบว่าออกจากศาลาทางไหน และไม่ทราบว่ากลับเข้ามาทางไหนเช่นคราวก่อน พออธิษฐานก็รู้สึกว่าอยู่ที่เขาวงพระจันทร์

ทีเดียว ว่าไม่ใช่ความฝัน เพราะพระธาตุที่ขอมาจากพระผู้วิเศษที่เขาวางพระจันทร์ยังอยู่ในมือ นอกจากนี้ยังมีเรื่องเห็นภาพในที่ไกลและเรื่องระลึกชาติได้เห็นเป็นต้น แต่เห็นว่าเหตุผลพะยานที่จะพิสูจน์ยังไม่พอ จึงบอกกับเธอและเตือนว่าอย่าไปเล่าให้ใครฟัง เขาอาจจะหาความได้หลายอย่าง เมื่อเราทำได้จริงก็จะเป็นบาปแก่ผู้หาความ.

อนึ่ง อิทธิปาฏิหาริย์เป็นโลกิยธรรม สำเร็จได้ด้วยอำนาจสมาธิ ถ้าทำสมาธิยังไม่ชำนาญ ญาณความรู้ยังไม่สมบูรณ์ บางคราวอาจทำไม่ได้จึงควรระวัง นี้เป็นเรื่องในสมัย ๑๙ ปีล่วงมาแล้ว.

ปีนี้มีผู้เลื่อมใสเธอมากขึ้น ในทางน้ำใจเป็นธรรมและแสดงธรรมถูกใจ มิใช่แต่ทางปาฏิหาริย์ เมื่อวันพระเข้าพรรษาจึงประกาศว่า ใครทราบประวัติของอุบาสิกาบุญเรือน ซึ่งก่อให้เกิดความเลื่อมใสอย่างไรให้เขียนมาให้เพื่อเป็นพะยานหลักฐานที่จะให้ผู้สนใจอื่น ๆ ได้อ่านแล้ว อาจเป็นเครื่องสนับสนุน ทำใจให้นิยมในการบำเพ็ญสัมมาปฏิบัติยิ่งขึ้น จะนับว่าเป็นบุญอีกส่วนหนึ่ง จึงมีผู้เขียนเรื่องเกี่ยวแก่การปฏิบัติของอุบาสิกาบุญเรือนส่งมาตามที่ได้รู้เห็น เป็น

เรื่องประโยชน์สามัญที่ทำกันได้โดยมากก็มี เป็นเรื่องอัศจรรย์น่าพิศวงก็มี เมื่อได้อ่านสู่กันฟังแล้ว ก็มีผู้ประสงค์จะให้พิมพ์ คือ นายชั้น เผ่าประเสริฐ และพวกพ้องประสงค์จะพิมพ์เพื่อเป็นของแจกแก่ญาติมิตรตามควรส่วนหนึ่ง และหลวงแจ่มวิชาสอน (แจ่ม นิยมเหตุ) กับภรรยาขออนุญาตพิมพ์แจกในการบำเพ็ญกุศลอุทิศแก่บรรพบุรุษ และปลงศพพระ ร. ต. เหิยม นิยมเหตุ น้องชาย ที่เขาวงพระจันทร์ เพื่อประโยชน์แก่ผู้ต้องการทราบ ด้วยเชื่อว่าคงจะเป็นปัจจัยให้บางท่านอุตสาหะประพฤติธรรม และจะได้แก้ความเข้าใจผิดของบางท่าน ว่าการปฏิบัติธรรมล่วงสมัย เพราะในปัจจุบันนี้ยังมีผู้ปฏิบัติได้เห็นผลานิสงส์อยู่ และอุบาสิกาบุญเรือนยังมีชีวิตอยู่ เมื่อผู้ใดปรารถนาจะทราบละเอียดก็อาจจะปรึกษาหารือ และหันเข้าหาธรรมปฏิบัติ เพื่อทำชีวิตของตนของท่านให้มีค่ายิ่งขึ้นได้ ส่วนความจริงอย่างไรจะเชื่อหรือไม่เชื่อ จะถือเอาประโยชน์ได้หรือไม่ได้ ขอให้เป็นหน้าที่ของผู้อ่านและผู้ฟังจะพิจารณาเอาเอง หรือแล้วแต่วาสนาบารมีจึงอนุญาตให้พิมพ์ตามประสงค์.

อนึ่ง ขอซ้อมความเข้าใจไว้ในที่นี้ด้วยว่า แม้เรื่อง

ฤทธิ์เดชจะเป็นเรื่องประหลาดอัศจรรย์ เป็นทางจูงใจให้เกิดความเชื่อมั่นได้ทางหนึ่งก็จริง แต่ก็หาใช่ข้อมุ่งหมายอย่างแท้จริงทางพระพุทธศาสนาไม่ พระพุทธศาสนามุ่งสอนให้ปฏิบัติเพื่อหลุดพ้นจากทุกข์ ไม่ติดไม่ยึดถือในสิ่งทั้งปวง เพราะฉะนั้น ผู้ประพฤติธรรม จึงควรตั้งความประสงค์ให้ถูกทาง พยายามอบรมกาย วาจา ใจ ให้ประณีตสงบระงับไม่เป็นไปเพื่อความติดหรือยึดถือในประโยชน์พลอยได้พิเศษจากการปฏิบัติมีฤทธิ์เป็นต้น จะได้ดำเนินตรงไปถึงที่หมายปลายทาง คือพระนิพพานได้โดยรวดเร็วยิ่งขึ้น.

ด้วยอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยอันเป็นสรณะเกษมสุด และคุณแห่งการปฏิบัติชอบ พร้อมด้วยการบริจาคเกื้อกูลสัมมาปฏิบัติของผู้ศรัทธา ขอจงบันดาลให้ผู้พิมพ์ ผู้อ่าน ผู้ฟัง และผู้อนุโมทนามีจิตต์ศรัทธาเลื่อมใส มีใจเป็นกุศล อุตสาหะประพฤติธรรมให้สำเร็จประโยชน์ทั้ง ๓ บริบูรณ์โดยง่าย พ้นจากภัยพิบัติขัดข้องทั้งหลายตลอดกาลนาน เทอญ.

พระรัชชมงคลมุนี

วัดสัมพันธวงศ์

วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๔๘๙

บันทึกของ คุณไล้ ตันสุทธิวงษ์

☆

เขียนที่บ้านเลขที่ ๙๔๐ ถนนทรงวาด ตอนศาลาเจ้าเก่า
วันที่ ๗ พฤศจิกายน พ. ศ. ๒๔๘๙

ขอกราบเรียน พระเดชพระคุณ เจ้าคุณรัชชมงคลมุนี วัดสัมพันธวงศ์

ดิฉันขอเสนอเรื่องการปฏิบัติของแม่บุญเรือน ตามที่ได้เห็นมา โดยเห็นการปฏิบัติธรรม ย่อมได้ผลตามความมุ่งหมายของผู้ตั้งสัจจะอธิษฐานอันแน่นอนแท้จริง ตามพระธรรมคำสั่งสอนของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยแท้ ดังฉันจะเล่าถวายต่อไปนี้ เมื่อประมาณ ๗-๘ ปีล่วงมาแล้ว ดิฉันเป็นโรคลมจุกอก เวลาก้มลงกราบรู้สึกจุกที่หน้าอก เป็นมาประมาณปีกว่าเกือบสองปี บังเอิญนายเซ็มมาบอกบุญ ดิฉันจึงว่า "ดีแต่มาบอกบุญ ไม่สบายไม่เห็นมาบอกหายบ้างเลย" แกจึงแนะนำให้ดิฉันรู้จักกับแม่บุญเรือน จึงได้หาแม่บุญเรือนให้แกแก้โดยทางจับเส้น จนดิฉันหายขาด และต่อเมื่อแม่บุญเรือนป่วยเป็นโรคลำไส้อักเสบ เวลาดิฉันไปเยี่ยมแกก็พูดทางธรรมว่า "ปล่อยสังขารได้ไม่มีเวทนา" ดิฉันพิจารณาดูก็เห็นว่าจริง ถึงแม้หน้าตาจะ

ซีดเซียวก็จริง แต่แววตา สีหน้า น้ำเสียงก็ยังสดชื่นแจ่มใสอยู่ แกแนะนำให้ดิฉันเอาอย่างแกไว้ ภายหลังที่แกหายเป็นปรกติแล้ว แกได้เปรียบทางโลกกับทางธรรมให้ฟังอยู่เสมอ แม่บุญเรือนยึดมั่นในทางธรรมเป็นหลัก เช่นเมื่อคราวไฟไหม้รายใหญ่ ลุกลามไปใกล้หลังสถานีตำรวจนครบาลกลาง ดิฉันได้ไปถึงบ้านแก ยังเห็นแกนั่งอยู่มิได้ขนของ ชาวบ้านแถวนั้นได้ขนของกันหมดสิ้นแล้ว ดิฉันและแม่อุไรบุตรสาวของแกได้ช่วยกันขนของ แกก็ร้องห้ามมิให้ขน จนกระทั่งนายเต็มบุตรเขยของแกมาถึงและสั่งให้ขน ดิฉันจึงหนุนว่า "ไปเถิดนาย เราไม่กลัวลูกเขากลัว" ผลสุดท้ายได้ขนของไปพักในวัดใหม่คณิกาผล แม่อุไรเห็นท่าไม่ดีจะให้ขนของไปบ้านดิฉัน ดิฉันก็เห็นด้วยจะรับนำไปเอง แกได้ปลอบบุตรสาวของแกมิให้ตื่นตระหนกจนเกินไป ขณะที่ฉันลุกออกมาจะไปตามรถเพื่อมาบรรทุกของ เสียงแม่บุญเรือนร้องเรียกดิฉันว่า "นาย นายขา นายกลับมาเถิดไม่ต้องไปแล้ว ฉันอธิษฐานเห็นพระและเทพยดาผ่านมาทางนี้แล้ว" ในที่สุดเลยพักอยู่ในวัดนั้นเอง และไฟก็ค่อยลดถอยน้อยลงเป็นลำดับ จึงเป็นอันว่าไฟไม่ไหม้โรงพัก

ตามที่คนอื่นคาดคะเนว่า อย่างไรโรงพักต้องถูกไฟไหม้ ตามที่เห็นเหตุการณ์กัน ฉะนั้นดิฉันจึงเห็นแม่บุญเรือนปฏิบัติธรรมได้ทางจิตต์ใจบริสุทธิ์ จึงได้เห็นสิ่งนิมิตใด ๆ ได้เป็นที่แน่นอน.

ขอนมัสการพระเดชพระคุณ

ไล้ ตันสุทธิวงษ์

บันทึกของ คุณปรุง สมิตะศิริ และ คุณพร้อม แสงรุจิ

☆

ตำบลบ้านบางกะปิ

ขอประทานกราบเรียน เจ้าคุณรัชชมงคลมุนี

ด้วยเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๙ ได้ไปเที่ยวจันทบุรีโดยทางรถยนต์ พร้อมด้วยญาติมิตรรวม ๑๐ กว่าคน จากตัวเมืองถึงสวนบ้านอ่าง เป็นระยะทางประมาณ ๑๒ ก. ม. เป็นทางชันตามเนินเขาเมื่อตอนกลับจากสวน คุณป้าบุญเรือนกับคุณหลวงแจ่มวิชาสอน ได้ออกเดินทางมาก่อนรถยนต์

ออกประมาณ ๑๐ นาที ครั้นออกมาแล้วประมาณอึดใจใหญ่ ๆ ก็พบคุณหลวงแจ่ม ฯ แต่ไม่เห็นคุณป้าบุญเรือนจึงแล่นรถมาเรื่อย ๆ ขากลับนั้นรถแล่นเร็วกว่าขาไปมากเพราะเป็นทางลงจากเขา ครั้นมาถึงระยะทางที่ควรจะพบคุณป้าบุญเรือนก็ไม่พบ ทุกคนมองหาแกตลอดทางด้วยเกรงว่าจะหลงไปตามทางแยก หรือมัวแวะทำธุระอะไรแล้วออกมาไม่ทันรถ จนบางคนมีความเห็นว่าให้กลับรถไปตามแกใหม่ แต่คิดว่าให้รถไปถึงสุดทางดูก่อนเผื่อว่าจะพบในระยะไกลกว่านั้นอีก ทั้ง ๆ ที่ไม่มีใครคิดว่าแกจะเดินล่วงหน้าไปได้ก่อนรถ แต่เราก็พบแกเดินคอยเราอยู่ค่อนทาง หน้าตายิ้มแย้มไม่มีท่าทางแสดงว่าเหนื่อยเพลียในการเดินทางเลย ได้สอบถามจากคนที่อยู่สวนแถบนั้น ที่เคยเดินไปเดินมาอยู่เสมอว่า ถ้าเขาเดินตามธรรมดาจะมาได้ไกลอย่างคุณป้าหมอนี้ได้ไหม เขาตอบว่า เป็นเขามาไม่ได้ไกลอย่างนี้ต้องกินเวลานานกว่านี้อีกมาก นับว่าเป็นสิ่งที่แปลกกว่าธรรมดามาก.

ครั้นต่อมาเมื่อประมาณสักสองเดือนมานี้ คุณป้าหมอได้ไปเรียกข้าพเจ้าตรงบันไดบ้าน ในเวลาดึกสงัดข้าพเจ้ากำลังหลับสนิท ตกใจตื่นเปิดไฟดูนาฬิกาเห็นเป็นเวลาตี ๒

กับ ๕ นาที ในเวลาวิกาลอย่างนี้ทางบ้านข้าพเจ้าไม่มีรถประจำทางเดินแล้ว ถึงแม้รถสามล้อก็ไม่มีใครกล้ามา เพราะเป็นทางไกลและเปลี่ยวมากด้วย คุณป้ามาถึงบันไดบ้านเลยทีเดียว โดยที่ประตูรั้วบ้านไม่มีใครเปิดให้ ครั้นพูดธุระเสร็จเรียบร้อยแล้วข้าพเจ้าก็จัดที่ให้นอน ตื่นเช้าไปดูเห็นแต่บ้านใส่กุญแจ เปิดเข้าไปเห็นแต่ที่นอนเปล่า ส่วนข้าพเจ้าก็ไปจัดธุระที่คุณป้าสั่งไว้สำเร็จ.

เหตุประหลาดที่ข้าพเจ้าได้พบนี้ ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นเหตุที่เกิดจากการรู้สึกลึกซึ้งถึงพระพุทธศาสนาอันแท้จริง ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงได้เรียบเรียงไว้ เพื่อจะได้เป็นประโยชน์แก่ท่านผู้ที่มีใจศรัทธาในพระพุทธศาสนา จะโดยทางกำลังน้ำใจหรือทางใด ๆ ขอให้ส่วนกุศลนี้จงมีแก่ผู้ปฏิบัติทั้งหลายและคุณป้าด้วย.

ปรุง สมิตะศิริ
พร้อม แสงรุจิ

บันทึกของ หลวงแจ่มวิชาสอน

☆

เรื่องอิทธิฤทธิ์ในทางพระพุทธศาสนา

เรื่องอิทธิฤทธิ์ในทางพระพุทธศาสนาเป็นของจริงแน่นอน เช่นหูทิพย์ ตาทิพย์ รู้จุติปฏิสนธิของสัตว์ และอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ต่าง ๆ เช่นเหาะเหินเดินอากาศเป็นต้น ท่านผู้ปฏิบัติในทางสมถกัมมัฏฐาน หรือวิปัสสนากัมมัฏฐาน บางท่านสามารถทำได้ในบางสิ่งบางอย่างในปัจจุบันนี้ ดังมีหลักฐานที่ข้าพเจ้าได้ประสบพบเห็นมาด้วยตนเอง ดังต่อไปนี้

แม่หมอบุญเรือน ซึ่งมีอาชีพในทางเป็นหมอนวด และเป็นผู้ปฏิบัติธรรมสำเร็จในอิทธิฤทธิ์บางอย่างที่ข้าพเจ้าได้รู้เห็นมา คือ เมื่อเดือนมีนาคม ๘๙ คุณพยอม วิจิตรภัตราภรณ์ เจ้าของห้างวิวิธภูษาคาร ได้ชวนข้าพเจ้าแม่หมอบุญเรือน ไปดูสวนส้มที่จังหวัดจันทบุรีโดยรถยนต์ สวนห่างจากตัวจังหวัด ๑๒ กิโลเมตร ตอนกลับจากสวนขณะที่รถกำลังติดไฟ แม่หมอบุญเรือนออกเดินไปก่อน แล้วข้าพเจ้าก็ออกเดินตามหลังไป ห่างกันประมาณ ๑ เส้น ข้าพเจ้าเดินมาถึงเลี้ยวก็มองไม่เห็นตัวแม่บุญเรือน ข้าพเจ้า

ก็เร่งฝีเท้าเดินตามไปอีก ๒-๓ เลี้ยวก็มองไม่เห็น ข้าพเจ้าก็เลยหยุดคอยรถเพราะรู้สึกเมื่อย สักครู่รถก็ตามมาทัน ข้าพเจ้าก็ขึ้นรถ ประมาณเวลานับตั้งแต่ข้าพเจ้าออกเดินทางมาก่อนจนถึงรถตามมาทันข้าพเจ้า ราว ๑๕ นาที เมื่อขึ้นรถแล้วรถแล่นมาอย่างเร็วเพราะลงจากเขา รถแล่นมาเป็นหลายเลี้ยวจนถึงศาลาพักร้อน ซึ่งอยู่กึ่งกลางทางระหว่างจังหวัดกับสวน ก็ไม่เห็นแม่บุญเรือนคอยอยู่ รถหยุดที่ศาลาเติมน้ำหน้าหม้ออยู่ครู่หนึ่ง ก็แล่นต่อไปจนพ้นเขตต์เขาตกทุ่งก็ไม่เห็นแม่บุญเรือน ผู้อยู่ในรถต่างรู้สึกเอะใจ เพราะตามปรกติธรรมดาจะเดินเร็วเช่นนี้เป็นไปไม่ได้ รถคงจะแล่นผ่านมาเสียแล้ว ระหว่างทางแม่หมอคงจะแวะเข้าป่าเพื่อถ่ายทุกข์เป็นแน่ คิดจะให้รถหยุดรอ ก็พอดีเห็นแม่หมอบุญเรือนเดินหยู่ข้างหน้า เดินเนิบ ๆ เมื่อขึ้นมาบนรถสังเกตดูไม่เห็นกิริยาแสดงว่าเหน็ดเหนื่อยหรืออิดโรยอะไรเป็นปรกติ ต่างก็ชมเชยกันว่าเดินเก่งจริง การที่แม่หมอบุญเรือนมาได้ไกลตั้ง ๘ กิโลเมตร ชั่วเวลาเพียงครึ่งชั่วโมงเช่นนี้ จึงสันนิษฐานได้ว่าจะมาโดยปรกติธรรมดาไม่ได้ ต้องมาโดยอิทธิฤทธิ์ในทางทำจิตต์เข้าสู่ฌานสมาบัติอะไรอย่างหนึ่งเป็นแน่แท้.

อีกครั้งหนึ่ง ข้าพเจ้าเป็นโรคเกี่ยวกับปอด รับแม่หมอบุญเรือนมานวด เพราะรู้สึกเจ็บในอกและเป็นไข้ด้วย เมื่อแม่หมอมาจับคลำตัวดูก็บอกว่าปอดบวมนวดไม่ได้ ให้บุตรข้าพเจ้ารีบไปซื้อยาซัลฟาแก้ปอดมารับประทานเสีย บุตรข้าพเจ้าไปรับนางแพทย์ลิลิต แพทย์แผนปัจจุบันมาตรวจ นางแพทย์ลิลิตก็บอกว่าเป็นโรคปอดบวม ให้ยาอย่างเดียวกับที่แม่หมอบุญเรือนบอก แล้วอาการป่วยของข้าพเจ้าก็ค่อยทุเลาลงไข้หาย แต่การเจ็บในอกยังมีอยู่ ข้าพเจ้าจึงไปให้คุณหลวงไวทเยศรางกูร แพทย์แผนปัจจุบันชั้น ๑ ต่างประเทศตรวจ คุณหลวงไวทเยศรางกูรตรวจว่า เยื่อหุ้มกระดูกหน้าอกอักเสบ ให้ใช้ขี้ผึ้งหรือน้ำมันอะไรร้อน ๆ ปิดหรือทาที่หน้าอก ข้าพเจ้าจึงไปเชิญแม่บุญเรือนมานวด บอกว่าเจ็บหน้าอกยังไม่หาย แม่หมอตรวจดูตรงกับที่หลวงไวทเยศ-รางกูร ตรวจ ตลอดจนแนะนำให้ใช้ยาอย่างที่หลวงไว ฯ บอก ข้าพเจ้ารู้สึกแปลกใจและเลื่อมใสแม่หมอบุญเรือนเป็นอันมาก ที่แม่หมอบุญเรือนดูโรคด้วยตาญาณ ตรงกับแพทย์ที่ตรวจโรคโดยอาศัยเครื่องมือ จึงเป็นเหตุที่น่าอัศจรรย์อยู่ดังนี้ จะจัดเข้าในทิพยจักษุญาณได้หรือไม่ ขอท่านจง

พิจารณาดูเถิด.

อนึ่ง ในเรื่องที่ข้าพเจ้าเจ็บหน้าอกดังกล่าวมาข้างบน แม่หมอบุญเรือนได้นำขี้ผึ้งสำหรับทาแก้เจ็บในอกมาให้ข้าพเจ้า และมาอย่างประหลาดที่สุด คือเวลานั้นข้าพเจ้าไปอยู่ที่พระโขนง แม่หมอนำขี้ผึ้งไปให้ที่พระโขนงก่อนตี ๕ มานั่งรอเวลาอยู่ที่หน้าประตูบ้าน ประตูปิดเข้าบ้านยังไม่ได้ พอตี ๕ คนใช้ตื่นลุกขึ้นหุงเข้า จึงได้เรียกให้คนใช้เปิดประตูรับ เวลานั้นข้าพเจ้าและภรรยาก็ตื่นแล้ว แต่ยังไม่ลุกออกจากที่นอน ได้ยินเสียงแม่หมอพูดกับคนใช้ แล้วก็เดินขึ้นมาหาข้าพเจ้าและภรรยาข้าพเจ้าบนเรือน นำเอาขี้ผึ้งมาให้ข้าพเจ้าทาแก้เจ็บอก ข้าพเจ้ารู้สึกขอบคุณแม่หมอเป็นอันมากที่รีบด่วนมาในยามวิกาล ที่ไม่มียานพาหนะอะไรจะมาในเวลาเช่นนั้น ภรรยาข้าพเจ้าถามว่ามาอย่างไร แต่เพื่อให้เป็นหลักฐานยืนยัน จึงสอบถามไปยังบุตรสาวของแม่หมอ แจ้งว่าตอนค่ำคืนไม่เห็นไปไหนถึงเวลาก็เข้านอน แต่พอตื่นขึ้นในในราวตีห้าไม่เห็นอยู่ในเรือน ไม่ทราบว่าไปไหนเมื่อไร ดังนี้ จึงเป็นอันเชื่อว่าแม่หมอบุญเรือนมิได้มาหาข้าพเจ้าโดยปรกติ อนึ่ง ในเวลาที่คนใช้เปิดประตูรับแม่หมอบุญเรือนวัน

นั้นถูกสุนัขกัดที่ขา โดยคนใช้มิได้ตวาดเพราะมันไม่เห่า แต่ก็แปลกที่แม่หมอหนังเหนียวสุนัขกัดไม่เข้า เจ้าสุนัขตัวนี้มันกัดใครได้เลือดไปทุกคน แต่ไม่ได้เลือดแม่หมอ เช่นนี้ก็ดูเป็นที่น่าอัศจรรย์อยู่ด้วยอำนาจของพระ ส่วนโรคเจ็บในอกของข้าพเจ้า แม่หมอบุญเรือนได้บีบนวดให้ในวันนั้นนิดหน่อยก็หายตั้งแต่วันนั้นมาโดยไม่ได้ใช้ยาที่หมอนำมาให้ และยาหมออื่น ๆ ก็ไม่ได้ใช้ด้วย ด้วยอำนาจความอธิษฐานของแม่หมอเป็นแน่.

อีกคราวหนึ่ง เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๘๙ แม่หมอบุญเรือนไปที่บ้านพระโขนงเวลาเกือบ ๒๒ น. (๔ ทุ่ม) แล้ว ซึ่งเป็นเวลาที่ไม่มีรถยนต์โดยสารเดินแล้ว เนื่องจากบุตรสาวข้าพเจ้าไปตามขอให้แม่หมอไปนวดขอให้แม่ เพราะเท้าเคล็ดลุกเดินไม่ได้ แต่ความจริงภรรยาข้าพเจ้าไม่ได้สั่งให้บุตรไปรบกวนแม่หมอ เพราะรู้สึกว่าไม่มีอาการมากมายอะไรไม่ช้าก็คงหาย บุตรข้าพเจ้าไปตามไม่พบตัวแม่หมอ ได้สั่งคุณอาชวันไว้ว่า ถ้าแม่หมอมาให้บอกด้วย แม่หมอได้ทราบจากคุณอาชวันบอกจึงได้รีบมา จะมาโดยปรกติก็ไม่มีรถมา จึงมาด้วยฤทธิ์ สอบถามคุณอาชวันทางบ้าน

(คุณอาชวันเป็นคนใช้ของแม่หมอบุญเรือน รักษาตัวอยู่ที่บ้านแม่หมอ ป่วยเป็นโรคตามืดหายแล้ว) ได้ความว่า แม่หมอบุญเรือนกลับถึงบ้านที่โรงพักกลางราว ๒๑ น. รับประทานอาหารแล้วออกจากโรงพักกลางราว ๒๒ น. ดังนี้เห็นได้ว่าเวลาที่ออกจากโรงพักกับเวลาที่มาถึงพระโขนง เกือบจะเป็นเวลาเดียวกัน ถึงแม้จะมาด้วยรถยนต์เร็วที่สุดก็คงทำเวลาเร็วเช่นนี้ไม่ได้ นอกจากอภินิหารของพระ.

ตามที่ข้าพเจ้าได้บันทึกการกระทำของแม่หมอบุญเรือนมา ๓ ข้อนี้ ข้าพเจ้าขอยืนยันด้วยความสัตย์จริงว่าได้ประสบมาด้วยตนเอง พร้อมทั้งบุตรภรรยาของข้าพเจ้า และคนอื่น ๆ ที่ใกล้ชิดได้ทราบเหตุการณ์นี้ด้วย.

หลวงแจ่มวิชาสอน

วิเศษนิยมโอสถ บ้านเลขที่ ๘๘๔ ก.
ริมวัดสังข์กระจาย คลองบางกอกใหญ่ ธนบุรี
วันที่ ๒๑ สิงหาคม พ. ศ. ๒๔๘๙

แม่อุไร

ฉันต้องการทราบว่าเมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๔๘๙

คุณแม่หมอมาที่บ้านฉันที่พระโขนงเวลาราวตี ๔ ในคืนวันนั้น คุณแม่ออกจากบ้านเวลาเท่าไรทราบหรือไม่ ถ้าไม่ทราบ ก็ขอได้โปรดเล่าความเป็นไปของคุณแม่ในคืนวันนั้นให้ฉันทราบด้วยโดยละเอียด เพื่อเป็นพยานหลักฐานยืนยันว่า ท่านไม่ได้ไปที่บ้านพระโขนงโดยปรกติธรรมดา เพราะเป็นเวลาดึกดื่นที่รถราไม่มีแล้ว.

หลวงแจ่ม

สถานีตำรวจกลาง พระนคร

วันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๙

เรียนท่านที่เคารพ ทราบ

เมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๘๙ นั้น แม่กลับจากบ้านคนไข้ ถึงห้องเวลากี่ทุ่มจำไม่ได้ แต่ได้เข้านอนเวลาประมาณ ๔ ทุ่มเศษค่ะ เมื่อดิฉันตื่นขึ้นเมื่อตอนราวตี ๕ ก็ไม่เห็นแม่นอนอยู่ในมุ้งแล้ว แต่จะไปไหนเวลาใดดิฉันไม่ทราบค่ะ เห็นแม่พูดเมื่อก่อนจะเข้านอนว่าจะเอายาทาปอดมาให้ท่าน แต่ไม่พูดว่ามาเมื่อไร.

โดยความเคารพอย่างสูง

อุไร คำวิเชียร

สถานีตำรวจนครบาลกลาง

๓๐ กรกฎาคม ๒๔๘๙

เรียนคุณนาย ทราบ

ผมได้รับ จ.ม. ของท่านแล้ว และผมจะขอเรียนมาให้ทราบ ดังนี้

เมื่อวันพุธที่ ๒๔ นั้น คุณทิพย์ได้ไปที่ห้อง แล้วบอกว่าคุณแม่ไม่สบาย ยืนกางมุ้งอยู่เฉย ๆ ก็ปวดขา และขอให้คุณยายมานวดให้ ผมบอกว่าคุณยายไม่อยู่ไปไหนไม่ทราบจะกลับก็คงจะค่ำ ๆ คุณทิพย์ก็ว่าถ้าคุณยายกลับเมื่อใดก็ให้บอกไปตามที่สั่งไว้นี้ แล้วคุณทิพย์ก็กลับ.

ในคืนนั้นประมาณ ๒๑.๐๐ น. เศษ แต่จะกี่นาฑีไม่ทราบตามที่คุณทิพย์สั่งไว้ คุณยายที่ว่า "จะไปอย่างไรกันตั้ง ๓ ทุ่มกว่าแล้ว คุณยายก็ให้ยกข้าวมาทาน กว่าจะอิ่มก็นาน เมื่ออิ่มแล้วก็ต้องไปห้องน้ำอีก และก็เป็นเวลานานกว่าจะเสร็จ รวมแล้วกว่าจะออกจากโรงพักก็ประมาณเกือบ ๒๒.๐๐ น.

ขอแสดงความนับถือ

อาชวัน พรหมนารถ

บันทึกของ นางนวม ลิมพานิชการ

☆

ตรอกนามบัญญัติ ถนนประชาธิปไตย

วันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๙

พระเดชพระคุณต้องการให้จดประวัติของคุณหมอบุญเรือน เพื่อจะได้ไว้สอนผู้อื่น ดิฉันมีความเลื่อมใสร่วมกับพระเดชพระคุณท่านมาก คือชั้นแรกดิฉันได้ทราบว่าคุณหมอบุญเรือนนวดดี ดิฉันก็พยายามสืบเสาะไปหาจนพบ นวดครั้งแรกนวดพลางก็พยากรณ์ไปพลาง และตรงกับหัวใจดิฉันทุกคำ เรื่องที่แล้วมาก็พยากรณ์ถูกหมด โรคของดิฉันคุณหมอบอกว่านวดสัก ๕ ครั้งก็หาย ดิฉันก็ติดใจคำพยากรณ์ตั้งแต่ครั้งแรกเรื่อยมา มาครั้งที่ ๒ ดิฉันก็ตั้งใจขอขึ้นวิปัสสนากับคุณหมอ ไปครั้งที่ ๓ ดิฉันก็ได้พูดขอเรียนวิปัสสนากับคุณหมอ คุณหมอบอกว่า ถ้าจะเรียนก็ได้อาจารย์ของคุณหมอมี คือพระเดชพระคุณ ดิฉันก็ไม่เต็มใจ คือชั้นต้นก็เท่ากับเรียน ก. ข. จะต้องไปกวนพระเดชพระคุณมากไป ดิฉันไม่คุ้นเคยกับพระเดชพระคุณ คุณหมอก็อธิบายว่าพระเดชพระคุณใจดีไม่รังเกียจ เข้าไปเรียนใหม่ท่านสอน

ให้จนแจ่มแจ้ง ดิฉันก็ไปตรองดูจนกระทั่งไปนวดครั้งที่ ๔ จึงได้เรียนกับคุณหมอว่า จะขอเรียนวิปัสสนากับพระเดชพระคุณ แล้วก็ได้มาขอเรียนวิปัสสนาเมื่อเข้าพรรษาปีนี้กับพระเดชพระคุณ ดิฉันได้รับผลจากคุณหมอและพระเดชพระคุณมากที่สุด แต่ก่อนดิฉันมีโมหะมาก มาเวลานี้ดิฉันรู้สึกเบาบางและรู้สึกมีความสุขขึ้นมาก ดิฉันรู้สึกแปลกใจของดิฉันเอง คือคิดถึงคุณหมอแล้วบูชาพระ แล้วดิฉันก็เชิญคุณหมอในเวลานั้น รุ่งขึ้นคุณหมอก็มาหาดิฉันเอง ดิฉันได้เชิญอย่างนี้ถึง ๓ ครั้ง คุณหมอก็มาหาดิฉันทั้ง ๓ ครั้ง ครั้งหนึ่งคุณหมอได้ไปหาดิฉันในเวลาฝนตกมาก คุณหมอก็จะกลับในเวลาฝนตก ดิฉันค้านก็ไม่ยอมอยู่ ดิฉันก็ออกไปส่งที่ประตู และฝนตกมาก ดิฉันมองดูตัวคุณหมอก็ไม่เห็นเปียก นี่ดิฉันก็ยังสงสัยเพราะมองดูไปจนไกลก็ยังไม่เชื่อตาของดิฉันแน่ มาเมื่อแต่งงานหลานของดิฉันที่บ้านคุณควง อภัยวงศ์ เมื่อออกจากบ้านพี่สาวดิฉันจะให้พ่อหนุ่ม ๆ ยกขันน้ำมนต์ไป คุณหมอไม่ยอมให้ยก และยกขันน้ำมนต์นั่งมาบนรถยนต์เอง ขันนั้นใหญ่มากและน้ำก็อนขันเกือบเต็ม คุณหมอยกมาตั้งแต่บ้านข้างวังกรมพระนครสวรรค์

บางขุนพรหม ไปจนถึงบ้าน คุณควง อภัยวงศ์ ข้างสนามกีฬา น้ำไม่ได้กระฉอกหกเลยแม้แต่น้อย แล้วขันก็ไม่ได้วางบนตัก ยกถือมาลอย ๆ ยังงั้นเอง ดิฉันปิติและปลื้มใจมาตลอดทาง เมื่อไปถึงบ้านคุณควงรดน้ำบ่าวสาวแล้วก็กลับรถยนต์อยู่นอกบ้านไกลประมาณ ๒ เส้น ฝนตกเม็ดใหญ่ ๆ คุณหมอก็ออกไปตามรถเองโดยไม่มีร่มกาง กลับเข้ามาก็เดินมาอีก ดิฉันได้พิสูจน์ดูที่ร่างกายคุณหมอ ไม่มีเปียกฝนเลย ดิฉันจึงมั่นใจว่าคุณหมอออกจากบ้านดิฉันเมื่อครั้งก่อนฝนกำลังตกก็คงไม่เปียกจริงเหมือนกัน ตามประวัติเหล่านี้ดิฉันยิ่งเลื่อมใสมาก จึงได้กราบเรียนมาให้พระคุณทราบ.

นางนวม ลิมพานิชการ

บันทึกของ นางเขียม วรรณยิ่ง

☆

ที่บ้านบางขุนพรหม ซอยสารพัดช่าง

วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๔๘๙

นมัสการมายัง เจ้าคุณรัชชมงคลมุนี

สาเหตุที่ดิฉันจะได้รู้จักกับคุณหมอบุญเรือน ก็เพราะ

หลังยอก ได้ให้คุณหมอบุญเรือนเป็นผู้รักษาจึงได้ติดต่อกันเรื่อยมา และเมื่อเดือน ๙ ปีนี้ ดิฉันได้แต่งงานบุตรสาวที่บ้านบางขุนพรหม ซอยสารพัดช่าง หลังบ้านเจ้าพระยาราม จึงได้เชิญคุณหมอไปในงานนี้ด้วย เมื่อรับประทานอาหารกลางวันแล้ว นายทหารนักบินผู้หนึ่งได้พนันกันว่า "วันนี้ฝนไม่ตก" แต่คุณหมอบุญเรือนว่า "เวลารดน้ำฝนจะตก" ต่อมาเมื่อเวลาจะพากันไปรดน้ำที่บ้านท่านควง อภัยวงศ์ หน้าสนามกีฬา ดิฉันจะให้คนอื่นถือขันน้ำมนต์ แต่คุณหมอไม่ยอมขอถือเอง เพราะขันใบใหญ่น้ำจวนเต็ม ก็มิได้หกแม้ว่ารถจะกระเทือนเพียงไรก็มิได้หกเลย เมื่อถึงเวลารดน้ำฝนก็ได้ตกลงมาจริง ๆ อย่างคุณหมอว่า และตกมากเสียด้วย เมื่อเสร็จพิธีรดน้ำแล้วคุณหมอได้เป็นผู้ตามรถให้ดิฉันได้บอกให้คุณหมอนำร่มไปด้วย แต่คุณหมอมิได้นำไปคงเดินตากฝนไปจนกระทั่งกลับมา ก็มิได้เปียกฝนเลยแม้แต่น้อย ต่อมาคุณหมอได้ไปสี่แยกสนามเป้า แล้วคุณนายเลื่อนได้ถามดิฉันว่า "คุณหมอมาถึงบางขุนพรหมเวลาเท่าไร" ดิฉันบอกว่า "บ่ายสองโมงกว่ายังไม่ถึงสามโมง" คุณนายเลื่อนจึงว่า "ฉันเสียดายดูไม่จริง ฉันออกไปดูหน่อยหนึ่ง

เห็นแกเดินไปจริง ๆ ดิฉันก็เดินกลับเข้าบ้านเสีย แกไปจากฉันก็สองโมงกว่ายังไม่สามโมง แล้วทำไมจึงไปถึงบางขุนพรหมในเวลานั้นซึ่งเป็นเวลาคล้ายคลึงกัน" และดิฉันได้มาเล่าให้บุตรสาวฟัง ดังที่คุณนายเลื่อนแกว่า บุตรสาวดิฉันก็มีความปีติและอยากจะเรียนให้ได้อย่างคุณหมอบ้าง คุณหมอบอกว่านิสสัยยังไม่ถึง เขาจึงมีศรัทธาปรารถนามาตามพบคุณหมอ จึงขอทำบุญร่วมด้วยในการสร้างโบสถ์ ๕๐๐ บาท เพราะเหตุนี้แหละ ดิฉันจึงได้เรียบเรียงมาถวายไว้เพื่อเป็นอนุสาวรีย์ในการปฏิบัติ และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อไปในภายหน้า.

นางเขียม วรรณยิ่ง

บรรจง ผู้เขียน ปรารถนาขอพบความสุข

บันทึกของ นางเลื่อน ประสานอักษรพรรณ

☆

เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน พ. ศ. ๒๔๘๙ ตรงกับวันพุธ เดือน ๑๐ แรม ๑ ค่ำ ปีจอ แม่หมอบุญเรือนได้ไปหาดิฉันที่บ้าน สี่แยกอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ตำบลถนนพญาไท

โดยที่จะเลยไปนวดคุณหญิงเยี่ยมรามบัณฑิต ซึ่งบ้านอยู่ใกล้กัน ดิฉันได้บอกว่า เมื่อวันพระขึ้น ๑๕ ค่ำ คือวันวานนี้นั้น ดิฉันไม่ได้ฟังเทศน์ที่วัดสัมพันธวงศ์เช่นเคย เนื่องจากปวดที่ขา ดังนั้นแม่หมอบุญเรือนจึงได้นวดให้ดิฉันเสียก่อน เมื่อนวดเสร็จแล้ว ได้ชวนให้รับประทานอาหารด้วยกัน แม่หมอบุญเรือนก็ไม่รับประทาน และโดยที่ดิฉันทราบว่า ในวันหลังจากวันพระซึ่งอยู่ในปุริมพรรษา เช่นวันนี้ แม่หมอบุญเรือนจะมีเงินเหลือไม่เกิน ๑ บาท ทั้งในวันนี้แม่หมอบุญเรือนก็มาจากพระโขนง เพราะฉะนั้นก็ต้องไม่มีเงินเหลือติดตัวเลย และการที่จะไปนวดคุณหญิงเยี่ยม แม่หมอบุญเรือนก็ไม่รับค่านวดอีกด้วย ดิฉันจึงได้มอบเงินจำนวนหนึ่งให้แม่หมอบุญเรือนเป็นค่ารถ เพราะเมื่อเสร็จจากการนวดคุณหญิงเยี่ยมแล้ว ยังจะเลยไปที่บ้านคุณนายเจี่ยม ตำบลสี่แยกบางขุนพรหมอีก แต่แม่หมอบุญเรือนไม่ยอมรับเงินที่ดิฉันจะให้ โดยบอกว่า ได้บอกกับคุณนายผิน แจ่มวิชาสอนเมื่อมาจากบ้านตำบลพระโขนงว่าจะเดินไป ฉะนั้นก็จะเดินไป แล้วแม่หมอบุญเรือนก็ออกจากบ้านดิฉันไปที่บ้านคุณหญิงเยี่ยมเพื่อนวดต่อไป สักครู่ใหญ่ดิฉันก็ได้ตามไปที่บ้านคุณหญิง

เยี่ยมโดยนำเอาอาหารไปด้วย เมื่อนวดเสร็จแล้ว ก็ได้ร่วมรับประทานอาหารด้วยกัน แต่ในขณะที่ดิฉันยังกำลังรับประทานของหวานอยู่ยังมิทันอิ่มนั้น แม่หมอบุญเรือนได้รับประทานเสร็จแล้ว และเตรียมตัวจะออกเดินทางไปบ้านคุณนายเชยมสี่แยกบางขุนพรหม ดิฉันก็ได้พยายามยัดเยียดเงินค่ารถให้อีกแม่หมอบุญเรือนก็ยืนจำไม่ยอมรับเอาไว้ โดยบอกว่าจะเดินไป ซึ่งดิฉันได้สัพยอกว่าจะเดินไปแบบเดินเร็วนั้นอีกหรืออย่างไร แต่แม่หมอบุญเรือนไม่ตอบ ยิ้ม ๆ แล้วก็ลาไปโดยที่ขณะนั้นดิฉันยังไม่ทันอิ่มอาหารดังที่กล่าวไว้แล้ว จึงได้ร้องสั่งให้แม่เครือ คนในบ้านคุณหญิงเยี่ยมคอยดูการไปของแม่หมอบุญเรือนแทนตัว อีกประเดี๋ยวเดียวดิฉันก็อิ่ม จึงได้ตามไปคอยดู เพราะสงสัยอยู่ว่าจะเดินไปทางไหนหรืออย่างไร เมื่อตามออกมายังไม่เห็น จึงได้แวะเข้าไปในบ้านคุณจ่านายสิบสุข ฯ ซึ่งอยู่ใกล้ ๆ นั้น และสามารถจะมองแลเห็นถนนได้ถนัด เมื่อถามคุณจ่าแล้วก็ได้ความว่า แม่หมอบุญเรือนกำลังเดินไปทางอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ และเมื่อมองตามที่ชี้ให้ ก็แลเห็นแม่หมอบุญเรือนกำลังเดินข้ามถนนลานอนุสาวรีย์ ฯ บ่ายหน้าไปทางเสนารักษ์พญาไท และ

ตอนเข้าสู่ถนนตรงไปทางเส้นารักษ์พญาไทนั้นเอง แลเห็นแม่หมอบุญเรือนเหลียวหน้ามาทางดิฉัน แล้วก็เห็นท่าท่าเหมือนจะรีบวิ่งหนีรถ แล้วก็เลยหายไปตรงนั้น เพราะเข้าใจว่าเป็นทางเลี้ยว เลยยืนคุยเสียกับคุณจ่า ฯ ต่อไป แต่หลังเมื่อดิฉันได้ตรวจพิจารณาสถานที่ตรงที่ไม่เห็นแม่หมอบุญเรือนอีก ก็ไม่ปรากฏว่าเป็นทางเลี้ยวที่จะทำให้บังสายตามองไม่เห็น ถ้าจะมีใครเดินอยู่ตรงนั้น ดิฉันได้สอบถามแม่เครือก็บอกว่า ได้ยืนจ้องตามดู เห็นแม่หมอบุญเรือนเดินข้ามถนนลานอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ เข้าสู่ปากถนนที่เส้นารักษ์-พญาไท ตรงกับต้นสนแล้วก็มองไม่เห็น ได้พยายามดูต่อไปอีก ก็ไม่เห็น ก็เลยไม่ดูอีก ซึ่งความจริงถ้าจะมีใครอยู่ไกลเลยต้นสนนั้นไปอีก ก็ยังสามารถที่จะมองเห็นได้ เมื่อแม่บุญเรือนออกเดินทางจากบ้านคุณหญิงเยี่ยมนั้น เป็นเวลาเกือบบ่าย ๒ โมงครึ่งแล้ว.

ครั้นต่อมาในวันพระ คือ วันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๙ ตรงกับวันพุธ เดือน ๑๐ แรม ๘ ค่ำ ดิฉันได้พบกับคุณนายเชยมที่วัดสัมพันธวงศ์ จึงได้พูดกันถึงเรื่องแม่หมอบุญเรือนได้ไปถึงบ้านคุณนายเชยมเป็นเวลาเท่าไร คุณนาย

เชียมแจ้งว่า แม่หมอบุญเรือนไปถึงบ้านคุณนายเชียมเป็นเวลาบ่าย ๒ โมงกว่า ยังไม่ถึงบ่าย ๓ โมง ซึ่งเมื่อคำนวณระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางของแม่หมอบุญเรือน ไม่ถึงครึ่งชั่วโมง กับระยะทางจากสี่แยกอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ตำบลพญาไท ถึงสี่แยกบางขุนพรหมแล้ว เป็นเรื่องที่ไม่น่าเชื่อว่าจะเป็นไปได้ แต่ก็ได้เป็นไปได้แล้วเช่นนี้ จึงทำให้ดิฉันเข้าใจว่า แม่หมอบุญเรือนคงไม่ได้เดินทางในวันนั้นอย่างบุคคลธรรมดาสามัญ เลยรู้สึกเสียดายที่ดูไม่จริง จึงได้ขอร้องให้แม่หมอบุญเรือนแสดงให้ดูอีก แต่แม่หมอบุญเรือนกลับพูดว่า เรื่องเหล่านี้จะอวดกันหาได้ไม่ ได้ยกเอาชาดกเรื่องหนึ่งมาเล่าให้ฟังว่า เมื่อครั้งสมัยพระพุทธเจ้ายังดำรงพระชนม์อยู่ มีภิกษุรูปหนึ่งได้เฝ้าดูพระพุทธเจ้าเพราะเห็นพระรูปสวยงามนัก พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า จะมาเฝ้าดูพระองค์ท่านอยู่ทำไมซึ่งเป็นของเน่าเปื่อย ให้พยายามทำความเพียรเข้าเถิดก็จะเห็นเอง แล้วภิกษุรูปนั้นก็ไปเจริญพระกัมมัฏฐานจนสำเร็จ.

โดยที่ดิฉันมีความเลื่อมใสในการปฏิบัติธรรมของแม่หมอบุญเรือนอยู่ ดิฉันจึงได้มาขอนิสสัยและเรียนวิปัสสนา

กับพระเดชพระคุณ (ท่านเจ้าคุณรัชชมงคลมุนี เจ้าอาวาส วัดสัมพันธวงศ์) เมื่อวันพุธ ที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ ตรงกับวันพระขึ้น ๘ ค่ำ เดือน ๑๑ นี้.

เลื่อน ประสารอักษรพรรณ

บันทึกของ นายสิบตำรวจโท คำ สิทธิวงศ์

☆

เขียนที่สถานีตำรวจนครบาลกลาง

๑๘ ตุลาคม ๒๔๘๙

นมัสการ ท่านเจ้าคุณรัชชมงคลมุนี

กระผมขอเสนอคุณงามความดีของผู้ที่เป็นศิษย์ของท่าน ซึ่งได้อุปสมบทในสำนักวัดสัมพันธวงศ์ คือ นายสิบตำรวจโท จ้อย โตงบุญเติม ที่ถึงแก่กรรมไปแล้วตั้งแต่วันที่ ๑ ก.พ. ๗๙ ส.ต.ท. จ้อย ผู้นี้เป็นสามีแม่บุญเรือน โตงบุญเติม ซึ่งเวลานี้มีชีวิตอยู่. และเป็นผู้เลื่อมใสในพระพุทธศาสนาด้วย นายจ้อยเป็นตำรวจอยู่สถานีสัมพันธวงศ์ แล้วลาอุปสมบทที่วัดสัมพันธวงศ์ ๑ พรรษา นับแต่ลาสิกขามาแล้ว นายจ้อยเป็นผู้ถือมั่นในทางธรรมดีมาก สนใจแต่ในการเมตตากรุณา

ทำบุญให้ทานเป็นประจำ สุราซึ่งรับประทานเมื่อก่อนอุปสมบทเมาถึงคลานก็เลิกเด็ดขาด กระผมเห็นว่านายจ้อยเป็นผู้ถือศีล ๕ นายสิบพลตำรวจทุก ๆ คนพากันนิยมชมชื่นในการปฏิบัติของนายมาก.

เมื่อถึงแก่กรรมก็เนื่องจากวิ่งไปช่วยเหลือราษฎรที่ถูกเพลิงไหม้เป็นหน้าที่ของตำรวจ เลยเป็นลมสิ้นใจง่ายดายที่สุด ผู้บังคับบัญชาทุก ๆ ชั้นเสียดายนักหนา เวลาครบกำหนดทำบุญ ๗ วัน ก็มีผู้ช่วยเลี้ยงพระตลอดจนเลี้ยงนายสิบพลตำรวจด้วย.

ส่วนแม่บุญเรือน โตงบุญเติม ภรรยานายจ้อย ก็เป็นผู้ถือมั่นในทางธรรมดียิ่งอีกด้วย ช่วยชีวิตสัตว์ มนุษย์ เท่าที่เห็นก็คือได้ช่วยภรรยาและบุตรของกระผม โดยภรรยาท้องครบกำหนดแล้ว เจ็บและปวดอยู่ ๓ คืน ๓ วัน เด็กมาขวางตัวอยู่ทำอย่างไร ๆ ก็ไม่คลอด จนเกือบจะหมดลมหายใจ หมอตำแยก็หลายคนก็ช่วยไม่ได้ แม่บุญเรือนพอทราบดังนั้นก็รีบไป โดยมิได้มาขอร้องแต่อย่างใดเลย พอไปพบเข้าก็ให้เอาน้ำมาขันหนึ่ง อธิษฐานน้ำให้กินและเอามือบีบที่ท้อง พอสักครู่เด็กคลอดออกมาได้ทั้ง ๆ ที่มิได้มีการเบ่ง

เพราะคนอ่อนเพลียเต็มที่แล้ว คล้าย ๆ กับเด็กไหลเลื่อนออกมาเอง เป็นอันว่าภรรยาและบุตรของกระผมก็ปลอดภัย เป็นบุตรหญิงคนแรก เวลานี้อายุ ๑๖ ปีแล้ว กระผมและภรรยาและบุตร จึงขอเสนอคุณงามความดีของแม่บุญเรือนด้วย แม่บุญเรือนผู้นี้เป็นผู้หนึ่งที่น่าเคารพนับถือมากที่สุด เมื่อนายจ้อยสามีเป็นลมตายนั้น นายจ้อยได้วิ่งไปหากระผมแล้วก็เป็นลมหมดสติ กระผมก็รีบวิ่งมาบอกแม่บุญเรือนที่บ้านพักโรงพักวัดเกาะ แทนที่ทราบแล้วจะตกใจหรือรีบร้อนกลับเฉย ๆ กระผมถึงกับต่อว่า ๆ ทำไมไม่รีบร้อนละครับ กลับได้รับตอบว่า จะให้ฉันรีบทำอย่างไร ตลอดเวลาที่จัดการศพของนายจ้อยสามีที่ตาย ไม่เห็นร้องไห้หรือเศร้าสลดแต่อย่างใด แต่ความจริงการกระทำของแม่บุญเรือนนั้นก็ดี แต่กระผมเองเป็นเพียงเพื่อนของนายจ้อย ก็อดกลั้นน้ำตาไม่ได้เพราะอยู่ด้วยกันหยก ๆ วิ่งไปด้วยกันก็ไปตายจากกัน กระผมเป็นคนใจอ่อนจึงไม่สามารถข่มจิตต์ใจได้.

นอกจากนี้ แม่บุญเรือนยังเป็นผู้ที่กล้าผจญต่อการตรากตรำ จะไปไหน ๆ ไกล ๆ ถึงค่ำ ๆ มืด ๆ ก็ไปได้ผู้เดียวและชอบเดินไปด้วย และเป็นผู้มีใจกรุณากว้างขวาง

มีคนรู้จักมาก ผู้ที่รู้จักโดยมากก็มีความรักใคร่นับถือทั้งนั้น.

เท่าที่กระผมเรียนมานี้ ขอท่านเจ้าคุณได้ทราบไว้ด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

นายสิบตำรวจโท คำ สิทธิวงศ์

บันทึกของ นางสาหรี่ ทินกร ณ อยุธยา

☆

บ้านสามภูมิ ถนนสาธร

นางบุญเรือนเป็นเพื่อนปฏิบัติธรรมกับนางพัก พยัคฆา-ภรณ์ มารดาข้าพเจ้า และรักใคร่สนิทสนมกันมาก ในขั้นต้นแห่งการปฏิบัติจนได้สมาธิด้วยกันแล้ว มารดาและข้าพเจ้าไปประเทศจีนทั้ง ๒ คน ประสงค์จะฝึกฝนและสอบข้อปฏิบัติกันในทางกัมมัฏฐาน เมื่อกลับมาต่างก็พิสูจน์ข้อปฏิบัติซึ่งได้จดจำกันไว้คนละฝ่าย ก็ปรากฏถูกต้องตรงกันเป็นความจริง มารดาข้าพเจ้ามีความเลื่อมใสมาก จนถึงสละกิจกังวลออกจากบ้านไปบวชเป็นชีอยู่ที่วัดสัมพันธวงศ์ ก่อนไปประเทศจีน ทั้งสองคนนั่งกัมมัฏฐานกันอยู่ที่บ้าน ปรากฏมีพระบรมสารีริกธาตุเสด็จปาฏิหาริย์มาตกลงในพานดอกไม้

มีเสียงกระทบพานดอกไม้ ทั้ง ๒ ออกจากกัมมัฏฐานแล้ว ตรวจดูในพานก็พบพระบรมธาตุมีขนาดเท่าเมล็ดข้าวสารหักยาวสั้นวลๆ (บัดนี้มีสีเหลืองมากขึ้น) ต่อมาถึง พ.ศ. ๒๔๗๖ มารดาข้าพเจ้าป่วยเป็นโรคไตพิการ บรรดาบุตรและญาติได้อ้อนวอนให้กลับไปรักษาตัวที่บ้านสามภูมิ สาธร ป่วยอยู่ ๓ เดือน ก็ถึงแก่กรรมด้วยอาการสงบ และดำรงสติอยู่ตลอดกาลอวสานต์.

ในวันถึงแก่กรรมตอนเช้า ญาติผู้ใหญ่เห็นอาการไข้เพียบหนักก็เข้าไปบอกหนทาง คนไข้ก็บอกว่า " ยัง " ตอนเย็นเข้ามาบอกอีก คนไข้ก็บอกว่า " ยัง " อีก เวลาประมาณ ๒๐.๐๐ น. (๒ ทุ่ม) วันนั้น แม่บุญเรือนพร้อมด้วยสามีและบุตรเลี้ยงได้มาเยี่ยม เห็นคนไข้กำลังลืมตาและมีอาการคล้ายจะประสงค์หรือระลึกอะไรอยู่ จึงได้พูดกับคนไข้ว่า " มาแล้ว " ทันใดแม่บุญเรือนก็ขอให้ญาติจัดดอกไม้ธูปเทียนลงมาใส่ในมือคนไข้ และจับมือพนมขึ้นไว้บนหน้าอก ทันทีคนไข้ก็หลับตาและสิ้นใจในเวลา ๒ ทุ่มเศษ ๆ นั้นเอง ญาติบางคนได้ถามแม่บุญเรือนว่า เหตุใดจึงทราบและมาทันก่อนเวลาสิ้นใจ แม่บุญเรือนได้เล่าถึงเหตุการณ์ในวันที่มารดาของข้าพเจ้าถึง

แก่กรรมว่า เวลาใกล้ค่ำวันนั้นได้รับประทานอาหารเย็นอยู่กับสามีและบุตร (เลี้ยง) สามีและบุตรเห็นมีมือมาจับไฟฟ้าแกว่งไปมา ก็บอกได้ให้แม่บุญเรือนทราบ ครั้นอิ่มข้าวแล้วแม่บุญเรือนมานั่งใกล้หน้าต่างห้องเพื่อรับประทานหมาก ก็ได้เห็นมือลอดช่องหน้าต่างมากวักเรียก ก็ทราบว่าเป็นมือมารดาของข้าพเจ้า จึงได้พร้อมกันมาเยี่ยม แล้วพูดกันว่า "เห็นจะเป็นนิมิตต์ที่จะได้เห็นกันเป็นครั้งสุดท้าย."

ทั้งนี้เป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่า ดวงจิตต์ของผู้เจริญธรรมกัมมัฏฐานเป็นอย่างประณีตบริสุทธิ์ผ่องใส โดยแท้จริงแล้ว ย่อมเลิศกว่าจิตต์ใจธรรมดาสามัญ สามารถอยู่ในบังคับของผู้ปฏิบัติได้จริง.

ดิฉันขอมอบถวายเรื่องนี้ไว้กับท่านเจ้าคุณรัชชมงคลมุนี เจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่เคารพนับถืออย่างสูงของมารดาข้าพเจ้า ก็โดยเข้าใจว่าจะเป็นประโยชน์ไม่มากก็น้อยสำหรับสาธุชนผู้ใฝ่ใจในการปฏิบัติธรรม โดยฉะเพาะอย่างยิ่งในการเจริญสมถกัมมัฏฐาน และวิปัสสนา-กัมมัฏฐาน และขอขอบพระคุณแม่บุญเรือน ผู้เป็นทั้งมิตรที่ดี

และมีอุปการคุณแก่มารดาข้าพเจ้า ตลอดจนตัวข้าพเจ้าไว้ ณ ที่นี้ด้วย.

สาหรี่ ทินกร ณ อยุธยา

บันทึกของคุณนายลิ้นจี่ วัดเจดีย์หลวง เชียงใหม่

☆

๓/๑๐/๙๑ เมื่อกลางเดือน ๘ พ.ศ. ๒๔๙๑ คุณบุญเรือนได้มาพักอยู่กับดิฉันที่บ้านพัก ต่อมาเดือน ๘ ข้างแรม ได้เห็นคุณบุญเรือนนำเอาดอกบัวตั้นเหี่ยวมา ๒ ดอก และคุณบุญเรือนบอกว่าจะอธิษฐานให้บาน ส่วนดิฉันและคุณนายเจียร ก็บอกว่ามันบานไม่ได้แล้ว เพราะไม่เคยเห็น แต่คุณบุญเรือนบอกว่า "ยายหมอนี่บานได้" ระยะสวดมนต์แล้วประมาณ ๒ ทุ่มเศษ ก็เห็นดอกบัวตั้นที่เหี่ยวทั้ง ๒ ดอกนั้นบานขึ้นมาอย่างงดงาม ดอกหนึ่งบานเต็มที่ อีกดอกหนึ่งบานพอสมควร และมีกลิ่นหอมด้วย จึงให้คุณนายเจียรดู คุณนายเจียร ก็บอกว่าไม่เคยเห็นอย่างนี้เลย สำหรับดิฉันก็ไม่เคยเห็นเช่นนี้เหมือนกัน แต่ก็มีความสงสัยอยู่ บางทีจะมีวิธีเล่นทางปรอทก็เป็นได้ คุณบุญเรือนพักอยู่กับดิฉัน

๑๙ วัน แล้วย้ายไปอยู่บ้านพักปลูกใหม่ ห่างจานบ้านดิฉัน ประมาณ ๑๐ วาเศษ.

ต่อมาวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ดิฉันมีโอกาสเห็นดอกบัวตั้งที่กุฏิพระท่านบานแล้ว และเด็ดวางไว้ ๓ ดอกเหี่ยวแล้ว และได้ที่ต้นอีก ๒ ดอกก็เหี่ยวเหมือนกัน ดิฉันจึงนำมาอธิษฐานดูบ้างว่าจะบานได้หรือไม่ ก็เริ่มอธิษฐานดูบ้างแล้ว แต่กลับได้รับตอบจากคุณบุญเรือนว่า คุณพ่ออธิษฐานได้เหมือนฉันหรือ ส่วนดิฉันก็ตอบไปว่า ดิฉันจะลองอธิษฐานดูบ้าง เพราะคำอธิษฐานนี้เป็นของกลาง ใคร ๆ ก็อธิษฐานได้ ใจไม่ได้คิด เห็นเขาขึ้นคานหามไม่ได้ เอามือประสานกัน เมื่อพูดเสร็จดิฉันก็มาที่พัก พอใกล้จะสวดมนต์เย็นก็มีฝนตกมาพอสมควร ในเวลาฝนตกมานี้คุณบุญเรือนได้มาหาดิฉันเพื่อสวดมนต์เย็น และบอกให้ดิฉันตรวจตัวท่านว่าดิฉันเปียกไหม ครั้นแล้วดิฉันก็ได้ตรวจดูโดยใช้แขนลูบตามตัวและศีรษะคุณบุญเรือน ตลอดจนพิจารณาเสื้อผ้า ก็ไม่เห็นมีเปียกที่ตรงไหนเลย เมื่อระลึกได้ตอนนี้ ดิฉันจึงขออโหสิกรรมถ้าพลาดพลั้งอะไรด้วยกายหรือวาจาใจ เพราะดิฉันคิดว่าคุณบุญเรือนนี้เล่นปรอท ในขณะใกล้ ๆ กันนั้นคุณนาย

บุญช่วยก็มาที่บ้านเพื่อสวดมนต์ ซึ่งห่างประมาณ ๒ วาเศษ เมื่อขึ้นมาแล้วดิฉันก็ได้ตรวจดูก็เห็นเปียกฝน ต่อมาลงมือสวดมนต์สักประเดี๋ยว คุณนายเจียรก็มาอีกและเลยสวดมนต์จนจบ ดิฉันจึงได้ตรวจดูคุณนายเจียรก็เปียกชุ่มอยู่ เมื่อสรุปแล้วจึงเห็นว่าคุณบุญเรือนไม่เปียกฝนเป็นของแน่นอน เพราะท่านทั้ง ๒ คนนั้นอยู่ใกล้กว่าก็ยังเปียก ส่วนดอกบัวต้นนั้น ๕ ดอกที่ดิฉันอธิษฐานนั้น ก็บานขึ้นไม่เต็มที่เหมือนของที่คุณบุญเรือนอธิษฐาน.

ต่อมาวันอาทิตย์ที่ ๑๒ กันยายน พ. ศ. ๒๔๙๑ ดิฉันได้ให้เด็กมาขุดหน่อกล้วยที่ข้างบ้านพักคุณบุญเรือน พอขุดไปได้ ๒ หน่อก็แหงนดูปลีกล้วย ก็เห็นปลีกล้วยโผล่ออกมาสูงได้สักคืบหนึ่ง คุณบุญเรือนก็ห้ามว่า มันออกปลีแล้ว จะขุดมันทำไม ดิฉันก็ขุดออกอีก ๓ หน่อรวมเป็น ๕ หน่อ เหลือไว้อีก ๑ หน่อ ดิฉันก็แหงนขึ้นไปดูปลีกล้วยอีก คราวนี้เห็นยาวยื่นโค้งออกมาอย่างมหัศจรรย์ ซึ่งตามปกติจะยาวออกมาอย่างผิดสังเกตไม่ได้.

ต่อมาวันอังคารที่ ๒๑ กันยายน พ. ศ. ๒๔๙๑ ดิฉันเดินมาหาคุณบุญเรือนที่บ้านพัก เวลาเช้าประมาณ ๘ น. เศษ

เห็นยืนถือไม้ราวตากผ้าอยู่ และคุณบุญเรือนได้เรียกดิฉันว่า "คุณพี่จ๋ ฉันจับเต่าได้แล้ว" ดิฉันจึงมองดูเห็นน้ำในหนองหน้าบ้านยังกระเพื่อมอยู่ เห็นเปลือกมะพร้าว น้ำทุ่งทะลุ พานทะลุ ไปกองอยู่บนกองหญ้าแห้งที่ลอยอยู่ในหนอง ซึ่งห่างจากตลิ่ง ๒ วาเศษ ซึ่งวางของเหล่านี้ไว้โดยเรียบร้อย จึงได้เฉลียวใจว่าเอาไปไว้ได้เร็วอย่างไร น้ำก็ยังกระเพื่อมอยู่ จึงได้พิจารณาตามเท้าและร่างกาย ไม่เห็นมีเปียกมีเปื้อนตรงไหน ดิฉันจึงขอไม้ราวมาลองพาดดู ก็ไม่ถึงกองหญ้านั้น เพราะยังห่างอยู่ประมาณอีก ๒ ศอกเศษ เมื่อสรุปแล้วก็เป็นของแปลกประหลาดอีก เพราะตามธรรมดาจะลงไปก็ต้องเปียก โดยดิฉันเป็นผู้อยู่ก่อนย่อมทราบสถานที่ได้ดี เพราะน้ำตอนนั้นลึก ถ้าจะไปยืนตอนนั้นก็จะลึกประมาณเพียงเอว จึงเชื่อแน่ว่า คุณบุญเรือนมีอิทธิฤทธิ์ทำได้ตามหลักของพระพุทธศาสนา.

ระหว่างคุณบุญเรือนดูช่างไม้ปลูกเรือนพักที่วัดเจดีย์หลวง ดิฉันได้ตัดต้นยอ ๒ กิ่ง และทิ้งไว้ ๒๐ กว่าวันแล้ว คุณบุญเรือนก็นำกิ่งยอที่ทิ้งนั้นทั้ง ๒ กิ่งมาปักไว้หน้าเรือน แล้วเอาตำลึงมาปลูกให้ขึ้นพันกิ่งยอทั้ง ๒ แต่อีกกิ่งหนึ่งต้นตำลึง

ก็ไม่ขึ้น กิ่งยอก็ผุ อีกกิ่งหนึ่งสูงกว่าต้นตำลึงก็ขึ้นงามถึงยอดกิ่ง ที่ปักกิ่งยอนี้ ปักได้เดือนเศษ บังเอิญน้ำท่วมที่ต้นยอเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๙๑ แทนที่กิ่งยอนั้นจะผุอีกกลับงอกแตกใบอ่อน ๔ ชั้น ๕ ยอด ดูคล้าย ๆ กับกล้วยที่ออกปลี คือพอเห็นก็มีใบออกมา ๔ ใบ ๔ ชั้น ๕ ยอดทีเดียว ตามธรรมดาดิฉันมาทุกวัน คุณบุญเรือนก็ชี้ให้ดูต้นตำลึง บางคราวก็เอาลูกตำลึงต้นอื่นมาแขวนให้พิจารณา ตามธรรมดาดิฉันก็เคยพิจารณาสติปัฏฐาน ๔ อยู่เสมอ แล้วคุณบุญเรือนก็ให้พิจารณาต้นยอ คือ ตัดเสียแล้วซึ่งสรรเสริญเยินยอ และพิจารณาตำลึง คือ ตำลึงหนึ่ง ๔ บาท ก็เทียบกับอิทธิบาท ๔ เพราะเหตุนี้ดิฉันจึงได้ดูอยู่เสมอและเห็นแปลกอีก จึงได้บันทึกไว้เพื่อพิจารณาในหลักธรรมต่อไป.

ลิ้นจี่ ฤษาภิรมณ์

บันทึกของคุณนายแดง

☆

“บ้านเจริญพายัพ” เชียงใหม่

๒/๑๐/๙๑ วันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ เป็นเดือน ๑๑ เหนือ

พ. ศ. ๒๔๙๓ ตอนเย็น ๖ โมง คุณนายจี่ได้มาที่บ้านพักคุณแม่บุญเรือนที่ดิฉันได้มาอยู่ด้วย และได้บอกว่าวันนี้ดิฉันได้นำดอกบัวตั้นมา ๕ ดอก เพื่อจะอธิษฐานให้บานเป็นการส่วนตัวว่าจะเรียนสำเร็จไหม ถ้าสำเร็จขอให้ดอกไม้บานอธิษฐานอย่างนี้ ได้ยินคุณแม่บุญเรือนตอบว่า คุณพ่ออธิษฐานได้อย่างดิฉันหรือ เห็นเขาขึ้นคานหาม อย่าเอามือประสานกันแต่คุณนายจี่ก็บอกว่าอธิษฐานดูบ้าง ไม่ใช่จะเอามือประสานกันอย่างเขา การอธิษฐานเป็นของกลาง ใครจะอธิษฐานก็อธิษฐานได้ เมื่อพูดดังนี้แล้วก็ไป ก่อนสวดมนต์ฝนได้ตกลงมา คุณแม่บุญเรือนบอกว่าจะไปสวดมนต์ แต่ดิฉันเห็นว่ากลัวจะเปียกฝน จึงให้บุตรสาวของดิฉันหยิบร่มมาให้แต่คุณแม่บุญเรือนไม่ยอมรับเอาไป แล้วกลับมาตีดิฉันเข้าให้หนึ่งที แล้วก็บอกว่าอย่ามาสงสารดิฉันจะเสีย พูดเช่นนั้นแล้วก็ลงบันไดไป ส่วนร่มนั้นดิฉันเลยให้ลูกสาวกางกลับบ้านต่อจากนั้นดิฉันก็นอนคอยอยู่ที่บ้านพัก เพราะฝนยังตกอยู่สวดมนต์เสร็จแล้วฝนก็ยังไม่หายกลับตกมากกว่าขาไป ครั้นคุณแม่บุญเรือนมาถึงบ้านพัก ดิฉันจึงได้ตรวจตามร่างกายตลอดจนศีรษะก็ไม่เห็นเปียก และทั้งเอาไฟฉายส่องดูตลอด

เสื้อผ้า ทั้งได้จับดูด้วยก็ไม่เห็นเปียกฝน เพราะตอนขาไป ดิฉันดูเดินตากฝนไป เป็นเหตุให้สงสัย ตอนกลับมาดิฉันจึงได้ตรวจดู ก็สมจริงดังที่คิด.

ต่อมา วันอังคาร ที่ ๑๒ กันยายน พ. ศ. ๒๔๙๑ ตอนเช้าดิฉันหุงข้าวอยู่ในครัว ส่วนคุณแม่บุญเรือนไปปอกมะพร้าวอยู่หน้าบันไดที่พัก พอเสียงหยุดปอกมะพร้าวแล้วก็ได้ยินเสียงคุณแม่บุญเรือนเรียกคุณนายจี๋ว่า "ดิฉันจับเต่าได้แล้ว" ดิฉันก็ลุกขึ้นไปดูที่หน้าบ้าน เห็นเต่าอยู่ในมือคุณแม่บุญเรือนและถือไม้ราวตากผ้าด้วย แล้วดิฉันจึงมองไปที่กองหญ้าแห้งซึ่งลอยอยู่ในหนองน้ำ เห็นเปลือกมะพร้าวที่ปอกแล้วใส่อยู่ในน้ำทุ่งทะลุและพานทะลุ ไปกองอยู่บนหญ้าแห้งอย่างเรียบร้อย ครั้นแล้วดิฉันก็ตรวจดูที่เท้าและที่อื่น ๆ ก็ไม่เห็นมีเปียกเลย และคุณนายจี๋ลองเอาไม้ราวตากผ้ายื่นไปเขี่ยที่กองหญ้าแห้งที่ลอยน้ำนั้นก็ไม่ถึง ยังห่างอยู่อีกประมาณ ๒ ศอกเศษ ทั้งน้ำตอนนั้นก็ลึกเพราะเป็นแอ่งเก่าอยู่ เมื่อสังเกตดูที่กองหญ้า ก็เหมือนกับมีรอยเท้าสองข้างเหยียบบนกองหญ้าแห้งนั้น กองหญ้านี้สมมุติว่าคนจะไปยืนก็คงไม่ได้ เพราะหญ้าฟูลอยน้ำขึ้นมา ทั้งกองหญ้านั้นก็ไม่ใหญ่

พอที่จะทานน้ำหนักเด็ก ๆ ได้ รุ่งขึ้นคุณแม่บุญเรือนจึงเอาอิฐขว้างไปที่กองหญ้าแห้งนั้น หญ้านั้นก็แตกกระจายไป ระหว่างที่ดิฉันมาอยู่ได้หนึ่งเดือนกับเก้าวัน ก็ได้เห็นคุณแม่บุญเรือนนี้ปฏิบัติในสัจจะมั่นคงละเอียดถี่ถ้วน ยากที่ผู้ใดจะทำได้เช่นนี้ ดิฉันก็พึ่งพบผู้ทำจริงรู้จริงอย่างแน่นอน เท่าที่ดิฉันได้ปฏิบัติมาก็ยังไม่ละเอียดเท่า จึงยังพยายามเรียนต่อไปเท่าที่จะทำได้ และอยู่ต่อมา ๓ เดือนเศษจึงได้กลับบ้าน.

แดง ช่วยส่งเสง

หมายเหตุ เรื่องของคุณนายแดงรู้เห็นนี้ได้คัดเอาเรื่องเดียว ถ้าต้องการหลายเรื่อง ถามได้ที่คุณนายแดง.

บันทึกของ คุณครูสีนวล พันธพงษ์

☆

ร. ร. ราษฎร์ ตำบลสันป่าข่อย เชียงใหม่

๑๕/๒/๙๒ เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ. ศ. ๒๔๙๒ เป็นวันพุธ ดิฉันไปหาคุณแม่บุญเรือน พบคุณแม่กำลังค้นกะทิอยู่ เพื่อจะเคี่ยวน้ำมันให้คุณปราณี ดิฉันก็ได้ช่วยคุณแม่เท่าที่จะช่วยได้เล็ก ๆ น้อย ๆ และก่อนที่คุณแม่จะเริ่มเคี่ยวน้ำมัน

นั้น คุณแม่ได้บอกว่าวันนี้จะบ่มกล้วยด้วย แล้วคุณแม่ก็ลงมือคนกะทินั้น และดิฉันก็สงสัยว่าจะบ่มได้อย่างไร เพราะเตาที่ตั้งกะทะน้ำมันก็ห่างจากโคนต้นกล้วยวาเศษ และต้นกล้วยนั้นก็สูงด้วย ความร้อนจะถึงไม่ได้เลย จึงได้คอยสังเกตอยู่เรื่อย ๆ ขณะที่คุณแม่กำลังคนกะทิอยู่ บางครั้งก็แหงนหน้าขึ้นมองดูผลกล้วยเสียครั้งหนึ่ง ดิฉันก็แหงนตามบ้างและได้จับตาดูผลกล้วยอยู่เนือง ๆ ทีแรกก็เห็นผลกล้วยมีสีเขียวสดอยู่ ต่อมาก็ได้เห็นกล้วยนั้นมีสีขาว ๆ หม่น ๆ จึงทำให้คิดว่าถ้าจะเหลืองตามที่คุณแม่บ่มแล้วกระมัง พอคุณแม่คนน้ำมันได้ประมาณสักชั่วโมงเศษ พอเป็นน้ำมันคุณแม่ก็สั่งให้ยกลง ดิฉันก็ยกลงตามคุณแม่สั่ง เมื่อยกลงเสร็จแล้วก็แลเห็นกล้วยสุก มีสีเหลือง ๆ ๒ ผล หวีล่างพอรุ่งขึ้นดิฉันได้ไปอีก ก็เห็นกล้วยนั้นสุกเพิ่มอีก ๔ ผล รวมเป็น ๖ ผลด้วยกัน ดิฉันจึงมีสติระลึกได้ว่า การพูดจริงทำจริง ย่อมได้เห็นผลจริงอย่างที่ปรากฏแก่ตาของดิฉันนี้จึงทำให้ดิฉันรีบบันทึกไว้ เพื่อจะได้เป็นเครื่องกระตุ้นเตือนใจตนเองให้รีบปฏิบัติตาม เพราะในวันที่ ๒ ของกล้วยสุกดิฉันถามคุณแม่ส้นจี่ว่าแปลกไหม คุณแม่ส้นจี่ได้ตอบว่า

"การที่กล้วยสุกนี้ก็เพราะมันถึงคราวที่จะสุกมันก็สุกได้ การอย่างนี้มันเป็นธรรมดาไม่แปลกอะไร ต้นโน้นออกทีหลังตั้งเดือนเศษ ถ้าสุกได้จึงจะแปลก" แต่ตอนเย็นวันนั้นเองคุณแม่ลิ้นจี่ก็ไปเห็นกล้วยอีกต้นหนึ่งซึ่งออกผลทีหลังต้นแรกตั้งเดือนกว่าพลอยสุกไปด้วย ครั้นดิฉันไปถัดอีกวันหนึ่งก็ไม่เห็นกล้วยทั้ง ๒ ต้น กล้วยทั้งสองต้นนี้อยู่ห่างกันสามวาเศษ เขาตัดเสียแล้ว ดิฉันจึงเรียนถามคุณแม่บุญเรือน คุณแม่ว่าตัดแล้ว เพราะต้นโน้นมันก็สุกเหมือนกัน แต่สุกผลเดียว ดิฉันจึงได้เขียนตามที่ได้รู้ได้เห็นมาอย่างข้างบนนี้.

ศรีนวล พันธพงษ์

หมายเหตุ กล้วยสองเครือนี้เมื่อตัดแล้ว คุณเชื้อได้นำไปบ่มไว้ ๙ วัน และคุณแม่บุญเรือนได้เอาไปบ่มไว้อีก ๒ วัน จึงได้สุก รวมเป็น ๑๑ วัน จึงได้นำไปเลี้ยงพระในวันฉลองพระปริตในวัดเจดีย์หลวง ตามธรรมดากล้วยที่สุกคาเครือแล้วมาใส่โองบ่มอีกตั้งหลายวันอย่างนี้กล้วยต้องงอม แต่กล้วยที่เลี้ยงพระนี้สุกพอดีไม่งอม จัดว่าแปลกกว่าธรรมดา จึงบันทึกไว้.

ร.พ. มหามกุฏราชวิทยาลัย หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพ ฯ
นายพินิจ อู่สำราญ ผู้พิมพ์โฆษณา ๒๔๘๖